MDK

Szantner Lajos

Széna-térről, rézk.

Óbudai szobor, "

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

11 1.

M.D.K.

Szanlner András, cseri kő-
művesmester

nevét Carlone, G.B.-vel
kapcsolatban említik:

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 316. old.

SZANTNER András egri kőművesmester. Az egri városi adóösszeirásokban 1721-53 között szerepel, Amikor a város IV. negyedének 4. fertályában lakik, háza és pálinkafőzője van. Az 1736-53 közötti adóösszeirás a Váralja utcában emliti. 1765-ben a városi iratok szerint két fia is kőműves --+ Szantner Ferenc és --+ Szantner György. Ugyanitt emlitik, hogy két háza is volt, mindkettő emeletes a vár alatti utcában. Az özvegy az egyik házat Szantner Ferencre, a másikat

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Szantner Györgyre testálta 1762-ben. 1779-ben érdeklődnek Nikolsburgból az onnan kiszármazott Szantner András fiai hagyatéka felől. Özvegyét 1771-ben még említi az adóösszeirás. Szantner András egri kőművesmester meghalt Egerben 1753-ban, augusztus 28-án, 72 éves korában. †

Az 1752-ben végrehajtott egri összeirás szerint Szantner András legényei a következők voltak: --+ Eisenhuber, --+ Koppensteiner, --+ Reisenberger, --+ Reisinger, --+ Pruckmayer, --+ Busch, --+ Pétá, --+ Szantner Ferenc kőműves-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

legények. Szantner András kőművesmester részt-
vesz az egri püspökimrezidencia épitésében 1738-
ban. 1739-ben kibőviti a gyöngyösi ferences
templomot a toronnyal és a kórus-résszel /Hist.
Dom./. 1753 előtt megkezdi Ambrosovszky kanonok
házának épitkezését, amelyet halála után ---+
Pichler egri kőművesmester fejez be.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Szantner András, egri kőműves mester

nevét 1752-ben Merőnyárádon dolgozó Eizenhuber József nevű legényével kapcsolatban is említik

A városi adóösszeírások 1721-53. körött említik. Két hára is volt, mindhettő emeletes, a vár alatti utcaban. Végrendeletét szerző 1762-re teszi, halála időpontját visiont 1753. aug. 28-ra. Örvegyét 1771-ben még ./.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 321. old.

Meghalt 72 éves korában

M.D.K.

Szantner András, kőművesmester

... culiti az adóösszeírás. 1779-ben Nikolsburgból érdeklődnek az ennél hiszármazott mester hagyatéka felől. Szerző névszerint felsorolja 8 legényét, szerződéseit, legtöbbször más mestererkel együtt vállalt munkait. 1739-ben a gyöngyösi ferences templomot a toronnyal és kórusszakasszal kibővíti. 1753, előtt meghezdi Ambrosovszky kanonok hárának építését, melyet halála után Pickler egri kőművesmester fejez be.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 406. old.

Szantner András

neves egri kőfaragómester 1740 körül. 1719-ben a püspöki palota portálját G. B. Carlone mellett. † 1753-ban.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

259

M.D.K.

Szantner András, kőművesmester

a Nikolsburgból Egerbe származott kőművesdinasztia megelapítója Segédei egrier. 1738-ban barokk boltozatokkal átépíti Sárospatakon a jezsuiták számára a gotikus templomot, 1739-ben toronnyal és kórusszakasszal bővíti a gyöngyösi ferences templomot, dolgozik Merőnyárádon és Egerben, két fia körül ./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

156. old.
+ 406-407. "

155. á. Dobó István tér 12. sz. ház,
épitette Sz.A. 1750 körül

M.D.K.

Szantner Ferenc, kőműves

... 1758-ban céhmester. Erzsi dolgozik a Fuorcontrastin és a nazarénus holostor II. emeletén; 1760-ban ő emeli az egri rác parókiát. Másik fia György szintén dolgozik Barkóczynak. Az Adattárban bőséges felsorolás a család munkáiról.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

156. old.
+406-407. "
+164-a -/.

156. á. A görög-keleti, ún. „rác" parókia, épitette Sz. F. 1760.

A 164. oldalon ismét említik
Sz. Fáros Györgyöt. (Meghalt Egerben
1778. aug. 30-án, 38 éves korában)

SZANTNER Ferenc egri kőmüvesmester. 1752-ben atyjánál --+ Szentner Andráskőmüvesmesternél mint segéd dolgozik. Az 1758. évi kőmüves céh jegyzőkönyve szerint Szantner Ferenc az egri kőmüves, ács- és kőfaragó céh céhmestere. 1761-ben a város IV. negyedének 4. fertályában saját házában lakik, amelyet atyjától örökök. Az 1761-71 közötti adóösszeirások emlitik. Meghalt Egerben 1773 április 11-én 40 éves korában. Felesége Szilibert Erzsébet. 1779-ben

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Nikolsburgból érdeklődnek hagyatéka felől. 1758-ban a felsőtárkányi Fourcontrasti nyaraló istállóján és a felusi kocsma épületén dolgozik, majd ez idő tájban a Fourcontrasti mellett a Segedelem-völgyében a nazarénus kolostor második emeletét huzza fel. Ő építi 1760-ban a Fő utcában a rác parókiát. 1763-ban történt összeirás szerint 10 segéddel dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Szantner Ferenc, egri kőművesmester

1752-ben atyjánál, Szantner Andrásnál mint segéd dolgozik. 1758-ban az egri kőműves-, ács- és kőfaragó cél mestere. Atyjától örökölt saját kárában lakik. Az adóösszeírásos 1761-71. körök említik. Meghalt Egerben 1773. április 14-én 40 éves korában. Az 1763. évi összeírás során 10 segéddel dolgozik.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 406-407. old.

M.D.K.

Szantner Ferenc, kőműrsmester

... A Fuorcontrasti nyaraló istallóján és a falusi kocsmán 1758-ban dolgozik. Ugyanekkor a közeli nazarénus kolostor II. emeletét építi és a Szt. Miklós kapun belül levő püspöki malmot, melynek címerét Steinhauser faragta. 1760-ban a réci rác parókiát és a puszta kőfalat a „réci falnál 7 stuckhal feljebb emelteti."

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 407. old.

Szentpéteri Ferenc

egri kőműves mester. András fia. 1759.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

2601

Szantner János György

nikolsburgi půletésů mester. Egerben 1748 körül a legtöbbet dolgozó kőmüvesmester.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

541

SZANTNER György /János György/ egri kőmüves, kocsmáros, kőmüvesmester. Az egri városi adóösszeirás 1775-ben a város IV. negyedének 4. fertályában saját házában irja összesze, amelyet atyjától, illetve 1762-ben özvegy anyjától örököl. Szentner György 1759-ben Barkóczynak dolgozik. 1775-ben a barokk-kori székesegyház előtti földegyengetésnél —+ Francz Józsefnek pallérja. 1778 augusztus 30-án halt meg 38 éves korában, felesége Weiterin Anna Mária. 1779-ben Nikolsburgból érdeklődnek hagyatéka felől.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Szontner György

egri kőművesmeter András fia. 1753.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II kőt.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. kőt.

Budapest, 1972

2591

Szantner Lajos festö.

Katol.Szemle.1933.II.450-56.l.

MDK

Szántó

A modern magyar érmészet egyik legkivalóbb képviselője.

Schulek Alfréd dr.: Erem- és Plakettkiáll. az Iparművészeti Múzeumban.

Magyar Iparművészet, 1924. 54.l.

Szántó.

A III. Nemzeti Képzőművészeti kiállításon műve szerepelt.

Uj Magyarság, 1935. Márc. 24.

Szántó Lestő

8 órai Ugyáp

1924 okt. 26. 6.l.

M.D.K.

Szántó - Fóthy

Plakátrajzuk "Mikulásra Ecotic szépitőszerek" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. dec. 2-8. V.évf. 50. sz. cimlap belső felén.

Kántó

ívod

Hu Prmagyarcin

XLVIII. tábla

XLIX. "

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

—

Kedves Barátom!

Többször és nyíltan szálltam szemb
mely a mai veszedelmes külpolitikai hel
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a képv
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább küz
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazd

Én tehát felveszem a harcot, am
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizmu

„Istenért, Kir

MDK

Szántó

reklámgrafikai munkák.

Rosner K: A milanói Triennale. Magy. Iparművészet.
1933. 94 l.

M.D.K.

Szán tó

Plakátrajza "Filmmatiné" cimmel a cimlap belső
oldalán.

Szinház és Divat, Bp. 1919. január 5. IV . évf
1. sz.

M.D.K.

Szántó városi mérnök

A Mezőgazdasági Országos Kiállitás kapuját tervezte Szeszlér épitészmérnökkel együtt.
A kapuról fényképfelvételt hoz a lap.

Magyar Salon, Bp. 1902. szept. hó XXXVII.kötet
586-587. lap

Számtó

Proletárok!Előre!Ti vagytok a világ megváltói!

1919

tanácsköztársasági plakát.

Aradi Nóra:A Szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 131.o.

SZÁNTÓ, szobrász

A magyar gyógyszerésztudománnyal kapcsolatos érmek:
16.--DEÉR ENDRE 50 ÉVES MŰKÖDÉSÉNEK EMLÉKÉRE A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI TÁRSASÁG 1932.SZÁNTÓ.
85+128 mm.öntött,aranyozot ezüst. 352.old.

DR.VARANNAY GYULA: A magyar gyógyszerésztudománnyal kapcsolatos érmek 351.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XXII. 1966. 37-38.sz. Bp.

SZÁNTÓ, szobrász

A magyar gyógyszerésztudománnyal kapcsoltos érmek:
17.--A MAGYAR GYÓGYSZERTUD. TÁRSASÁG JAKABHÁZY EMLÉK ÉRME. 1937. SZÁNTÓ G. 108 mm. 65 mm. öntött, aranyozott ezüst. 352. old.

DR. VARANNAY GYULA: A magyar gyógyszerésztudománnyal kapcsolatos érmek 351. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XXII. 1966. 37-38. sz. Bp.

Szántó Ákos

Szerepel az Uj Szalon karácsonyi tárlatán.

N.U.934.XII.19.

MDK

csikszentimrei Szántó Ákos

Téli hangulat, of.

Uj Szalon... karácsonyi kiáll. 1934. dec. 8. 1.

Szántó Ákos

"A megszállott Erdélyből - A gyimesi Rákóczi-vár romjai".
Repr.

Élet, Bp. 1916. okt. 15. VIII. évf.
42. sz. 364. lap.

MDK

Szántó Albert, müsz.tanácsos.

Az Erzsébet-hid épitésénél Czekélius Aurél helyettese volt mint Nagy Virgil is, az épités vezetésében.

Cholnoky Viktor:Az Erzsébet-hid.
A Hét. 1903. II.félév. 669-70.old.

Szántó Albert főmérnök, müszaki tanácsos

Arcképét bemutatja a lap.
Repr.
Cholnoky Viktor: "Az Erzsébet-hid" cimmel ir a hidépitő mérnökökről.

A HÉT, Bp. 1903. okt. 11. XIV. évf.
41. sz. 669-670. lap. 666-667. lap

MDK

Szántó Albert építész

Bettky Zs: az ujabb m. müépitészet. Budapesti Szemle 1919. febr. 128 l.

A nyolcvanas évek végén, amikor az érdemi cselekvésre újból lehetőség mutatkozott, ismét bekapcsolódott a közéletbe. A második lakiteleki találkozóra apóstársa, *Szervátiusz Tibor* szobrászművész hívta magával. Ettől kedzve aktívan részt vett a Magyar Demokrata Fórum budapesti szervezésében. A párt gazdasági programját az ő kisszövetkezeti irodájában alkották meg. Az MDF gazdasági ügyekért felelős elnökségi tagjaként a szabad választások után kézenfekvő volt, hogy ő lett a parlament gazdasági bizottságának elnöke. Szabó Ivánnak volt ideje lépésről lépésre profi politikussá képeznie magát. Képviselői és bizottsági elnöki munkája miatt törvényhozói gyakorlat birtokában került az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, majd az így szerzett makrogazdasági és államigazgatási tapasztalatok birtokában a Pénzügyminisztérium élére.

A Szabó–Latorcai-féle iparpolitikai koncepciót a politikai ellenfelek is méltányolták. A magyar ipari szerkezetváltás eredményei manapság mutatkoznak meg igazán, amikor a kitartó megszorító politika sem képes lefékezni az európai színvonalra fejlődött magyar élelmiszer- és vegyipar vagy a gépjárműgyártás lendületét. Szabó Iván diplomáciai ügyességének is köszönhetően a jövőtlen ágazatok leépítése súlyosabb társadalmi megrázkódtatás nélkül ment végbe. Amikor *Schalkhammer Antal* az 1992-es bányásznapon haragvó mecseki bányászok százai elé citálta, Szabó úgy magyarázta el a gazdaságtalan bányák megszüntetésének elkerülhetetlen voltát, s úgy kérte emberi hangon a kárvallott bányászok megértését, hogy a végén még meg is tapsolták. *Antall József* őt választotta, hogy az 1990–92 közötti gazdasági összeomlást pénzügyi téren sikeresen menedzselő *Kupa Mihályt* felváltva lendületbe hozza a magyar gazdaságot. Szabó új szemlélettel, a költségvetés korlátaira tekintettel, de a gazdaság igényeiből kiindulva látott munkához. Pénzügyminisztersége alatt a magyar gazdaság érzékelhetően elmozdult a holtpontról: csökkent az infláció és a munkanélküliség, nőttek a beruházások, a megtakarítások, az ipar és a mezőgazdaság termelése, a nemzeti össztermék. Az ő nevéhez fűződtek a rendszerváltozás éveinek legjobban megalapozott költségvetései, a deficit nem lépte túl az előirányzott mértéket. Tárgyalt a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel, de nem fogadott el semmiféle diktátumot. Az ország működőképességét úgy őrizte meg, hogy tekintettel volt a magyar gazdaság és társadalom teherbíró képességére is; ezt fontosabb szempontnak tartotta az IMF bürokratáinak elismerésénél. A működőtőke beáramlása így sem torpant meg.

Antall József halála után negyven képviselő írásban Szabó Ivánt ajánlotta a kormányfői székbe. Az ügyben formálisan dönteni hivatott képviselőcsoportban neki volt a legnagyobb támogatottsága. A választmánnyal közös szavazáson *Boross Péter* kapta a legtöbb voksot. Szabó Iván teljes lojalitással segítette az új kormányfőt. Az ellen-

… vetette a szemére. Nyilván középen áll. Egyesek mégis lépten-nyomon liberális – értsd SZDSZ-es – ügynöknek minősítik, pedig azon kevés MDF-politikusok egyike, akik Antallhoz hasonlóan következetesen ragaszkodnak a nemzeti, kereszténydemokrata és szabadelvű értékek egységéhez. Ha egyáltalán szimpatizált valamelyik műhellyel, az a kereszténydemokrata irányzat volt. Ma is az antalli centrum vezető képviselője, Für Lajos visszalépése után az MDF egyik elnökjelöltje.

Krómer István

… dekei teszi azt a szív előtt kedvessé." A ház, melyben e szavak elhangzottak, *Kölcsey Ferenc* nevét viseli, előtte a kertben a kopjafa *Antall József* emlékét hirdeti. Ki akar itt antalltalanítani? – kérdezhetné a házigazda, de maga a felvetés is oktalan lenne, mert a néhai miniszterelnököt Lakitelek nélkül elképzelni sem lehetett volna, mint ahogy a jövendőt sem az antalli örökség vállalása nélkül.

Az utak azonban mára szerteágazóvá váltak. Kaput nyitni mint egykoron, ez volna itt az értelmes feladat. Az erkölcsi lepusztulásban mára már

VÍZJEL

Egy ambiciózus lány

Egy többnyire nem a nélkülöző fiatalok által olvasott hetilapban láttam meg ezt a hirdetést:

Ambiciózus, független, csinos, gimnazista leány keresi olyan disztingvált férfi ismeretségét, aki továbbtanulásban segíteni tudja.

Ezt is megértük! Mindjárt az jutott az eszembe, hogy amilyen jól hangzik a szegénység a versekben és a szentbeszédekben, olyan nyomorultul hangzik a való életben. Mindenki tudja, hogy a továbbtanulás immár kiváltság lett az egyenlőség egykori bajnokainak jóvoltából, de azért, hogy valaki a testét ajánlja fel, csakhogy egyetemre járhasson... Miért? – kérdeztem aztán magamtól. Mit ajánlhatna fel ez a nyilvánvalóan szegény sorsú vagy talán árva kislány? A gazdagok azt hiszik, ha üres a zsebed, üres a fejed is. Ez a lány csak azt adhatja el, ami piacképes. A szegénység nem piacképes. A tehetség nem piacképes. A fiatal test – az piacképes. Ez a lány nem egyszerűen ambiciózus, hanem realista. Van egy jó tanítómestere: a nélkülözés. Mivel betörni nem óhajt, hogy megszerezze a tandíjat, azzal érvel, amije van.

Hiába él valaki jobban, mint egy középkori szerzetes vagy egy ázsiai paraszt, attól még szegény az. Szegénnyé teszi a tudat, hogy nem élhet szükségletei szerint és még szegényebbé a dőzsölő gazdagok látványa. A törvény képmutató: a szegénynek és a gazdagnak egyaránt megtiltja, hogy a híd alatt aludjanak, az utcán kolduljanak, vagy hogy kenyeret lopjanak. Hát nem szép ez az egyenlőség? Ráadásul a nyilvánvalóan gazdagok folyton a szegénység jellemépítő értékeit emlegetik a nyomorultak számára. Több embert tett tönkre a pénz hiánya, mint az abban való tobzódás. Nem igaz, hogy a szenvedés nemesít. A boldogság talán néha igen. A szegénység a legnagyobb szívfájdalom. A legszörnyűbb benne, hogy a gazdagok szemében nevetségessé is tesz. A gazdagok elméletileg tudják, mi az éhezés, csak mindig megtalálják a megfelelő étermet. Nem értik, hogy ha valaki éhes, miért nem csönget a személyzetnek. Egy ember mellett, aki képes elviselni a szegénység csapását, száz olyan van, aki el tudja viselni a gazdagságot. Mert miről van szó? A szegénynek is, a gazdagnak is a pénz okoz gondot. A szegényeknek az a pénz, amit nem szerezhetnek meg, a gazdagoknak meg az, amit nem tarthatnak meg.

Elképzelem a lány jótevőjét, aki eddig azt hitte: kikupálhatsz egy kurvát, de gondolkodni nem tudod megtanítani. Őszintén szólva nem irigylem. Pedig ő csak úgy viselkedik, mint a gazdagabb nemzetek teszik a kicsikkel és szegényekkel.

A balsors olyan álom, amelyből nem lehet felébredni. Ez a kislány felébredt. Hogy az oroszlántól való félelmében a farkashoz menekül? Istenem! Ez nem a mesék világa. Alighanem ezt ő tudja a legjobban. Csak az vethet rá követ, aki nem élte át, hogy a szenvedésnek csak egy bizonyos foka viselhető el. A szegénység, lám, ösztönzi a tehetséget, moralista uraim. Hogy mire, az már nem az önök dolga.

A szegénység veszélye függ ebben az országban immár a lakosság kilenctizedének a feje fölött. Egy kormány stabilitása mindig a szegények beletörődésétől függ. Ha egy szabad társadalom – mondá Kennedy elnök – nem tud segíteni a sok szegényen, nem tudja megmenteni azt a keveset sem, aki gazdag. Az kell talán, hogy az éhség haraggá, a harag őrjöngéssé változzon, mielőtt bármit tennének a megszüntetésére?

Baljós csönd van az országban. Ferenc császár nem akkor ijedt meg, amikor az új adók miatt a magyarok lázadoztak. Csavart még egyet a présen. Most mit csinálnak a magyarok? – kérdezte a kancellárját. Hallgatnak, és isznak – felelte az. Akkor nagy baj van – mondta a császár, és összehívta az országgyűlést.

Nekünk van Országgyűlésünk, sok-sok ambiciózus politikussal.

Temesi Ferenc

matikáját két évtizeddel ezelőtt még józanul vetette fel *Kulin Ferenc* – még máig tisztázatlan, bár sokféle alternatívában felállítható. Mindenesetre az ellenoldal inszinuálása érzékelhetően homok alá temeti a teljes nemzeti oldalt.

Lezsák Sándor felismerése lényegében abból áll, hogy az ebből kivezető utat csak újabb erőforrások felkutatásával lehet építeni. A valamikori sátor jelentőségét is az adta, hogy befogadta mindazokat, akik a hatalommal szemben állva, vagy annak jobbító szándékú részeként mást, másként, jobbat, igazabbat akartak. Azóta sokan túljutottak már az Óperencián is, mások – *Olajos Csabától Csengey Dénesig* – belehaltak az erőfeszítésbe. Lezsák kezdőember, s mint ilyen örök kapitány is, de távol áll tőle minden vezérkedés, a háttérből irányít, vagy inkább segít, életre hív. Értékrendjében természetszerűleg helyezi fölé a jövendő Magyarország építését a jelennek, s nincs ami eltéríthetné ettől a szándékától. Azok, akik alaptalanul vádolják némi maliciával elegy, politikai provincializmussal, talán nem is tudják, ez a történelmi mértékkel mérhető rallimentgondolkodás, mennyire nélkülözhetetlenül korszerű feltétele a valódi fejlődési vonulathoz való igazodásnak. A törekvés, mellyel nemcsak menteni igyekszik, ami még menthető, hanem új esély megteremtésére hív fel, elemi erővel igazolódott vissza az MDF kétségbeesett tagsága körében. Nincs szüksége rá, hogy hosszasan bizonyítsa: nélküle lehet ugyan számos párt, de Magyar Demokrata Fórum soha. Ha lenne is, sohasem lenne ugyanaz. Akik ennek felelősségét átérzik, azok pontosan tisztában vannak ezzel. Ez az út sokkal nehezebben járható, mint a látványos parlamenti csatákban kicsikart, de légvárakba vezető csigalépcsők sora. Ma, amikor még a múlt árnyai vívják elkeseredett utóvédharcukat a nemzet megosztásának újbóli véglegesítéséért, nemcsak pártokkal, szakértő és elhivatott személyiségekkel, hanem az eljövendő Magyarországgal kell egyezségre jutni. Kétségkívüli, hogy egy ilyen feladathoz Lezsák Sándornak van hátországa, s nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk: egyedül neki van.

Az a körülmény, hogy a választóidőkben a kormánypárti sajtó a mellőzéstől a lejáratásig ismét minden eszközt igénybe vett programjával szemben, míg a másik oldalnak látványos szereplési lehetőséget biztosított, tulajdonképpen nem jelent mást, mint azt, hogy félnek tőle. Hiszen tudják jól: az általa életre hívott szellemiség 1990-ben nemcsak képes volt győzedelmeskedni, hanem megtalálta ehhez európai színvonalú vezetőit is. Ám a győzelem, számtalan okból, akkor nem volt önmagához következetes, ezért is volt könnyű a visszaváltás a múltba. Ma ennek tapasztalatával, meggyőzőbb és szélesebb alapokra kell helyezni az épülést. Lezsák Sándor lehetőségeit nem elnökké választása, hanem a mögötte összefogási készség és ennek következetessége határozza majd meg, egy olyan helyzetben, amikor még a perc-emberek dáridója tart de: *„nagyot végezni mégis mi jövünk, / Nagyot, szépet, emberit s magyart".*

Kovács Lajos Péter

Új Magyarország 1996 május 2

addig a klasszikus CD időtálló műveket hordoz a névtelenség homályában maradó művészek előadásában FOTÓ: TÓTH GYULA

a maradék. Itt akár véget is érhetne a zenei rémtörténet. Néhány napja azonban továbbgondolásra érdemes váratlan fordulatot vett az ügy. A Grand Baza február 14. és 27. közti árleszállításait hírül adó reklámfüzet szerint a fantomzenekar él és virul. 25 helyett most már 50 lemezből áll a Classical Disk Company sorozata, melynek darabját (egy „kettőt fizet, hármat kap" akció keretében) a tavalyi árnál alig valamivel többért, 52,6 frankért (250 forint) vesztegetik. Meggyőződtem róla, hogy a lemezeken (németül, angolul, olaszul, esetleg két nyelvet keverve) ismét a *Solisti di Academica, a Kammerorchester der Budapest Philharmonie, a New Philharmonic Orchestra of Budapest* és a *Budapest Philharmonic Orchestra* nevét találjuk, továbbra is ukrános-oroszos hangzású szólista nevek társaságában. (A szirmát bontó budapesti művészek lejáratásának magyar gyakorlatáról mesélnek helyette a tények.

Tavaly ősszel, hosszú idő óta először szerepelhetett magyar zenekar Belgiumban, ráadásul nem is egy, hanem kettő. A Jubilate Hungaria fesztivál fénypontjaként háromszor is fellépő sztárzenekarunk, a Budapesti Fesztiválzenekar brüsszeli jelenléte ugye jó alkalmat kínált volna az együttes munkáját megismertető kiadós lemezvásárlásra. Hogy hány brüsszeli lemezbolt árult az események alatt magyar lemezeket? Egy se! Pedig a koncertterem tőszomszédságában található Brüsszel legelegánsabb lemezboltja. A tulajdonos *de Wouters* úrnak azonban senki sem ajánlott magyar lemezeket bizományba, így aztán a magyar hónap alatt bolgár népzenei sorozattal ékesítette a kirakatát. Igaz, a koncertek szünetében árulták a Fesztivál alkalommal, pontosan az inkriminált lemezsorozaton szereplő név alá bújtatták a zenekart, azt a nevet használva, amely ellen alig három hónapja fölöslegesen, de oly vehemensen látszott tiltakozni a zenekari titkár úr.

Hogy az EU más országaiban is hasonló módon szervezik-e a magyar együttesek koncertjeit, nem tudom. Tény, hogy Belgiumban nem tündöklünk ezen a téren, s ezt nem csak én veszem észre: a Jubilate Hungaria egyik koncertjére éppen csak beeső, és a későre szervezett utazás miatt tudása alatt játszó neves kvartettünk kapcsán a belga zenekritika is csodálkozásának adott hangot. Ami Classical Disk Company sorozatát illeti, remélhetőleg csak Belgiumot szerencséltetik a Budapestet harsogó borítókkal, ellenkező esetben egész Európában a homoki bor sorsára juttatják a magyar zeneexportot: a tömegpiacon talán eladható, ám az igényes gyomor már a neve hallatán is fintorog tőle.

Abrudbányay Zoltán

addig idő kialakítani az új struktúra tervezetét. A szakmával közösen kell tehát áttekinteni a társulatok helyzetét, megfogalmazni az elvárásokat, meghatározni, hogy melyik épület mire alkalmas, milyen típusú színházakat akarnak látni, s mennyi pénz áll ehhez a társulatok rendelkezésére: a fölsorolt feltételek alapján kell majd a pályázatokat kiírni. Talán még nem késő, s reméljük, hogy ez a tervezet csak tervezet marad.

Vajda Márta, a Magyar Színházművészeti Szövetség ügyvezető titkára az alábbiakban fejtette ki álláspontjukat:

teremt a színházak életében.

Ugyanez vonatkozik a Tivoli Színházra, amelynek a létrehozásáról, a hasonnevű mozi átépítésével két évvel ezelőtt ugyancsak a főváros döntött, az Arany János Gyermek- és Ifjúsági Színház megszüntetésekor. Hozzá kell ehhez azt is tennünk, hogy senki sem készített hatástanulmányt arról, hogy szükség van-e valóban egy akkora befogadó színházra, mint a Tivoli vagy akár a Thália, hiszen a vidékről alkalmilag följövő társulatok képtelenek őket megtölteni.

(metz)

Elhalasztott kivégzés

Az történt, amire számítani lehetett: csütörtökön a fővárosi közgyűlés, a kormánypárti képviselők mindig mindent jóváhagyó szavazattöbbségével, megpecsételte a Thália Színház sorsát. Ez annyit jelent, hogy a színház még kap annyi támogatást, hogy az évadját befejezze, ősszel azonban, amikor megkezdik a rekonstrukciót, már nem lesz Thália. Sem a Nagymező utcában, sem máshol, hiszen a további működéséhez szükséges pénzt a főváros nem tudja, s nem is akarja biztosítani. Hogy a társulattal mi történik, azt majd két hét múlva döntik el.

Az eset példátlan. Egy főhatóság (a fővárosi önkormányzat) létrehoz egy évvel ezelőtt egy komoly kulturális intézményt, költségvetési tételként szerepelteti, hagyja elindulni, hagyja, hogy az 1999-ig szóló kinevezése birtokában az igazgató távlati terveket készítsen – miközben tudja (mert nem lehet, hogy ne tudja, vagy ha mégsem tudja, annál rosszabb), hogy elindítják a halaszthatatlan rekonstrukciót, s hogy annak ideje alatt nem lesz pénze és helye a frissiben létrehozott színház üzemeltetésére.

Mi más ez, mint az előrelátás teljes hiánya, a hibákat kapkodással helyrehozni akaró szervezetlenség, a kultúra ügyének érzéketlen kezelése és – ami a leginkább felháborító – egy nem akármilyen művészekből álló társulat sorsának semmibevevése? A Thália tagjainak jelentős része alig egy éven belül másodszor éli át ezt a sokkot, hiszen végigszenvedték a Művész Színház körül támasztott műbalhét is. Azzal senki nem törődik a fővárosnál, hová mennek most ezek a színészek, amikor minden épeszű színidirektor már megcsinálta a jövő évad szerződéseit? Mint ahogyan azzal sem törődtek, hogy legalább tájékoztassák a színészek szakmai érdekvédelmi szerveit, mire is készülnek. Megint egy döntés tehát, valakikről, nélkülük. A fővárosi közgyűlésben ezt hívják demokratikus döntéshozatalnak.

A színházban most mindenesetre olyan a hangulat, mint amikor valakivel közlik: főbelövik, de a kivégzést egy kicsit még elhalasztják, s addig éljen, mintha mi sem történt volna.

(takács)

● **Honti Mária, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium államtitkára tegnap találkozott az ország 140 kulturális szakmai szervezetének képviselőjével, hogy tájékozódjon, mit várnak a művelődési tárcától a közoktatási törvény módosításával kapcsolatban.**

● Pitti Katalin és Sződy Mária fellépésével rendeznek március 3-án barokk hangversenyt a Lehel téri templomban. A XIII. kerületi önkormányzat és a Szent Margit Plébánia szervezte, 19 órakor kezdődő előadáson Bach és Pergolesi művei hangzanak el. Vezényel Bánkuti Gábor.

● *Jean-Baptiste Camille Corot (1796–1875), az impresszionista festészet előfutára születésének 200. évfordulója alkalmából Párizsban kiállítás nyílt a nagy francia festő műveiből. Az alkotásokat a párizsi bemutatkozás után június 21-től szeptember 22-ig Ottawában, október 22-től 1997. január 19-ig pedig a New York-i Metropolitan Múzeumban állítják ki.*

Virágok bódult szerelmese

G. Szántó András természetközeli csendéletei

Az Újpalotai Lila-iskola kiállítóterme fogalommá vált a fővárosi festők körében. A hetvenes években a fiatal képzőművészeknek adott otthont, bemutatkozási lehetőséget. Azóta is rendszeresen találkozhatunk fiatal és az idősebb nemzedéket képviselők festményeivel. Ezúttal *G. Szántó András* alkotásait mutatták be itt, aki gazdagon díszített csendéleteivel, tájképeivel és városrészleteivel belopta magát a látogatók szívébe.

Az alkotót erős szálak fűzik a természethez. A kis vidéki tanyán való tartózkodás kellő impulzussal tölti meg a festő képzeletét. Ebből az élményből születtek virágos csendéletei. G. Szántó nemcsak a különböző művészeti áramlatok magába olvasztására, de egyéni életérzés megjelenítésére is törekszik.

Természeti képeit a geometriai formák és az élénk primer színek összehangolásával komponálja. Máskor vonalak, síkok

Tulipán, tollrajz

és idomok ellentétes ritmusait vezeti egymás ellen, mint zenész a dallamot; a kép legvilágosabb és legsötétebb része közötti fénykülönbség kiaknázásával fokozza az érzelmek erősségét.

Jól reprezentálják ezt olyan munkák, mint a Tulipán, Sziklás tengerpart, Holt ág, Balatoni nyár.

Átlós ellentétekből, egymás tükörképéből villantva teremti meg a dinamikát, a mozgalmasságot a firenzei óváros, Halászfalu, Velencei piac című alkotása. A művész sokféle technikával dolgozik, finom, áttetsző rajzaiban vibráló vonalvezetéssel, különböző virágmotívumokkal építi fel kompozícióit. Egy-egy motívum az adott alkotáson belül variálódik, de sohasem öncélúan, mindig valamilyen jelentéstartalmat hordoz.

Az alkotó nemcsak egyszerűen leképezi a látott valóságot; alkotásai nem halott tükrözései a világnak, hanem eleven élettel rendelkeznek. Képei nyitottak, fontos jelentéstartalmat hordoznak, amelyet a befogadó a saját hangulatának és életérzésének megfelelően értelmezhet.

K. Sz.

Új MAGYARORSZÁG
1085 Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. 1410 Budapest, Pf. 199. Tel.: 266-5009, 266-2804. Telefax: 266-2288

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: **Andorka Rudolf, Bolberitz Pál, Szokolay Sándor** ● FŐSZERKESZTŐ: **Kő András** ● FELELŐS SZERKESZTŐ: **Dippold Pál** ● Kiadja a Nemzeti Média Kft. ● ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ: **Franka Tibor** Hírlapkiadó telefonszáma: 138-2399, 138-4300, 138-3988. 267-3313 (titkárság). Éjszakai üzenetrögzítő: 266-4262. ● HIRDETÉSFELVÉTEL: 1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3. Telefon: 138-4300 /2427,2822m., telefax: 138-4761. ● Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt., árusításban megvásárolható az alábbi terjesztők hírlapárusainál: a HÍRKER Rt., az NH Rt., a regionális részvénytársaságok. ● Kiadói Lapterjesztő Kft. ● Előfizethető a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában (Budapest XIII., Lehel út 10/A, levélcím: HELIR, Budapest 1900) ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban, közvetlenül vagy postautalványon, illetve átutalással a Postabank Rt. 219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra. ● Előfizetési díj egy hónapra 650 Ft, negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Kereskedelmi Vállalat, H-1339 Budapest, Postafiók 149. Nyomtatás: Vörösmarty Nyomda Rt., Székesfehérvár, Irányi Dániel u. 6. Telefon: (22) 312-550 Felelős vezető: **Papp Károly** elnök-igazgató ● ISSN 1215-0185 Bp. – ISSN 1215-1386 vidék

Szántó András

KERTÉSZ ÁKOS:

Végy egy kutyát,

egy gyereket, kanyaríts köréjük valami megható történetet, ez már fél siker, de ha valami tökösebb történetet bírsz kitalálni, az már bombasiker. (Ez folklór, hollywoodi népköltészet — ha nem tudnád.) És most én ezt a rongyosra koptatott sablont fogom használni, igen, mert szeretnék egyszer én is sikeres lenni. Legalább egyszer ebben a kurva életben.

Aha, mondtam, mert most már végképp fogalmam se volt, ki ez a pasas.

Ugyan, Kertészkém, hát nem ismersz meg?! Huszonöt évet húztunk le együtt, de lehet, hogy harmincat...

Filmgyár. Ez biztos. És az is, hogy a HDF-nél, a Híradó- és Dokumentum Filmnél dolgozott, míg én a Róna (ifjabbak kedvéért Lumumba) utcában a játékfilmnél. De hogy hívják és mi volt a HDF-nél?! Rendező? Író? Operatőr? Mindegy. Ő még reménykedik egy sikerben, én már nem — ennyi köztünk a különbség.

Van egy történetem, mondja ez a filmgyári pasi, ez a stoppos, akit fölszedtem, ez a volt HDF-es. A feleségem sose vesz föl stoppost, azt mondja, ő nem fél, csak óvatos. Én nem vagyok óvatos, de néha félek. Hát ez ilyen libikóka. Utálom a szótlan stopposokat, ha én fölszedek valakit, legalább szórakoztasson! No, ez mesélt. A többi hallgatag helyett is, és én már tudtam, hogy mint minden gyakorlati kérdésben, ebben is a feleségemnek van igaza..., ami azért kibírhatatlan, gondoljuk meg, férfitársaim!

Ha egy civil mondja, hogy életem kész regény, csak le kell írni, attól könnyen szabadul az ember. De ha egy filmes mondja, hogy van egy története, az biztos, hogy forgatókönyvet akar íratni magának, ami jelen helyzetünkben a katasztrófával egyenlő. És a filmes nem tágít. Azt vagy kirúgod, vagy megfojtod, vagy megírod neki (ÉS INGYEN!!!) a soha le nem forgatandó forgatókönyvet. (Ezt, sajnos, tudni kell, enélkül nem igazodik el a történetben az Olvasó).

— Hála az HBO-nak, sok amerikai akciófilmet látok, — mondja ez a filmes pasas, aki fölvettem —, ezek arról szólnak, Amerika a legtökéletesebb ország, itt kilőhetnek hat (2x3) teljes géppisztolytárat egymásra a bűnözők és a zsaruk, senki sem sérül meg (vagy ennyire nem tudnak célozni, vagy ilyen fantasztikus reflexekkel bírnak félreugrani a golyóbisok elől), a világ legtökéletesebb országában, Amerikában minden megtörténhet, csak egy nem: itt nem győzhet a rossz, itt elnyeri méltó büntetését (rendszerint véletlenül kiesik a felhőkarcoló nyolcvanharmadik emeletének az ablakán: ítélt az Isten!, mert a korrupt bíróság egy jó ügyvéd segédletével úgyis fölmentené), és a jó elnyeri méltó jutalmát, és a szerelmesek egymáséi lesznek. Nem kell izgulni, ez így van kitalálva. MADE IN USA.

Na most jön egy igazi profi (egy zseni: az majdnem ugyanaz), és filmet akar csinálni a Holocaustról. Andrej Wajda filmet csinált a varsói gettólázadásról, a film arról szól, hogy a maroknyi hős közül, akiket Wajda kamerája végigkísér, egyetlenegy, érted, öregem: *egyetlenegy* ember sem marad életben. A zseniális Spielberg viszont amerikai zsidó, és bármennyire sajog is a szíve az elpusztult hatmillióért, mégis megtalálta az egyetlen könyvet, mely lényegében auschwitzi sikertörténet, a Schindler történetét, aki több mint ezer zsidót mentett meg. Részletekbe ne menjünk bele, de arra a zsidó mondásra azért hadd emlékeztesselek, hogy aki megment egy emberéletet, az egy egész világot ment meg. Vagy már ismerted?

— Ismertem (elhangzott a filmben is).

— Itt nálunk, a naptalan keleten a sikertörténetek se nagyon jönnek be; még az amerikai sikerreceptek nyomán sem. Én sem a kutyával találkoztam először, hanem a Dokival — mesélte nekem ez a filmes, ez a HDF-es, akit Sződligetnél vettem föl —, és a kisfiút a vége felé leltem meg — folytatta —, pedig vele kellett volna kezdenem, és nem a Dokival, aki alighanem elfelejtette már az igazi nevét (a társai nevezik így, ők tudják, miért). A Doki nyáron összeszedte magát, mert nyáron, mint mondta, ötven százalékkal nő az ember életszínvonala, télen fázunk és éhezünk, nyáron csak éhezünk.

A Dokira úgy bukkantam rá, hogy siettem, és egy fekete szakállú (helyenkint már őszülő), szemüveges csőlakó akart nekem mondani valamit, én odavetettem, hogy elnézést, sietek, mire ő úgy felelt harsogva, hogy hallja lehetőleg az egész utca is, hogy az már nagy baja magának, ha nincs két perce a magamfajtával szóba elegyedni, de én nem néztem hátra, pedig kutyául szégyelltem magam, mert ez már tényleg az én erkölcsi szegénységi bizonyítványom, ha nincs két percem egy csőlakóra, hát így hordozom én a zsidó, keresztény és polgári humanista értékeket?... de félek. Itt a pasas, az autóstoppos, akit a HDF-nél volt, a filmes, aki Sződligetnél vettem föl, kis szünetet tartott, kibámult az ablakon (Gödnél jártunk), tűnődött egy darabig, aztán folytatta. — Nem attól, hogy rögtön megvág egy húszassal, hanem hogy kiemelik a pénztárcám, lekapcsolják a derekamról a kengurutáskám, lekapják az oldaltáskámat..., sok a rossz tapasztalatom.

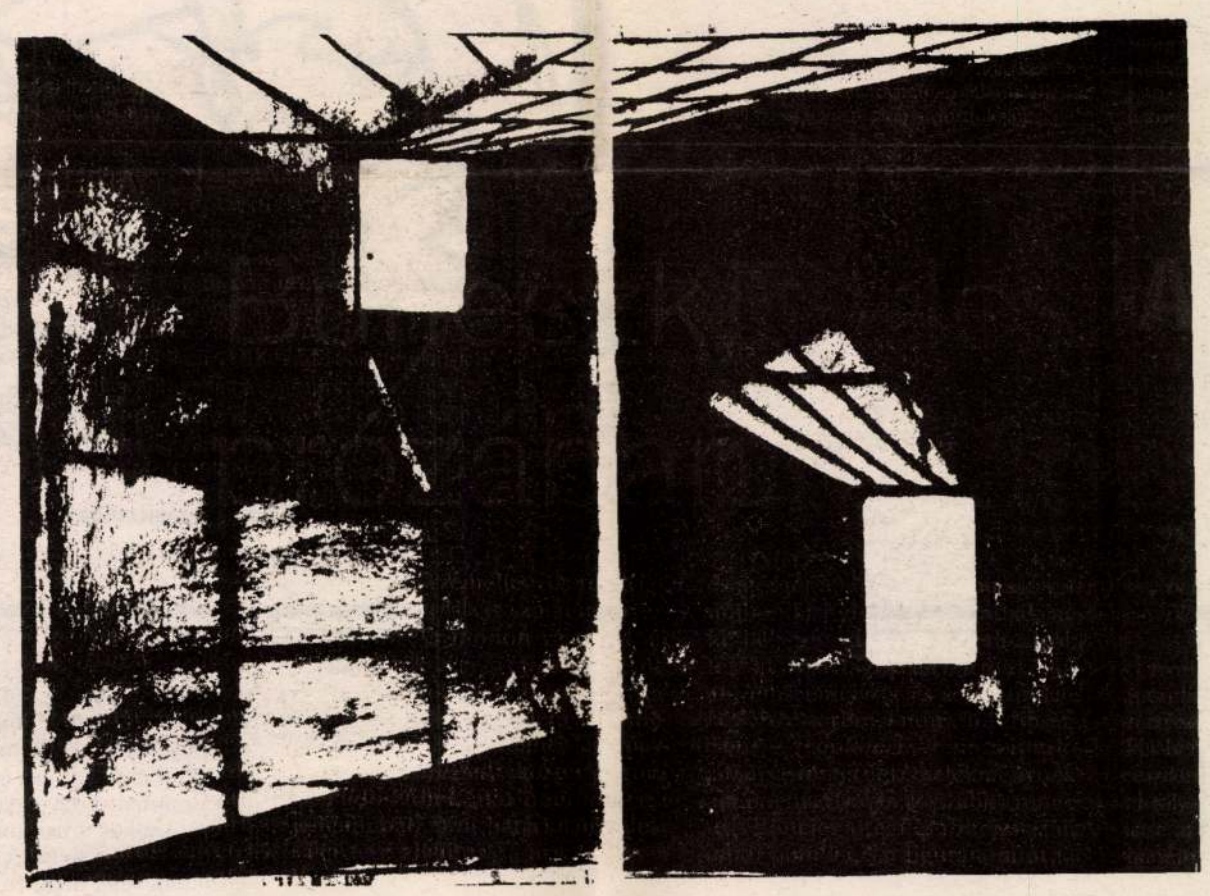

Faa Balázs: cím nélkül

De ahogy az autóbusz ablakából visszatekintettem az én hajléktalanomra, meglepetten láttam, hogy nem gyári, hanem kisipari szitázású tísörtöt visel, elöl is, hátul is az van ráírva, hogy : LIKE A CRAZY OLD SOLDIER, ami rossz magyar fordításban körülbelül így szólhat: MINT EGY DILIS VÉN BAKA, és amit Johnny Cash egyik dalából (kedvenceim egyike) sikerült angolul kisilabizálnom és megértenem. A pasason látszott, hogy a fekete szakállával, szemüvegével, a terepszínű különítményes sapkájával a legkevésbé sem adta föl, csak más az értékrendje, mint az enyém. Így hát a következő fordulóban nem menekültem, hanem megálltam két percre beszélgetni, de nem mondott semmit. Vagyis azt mondta, illetve énekelte, hogy SUMMERTIME AND THE LIFE IN IT EASY, FISH ARE JUMPING AND THE COTTON IS HIGH (nyáridő, és az élet így könnyű, csapkod a hal is, magasra nő a gyapot.) Ezt tudtam eddig is, de ő most nagyon elégedettnek látszott, hogy ezt velem dalban közölhette, vártam a folytatást, de nem jött, és akkor én nem bírtam magammal, teljesen logikátlanul ott, a galambszaros járdán, az autók dübörgő áradatában most én folytattam: OH YOUR DAD' IS RICH, AND YOUR MA' IS GOOD LOOKIN' (gazdag a faterod, anyád bitang jól néz ki), aztán az utolsó sort már együtt: SO HUSH LITTLE BABY DON' YOU CRY (csitt, kicsi bébi, sírni nincsen okod). Teljesen világos, hogy barátok lettünk annyira, hogy egy fillért sem fogadott el tőlem.

Alig egy hónap múlva egy kutyával láttam, a kutya a német juhász és a kaukázusi keveréke lehetett, megvolt vagy hatvan kiló. Találta, mondta. Másnap — folytatta —, elolvastam vagy tíz újságot, egyikben sem hirdették, hogy eltűnt egy ilyen kutya, pedig magas jutalmat reméltem, de ez a dög nem kellett a kutyának sem. Ültem az odum előtt, éppen kajáltam, amikor ez megjelent. Vártam, hogy történik valami, de ez csak nézett. Már elég sötét volt, én bemásztam, elvackolódtam, ez még mindig nem mozdult. Gyere be, mondom neki, gyere ide mellém. Odajött. Lefekhetsz, mondom neki, lefeküdt.

Milán a neve. Milánnak kereszteltem el a jugoszláv áldozatok emlékére. Másnap már nem éheztettem tovább, amit szereztem, megosztottam vele.

Most figyelj, milyen az ember!

Három olyan vendéglőssel is megegyeztem a moslékban, akik azelőtt szóba sem álltak velem. Miért ér többet egy ember, ha kutyája van, he? Okostóni. Erre te sem bírsz felelni. Nem ez a lényeg. A moslékból kihalászom a javát, így az én kosztom se gond többé.

Tudod, mondtam én, volt egyszer egy esetem egy újfundlandival. Az, tudod...

Tudom, mondta a pasas. Vízből mentésre van kitenyésztve, ahogy a bernáthegyi a hóból mentésre.

Hogy értesz te hozzá!

Értek egy pár dologhoz...

Ha meg nem sértelek, mi voltál azelőtt?

Megsértesz. Egyébként is elfelejtettem.

És mióta csövezel?

Van vagy tíz éve.

Egyedül?

Ha nem számítom az olyan haverokat, mint te is, akkor tökegyedül.

Nem furcsa, hogy most ketten vagytok? Te, meg a Milán?

Furcsa. De jó is. Ez megvéd engem, ez odaadná értem az életét..., a marha. Ki mondja meg, melyikünk élete ér többet; az övé vagy az enyém? Te talán tudod?

Azt nem mi döntjük el.

Te hiszel istenben, meg túlvilágban meg ilyen marhaságokban?

Nem. Abban hiszek, hogy az utolsó pillanatban dől el, mennyit *ér*, illetve mennyit *ért* egy élet.

Jó, mondta az én csövesem, a Doki. És ki dönti el? Ha nincs Isten.

Hallgattunk. De neked volt kutyád, ugye, kérdezte a Doki.

Egy magyar vizslám. Eléggé nehezen nevelhető állat volt, valahogy bolond volt, vagy mi (hogy ne legyen keveredés, ezt a stoppos mondta a Dokinak, az a filmes, akit fölszedtem), valószínűleg egy szopornyicán esett át, túlélte, de bizonyos idegrendszeri rendellenességek árán. Viszont ki tudta nyitni az ajtót, rájött, hogy ha szívósan fölugrál rá, előbb-utóbb kinyílik; az valószínűtlen, hogy a kilincs és az ajtó nyílása közötti összefüggést fölfedezte volna. De kinyitotta a befelé nyíló ajtót is. Addig ugrált föl rá, míg egyszer a praclijával úgy nyitotta meg az ajtót, hogy a saját súlyával nem lökte vissza: a rés megvolt, a többi simán ment. Nem tudom, ha elmebeteg gyerekem volna, mit tennék, de ez a kutya nem volt elmebeteg, csak egy kicsit gyogyós. Egyszer a szemünk láttára lenyelt egy kajszibarack nagyságú tömör gumilabdát. Elvittük az állatorvosi egyetemre, egy tucat gyomormosás sem bírta belőle a labdát kihajtani: megműtötték. A labda mellett sok nagyobb követ és egy építőkockát találtak benne. De a feleségemnek akkor lett elege a kutyából, amikor megette a plédünk felét. Én nem mentem vele. Azt tudtam, hogy kutyát egy házaspár csak közös megegyezéssel tarthat.

De azt is tudtam, hogy egy nagy mocsok vagyok. Én ezt a dögöt egyszer vállaltam, ennél szorosabb kapocs ember és ember között sem létezik. A horoszkóp meg a számmisztika szerint én olyan alkat vagyok, akit egy okos nő úgy csavar az ujja köré, ahogy akar. Lehet. De ez az én erkölcsrendemben nem fölmentés. Egyébként Bazdmegnek hívták. A kutyát. Hogy ha öreg hölgyek megállnak, és azt kérdezik, „mi a kutyuska neve?", azt felelhessem rá, hogy Bazdmeg! Aztán egy pulim is volt, ő szépen halt meg. Tizenhat éves volt, vak, süket, kihullott a szőre, már nem evett, nem ivott, nem vizelt, nem kakált, kihívattam az állatorvost. Megbeszéltük. Az öreg jószágot az ölembe vettem, simogattam, ő érezte a gazdaszagot, a tűszúrást nemigen érezte. Csak én éreztem, hogy egy nagyot szusszant.

Most nincs kutyád?

Lesz. Már vemhes az anya.

Na, akkor jó helyébe jót ne várj: én is untatlak egy sztorival. A Csiba Lajos, de ez nem a kutya neve, a kutyát dr. Blumenfeld Ernőnek hívták, vagy röviden Bluminak, sőt a Csiba, mikor kedveskedni akart, úgy hívta: Blum. Csibára egy nő ráerőszakolt egy gyereket. Aztán kirúgta. Csibát a nő. A kis kölyköt Csiba imádta, pedig mozgássérült volt. Úgy imádta, hogy talán még a kutyájánál is jobban, pedig az nem akármi. Mert a Csiba olyan volt, hogy ha beteg, annál inkább. Ha zűrzavart okoz az életében, méginkább: nem a gyerek akart a világra jönni. Csiba tudta, hogy kell egy pont, egy szoba, egy ember, aki előtt ellazulhat, akinek kiöntheti a bilit. És azt hitte szegény, hogy ez a személy mindig az a nő, akit éppen szeret. Hülye volt, neked magyarázzam? Megnősült, és az új asszonynak kitálalt. Hogy mennyire szereti a gyereket, hogy miképp használta ki ezt az anyja, hogy amíg egyedül volt, a gyerek minden hétvégén, péntek délutántól hétfő reggelig vele volt; lefestette a kisfiú anyjának a lakását: egy belvárosi kékharisnya körüli elképesztő piszkot és rendetlenséget, meg hogy amikor kisírta tőle (a nő, aki mindenekelőtt azt hazudta, hogy meddő, nála nem kell vigyázni), hadd tarthassa meg a gyereket, megígért fűt, fát, hogy ő soha gyerektartással, ilyesmivel nem zaklatja, csak azt kéri, hogy néha látogassa meg, hogy érezze a gyerek, hogy apja is van neki: na ebből semmi sem lett, a nőszemély gyötörte, fúrta, terrorizálta, zsarolta a Lalit: visszaélt azzal, hogy a Lali imádta a gyereket, és ez nagyjából igaz is volt, csak épp nem az új feleségnek kellett volna kitálalnia.

SOHA EGY NŐNEK A MÁSIK NŐ RÉSZÉRŐL ÉRT SÉRELMEIDRŐL NE BESZÉLJ! Ezt neked mondom, de úgyis hiába, te is tudod, falra hányt borsó.

Volt a Csiba Lalinak egy marhanagy telke, már nem is tudom, hány négyszögöl, bekerítve rendesen, és a közepén egy kulipintyó. Csiba nem lakni járt ide, hanem lenni. Egyedül, illetve Blummal. Nézelődött, pipázgatott; aki a kerítésen át kívülről megleste, ahogy eregeti a füstöt a nyugágyban, azt hihette, boldog ember. A Blum egyszer fogott egy patkányt, és odavitte hozzá, a nyugágyhoz. Csiba megdicsérte a kutyát, aztán azt mondta, vidd el, ásd el valahová; a kutya a szájába vette a patkányt, aztán eltűnt, ez előfordult még egyszer-kétszer, és Csiba sírni tudott volna, hogy például ezt sem láthatja a gyerek, mert ő meg a kisgyereket látta bujkálni a fák között, ahogy ránevet, ahogy ő visszanevet, de tudta, hogy ez a telek azért van, hogy kipihenhesse magát, regenerálódjon, mert eléggé idegroncsoló volt a meló is, amit csinált. Hangoskodó gyerekektől mentes, csöndes, nyugodalmas azílium ide meg oda, Csiba hamarosan földobta a bakancsot. Infarktus — így mondták. Lehet. Egyedül volt a kulipintyóban, orvos vagy telefon messze környéken sehol, főként azért, hogy a Lajos nyugalmát ne zavarják.

Csiba ragaszkodott hozzá, hogy annak a falunak a temetőjében nyugodhasson, ahol a háza van; és már lebonyolították mindent, már indultak volna haza, akkor derült ki, hogy dr. Blumenfeld Ernőnek nyoma veszett, kerestették mindenütt az egész faluban, Blum nem volt sehol. No most nem rendezkedhettek be arra, hogy itt várják napokig Blumit, hazaporzottak. Arra, amit mondani akarok, a parasztok figyeltek föl, sőt inkább a helybéli asszonyok, azok olyan temetőlátogatók. Éktelen bűz terjengett a Csiba Lajos sírja körül. Először azt hitték, hogy valami istenátka van vagy inkább volt a Lajoson, ezért áraszt a testének oszlása ilyen förtelmes szagot, de aztán temetőnénikék, akik hajnalban jártak ki, rájöttek. Egy igen megtépázott, nagy ordas kutya (vagy farkas), nem lehetett tudni, minden reggel odatesz valami kis állatkát, egeret, ürgét, pockot, patkányt, de még nyulat is, aztán elsomfordál, és ezeknek a kisállatoknak a teteme okozza azt a szörnyű bűzt. Le akarták lőni a kutyát, de ez mindeddig nem sikerült, szegény Blumi talán még azóta is hordja a patkányokat a sírhantomra, és nem tudja, hogy én már rég itt vagyok, sőt .... de ezt, remélem, a Blum sose fogja megtudni, hogy van azóta egy másik kutyám is, a Milán.

Kilelt a hideg — folytatta a filmes —, és remegett a hangom is. — Ezek szerint — kérdeztem a Dokitól —, maga a Csiba Lajos?

A Doki hosszan és mélyen nézett a szemembe. — Nem — közölte aztán határozottan és szárazon. — Én dr. Blumenfeld Ernő vagyok.

TIMÁR GYÖRGY:

Fohász — kihez?

Tedd meg nekem Fölséges Úr ha vagy
(Ha nem vagy legföljebb hiába kérlek)
Hogy elhagyhassam szűk zónáidat
És felszökhessem honába a jégnek

Hogy egyetlen nagy kitárt szárny legyek
Az ellenorkánt lebegve hasító
És érezhessem a hal-kék hegyek
Zord békéjét mert lenni csakis így jó

Hogy meg ne érinthessen semmi hang
Mely tülekvésből születik alant
Hol korcs ebek kaparhatnékja tombol

Tedd meg nekem hogy mi ma számba csap
Ne fojtogasson mind e sok iszap
és megtisztuljak végre undoromtól!

1994. december

Szögek és ecet

Szögek és ecet jönnek eztán.
Leszünk, mint Krisztus a keresztfán.
Harmadnap? Késő, köszönöm.
Vajákosok ideje jön.

Eredményhirdetés

A Nagy Lajos Irodalmi és Művészeti Alapítvány 1995. évi novellapályázatára 53 író 87 pályaművet küldött be. A véleményalkotás két felkért bírálóra, Fejes Endrére és Körmendy Zsuzsannára, valamint a kuratóriumra, Baranyi Ferencre, László Gyulára, Moldova Györgyre és Zágoni Ferencre (elnök) hárult.

A négy, egyenként 90.000 forinttal járó díjat Kontra Ferenc (Az övezet), Sigmond István (Vastaps), Szántó T. Gábor (A tizedik ember) és Vathy Zsuzsa (Virágos völgy, vagy valami más) érdemelte ki.

A Magyar P.E.N. Club és a Friedrich Naumann Alapítvány ötödször is megrendezi „A SZABADSÁG DZSUNGELÉBEN" című regionális konferenciáját Odi et amo címmel. Régiónk íróinak személyes vallomásai arról, hogy milyen vonzalom vagy idegenkedés támadhat egy szomszédos (vagy akár távolabbi) nép, ennek nyelve, kultúrája iránt.

Helyszín: Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum V. kerület, Károlyi Mihály u. 16. Időpont: 1995. október 12-14. (csütörtök-szombat)

Összefogás a könyvtárakért

A Könyvtári és Informatika Kamara más könyvtári szervezetekkel együttműködve 1995. október 9-15. között „Összefogás a könyvtárakért" címmel országos rendezvénysorozatot szervezett, melybe a legkisebb és a legnagyobb könyvtárak egyaránt bekapcsolódnak. „A könyvtár a társadalmi és gazdasági átalakulás, a struktúraváltás alapintézménye" — vallják a résztvevők.

A sorozat zárórendezvényére október 14-én 10 órától kerül sor az Almássy Téri Szabadidő Központban.

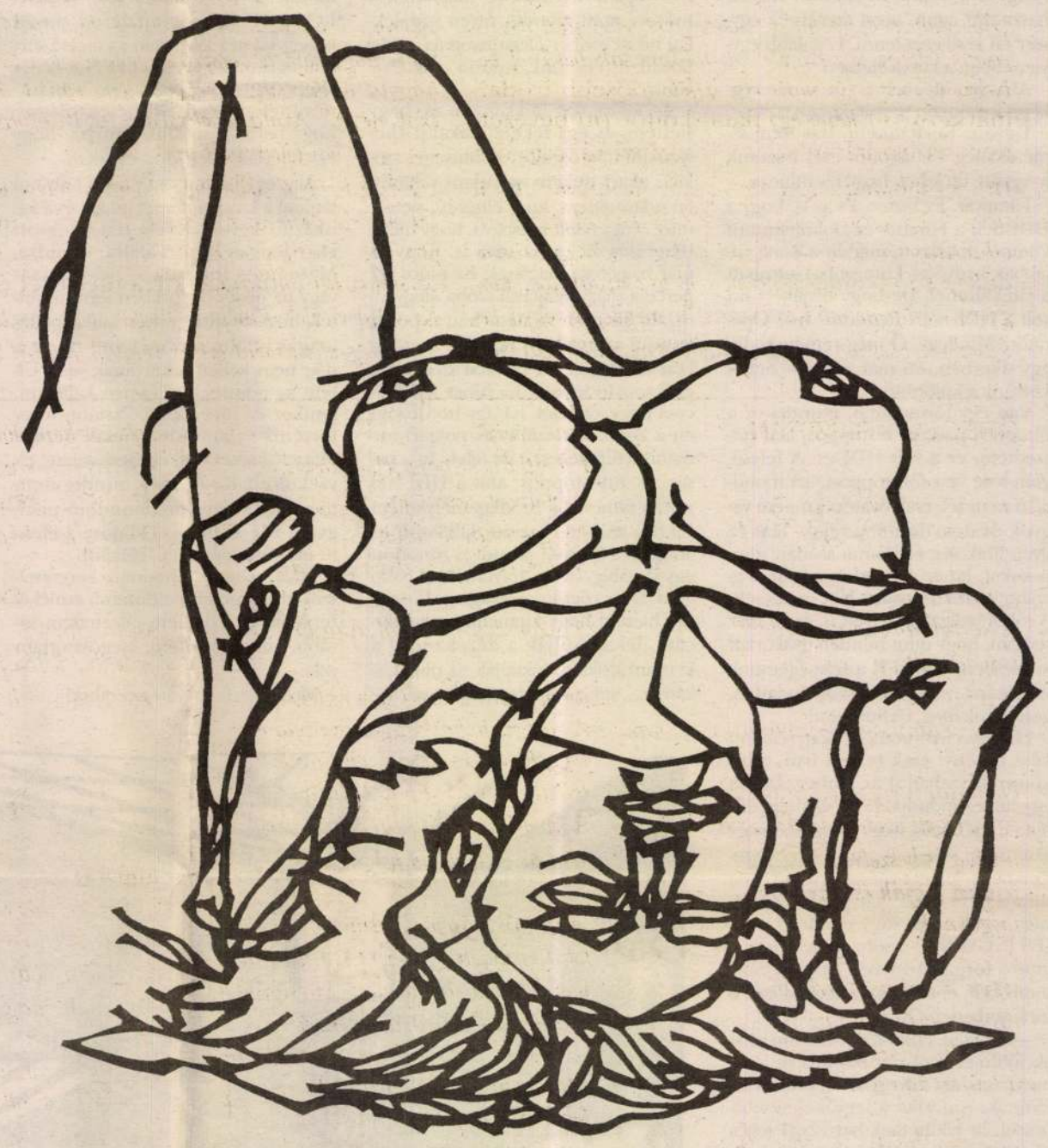

Szántó András papírmetszete

TÁRCATÁR

Itt voltam

Kinyílnak, világok. Eljött az idő. A halottak visszajeleznek nekem. Nem beszédre gondolok, de valamilyen *nyelven* folyik a dolog. Ez a nyelv nem az agyban, nem a szájban formálódik.

Valami megváltozott.

A racionalitás elvégezte bennem építő és pusztító munkáját.

Ami az emberiségnek a létfönntartásért vívott hosszú harc során kellett, az nekem most fülledt, szűk búra, nem fér el alatta a barátom feleségének a nagymamája.

Kilencvennégy évesen halt meg, váratlanul. Tényleg váratlanul, mert olyan régóta vártuk a véget, hogy egy idő óta már nem vártuk.

Följártam a barátomékhoz hetente, kéthetente. A belvárosban laknak, és a magamfajta embernek esténként gyakran vezetnek arra az útjai, jó, ha van egy hely, ahova bármikor — kora éjjel is — fölmehet az ember. Itt lakott a *dédi* az egyik szobában. Nagy kétszárnyú ajtó mögött, ahova senki vendég be nem léphetett, de még a barátom gyerekei, a dédunokák se. Nagyothalló volt a dédi, később már inkább süket. És alig látott. A kétszárnyú ajtó mögött ordított a rádió. Időnként nagy zörgéssel kinyitotta a zárat, valósággal kirontott a nappali szobán át a konyhába.

Tejet, kalácsot, kenyeret evett esténként. Bele kellett aprítani a kalácsot vagy a kenyeret a tejbe. A barátom felesége odaültette a dédit az asztalhoz, elétolta a bögrét.

Mesélgethetnék ezt-azt. A dédi a szabómester férjével évekig élt a két háború közt Párizsban, még Károlyi Mihályt is látták, nemcsak az Eiffel tornyot. Ömlött az szó a dédiből, ha hagyták. Ha nem hagyták, akkor is, mert nem vette észre, hogy figyelnek-e rá, vagy sem. Sokat szeretett például emlegetni egy falut, ahol született, és ahol a világ legfinomabb kolbászát készítik szerinte.

Valahol született, igen. Voltak emlékei, hát persze. Majdnem úgy nézett ki, mint egy élőlény. Bizonygatta, hogy még az. Rizikózott. Elmondta valamiről, hogy milyen színű, mekkora, hátha eltalálja. Felelt föl nem tett kérdésekre, hátha épp azt kérdezik tőle.

Pár éve még, amikor nem volt otthon a barátom és a családja, ha sokára is, de kijött a csengetésre.

Persze ez nem az, amit el akarok mesélni.

A történetem ott kezdődik, amikor egy nyár végi napon a kitárt duplaszárnyú ajtón át szabadon besétálhattam a szobájába, ütögethettem a zongorája billentyűjét. A bútorok ott álltak, a személyes tárgyak eltűntek. Az ágyat csupaszra kopasztotta a barátom felesége.

Hirtelen kedvem támadt fölfeküdni a matracra.

Nem tudom, miért engem választott. Az unokáját, a barátom feleségét nyilván jobban szerette, sőt a barátomat is, aki ekkor már kaparta az ablakkeretekről a megsárgult fehér festéket, hogy újrafessen mindent.

Szanaszét pattogtak a festékdarabok, levett ablaktáblák között lehetett csak eljutni az ágyig. Alig, nagy ügyesség szükségeltetett hozzá.

Ignác fiam hamar ott is hagyott, nem talált semmi érdekeset a szobában. A többiek is kimentek, csak én feküdtem egyedül. A végén már fölültem. Nem volt kellemes, amit éreztem. Valamilyen bambaság lett rajtam úrrá. Mintha valamilyen tolakodó, erőszakoskodó, láthatatlan személy arra biztatott volna, amit nem akartam. Hogy maradjak még, feküdjek vissza. Nana, hogy nem feküdtem vissza!

Körülbelül egy hét múlva annyira elbeszélgettük az időt a barátommal, hogy egyszercsak kijelentettem, hogy náluk alszom. Amikor a barátom felesége a nappaliban lévő heverőn készült nekem helyet csinálni, a legnagyobb meglepetésemre közöltem vele, hogy én inkább a *dédinél* alaszom. Kicsit ők is meglepődtek.

Elmúlt egy éjszaka. Teljesen kipihenten ébredtem.

A második éjszakát a *dédinél* szintén nyugodtan töltöttem. Festett ablaktáblák között, erős festékszagban. Körülbelül egy hét múlva. Semmit se álmodtam.

Harmadszor már egyenesen fölhívtam a barátomékat, hogy aznap is szeretnék a *dédinél* aludni.

Telt az éjszaka, zavartalanul. Igaz, nagyon későn jutottam a dédi ágyába, jóval éjfél után.

Érdekes, hogy hajnalban, amikor fölébredtem, rögtön tudtam, hol vagyok, nem képzeltem egy pillanatig se, hogy a saját szobámban. A kopogás, amki fölébresztett, halk volt, egyáltalán nem ijesztő. Nem akartak megrémisztení.

Először nem hallottam *bele* semmit a kopogásba. Harmadszorra már határozottan értelmes üzenetnek hallottam a pontosan ugyanúgy megismételt kopogást: „Itt voltam." Még vagy négyszer elkopogta: „Itt voltam. Itt voltam. Itt voltam. Itt voltam."

Hát persze, hogy itt volt! Sokáig. Kilencvennégy évig. Kedves, halk kis kopogással tudatni akarta velem. Kezdetnek egyszerű üzenettel próbálkozott. Kezdő szellem volt még. Nemrég még *itt* volt. És most hol van? Honnan kopog *vissza*? Eljut-e hozzá az, amit én most írok? Vannak, akik szerint odaát is van irodalom. Nem kézzel és nem írják.

Gaylor Vilmos

Szántó András

EX LIBRIS

BOHÁR ANDRÁS

Derek Walcott: A szerencsés utazó

Az 1992-ben Nobel-díjjal jutalmazott karibi költő verseiből nyújtott át egy csokorra valót az Európa Kiadó. Nem érdemtelen a rangos elismerés. Mert Walcott személyében nem pusztán egy kitűnő lírikust ismerhettünk meg, aki a formák, ritmusok, egyéni szimbolikák használatával sajátosan jeleníti meg a szigetvilág egzotikumát, de a kultúrák közötti közvetítés lehetőségét és valóságát is reprezentálja életműve.

„Az Antillák művészete — olvashatjuk a kitüntetés átvételekor elhangzott beszédében — ebből áll, darabokra esett történelmünk összeragasztásából, szókincsünk szilánkjainak összeszedegetéséből, szigetcsoportunk azoknak a darabkáknak a szinonimája, amelyek letöredeztek az egykor volt kontinensről." Az ősi gyökerek, tradíciók éppúgy szerves alkotóelemei ennek a költészetnek, mint az európai értékek vagy az amerikai hagyományok. A különböző hatások organikus egésszé formálása, a nyelv átalakítása jelenti így a kitüntetett feladatot Walcott számára.

„A fajtám úgy kezdte, ahogy a tenger, / főnevek nélkül, szemhatár nélkül, / a nyelvem alatt kavicsokkal, / más rendjével a csillagoknak. // De most itt van a fajtám, / a levantei szemek szomorú olajában, / az indiai mezők zászlóiban." (Nevek) A nyelv újraalkotásának programja arra a „késő modern" poétikai beszédmódra helyezi a hangsúlyt, ahol már nem a személyiség identitáskeresése adja az alaphangot, hanem a lingvisztikai elemek közvetítő- és valóságalakító jelentése. A megnevezés aktusa válik ismételten fontossá, akárcsak a történelem előtti időkben. Azzal a különbséggel — s ez Walcott poézisében is hangsúlyos —, hogy nekünk már feltétlenül számolnunk kell a történeti tapasztalásból adódó következményekkel.

„A sötétség mélye nem Afrika. / A sötétség mélye a tűznek magja / a holocaust fehér centrumában... / Isten halott, s nem csillagai itt / e kénes, embergyújtotta szentélylámpák, / ezért hogy e föld sötétsége mélyén / testét csökött törzsek virrasztják, lampion, / *déja* mellett, s hozzá az éji lámpa." (A szerencsés utazó) Pontosan ennek a kitörölhetetlen tudásnak a kimondása a figyelmeztető ereje, valamint ember és természet harmonikus együttlétezésének kívánsága adja Walcott költészetének rétegzettségét és dinamikáját.

(Európa Könyvkiadó, 1993. Budapest, 106 oldal, 180 forint)

Tomaž Salamun: Póker

Ha *Walcott* kapcsán a kultúrák közötti közvetítés nyelvi feltételezettségét emeltük ki, akkor Salamun válogatott költeményei az antropológiai és ontológiai dimenziók hangsúlyosságának élményét adják elsősorban. A szlovén költő munkáinak alaphangja századvégi létünk szélsőséges és periferikus mozzanatait juttatja kitüntetett pozícióba.

Már nem az egyén mindenáron történő önkiteljesítése válik központi kérdéssé, hanem az egyre nyilvánvalóbban megmutatkozó töredékesség. Az identitásvesztés ellenpólusának kimunkálása azonban — mint azt tapasztalhatjuk *Salamun* poézisében is — számtalan lehetőséget ad énazonosságunk visszahódítására. Ez jelentkezhet egy határozott gesztus megtételében: „Világom az éles szélek világa lesz./ Nyers és örök.", de megmutatkozhat önértéktételezésként is, ahol a személyességre és személyiségre való rácsodálkozás ölt alakot: „lángész vagy tomaž salamun/ okos vagy szép vagy/ nagy vagy óriás vagy/ erős és hatalmas vagy csodálatos vagy / a legnagyobb akit valaha is a hátán hordott a föld" (Ki kicsoda). De pozíciójának hitelességét emlék-lét lenyomatokba és hétköznapiságokba ágyazott versbeszéde is szavatolja. /Szünidő, Megszüntetjük a sárcipőt/, Kicsoda Imre/.

Erre a jelentéstani szintre mintegy ráépül a honi tájakhoz (Ljubljana, Trieszt) és emberekhez való kötődés (Kit szólítsunk? Térség, nép; Süket testvéreimnek). Ám mindez nem jelenti a régiónk költészetére igencsak jellemző váteszi, küldetéses hang egyfajta változatát, sokkal inkább a törődés, a gond egzisztenciális meghatározottságainak jelen idejűvé tételét: „Féllábú vak verklis, / sorsjegyet árul. Mi volna, ha / elvenném és elégetném / a féllábú vak verklis sorsjegyeit?" (Szlovén fiú szonettje).

(Jelenkor Kiadó, Pécs, 1993. 150 oldal, 230 forint)

Vidor Miklós: Szigetvilág

Vidor Miklós gyűjteményes kötete, amely magába foglalja legfrissebb munkáit is, az objektív-tárgyias líra eredményeire hívja fel ismételten figyelmünket. Az Újhold nemzedékéhez tartozó költő elsősorban a történeti relációk feldolgozásához kötődő munkáival adta meg poézisének egyediségét.

„Ebből a történetből / kikoptak az arcok / s helyszíneit a bombasérült / évek maguk alá temették // Papíron életet hamisít / ki újra fölidézi / mert fojtogatja / a nyomán nőtt üresség" (Regény). Maradnak a szigetvilág fái, madarai, a labirintus, az emberevő bozót. Mégis tételezhető a külső megfigyelő beszédpozíciója, ami kellő távolságban van ahhoz hogy a dolgokat, a történeteket leírja, de elég messze ahhoz, hogy mindezt el is mondja: /Távolból figyel valaki / nyakszirtemen érzem / álmomban átdereng néha egy arc / s álomba mosódik ébren/ (Valaki).

Ez a szituáltság ad esélyt arra, hogy a kortársak személyes jelenlétének érzékletessé tétele éppúgy megfogalmazódhassék (Bécsi út 98.), mint a történetiséghez való viszony újraértelmezése. A kulturális mozzanatok rétegzettsége jelenti az időélmény egyik dimenzióját: „Ez a világ kimenekült a térből / és eljutott oda / hova nem ér föl / a nap fénye a föld pora / ahol elindulnak a síkok / s az értelem / áttűnő ragyogása csillog / és túlfeszül a színeken" (Egy Barcsay-képre) Ezekhez kötődnek azok a gondolati reflexiók, amelyek a beszélő megváltozott helyzetét jelzik a történetiséggel összefüggésben.

Ez az objektivációs mód, ahogy *Vidor* távolodóan láttatja a világot, lehetőséget ad a kaleidoszkópszerű értelmezésre (Cserepek I. II.), de ugyanakkor a nagy ívek kibomlását is előkészíti (A sziget köszöntése, Rekviem Róbertért): „Hellas örökegy napja / s az istenek nem ismételhető / játékai // Az éj / szemlehunyásnyi sötétje // Két és fél ezer év? / Egy pillanat? / Ki hallotta sikoltani a márványt / Pheidas vésője alatt? // Torzók teljessége dereng / leáldozó homlokodom" (Rekviem Róbertért)

(Liget Könyvek 1993. 133 oldal, 188 forint)

Szántó András papírmetszete

Csehy Zoltán: Nút

Határokon túli irodalmunk többnyire háttérbe szorított irányait jelezték azok a felvidéki kísérletek (Cselényi László), amelyek nem a többnyire szükséges és jelentős értékeket is felszínre hozó etikai alapállás kinyilvánítását helyezték fókuszukba, hanem a nyelv önmagára mutató jelentésmezejét kutatták, s a vers, a szöveg üzenetszerűségét ezáltal zárójelbe tették. A szlovákiai Próbaut nemzedék is eleddig kevés méltatást kapott, noha ők azokat a kassáki törekvéseket gondolták újra, amelyeknek segítségével a nyelv megnevező funkciója a világalakítás-poézisét kísérthette meg.

Csehy Zoltán NÚT kötete a Kalligram hasonló vállalkozásokat felkaroló friss szellemiségű sorozatában látott napvilágot. Az alapkérdés a viszonyítási pont kijelölhetőségébe vetett hit kételyén fordul meg, mivel mind a külső transzcendens vonatkozási evidencia, mint a belső, az ember ön-értelmét felmutató aktus bizonytalanná vált „Megérdemelné-e Isten, hogy fizessünk / neki egy kisfröccsöt?" — idézi mottójában *Molnár Miklóst* szerzőnk. Választ ugyan nem kapunk az amúgy is megválaszolhatatlan belső kételyünkre, azonban egy újfajta lényegiség folyamatos kibontása megkísérelhető. A neve: NÚT.

„gyanút nút nút nút ki fog nekem
két tenyerébe mint lepkét ki zárja
tanút nút nút nút ki szerez tanút
adott világunk sértnökét nút nút
zakatol bennem az én"

(nút)

Hasonló funkciót tölthet be *Csehy Zoltánnál* a „nút" fogalma, mint annak idején Anaxagorasznál vagy Platónnál, Arisztotelésznél. Az értelemnek, a szellemnek az a megragadási képessége, amely a dolgokat elrendezi, jelzi a harmonikus világerő létét, s kinyilvánítja a gondolkodó lélek legnemesebb részének jelentőségét. Azonban csak, mint utaltunk rá, a funkcionális hasonlóság ténye, az analógiakeresés igénye játszhat rá az előző párhuzamra.

Nem tételezhető egyetemes világrend, monolitikus kulturális internacionalizmus, csak a már jelzett polifónia lehet mindennek mértéke. Ez a világszemlélet elsősorban azokban a poétikai törekvésekben jut érvényre, ahol a megformáltság több műfaj fókuszán keresztül lép működésbe — ezt tapasztalhatjuk a vizális és önmagukat író költemények ciklusában (Makaróni) — de hasonlóan kidolgozott a személyiség töredékességét és önreflexivitását megmutató sorozat: az elnapolt vérszerződés.

fekszem
önkielégítetlenül
rámköhint minden orgona
spulnira tekerve napsugár
kitárom a karom: nem érzek
vigaszt
gondolatban a Tejuton ballagok
s miképp az Isten
többszemélyes vagyok —

(Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1993. 103 oldal

SZÍN-LAP

Amikor elvállaltam, hogy egy-egy vidéki előadás kapcsán színházról fecsegjek, kikötöttem: nem kritikát írok. Egyrészt nem értek hozzá, másrészt nem volna stílusos. Színész voltam, darabokat írok, rendeztem néhányat. Hogy venné ki magát, ha szerdán nekem van bemutatóm, csütörtökön meg másokét kritizálom? De mi rossz lehet abban, ha színdarabokról, kulisszákról, színházi munkáról locsogok Önöknek?

Amikor első tiszteletjegyért kopogtattam egy távoli titkárságon, kávéval kínáltak, levetették velem a kabátomat, külön páholyt kaptam, a titkár adomákkal traktált. Az előadás rossz volt. Legszívesebben a szünetben megszöktem volna. A második rész alatt végig azon járt az eszem, mit fogok mondani, ha visszamegyek a kabátomért, és megkérdezik, hogy tetszett az előadás? Megkérdezték. Hümmögtem valamit, iszkoltam, de a folyosón elkapott két színész kollégám, meghívtak egy sörre. Megizzadtam, megfájdult a fejem. Gratulálni képtelen voltam, rosszat mondani meg mi a bánatnak? Az előadás kész, másnap is kész lesz. Legfeljebb belesülnek a nagyjelenetbe, na ez az, ami a Horváthnak annyira nem tetszett. Hülyébbnek tettettem magamat a sokévi átlagnál, végül nagy nehezen elhúztam a csíkot. Rohadt kínos volt. Hazafelé jövet elhatároztam, ezentúl a legszigorúbb titoktartás mellett, teljes inkognitóban járom a vidéket.

Húsvét hétfőn Kaposvárott jártam.

Ragyogó időben, negyed három körül parkoltam le egy eldugott mellékutcában. Álcázásra leginkább alkalmasnak vélt anorákomban, laza léptekkel sétáltam fel a napsütötte lépcsőfokokon a színházhoz, hogy jegyet váltsak a délutáni előadásra. Nem keltettem feltűnést a néptelen környéken, a közeli állomás körül se járt eleven lélek, talán még a vasutasok is locsolkodtak. A pénztár zárva volt. A félhomályos előcsarnokban jegyszedők trafikáltak. Mielőtt taktikusan kiaraszolhattam volna az előtérből, az egyik jegyszedő hölgy kisietett hozzám, mi jóban járok. Pillanatra megfordult a fejemben, azt mondom neki, locsolkodni jöttem, de nem voltam részeg, és kölni se volt nálam. Jegyet vennék, mondtam. Fényesen mosolygott. Nem fog menni, mondta, egy árva jegyünk sincsen. Álltunk, feltűnés nélkül, az üres színházban. Azért ne tessék elkeseredni, biztatott, kuncsaftot mi nem eresztünk el, tessék visszajönni egy fél óra múlva, valamit majd csak kitalálunk.

Gondoltam, átmegyek a szemközti étterembe, elvegyülni. Az étterem üres volt. Amint beléptem, hat pincér vett körül. Bámultak rám, mint valami csudabogárra. Feltűnés nélkül rántott sajtot kértem. Nem tévesztette meg őket ravasz rendelésem, összenéztek, a főúr cinkosan biccentett. Berobogtak a konyhára. Hallottam, amint odabent azon tanakodnak, vajon ki lehetek? Akkora adagot kaptam, mint soha életemben. Vizsla szemmel figyeltek, mialatt ettem, percenként tudakozódtak, meg vagyok-e elégedve? Nem fogadták el a borravalómat, hajlongva az ajtóig kísértek.

A színház előtti virágos réten már gyűltek a népek. Sikerült úgy tennem, mintha hozzájuk tartoznék. Egy nagyobb csoporttal együtt beslisszoltam az előtérbe. A pénztár nyitva volt, vettem egy jegyet, azt hiszem, három darab volt még. Amint beléptem az előcsarnokba, a jegyszedő asszony azonnal célba vett. Sikerült, kérdezte. Valamit morogtam. Beadtam álcakabátomat a ruhatárba, helyet foglaltam az utolsó sorban. Szünetben sem hagytam el a nézőteret, lehajtott fejjel lestem, figyelnek-e. Előadás végén elsőként hagytam el a termet. Keresztülvágtattam az előcsarnokon, az autómig futottam. Sötétedés előtt hazaértem. Még sütött a nap, de már hűvösebben. Gondoltam, belebújok a kabátomba. Magasságos Isten! Otthagytam! Ráadásul a személyim is ott van, a zsebemben! Elképzeltem a színi jelenetet: várnak, várnak a ruhatáros nénik, aztán keresni kezdenek, megnézik a zsebem, jé, hiszen ez az író, akinek a darabja nemrégiben itt ment, biztosan meglátogatta a színészeinket! És viszik álruhámat a színészöltözőkbe, a klubba, a titkárságra... Tíz percen belül az egész színház tudja, hogy megléptem. Hogy a bánatba fogom visszakapni a kabátot? És az igazolványt? Újra leutazzak? Se időm, se pénzem. Fel kéne hívnom a Bezerédit vagy a Hunyadkürtit, ha Pestre jönnek, hoznák fel a cuccom. És ha azt mondják, túró a fülembe?

Bármi történjék is, nem változtatja meg szigorú ítéletemet. Igaz, hogy nem kritikát írok, de a következőket teljes titoktartás mellett, mély inkognitóban, tárgyszerűen ki kell jelentenem:

a) Húsvét hétfő délután telt ház volt. b) Nagy Ignác Tisztújítás című komédiája ment. c) A darab nagyszerű. d) Az előadás remek. e) A rendező kiváló. f) A színészek csodásak. g) Kaposvár szép város. h) A kabátom piros. j) D 67 a ruhatári szám. k) Címem: 1193 Táncsics utca 4. l) Itt várok.

Horváth Péter

ÉLET ÉS IRODALOM

ANTAL ISTVÁN:

Rock

A tangó

A Sátántangó végtelennek tűnő tekercsein — egy fontos szereplőt, *Mihók Barnát* idézve — csak baktatnak, baktatnak szemünk előtt és zsigereinkben az indulatok, az indulatoktól feszülő sorsok a mértékét vesztett filmtér és valós tér közé nyomorítva. Nem is lehet megítélni, a jó és a rossz mely dimenzióiban folyik a játék. Mely gesztusok — kihez, melyik szereplőhöz, a történés mely szituációjában érvényes helyiértékekhez képest — számítanak és játszanak. Végtére is: a szándék és a tett aurája közül melyik melyik?

A telepiek örök mókuskerék-forgatásban rángatódznak, vágyaik és tehetetlenségük bábjaként; már a „jó" és a „rossz" megjelenése előtt frusztrált indulatok által koreografálódik az ördögi tánc, a Sátán tangója.

A *Vig Mihály* által komponált tangó haláltánc. A nemlétezés virtusából fakad. Abból, hogy amíg mozogsz, élsz: ha mindent elveszítesz, még akkor is imitálsz. Minél aktívabban pusztítod magad, épülsz le, a felszínen annál nyilvánvalóbb, hogy létezel. Szól a szívharmónika, a lomha testről lógó bioverkli, ritmusát dülöngélésbe veszett lépés, a közlekedés imitációja adja. Tosza férfi botladozik két óriásmell alatt. Mint fuldokló kapaszkodik a nő testébe, mely vágyai beteljesülése is lehetne, ha nem volna túlságosan és nyilvánvalóan elérhető, ha nem lenne túl közönséges és nagy, ha a nő méretei és közelsége nem azt ellenpontoznák, hogy partnerének már a vágyai sem igaziak. Nem az övéi. Nem Halicsé, akit *Járay Alfréd* játszik, a magyar underground színészet meghatározó egyénisége.

Krasznahorkai és *Tarr* filmjének szereplői többségükben olyan művészek, akiknek tevékenysége ebben a rovatban is tárgyalható. Járay, *fe Lugossy*. A korcsolyás *Dr. Horváth*, fiatalságunk dobosa. A Nem élhetek muzsikaszó nélkül hőseit mulatozó happenerként (is) megrendező *Derzsi János*. Mindenekelőtt: Vig Mihály. Ő játssza Irimiást, a főhőst, és ő komponálta a Tangó zenéjét. Amióta *Bódy Gábor* szembehelyezte egymással *Cserhalmi György* testét és hangját, soha ilyen szerencsés és dramatikus duplázódás még magyar filmben nem volt.

Egyébként is: talán a Sátántangó az első magyar film, amelyet nem ideológia mozgat — elemi gesztusok terepe. Ezért logikus, hogy saját törvényeik szerint élő és nyilvánosan is úgy dolgozó emberekbe bújnak a Krasznahorkai által megírt sorsok. Olyan helyzetbe hozták magukat, vagy olyan helyzetbe hozta őket Tarr Béla, hogy nem maradhatott más gesztusuk, mint a figuráé; és az sem tehetett mást, mint amit ők.

Ezért is lehet zavarbaejtő egyesek számára, ahogy egymásba csúszik egy költött és valóságos személyiség gesztusa: hiába keresik az *interpretációt*. Pedig az egész *csupán* érzékenység és nyitottság dolga; és ideális esetben ez kellene hogy működtesse a tömegkultúrát.

Ha úgy mutatnának meg *mindent* a nézőnek, hogy a patronról csak a szifon jusson eszébe.

FÁY MIKLÓS:

Zene

Kis nagy ember

A Solistes Européens Luxemburg kamarazenekar adott hangversenyt a Zeneakadémián bizonyos Jack Martin Händler vezényletével — de ez teljesen mellékes. Az est fontos embere ugyanis a szólista volt, aki ezúttal két versenyművet is vállalt: Cyprien Katsaris.

Bach és Mozart voltak szerzőként megjelölve, és a zene nagyobb részét valóban ők is írták, de Katsaris hihetetlen szabadsággal bánt velük. Nemcsak tempója volt annyira rugalmas, hogy elveszett belőle a máskor annyira jellemző motorikusság, nemcsak játékának dimanikája volt meglepően széles, és megoldásai egészen váratlanok, de hozzá is írt egy kicsit még Bachhoz, kiegészítette néhány hanggal a néhai német mester művét.

Mozart 414-es jegyzékszámú A-dúr zongoraversenyének zenekari részét öklére támasztott állal, zsebkendőjét szorongatva hallgatta a francia zongorista. Figyelt, az ihletet várta. Amikor aztán rá került sor, a kendőt gyorsan letette, és mint akinek jó ötlete támadt, billentyűzni kezdett. Nemcsak zenészként, de színészként is eljátszotta a művet, bemutatta a muzsika párbeszédszerűségét, azt, amiért magyarul ezt versenyműnek hívják, a szólista és a zenekar vetélkedését, melyiküknek is tudja szebben, szabatosabban, kifejezőbben mondani el ugyanazt. Betétszámként Katsaris a második tételben valami egészen valószínűtlen, oda nem illő, bizonyos fokig improvizált etűdöt adott elő kádencia gyanánt — amitől megint csak döbbenten nézett össze a közönség.

Látható, hogy Cyprien Katsaris egyedi jelenség ma a zongoristák között. Négyéves koruk óta tanítják világszerte a növendékeket arra, hogy mindennél fontosabb a kottához való hűség, a szerző szándékának megismerése. És ekkor jön egy apró termetű, negyven-egynéhány éves ember, aki fütyül a kottára, vagy mondjuk inkább úgy: a maga módján hű hozzá. Valaki, akinek viszonya Mozarthoz csöppet sem alázatos, hanem nagyon is aktív. Akinek a kultúra meghatározó alakjai csupán szerzőtársak. Egy pianista, aki nem előadja, hanem használja a zongorairodalmat.

Természetes módon merül föl a kérdés, hogy vajon mi a biztosíték arra, hogy az elhangzottak alapvetően mégis a régen meghalt zeneszerzők szándékát tükrözik. Mi menti meg Katsarist az ízléstelenségtől?

Nagyon egyszerű a válasz: semmi. Katsaris magas sarkú lakkcipőjében mosolyogva sétál az igen síkos úton. Ha megcsúszik, hasra esik, nem törődik vele. Föláll, megy tovább. Nincs benne tisztelet. Ha ízléstelen, legyen. Én vagyok ilyen. Magamat akarom megmutatni, olyannak, amilyen vagyok. A saját gondolataimat akarom elmondani, nem a híres Johann Sebastianét.

Katsaris közszemlére teszi ki magát, nyíltan, szemtelenül. Kérdést tesz föl, egyszerűt és határozottat: szerettek vagy nem? S ha nem, ő nem tolakszik. Semmi sem kötelező. Akadt is, aki a hangverseny első felében, még a taps alatt dúlt, sértett arccal hagyta el a termet. Vele ezt ne csinálják. Ne bohóckodjanak itt zongoraversenyek ürügyén.

Van egy elég jó angol szó Katsarisra, az, hogy entertainer. Hivatásos szórakoztató. Nem okít, nem nevel, hanem zongorázik. Lehet, hogy amit csinál nem mindig, vagy egyáltalán nem mély, nem felkavaró, nem megrázó, de akkor is nagyon jó mulatság. Biztosan sokak számára Cyprien Katsaris nem szalonképes, ő azonban ezt hallva csak elmosolyodik, széttárja karját és visszakérdez: hol itt a szalon?

RÓZSA ENDRE:

Hőség

Megfülledt füzesek, satnya, csökött botfák
tárják karjaikat vérmesen ég felé.
Nyű, légy, sáska nyüzsög. Nyári vihar nyomán
nincs villám szele — szikkadt föld.

Ez, kérlek, Zebegény. Lassan lép a folyó,
méltóságosan és féltve a tükreit.
Eltévedt barinyom a rókalyukak között
nem nő gomba a spórákból.

Káprázik fej, a szem. Rettenetes napfényt,
s karmostul kimeredt hőguta-árnyat látsz.
Szomjvert táj, mire jutsz! Bent, a faházak közt
várod: felhörög-e a csap?

Aztán rózsaszínes, majd lila lesz körül:
színképekbe megy át, oly gyönyörű az est!
Ólomszürke felett már diadalmasan
bíbor fényt a hűvös sugall.

Csend zúg. Éjszaka van. Alszol a kempingben.
Sétáltál eleget... Hirtelen egy csepp, négy —
zápor zúdul elő! Nyári vihar nyomán
gombák pettyezik íme a reggelt.

SZÁNTÓ Andrási

KÁCSOR ZSOLT RIPORTJA:

Linkország

Gyula bácsi — harminchat év után először — 1992 karácsonyán jött haza Marseille-ből, s miután örömében minden jelen lévő kedves hozzátartozója a nyakába ugrott, a messziről jött ember Imre úr meglátogatását követelte, mégpedig azonnal.

***

Gyula bácsi 1956. december hatodikán Mikulásnak öltözve óvakodott ki a szülői házból, zsákjában pirosalmamogyoró helyett váltás fehérneművel, és két barátjával együtt nekivágott a nagyvilágnak. Egyikük — célokként bizonyos Katalint jelölve meg — visszafordult az osztrák határon, a másik meg sem állt Kaliforniáig, hogy később ott gázolja halálra egy figyelmetlen Ford. Gyula bácsi pedig keresztülkasul bejárta Európa nyugati felét, megtanult spanyolul és franciául, majd tízévi barangolás után Marseille-ben telepedett le. Hogy ott végül milyen úton-módon sikerült neki egy szállodát, vagyis hát egy kisebbfajta panziót nyitnia, az nem derült ki a leveleiből, az viszont igen, hogy három autója van, s egy olyan aranyórábozkát varázsol elő. Neked hoztam, mutatja Imre úrnak, villanyborotva, Braun, most, hogy megbetegedtél, hasznos ajándék ez.

Imre úr figyelmesen nézegeti a Braunt, miért nem jöttél haza, Gyula, anyánk abba pusztult bele, hogy elmentél, három évvel azután, hogy elmentél, hát miért nem jöttél haza? Gyula bácsi a Polaroid géppel bíbelődik.

— Link egy ország ez, Imre bátyám, link ország. De akartam.

A fotó öt másodperc alatt elkészül, Imre urat ábrázolja pizsamában, Braun márkájú villanyborotvával a kezében, a kórteremből csak egy éjjeliszekrény látszik, meg az infúzióállvány.

***

1968 augusztusában Gyula bácsi nem bírta tovább, hetekre bezárkózott, alig evett, végül elfüggönyözött szobájából két bőrönddel a kezében bújt elő.

— *Hazamegyek* — szólt oda magyarul a feleségének, ki megállapította magában, hogy férjének — lám-lám! — szeretője van, és szó nélkül bevágta a távozó után az ajtót. Gyula bácsi Marseille-ből vasúton utazott Párizsba, s minden maradt a régiben. Évente bezárkózott ugyan néhány napra a szobájába, de repülőgépre, plane budapestire, nem ült.

***

A nap nagy részét Gyula bácsi jobbára Imre úrral együtt tölti, akivel a harminchat év előtt megszakadt beszélgetéseit próbálja folytatni, kezdve azon a vitán, hogy Gyula bácsi menjen-e vagy maradjon — ám, mint tudjuk, Gyula bácsi ötvenhatban elment mégis. Mert nem használt bátyja leghatásosabb (s különben legszebb) érve sem, miszerint külföldön ki a fene fogja ezután a Gyulának azt mondani, hogy bazmeg, senki, senki a világon, ha meg mondja, hát az nem olyan, a Gyulának tehát itthon a helye, ahol olyan természetesen bazmegozik az ember, ahogyan egy francia azt mondja, ágyó.

Pedig ha valakinek, hát Imre úrnak lehetett volna oka rá, hogy búcsút mondjon a bazmeghazának: mint százados, egy géppuskás század parancsnokát fokozta le őt a magyar hadsereg 1955-ben, amiért többszöri figyelmeztetés ellenére kilépett a pártból. Fényes karrier állhatott pedig előtte, hiszen huszonhat évesen a századosi rangig vitte, Imre úr tehát leszerelt, hogy aztán segédmunkásként helyezkedjen el abban a szerelvénygyárban, amelynek kapujáról öccse később a vörös csillagot leverte. A hátralevő éveiben aztán volt portás, éjjeliőr és villamoskalauz Pesten, egy rövid időre alkoholista, majd egy még hozzá tartozó kicsiny veteményessel.

***

Imre úr rákos, és ezt mindenki tudja, csak ő nem, azonban mindenki reménykedik a gyógyulásban, csak ő nem, elvégre nem mindenki halálos beteg, csak ő. Egyébként öccse meglepetésszerű látogatását — ahogyan egy-két régi katonacimborája felbukkanását is — a gégedaganatának köszönheti, ugyanis Gyula bácsi meglehetősen szűkszavú és ijesztő levelet kapott hazulról, ha nem jön haza azonnal, akkor már csak a koporsóban láthatja viszont a testvérét, mire Gyula bácsi száguldott, akár a szél.

Imre úr nem tud nyelni, hát vágtak a hasán egy lyukat, csak egy akkorkát, amibe egy bádogtölcsér szára belefér, és ebédidőben e tölcséren keresztül töltöget az ápolónő a beteg gyomrába némi bébipapit, ám e szerepet most Gyula bácsi játssza, Imre úr erős kézzel tartja a tölcsért, amíg testvére egy üveg francia konyakot kotor elő a csomagjából, s óvatos mozdulattal a tölcsérbe önt belőle egy-két ujjnyit, elfelejtettünk koccintani, röhögcsél Imre úr, hö-hö-hö, Gyula bácsi úgy csinál, mintha a nagy röhögéstől lenne könnyes a szeme, és gyanús gyorsasággal kifordul a kórterem ajtaján.

***

Gyula bácsinak már régen elege van a franciákból. Amint azt speciális esetben még a királya fejét is leütteti.

— Még ilyen embereket — morogta levelében Gyula bácsi akkor, ám 1992 karácsonyán kénytelen volt bevallani, hogy vörösbor nélkül még csak-csak, viszont friss roquefort sajt nélkül autentikus életet élni nehéz. Magyarországon ugyanis nem lehet friss francia juhsajtot kapni, s e hiány miatt Gyula bácsi legalább olyan rosszul érezte magát, mint valaha jó Lajos király, e néven a tizenhatodik.

— *Link egy ország ez* — summázta Gyula bácsi, Imre úr pedig néz: melyik?

Bár öccse többször haza akart jönni.

***

1981 tavaszán Gyula bácsi újfent azt gondolta, hazamegy, d'accord, mondta a felesége, avec toi, mondta Gyula bácsi, és aznap hosszan bámulta a tengert.

A nagy elhatározásokat meg kell ünnepelni. Így hát Gyula bácsi és felesége egy étterembe indult, ám útközben Gyula bácsi egy évtizedek óta nem látott magyar barátjába botlott az utcán. Helyben állva félóráig hadartak egymás szavába vágva, majd Gyula bácsi meginvitálta barátját abba a bizonyos étterembe harmadiknak — amelyik aztán az odaérkezésük előtt tíz perccel röpült a levegőbe. Az arab pokolgép alapos munkát végzett, a füstölgő romokat meglátva Gyula bácsinak görcsbe rándult a gyomra, most füstölöghetne ő is párostul, ha véletlenül nem hadarja el az

Szántó András papírmetszete

PODMANICZKY SZILÁRD:

Az árok

Aznap sokat ittam, mert fárasztott az árokásás. Valahogy nem akart mélyülni az árok, mintha a hátam mögött valaki visszadobálta volna a földet, amit nagy fáradtságomban már nem tudtam messzire dobni az összecsukható szívlapátommal. Éjszaka nehezen aludtam el, mindig ez a következménye annak, ha nagyon elfáradok, pedig

a megbízóm, álmomban, ha áthajigálom ezt a három mázsa marhatrágyát a kétszintes családi házon, akkor elintézi, hogy ne vigyenek el katonának, vagy ha el is visznek, mondta barátságosan és megértő szívvel mellkasában, akkor egy olyan alakulathoz kerülök, akik télen-nyáron dinnyét szednek egy alföldi porfészek határában. Na persze, ne-

lapáttal behajítottam az ablakon is, ennyivel is kevesebbet kellett átdobnom a házon. Amikor végre felébredtem, olyan büdös voltam, hogy nem ismertem magamra, először azt hittem, hogy nem is én vagyok, hanem egy másik testbe, egy büdös testbe költözött lélek, de hamar megvilágosodtam és beláttam, hogy ez a marhatrágya szaga, amit ér-

FODOR ÁKOS VERSEI:

Monológ

hommage a Kavafisz

Mondj kevesebbet, mint amennyit érzel.
A biztosnál is mondj kevesebbet — még, ha
kopárrá lesz is a látszat így;
hogy a keserű csalódásban oly gazdag világ
édes-csalódás-állománya (olykor és esetleg)
gyarapodhassék.
Ezt csakis a Kevesebb által érheted el.
Sokból túl sok van. Az embléma
rég eltakarja a tárgyat, az ár az árut,
a nyelv a beszédet.
És talán
örökre fogadd meg, hogy Valamirevaló Ügyben
sosem ejtesz ki a szádon afféle
hazárd, veszélyes, viszolyogtató szavakat, mint
„örökké", mint „soha".

SZÁNTÓ András

ÉS 1992. május 8.

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ:

Film

A napsütötte Helsingör

Ha megfeledkezünk a *Rómeó és Júliá*-ról — amit persze nem tehetünk meg —, alapos munkának vehetjük *Franco Zeffirelli Hamlet*-jét. Ha azonban, mint az természetes, magunkkal visszük a moziba Zeffirelli *Rómeó és Júliá*-jának élményét, akkor ez a *Hamlet* bizony fiaskó.

A film mindjárt az első képeknél elárulja azt az ellentmondást, amelyet az utolsó képekig nem tud feloldani, nevezetesen azt, hogy hol játszódik valójában, s ezért hol kell játszani ezt a *Shakespeare*-tragédiát. Rövidre zárva: ennek a műnek az emberi lélek az igazi színtere; vajon megmarad-é annak, ami, ha a filmes bontás, színes, mozgalmas képekkel való feloldás, a sok színhely csábításának vetjük? A kérdés nem költői, mert mit is látunk valójában: álomszép középkori vár a meseszép tenger partján; hideg északi színek és meleg napsütés; Helsingör várának hétköznapi élete: a vár népe lovat vezet, ácsorog, legeltet, kilovagol. *Laertes* bőriszákját lóbálva búcsúzik apjától, *Polonius*-tól, Franciaországba készülvén. Békés tengert szel a vitorlás, viszi Hamletet Angliába, s a hajó gyomrában a királyfi, mint holmi kalózoknál is kalózabb cselszövő, kicseréli a király levelét, miértis *Rosencrantz*-ot és *Guildenstern*-t nyakazzák le — lenyakazásból látni a tőkét, a bakót, s a kapálózó áldozatot. Vaskos valóságban bolyong Hamlet, a Szellem nyomában, s kóválygog az elmeháborodott *Ophelia*, hol egy strázsát ejtve zavarba őrült szavaival, hol a Helsingör környéki virágos réteken, kies patakparton, hidacskán járva el a téboly táncát.

De vajon nem válik-e filmszerűbbé, nem valósul-é meg a tragédia még mélyebben azáltal, hogy Zeffirelli kiviszi a szabadba e lélekmélyi történetet, s igaznak is vélhető miliőt komponál liába, noha sejtheti, hogy ezzel a gonosz útját egyengeti, a magyar költővel szólva, hamis tanú saját igaz pörében. S végül, mintha az idő már minden sebet begyógyított volna, mintha Ophelia elvesztése után testvérre vágynék Laertesben, holmi daliás-játékos párbajban nyugsziktörődik bele helyzetébe... S a tragédia beteljesedését immár csak Claudius király beteges gyanakvása, félelme hozza...? A cselszövő saját cselszövevényének lesz áldozata...?

Zeffirelli *Hamlet*-jét nézve — a kecske és a káposzta összebékítésének jegyében — egyre jobban megerősödünk azon érzésünkben, hogy tulajdonképpen egy rossz darabot látunk, pazar kiállításban, fennséges természetes és megépített díszletek közt. Azzal, hogy a rendező kiviszi a játékot a szabadba, valamiféle megrendezett, szép valóságba arról a helyről, ahol működőképes; azzal hogy kiragadja a lélekből, a történet dramaturgiai képtelenségeit nagyítja fel. Hamlet históriája csak az elmében valósulhat meg. Valószerűtlen ügyetlenkedéssé torzul a vár fokán, a zöld domboldalakon, a túl valószerű lakomákon vagy az áttetsző északi napsütésben lovagolva. Hogy miért úgy és nem másképpen cselekszik a királyfi, azt egyedül Shakespeare volt képes megindokolni, a Hamlet-monológokban és -jelenetekben. Ez a darab, a külső cselekmény oldaláról működésképtelen.

Nem tudhatjuk, mi járt Zeffirelli fejében, talán az, hogy filmben monológot mondani komikus, annyi bizonyos, hogy a képtelen történet életképességének velejét, a nagy hamleti indokolásokat a lehető legrövidebbre redukálja. Ahol pedig ezt nem teszi meg — a „lenni vagy nem lenni"-t a *Hamlet*-ből nem lehet kihagyni —, ott szinte már komikusan *képesít*, e várában. Az egész *Hamlet* mármár megbomló elmék, eszelős vágyak, vakító felismerések, pusztító becsvágy mélyen a lélekbe ágyazott, egymásra licitáló, ki-kisülő, tébolyult körtánca. Ha ez nem valósul meg színpadon vagy filmen, tévedés áldozatai vagyunk.

Az én nemzedékemnek *Lawrence Olivier Hamlet*-je volt *a Hamlet*. A Mester az ötvenes években feszes harisnyában, fekete-fehér udvaronci díszruhában játszotta el a szerepet. És anélkül, hogy szóra nyitotta volna a száját, elmondta mind a tizenegy monológot. Igazi Hamlet volt, ott ahol ez a darab lehetséges, az *Örök*-ben. Rég láttam a filmet, lehet hogy megfáradt, elszállt fölötte az idő. Vagy nem. Úgy mentem el megnézni Franco Zeffirelli művét, mint aki, az ötvenes évek után, megkapja az ezredforduló *Hamlet*-jét. Ki tudja, tán nem is lesz benne szellem, hiszen a szellem hangja voltaképpen a királyfi belső sugallata, hallucináció, amit aztán a komédiásokkal tesz próbára... Így spekuláltam magamban, abban a reményben, hogy ez végre nem az én dolgom, hiszen tán már készen is van az emberiség ezredfordulóhoz igazodó *Hamlet*-je. Hogy ettől a kívánalomtól milyen távol van ez a film, arról tán ne is emlékezzünk meg. Hogy mi nekünk, ezredvégieknek, a *Hamlet*, arról tán ne is essék szó e a kardos, köpenyes, látványos, napsütéses, délceg, akrobatikus adaptáció kapcsán.

Korunk *Hamlet*-je még nem készült el. Itt tétovázik, bujkál, okoskodik valamennyiünkben. Művészére vár.

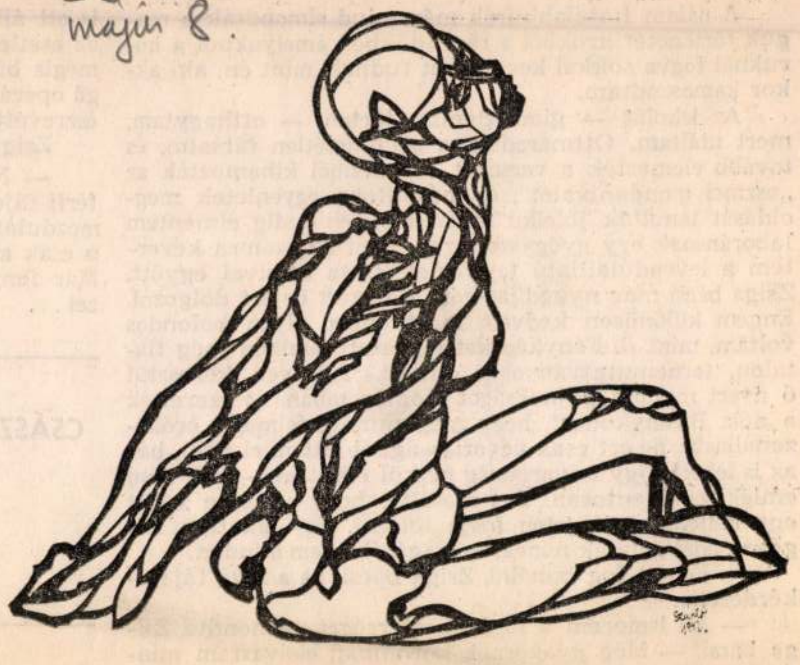

Szántó András rajza

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Vadak

Mostanában megértem Jimmy Portert, aki vasárnaponként újságot olvas és dühös. Dühös — de nem dühöng. Helytelenítem, hogy *John Osborne* darabját *(Look back in Anger)* az egyik változatban *Dühöngő ifjúság*nak fordították. Az őrült dühöng, nem Jimmy Porter. Jimmy dühös, mert... tényleg, miért is? Mert utálja az establishmentet, az újságban olvasható konformista nagyképűségeket, az örökös harangozást, az egész konzervatív *tory* bagázst, amelynek inkább árulja az újságjait a standján, mintsem hogy egyetemi végzettségét „hasznosítva" beépüljön közéjük.

Elég ok ez arra, hogy dühös legyen? Elég volna, ha Jimmy megfogalmazná magában, hogy ezért dühös. Osborne darabjában az a jó, hogy Jimmy nem ezért vagy azért dühös, hanem ok nélkül, csak mert érzi, hogy valami szikus reálszituációkból építkező darabot; expresszivitásra tör. Kaszás Attilában partnerra talál. A mind jobb formába lendülő színész belső feszültséggel érzékelteti a Jimmyben lappangó diszharmóniát; bármelyik percben robbanhat az indulat, ha gyúlékony anyag kerül a közelébe. Kaszás markánsan hozza a — nem tudok rá jobb szót — proliértelmiségit. A származását hivalkodva emlegető Jimmy elutasítja ugyan az értelmiségi létet, de a rádióban Vaughan—Williams-koncertet hallgat — ó, boldog ókonzervatív idők, amikor a koncert koncertet jelentett, nem hangoskodó „bandákat" —; Kaszás viszketeg kényelmetlenségérzettel bolyong a majdnem-értelmiségi igény és a szellemi lumpenlét közötti senki földjén. *Szarvas József* kiválóan szekundál mellette; nem a szereplehetőséget,

CSÁSZÁR ISTVÁN:

EMLÉNY

A börtön déltengeri szigetcsoport. Ez leginkább a sétánál vehető észre. Az udvart háromméteres falakkal szobányi négyszögekre osztották. Minden délután ezekben a négyszögekben sétálnak a zárkák lakói. Kihalt folyosón és lépcsőházon át érnek az udvarra. Az őrökön és egymáson kívül senkivel sem találkoznak már hosszú idő óta. Az egyik négyszögben sétál Zsiga bácsi, egy másikban természetesen én. Két hónapja nem tudunk egymásról semmit, de annyit tudunk, hogy az ügyünk rosszul áll, „mert ő már bevallotta", ahogy ezt mindkettőnknek tudtára adták. A zárkatársaim elmagyarázták, hogy a bűnösségem kétségtelen. Ők már régen itt vannak, megtanulták az itteni gondolkodást, és készséggel megtanítanak rá engem is.

De vajon hogy tanítják meg Zsiga bácsit? Öreg már szegény, és olyan megátalkodott. Csak én értem a furcsa gondolkodását. Még szerencse, ha csak kinevetik, de lehet, hogy meg is verik.

Engem nem bántanak. Unalmasak a kihallgatások. A civilruhás férfi ül az íróasztal mögött, gyakran elmélázik, lehajtja a fejét, majdnem elalszik, aztán hirtelen résnyire húzza a szemét, és rám néz oldalról. Éppen úgy, ahogy a filmeken csinálják.

— Na és?! — kérdezi, megpattantva azt, hogy „Na".

Csend van. Nem tudok válaszolni erre a kérdése. Már mindent elmeséltem sokszor.

— Na és?! — ismétli a férfi.

— Csak annyi . . . — mondom.

— Van ott még más is — mondja a férfi később, és újra mélázni kezd.

Ennek alapján két évet kapok, szabotázscselekményben való részvételért. Zsiga bácsi négy évet kap.

Anyám is ott van a tárgyaláson. Az ítélethirdetés után megengedik, hogy átadjon egy csomagot. Kenyér van benne meg szalonna és cigaretta.

— Tudom, hogy cigarettázol — mondja anyám.

Két hete múltam tizennyolc éves.

A fiúk már leérettségiztek, és most egyetemre mennek, vagy állást keresnek. Én a bányában dolgozom. Ez se rossz. Eleget adnak enni. Amikor feljövünk munka után, fekete szénpor keretezi a szemünket, a barakkban a kályha közelébe akasztjuk az átázott kapcáinkat, szörnyű bűz van, de mi már nem érezzük. Van könyvtár, és lehet napozni az udvaron.

Zsiga bácsi az orvos mellett dolgozik. Az orvos is rab. A fodrász, az írnok, a szakács is. Önellátók vagyunk. Lassan múlik az idő, de csak azért, mert számon tartjuk.

— A Húsvét-szigeteken pilótasapkás szobrokat találtak — meséli Zsiga bácsi Kozma szakaszvezetőnek, az őrnek. — Az sem lehetetlen, Kozma úr, hogy az egész mai kultúra létezett már egyszer. Nagyon érdekes könyvet olvastam erről.

Kozma szakaszvezető bólogat.

— Csak azt nem értem — mondja —, hogy egy ilyen értelmes ember hogy keveredhetett a fasiszták közé.

Mesélik, hogy Kozma úr régen tánc- és illemtanár volt. El lehet hinni róla. Piperkőc, fekete zsinórbajuszt visel.

A Húsvét-szigetekről szóló könyvet Müllertől kapta Zsiga bácsi. Müller már kilenc éve ül. Róla azt mesélik, hogy partizánokat lövetett agyon a háborúban. Most a brigádvezetőnk.

Bajuszt növesztek, de aztán leborotváltatom, mert nagyon gyenge és sokszínű.

Végeredményben csak letelik az időm. Müller azt mondja, hogy fél lábon állva is kibírna két évet. Megtörténhet, hogy amnesztiát kapunk Zsiga bácsival együtt. Valamikor csak rájönnek, hogy nem csináltunk semmit. Addig sem kell fél lábon állnom, és fát sem hasogatnak a hátamon. Mert Müller azt állítja, hogy még úgy is kibírna két évet.

Még soha nem voltam nővel. Ez a legnagyobb baj. Ha kiszabadulok, sürgősen beleszeretek valakibe.

Néha a szokásosnál is lassabban múlik az idő . . .

— Nem gondolja, hogy ez szabotázs? — kérdezte a férfi a villamosmegállóban. Zsiga bácsi visszanézett a válla fölött. Valamit szólni akart, de egészen közel feltűnt a villamos, zörögve közeledett, ide-oda rázkódott a sínek között, mintha le akarna térni a pályájáról.

Nem tudott letérni, és jött.

A férfi levette a kezét Zsiga bácsi válláról, a villamosra nézett, aztán a váltóra. Oda, ahová a kavics esett.

Mi is a váltóra néztünk. Szoborcsoportként álltunk az alkonyatban, szánalmasan összetartozókká váltunk.

A villamos egyre erősebben zörgött. Mielőtt ideért volna, a vezető kikapcsolta a motort, és a kocsi már csak saját lendületétől gördült.

A váltó kétméteres acélvédője hatalmas csattanással átváltott, nem is hallatszott, ahogy porrá zúzta a közé került kavicsot.

A villamos megállt, Zsiga bácsival együtt felszálltunk, és a kocsi ment tovább.

A peronról visszanézve láttam, hogy a férfi ott maradt a megállóban. A válla megrezdült, mintha sóhajtana.

A nálam fiatalabb írók már mind elmondták a magúk történetét azokból a régi időkből, amelyekből a koruknál fogva sokkal kevesebbet tudnak, mint én, aki akkor kamaszodtam.

Az iskolát — gimnáziumba jártam — otthagytam, mert utáltam. Ottmaradtak a szerencsétlen társaim, és tovább elemezték a verseket, mindenből kihámozták az „eszmei mondanivalót", és másodfokú egyenletek megoldását tanulták jólelkű tanároktól, én pedig elmentem laboránsnak egy gyógyszertárba, ahol kilószámra kevertem a levendulaillatú tejkrémet Zsiga bácsival együtt. Zsiga bácsi már nyugdíjas volt, de azért bejárt dolgozni. Engem különösen kedvelt, mert éppen olyan bolondos voltam, mint ő. Fényképeket mutatott, amiken még fiatalon, tornamutatványokat csinált. Tíz éven keresztül ő nyert minden bajnokságot Komáromban, és szerették a nők. Bizonykodott, hogy még mindig felmegy erőkézenállásba, de ezt csak udvariasságból hittem el neki, bár az is lehet, hogy udvariasság nélkül elhittem — már nem emlékszem pontosan. Azt mesélte, hogy az élete végét egy déltengeri szigeten fogja tölteni. Egy lakatlan szigeten, ahol pálmák nőnek, és magától terem minden.

— És mit fog csinálni, Zsiga bácsi, ha a foga fáj? — kérdeztem.

— Jól ismerem a fogászmesterséget — mondta Zsiga bácsi. — Még gyakornok koromban elolvastam minden orvosi könyvet. Csak egy fogóra van szükségem, azt pedig viszek magammal. És még valamit elárulok neked, arra is gondoltam, hogy egyszer majd végleg elgyengülök, tehetetlen leszek és beteg . . . Gondoskodtam erről is. Egy ampulla ciánkáli mindenen átsegít.

Zsiga bácsi jóakaratúan mosolygott, mint a saját kamaszkorom pokolgépet rejtegető bölcsességének tükörképe.

Bíztam abban, hogy egyszer meglátogatom a lakatlan szigeten, és hosszú estéken elbeszélgetünk majd a pálmák alatt a világ dolgairól.

A gyógyszertár elég távol esett a város központjától, amerre mindketten laktunk. Esténként együtt várakoztunk a ritkán közlekedő villamosra. Már végén jártunk az ősznek, korán sötétedett. Ott álltunk a megállóban, körülöttünk szürkészölden az égre meredtek a felső vezeték tartóoszlopai, meg mindenféle fenyegető traverzek, hűtőtornyok, lepárlók és gyárkémények sziluettjei, meg egy végtelenbe nyúló téglafal, elhamvadva önmaga belső izzásától.

— Mindig japán nőt akartam feleségül venni — mondta Zsiga bácsi —, ezért maradtam agglegény. A japán nők a szerelem művészei.

Én egy kavicsot rugdostam közben. Ballal meghelyeztem, és jobbal odatálaltam Zsiga bácsi lába elé.

— Passzolok! — kiáltottam.

Zsiga bácsi lendületet vett, és külsővel megcélozta a kavicsot, de rosszul találta el. A kavics pörögve csúszott egy keveset, aztán bepottyant az egyik villamossín vájatába, éppen a váltónál. Zsiga bácsi önkéntelenül megmozdult, hogy lehajoljon és felvegye, de valaki hátulról megfogta a vállát.

Egy tésztaképű férfi volt. A rövid, kese haja gyéren a homlokára tapadt, mintha verejtékezne a feje. Valami merev szenvedés nyomódott az arcába, ami iszonyatot keltett bennem. Eddig észre sem vettük, hogy ő is ott áll a megállóban. Szempillantás alatt végignéztem az esetlen alakján. Semmi testi hiba nem látszott rajta, mégis biztosra vettem, hogy felfoghatatlan borzalmasságú operációs heget rejt a ruhája. Félni kezdtem tőle, mert észrevettem, hogy senki sem szereti.

Zsiga bácsi is visszanézett rá a válla fölött.

— Nem gondolja, hogy ez szabotázs? — kérdezte a férfi fájdalomtól elgyötört, tompa hangon. A tökéletesen mozdulatlan arcán csak a szája nyílt és csukódott, az is csak annyira, hogy a szavak kipréselődhessenek rajta. Már fenyegetés nélküli volt, akár a bekövetkezett végzet . . .

Szántó András, szobrász MDK

Huszonki lenc éve, a Csaraváriggár szerszám kőrösűse. 10 éve dolgozik a József Attila Műv. Ház szobrász szakkörében.
Szobrainak önálló kiállításra készül.
(Angyalföldi lány stb)

Szalkai Sándor: Elhatároztu: megöli az ügyvédet 2

ESTI HIRLAP

Bp. 1966. máj. 19.

Szántó András

Magyar Napló II. évf. 1. sz. 1990.

5. p.

Szántó András rajza

A kívülállá

Kedves Kulin Ferenc!
Orosz Istvánnal vitatkozó írásodban a magyar közvélemény, a magyar nép szemére hányod, hogy bár közvetlenül érdekelt a változásokban és ezek kimenetelében, mégsem vesz részt a sorsát formáló akciókban, kívülálló marad, félrehúzódik. A pártok a döntő fordulatok végrehajtásában nem számíthatnak a tömegek támogatására.

Amikor 1953 júniusában Kelet-Berlin munkásait, polgárait már csak tankokkal sikerült meggyőzni arról, hogy okosabban teszik, ha belenyugszanak a kommunista uralomba, Brecht ironikusan azt javasolta pártja vezetőinek, hogy mielőbb váltsák le az értetlen, engedetlen népet.

Úgy gondolom, a magyar népet sem lehet, s nem is kell leváltani. Talán mégis az lenne az okosabb, ha a pártok, ahelyett, hogy a népet bírálnák passzivitásáért, önvizsgálatot tartanának, és a mélységes bizalmatlanság okait önmagukban keresnék.

Tulajdonképpen félelmetes, nyugtalanító, hogy a magyar értelmiség mennyire nem bízik a saját népében. Értelmiségi gettókba zárva élünk, és attól tartok, kevés megbízható ismeretünk van arról, hogy valójában hogyan is gondolkodnak a gyárak munkásai, a téeszekben dolgozó parasztok vagy a különféle hivatalok kistisztviselői. Mindig megdöbbentett, hogy [illegible]azai filmjeink többsége milyen mélységrejött a többpártrendszer, pártjaink nem igazi politikai pártok, amelyek világosan körülhatárolható ideológiai alapon határozzák meg önmagukat és különböznek egymástól.

Az még elfogadható, sőt helyeselhető, hogy a pártok elvetik a monolitikus egység követelményét, sőt bátorítják szervezeteiken belül a különféle frakciók, platformok, irányzatok létét. Mondván, hogy ők alulról építkező pártok óhajtanak lenni. Valójában azonban minden párt esetében először voltak meg a vezetőségek, amelyek aztán létrehozták a maguk alapszervezeteit. Baj csak ott van, hogy e pártokon belüli csoportosulások politikai programjai már kizárják egymást; az ellentétek nem árnyalatnyiak, nem pusztán taktikai meggondolásra korlátozódnak, hanem összeegyeztethetetlenek. Jó barátaim vannak a három legnagyobb pártban, ha együtt vitatjuk a politikai helyzetet, majd mindenben egyetértünk. De hogy értenek ők egyet a pártjaikban képviselt, az övéktől radikálisan eltérő álláspontokkal?

Miképp lehetnek egy pártban harmadikutas, antikapitalista nézeteket valló író-politi-

SZÁNTÓ András *102, 145*
Szatmárnémeti, 1946. május 25.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

M.D.K.

Szántó Antal épitész

1877-ben a pécsi Városstemplom ujabb tatarozási munkálataiban vett részt.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 10. l.

M.D.K.

Szántó Antal, építész

részt vesz a pécsi Városstemplom 1877-évi talakorási munkálataiban

Gosztonyi Gyula: A várostemplom épitéstörténete. Pécs müemlékei. Pécs, /1942/. 10.old.

Szántó Antal, építőmester M.D.K.

Lippert Józseffel és Gianone Agostonnal együtt felszolítást nyert 1881-ben Schmidt Frigyes jelentésének ellenőrzésére

Csemegine Tompos Erzsébet: A pécsi székesegyház Schmidt-féle újjáépítése

Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Tudományos Közleményei, Bp. 1964. X. köt. 5 sz.

40. old.

Szántó Antal

pécsi épitész

l.

Gosztpécsbelvt

10-l.

SZÁNTÓ Antal épitész

LEVÁRDY Ferenc–LEVÁRDY Henrietta: Pécs historikus épitszete. = Baranyai Müvelődés, 1987. 1.sz. 16 - 17. p.

Szántó Aranka

div attesoció-

Ruhatervek.

—: egyszerű i garságok.

Vök Lapja, 1972. jun. – 23 szám

Szántó Aranka

Formatervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi iparművészeti kiállítás,
1975. Műcsarnok, jún–júl.

MDK.

Szántó Bela szobrász

"Olvasztár"/gipsz/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitas
Műcsarnok, 1955. 47.1.

Fénykép

Milyné

Képzőművészeti Főiskola: 567 ltr

Szántó Béla: Ady Endre

Diplomamunka: 1953/54

Szobor

Negatív nincs.

MDK

Szántó Béla, szobrász.

Parasztlány. Gipsz.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat. 31.1.

Szántó Béla

MDK

Parasztlány, gipsz

Miecsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Szántó Béla MDK

Olvasztár, gipsz

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Szántó Béla

szobrász

Fiatal Képző és Ipm.ek kiáll. Ernst Muz. 1955. jun.

MDK

Szántó Béla

Olvasztár gipsz 29 cm

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.47.l.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dezső Szántó

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 OKT 10

41/1983

1021

Dezső Szántó (geb. 1958): Masse II., 1983, Kupfertisch, Aquantinte, Phasendruck

Zeitgenössische ungarische Grafik

BUDAPEST
RUNDSCHAU
WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK, WIRTSCHAFT UN

Für Ausweitung des Dialogs und der Zusammenarbeit

Rede von Pál Losonczi vor der UNO

Pál Losonczi, Vorsitzender des Präsidialrates der UVR, nahm während seines Aufenthaltes in New York an der Beratung teil, zu der die indische Ministerpräsidentin Indira Ghandi, amtierende Vorsitzende der Gruppe der nichtpaktgebundenen Länder, die Staats- und Regierungschefs eingeladen hatte, und hielt dort eine Rede. Pál Losonczi, der in New York zahlreiche bilaterale Gespräche führte, hielt auch vor der Plenarsitzung der 38. UNO-Vollversammlung eine

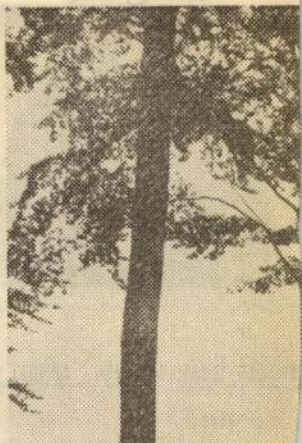

Szántó Béla

nobran

Szabad Művészet

1957. 215. l.

Magyar Vallás- és Közo

66.189/1945.VII.szám.

A Müemlékek Országos Bizottsága
Elnökségének
B u d a p e s t.

Tudomás és megfelelő további eljárás végett másolatban megküldöm.

Budapest, 1945. október hó 30-án.
A miniszter rendeletéből:
Dr. Jeszenszky Sándor s.k.
miniszteri osztályfőnök.

A kiadvány hiteléül:

MDK

Szántó Béla, IV.é.hallg.

Női fej, szob.

SZÁNTÓDEZSŐ

SZÁNTÓ DEZSŐ

GRAFIKUSMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSA A MISKOLCI GALÉRIÁBAN 1984. JANUÁR 20. – FEBRUÁR 12.

1958. március 19-én Miskolcon születtem. A miskolci Zrínyi Ilona Gimnáziumban rajztagozaton érettségiztem. Ezután 1977-ben, a Képzőművészeti Főiskola hallgatója lettem. Raszler Károly, Rozanits Tibor és Iván Szilárd voltak a mestereim. A főiskolai munkásságom jutalmául 1983-ban Kondor Béla emlékéremben részesültem.

1981 óta vagyok a Művészeti Alap tagja, azóta több országos kiállításon vettem részt.

1982-ben a Miskolci Téli Tárlaton a DIGÉP díját nyertem el.

Ez lesz az első önálló kiállításom.

AZ ALULJÁRÓBAN

IDŐS PÁR

HANGULATOK, PILLANATOK
EGYMÁSRA LÓDULÁSA

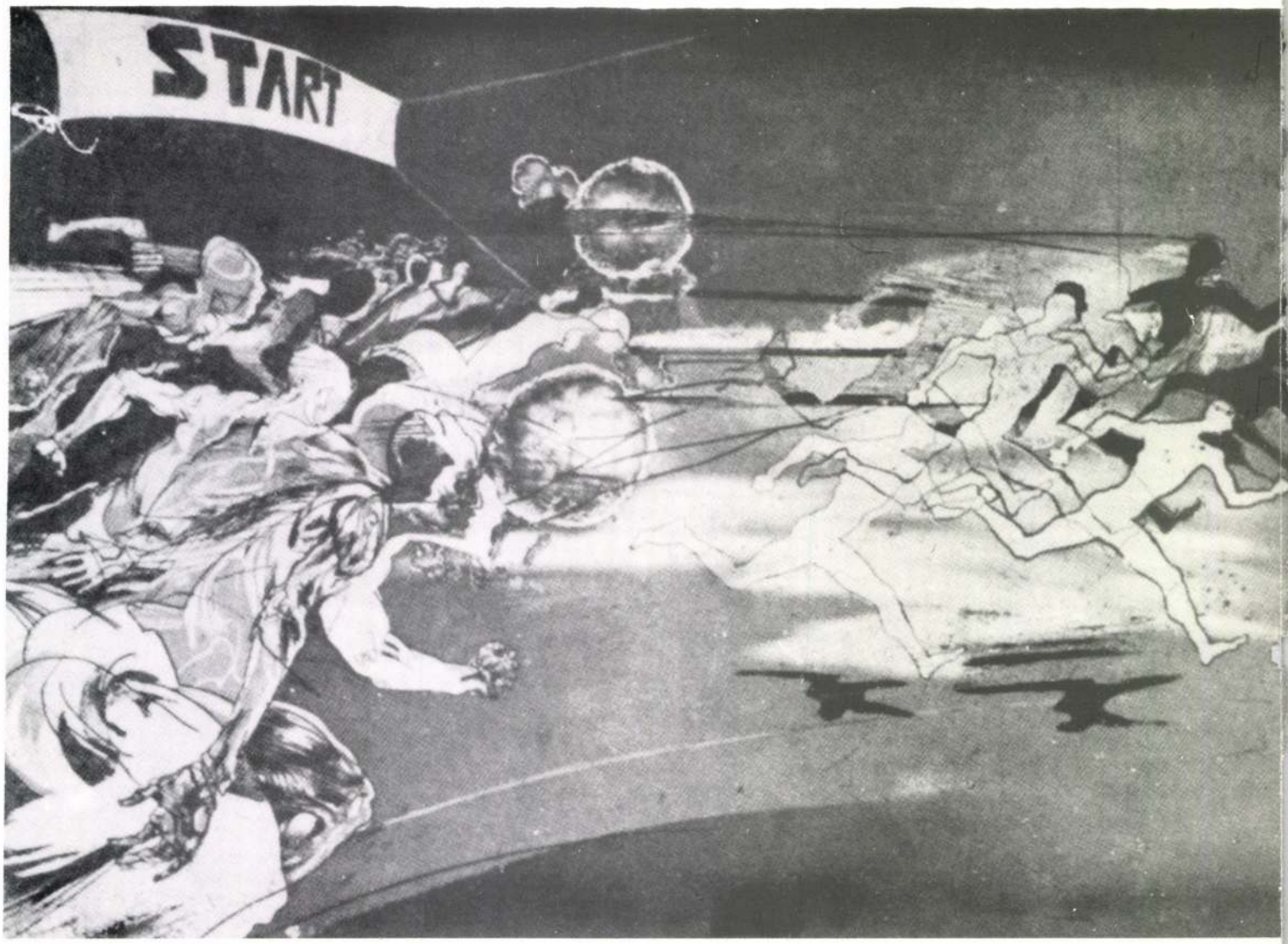

SZUPER MARATONI FUTÁSUNK

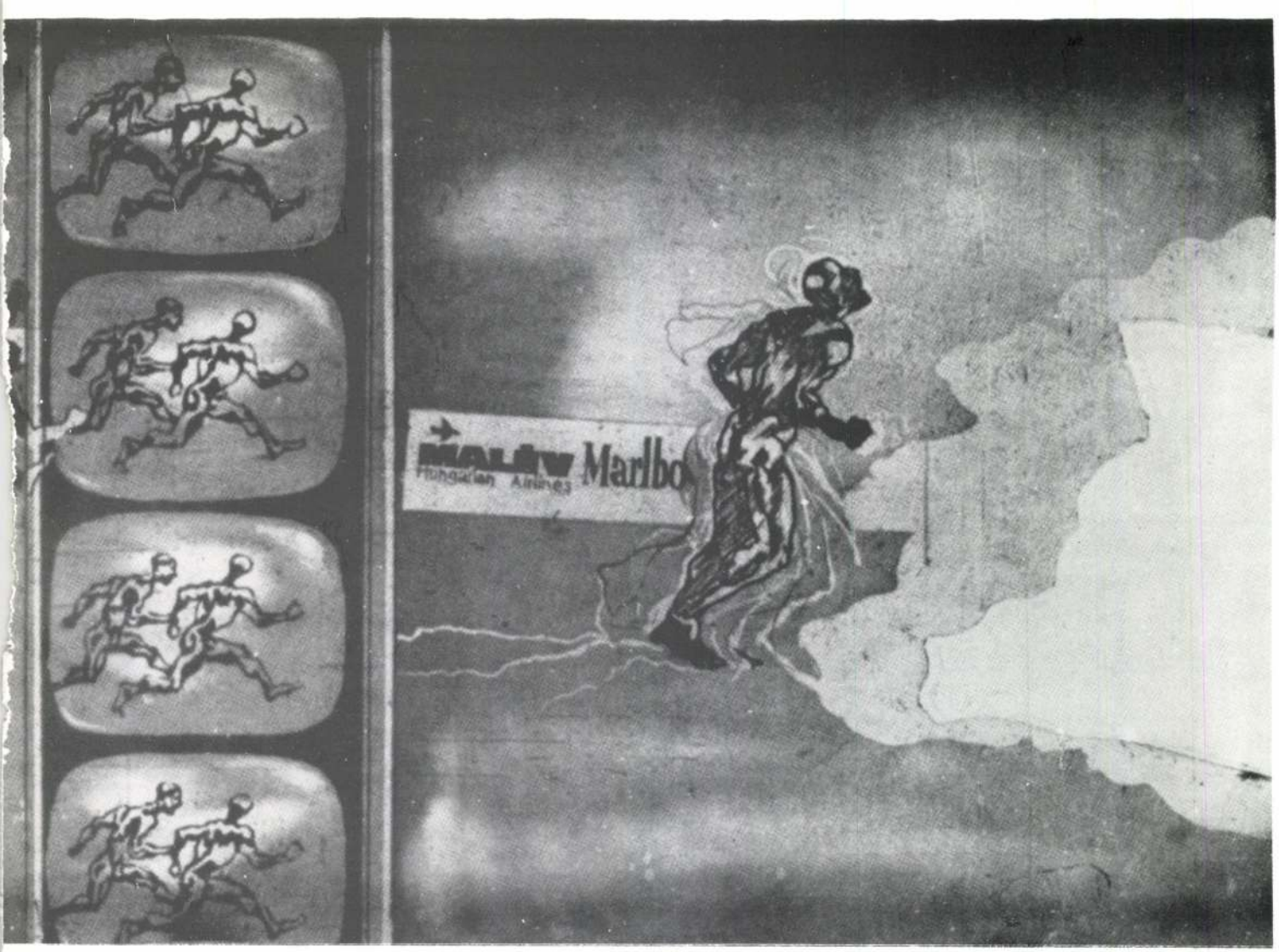
MALÉV
Hungarian Airlines
Marlbo

METRÓ I.

VASÁRNAPI KIRÁNDULÓK

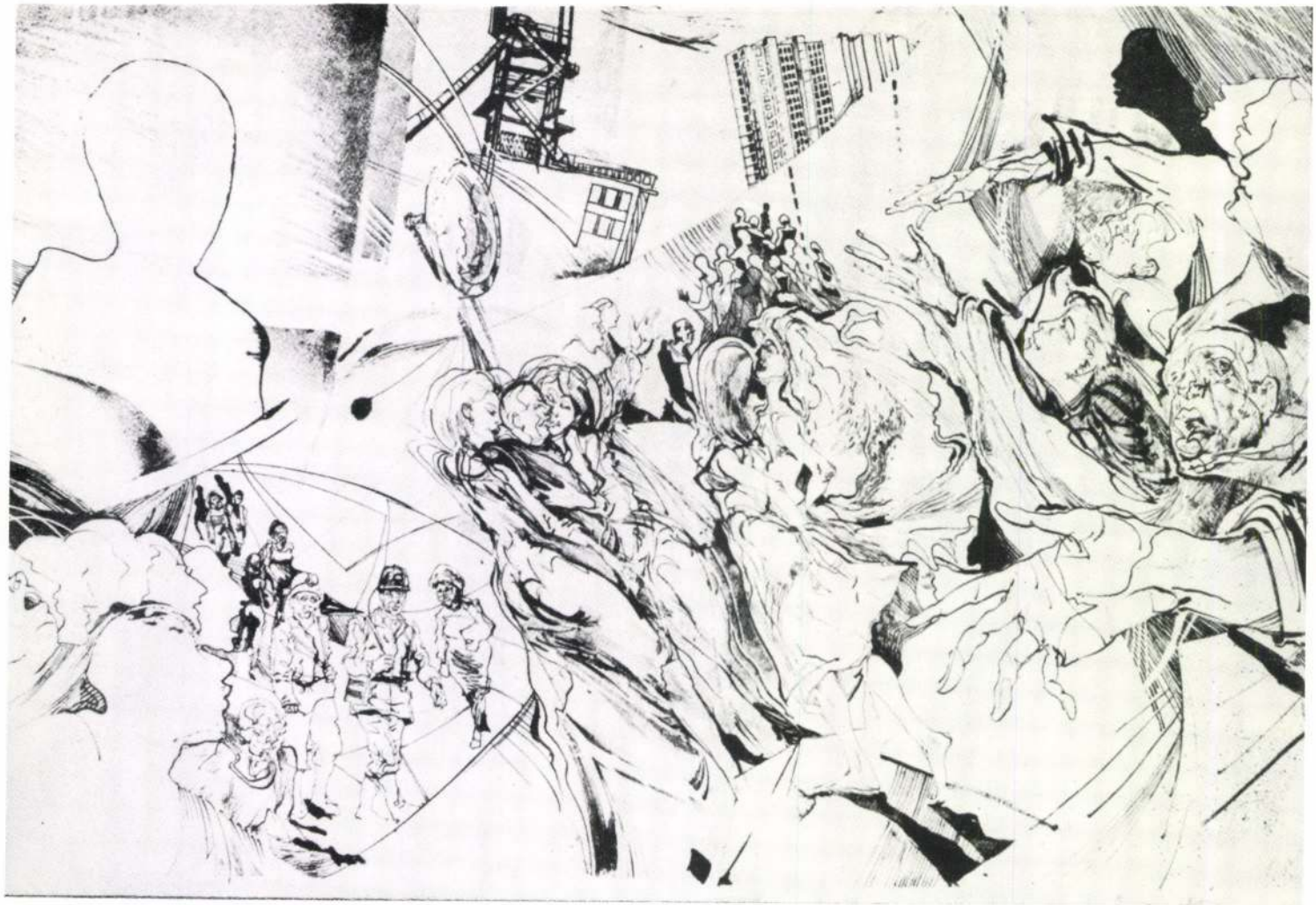

TÖMEG II.

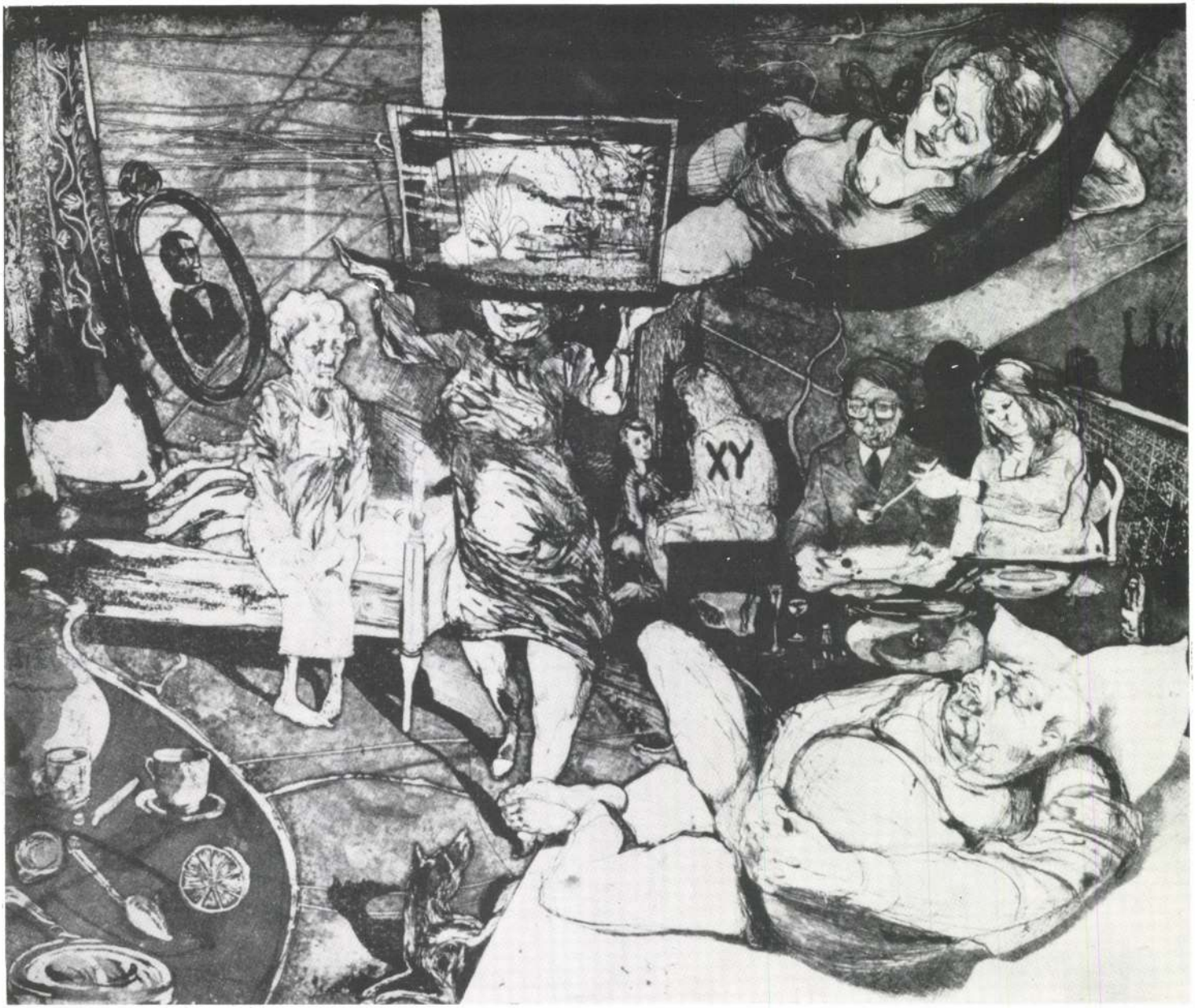

VASÁRNAPI HANGULATOK

TÖMEG	litográfia	26x39 cm
A SZAVAK GYÖKERET VERNEK A TUDATUNKBAN	tus	39x27 cm
BUSZON	rézkarc	24x33 cm
HAJNALI BESZÉLGETÉSÜNK	rézkarc	36x24,5 cm
ALVÓK	rézkarc	24x20 cm
VÁKUUMOS-HIBERNÁLT ÁLOM JUTÁNYOS ÁRON	litográfia	26,5x37 cm
A SZABADBAN	rézkarc	24x16 cm
JÓZSEF ATTILA EMLÉKÉRE	rézkarc	29x30,5 cm
ABC ÁRUHÁZBAN	rézkarc	32x19 cm
FOLKLÓR FESZTIVÁL	litográfia	28,5x36 cm
SZÓNOK I.	tus	13x16,5 cm
SZÓNOK II.	tus	16,5x13 cm
SZÓNOK III.	tus	11x12,5 cm
BARTÓK BÉLA EMLÉKÉRE	rézkarc	30x41 cm
„A JÁTSZMA VÉGE" S. B. ILLUSZTRÁCIÓ	litográfia	26x36 cm
VASÁRNAPI KIRÁNDULÓK	rézkarc	24x20 cm
UTCASAROK	tus	31x22 cm
TELEFON-TELEFONÁLÓK	rézkarc	15,5x24 cm
TÉL	rézkarc	18x24 cm
DIALÓGUS	tus	23x17 cm
HANGULATOK, PILLANATOK EGYMÁSRA TORLÓDÁSA	tus	40x28 cm
AZ ALULJÁRÓBAN	tus	28x41 cm
CÉLFOTÓ	tus	40x28,5 cm
VOX HUMANA I.	rézkarc	42,5x48 cm
SZENT CSALÁD	litográfia	30,5x24 cm
INFORMÁCIÓK	litográfia	28,5x46,5 cm
MOZGÁSOK ÉS MEGMOZDULÁSOK	rézkarc	21x31 cm
METRO I.	rézkarc	23x15 cm
METRO II.	rézkarc	23x15 cm
METRO III.	rézkarc	23x39,5 cm
UTAK, KEREKEK, EMBEREK	rézkarc	28x31 cm
DÜRER PARAFRÁZIS	tus	34x45 cm
A MOZGÓLÉPCSŐ	rézkarc	26,5x31 cm
IDŐS PÁR	tus	22,5x32 cm
SZUPER MARATONI FUTÁSUNK	rézkarc	18,5x51,5 cm
ÜNNEPI ELŐKÉSZÜLETEK AZ ÜZEMBEN	rézkarc	35,5x27 cm
DOHÁNYZÁSRA KIJELÖLT HELY	tus	45x27 cm
VASÁRNAP DÉLUTÁNI HANGULAT	rézkarc	31x36 cm
KIÁLTÁS	rézkarc	18,5x8 cm
KOCSMAI INTERIEUR	rézkarc	16,5x31,5 cm
AZ „APOKALIPSZIS BAND" JÁTÉKÁT A VILÁG VALAMENNYI RÁDIÓADÓJA EGYENES ADÁSBAN KÖZVETÍTI	rézkarc	19x30 cm
DÉLUTÁNI HANGULAT	rézkarc	20x34 cm
SZÓNOKOK, HÍRMAGYARÁZÓK, POLITIKUSOK	rézkarc	16x47 cm
AZ UTCA ÁRADATÁBAN	litográfia	36,5x26,5 cm
RAFFAELLO SANTI „PSYCHÉ"-JE A STRANDRA MEGY	tus	27x56 cm
JA, KÉREM, AZ ÉLET	tus	54,5x38 cm

BORÍTÓN: ALVÓK

Készült: a Hejőmenti MgTsz Litóüzemében

A kiállítást rendezte: Jurecskó László. A fotókat készítette, a katalógust, plakátot tervezte Bogár György. Felelős kiadó: Dusza Árpádné

Kortárs
képző-és iparművészeti
kiállítások,
egyéni, csoportos
és országos időszaki tárlatok.
Megtekinthető
hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig.
Rendszeres tárlatvezetés.
MISKOLCI GALÉRIA,
DÉRYNÉ U. 5. TEL.: 88 296

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS CSALÁDJÁT

SZÁNTÓ DEZSŐ

GRAFIKUSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA A MISKOLCI GALÉRIÁBA
1984. JANUÁR 20-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 4 ÓRÁRA.

MEGNYITJA:
DOBRIK ISTVÁN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
FEBRUÁR 12-IG, NAPONTA 10–18 ÓRÁIG,
HÉTFŐN ZÁRVA.

SZÁNTÓ DEZSŐ

SZÁNTÓ BÉLA

Gyenes T.: Főiskolai diploma-munkák: 175.1.

SzM:1954:

MDK

Szántó Béla szobrász

Olvasztár

Artner T: Fiatal képzőm. és iparművészek kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4 l.

Szántó Béla
Olvasztár, gipsz
Fiatal, Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 28 l.

Jelezve lent balra: Mahlknecht. München, 1852. Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 110. l. — Maszlaghy II., 233. szám.

MAULBERTSCH, ANTON FRANZ (osztrák festő, 1724—1796)

Szent Család (142. kép)

Vászon, olaj, 166×115 cm.

Az Ipolyi gyüjteményből.

Alakban gazdagabb, de nyersebb változata a bécsi Barockmuseumban. 132. szám. 1755 körül. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 220. l. (Képe 221. l.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172. l. — Gerevich: L'arte antica Ungherese. Roma, 1929., képe XXVI. tábla. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 24. szám. — Gerevich IPGY, 94. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Szentháromság

Fa, olaj, 65×41 cm.

Restaurálta Nikássy Lajos, 1934.

Lepold—Lippay 56. l.

MAYER, LUDWIG (osztrák festő, 1834—1917)

Műteremben

Vászon, olaj, 58×65 cm.

Szántó Béla looo ft munkajutalom

A főv. diszkut- és szökőkut-pályázat eredménye.
Magyar Nemzet 1935. szept. 30.

SZÁNTÓ Béla

Péter J: A diszkrét pályázatról

Művelt Nép 1955 11 sz. 43 n. old. 23. 5. l.

Szántó C. Mária

A váci Vak Bottyán Muzeumban ifj. Pál Mihály szobrász kiállitását szeptember 18.-ig,

A Lila Iskolában Babos Éva festőművész kiállitását szeptember 3.-ig,

a Helikon Galériában Szántó C. Mária szobrász kiállitását augusztus 25.-től lehet megtekinteni,-közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug. 27.
XXI. évf. 35. sz. 8. lap.

Szántó Dénes

Magyar Hirlap 1980/9/28/

Szántó Dénes metszete

Szántó Dezső

A Miskolci Galériában tíz művész munkái láthatók. A tematikus tárlat Miskol felszabadulásának évfordulója előtt tiszteleg. A békés évtizedek hétköznapjairól több a művek többsége. Szerepel a tárlaton Szántó Dezső műve.

M-i: A mindennapok a művészetben.
Déli Hírlap, 1984. jún. 20.

Kántó Dezső

Grofilat

Borsodi Kemle 1985/2

Szántó Dezső, grafikusművész

Ma zárul a Miskolci Galériában a dec. eleje óta látogatható XII. orsz. grafikai biennálé. — Tíz nap múlva már újabb kiállítás várja az érdeklődőket: Oziráki Lajos győri festőművész munkái láthatók. —
Oziráki követően, illetve nagyrészt vele párhuzamosan Szántó Dezső grafikusművész lapjai láthatók.

(benedek): Érváltás kor a Miskolci Galériában.
Észak-Magyarország, 1984. jan. 8. 4. old.

Kántó Dezső

SZÁNTÓ DEZSŐ grafikusművész munkáiból nyílik meg kiállítás április 13-án Sajóbábonyban. A tusrajzokat, rézkarcokat és litográfiákat e hónap 24-ig nézhetik meg az érdeklődők az Észak-magyarországi Vegyiművek Déryné Művelődési Házában.

Népszabadság, 1987. IV. 10

Szántó György

Ezüstgerely díj – Testnev. és Sportmúzeum

Képszám
1986. V. 9.

SZÁNTÓ Dezső

D. Szabó Ede

Három kiállításról

[Csiráki Lajos, Szántó Dezső, Alle Teréz]

Napjainkban, 1984. márc. XXIII. évf. 3. sz.

38-39.

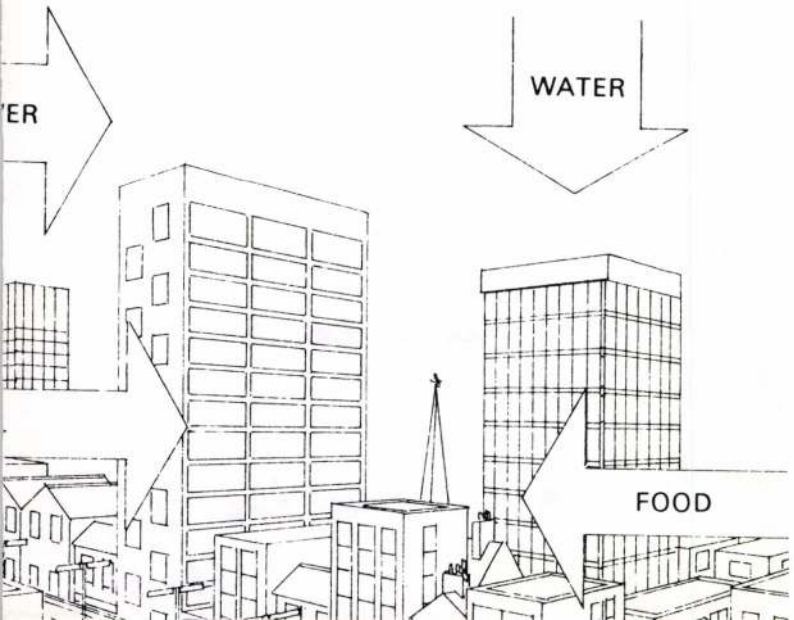

Our tech

Apart from
the Roma
city or mo
ago. Befo
Romans s
today as t

Anderle Farkas András

Végintézkedés

Közvetlenül azelőtt kezdődhetett az egész, noha még sejtelmünk sem lehetett akkor, hogy bármi is kezdetét veszi, sőt! folyton saját torunkat vigadtuk sírva, a pusztulás látomásaiban, mind dákóállítgatón, cunilucskosítón hard-pornóban tobzódva, mindig másnapos, bekúrt hitünkkel együtt piálva szaporodó kiskocsmáink taknyos, mállott éjeinek pultjaira dőlve, hajnali részegségek rókáiban pácoltan ébredve, ha ébredve, a büdösség megbuggyant, megcsiccsent savanyúságaiként, a bánat beszáradt, penészes befőttjeiként, a csöpögő könyörület-koholmány spájzába diverzálva, a megbocsátás ígéretes földjére, nyakig a szarba disszidálva, szóval közvetlenül azelőtt kezdődhetett, ha egyáltalán lehet kezdete a sötétség birodalmi öröklétének, hogy azon a már egy reggelre sem virradó éjszakán megtaláltuk az öreg Wendelin maradványait, mikor órásműhelyébe hullva, zsebre tett arcú, bevett orgiáink egyikén időtlen időket lebegtünk át két elfeledett lépés között, s láttuk a megszállott totyakost, az idő kotnyeles vén kappanát, számlálatlan órája közt lassan belesüppedni a jelen lyukacsain átcsusszanva az emlékük-sincs mocsarakba, az idő kósza lápjaiba, s láttuk, mint porlad el két pillanat örökkévalóságának iszamos sírfala közt, míg úgy megöregedtünk, hogy a homály zsoldjába szerzett valamennyiünket a kényszerű toborzó, az elmúlás, mire e csontlopkodó műhely határtalan tereiből visszalopakodtunk az ősiség ködébe vesző emlékeinkhez, a műhely eltűntnek feledett ajtajához, s a kinti városhoz, melyre addigra már rászakadt az éktelen éj. Mindenütt minden éghető égett! bugyogott! tüzelt! vartyogott! lövellt!, de a fény csak nyüszített, magára hőkölt, körröttünk döglődő hajnalférgek, reggelbábok, délpondrók, nyüzsgött az éjszaka!, s a fény nem mert behatolni iszonyú üregeibe, a hüvelyek, vaginák, punák dühödt seregébe, a fölizgatott toroksötétbe, lekonyultak, beszáradtak, letörtek, elmállottak, szétporladtak a világosság falloszai, a nappal farka összezsugorodott!, s ődöngött tán helyén egy fekete lyuk, a szégyen foszforeszkált csak, impotens pilácsok, fényblaszfémiák! az ablakokban, míg ez a mérhetetlen belénk csapódott szivacsdög szétfröccsentette az utolsó szikrát, magába szívta, istenünk!, mi lesz velünk..., utolsó leheletét is a lángoknak, égőknek, incifinci tüzeknek, üzekedett velük ez a prosti hermafrodita, ez a széttömött szajha, éjnyalás, éjtaknyos, éjlucskos éjspermás önpina, ez a szaporodó dög kurva, istenünk, csuklottunk össze, a vakság hány évada, hány dögletes éve szakadt ránk? Kétségbeesetten kapaszkodtunk egymásba, méhen kívüli marakodók, tébolyra józanult volt s vélt daliák, az idő holtágába sodródott holtsápadt halandók, markolásztuk mindőnk kezét, aggastyáncsecsemő ujjakat, csonthorgadt körmöket, érintésiszonyos tenyereket érintettünk, hogy szennyvíz vert ki minket, farkát a perverz félelem, és fölperzselte mélyebb böreinket a csönd bozóttüze, atyánk, nem látunk semmit, semmit!, riadtan ráncosodott ránk a berezelt magány, balgán örökbe fogadott ősutód rokon, míg végigsüvített az utcákon, a láthatatlanokon minden élt s holt villikirály, eltűnt időnk; s nyomába immár sose eredhetünk, Wendelin halott. Nem mertünk moccanni sem, ez az ördögi órás elállította a város idejét, s ki tudja, pár lépéssel odébb mily kor kedves őrülete vár, az idő miféle embertelen örvényei pörgetnének embertelen el; itt e rettegő kupacban legalább ma van, vagy tegnap, legfeljebb holnap, bár vihorászik valahol ez a rejteklő éj, ez a nyúlós rettenet, de itt várjuk meg, mert hol másutt, mire várnánk, ha remélnénk, hogy lenne, az éjszaka végét. A szíveddel láss, a szíveddel, hebegi valakink, az az egyetlen látás, éjzsoldos ködlovag, és zokog, hiszen mióta tudjuk már, istenünk, mióta, hogy szívünk helyén gazok királysága, dudvák monarchiája, muharok diktatúrája dúl, föláldoztuk régestelen rég a trónfosztott ész mindennapi pogány oltárain, az önimádat tömjénétől aléltan, a hitetlenség katakombáiban, lopva celebrált misekáromlások réseiben bebaszva dülöngélve, föláldoztuk szívünket rég, ne kísértsék szeretet rémei, szerelem szörnyetegei infarktusos éjfeleken, ne lássuk halottaink provinciáit, sokadízigleni unokáink időgyarmatait, ne lássuk egymás kietlen mezein, sokdögű boldog szikeken, ne lássunk magunkban senkit sem, kívülünk mert túlélhetőbb, ha!, a tér; s már hiába minden, ellenünk fordult minden, istenünk, úgyis magunkba rokkanunk, és sehol a béke, se idekünn, se odabenn. Ekkor hallottuk meg, ha van még ekkor, s ha hallhattunk valamit még, a csönd hatalmától megszeppent hallgatag kisdedek, az első sikolyokat, s aztán, vagy előtte, vagy közben, vagy valamikor e kerge időben kergülten a többit, sikolyciklonok, üvöltéshurrikánok, ordításszökőárak vertek szét minket!, kapták el, teperték le, taposták szét, cincálták össze ványa dt lelkünket, ha volt még, elaggott reményeinket előzték, s a félelem katedrálisaiban dübörögtek a félrevert harangok, félrevert álmok vinnyognak, és torlódtak bennünk, hová, hová?! a hullámok, repesztették hártyáinkat, hanghetéra szüzek, szende zörejszajhák, biedermeier lármalotyók idétlen kincseit szaggatták szerteszét, és fölénkmagasult e sikolydagály, hogy lássuk tán, ki az úr, fuldokoltunk! döbbent tudatlanok, patkányfyukvágyú bujdosók, míg egy háború szokvány múlt ideje fölmagasztosult, mi ez, atyánk?, mi történhet még velünk?, reszkettünk egymás odvaiban, combokmellek szánalmas fedezékében, fogatlan volt farkasok, mindenevő mindenettek, mi ez?!, s ahogy ránkcsapott, úgy halt el szemhunyás alatt, bár ki pislogott volna s minek, ez az új rettenet, a hangmartalócok fölszívódtak, s a többiek, mi, néma csend. Mi volt ez, szűköltük hangtalan, a csönd szilánkjai bár így is fölsebeztek minket, midőn az emlékezet legbensőbb termeinek legrejtettebb zugaiban kóvályogtunk, szélütött tanácstalanok, de csak az avítt előítéletek kanapéi roskadtak össze sírva beseggelt tudatunk alatt, félünk, s az éj gócög, míg vacogunk, magunkon kívül, hol már nem lehetünk. Mit tettél velünk, Wendelin?!, hogy cibálhattad meg az idő féktelen sörényét egymagad, te rohadt, hogy tehetted ezt, szemünk betöppedt, számkivetett a sötét időtlen országaiban, beszorultunk az éj gerendái, két végenincs pillanat közé, a pánik epicentrumába, körröttünk a megvadult ménes összevissza vágtat, nyínak a falak, repednek, dőlnek, omlanak a házak, puffannak a semmi haetártalan köztrein, elszabadult az idő, Wendelin!, csak a műhelyed áll, s mi benne, megálltunk, már soha nem történhetünk, csak velünk az öröklét, ki szabadít ki, mondd?! Mind meghaltak már, üvöltött föl valakink, s körötte maradt kövülten a hang, az idő egy fia csikaja se bóklászott hisz erre, megkövültünk mind; szobrok az árva térben. S tudtuk már, mindenség boldogtalan részesei, tudtuk már, tudtuk, honnan eredt a dühöngő sikolyorkán, mert a szerelmesek kikaparták egymás szemét, hogy hitt szívük emlékével csak egymást lássák, míg összevázasodnak, s le nem telik e szörnyű örökkévalóság. Gyávák, gyávák, hörgött valakink, erre nincs bocsánat, de lepisszegtük, bár nem terjedt a hang, mi hozzuk tán az utolsó ítéletet?, szegény, összezagyvált az időtlen bánat, ugyan ki lépne ki, ki gyáva, a látszattalan alvilágba, halottak királya ha nem lehet?!, hősök ők!, fölpörgött idők ellen eleve esélytelenek,

SZÁNTÓ DEZSŐ RAJZA

SZÁNTÓ DEZSŐ Napjaink, XXII. évf. 10. sz. 1984

CSORDÁS GÁBOR VERSEI

Könyvek

A százszor átlapozott könyvek
itt-ott maguktól nyeklenek
szamárfüll- toll- s körömjelek
között a századok ömölnek

lesodródik a televény
mészváz bucskázik gyökér pattan
aranyhomok dúsul az agyban
megérdemelt a nyeremény

mindig nagyobbra lát az esprit
sajtot tör teába szipákol
a morzsát a lapról lesepri

míg a világ az ember Gábor
„aki" töpreng e rébuszon
bonjour *versvégi tériszony*

JAKtatio benevolentiae

tudjuk mi lesz az ember hogyha fölnő
korban *verünk pár ragyogó nevet*
már hónaljban szorít az emberöltő
és körülöttünk birvágy helyhezet

tör a csúcsra hol egy angyal se fér el
(ott lent meg úgyis jó Virgil vezet)
s mert ugyanabból kétszer nem lehet
egy kis utat megtettünk már az Érrel

s maholnap egy iszapos nagy folyó
föderálatlan partja integet
de oldalágon új suttyók teremnek

feszesre fújt gumikkal itt teremnek
s a távolság mint einstandolt *golyó*
velünk suhan bukó fejünk felett

PETRÓCZI ÉVA VERSEI

Úgy zuhan

Törött tojáshéj-makadámon
(jaj, hány galamb
elvetélt röpte!)
bukdácsolok csak körbe-körbe.

Nyakamon nehéz bánat-járom,
mert minden tett és akarás,
hogy szeressenek,
úgy zuhan alá itt,

mint a templom tornyából
a galambtojás.
Levelét ama Pálnak
ritkán olvassák e pásztori *házban.*

Egy régi témára

Lassacskán kiderül majd,
teává kell-e háziasulnod,
szerelmünk első napjainak
hű testőre, te Hárs — —

Vajon törvény,
hogy minden férfiú és nő
csak egy Minnesangra elég kurta időre
húzódhat „csendes árnyad" alá?

KÖRÖSSI P. JÓZSEF VERSEI

A táj – kívül-belül

Egyed Péternek

Valahol valaki:
nem tudjuk ki ő
és nem tudjuk mikor

valamiért valahol:
nem tudjuk merre
és nem tudjuk miért

valamiért valahogy:
nem tudjuk hová
és nem tudjuk kinek

valakiért valamit:
nem tudjuk hogyan
és nem tudjuk kiért

valameddig
valameddig

Itt

Törülközőbe csavarva
zsindelyből szabott
rövidnadrágban állsz
egy átszitált vese partján

itt lyukat merhetsz
lyukat szitálhatsz
innen messzire látsz

hazaérkeztél
imád szeretőd gyermeked van

emigrációban
barátod feleséged
és rézfánfütyölő
pergamen klarinétod

ANTAL ATTILA

Tokaji pincében

Ünnep-este volt, s nekem alig egy
órám Tokajban, hogy bort szerezzek;
siettem hát az ajánlott címre,
hanem a gazda — gyérszavú kuruc —
majdcsak kidobott.
Aztán mégis jött (hogy ne jött volna)
roppant a zár, pattant a pántos
ajtó, s arcunkba lehelt a több száz
éves odú,
melyet,
az öreg szerint:
három nemzedék vájt-vésett-fúrt a
szikrázó kőbe.
Járt a szemem! Robusztus ívek!...
Tágas fordulók!... Tucatnyi ág!...
— Tudtak a régiek — biccentett a gazda,
s kivirított kezében a gyertya.
Indultunk tovább.
Tudtak!?... — dobogták visszhangos lépteink
fülembe a szót. Tudtak!?...
Hát persze:
mert muszáj volt! S nemcsak a borért!
Rejteknek is beváltak a pincék,
ha fenn hadak robogtak, vagy
zsandár szimatolt. —

Megálltunk. — Ez az! — csapott egy hordóra
vezetőm; a gyertyát kezembe nyomta,
dologhoz látott.
S ekkor énekszó
folyta be hirtelen az ágat,
nyújtott,
s oly
lélekből-szakadó, hogy beleremegtem,
s újra csak az a szikrázó tusa
a borért, életért, az jutott eszembe!
— Sok a pince itt, áthallik a nóta,
ha van ereje! — intett az öreg,
s szinig csurgatott két poharat:
— No, lépjen ide!
Koccintottunk, ittunk.
Tudtuk, mire!

tört gerincű hajnalok konok délibábjának kik be nem dőltek, s túlhaltak látszatán vakon mindent, ki tudja, tán minket is, szorongó, botcsinálta halhatatlanokat, ne emészd hát magad, minden legyőzné itt e fulladt virágdöglétben a szerelmet, ha nem menekülne, mint az élet, s lenne oly erős, mint a halál. Félünk, bárhogyan is..., és elkószáltak emlékeink mind, poroszkáló végítélet szobrainkon, ments meg urunk, minket, hiába tudjuk immár nemléted, hiába tudjuk a fohász hiábavalóságát, hiúságaink hiú vásárát, azért potyogna elénk kőhangunk, ha lenne időnk, jézusunk! már szépunokáink is magatehetetlen vének lennének, ha lennének. És! lecsaptak ránk a nemlét dögevői! a fölzabált időtől puffadt rémálmok zuhanóbombázói! az idők végezetétől visszariadt keselyűkíséretek!, okádva a jövő emlékeit, szarosseggű reményeinket, kínvallatott vágyainkat, fölcsinált leányanyatestükből az öröklét bűze áradt, böfögött, bugyorgott a szeretet megcsonkított asszonyszervein át a fehérfolyásos bánat, beszippantott minket a szomorúság nyirokrendszere, váladékok, nyákok, nembéli sarak világegyeteme, s láttuk a meg sem született holtak homályuniverzumát, városunk elporladt jövőjében a csöndverte bokájú akasztottakat, elhagyatott ősanyalányainkat meggyalázva, dögszirmú kifeslett pinákkal, hullott-tehéncsöcszacskómellekkel, láttuk a város utolsó fényeibe szédült, éjperzselte impotenseket, a szeretet elveszett talizmánjai után koslatva önnön repedéseibe zuhant, szétloccsant szívű megszomorítottakat, Wendelin hulláit, mert minden időkben szétszóródott az átkozott e kósza lápok lidérceként, s elöntött a kétségbeesés cseresznyevirágrohadás-szagú vizelete minket, a halmozódó bűnökért örök ártatlanságra ítélt szarszobor-ténfergőket, és kimarta szemünket az éj!, összenőttek szemhéjaink, míg megásta a nappalok tömegsírját szemgödrünkben a jövőtlen bűntudat — — — Anyánk, édesanyánk, hogy mehetnénk visszsza!, itt gerinckeresztre feszít a lator magány, bár fölesküdnénk a fény zászlaira, szeretet bandériuma lennénk, rohammal bevennénk a lelketlenség várkastélyait, a közöny tömlöceit lerombolnánk, megdöntenénk az élősködők drilljét, gyomok rémuralmát, minden este fényárestélyt adnánk az emlékezet bábelszép csodapalotáiban, barangolnánk rejtett szerelmeink legtitkosabb birodalmaiban, anyánk!, csak ments meg minket, itt e zárványban meg se moccanhatunk, nem is mernénk, hisz hogy tepernénk le a csordaidőt Wendelin nélkül, jaj, anyácskánk, ugyan miben hinnénk? Mi vagyuk a gyávák, sejlett valakink, a gyávák, sose teltünk igazán, mindig csak cezaromán pillanatok tévhitekből tákolt trónusai előtt hajbókoltunk, sose élni, csak bárhogyan, ha beledöglünk is, túlélni akartunk, létezni hódolva, lényünket szolgálva, lényünket le se szarva, jogos hát az éj hatalma, kegyencei elhurcolhatják belőlünk magunkat, összeterelhetik a semmi martjaira öngyilkos gondolatainkat, bűnhődünk! ha bűntelen is, korcs kinövések a tágulva száguldó embertelen világban, ellenünk tudatlan dühöngő széthullásban, a csak szenvedéseinkben egyetemesek, vagy nem tapsikoltunk tán, vakarcs jázminok, tönkremenetelünknek?, nem dőltünk tán be, horizontunkra hájasodott seggel, kiséji fasisztáink taknyos ármányainak?, nem szabdalta tán szét torzprizma volt szemünk piszkos magánpászmákra a fényeket?, nem parcelláztuk tán föl, legyilkolva a jóság imbolygó dinoszauruszait, a kegyetlenség évezredes parlagát?, anyánk!, te utolsó cafka, kihez fohászkodnánk, lerohadt pöcsű kurvapecérek, te talán megtanítottad nekünk a méltányosság matematikáját, a megbocsátás geometriáját, tán méregfőzet boszorkánytejeddel kiszívtuk csöcsödből a türelem nedveit, a könyörület csöppjeit?, s elöregült szerelmeink! tőletek tán elleshettük volna a szerelem szélbe szőtt gyönyörű grammatikáját?, kis gyereklányszajhák; s tőlünk... tán haladt elébb a világ...; szűkülünk e részvétlen éjben, s már a gyász sem a jussunk, hisz élünk, két pillanat közt kifeszített öröklétben; de minek. Minden élt, holt, volt, lett, vélt gondolatunk itt gubancolódik valahol, az időtlen téboly paradoxonait produkálva, eggyéváltunk hát nem?!, röhögne föl valakink, minden mindegy, úgy hittük e városban az idők kezdetén, utánunk a vízözön, a tűzözön, a tejútháború, utánunk a lyukak a mindenség padlatán, hol kizuhan az egész ember nélküli lét talán, mindegy minden, mert nincs értelmünk, csak mi ránkvetült, magunk, hát megragadjuk, míg vagyunk, bánjuk is mi, mi lesz, ha nem leszünk, nem csillagporból van hüvelyünk, csak előrevetett epilógusok handabandázó hamuja az, így igaz, s ugyan ki piszkálna ki minket a jövőtlenség ágyából, ki húzná ki fütyink puncikánkból, ki szembesítené e gyávaságban hibernált narkomán gyülevészt, minket, fölismeréseinkkel, vak tyúk vakító gyöngyszemeivel, ugyan ki??; és dekkolunk mozdulatlan a semmiben, s már nem mindegy semmi sem. Tanuld a maradandóság fegyelmét, ne értelmezz, de érts, ne becsüld túl a pillanat kegyelmét, így válhat élteddé az ellenedre lét, ezt kellett volna vallanunk, dereng barlangunkban valakink, s a falak csupaszak, se tűz nem lobog, se árnyak szíve nem dobog, hány hét vajon a világ, míg széthull a mindenség, morfondírozunk, megfeneklett gályák, miket lassan elmorzsolnak a feledés algái, az amnézia baktériumai, se szemünk már, se szánk, se szónk, s tán nem is volt soha, csak látszatunk, s immár játszhatunk kedvünkre, ha lenne kedvünk, de a felelősség mélytengeri áramlatait elterelte körülünk a halhatatlanság, s már tudnánk, hogy nincs bocsánat? amikor mintha megsajdulna valami bennünk! mintha a gyönyör ismeretlen fuvallatára leperegnének csontfáinkról a halál zörgő levelei, s mintha Gábrielt hallanánk, ki énekel, megszelídítve a csöndet, megszégyenítve az éj vihogását, megrettentve az öröklétet, a csönd fölfedhetetlen hajszálerein, a tévedések lüktető verőerein mintha elsüllyedt halandóságunk mormolna, CORINNA, CORINNA, KELYHEIDBŐL KI NE INNA, ÉJED ELLEN KI NE VÍNA AKÁRKIVEL, HOGY KIBÍRJA ÉJEIT, MÍG NEVED SÍRJA, CORINNA, CORINNA, KELYHEIDBŐL KI NE INNA, s kocog a csöndzárvány kkköröttünkkk, borzong az éjcella köröttünk, s mintha megnyikordult volna a kordé, melyen áhított vesztőhelyünk felé döcögnénk, a halandóság bitói alá, midőn csak az idő igáslovainak domesztikált farán legelne elégedett pillantásunk, a verőfény sugárutain, az alkony sikátoraiban, a hajnal girbegurba közeiben tekeregnénk, keresztet vetnénk a szenvedés szentélyei, a kín katedrálisai, a nyomor székesegyházai előtt elzötykölődve, s kísérnének minket födetlen szívvel drága halottaink, sem emlék, sem varázslat hitében nem kételkednénk, ellenünkre ördöggel sem cimborálnánk, s hol sírjaink domborulnának, Wendelin, te pimasz!, elhelyeznéd vekkereid, hadd csörömpölnének, ha jő a végső számadás harsonázva, s föltámadnánk vurstlilázban, csontdolmányban, kukacmedáljainkkal hetykén isten hiányába állva, hah!, s a dalba valami porladás, koppanás, roppanás loppan. Gábriel, te megmentesz minket! Nyíttak az éj gerendái Wendelin műhelyében, s megkettyent egy óra, a bátor kamikáze rázuhant az örökkévalóság belénkhorgonyzott csöndarmadájára, s éreztük, hogy egymásba csontosodunk, összenövünk, a szeretet sziámi ösztönei kinedvedztek valami ellenidőt, csontidővelőt, Gábriel, gyönyörűnk, te segítsz minket, Wendelin titkolt fia, galaktikák csillaghímporos lepkepalástja rajtad, érzünk!!, irtod a gazt elvadult kertjeinkben, fölhessented a csöndbitókon gunnyadó varjakat, az idő eunuchjait, s végigtömöd a halhatatlanság sikoltozó nimfáit, megkeféled az öröklét gőgös madámjait, az időtlenség frigid háremhölgyeit úgy fölizgatod, hogy elalélnak héroszi farkadon, mit még meg sem lengettél, és kushad az éj!, iszkolnak a diktátorok, a cézárkák, rézfaszú baglyuk hiába huhog, hogy szüzek üzekedtek az éjjel, sunnyognak sunyin szerteszéjjel, s férfierőd nem csappan, Gábriel, te garabonciás, szebb veled e világtalan világ. S már nő a hajunk is, már moccanhatunk is, összevázasodva; istentelen rég orgiák sztárjai most a szeretet kupolája leszünk, húsunk lefoszlott, elszivárgott Gábriel résein a megbüdösült pocsolya, túléletünk; gerincünk hát ívelje át ezt a várost, kézcsontjaink tartsák a pusztulás szakadékai fölött e várost, combcsontunk, sípcsontunk, bokacsontunk, lábcsontjaink emeljék a szervetlen öröklét fellegvárai fölé e várost, hallod, Gábriel, gyönyörűnk — időtlen aggok ezt akarjuk.

FECSEGŐK SZÁNTÓ DEZSŐ RAJZA

TAKÁTS GYULA VERSEI

Csu Fu kő alá tett verseiből

1.

A birodalmat védik a falak.
A császárt a pompa védi
és nyomorult a nép.
Aligha tud már többet adni néki.

2.

Elszoktam már a verstől.
Nehéz nagyon és nehéz vagyok.
A szárny reménye tart: a Fő Erő.
A Jang s a Jin talán szívembe nő.

A zöld babér

Megértem már... Se toll, se ceruzám...
Szemem szalad végig a papíron.
Magam lassan megyek a kerten át
és verseimet a földre írom.

A pálmafa olvassa el,
a zöld babér, örökzöld cserjék.
Kapumnál ott áll már az út.
Szemben, magam, mint az emlék.

Mondátlan Trákiánkba

A szavakban ragyognak a betűk.
A mondatokban a szavak,
s mint kavicsokat aki összeüt,
szikrákkal villan az a hang,

mely lépteid vezetné zord sötét
mélyéről, ahol már a kép
csak keresi elrejtett lényegét,
kova szikrákban hullva szét.

Ilyen betűk, szavak kutatnak,
a hangod szonettekbe zárva,
hogy léphessél újra a házba,

mondátlan magyar Trákiánkba,
hogy sziklád barlangjára vésve,
sárkány elől léphess a fényre.

Az elveszett segesvári füzetlapokról

A hídkarfán írt utolsó villanások

Szolga?... Az voltál s megtanultad...
Itt zeng jövőnk s a múltad!
Bátorság?... Már csak öntudat...
Szent kartács, te nyithatsz még utat!

Győzelem?... Ó, mindig másé,
mert soha tenmagad ügye...
Villogtál?... Más kezében kard!
Nekünk halál-kürt a hüvelye...

Mégis!... Csak most!... És itt, te zengő,
magunk fogyasztva bár és írtva,
segíts, mezítlen-villogó!...
Torkunkon már a bicska!

Szakasznyi székely és huszár...
Csak te maradj szent öntudat
vezérlőnk!... Nézd, Ő is szalad...
Reményem... Utolsó hídfőnk, adj szárnyakat!...

Még árnyék sem

Minden új máris régi...
Csak valami ismeretlen Folytonos,
hogy megszülhesse, ami semmi!
Így mi maradhat
és mi marad?
Még árnyék sem az idő tömbjei alatt!

Zöld lesz-e?

Szavát, bár mint az új ívén
a húr feszül, mégsem értem én...
De kételyem s hitem érti talán e fa?
De zöld lesz e földünk szava?...

Tüskés Tibor

Kert és arany ragyogás

Takáts Gyula és a görögök

A magyar irodalom és szellemi élet egy egész korszaka, fél évszázada, a magyar klasszicizmus a görögség jegyében született. A tizennyolcadik század végén és a tizenkilencedik század elején, a felvilágosodás és a reformkor évtizedeiben élő írók egész sora — Csokonai, Kazinczy, Virág Benedek és a „deákosok", legfőképpen Berzsenyi és Vörösmarty — a klasszikus görög művészet igézetében alkotott. Megtömték műveiket mitológiai alakokkal, görög metrumra pergették verssoraikat, Árkádia ligetes mezőit, Kasztália hűs forrásait, Parnasszosz tömbjét, „Olymp lángküszöbét" emlegették, Théba kevély tornyaira, Szapphó hervadatlan érdemeire, Szókratész nyájas bölcsességére hivatkoztak. Jórészt a humán iskolai órák emléke, a latin áttétel éltette ezt a magyar—görög szellemiséget, s főként a német irodalom — legkivált Goethe — közvetítésével jutott el hozzánk a görögség kultusza. Az is igaz, hogy jórészt poétikai elem, verstani motívum maradt a versekben a görög kultúra, és nem vált igazi, mély, a mítosz szintjén megélt élménnyé, mégis ébresztője és éltetője volt egy nagy korszak költői gondolkodásának, s művészi eszméket, esztétikai elveket és normákat adott át és táplált.

Ugyanakkor azt is tudni kell, hogy ezeknek a görögség igézetében és eszmekörében alkotó íróknak, a verseket görög istenekkel, a görög mitológia neveivel, az antik görög történelem emlékeivel, telehintő poétáknak sosem sikerült eljutni a régi görög élet színhelyeire, sosem látták Árkádia mezőit, sosem jártak a Parnasszosz lejtőin, sosem ittak a Kasztália-forrás vizéből.

Akinek nálunk a tizennyolcadik század végén és a tizenkilencedik elején kedve is, pénze is volt utazni, nem a Balkánt, hanem Nyugat-Európa városait, Bécset, Párizst, Londont kereste föl. Dél-Európa e részét, a későbbi Jugoszlávia, Bulgária, Albánia és Görögország területét egészen a múlt század utolsó harmadáig a török tartotta megszállva, aki nem tűrte meg a birodalom területén utazgató nyugati „turistákat". Néhány diplomatát és az egyetlen Széchenyi Istvánt leszámítva

SZÁNTÓ Dezső graf.

grafikával ill. a Borsodi Szemle
1990.3.n. 30,42,55,77,92,96.p.

onád. In. Magyarország
s megye müemlékei. 1.
69. 501 - 508, 557 - 560.

ettörténeti Értesitő, 18.
ép

emplomtorony és épitészeti
évf. 2. sz. 1970 71 - 77. p.,

nek bibliográfiája. In.
dapest : Akadémiai Kiadó,

SZÁNTÓ Dervő

D. Szabó Ede: Három kiállításról.

= Napjaink, XXII, 3, 1984 38-39

Miskolci Galéria, 1984

Carceus de Karczagh-uiszallasa

A szerző célja, hogy bebizonyít-
zaz az ember szervezetében. Fej-
kémikusok által alapvető kémiai
asság is. Sav nélkül nincs fermen-
élet van, ott savasság (acidum) is
n).
gálódásai során következetesen

i orvostudomány eredményeivel.
tt Glauber-sóra és Regner de
Ha tudjuk, hogy Graaf 1672-ben
kozó kutatásait publikálta, akkor
nert volt Leidenben.
n-magyar, ha erre mód kínálko-
y a kevésbé savas „savanyucska"
borokat és megemlíti a debrece-
énél nem korábban préselnek. A
éges, belgák által használt sónál
rosi bányákat tölti meg.
s megtalálható a patrónusok fel-
ül már egyedül Szuhay Mátyását
is szerepel tanulmányai „mode-
ocrates". Carolus Dreilincurtius

Szántó Erzsébet

fiatal kőrzőmívész kiállít a Csók Galériában

/üveg tárgyak/

Esti Hírlap 193 sz. 1958. aug. 17 2 old.

Szántó Erzsébet, [díszlettervező?]

A Csárdáros c. zenés-énekes-táncos játék színpad-képét tervezte.
(„erre ... alapozta Szántó Erzsébet a színpadképet...)

Bernáth Lánló: Csiky Verró élete 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jan. 29.

Szántó Eszter, kertészeti tervező

József Attila általános Művelődési Központ, Mezőhegyes.
Építész: Tihanyi Judit.
Kertészeti tervező: Szántó Eszter.

Magyar Építőművészet, 1984. 2. 46 old

Szántó Eszter, kertészeti tervező

Üdülőépület bővítése, Dobogókő. Építész: Ács Tamás.

Parkosítás: Szántó Eszter.

Külső elektromos tervező: Láng Ilona,
dr. Nagy Ferencné.

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 32-old.

Szántó Eszter, kertterverő.

Annabella szálló uszodája, Balatonfüred, építész: V. Pázmándi Margit.

Parkosítás: Szántó Eszter.

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 33-old.

Szántó Eszter

Sz.B.I.: Irodaház, Veszprém. Építész: Sz.Bubás Ildikó. Kerttervező: Szántó Eszter, statikus Csernák László. - Ismertetés, képekkel /fotók: Illyés Lajosné/.

Magyar Építőművészet, 1971. 2.sz.

14-15. l.

Szántó Éva.

A székesfehérvári képzőművészeti
tanfolyamon tanul.

Fejérmegyei Képlap, 1957. május 13.

SZAUTÓ Éva performance

1. 8.p.

Új Művek 1993

SZÁNTÓ ÉVA

Szántó Éva

Expanzió III.
Vác, 1991

A *Mester és Margarita* – melyet versenyen kívül játszottak Kazincbarcikán – hűen az eredeti Bulgakov-regényhez két szinten épül: a moszkvai életképekből és a Jézus-történetből. Az előbbi a mindennapok világát idézi, az adott történelmi, társadalmi szituációt, a pillanatok dimenzióját. A Jézus-történet a múlékony jelennel, a pillanatok síkjával szemben az állandóságot, a mindig aktualizálható örökkévalót, egyszóval a mítoszt képviseli. Az előadás alapkérdése: van-e közvetítés e két világ közt, tud-e az ember a saját létén túli dimenziókról, érzékelike a kozmosz egyetemes törvényeit, vagy pusz-

Az athéni drámaírók feldolgozta antik mítoszban éppúgy megmutatja Bornemisza protestáns prédikátori szigorúságát, mint a népi formák idézésében a magyar kultúra keleti eredőit. Ismeri az ember egyediségét, azt mégis a világegész egységében szemléli. A játékból kiválnak ugyan a mítosz szereplői, cselekvésük közege azonban a játszók együttese. A többnyire néma kórus hol a történések terét adja, hol felerősíti a szereplők mozdulatait, szándékait, hol láthatóvá teszi a belül történő láthatatlant. Az emberi sors így a nagy egész részeként jelenik meg, nem pedig önmagába zártan.

elragadott élet: ez jelenik meg Agamemnon és Aegistus, a király és az alattvaló kettősségében és szerepcseréjében. Orestesnek ezzel szemben nem önmaga jelenti a kiinduló pontot, hanem a világban elfoglalt helye. Küldetése élethelyzetéből következik. Clytemnestra és Elektra ellentétében az ember démoni és angyali oldala látható: az érzékei rabságában cselekvővel szemben az erkölcsi parancsokhoz felnövő lény. Az emberben azonban szüntelen csatát vív a világosság és a sötétség. Hol a teljesebb tudást ígérő angyali, hol a világi boldogságot kikövetelő démoni kerekedik felül. Megérinti a teljesség és

örömhöz jut el, mint amit elvitat Clytemnestrától, aki Orestes siratásában, majd saját halálában eljut a tragikus mélységekig.

Az ember önnön létének foglya. Ezt fejezi ki a csodálatos zárókép. A játék hátteréül szolgáló életfa indáiba, gyökereibe belegabalyodott szereplőket, akik erőlködve igyekeznek előbbre, egy halálisten visszatereli a mélységbe.

Az ember önnön létének foglya, de képes eljutni a világ teljességét érintő tudáshoz. Erről szólnak az Arvisura előadásai.

SÁNDOR L. ISTVÁN

TELEVÍZIÓ

Kuruzslók kora

SPIRÓ GYÖRGY

A július másodiki Kalendáriumot azért néztem végig, feltehetőleg sok tízezer férfitársammal, hogy megtudjam, gyógyítható-e az impotencia. A nézőket nemigen érdekelte a műsor többi pontja, így Kamerun történelme és nagysága, meg hogy az Egyesült Államokban energiatakarékos kütyük vásárlásakor költségvisszatérítést kapnának, s nemigen rázta meg őket az iráni földrengés untig látott képsora, valamint amit a légszennyeződésről hallhattunk sokadszor, és a szovjet űrhajó levált leffentyűi sem lehettek túl ledérek, mert főleg impotenciaügyben telefonáltak a stúdióba, ahol komor szakértő ücsörgött.

Mindazonáltal az impotenciára talán három perc ha jutott. Felvilágosítottak minket, hogy van ilyen. S van ellenszere is, hogyne, valami injekció, hetente egyszer lehet alkalmazni, s öt-tíz óra múlva pár órás erekció várható. Ha a merevedés hat óra múlva sem szűnik, elleninjekció javallott. Van egy jobb injekció is, darabja 88 schilling, úgyhogy nekünk nincs. Műtét is végezhető Pécsett és Pesten, 40–45 százalékban javulás áll be, bár nem mindig véglegesen. Egy negyed mondatban felrémlett, hogy alapos vizsgálatra s netán pszichológusra is lehet szükség; de hát mit is várhattunk volna a komor szakértőtől, aki szakmája szerint urológus.

Impotens kis műsor volt. Mintha elhanyagolható számú szexuális zavarral küszködő ember élne kies hazánkban, s mintha bővében lennénk a megértő, kedves asszonyoknak.

Július 11-én este a kettesen azt mondták nekünk a hites szakértők, hogy megfelelő diétával meggyógyíthatjuk a rákunkat. Volt köztük két doktor, egy mindenhez mindenkor jobban értő műsorvezető, egy diétához pompásan értő hölgy és egy hazaszakadt hölgy, akit a szigorú zöldségdiéta mentett meg a melanoma szarkómától. Elismeréssel adóztam a meggyógyult hölgynek, akinek az áttételek megjelenése után még volt jó egy éve, hogy a zöldségekkel kipurgálja magából a bajt; személyes tapasztalatom ugyanis az, hogy ez a szarkóma pár hónap alatt mindenkivel végez. Figyelmesen elolvastam azt a két receptet, ami a képernyőn többször is megjelent; beszerezhető zöldségek alkották az ínycsiklandó étrendet. Eltűnődtem, hogyan is méregteleníthetnek ezek, tekintve, hogy nálunk mindenben ólom meg nitrát meg sok minden egyéb ketyeg; azon is eltűnődtem, hogy felmérések szerint nálunk a lakosság jó harmada, pénz hiányában, egyáltalán nem eszik sem zöldséget, sem gyümölcsöt; megfordult a fejemben, hogy pár éve még titkos szert kellett összeeszkábálnia annak, aki jó üzletet akart csinálni rákügyben, s ma már, lám, réges-régi étrendek újrakiadása is megteszi.

Tetszésemet főként a Hippokrátész-leves nyerte meg, sok-sok zöldségből kell főzni, amíg a jóízű pürét megkapjuk. Háromezer éves recept, büszkélkedtek a szakértők. Na és teljesen változatlan? – kérdezte a mindentudását finoman leplező riporter. Teljesen! – hangzott a büszke válasz. Én pedig, ismét sok tízezer nézőtársammal együtt, megbabonázva bámultam a recept közepén azt a háromnégy szem krumplit.

De hát miért pont a televízió ilyen-olyan tudományos műsoraiban ne tűnnének fel a kuruzslók? Akik kedvesek, szenvedélyesek, mániájukhoz a rajongásig ragaszkodnak, és szemük vonzóan és babonázóan csillog. Elvégre kuruzslók kezébe kerültünk minden vonalon, s az ilyen-olyan gyógymódban hívők még az ártalmatlanabbak például a honmegváltó közgazdákhoz képest.

Mindig ilyen volt ez a világ, csak a sötét középkorban, sajnos, még nem volt televízió. Örülhetünk, hogy most van, s a legközelebbi boszorkányüldözésekről, máglya-rakásokról, szemmel-verésekről kézrátételekről (lásd az ukrán fenoményt) egyenes adásban fognak nekünk beszámolni.

Igen-igen helytelen volt a magyar televízió eddigi gyakorlata, s igen-igen helyénvaló ez a mostani: a népbutítást ugyanis szakmányban, mondhatni szakavatottan kell végezni, s nem csak úgy átabotában, minden rendszer és tudatos szándék nélkül.

A kuruzslók, a derék rajongók helyzetét pedig áldásosan könnyíti, hogy a jó szakemberek szépen elvándorolnak oda, ahová valók, kétszáz-háromszáz évvel nyugatabbra.

Magyar Nap16, II.évf. 14.sz. 30.sz.1990 14.p.

SZÁNTÓ ÉVA

Szántó Éva performance-ok Óbudán

Santé

Hölgyeim és Uraim, képzeljenek el egy zárt tér hátsó horizontján három fehér ezüsttel átszőtt buddhista zászlót, Isten-jelekkel, a teremtés, a keletkezés, a születés motívumaival: a szemmel, a háromszöggel, a spirállal!

Képzeljék el, hogy e jelek alatt a zászlókon az említetteken kívül embert ábrázoló körvonalat láthatnak: egy embrionális helyzetben térdelőét, egy ülő meditatív figura formáját és egy kitárt, magasra emelt karú álló alak körvonalait.

Képzeljék maguk elé, ahogy a saját súlyuktól kifeszült fehér zászlók között, hirtelen, fekete ruhában, fekete szemüvegben, terhesen, már erősen domborodó hassal, megjelenik a performer.

A has fölött, a szívponton, vékony és hosszú fapálcikák lebegnek, sugarasan, egy pontban összefogva, a születendő szentségét jelezve.

A zárt tér bal oldalán egy hófehér zsírdomb, mellette egy fekete kád (bölcső és koporsó) fűrészporral félig telten.

A szertartás megkezdődik: a „Színpadi Lény" megfürdeti magát a zsírban, majd fűrészport ken a kezére, a karjára, az arcára.

Mindez egy Nemzetközi Szabadtéri Találkozón zajlik, az óbudai Zichy kastélyban. *(Agora, 1990.)*

Nevezzük a performert Santénak. Nevezzük az akciót szakrális jelenlétszínháznak.

Santé nem először áll szembe az élő tükörrel, a közönséggel, a közösséggel. Nem először készül ez a zsírpakolás, ez a sár-maszk, ez a halálsmink, nem először keni meg magát ezzel a fűrészpor-Halálbalzsammal, nem először jelenik meg a zsír takarásában, a magára mért elpiszkolódás kiszolgáltatottságában, nem először jelenik meg általa a Lét, mint rosszullét.

Az egyik jelenlét-szituációban *(Őselemek, Föld* 1987) ez a zsiradék mindent ellep, az arcot, a törzset, a ruhát a testen, miközben felülről folyamatosan hull alá, pereg rá a száraz por. És Ő mindaddig áll ebben az önmagára mért szenvedésben, fogai közt a csikorgó homokkal, nyelvén a föld ízével (a megsemmisülés ízével), míg egy nem lesz a sárral, a szégyennel, a megalázottsággal, a teljes elpiszkolódással.

Santé számára a helyszín, ahol van, ahol magán dolgozik, a jelenlét helye, ahol még egyáltalán meg lehet jelenni, a tetthely, az erőfeszítés tere, ahol, mint például az Őselemek, Föld című műben, homokzsákokkal kipányvázva, mint homokzsákokat, minket vonszol magával, Hölgyeim és Uraim.

*

A mostani munka címe: *Zsírpárna (Adonáj Adress* alcímmel) kódolt üzenet Istennek. Santé által használt elemek között a zsír különleges helyet foglal el. A zsír beuys-i értelemben meleget és energiát hordoz. Santé számára, ezzel ellentétben, a zsír elhasználódást, elkenést, elkendőzést jelent.

A legutóbbi akcióban a „disznózsír"-téglákból készült holt építmény átgyúrásával kezd. Ez számára az életre-gyúrás. A teremtés első gesztusa.

Itt Santé egyszerre médium és a szülést segítő bába, vagy talán maga a teremtő Isten, akinek a kezében a hideg massza egyre hevítettebb lesz.

Az átalakítás, az átalakulás folyamatában, ezt követően, a zsír, majd a száraz, durva anyag, először a testre kerül, majd a a testről át a zászlókra (zászlókon „jelenlévő" teremtményekre). Ez, a második lépés, az elszennyeződés, majd a megtisztulás folyamata.

Először az arc tisztul meg, majd az egész test. Az embrionális képtől haladunk a meditációs pozíciót ábrázoló körvonalat követően az átszellemültséget kifejező figura felé. Az egész folyamat egyetlen és megszakíthatatlan felfelé törekvés.

Ahogy a szenny a performer kezéről, arcáról, majd az egész testéről átkerül a zászlókra, mintegy, az esendőség negatívja jön létre, a legendás halotti lepel.

Az eseményeket két „segéd" kíséri végig. Az egyik férfi (Németh László) tompa énekhangrezgése, valamint a másik (Dóra Attila) hangszeres kíséretében Santé az egész előadás alatt énekel, eszenciális háromszöget hozva létre segítőivel. A szaxofon és a klarinét a két énekhang magasságának tartományában szólal meg. Santé éneke szublimált dallam, inkább csak dünnyögés, vagy nyüszítés, amit csak néha szakít meg, dinamizálva az időt, az egyik segéd spárga korbácsa által ütött rézlapok suhogása és fel-felcsattanása.

Santé ének-narrációja ebben az előadásban egyszerre az áldott állapotban lévő Szűz Mária, egy fenyegető halál Istennő, vagy éppen Nissán sámánasszony átszellemültsége.

Santé alkatilag rejtőzködő művész. Neve, önálló alkotóként szinte ismeretlen. Az az igazság, hogy kitűnő „iskolát járt". Santé iskolamestereiként olyanokat vall magáénak, mint Erdély Miklós és Mauer Dóra, Szentjóby Tamás, Molnár Gergely. Jelen volt a hetvenes évek avantgarde kísérleteinél (Halász Péter, Hajas Tibor), szerepelt Najmányi László és Müller Péter filmjeiben. Közreműködött Flesch Bálint, Müller Péter, Szirtes János, Felugosy Laca performance-aiban. Együtt dolgozott például a dán Kirsten Delholmmal, a lengyel Simonskával, és Josepf Rudalicsnak, Walter Rechlnek és Eugén Borkovszkynak is alkotótársa volt.

Santé a Hagyomány elemi eszközeivel dolgozik egy személyes mitológia kibontásán. A földet, a követ, a már említett zsírt, a mézet, a szalmát, a fűrészport, a kavicsot és ezekhez hasonló természetes anyagokat használ munkáihoz.

Egyik alkalommal (Almássy tér, 1988) több emelet magasból ereszkedik le kötélen, egy térkráterbe *(Kőlégzés, szakrális gesztusok)*, egy szélesre terített kavicsösvényre, utcakövek és „mézgyertyák" közé. Testére követ szíjazva, fejére kockakövekből fülhallgatót képezve, rituális táncba kezd, ahol a súly az anyag zenéje, ami a kövekből szól, miközben a segédek szájából a „hangtalanság", mint apró gyöngykavics, pereg.

Egy másik alkalommal (Bécs, 1989., *Reply Paid)* „zsírban" és szalmatörekben („tűző ganajban") fekszik, és egy fordított távcsövön keresztül Thomas Mann kiválasztottjából olvassa fel az első fejezet egy részletét, ahol a harangok, a kiválasztott jelenlétét megérezve, maguktól zengik a Halleluját.

Ha már Pilinszkyt idéztem, Santé szertartásainak mély rokonsága van Pilinszky „világvégi" látomásaival. Jeleneteiben mindig ott van – különösen az 1989-es *Orpheusok és Euridiké*-ben (óbudai Fő téren), melyben Santé zsírral, „Halál-balzsam"-mal von be növényt, állatot, embert – a „vesztőhely illata, a porszag, szalonnaszag és muskátliszag, a vágóhíd melege".

*

E mostani előadás második része a zárt tér közepén történik. Santé a tér centrumában egy vörös „imaszőnyeg"-en ül, előtte egy bontatlan kenyér, egy izzó kenyérpirító, mellette egy kés és egy „fém-kígyó" fekszik egymáson keresztbe. Santé „meditációra kész ülőhelyzetben" kettévágja a kenyeret, majd a két fél kenyeret, kesztyűként használva, a kezére húzza, és végül a kenyérpirítón (a kenyérpirító satujában) elkezdi sütni a kenyereket és a kezeit, azokat úgy illesztve össze, mintha imádkozna.

Mintha imádkozna. Fény és nyugalom világítja át ezt a Jelenlétet. Santé kezei a kenyérpirító présében. Ennyi a történet. De mintha az idő megállt volna, mintha a történet nem akarna véget érni, mígnem a kenyér égni kezd, füst száll fel. A belső-külső feszültség hirtelen feloldódik. A fém kígyó, a kés alatt, amely eddig a késsel egy furcsa és fenyegető keresztet képezett, a folyamatban szinte követhetetlenül, észrevétlen ellazul, összefonódik, kicsire zsugorodik.

BARNA RÓBERT

MDK

Szántó Ferenc, ép.

2o8636. Gerenday Tivadar./ II.Zárda-u. 47./ a II
Rézmál-dülö 6282.hrsz.a. nyaraló.

Magánépitési engedélyek.Budapesten.
Vállalk.Közlönye. 19o7. szept. 25. 6.l.

MDK

Szántó Ferenc építész

Magánép. eng.Bp. Épitő Ipar, 1909.jul.18. 262.l.

Szántó Ferenc építész

Magánép. eng.Bp. Vállalk. Közl. 1909. jul. 14.
4.l.

MDK

Szántó Ferenc építész

Magánép. eng. Bp. V állalk. Közl. 1909. jul. 14. 4.l.

EA.....Its

MDK

Szántó Ferenc

Kiss Lajosné, Naphegy-u. 1321. hrsz. emeletes ház; terv. Szántó Ferenc.

Épitó Ipar, 13.sz. 1907.Márc.31. 129.l.

MDK

Lechner Jenö segédje Szántó Ferenc épitész

a koromázási templom diszitésénél.

irod.

Fabinyi Lily: A Vár koromázási diszruhája.
A Nap, 1916. dec. 22.

Szántó Ferenc

műépítész

1897-ben terverte a kispesti tűzjelző-tornyot. Utóbb kikerdte az idő és lebontották

Lad Pestszent

41. l.
42. l.

Kispesti lakos és a Kispesti Takarékpénztár st. igazgatósági tagja volt.

Stifler Antallal együtt terverte a takarékpénztár épületét 1898-ban.

u. o. 43. l.

A Késmárki Tőkély sírkap
műmtákra, a „Hermes" mag. ált. v
4297.- Korona vételét van szerem
nagybecsü megbízásaikat Kérve, m

Felülvizsgalatkor látta

1910 III. 22

[illegible]

Szántó Ferenc

epitész

Lechner Jenő segéd-
je a Koronázó tem-
plom diszítésénél

irod.

Fabinyi Lily: A Vár
Koronázási diszruhája.
A Nap. 1916. dec. 22.

K.

Veits Károly, felsőkismartonhegyi

prépost VII. 283

Szántó Ferenc

épitész

a koronázó mudzáta-
toknál Lechner Jenő
művezetője volt.

Az Ujság. 1917. jan 5.

(Lechner Jenő de-
ünneplése.)

K.

720

I
334.

720. Pieter Pauwels Rubens műhelyéből.

A mester sz. Siegenben 1577-ben. † Antwerpenben 1640-ben.

Ferdinánd főhg. képe.

A főherczeg derékon alólig látható, áll és kissé balra fordul. Jobb kezével a maréchalbotot tartja és balját csipőjére teszi. Hosszú haja és bajusza szőke, szeme kék, álla beretvált. Széles karimájú kalapot hord, vértbe öltözött és oldalán kard lóg. Kezein keztyűt visel s jobb vállán piros kendőt vetett át. Ingének lehajtott gallérját csipke szegi.

Balról az asztalon egy rostélyos sisak látható, melyet toll ékesít s fölül jobbra félrevont függöny tünik szemünkbe.

Vászon, méretei 110 : 96·5 cm. — Mündler: VI. 13.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: I. 9. *P. P. Rubens:* Bildniss des Erzherzogs Ferdinand, Statthalters der Niederlande.

MDK

Szántó Ferenc épitész,

A Koronázómunkálatoknál Lechner Jenö, müép. müvezetője volt.

Lechner Jenö dr. ünneplése.
Az Ujság 1917. jan.5.

M. D. K.

SZÁNTÓ Ferenc építész

Bp. Városháza építésének dolgozói

Ybl Buda 273. l.

Szántó Francesco, épitőmester

Nádasdy nádor bécsi házának épitését 1559-ben, Jakap me
mester munkáját Santho-talán "santa"-Francyscoval vizs-
gáltatják fölül/ez a korábban emlitett Francesco mester-
rel lehet azonos; neve talán nem Szántó, hanem Sarzo, v.ö.
pl. említését 1562-ben a pozsonyi várban. 218.old.87.je

TÓTH MELINDA: A sarvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

Szánthó Gergely MDK

Plakettek

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Szántó Gáspár
Hobráz
Árverési Csarnok aukció kat.
34. sz. 1926. okt.
35–41. nem Nepel

Székelyudvarhelyi ref. Kollegium
Könyvtárának állami felügyelet
alá helyezése VIII. 231.

MDK

Szántó Gáspár: Hausse és Baissé.bronz

Árverési Közlöny 1940.dec.7.rk.sz.96.aukció

MDK

Szántó Gergely

Feleségemnek, bronz plakett

[illegible]

Pécs, 1964. Modern magyar képtár

MDK

Szántó Gergely

Vasvári Pál centenáriuma, br.érem

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Szánthó Gergely MDK

Plakettek, bronz

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bernard Gergely

Plakette, bronz

Szánthó Gergely MDK

Érmek, bronz

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Szánthó Gergely

Szerepelt a. Műcsarnok tavaszi tárlatán.

Újság 1930. III. 18.

MDK

Szánthó Gergely

Magda, br.plak.

Angol-magyar miéll. Mücs..1926. máj. 34. l.

bn jjj

z Lacika, Anyuka Apuka vbnasdf

MDK

Szánthó Gergely, szobrász

Gvadányi, Berzsenyi és Semmelweis-érmek.

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll.és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat. 32.l.

MDK

Szántó Gergely

Plakettek.

Horthy jub. kiáll. 1939. dec. 12. 1.

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Hzánkban ma körülbelül otven művész foglalkozik hivatásszerüen érmek és plakettek készitésével. Szántó Gergely is szerepel köztük müveivel. 44.old. 1.jegyz.

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete / 1945-1955 / 44.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

Szánthó Gergely

MDK

Toldi, bronz

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szántho Gergely

A Nücsarnok 1927-es
tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. ?

Szántó Gergely

Nyugalmazott rajztanár, szobrász
1962. márc. 2.-án meghalt 75 éves
korában. Éremszobrászat a terület
1960. Székely Bertalan emlékérem

Rajztanítás 1962. III. sz. 31. l.

Szánthó Gergely MDK

Toldi, bronz

Műcs mnok 1927. tavaszi kiállitás

MDK

Szánthó Gergely, szobrászm.

szépmivü munkáit emlitjük.

/gy./ : ?

Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. 27.l.

Szánthó Gergely MDK

Érmek, bronz

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Szánthó Gergely

Gvadányi, Berzsenyi és Semmelweis-érmek

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 32. l.

Szánthó Gergely.

A lűcsornok téli tárlatán
szerepel szobor-műve.

Magyarság. 1928. dec. 16.

Szántó Gergely MDK

Humoros érmek, bronz

Micsarnok 1939 Derü a művészetben

MDK

Szántho Gergely sz.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 38. l.

MDK

Szántó Gergely
grafikus

egy 500 K-s díjat nyert az okmány-
bélyeg pályázaton, továbbá egy 300 K-sat
ábrák a Gr. Sz. mellékletében

*** Az okmánybélyegek pályázata

Grafikai Szemle 1912 évf. 10 sz 232 l

MDK

Szántó Gergely

Falu vége, vf.

MAFE 5.kiáll. N.Szal. 1916. nov. 24. l.

MDK

Szántó Gergely

Munka, br.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mücs. 1957.

Szántó Gergely

Plakettek, bronz

Micsarnok 1941 Arcképkiállítás

Szántó Gergely MDK

Emlékérem, bronz

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

MDK

MDK

Szántó Gergely, szobrász

118. Plakettek.

Bp.Műcs.-OMKT 1934.ápr.29.-jun.17. Nemz.Képzőmüv. Kiáll.
Kat. 9.1.

M.D.K.

Szántó Gergely /1886-

775. Vasvári Pál centenáriuma. Bronzérem 7 cm.
Elveszett./Főv. Tört. Muz./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
57. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Szaúto Gergely.

zabrázművész.

Krusnyák Károly- és Pádua Kálmánnal együttes műtereimtárlata nyílt meg, ahol minteg 30 érmet és plakettet, köztük „Attila-érmet", a centenniáris Petőfi- Gvadányi- Madách- és Széchenyi-emlékérmeket látjuk. Legujabb műve, a Vasváry Pál emlékérem is szerepel, (emlétve) melyet a centenniáris emlékbizattság megbízásából készített.

Uj Nemzedék, 1926. ápr. 20.

Szántó Gergely.
zobrázművész

Krusnyák Károly és Pádua Kálmán festőművészel együtt rendezi meg műteremtárlatát.

Magyarság, 1926. ápr. 18.

Szántó Gergely

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban érmei szerepeltek.

Ujság 929. x. 20.

Szántó Gergely

Művével részt vesz a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

N. Ú. 929. XII. 22.

Szántó Gergely szobrász.

Szerepel a szentesi képzőművészeti kiállításon. Ő tervezte a Tiszavidéki Kiállítás érmét is.

Magyarság 1927 IX. 28

Szántó Gergely

MDK

Munka, bronz

Micsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Szántó Gergely

Műcsarnok téli tárlatain pla-
kettjei szerepeltek.

NU. 929. XII. 22.

Szántó Gergely

szobrász

Magyar Képirók kiállitása - Nemzeti Szalónban - plakettjeivel szerepel.

8 órai Ujság
1933.I.15.

Szántó Gergely

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Szántó Seszly

szobrász

Magyar Képirók kiállitása - Nemzeti Szalonban - plakettekkel szerepel.

Budapesti Hirlap
1933.I.15

Szántó György

szobrász

Magyar Képirók Társasága csoportkiállítása- Nemzeti Szalónban - szobrával szerepel.

Magyarság
1935.I.15.

Szántó Gergely

szobrász

Magyar Képirók Társasága csoportkiállitása - Nemzeti Szalonban - szobrával szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.I.15.

Szántó Gergely

Műcsarnok téli tárlatain érmei szerepeltek.

M·929.XII·22.

Szántó Gergely

Képzőművészeti Társulat téli kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

BH. 929. XII. 22.

Szántó Gergely

MDK

Érmek I-V., bronz

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Szántó Gergely

kiállitott művei:

Ermek I–V., bronz

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginó Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

19. l.

Szántó Gergely (1886-)

Az élet győzelme a munka kiz-
delme. (1929.) Bronz, 70 mm.
Szerepelt a kiállitáson

Munkásélet. Kiállitás. Legujabbkori Történeti Muzeum. Kat. bev. Kiss Sándor. Bp. 1959., 48 l., ill.

20. l

Szántó Gergely

Feleségemmel, ö. br. 65 mm.

Pécs (Janus Pannonius Múzeum) Modern magyar képtár. Forgács Hann Erzsébet emlésgyűjtemény. Ismertető, írta: Romváry Ferenc. Pécs 1964. (A múzeum füzeki 6)

17.

SZÁNTÓ GERGELY

Feleségemnek

Pécs (Janus Pannonius Muzeum) Modern magyar képtár, Forgács Hanna Erzsébet emlékgyűjtemény (A muz. pecsét i. G.)
Ismerető Rómváry Ferenc

Huszár István.

Komp feljáró olaj

Nagyfalusi erdő gouache

Pihenő "

Város peremén "

Szabolcs-szatmár megyei

Képzőmű kiáll 1959

Katalógus

Szántó Gergely

Érmek I - V. bronz,

- Budapest Műcsarnok kiállítása 1957,
kat. szer. kisdéjiné Kirimi Irén.

19

Szántó Gergely

Plakettjeit állitotta ki a vidéki iparos tanonciskolák rajztanárainak kiáll.-án.

Függ.934.VI.17.

Szánthó Gergely

Alkotásaival szerepel a "Györgyi Kálmán Emlékkiállitás"-on.

N.U.934.V.25.

Szántho Sarolta

Iparrajzkiállitás - Iparművészeti Muzeum nagytermében - a kiállitáson növendékei szerepelnek.-

Nemzeti Ujság
1929.VI.11.

Kántó Gergely

Érmékkel nezegel a
műcsarnok téli tárlatán

Cíjság 1926 II. 28

Szántó Gergely

Érmékkel nezegyel a
Műcsarnok téli Tárlatán

Magyarság 1926 II. 27

Szántó Gergely.

a Műcsarnokban bemutatott
ady-síremlékpályázaton pálya-
műre szerepel.

A Reggel, 1928. febr. 13.

Szántó Gergely.

Az Ady-síremlékpályá-
zaton részt vett pályamű-
vével.

Magyarság, 1928. febr. 12.

Szántó Gergely.

Az Ady-emlékpályázaton
versét vers pályadíjával.

Nemzeti Újság, 1928. febr. 14.

Szántó Zsuzsi

Iparrajzkiállitás - Országos magyar iparművészeti múzeumban - a kiállitáson növendékei szerepelnek.-

Esti Kurir
1929.VI.11.

Szántó György.

Részt vesz az Ady Endre-versenyek
elkészítésének pályázatán.

Magyarság, 1924. febr. 9.

Szántó Gergely.

Pályaművével, – mely márványtömböt emelő géniuszt formál, – részt vett az Ady-síremlékpályázaton. (említve).

Magyarság, 1928. febr. 15.

Szántó Gergely.

Részt vett az Ady Endre-
emlékek pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

Szántó Gergely.

Az Ady-síremlékpályázaton részt vesz örökmécsesmegoldású pályaművével. (említve.)

Az Est, 1928. febr. 14.

MDK

Szántó Gergely, szobrász.

Plakettek. Bronz.

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőműv.Kiáll./Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 44.1.

Szántó Gergely MDK

Plakett és érmek

Mücsarnok 1936 Jubileumi Kiállitás

Szántó Gergely

MDK

Deér Endre, bronz

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

Dear Andre, Bronx

Szántó Gergely

U. 4145

erod

Magyarság. 1925. dec 24. (Az uj magyar érepénzek tervezésére hirdetett pályázat eredménye.)

I. dij a 20. filléres

II. dij a 10. filléres

III. dij az 1. filléres tervezésénél

zad balra, állva. Üstökös haja, szemöl-
s szeme sötétbarna. Bal kezével a dere-
velykíját dugta. Fehér bélésű piros men-
kete dolmányán az aranygombok nagyok
kányon két sorban ezeket olvassuk:

fit Thesaurarius Anno 1609

duobus."

i 112 : 83 cm.

n 1899: II. (4789 sz. leirat szerint Vizkeleti Imre aján-
ápis hó 22. en. Ot. 22020/90 sz. a. kiadott lei-
tornoktól ~~[illegible]~~
/90.) vétetett at. (97/90)

rend

Szántó Gergely
nolvás

l.
Num. Körl
1941. 6. l.
17. l.

1286. Görögkeleti festő:
a XV. századból.

Mária a gyermek Jézussal.

kissé balta fordult és

A derékon alól ig ábrázolt Ma
~~[illegible]~~
ja, ki ev. szent János ~~[illegible]~~ fel
~~[illegible]~~ baljában irattekercset tart
néz, jobb kezét felemelte és balj
zöld palástját fogja össze, irás
teljes ornatusban~~[illegible]~~ kereszttel és

Fára felhuzott vászon, mér
Vétetett M. Rocchitol 1894
Elszámoltatott 1895: VIII.
Az elszámolásra nézve l. a
1894: X. 20-án Szalay I.,
la Gy.~~[illegible]~~ a vételhez hozzájárultak.

I ~~[illegible]~~ ~~a fejét is védő~~ piros palástja aló
fehér kendő látszik ki.

904: IV. 26.

Szántó Gergely

Hóman Bálint

l. – A Magyar Nemzeti Múzeum öt éve. Bp. 1929. 91. l.

(2-szer)

ek kiadott könyvek jegyzéke.

Stich. Barna.

yarországon I - II. Szürke.

irása. Zöld.

Schlosses Esterház im Königreiche Ungern. Zöld.

jövendője. Sárga.

lyirata. Zöld.

ld.

t. Sárga.

echnikai kérdések a középkori épitészetben. Kék.

örténete. Zöld.

XXXXXXXXXXX

Szántó Gergely MDK

Öt darab érem

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

S z á n t ó Gergely szobrász

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
132.
"Szélestoi fatemplom"
- illusztráció -

Szántó Gergely MDK

Hat plakett

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Szántó Gergely

iparostanonciskolai
rajztanítói oklevelet
kapott.

Képzőm. Főisk. Evk.
1914-15. 66. l.

legmelegebb köszönetem őszinte k

az

A Műemlékek Országos Bizot

SZÁNTÓ, GERGELY

Medaglie fuse

213. Attila,
214. Gisela, 1925
215. Maurizio Jókai
216. Aladár Körösfői-Kriesch, 1920

No 219

La Mostra dell'Incisione e della Medaglia ungheresi della Città di BUDAPEST

217. Aladár Körösfői-Kriesch, 1920 (rovescio)
218. Annina
219. Filippo Ignazio Semmelweis (rovescio)
220. L'eroe Toldi con la macina
221. Toldi con il lupo
222. Gereben Vas
223. La moglie dell'artista, 1925
224. La moglie dell'artista, 1925 (rovescio)
225. Autoritratto
226. La guerra, 1918
227. La pace, 1920
228. La Società Numismatica Ungherese, 1931
229. La Società Numismatica Ungherese, 1931 (rovescio)
230. Operaio con carretto

Medaglie coniate

231. Il Dopolavoro del Municipio di Budapest
232. Società Farmaceutica Ungherese, 1937

193. Pietro Reményi, 1931
194. Ármin Rothman, 1921
195. Luigi Szenthe, 1937
196. Ragazzo, 1923
197. Agli olimpionici di scherma, 1928
198. Società Municipale di Jiro, 1936
199. Associazione Scientifica dei Medici Ungheresi, 1936

della Città di BUDAPEST

No 29

TELCS, EDÉ

Medaglie fuse

233. Pancrazio Kacsóh
234. Béla Procopius, 1939
235. Autoritratto, 1931 (placchetta)

Medaglie coniate

236. S. A. S. Niccolò Horthy
237. J. S. Bach (placchetta)
238. G. F. Händel (placchetta)
239. Luigi Horánszky, 1931
240. Eugenio Hubay, 1927 (placchetta)
241. Francesco Liszt, 1936
242. Francesco Liszt, 1936 (rovescio)
243. J. W. Mozart (placchetta)
244. Modello per la moneta del centenario di Pázmány, 1933
245. Davide Popper, (placchetta)
246. Giuseppe Szinyei, 1937
247. Andrea Thék, 1930

is szerettem olvasni, Petőfi ver- [illegible]

Jubileumi kiállítások

A jubileum alkalmából az 1967-es VI. Országos Múzeumi Hónap idején sok olyan kiállítás nyílt, illetve nyílik meg országszerte, mely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom történetével, alakjaival és hatásával foglalkozik. Budapesten a központi jubileumi kiállítást a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum készítette el, s a Műcsarnokban nyitják meg. A kiállítás a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténeti útját és jelentőségét mutatja* be, többek közt azt, hogyan változtatta meg a forradalom nemcsak a nemzetközi erőviszonyokat és az orosz gazdasági és társadalmi rendet, de a tudományt, a kultúrát és az emberek mindennapi életét is.

Az első teremben a nemzetközi munkásmozgalom forradalmi fejlődését mutatják be a kiállítás rendezői a szocialista forradalom győzelméig. A második teremben a szovjethatalom megszilárdítását, a külföldi katonai intervenció és a polgárháború, valamint a Nagy Októberi Szocialista Forradalom nemzetközi hatását. A harmadik teremben az 1921—1945 közötti időszakot, a Szovjetunió fejlődését, s azt mutatja be a kiállítás, hogy mit jelentett a forradalom győzelme a gyakorlatban, a gazdasági életben, a társadalom struktúrájában, a nemzetközi politikában. Végül a negyedik teremben a Szovjetunió mai eredményeit és a kommunizmus építésének perspektíváit szemlélteti a sok tárgyi anyagot és írásos dokumentumot bemutató kiállítás.

A magyar internacionalisták részvételét a forradalomban és a polgárháborúban dolgozza fel a Hadtörténeti Múzeum *A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme és fegyverbarátságunk ötven éve* c. kiállítása. A kiállítás fényképekkel, térképekkel, fegyverekkel, iratokkal és más dokumentumokkal szemlélteti annak a százezernyi magyar internacionalistának a forradalomban és a polgárháborúban vitt szerepét, akik hadifoglyokként álltak át a Bolsevik Párt oldalára. A kiállítás nyitvatartása idején a múzeumban neves történészek tartanak előadásokat is e témáról.

A Petőfi Irodalmi Múzeumban október 27-én nyílt meg a *Köszöntlek, forradalom* című jubileumi kiállítás, mely a magyar írók és a forradalom kapcsolatát dokumentálja.

A Szépművészeti Múzeum *Legjelentősebb forradalmi festmények* címmel rendezett színes reprodukciós és fényképanyagból kiállítást.

A Bélyegmúzeum *Lenin élete a bélyegen* címmel nyitotta meg jubileumi kiállítását.

Vidéken a múzeumokban és a művelődési házakban csaknem száz jubileumi kiállítás nyílt októberben, ezekről a helyi sajtó tájékoztatja az érdeklődőket.

Szántó Gábor

Kériné Sós Júlia

Mi[illegible]

Délután öt órakor léptünk be a debreceni Tóth Árpád általános iskolába, mely a nap második felében a dolgozók iskolájának birodalma. A tanteremben nem volt iskolanangulat. Inkább mintha klubösszejövetelen lettünk volna, ahol felnőtt emberek sajátos kedvtelésükre összegyűlnek, hogy valamely komoly témáról komoly hangnemben véleményt cseréljenek.

Mint egy Móricz-regény...

Néhány perc múlva negyedmagammal ültem az igazgatói iroda melletti kis szobában. Kíváncsi voltam az életutakra, amelyek annak idején elkanyarodtak az iskolától, de most visszavezettek hozzá.

Kérdésemre először *Técsi János* mondta el, miért iratkozott be a dolgozók iskolájába.

„A baromfiiparban átvevő vagyok. Feleségem is dolgozik, kislányom már elvégezte a nyolc általánost. Nem a munkahelyemen követelik tőlem, hogy tanuljak. A magam jószántából teszem. Az én munkám nincs iskolai végzettséghez kötve. De nem akarok a világtól lemaradni. Körülményes négyszer egy héten iskolában lenni, de az eredményhez képest a fáradság eltörpül. Érzem magam a társadalom olyan értékes emberének, akinek érdemes tanulnia."

Eddig is megragadta a művelődés lehetőségeit. Három éve van televíziójuk, s őt különösen a szellemi vetélkedők érdeklik. De hiába, a rádió, a televízió, a Déry Múzeum képtára s a többi művelődési intézmény nem pótolhatják az iskolát. Az iskola növeli igazán azoknak az értékét is.

Később Rátonyi Rezsőné tanárnőtől megtudom, hogy jelesen végezte az 5. osztályt. A tanárnő örömmel mutatja Móricz Zsigmondról írott színvonalas, hibátlan dolgozatát. Técsi János múltja is olyan, mint valamelyik Móricz Zsigmond-regény egyik fejezete.

„— 1927-ben születtem. Szüleim cselédek voltak gróf Bethlen Pál birtokán. Öten voltunk testvérek, Darvaspusztán nevelkedtünk. Télen a Berettyón felszedték a hidat, csak tavasszal és ősszel jártam iskolába. A négy osztályt még elvégeztem, de aztán munkábaálltam. Azért tanulok, mert örömöm telik benne. A legjobban az olvasmányok megbeszélését szeretem, ha egyedül olvasok el valamit, az nem ragad meg úgy a gondolataimban."

Összes iskolám két hét...

Ugyancsak az összevont 5—6. osztályt végezte Szabó Lajosné Nagy Julianna. Karcsú, jól öltözött, értelmes beszédű asszony. Komolyan, szerényen, önérzetesen foglalja össze élettörténetét.

„— 1937-ben születtem. Amíg itt a dolgozóknál el nem kezdtem tanulni, összes iskolám két hét volt.

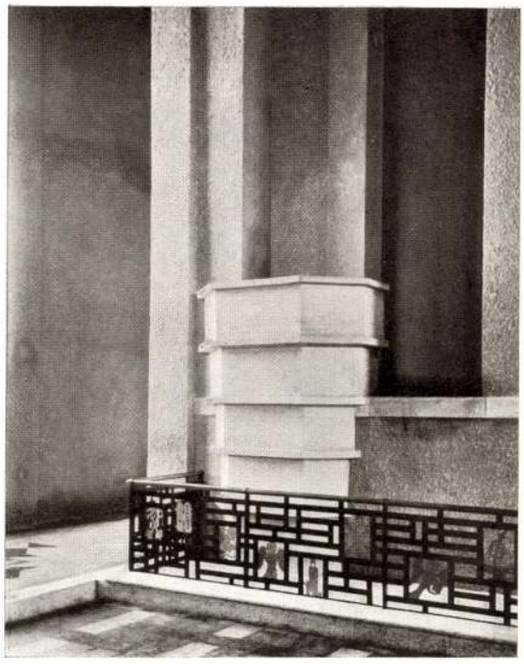

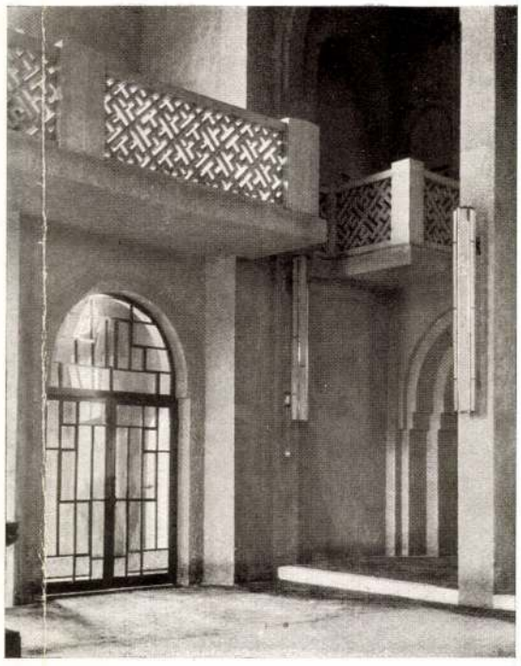

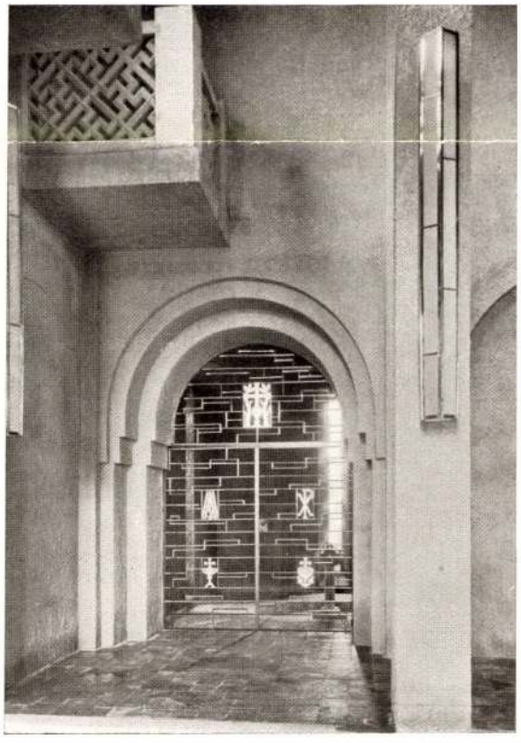

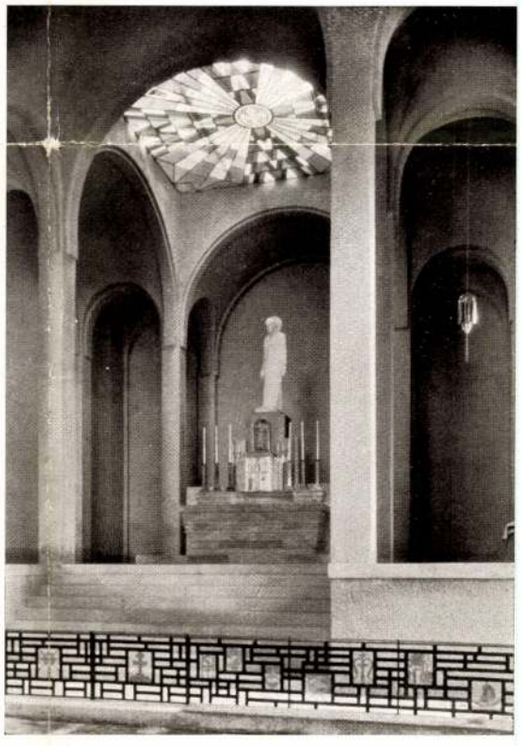

A Győr-gyárvárosi templom
részletei Árkaytól. Bal felső: szószék és áldoztatórács. Jobb felső: a kórus műkőkorlátja és egy vörös szélfogóajtó. Bal alsó: a keresztelő-kápolna kovácsoltvaskapuja, feketére mázolva, vörös szélekkel, aranyozott jelvényekkel. Jobb alsó: a vasbetón pillérekből álló szentély. — Teile der Kirche in Győr-Fabriksstadt von Árkay. — Parts of the former church by A. Árkay.

Szántó Gergely
Vilt Tibor

tovább

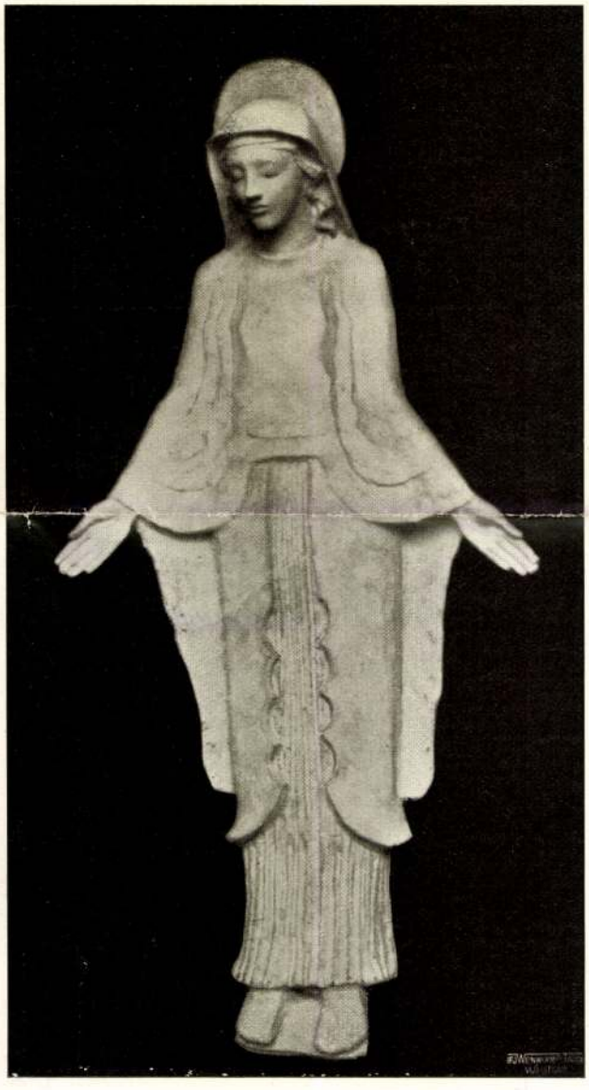

Fent: Emlékérmek Szántó Gergelytől (Vas Gereben, Katona József és Kindlovits Pál). Lent: Oltárszobrok a Győr-gyárvárosi Arkay-féle templomban. Mindkettő: Vilt Tibor, Róma. — Medaillen von Gergely Szántó. Altarstatuen in der Kirche Győr-Fabriksstadt. Modelliert von Tibor Vilt, Rom. — Memorial plakettes by G. Szántó. Statues on the Altar in the church of Győr-factorytown by T. Vilt.

Szántó Gergely

Szül. 1886

1.

Főv. Kapt. Erem kiáll

21. P. - 23. P.

Szobor 931—958	Szobor 959—986	Érem 1051—1100
Órák 991—1028	Érem 1031—1050	

Csütörtök, április 25.	Péntek, április 26.	Szombat, április 27.
Festmények 263—363	Festmények 364—468	Butorok 1401—1626
Fajansz 761—826	Fém és vegyes 1201—1300	
Fém és vegyes 1101—1200	Szőnyeg és Textil 1301-1400/a	

Szántó (Gergely?)

kisplasztikus

l

Medicina Faludi

458.

...ges Bizottsága

Elnökségének

H.

...r Lápló elördi hi spóbeli

...ttel van szerencsém kérni,

...Gripella-kápolna kifestésére

...mat a háború utáni időre

...ludyák.

...e indokolom, hogy ezen

...csak úgy tudok eleget

...ném jávor és azt meg.

MDK

Szántó Gergely

az alábbi pályázaton 1ooo pengős III. dijat nyert

Pengőpályázat. Magyar Iparmüvészet 1929. 6o.l.

Szántó Gergely

A Magyar Numizmatikai Társulat 30 éves fennállására fentitet készített öntött érem.

Repr.

Numizm. Közl

1931-32. 95. l.

Szántó Gergely

nobrait

Toldi sorozata,

Egyoldalu bronz

plakettek 5 féle.

Repr.

Numizm. Közl.

1926-54. l.

109. l.

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

31 nap **MÁJUS** 23. hét

28 Vasárnap

Pünkösdvas.
Pünkösdvas.

29 Hétfő

Pünkösdh.
Pünkösdh.

30 Kedd

◑ Első negyed 1 ó. 6 p.

Arki Janka
Nándor

Szántó Gergely

az alábbi templom
kazettas magyaros virágmotivumokkal fes-
tett fennemyezetét
Muhits Sándor tervei
szerint fentő festette
1914-ben. (Való szünitel
ő kivételezte a butorok ma-
gyaros diszitését is.)

Aracs István:

A kolozsvár-monos-
tori ref. templom tör-
ténete. Kolozsvár,
1914. 58. l.

K.

Verkehrskarte des ukrainischen Raumes.

Massstab: 150 km

Legende

- Flüsse
- vorhandene Kanäle
- projektierte Kanäle
- doppelgleisige Eisenbahnen
- eingleisige Eisenbahnen
- elektrifizierte Eisenbahnstrecken
- Eisenbahnen im Bau

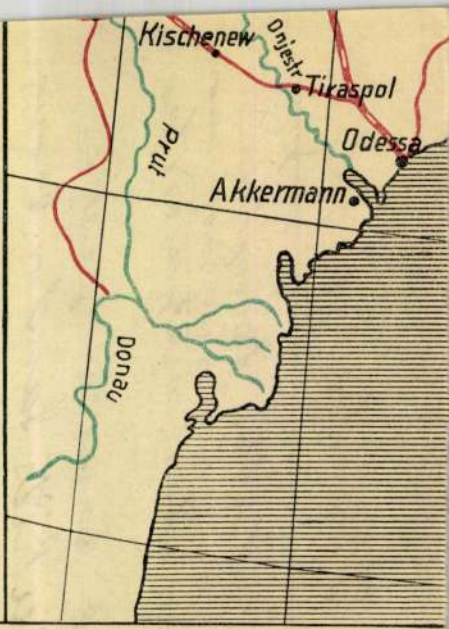

46
44
24
26
28
30

Osteuropa Institut zu Breslau
Wirtschaftsabteilung.

érvényesitett utiszámlája alapján

t pengő . . . . . P

ámu kiadási csekkszámla terhére

i . . . . . .hó . . . . . - n. A

amér Lajos s.k. miniszteri tanácsos.

los másolat hiteléül:

iszteri iroda s.tiszt.

A

Szántó Gergely
festő
1903-1907

Zímink 1930
89.-

megküldöm.

Budapest, 1931. március hó 21-n.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

formát, amely ebben a túlhajtottságban éppen főjellemvonását, organikusságát veszítheti el.

Beck némelyik szobrán egy lábszár vagy comb két, három, sőt még többszörösen vastagabb, mint ahogy azt az átlagos emberi organizmuson megszoktuk. E vastagítás révén ki van töltve az az űr, amely ha megmarad, hatályon kívül helyezné a kődarab tömör tömbszerűségét. Kérdés azonban, hogy midőn így túltette magát a testrészek organikus előadásán, nyert-e valamit? Azt hisszük, a szobrász e fogás révén monumentalitást vélt elérhetni. De bizonyára csak vélt, mert annak átlagos értelmezés szerint egészen mások a sajátságai. Valaki ugyan azt mondhatná, hogy ez egészen egyéni monumentalitás, amely elég, ha egyetlenegy ember, a szerző, ebbeli igényének megfelel. De azt mondhatnók, akkor aligha vitte volna a többi ember elé, kiállításba.

A rengeteg húspazarlás, amelyre Beck e kősziklákat kényszerítette, mint említettük, azért nem hat monumentálisan elsősorban, mert a méret kicsiny. Az ilyen magukban álló alakokat nem természetszerűen, a környezet, a melléjük vetődött emberek mérőléptékével méri s akkor kisül kicsinységük. Nincs kisméretű monumentalitás, mint ahogy nincsenek magukban törpe óriások.

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLÍTÁSÁBÓL

MAGYAR PARASZTASSZONY
BECK Ö. FÜLÖP
KŐ-MŰVE

Erről a szobrász nem tehet. Így is nagy áldozat volt tőle, hogy nemes becsvágyból ekkora s ily költséges munkát végzett. Egy ötvenszer ekkora kőtömegből bizony másként bontaná ki ezeket az alakokat.

A MŰVÉSZHÁZ
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

KOMPOZICIÓ
VASZARY JÁNOS FESTMÉNYE

SZÉLESTÓI FATEMPLOM

SZÁNTÓ GERGELY RAJZA

Ronde-bosse-jainak e rendkívül kövér testein kívül vannak domborművei, amelyeknek előadási módja visszanyúlik az ősi keleti szobrászat világába: a két rétegben való faragás. Itt is, nagyon helyesen, arra vetette a fősúlyt, hogy mentül kevesebbet vegyen el a kőlapból. Kísérletnek ezek beváltak s a kezdett munka szépen lesz folytatható.

Legjobban sikerültek nézetünk szerint azok a kőfejek, amelyek természetes nagyságban vagy annál valamivel nagyobb méretben készültek, egy ilyen például a sütői márványból faragott magyar parasztasszony feje. Ez valamennyi munkája felett lapidáris, azaz kőszerű, kevés apparátussal készült s a kőtömb figyelembe vétele nem tett szükségessé torzításokat.

Szántó Gergely festő

Pásztortűz, 1928. 2 sz. 34 l.

Debreczeni László: A kolozsvári monostori uti, ref. templom.

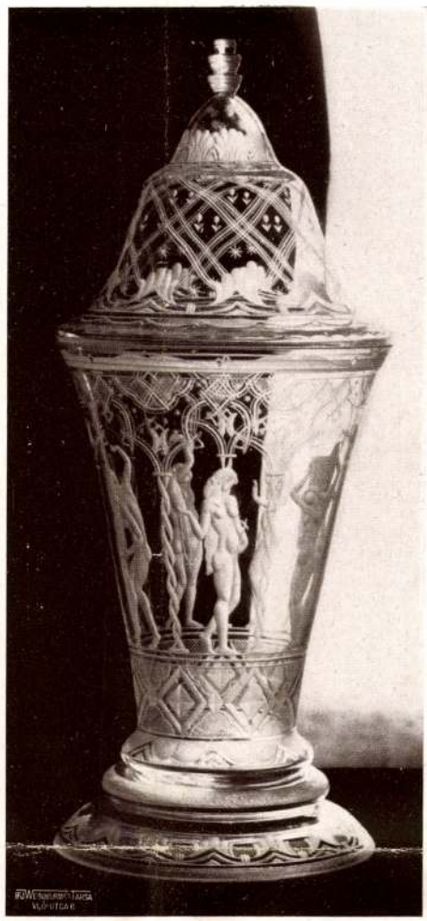

Vésett fedeles üvegkupa, melyet az Orrefors-gyár ajánlott fel iparművészeti múzeumunknak. Szántó Gergely plakettái. Az alsók porcellánból készültek. Kövesdy Géza terve nyomán a budapesti áll. felső ipariskolában Herrmann Miksa miniszter részére készült faragott és intarziás doboz. — Gravierter Glasbecher der Orrefors-Fabrik. Plaketten. Holzkassette mit Schnitzereien und Intarsien. — Coupe en verre gravé de la manufacture Orrefors. Plaquets. Boîte sculptée avec marqueteries.

Magyar Iparművészet
1928.

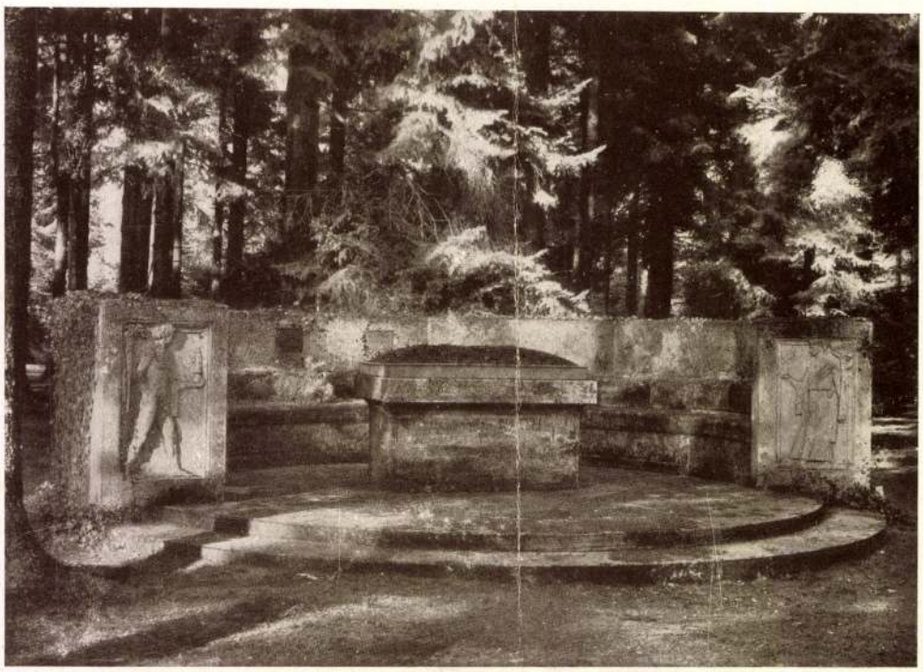

Szemelvények G. J. Wolf »Münchener Waldfriedhof« c. művéből. A felső kép Georg Hirth, az alsó Emanuel v. Seidl sírem-lékét ábrázolja. — Illustrationen aus G. J. Wolfs »Münchener Waldfriedhof«. Oben Georg Hirths, unten Emanuel v. Seidls Grabmal. — Monuments funéraires »Cimetière forestière de Munich«, œuvre de G. J. Wolf.

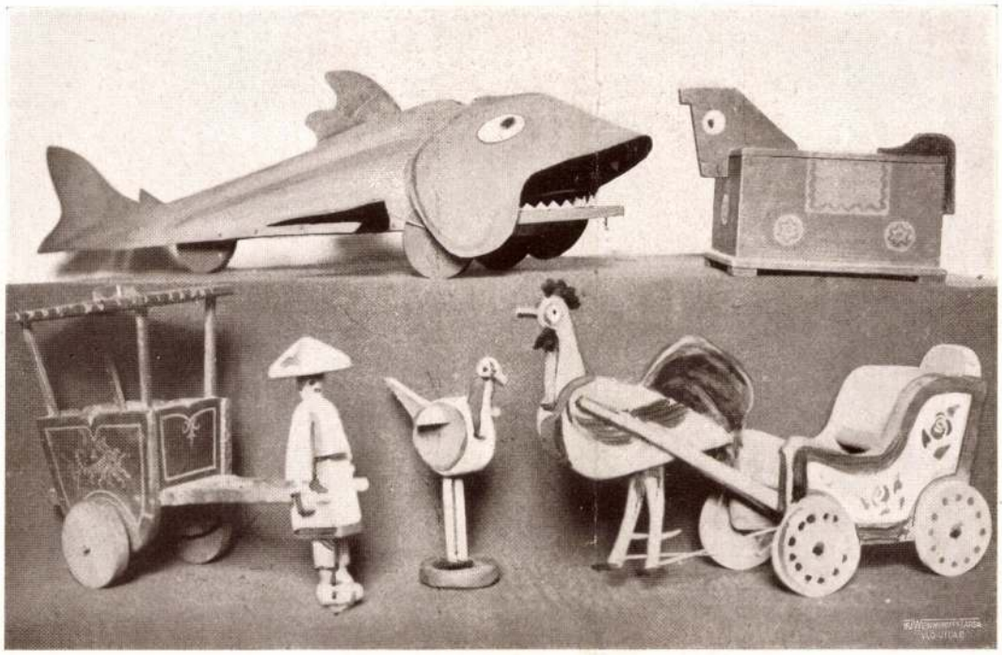

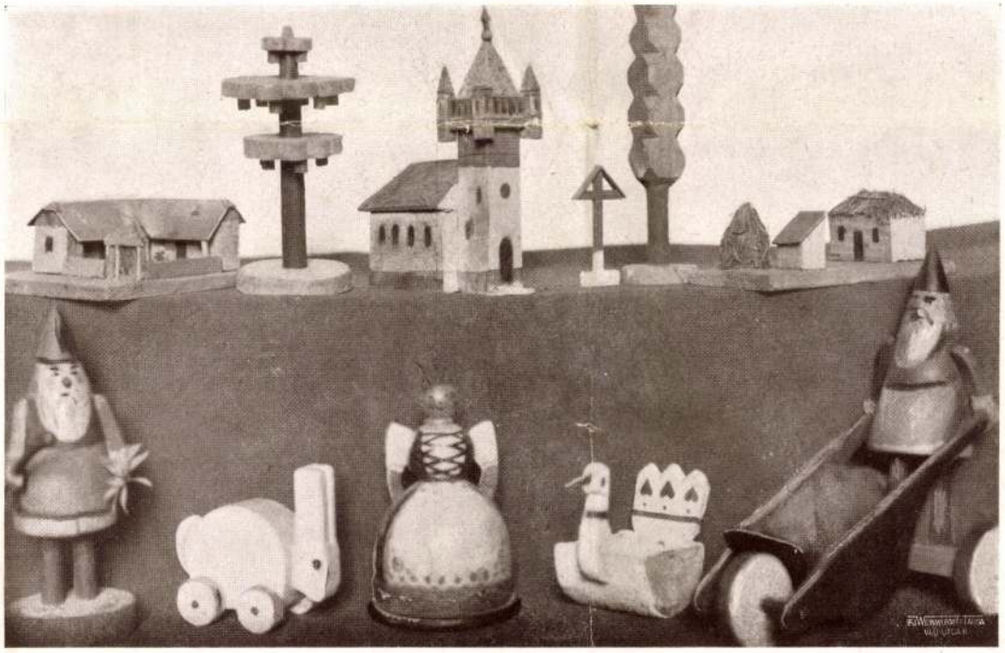

Gyermekjátékszerek. Tervezte és készítette Szántó Gergely. — Kinderspielzeug. — Jouets.

Szathmáry István: Díszoklevél. — Ehrenadresse. — Diplôme d'honneur.

Szántó Gergely.

Ceruzobrász.

A Műcsarnok téli tárlatán művei szerepelnek.

Magyarság, 1928. dec. 16.

Szántó Gergely újabb érmei. ✦ Neuere Medaillen. ✦ Médailles nouvelles.

Magyar Iparművészet
1926.

78 *Faragó Ödön* gyűjteményének részlete. ✦ Teil der Kunstsammlung E. Faragó's, Budapest. ✦ Partie de la collection E. Faragó, à Budapest.

Szántó Gergely
festő
Életrajz
lásd
Schne Juh Fejérm
347. l.

5 Június

Szántó Gergely

d.

Neum. Közl

1933-34. 94. l

I – XXIX + 1. – 191. 11

Budapest
Franklin-Társulat
1880

2 pld.

SZÁNTÓ GERGELY szobrász

Dubrovay Ödön: 100 éve született Szántó Gergely szobrászmüvész. = Az Érem, 1986.2. 32 - 33. p. ill.

tott. Ott ugyanis egy másik magániskola – a Jaschik-féle – gyakorlatához hasonlóan az iskolai stúdiumok mellett fokozott figyelmet szenteltek a népművészeti tárgyaknak, illetve a temetők, templomok zsidó motívumainak. Ezek az évek sok tekintetben meghatározták későbbi munkásságát.

Vajda munkásságát az irodalom – joggal – Kleevel és a szuprematista-konstruktivista törekvésekkel hozza összefüggésbe. Ami az utóbbit illeti, nemcsak Moholy-Nagy hatására gondolhatunk, hanem a Bauhauséra általában, ahol a magyarok a 20-as évek elején jelentős szerepet játszottak, sőt a konstruktivista szárny győzelmében tetemes részük volt. Klee jellegzetesnek tekintett stílusát ugyancsak Bauhaus-tanársága éveiben alakítja ki. Hogy a Bauhaus tevékenységét, így a szcenikai műhely széltében bemutatott produkcióit Vajda milyen jól ismerte, azt a *Plasztikus fej*nek nevezett kollázsa (1937) mutatja, amely az 1923-ban bemutatott *Mechanikus balett* forgó mozgást végző figurájának ismerete nélkül aligha születhetett volna meg. A darabról Molnár Farkas számolt be a *Má*ban, s a lap a figura fotóját is közölte. A *Plasztikus fej* mintájának ugyanis ez tekinthető. Vajda számára az absztrakt jelmezbe öltözött, s gépszerűen mozgó emberi alak, síkba terítve a „kiterjesztett perspektívát" jelentette vagy jelenthette, ha a kollázzsal mást, nyilván többet is akart mondani.

A művészettörténeti hatás fogalma valóban „szerfölött bizonytalan", de kutatása, s adott esetben tudomásul-

A könyvhét alkalmából jelenik meg Corvina Kiadó gondozásában a *M vészet '76*, amely zömében antológ jellegű válogatás az 1976-ban me jelent képzőművészeti írásokból. A k zölt anyag nagyrészét a Művészet mű folyóiratban, a Kritikában, a Né szabadságban, az Élet és Irodalomba valamint a vidéki irodalmi folyóiratc ban megjelent cikkek, tanulmány továbbá az évkönyv számára kész írások képezik. A 320 oldalas, ofsz nyomású évkönyvet (készült a Zrí Nyomdában, 6000 példányban) Művészet és a Corvina fotóarchív mából válogatott 199 színes és 2 fekete-fehér fotó illusztrálja. A M vészet formátumában (240x326 m megjelenő évkönyv elsősorban foly iratunk olvasóihoz kíván szólni. zenegy fejezete többé-kevésbé ic rendi sorrendben, természetesen a t jesség igénye nélkül tárgyalja az múlt év fontosabb hazai képző- iparművészeti eseményeit, illetve r hány külföldi kiállítás tanulság Kapható a könyvesboltokban; előfiz hető a Művészet májusi számát mellékelt megrendelő lapokon. *(Szer*

Könyvekr

100 éve született Szántó Gergely szobrászművész

DUBROVAY ÖDÖN

Szántó Gergely szobrászművész 1886. december 6-án született a Fejér megyei Velence községben. Életrajzi adatait 1931-ig bezárólag megtalálhatjuk *Huszár Lajos—Procopius Béla:* „Medaillen- und Plakettenkunst in Ungarn" c. 1932-ben megjelent közismert munkában. Életrajzának ezt követő részét az alábbiakban kiegészítésként közöljük: képesítését az Országos Magyar Iparművészeti Iskolán, Budapesten szerezte 1908-ban. Később, állami ösztöndíjon, Drezdában folytatta tanulmányait, 1915-ben rajztanári oklevelet szerzett. Sokoldalú, de főleg kisplasztikával kapcsolatos művészeti tevékenysége mellett, megszakításokkal ugyan, de kb. 35 évig rajztanárként is mű-

PITYU 1934
∅ 72 mm-es egyoldalas öntött érem, bronzból

MIKSZÁTH KÁLMÁN 1847—1910
SZENT PÉTER ESERNYŐJE
∅ 83 mm-es kétoldalas öntött érem, bronzból 1947

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Numizmatikai Közlöny, XXV. évf. 1926. évi száma 26. oldal.

Régi Könyvek Kéziratok (RMK III. 1440 „B" variants. Széchenyi Könyvtár „Cum Deo Disquisitio Historico-Politica REGNO-HUNGARIE 326, oldal.

A fordításokat Dr. Magyar László végezte.

NVMMVS CASTRENSIS
IOANNIS SEPVSIENSIS SECVNDI CONTRA
Maximilianum Imp. arma moventis: Cusus
Anno 1561.

7.

NVMMI ARGENTEI
IN MOTIBVS HVNGARICIS NOTISSIMIS
à Stephano Bochkay Principe Transylvaniæ
cusi.

8.

NVMMI TRIVMPHALES
IN EXPVGNATIONE ALBÆ REGALIS OPE DEI
& consilio Rudolphi II. Imp. Aug. cusi.

9.

1

2

3

4

5

6

Szántó György

U. 4222.

művérem kiállítása.
Emlékérmek.

Nemzeti Újság
1926. ápr. 18. (x. o.-
Pádua Kálmán,
Krusnyák Károly és
Sz. művérem kiál-
lítása.)

Carson
szin. szénrajz

~~Lotz Károly:~~

3615 A Festészet.

Félig ülő helyzetben, de j
nő, a ki testével jobb karjára nehezedi
ját szalaggal kötötte le, ruhája
lepel takarja. Mellette paletta v
gyelmünket, a melynek egyik végét
haladó és visszatekintő Amorette

Szines szénrajz, méretei ~~10~~

Vétetett az 1905: III. 7-ik
(213-905)

1905

Szántó Gergely újabb érmei. ◆ Neuere Medaillen. ◆ Médailles nouvelles.

Magyar Iparművészet
1926.

78 *Faragó Ödön* gyűjteményének részlete. ✦ Teil der Kunstsammlung E. Faragó's, Budapest. ✦ Partie de la collection E. Faragó, à Budapest.

Szántó Gergely

zobrázt

l.

Józsefordélyi kiáll

51 l.

NEUM
T NYOMDÁJA BUDAPESTEN

Budapest 1903. nov. 5.

VIII., Szentkirályi-utcza 28a.

Bizottsága tek. Elnökségének

Helyben.

ispök ur Őméltósága hozzánk inté-
hatjuk a tek. Igazgatóságnak a
i művében megjelent kliséket.
érdemű Elnökség szives utasitása-

Szántó Gergely MDK

Plakettek

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Szántó Gergely

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Szántó Gergely MDK

Plakettek

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Sándor Bergely

Plakette

Szántó Gergely MDK

Falu vége, vizf.

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállitása.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Szántó Gergely

MDK

a Céh művésztagja, szobrász

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc. 4.l.

MDK

Szántó Gergely

Gr. Széchenyi István. bronz plak.

Petőfi Sándor, eml.plak. bronz

Árverési Közl. 4. rk.sz. 1937. okt.

47 l.

MDK

Szántó Gergely

Madách Imre eml.pl. bronz

Gvadányi Jenő " "

Jókai Mór, " "

Vörösmarty Mihály, "

Árverési Közl. 4. rk.sz. 1937. okt.

47 l.

Szántó Gergely MDK

Plakett és érmek

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Szántó Gergely

Érmei a magyar irodalom nagy-
jairól: Madách, Tóth, Csokonai,
Kazinczy érmek.

emlékérem.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: Éremművészet
és irodalom.
Életünk, 1964 8. füz., 768. kép.

MDK

Szántó Gergely.ip.müv.

az okmánybélyeg-pályázaton vett részt:
258. 14 filléres bélyeg tervével. Kép.

·Okmánybélyeg-pályázat.
Magyar Iparmüvészet. 1912. 278.l.

Szántó Gergely, szobrászm. MDK

plakettjei egy fáradhatatlan müvész niveaus elmetermékei.

Sirlóssy László: A budapesti Mücsarnok Őszi Tárlata. Müvészeti Szalon. 1927. nov. II.évf. 2.sz. 1-2.l.

Szántó Gergely MDK

Magda, bronzplakett

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Szántó Gergely MDK

Érmek, bronz

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

INDEX

Szántó Gergely

MDK

Kvadányi, Berzsenyi és Semmelweis érmek

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Szántó Gergely MDK

Emlékek / 8 drb. plakett/

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Szántó Gergely, szobrászm.

a szobrászok termét kiváló alkotásával gazdagitotta.

A Műcsarnok reprezentativ kiállitása.
Képzőművészet 1932. 48.sz. 63.l.
/Gy./: A szobrászok terme.

Szántó Gergely MDK

Érmek, plakettek

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

Szántó Gergely

Plakettek. Mgt.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc. 24-Máj. 15. Műcsarnok. Kat. 10. l.

MDK

Szántó Gergely

Jókai siremlékére hirdetett tervp.III.dij.

Magy.Iparművészet, 1925. 35.lap

MDK

Szántó Gergely szobrász

Az Orsz.Képzőm.Tanács által kiirt Jókai-emlékműpályázaton, alkotásával III. dijat nyert.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1924.Jan.1.
3.lap

Szántó Gergely

1.

Ipam. isk-ot

1912-13

21 l

27 l

(tobbször)

Szántó Gergely MDK

Plakettek

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

mdk.

Szántó Gergely

plakettje: Világlábori – béke e.
1920. Csoutvázszerű női akt késsel felirát:
„1914 Világlábori 1918" Hátlapon bekötött szemű
nő kezében pálmaág, felirat: „Béke 1920"

Lengyel István 1961 évi Szakmai Bemutató
Legyjabbkori Történeti Muzeum Évkönyve 1961-62
Bp. 1963.

MDK

Szántó Gergely

Plakettek keretben.
Mesemondó.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentatív Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 21.1.

Szántó Gergely MDK

pályamüvét megvásárolták

Magyar Iparmüvészet 1919. 44.o.
Pályázatok

Szántó Gergely MDK

Humoros érmek, bronz

Mücsarnok 1939.
Derü a müvészetben kiáll.

MDK

Szántó Gergely

1912-3. rajztanfolyam

Az Ipm. Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936, 46 l.

MDK

Szántó Gergely, szobrász

Érmek I-V. Bronz.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.19.1.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.51.7.6

Szántó Gergely.

A"Felvidék visszacsatolása"emlékpénz pályázat 1939.

Ispánki József életrajza.
feldolgozta:Kopp Jenő.1950.

Szántó Gergely.

a "Magyar Képirók" egyesületének tagja. Részt vett a társaság által rendezett első kiállitáson a Nemzeti Szalonban 1933.

Bende J:
a Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Szántó Gergely, szobrászm. MDK

186. Öt darab érem.

KMTára. 1928/29. téli kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Szántó Gergely

Régi házak Berlinben c. linoleummetszete. Repr.

Művészet, 1910.évf. 416.lap

MDK

Szántó Gergely

Az okmánybélyegpályázaton I (500 Koronas) dijjal jutalmazott pályamüvei. Repr.

Magyar Iparművészet, 1912. 278.l.

Szántó Gergely

MDK

Petőfi Sándor, plakett

József főherceg, plakett

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Szántó Gergely, ip.müv.

Gyermekjátékszerek. Tervezte és készitette Sz.G.
Repr.

Magyar Iparmüvészet. 1923. 247.l.

Grafika - Rajz - Látkép

Szántó Gergely:
Szélestói fatemplom
/rajz/
- illusztráció

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
132.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
132.

Péczely

S z á n t ó G e r g e l y :

Szélestői fatemplom

Tollrajz

Fényképi soksz.

Szántó Gergely

Magyar Művészet, 1926

38-40. o.

A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács.

Szántó Gergely szobrász

Budapesti Szemle CCXXXVI: 1935. 49-85. Soltészné Szilárd Kató : Arany János a magyar képzőművészet tükrében

Klein Antal rajztanár

13,

MDK

Szántó Gergely, ip.müv.

Plaketták. 4.db. : Repr.

Gizi. 1925.
Nusi. Porcellán.
Hotel Pannonia Bp. 246. 1. Porcellán.
Duna-Gyöngye.

Magyar Iparmüvészet. 1928. 246.1.

MDK

Szántó Gergely, szobrászm.

Ujabb háromérem bemutatva /mindkét oldalról/ reprodukcióban:
Csekonai vitéz Mihály. 1773-1805.
Gróf Gvadányi József. 1725-1801.
Gróf Széchenyi István. 1791-1860

Magyar Iparmüvészet. 1926. 77.1.

Szántó Gergely és Muhits Sándor MRKK

ip.müv.

a kolozsvári -monostori ref.templom kazettás, magyaros virágmotivumokkal festett famennyezetet Muhits Sándor tervei szerint Szántó Gergely festette 1914-ben. Valószínüleg ő kivitelezte a butorok magyaros diszitését is.

Aracs István: A kolozsvár-monostori ref.templom története. Kolozsvár. 1914. 58.l.

MDK

Szántó Gergely

Plakett és érmek. Magántulajdon.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll. képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 15.1.

MDK

Szántó Gergely, éremm.

Tbl 8: Iparművészet és szobrászat a Györgyi K.emlék kiállon. MI. 1934, 84-86. l.

MDK

Szántó Gergely

9.apon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet
II.rész Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

3. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet
II.rész Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

1. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanítványai. Magyar díszitőművészet. II.rész. Bp. é.n. 33.l.

MDK

Szántó Gergely

21. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II.rész. Bp. én. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

19. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanítványai. Magyar díszítőművészet. II.rész. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

17. la on közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II.rész. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

16. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanirványai. Magyar diszitőművésze
II.rész. Bp. é.n. 35 l.

MDK

Szántó Gergely

15. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II. rész. Bp. é.n. 35.l.

MDK

Szántó Gergely

14. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanirványai. Magyar diszitőművészet II.rész. Bp. é.n. 35 l.

MEK

Szántó Gergely

9. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanítványai. Magyar díszítőművészet,
II.rész. Bp.é.n. 39.l.

MDK

Szántó Gergely, festöm.

Nagybiccsei részlet.	Vizf.
Manin felé.	"
Velencei részlet.	"
Esti hangulat.	"

Nemz.Szal. -A MAFE VI.kiáll. 1919.febr. - Kat. 18.l.

MDK

Szántó Gergely, festöm.

Vág partja Nagybiccsénél.	Vizi.
Nagybiccsei Thurzó-vár.	"
Ösz Biccsén.	"
Petrovka felé.	"

Nemz. Szal.- A MAFE VI.kiáll. -1919.febr. Kat. 18.1.

Szántó Gergely

Műcsarnok reprezentativ kiállitásán neve szerepelt.

BH.932.II.21.

MDK

Szántó Gergely

23. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II.rész. Bp. é.n. 35.l.

MDK

Szántó Gergely, éremvésö.

különösen kiemelendö a már 3oo 8-ra is tehetö éremvésök közül.

Dr.Procopius Béla: A Magyar Emlékérem- és Plakettművészet. MI.1934 125-127.l.

MDK

Szántó Gergely

Kőszegi kálvária, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9.kiáll.
N.Szal. 1922. ápr. 18 l.

Szántó Gergely festőmüv

Nagybiccsei részlet
Manin felé
Velencei részlet
Esti hangulat
Vág partja Nagybiccsénél
Nagybiccsei Thurzó-vár
Ősz Biccsén
Petrovka felé

Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

tusban, glóriával a feje körül ül a szent, az evan gelistákhoz hasonlatosan. Az oroszlán nincs mel lette. Az alsó nyolcszögletű miniaturában (77 × 8 mm) ugyanúgy *Szent Gergely pápa* ábrázo lása látható, három aranykoronás tiarában, fehé ruhában, zöld palástban.

A keretdíszítés külső részén (40 mm széles aranyvázákból és stilizált levelekből képzett egy szerűbb ornamentika között két aranykerete miniatura helye üresen maradt. A harmadik, leg alsó miniaturán kidolgozatlanul, vázlatosan, nyi tott könyv előtt ülő püspök (?) ábrázolása.

P iniciálé (161 × 150 mm) rajzban, sárga alapo zással. Belül *Krisztus születése.* (Csak rajzolva. Szalmatetős jászolban fekszik a kis Jézus szalmakosárban. Mögötte középen ül Józse mellette Mária térdel. Fölöttük három tekercse

MDK

Szántó Gergely

Élet és Munka, bronzérem

Árverési Közl. 1940. okt. 4.rk. 95.auk.

45 l.

MDK

Szántó Gergely

a nyilvános rajzteremben müködött közre.

Iparmüvészeti Iskola Értesitöje. 1911-12.
Jelentés az 1911-12-iki iskolai évről. 9-12.l.

MDK

Szántó Gergely, festö

Kilátás a vár felé. Vizf.

A Magy. Akv.- és Pesst. fest. Egy. X. Kiáll. 1923. nov.
Hans. Szal. Kat.

Szántó Gergely
érmész

M.D.V.

23) Háború. Bronz.
24) Herczeg Ferenc. Bronz.
25) " " Hátlap
26) Hausse. Bronz
27) Attila. Bronz.

Fővárosi képtár kiállításai XLIV.: Magyar érem és plakettművészet 1800 tól napjainkig. Budapest 1949, 22 lap.

Szávitó Gergely M.D.K.

14) Fókai Mór (Hátlap) Bronz.
15) Szechenyi István. "
16) Eötvös József. Bronz
17) Arany János. "
18) Kölcsey Ferenc. (Hátlap) Bronz.
19.) Sommelweis Ignác. Bronz.

Fővárosi képtár kiállításai XLIV.: Magyar érem és plakett művészet 1800 tól napjainkig, 23 lap. Budapest, 1949.

Szántógergely M.D.K.

20) Kazinczy Ferenc. Bronz.
21) A munka. Bronz.
22.) " Hátlap
23.) Csokonai Vitéz Mihály. Bronz
24 " " Hátlap

Fővárosi képtárkiállítása XLIV.: Magyar érem és plakett-művészet 1800tól napjainkig. 23 lap. Budapest, 1949.

Szántó Gergely

Kőszegi kálvária, vizfestmény

Magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete
IX. kiállitása. 1922. Nemzeti Szalon, katalogusa

Szántó Gergely

szobrász

M.D.K.

775) Vasvári Pál centenariuma.

Föv. Tört. M.

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.

Bp. 1952.

57 l.

MDK

Szántó Gergely

emlékérmek és oltárszobrok

Zeleméri Rudolf: A Győr-Gyárvárosi uj róm.kath. templom
Magyar Iparmüvészet 1930. 3-4.sz. 56 l. képek

MDK

Szántó Gergely

Jókai emlékkiállitás. A M.Nemzeti Muz. kiáll. III.B
1925. 11, 19 l.

Szántó Gergely
Falu vége, vizf.

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 24 1.

Szántó Gergely

Petőfi Sándor, plakett

József főherceg, plakett

Ősz Tárlat. Műcs. kiállítása. 1922. nov. 30 l.

Szántó Gergely, Bp. IV.Szerb-u.19.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

MDK

Szántó Gergely

Plakettek, bronz

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

44 l.

Цена. Коврижки. 1111. Мясо. 1933. Фут.

7.

MDK

Szántó Gergely

Mesemondó, bronz

Plakettek

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1933. jan.

13 l.

MDK

Szántó Gergely

A müvész Toldi-szobrának alapzatán levő két relief
A nemzetközi aeroszövetség pályázatán dijjal kitüntetett pályamunkája, plakett

Magy. Iparmüvészet, 1927. 64 l. képpel

MDK

Szántó Gergely

Árverési Csarnok, 113.sz. 1945.

MDK

Szántó Gergely

28. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanítványai. Magyar díszítőművészet. II. rész. Bp. é.n. 35.l.

MDK

Szántó Gergely

33. lapon közölt tervben részes

xxxx

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművésze
II.rész. Bp.é.n. 55. l.

MDK

Szántó Gergely

34. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet
II.rzs. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

lapon közölt tervben részes

41.

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II. rész. Kp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

lapon közölt tervben részes

44.

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet.
II.rész. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

48. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II. rész. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

lapon közölt tervben részes

49.

Groh István és tanítványai. Magyar díszítőművészet. II. rész. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Szántó Gergely

46. lapon közölt tervben részes.

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet, II.rész. Bp. [illegible] é.n. 35. l.

SZÁNTÓ GERGELY

Plakettek.

MDK

Szántó Gergely

aranyérmet kapott

Filadelfiai kiáll. Magyar Iparművészet, 1927.
86. l.

MDK

Szántó Gergely (Drezda)

Szántó Gergely és Mihály István az új levélbélyegek pályázatra készitett munkájukat megvételre ajánlotta a birálóbizottság.

Cikk: Az új levélbélyegek.

Magyar Iparművészet 1910. 132.l. és 8.sz.képmell

MDK

Szántó Gergely, éremművész.

Csokonai Vitéz Mihály plakettje. a Déri -muzeumban.

Divald Kornél: A debr. Déri-muz. - m.Ip.müv. 1931. 1-2.sz. 12.l.

MDK

Szántó Geregely, festőm.

Sopron. Vizf.
Vág partja Nagybecsénél. "

Budai Vigadó.- Képzőm.kiáll. 1921. okt. Kat. 8.l.

SZÁNTÓ GERGELY

Krakói magyar kiáll.1927.

M.D.K.

Szántó Gergely épitész

Pályatervét jutalomban részesitették a Förstner Tivadar siremlékpályázaton.

Cikk: Eldőlt a Förstner Tivadar siremlékpályazat.

Pesti Napló 1937.okt.23.

Szántó Gergely

rajzai

kisebb kollekcióval

vett részt az alábbi

kiállításon

Kunsth. Mus. Ung.

Medaillen 1934

S z á n t ó G e r g e l y

Az Ujság. 1924.máj.27. ((e.a.): Érmek és plakettek.)

Szántó Gergely

vród

Lauringer Széchenyi

6. l. – 7. l.

1 bronz emlékérem
és 2 plakett Széche-
nyiről fentitől.

Radnay Oszkár: Modern szoborgyüjteményünk.

/Illusztrációkkal/

Az az óriási lendület, mellyel a magyar müvészet nem is egészen egy évtized alatt a vezető nemzetek sorába jutott, felrázta a közérdeklődést is. A tárlatok eseményekké váltak, tizezrek látogatják és a közönség egyre hangosabban áhitozott olyan stabil, rendszerbe foglalt képzőművészeti anyagra, amiből az egész magyar fejlődés lendületét végigfigyelhesse. A Szépmüvészeti Muzeum e kivánságnak és hivatásának megfelelően - csaknem egy esztendei gondos munka árán - megnyitotta végre azt a 169 müdarabból álló kollekciót, amely nagyjában felöleli az utolsó két század szobrászatát.

Az első fülkében a kronologikus sorrend Ferenczy Istvánnal, az első tudatosan müködő magyar szobrászmüvésszel kezdődik. Hat arcmás és egy pompás genre-márványszobor képviseli a jeles mestert, aki szellemi és nemzeti felfrissülésünk korának, az 1800-as évek-nek szülöttje. Rimaszombatból indult el, mint vándor lakatoslegény, hogy a bécsi müvészeti akadémia ércmetsző osztályára eljusson. Ott Klieber tanár tanitványa lesz, aki a nagytehetségü ifjut ösztöndijjal Rómába küldi, ahol csaknem tiz esztendőt tölt el munkában és tanulással. Mikor visszajön hazájába, a fővárosban telepszik le és nehéz küzdelmeket viv a táblabiróvilág közönyével. Legjobb al-

kotásai közül való az itt kiállitott Kazinczy Ferenc szobra, melynek másodpéldányát a Magyar Tudományos Akadémia faragtatta ki a müvésszel 1847-ben. Pompás a Fáy András portré, továbbá Széchy Mária és Schodel Róza énekesnő mellszobra. A "Pásztorlányka" cimü szimbolikus genre-márványszobra a Nemzeti Muzeumból került át ide.

Ferenczy István müvészete - mestereinek hatása alatt - az uj klasszicizmus szellemében fejlődött. Finomkodó stilussal készültek szobrai, melyeknek patetikus modora különösen a Kazinczy arckép-szobrán és a müvészet keletkezéséről regélő genre-jén érződik szembeszökően. Az ő hatása alatt növekedett melléje egymásután Dunaiszky Lőrinc budai faragómester, majd Engel József, Alexy Károly, Dosnay Károly, Izsó Miklós és Kugler Ferenc, akiknek részben tanitómestere, részben szellemi irányitója volt. Ők képviselik a magyar szobrászat első generációját, a német és francia hatásokon épült ujbarok és klasszicizáló, patetikus stilus-korszakot, amely után, szinte minden átmenet nélkül, a nemzeti érzés és vele az idegen hatásoktól elkülönülő nemzeti stilus jelentkezik a szobrászatban.

Izsó Miklós, aki Ferenczy Istvánnak volt növendéke, majd Bécsben és Münchenben folytatta tanulmányait, mindjárt első alkotásában magyarnak mutatkozott. A "Busuló juhász", mely most a muzeumban van, általános feltünést keltett és Izsó keresett müvész lett; egyre-másra alkotta meg az Alföld magyar néptipusainak genre-

szobrait. Táncoló paraszt-alakjai közkeletüek lettek. Ezekből egész terrakotta vázlat-kollekciót állitott ki a muzeum egy Izsó-vitrinben. A magyar szellem közben tovább szélesedik és Huszár Adolf müveiben folytatódik a maiak felé. Huszár Adolf "Huzd rá cigány"-a a 60-as évek egyik nevezetes eseménye, a népszinmüvek virágkorának hangulatából fakadt és hatása jól érződik Huszárnak budapesti Petőfi-szobrán, sőt egy-két momentumban dunaparti többi szobrain is (Eötvös, Deák Ferenc).

Az átmenetet innen a finomkodó naturalizmusba Kugler Ferencnek kiállitott Pulszky-siremlék-reliefje adja. Ez a márványdombormü a magyar szobrászat legjelesebb értékdarabjai közül való és dísze a kiállitásnak. Utána szinte szembeszökően látszik az az ujabb müvészeti változat, melynek képviselői Zala György, Fadrusz János, Donáth Gyula, Stróbl Alajos, Róna József, és Telcs Ede. Közülök az öt első egységes stilust képvisel és ez a stilus a monumentális naturalizmusban csucsosodik ki, bár az ujbarok ünnepiségét és pátoszát sem veti le egészen.

Zala György a milleniumi emlékmü, a parlament előtt álló Andrássy lovasszobor, a budavári 48-as honvédemlék és az aradi Vértanuk emlékének alkotómestere. Ebben a gyüjteményben, arcképszobrain kivül ott van a hires "Mária és Magdolna" hatalmas szoborkompozíciója, amely mesterének minden müvészi jellegzetességét elénk tárja.

Fadrusz Jánost, a korán elhunyt világhirü mestert csupán a

farkasokkal viaskodó Toldi-jának bronzmásolata képviseli; Donáth Gyulát is csak egy szobor - igaz, hogy remekmü! - a "Halál angyala" reprezentálja. Stróbl Alajos müvészete azonban teljes szépségében áll előttünk az "Anyánk" nagyméretü, csudálatos márványszobrával és "Géniusz" cimü portréjával. Róna József müvészetét pedig barokhatásu Bacchus-szobra és reliefszerüen komponált, kissé diszharmonikus "Zsuzsanna és az öregek" márványcsoportja képviselik.

Ebből a müvészeti változatból Telcs Ede vezet át a ma uralkodó "modernizmusba", amely jelző egy egészen szétfolyó, kialakulatlan müvészeti "akarást" határoz meg. Telcsnek a "Góliát"-ját látjuk, a "régiek" stilusában megalkotva, mig a nemrég kiállitott "Toronyépitő"-je merész lendülettel már a modernizmus jegyében született. Plakettjei közül is egyik a naturális, másik a kereső stilust bizonyitják. Értékben pedig Telcs Ede az a magyar mester, akinek majdnem minden alkotása az egyetemes magyar müvészet egy-egy kiemelkedő eseménye.

A második terem a modern müvészeké, akiknek elrendezési sorrendje Simay Imre dekorativ állatszobrával kezdődik. Ezen az oldalfronton áll Cser Károly életnagyságu hires bronzszobra is, a "Győztes"; ez a férfiakt a jeles mester hatalmas tudásáról és invenciójáról tesz tanuságot. A "diadalmas férfit" ábrázolja, amint átköti homlokát a győzelmi szalagjelvénnyel. Sorban következnek aztán Körösfői-Kriesch Aladár finom márvány-portréja, Ligeti Miklós kis Anonymu-

sa, Damkó József remekbe készült "Definitor" cimü terrakotta portréja, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond barokkosan vibráló "Venczell Béla arcmása", Tóth István pompásan megkomponált "Déli pihenő" bronz-genreje, Sidló Ferenc finom "Primaverá"-ja, Horvay János "Beethoven"-je, Szentgyörgyi István klasszicizált "Kigyóbüvölő"-je, Moiret Ödön egy érdekes márványaktja, Pásztor János néhány szép aktja és "Bucsuzkodás" cimü hires magyar genréje, Sámuel Kornél végtelenül finom márványreliefje és a "Menekülő" cimü bronszobra, Ferenczy Béni elfinomitott bronzportréja, Orbán Antal markáns terrakotta fejtanulmánya és Lux Elek quattrocento-finomságu márványportréi. Az érem és plakettanyagban Beck O.Fülöp nagy kollekciója mellett Reményi József, zsákodi Csiszér János, Fémes Beck Vilmos, Berán Lajos, Murányi Gyula és Esseö Erzsébet vannak képviselve.

A külföldi szobrgyüjtemény büszkeségei a francia Rodin és a belga Meunier. Itt van Rodin világhirü márvány-kompoziciója, a "Tavasz ébredése", Laurens festő portréja, az "Ebredö ifju" életnagyságu bronzszobra és a párisi Hugo Viktor szobor mellékfigurájának szánt "Nereidák" bronzvázlata. Meuniert pedig a "Hajóvontató", egy remek bronzfej, nagyszerü életnagyságu dokkmunkása és több kisebb bronz-szobra reprezentálja. Mellettük képviselve vannak még Lagae, Dubois, Stoltenberg-Lerche, Rombaux, Hildebrand, Zügel, Liipola György Budapesten élő finn szobrász, Stappen, Franges, Zutt és Maillol.

A modern szobormyag egyik része se teljes, sőt a hiányok a kiállitás rendeltetését erősen korlátozzák. Olyan mesterek hiányoznak,

akik pedig a magyar szobrászatban igen jelentős szerepet vittek és visznek. Igy nincs muzeumunknak egyetlen Fessler Leo szobra se, aki pedig a palatinusi magyar renaissance fontos müvésze volt. Az ő alkotásai a Kalvin-téri "Danubius" kutszobor, amely Budapest legszebb köztéri szobra. Továbbá a királyi várkert oroszlánjai, a Bazilika apostolai stb.

Hiányzik Holló Barnabás is, akiről egyik legutóbbi számunkban irtunk és akinek özvegye, férje gazdag müvészi hagyatékának birtokában az éhhalállal küzd. A mai jelesek közül nincs képviselve Székely Károly, Margó Ede, Bory Jenő, Lukácsy Lajos, Csiszér János, Maugsch Gyula, Keviczky Hugó, Szamosi-Soós Vilmos, Kallós Ede, Siklódy Lőrinc, Istók János, Farkas Béla, Szántó Gergely, és Visnyovszky Lajos, akik mind kiegészitő egyedei, értékes müvészei szobrászatunknak. Viszont Lux Eleket jellegzetességében nem mutatja be a gyüjtemény, hiszen világhires táncos-szobrai hiányoznak a kiállitásról, azok a szobrok, amikben müvészi lendület és mesterségbeli tudás tekintetében szinte egyedülálló értéke a nemzetközi müvészetnek. Ugyancsak széles kiegészitésre szorul a külföldi anyag is, melyben csupán Rodin és Meunier vannak jól képviselve.

A meglévő müanyag gazdagsága, szépsége és elrendezése azonban minden figyelmet megérdemel és ha a hiányokat pótolhatja az állam, a budapesti Szépmüvészeti Muzeum a legjelentékenyebb kontinentális muzeumok sorába emelkedik.

Panoráma. Bécs. 1926.jul.11. 9.sz. 9-11.p.

Szántó Gergely

reszt vett az alábbi
éremkiállitáson

irod
Unkari

Helsinki 1935

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szántó Gergely

Thieme Becker

XXXII. 371. l.

(Lyka)

Szántó Gergely

Hobrász, Albertfalva
Mahunka Imre ut

1934. téli kiáll. 164.
1934. nemz. képzm. kiáll. 118

Láncdzsa, bronzból TV. 116

– – Övedékre TV. 117.

Szántó Gergely

Hobrász Múcsarnok

1933. neinz. képzm. kiáll.

572

Szántó Gergely

szobrász, Képzőmův. Egyes. tagja

Műcsarnok

1932. febr - márc. kiáll. 347

Szántó Gergely

Hobrár, Szerb u. 19. Műcsarnok
1930. tav., kiáll. IV, t. 46

Syria IX. 37

A magány dícsérete

Irta: **Márai Sándor**

A füzetet fiatal német bölcsész írta, s ez a címe: *„A magány dícsérete."* Természetesen Arisztotelesszel kezdi: *„Omnes ingeniosos esse melancolicos"*. Aztán mond valamit a fiatal német, ami új. Ezt mondja: erős értelem mindig erős ösztönélettel párosul. Ez a kettősség szeméremérzést vált ki a lélekből. Ez a szeméremérzés bonyodalomhoz, s végül elkerülhetetlenül magányhoz vezet.

A német füzetet — Herbert Werber Rüssel írta, — a Margitszigeten olvasom, mély magányban. Régen a kolostor volt a tisztálkodni vágyó lelkek számára a magány helye, a zárda. Ma szállodába vonul néhány napra az ember, ha úgy érzi, lelke megtelt salakkal. Nincs ebben semmi frivol. Egy korszerű, hideg-meleg folyóvízzel felszerelt, a lehetőségig kényelmes szálloda-szobában is lehetünk olyan magányosok, mint a remeték a pusztában. A szálloda közömbös hely. A lélek varázsütésre egyedül marad. Csak a pincér jön be néha a szobába, s narancslevet hoz, pohárban. Vadludak húznak az ablak előtt. Valahol, messze, köhögnek. Egyszerre nincs közünk ahoz, ami tegnap, városi lakásunkban, még valóság volt. Az ablak előtt fák állanak, az égen felhők szállanak s mindez valószínűtlenül messze van. Egyszer, ha teljesen egyedül akarok majd maradni, s úgy érzem, életem hátralevő részét az igazi magánynak, a szemlélődésnek, a valóság ismeretének akarom szentelni, beköltözöm egy többszázszobás jóhírű és keresett szállodába.

Mert a magány az egyetlen állapot, mely emberhez méltó. Ezt mondja a fiatal német is; ezt mondják sokan, néhány ezer éve. A kinai, ha öregszik és bölcs lesz, elbúcsuzik hivatalnoktársaitól, barátaitól és barátnőitől, elbúcsúzik családjától is, minden földi ingatlanát és ingóságát nekik adja, egy reggel felkerekedik, s hátán batyújával elmegy a hegyek közé, a magányba. Epikureus sem hitt másféle megoldásban: kert és barátok, mondotta, ennyi a titok. De a magány veszélyes térfogat, vigyázva kell behatolni mélységeibe. A sértődött magány nem megoldás, csak önbüntetés. Aki megsértődik a világtól, nem bírja elviselni az indulatok, a vágyak, a félelmek, a szenvedélyek és a csalódások szövevényét, hasztalan megy el a magányba. A vágyak és indulatok utánamennek a kolostorcellába is. A magányban is szenved majd, igen, félelmesebben és kegyetlenebbül, mint a másik életben, mikor harcolt még mindaz ellen, amit szeretne, vagy amitől fél. A kínai, mikor elmegy a magányba, nemcsak kedveseit és vagyonát hagyja otthon, hanem vágyait és sértődöttségét is. Máskülönben kutyát ér a magány. A mi remeteségünk természetesen más, időszerűbb: kölnivizet is viszünk magunkkal a magányba, fogkefét, csekkönyvet. A modern remete nem tud másképen élni. De azért éppen úgy remete. Csak arra vigyázzon, hogy a sértődöttség gonosz és kaján szelleme ne lopakodjék utána a magányba. Mert aki megsértődött, nem ismeri többé a békét. S a magány egyetlen értelme a béke.

Az újkori civilizáció embere nehezen bírja a magányt. Fél az egyedülléttől, a *horror vacui* érzése uralkodik el lelkében. Menekül mindenhová, ahol zörejt hall, embereket gyanít. Rüssel, mint a katolikus középkor nagy gondolkodói, csak a keresztény magányt tartja elviselhetőnek. Ez az alázat és a megbékélés, a derűs lemondás, a bölcs és engesztelt, a hiúsággal békét kötött lélek magánya. Mondom, a Margitszigeten olvastam ezt a szomorú és okos né-

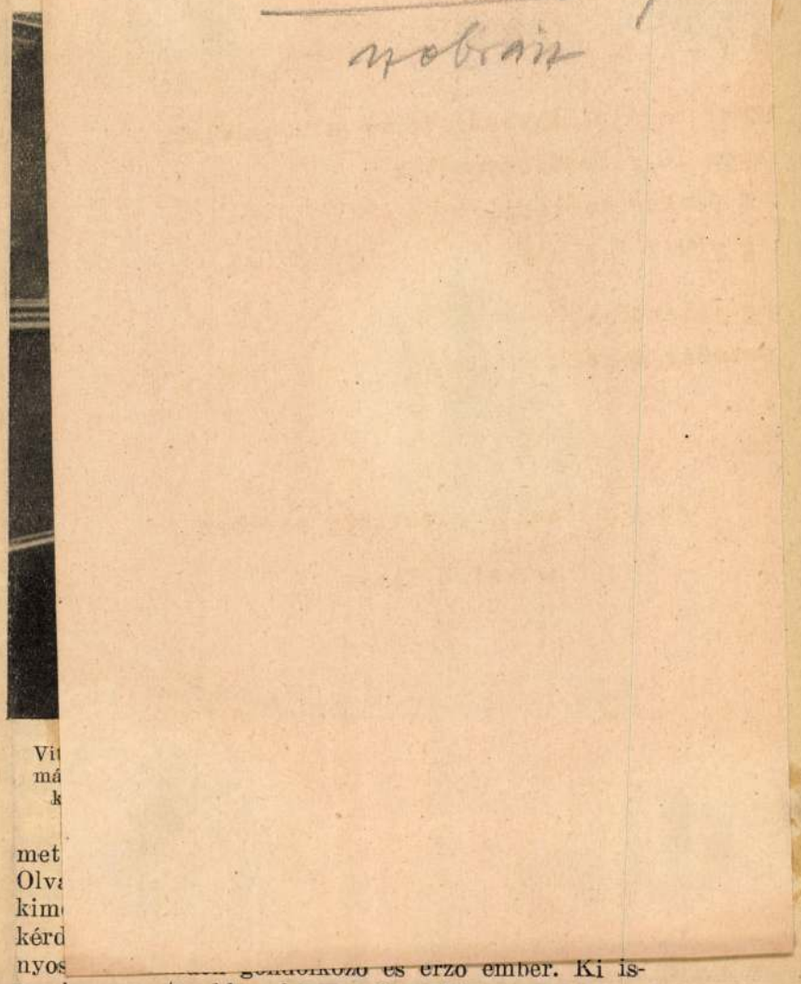

met
Olv
kim
kérd
nyos

gondolkozó és érző ember. Ki ismeri, — pontosabban ki nem ismeri? — a metropolisok ünnepnapdélutánjainak és estéinek förtelmes magányérzését? Azt a kietlen sivárságot, mely megejti a lelket egy vasárnap délutáni nagyváros mozgóképszínházában, vagy az utcán, a céltalanul ténfergő ünnepdélutáni tömeg sodrában? Eszembejutott egy londoni vasárnap délután, mikor a Brompton Roadon mentem, — állanak-e még a Viktória-korabeli, oszlopos paloták?... — s egyszerre elszédültem a magánytól, nekidőltem egy háztalnak, fuldokoltam a magányosság érzésétől, mely úgy áradt az üres utcából, a kínosan fegyelmezett civilizációból, mint egy színtelen, szagtalan, gonosz méreg terjengő, halálos lehellete. Ilyenkor nem segít könyv, barát, kedves, család, nem segít semmi. A nagyvárosi magány emberellenes, kegyetlen. Ismerem azt a másféle magányt is, mely őrjöngő, politizáló embertömegek között ejti meg az embert. S megint a másikat, mely belopakodik szobádba, mint az őszeleji finom köd: egyszerre homályos lesz körülötted, a lámpa kopottabb fénnyel világít, nem látod tisztán a könyv betűit, melyet éppen olvasol, s elhalványodik szemközt veled a kedves arc, melynek derengése betöltötte addig életed. Vigyázz a magánnyal! Olyan elem ez, mint a gyilkos-gyógyító mérgek: egy csöpp belőle üdülés és egészség, egy csöppel több halál.

Erre gondoltam, a német füzettel kezemben. Nagy csönd volt a Szigeten, csak az óbudai hajóácsok barkácsolásának nesze hangzott. Arra gondoltam, hogy ember vagyok, megismertem a munka meleg életörömét, megismertem az emberi együttélés forró és boldog pillanatait, megismertem a csalódás szenvedélyes tiltakozásait, megismertem az emberi alku szomorú-okos egyezségeit, nem fordultam el soha az emberektől, vállaltam sorsukból mindazt, amire kötelez emberi sorsom. De munka,

emberi közelség, felelősségérzet, semmi sem oszlatta el szívemben a kételyt, hogy mélyen és reménytelenül magányos vagyok. S arra gondoltam, talán ideges állapot ez, talán reménytelenül sértődött ember vagyok, talán nem tudtam elintézni szívemben és eszméletemben a hiúság, az érzékek, a vágyak nagy indulati perét? Bizonyosan vannak bölcsebbek, szerényebbek és alázatosabbak, kiknek ez sikerült, gondoltam. Például ez a fiatal német, aki ennyire felkészült, ilyen módszeres tudással látott neki a magánynak. S bizonyosan vannak erős lelkek, kik nem szenvednek a világtól és a magánytól, mely minden világi kísérletet követ, mint a köd a nyár napjait?... Kleist és Hölderlin, Kierkegaard és Nietzsche, Strindberg és Van Gogh, Stifter és Hebbel, Dosztojevszkij és Tolsztoj, Baudelaire és Verlaine, Byron és Wilde, s mind a többiek, kiket a fiatal német nem is említ, mert sorsuk elkallódott a feledésben, mind a nagyok, akik elbuktak a magány kísérletében, mind a sértődöttek, akik nem tudtak megbírkózni a magányosodás szörnyeivel, nem érvek. Vannak szerencsésebbek, például ez a német is; erős lelkek, akik tudatosan és módszeresen magányosak. Erre gondoltam és bementem a városba.

Mentem az utcán és magányos voltam. Beléptem a könyvkereskedésbe, ahol ismerősök fogadtak, s beszélgetés közben megtudtam, hogy a német füzet szerzője, a fiatal bölcsész, aki ilyen tudatosan, erős hittel és módszeresen készült a magányra, néhány hónap előtt meghalt. Váratlanul halt meg, mindennapos betegségben, mert nem bírta az életet. Most már megértettem könyvét. Az ember lassan megérti az élet jelbeszédét. Csak nagyon kell figyelni. Aztán másról beszéltünk.

Krúdy

Körötte messzely, itce, pint
És jó sörszagú söntés,
Álmaiba fentről leint
Egy-egy égi köszöntés.
Bús hajnalokkal tart vitát,
Vén fiákeren bólog,
Kinyilnak néki kúriák
És rég bezárt fiókok.
A fejét félre tartja ő,
Tán gondja húzza félre,
Karjából a szörnyű erő
Széttörik lágy mesékre.
Szerte szórja az aranyat,
Az élete így száll el,
De könyveiben itt marad
A magyar biedermejer.
Érte Illés, hogy elvigye,
Postakocsin lelebben
És tovább utazik vele
Az örök nyiresekben.

FALU TAMÁS

Kelet visszatérésének emlékérme.
Szántó Gergely műve

Négyesfogat

— Regény —

Irta: **Bónyi Adorján**

Copyright by Singer és Wolfner 6. folytatás

— Ha még eddig nem tudjátok, megmondom, mert hiszen azok majd úgyis meg fogják kérdezni tőlem, hogy a mi életünk nyugalmából is éppen egy nagyobbfajta összeg hiányzik — mondta Erzsi. — Papa évekig hordta nyugdíjban a harctéren szerzett nagy betegségét, aztán meghalt, mint nyugalmazott őrnagy és nem maradt utána, csak egy kis özvegyi nyugdíj, szép egyenruhái és egész sor nagy kitüntetése. A mamám egy idő mulva aztán moziengedélyt kapott, egy kisebb mozira. De nem volt pénze, hogy a gépeket, berendezést, személyzetet s mind a többit átvegye. Vagy, hogy újonnan rendezze be a mozit. Nem volt mit tenni mást, bérbe adta az engedélyét. Nagyon nyomorúságosan, mert a megszorult embert mindenki lenyúzza. Kijátsszák, kisemmizik, és mi ezt jól tudjuk, csak éppen segíteni nem birunk rajta. Pedig ha magunk tudnánk használni az engedélyt, es a mi kezünkben lehetne az a kis mozi, az egy kis aranybánya lehetne, és mama boldogan, szépen, nyugodtan élne. Csak tőke kellene hozzá, váratlan pénz egyszer. Mint például az ilyen elveszett gyűrű. Csak ezt akartam mondani.

Elhallgatott, két sötét szeme elhomályosodott, könny futott át rajtuk.

Sándor igyekezett mosolyogni, amikor most szinte családfői tekintéllyel nézte őket és látta, hogy mindahárman mennyire izgatottak, feldúltak és meggyötörtek.

— Hogy megnyugtassalak benneteket — mondta —, ha már ti mindahárman olyan nagyon gyanusíthatók vagytok, hát én se vagyok kivétel. Mert én aztán igazán mindenemet a világon beletettem ebbe az üzletbe. Egyetlen fillérem nincs több, sehol a föld hátán, és egyetlen hozzátartozóm, egyetlen családtag, egyetlen gazdag jóbarát, aki valaha még az életben hónom alá nyúlhatna, akihez odamenekülhetnék, ha ez az üzlet a végén rosszul ütne ki. Én a Négyesfogattal élek vagy halok, gyerekek. Semmi sem természetesebb hát, hogy minden problémám el volna intézve azonnal, ha én egy szép napon egyszerre csak minden terhet kifizethetnék, új pénzt fektethetnék be az üzletbe és nem kellene évekig várnom és robotolnom, míg az üzlet megtisztul minden adósságtól vagy talán nem is tisztul meg sohasem. Ezektől a gondoktól egy csapásra megszabadított volna ez a nagyértékű gyűrű. Ha a hivatalos urak átnézik a könyveket, számlákat s minden egyebet, valószínűleg ugyanerre fognak gondolni. Hát így állunk.

— Így állunk — Erzsi mintha csak hangosan gondolkozott volna — és nem tudunk csinálni semmit.

Edit fölállt, eltette kézitáskájába könnytől átnedvesedett zsebkendőjét.

— Szeretnék már hazamenni — mondta.

Vali is fölállt. Nevetett, bosszankodva, keserűn:

— A jubileumi estének a pályadíját, gondolom, a kegyelmes asszony nyerte el. Ő igazán váratlan módon és olyan eredeti ötlettel szolgált ehhez az úgynevezett ünnepi estéhez, hogy a jutalom őt illeti. Na, menjünk haza.

A Vörösmarty-térig együtt mentek, mint minden este. Csak most szótlanul, felgyűrt kabátgallérokkal, dideregve a széltől és gondolataiktól. A téren Vali és Edit autóbuszra szálltak, mint minden este.

Uj Idők 1941. 19.

Asszonyok

— *Hat kis regény hat asszonyról* —

8. folytatás

Irta: **Lorna Rea**

Jogos magyar kiadás

Ezerkilencszáznégyben, mikor Dora az első gyermekét várta: szerepet cseréltek.

Egy látogatásról, amelyet Rodney-ék új házában a Sussex Square-en tett, Dora nagyon elégedetlenül érkezett haza. Irigykedett a sógornőjére.

Ebéd után úgy megrohanta Edwint, hogy az szegény azt se tudta, hogyan védekezzék.

— Ó, Edwin, ma délután Edithnél teáztam és szörnyű igazságtalanságnak találom, hogy Rodneyéknak annyival több a pénzük, mint nekünk.

Edwin teljesen tehetetlennek érezte magát.

Ezidőtájt már tisztában volt vele, hogyha Dora valamit a fejébe vett: nincs az az ékesszólás, amellyel meg lehet őt győzni, hogy téved, vagy igazságtalan. Kénytelen volt tehát szeliden vitatkozni vele. Ingerlékenységét részben állapotának tulajdonította.

— Ugy látszik, nem akarod elhinni, hogy Rodney éppen annyit kap hazulról, mint én, de egyrészt Rodney három évvel idősebb, mint én, másrészt, miután ő Hugh bácsival benn van a gyárban, természetesen egyelőre többet keres, mint én.

— Nem látom át, hogy miért kell neki többet keresnie, mint neked, — ellenkezett Dora.

— Az ügyvédi pálya mindig nagyon nehezen indul, — magyarázta türelmesen Edwin. — Tudod, hányszor mondtam neked, hogy sok idő beletelhet, míg tisztességes jövedelemre teszek szert.

— De én ezt borzasztó igazságtalanságnak találom, — mondta Dora és annyira sajnálta önmagát, hogy megremegett az ajka. — Énnekem itt kell élnem beskatulyázva ebbe a kicsi házba, Edith pedig most kapott új szalonberendezést és két tökéletesen felszerelt gyerekszobája van.

— Én azt hittem, szereted a lakásodat, — mondta Edwin, akit nagyon meglepett ez a váratlan fordulat.

— Dehogy is szeretem. Gyűlölöm. A mi lakásunk valósággal kispolgári lakás Edithékéhez képest és jól tudom, hogy Edith lenézi a lakásunkat, sőt engem is lenéz és téged is és mindent. De neked ugyis hiába mondom, bánod is te!

Zsebkendőjét a szemére szorítva, kiment a szobából. Edwin már annyira megszokta ezt a mozdulatát, hogy észre se vette.

Edwin csendesen, kesergő gondolatokba mélyedten ült a helyén. Ifjú lelkesedése, hősies fellángolása már kilobbant s a csalódottság, a fáradtság, amely kiült az arcára, kimondhatatlanul jól illett neki.

Edwin Greene, huszonkilencéves korában határozottan szép férfiszámba ment. Idősebbnek látszott, mint amennyi volt. Az orrától a szájáig futó, mély vonás még érdekesebbé tette nemes metszésű arcát.

Katona József emlékérme. Szántó Gergely műve

Én ugyan alaposan megjártam ezzel a házassággal, — gondolta magában Edwin Greene. És nincs kiút. Most kezdene nekiindulni az irodám, ha egy kis szerencsém van, öt-hat év mulva annyi lesz a munkám, hogy csak győzzem. De ugyan mi hasznom belőle?

Az ajtó halkan kinyílt. Dora belépett és odatérdelt az ura mellé.

— Ó, Edwin, drágám! — könyörgött. — Nem akartalak bántani. Nagyon sajnálom, hogy olyan kiállhatatlan voltam. De mióta Edith szép, új házát láttam, egészen szerencsétlennek érzem magam.

Ajka ujra megvonaglott.

— Ne búsulj, — mondta vontatottan Edwin. — Egy-két év mulva nekünk is lehet olyan szép házunk, mint Rodneyéknak. De addig meg kell elégedned azzal, amink van és nem szabad ennyire átadnod magad a keserűségnek.

— Ó, Edwin, hiszen én nem akarom, de olyan borzasztó rosszul érzem magam. Te ezt nem érted.

— Elhiszem, hogy néha rosszul vagy, de talán nem mozogsz eleget? Ilyenkor sokat kell sétálniok az asszonyoknak, nem gondolod?

— Hiszen én mindennap sétálok egy keveset, de nem szeretek emberek előtt mutatkozni.

— Ostoba beszéd, Dora. Edith azt mondja, hogy mielőtt a két fia született, mindennap sétált és nem törődött azzal, hogy látják és most már a harmadik gyermekét várja és kitünően érzi magát.

Dorának lángba borult az arca.

— Edithnek könnyű, — kiáltott fel. — Edith annyi mindenféle szépre gondolhat és különben is ő olyan erős, mint egy bika. Nálam egészen más a helyzet.

Dora másodszor is sértődötten vonult ki a szobából. Edwin, míg elhangzó lépteire figyelt, magában remélte, hogy ez végleges visszavonulás volt és hogy Dora most már lefekszik.

A fiacskájuk: Edwin Pilkington megszületett és életének első öt esztendejét ott töltötte ugyanabban a kicsi házban, amely annyi nézeteltérésre adott okot a szülei között.

Dora nem nevelte okosan a gyermeket. Becézgetéssel, szidással, jutalmazással, büntetéssel túlságosan bőkezűen bánt. Dajkák és kisaszonyok olyan gyors egymásutánban váltották fel egymást, hogy mire az egyiket megszokta a gyermek, már másik került a helyébe.

A dajkák és kisasszonyok e gyors váltakozásának egyrészt az volt az oka, hogy Dora gyanakodó és a kákán is csomót kereső természetét senki se birta ki huzamosabb ideig, másrészt pedig az, hogy Dora annyira féltékeny volt mindenkire, aki iránt a kisfiú csak némi ragaszkodást is mutatott, hogy valamilyen ürüggyel sietett megszabadulni tőle.

Ennek pedig az lett a következménye, hogy a kis Edwin egyre jobban kezdett vonzódni az ő nyugodt és szomorú édesapjához: az egyetlen szilárd és megbízható valakihez az érzelmi viharok közepette.

Edwint, aki nem a legnagyobb örömmel nézett gyermeke születése elé: kellemesen lepte meg, mikor rájött, hogy milyen öröm neki a fiával együtt lenni.

Ezerkilencszázkilencben az ügyvédi iroda már jól ment, Edwin jövedelme folyvást emelkedett és Dora régi vágya, hogy nagyobb házba költözzenek: végre teljesült.

Egy darabig olyan boldogan rendezgette és díszítette az új lakást, hogy apa és fiú élete egészen kelle-

Új Idők 1929. nov. 24. 48 n

Főúri esküvő. Herceg Esterházy László és gróf Erdődy Marietta esküvője a budavári koronázó Mátyás-templomban, november 17-én. Az ifjú pár. Kinoriport fényképe

Irodalom

Szomorú regény

— Az Egyetemes Regénytár Thurston-regénye —

Az álmok városa, a *Charmeuse*, *A meg nem értett asszony* szerzője „romantikus történet"-nek nevezi ezt a szomorú regényét, mert nemcsak nagy betűvel, kicsivel is az: szomorú regény. A címet ezúttal szó szerint kell értenünk.

Hogy miért nevezi romantikus történetnek, azt művének előszavában maga Thurston is szükségesnek tartotta megmagyarázni.

„Kedves barátom, — írta Gerald du Maurier-nek, akinek könyvét ajánlotta, — tudom, hogy a kritikusaim gúnyosan, vállvonással veszik majd tudomásul, hogy Sally Bishop történetét romantikus történetnek nevezem. Az irodalomnak vannak ugyanis megiratlan törvényei, amelyek a romantikus történetektől azt követelik, hogy befejezésül illúziót keltsenek az olvasóban. *Azt* az illuziót, hogy a szereplők *azután* is boldogok lesznek. Én azonban hátat fordítok az irodalom törvényeinek. Megvallom: erre a látszólagos ellenmondásra, mellyel romantikus történetnek nevezem minden megírt és megírandó könyvem közül a legszomorúbbat, — erre az ellenmondásra komoly okaim vannak.

A Romantika világa: bolygócsillag, amelynek helyét a világűrben a naptár nem tudja pontosan megjelölni. Mindaz, amit biztosan tudunk az életben: valóság. És az a sok-sok miriádnyi dolog, amelyekről nem tudunk semmit és amelyek körül a fantáziánk szabadon csaponghat: a Romantika világához tartozik.

Az álmot, amelyet Sally Bishop a valóság szálaiból szőtt: én romantikus történetnek neveztem. Olyan történetet, amely mindvégig romantikus marad: most még nem tudok írni. Ha majd tudok: igérem, hogy azt is megírom."

Ezerkilencszáznyolcban, tehát huszonegy esztendővel ezelőtt írta ezt Thurston.

Olvasóink közül bizonyára sokan emlékeznek még rá, hogy *Az álmok városá*-ban ezt írja Johnnak az édesapja:

„Amikor az ember fiatal, akkor szereti a szomorú végű regényeket, azért, mert még elég fiatal ahhoz, hogy el tudja viselni a szomorúságot. De amikor az ember öregebb lesz, akkor már másképp gondolkozik. Amikor az ember már nemcsak képzeletből ismeri a szomorúságot, de maga is szomorú, akkor másképpen ír."

Thurston is, mikor idősebb lett, meg tudta írni *Az álmok városát*, amely jól végződik, tehát mindvégig romantikus marad.

Sally Bishop története szomorú regény. De hogy a szomorúság milyen szép tud lenni, annak fényes bizonysága ez a könyv, amely minden realitása mellett is tele van mély, költői szépségekkel.

S akit olvasás közben nagyon is elszomorítana ez a regény, amelyet mi — megvalljuk — még *Az álmok városá-nál* is jobban szeretünk: az próbáljon arra gondolni, hogy hiszen csak mese az egész. Romantikus mese, amelyet egy istenáldotta költő azért írt meg ilyen szomorúnak, mert — még elég fiatal volt ahhoz, hogy el tudja viselni a szomorúságot.

Ruzitska Mária

Szántó Gergely

nobrány
az alábbi terv.

csód III. díj.

Budapesti Hírlap

1924. dec. 23.

(Jókai-szeremlék
pályázatának eredmé-
nye.)

Rudnyánszky Rezső
Tejgazdasága

Nagy

Szántó Gergely

III. díj

röd

A Nép. 1924. dec. 25.

(„Felekezeti" alapon osz-
tokák ki a Jókai-sír-
emlékpályázat díjait.)

Szántó Gergely

cród

i

Gerö: Das Jókai-

Grabdenkmal.

Pester Lloyd

1924. dec. 24.

Madonna di Foligno Rafaelsöl

III. 156.

Szántó Gergely

cried
2

Népszava
1924. dec. 24.
(i.e.: A Jókai-
sirenlék)

Szántó Gergely

szobrait

ivod

Lauringer Ernő:

Széchenyi István gróf

az érnyészet-ben.

Sopron, 1939.

6., 7. h.

Rätkai Sandor
Neues

Szántó Gergely
nobrás

lásd

Kremnéplit

27, 29, 40, 47, 57,
65, 82, 92, 96, 115,
163. l. 221. l.

ráktól egészen függetlenül fejlő-
dött és hogy mindig ő volt az

val tért haza, melyekkel két évvel

rozni való, rámutat arra, hogy az állami költségvetésben a tatarozás költségére nincsen födözet. Az 1920. évi költségvetés Franciaország minden polgári épitészeti emlékének karban tartására 3.700,000 frankot engedélyez. Ebből az összegből kell ellátni még a külföldön levő francia követségi épületeket is, azonfelül minden palotát, mely az állam tulajdonában van, a múzeumokat stb. Holott a szóban forgó épületek és épitmények leltári értéke már 1913. évben 795.246,000 frank volt! Nem csoda, ha a csekély dotációból Versailles tatarozására már nem jut pénz.

(Porosz bürokrácia.) A porosz bürokrácia merevségén és a belőle származó formaságokon a köztársasági államforma sem tudott változtatni. Az ugynevezett «magasépités» (Hochbau) ügye eddig a porosz közmunkaügyi miniszterium egyik osztályára tartozott. Ezt a miniszteriumot azonban feloszlatták és az épitésügyi szakosztályt a — pénzügyminiszteriumba tették át. Ugyanoda osztotta a minap az államminiszterium egy rendmódját, a plasztikus reklámot próbálják ki mostanában. Egy nagytőkéjü vállalkozó műkőből való domborműveket illesztet szabad falfelületekbe s a reliefeken szobrászi ábrázolásban mutatja be az ajánlandó cikkeket és a mesterséget, mellyel készülnek. A berlini Karlstrassebeli kaszárnya hosszu fala a kisérletezés szinhelye. Hogy az eredmény milyen lesz, majd elválik. Annyi bizonyos azonban, hogy a szobrászművészetnek — föltéve, hogy művészekre bizzák a táblák megmintázását — épp ebben a nehéz időben uj feladatot és nem megvetni való munkaalkalmat jelentene ez a foglalkoztatás. Ha módjával csinálják a dolgot, az utcaképnek is javára válhatnék a reklámozásnak ez az uj módja. Csak azokra a középkori kőcégérekre kell gondolni, melyek akár kapufölötti gyámkövek, akár házsarki szobrocskák alakjában teszik olyan kedvessé régi német városok (például Nürnberg) utcáinak képét.

(Pinturicchio Amerikába csent mennyezetfestményei.) Az olasz re-

Szántó Gergely

~~Műcs. kiáll, tól~~

Pipics 60. l.

Szántó Gergely

a /

MAGYAR IPARMUVESZET

1934. 101. l

Koestlin

Szántó Gergely

Az okmánybélyeg pályázat I. díjjal jutalmazott pályamunvei, köztük fenti terve.

Repr.

Magyar Iparmuvészet

1912. 278 l.

Kath. Borbála vt.
Prot. Borbála

CSÜTÖRT.

5

Kath. Szabbasz ap.
Prot. Vilma

PÉNTEK

6

Kath. Miklós pk.
Prot. Miklós

SZOMBAT

7

Kath. Ambrus pk.
Prot. Ambrus

Szántó Gergely

50. 1929. **Szántó, Gergely:** Il lavoro

Catmedagüngh

16 o, 0 K, 8 L, Kassa, 1910.

os /1/: Kassai épitőmesterek./Kny. Ma-
k-és Épitész-Egylet Közlönye./ 4 o, 12 K
pest, 1904.

os /1/: Kassa város müemlékei. Kis 8 o,
Kassa 1917.

os /2/: Hefele Menyhért. Életrajzi ada-
2 K, 36 L, Pozsony, 1915.

os /2/: A pozsonyi vár és váralja. 8 o,
L, Pozsony, 1933.

ugó: Kassai oltárszárnyak a kassai és
unokban. /Kny. Archeologiai Értesitő./
20 L, Budapest, év nélkül.

Róbert: IV. Károly apostoli királyunk
nak müvészi és müszaki munkái. 4 o,
L, Budapest, 1917.

Róbert: Nemzeti épitőmüvészet. 8 o,
Budapest, 1916.

Róbert-Rerrich Béla: A szegedi nemzeti
ok. 8 o, 52 K, 56 L, Szeged, 1930.

Szántó Gergely
festőművész

Műcs. kiáll. 1922-től
Pipics 120. l.

Szántó Gergely

Szélestői fatemplom c. rajza repr.

Művészet 1914. 132. l.

Térkép.

NIEUWE KAART van t' KO
na de Laatste ondekkingen. t'
egysége fölül balra a Duitsch
len-re van adva.

Szines rm., m

Szn. 73
1161-9

Szántó Gergely

életrajz

irod

Csókássy 32. l.

szül. Velence 1886. Bpesten, Német és Olaszországban tanult. Főművei: a Magyar Pantheon éremsorozata (??), Toldi plakett sorozat és szamos portrei.

sé balrafordult, tojásdad me-
czimerpajzs és mondatszalag
O ET POPVLO. Öltözete: forgós
köntös és bő kabát. A háttér-
a kereten:

ARIAE ET BOHEMIAE REX,
E

papirosnak 14.2:11.6 cm.

-909
9-2

SZÁNTÓ GERGELY neve annak ellenére, hogy csak néhány év előtt kezdett kisplaplasztikával foglalkozni, máris sok kiváló érmészünk közt is tiszteletreméltó helyet vívott ki magának, sőt nemzetközi versenyen is derekasan állta meg a helyét. A nemzetközi aëro-szövetségnek október havában tartott kongresz-

Magyar Iparművészet
1927. 73. l.

szusán ugyanis döntöttek a szövetség aranyérmének mintájára hirdetett pályázat felett és a 17 pályázó közt Szántónak ítélték oda a III. díjat. Az elsőt Blin francia, a II. díjat Orsolun olasz művész kapta. Szántó pályadíjjal kitüntetett pályatervét e számunkban közöljük. Egyben bemutatjuk két reliefjét, amely a művész Toldi-szobrának talapzatára kerül.

vagy érdekes, szemtelen vagy szemérmes, de mindenképp érdekes profilokkal. Ma már igazán azt lehet mondani, hogy csak a háztartási alkalmazottak és a közvágóhidi munkások lelkesednek az anziksz-kártyák Gibson-leányaiért, ezek azonban tudvalevőleg nem vásárolnak sem fogpasztát, sem idealista-krémet. Kire mosolyognak hát csábmosolyuk édes

ami nem okvetlenül jelent giccset. Világos, hogy az iparművészeti munka nem érheti be azzal, hogy szebb, vagy művészibb annál, mint amit a boltokban tömegárúként úgyis kapni. A vásárló valami meglepetést, ötletet is keres az iparművész munkáján s ha ilyet talál, szívesen hagyja magát a lábáról levenni. Természetes, hogy az eladhatóság legfontosabb tényezője az árszabás. A kalkuláció kérdése sok

Szántó Gergely

arck repr.

Lex Magy Társ

70. tábl.

Magyar Mérnök és Épitész-Egylet

Szombathelyi Osztálya.

R Ajánlott | Budapest 77
Bp. 77 | 682

A Műemlékek

Nagytekintetű Országos Bizottságának

Budapest. VI.

Állatkerti út 1. szám.

Szántó Gergely

nobrin

lásd

Lex Magy Társ

529. b. l.

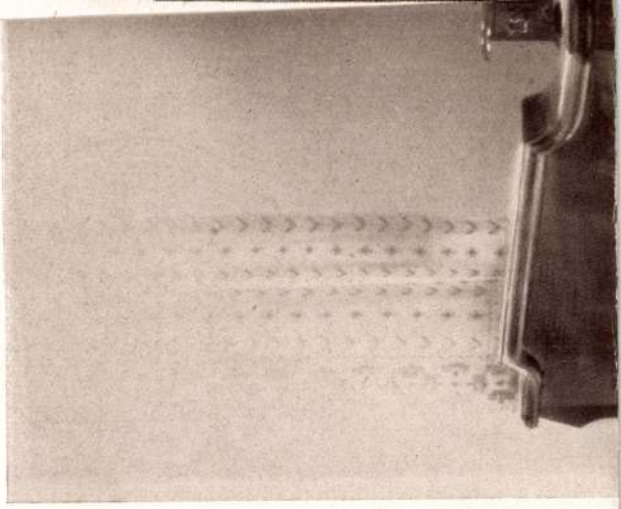

Fábry Pál: Ágy. Készítette Krikave

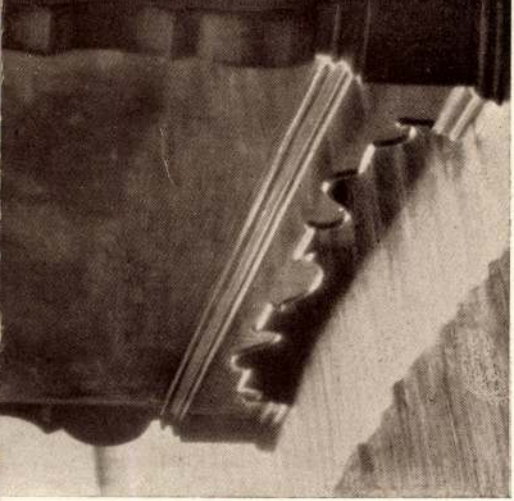

István. ✦ Bett. ✦ Lit.

Szántó Gergely

GYERMEKJÁTÉKOKAT készít kis fia számára szabad óráiban Szántó Gergely, a jeles grafikus és éremművész. Ötletesség, egészséges humor és a meleg, gyengéd apai szeretet nyilvánul ezeken a tetszetős, artisztikus apróságokon, melyek egyaránt szelíd örömök forrásai apának, aki csinálja, és gyermekének, aki játszik velük. Néhányat e számunkban mutatunk be képben.

Magyar Iparművészet
1928. 252. l.

MAGYARSÁG

Gvadányi József gróf születésének 200 éves fordulójára készült emlék-érem. (Szántó Gergely műve.)

Szántó Gergely
Magyarország Budapest
1925. nov. 19.

Szántó György

önálló

Érettségi 1908/9. 15. l.

Budapesti Ráday-Könyvtár

X. 6.

Szántó Gergely

266. SZÁNTÓ GERGELY.

262—267. AZ OKMÁNYBÉLYEGPÁLYÁZAT II. (300 KORONÁS) DÍJJAL JUTALMAZOTT PÁLYAMŰVEI.

Magyar Iparművészet 1912. 279. l.

272.

CROIX DE TOMBE À NAGYKÁSZON.

NÖVENDÉKEINEK SZÜNIDEI MUNKÁIBÓL.

Szántó Gergely

Geboren den 6. December 1896 in Velence (Com. Fejér), absolvierte er seine Studien in Budapest und Dresden, anfangs als Bildhauer, später als Maler, dann Graphiker und wieder Bildhauer. Seine Meister waren Olgyai, Feichtinger, Ligeti, Ferenczy und Rodo, besonders wirkte auf ihn die zeichnerische Fertigkeit Henrik Pap's und die ungarisch-nationalen Kunstbestrebungen Gross. Künstlerisch wirkten auf ihn am stärksten Tiepolo, Botticelli, Dürer, Michelangelo und unter den modernen Meistern Cézanne, Studienreisen führten ihn nach Leipzig, Berlin, München, Venedig, Florenz, Pisa, Assisi, Siena und Perugia. Zu der Medaillenkunst wurde er durch die häufigen freundschaftlichen Besuche im Atelier Lajos Beregi's, sowie durch dessen Ratschläge und Unterweisungen angeregt, wozu rasch erlangte kleine und grössere Erfolge beitrugen. Hatten, ihn schon im Anfange Stipendien seine Studienreisen ermöglicht, so

Viselet.

A teljes fegyverzetben á
jobb kezével botjára támaszkodi
A hegyes háttérben jobbra háza

Capitaine de Pandou
ezután: Les Ordres Sont donnée
Munis de bonnes armes,
Et pretendent en tire
En faisant paturer, ou
fölül jobbra: 7.
legalól balra: CP. Maj.
jobbra: Mart. Engelbre

Szines rm., mér. a

2.

Szántó Gergely

gewann er 1914 an der Preis-konkurrenz für Stemplmarken zwei Preise, 1924 an der Konkurrenz für ein Grabmahl Móricz Jókai's einen Preis, an der Preisausschreibung für das neue Metallgeld im Jahre 1925 drei Preise. im Jahre 1926 an der internationalen Konkurrenz für die Goldmedaille der Féderation Aeronautique Internationale einen Preis. und an der in demselben Jahre in Philadelphia veranstalteten Weltausstellung die Gold-Medaille, schliesslich im Jahre 1929 anlässlich der Preisausschreibung für die 5- und 2-Pengő-Silbermünzen einen Preis. ~~Kt~~ K. ist Mitglied des Ungarischen Vereins der bildenden Künste, des Vereins der bildenden Künstler, der Munkácsy-Gilde, gründendes Mitglied des Nemzeti Salon, und betätigt sich als Maler, Grafiker, und Bildhauer.

Igen sok nüvelfels.

HuPrmagyarem 384) l.

(-389.

T. 7173.

néző pandur teljes fegyverzetet vi-
tart, balját pedig csipőjére tá-
stély látszik. Felirata:

oder Fussgänger
rieg den Ungarn angestammet
Gesicht Sie scheuen keine Noth
ier Muth stets angeflamet
.: gewonnen, oder todt.

nt excud A.V.

19.2 cm.

Szántó Gergely

100 k államsegély

Értiznisk 1904/5

16. l.

M. KIR. KÖZPONTI TAKARÉKHIMTÁL · BUDAPEST · 1935 APR. 20 20 R

M. KIR. KÖZPONTI TAKARÉKHIMTÁL · BUDAPEST · 1935 APR. 20 20 R

Szántó Gergely

végbizonyítvány jeles eredmény.

Érettségizett 1907/8.

22. l.

Szántó Gergely

Díszítő festészetben

I. díj

Értimisk

1906/7. 13. l.

Szántó Gergely

100 K. államsegély

Értímúsk 1905/6.

17. l.

Szántó Gergely

200 k államsegély

Estimisk 1906/7

16. l.

Szántó Gergely

300 K államsegély

Érmiek

1907/8. ig. l.

Szántó Gergely

Hanárseged az esti nyilvános rajzteremben

Kimisk 1912/13. 21. l.

Szántó Gergely

keresk. min. tól Külföldi tanulmány utra 1400 K

Eritimisk 1909/10. 8. l.

Gyarapodás.

van ábrázolva.

D Hátrafésült ~~hosszú~~ hajú, bajusza és
ent István rend jelvényét és ~~annak~~ szalag-
kötője ékköves. Felirata a talapzaton:

cm.

. 15-én.
0 sz. leiratot. (205/94).

47

1894: X. 420

1317

Asszonyok

— Hat kis regény hat asszonyról —

8. folytatás

Irta: **Lorna Rea**

Jogos magyar kiadás

Ezerkilencszáznégyben, mikor Dora az első gyermekét várta: szerepet cseréltek.

Egy látogatásról, amelyet Rodney-ék új házában a Sussex Square-en tett, Dora nagyon elégedetlenül érkezett haza. Irigykedett a sógornőjére.

Ebéd után úgy megrohanta Edwint, hogy az szegény azt se tudta, hogyan védekezzék.

— Ó, Edwin, ma délután Edithnél teáztam és szörnyű igazságtalanságnak találom, hogy Rodneyéknak annyival több a pénzük, mint nekünk.

Edwin teljesen tehetetlennek érezte magát.

Ezidőtájt már tisztában volt vele, hogyha Dora valamit a fejébe vett: nincs az az ékesszólás, amellyel meg lehet őt győzni, hogy téved, vagy igazságtalan. Kénytelen volt tehát szeliden vitatkozni vele. Ingerlékenységét részben állapotának tulajdonította.

— Ugy látszik, nem akarod elhinni, hogy Rodney éppen annyit kap hazulról, mint én, de egyrészt Rodney három évvel idősebb, mint én, másrészt, miután ő Hugh bácsival benn van a gyárban, természetesen egyelőre többet keres, mint én.

— Nem látom át, hogy miért kell neki többet keresnie, mint neked, — ellenkezett Dora.

— Az ügyvédi pálya mindig nagyon nehezen indul, — magyarázta türelmesen Edwin. — Tudod, hányszor mondtam neked, hogy sok idő beletelhet, míg tisztességes jövedelemre teszek szert.

— De én ezt borzasztó igazságtalanságnak találom, — mondta Dora és annyira sajnálta önmagát, hogy megremegett az ajka. — Énnekem itt kell élnem beskatulyázva ebbe a kicsi házba, Edith pedig most kapott új szalonberendezést és két tökéletesen felszerelt gyerekszobája van.

— Én azt hittem, szereted a lakásodat, — mondta Edwin, akit nagyon meglepett ez a váratlan fordulat.

— Dehogy is szeretem. Gyűlölöm. A mi lakásunk valósággal kispolgári lakás Edithékéhez képest és jól tudom, hogy Edith lenézi a lakásunkat, sőt engem is lenéz és téged is és mindent. De neked ugyis hiába mondom, bánod is te!

Zsebkendőjét a szemére szorítva, kiment a szobából. Edwin már annyira megszokta ezt a mozdulatát, hogy észre se vette.

Edwin csendesen, kesergő gondolatokba mélyedten ült a helyén. Ifjú lelkesedése, hősies fellángolása már kilobbant s a csalódottság, a fáradtság, amely kiült az arcára, kimondhatatlanul jól illett neki.

Edwin Greene, huszonkilencéves korában határozottan szép férfiszámba ment. Idősebbnek látszott, mint amennyi volt. Az orrától a szájáig futó, mély vonás még érdekesebbé tette nemes metszésű arcát.

Katona József emlékérme. Szántó Gergely műve

Én ugyan alaposan megjártam ezzel a házassággal, — gondolta magában Edwin Greene. És nincs kiút. Most kezdene nekiindulni az irodám, ha egy kis szerencsém van, öt-hat év mulva annyi lesz a munkám, hogy csak győzzem. De ugyan mi hasznom belőle?

Az ajtó halkan kinyílt, Dora belépett és odatérdelt az ura mellé.

— Ó, Edwin, drágám! — könyörgött. — Nem akartalak bántani. Nagyon sajnálom, hogy olyan kiállhatatlan voltam. De mióta Edith szép, új házát láttam, egészen szerencsétlennek érzem magam.

Ajka ujra megvonaglott.

— Ne búsulj, — mondta vontatottan Edwin. — Egy-két év mulva nekünk is lehet olyan szép házunk, mint Rodneyéknak. De addig meg kell elégedned azzal, amink van és nem szabad ennyire átadnod magad a keserűségnek.

— Ó, Edwin, hiszen én nem akarom, de olyan borzasztó rosszul érzem magam. Te ezt nem érted.

— Elhiszem, hogy néha rosszul vagy, de talán nem mozogsz eleget? Ilyenkor sokat kell sétálniok az asszonyoknak, nem gondolod?

— Hiszen én mindennap sétálok egy keveset, de nem szeretek emberek előtt mutatkozni.

— Ostoba beszéd, Dora. Edith azt mondja, hogy mielőtt a két fia született, mindennap sétált és nem törődött azzal, hogy látják és most már a harmadik gyermekét várja és kitünően érzi magát.

Dorának lángba borult az arca.

— Edithnek könnyű, — kiáltott fel. — Edith annyi mindenféle szépre gondolhat és különben is ő olyan erős, mint egy bika. Nálam egészen más a helyzet.

Dora másodszor is sértődötten vonult ki a szobából. Edwin, míg elhangzó lépteire figyelt, magában remélte, hogy ez végleges visszavonulás volt és hogy Dora most már lefekszik.

A fiacskájuk: Edwin Pilkington megszületett és életének első öt esztendejét ott töltötte ugyanabban a kicsi házban, amely annyi nézeteltérésre adott okot a szülei között.

Dora nem nevelte okosan a gyermeket. Becézgetéssel, szidással, jutalmazással, büntetéssel túlságosan bőkezűen bánt. Dajkák és kisaszonyok olyan gyors egymásutánban váltották fel egymást, hogy mire az egyiket megszokta a gyermek, már másik került a helyébe.

A dajkák és kisasszonyok e gyors váltakozásának egyrészt az volt az oka, hogy Dora gyanakodó és a kákán is csomót kereső természetét senki se birta ki huzamosabb ideig, másrészt pedig az, hogy Dora annyira féltékeny volt mindenkire, aki iránt a kisfiú csak némi ragaszkodást is mutatott, hogy valamilyen ürüggyel sietett megszabadulni tőle.

Ennek pedig az lett a következménye, hogy a kis Edwin egyre jobban kezdett vonzódni az ő nyugodt és szomorú édesapjához: az egyetlen szilárd és megbízható valakihez az érzelmi viharok közepette.

Edwint, aki nem a legnagyobb örömmel nézett gyermeke születése elé: kellemesen lepte meg, mikor rájött, hogy milyen öröm neki a fiával együtt lenni.

Ezerkilencszázkilencben az ügyvédi iroda már jól ment, Edwin jövedelme folyvást emelkedett és Dora régi vágya, hogy nagyobb házba költözzenek: végre teljesült.

Egy darabig olyan boldogan rendezgette és díszítette az új lakást, hogy apa és fiú élete egészen kelle-

Uj Idők 1929. 48 sz.

Főúri esküvő. Herceg Esterházy László és gróf Erdödy Marietta esküvője a budavári koronázó Mátyás-templomban, november 17-én. Az ifjú pár. Kinoriport fényképe

Irodalom

Szomorú regény

— Az Egyetemes Regénytár Thurston-regénye —

Az álmok városa, a *Charmeuse, A meg nem értett asszony* szerzője „romantikus történet"-nek nevezi ezt a szomorú regényét, mert nemcsak nagy betűvel, kicsivel is az: szomorú regény. A címet ezúttal szó szerint kell értenünk.

Hogy miért nevezi romantikus történetnek, azt művének előszavában maga Thurston is szükségesnek tartotta megmagyarázni.

„Kedves barátom, — írta Gerald du Maurier-nek, akinek könyvét ajánlotta, — tudom, hogy a kritikusaim gúnyosan, vállvonással veszik majd tudomásul, hogy Sally Bishop történetét romantikus történetnek nevezem. Az irodalomnak vannak ugyanis megiratlan törvényei, amelyek a romantikus történetektől azt követelik, hogy befejezésül illúziót keltsenek az olvasóban. *Azt* az illuziót, hogy a szereplők *azután* is boldogok lesznek. Én azonban hátat fordítok az irodalom törvényeinek. Megvallom: erre a látszólagos ellenmondásra, mellyel romantikus történetnek nevezem minden megírt és megírandó könyvem közül a legszomorúbbat, — erre az ellenmondásra komoly okaim vannak.

A Romantika világa: bolygócsillag, amelynek helyét a világűrben a naptár nem tudja pontosan megjelölni. Mindaz, amit biztosan tudunk az életben: valóság. És az a sok-sok miriádnyi dolog, amelyekről nem tudunk semmit és amelyek körül a fantáziánk szabadon csaponghat: a Romantika világához tartozik.

Az álmot, amelyet Sally Bishop a valóság szálaiból szőtt: én romantikus történetnek neveztem. Olyan történetet, amely mindvégig romantikus marad: most még nem tudok írni. Ha majd tudok: igérem, hogy azt is megírom."

Ezerkilencszáznyolcban, tehát huszonegy esztendővel ezelőtt írta ezt Thurston.

Olvasóink közül bizonyára sokan emlékeznek még rá, hogy *Az álmok városá*-ban ezt írja Johnnak az édesapja:

„Amikor az ember fiatal, akkor szereti a szomorú végű regényeket, azért, mert még elég fiatal ahhoz, hogy el tudja viselni a szomorúságot. De amikor az ember öregebb lesz, akkor már másképp gondolkozik. Amikor az ember már nemcsak képzeletből ismeri a szomorúságot, de maga is szomorú, akkor másképpen ír."

Thurston is, mikor idősebb lett, meg tudta írni *Az álmok városát,* amely jól végződik, tehát mindvégig romantikus marad.

Sally Bishop története szomorú regény. De hogy a szomorúság milyen szép tud lenni, annak fényes bizonysága ez a könyv, amely minden realitása mellett is tele van mély, költői szépségekkel.

S akit olvasás közben nagyon is elszomorítana ez a regény, amelyet mi — megvalljuk — még *Az álmok városá-nál* is jobban szeretünk: az próbáljon arra gondolni, hogy hiszen csak mese az egész. Romantikus mese, amelyet egy istenáldotta költő azért írt meg ilyen szomorúnak, mert — még elég fiatal volt ahhoz, hogy el tudja viselni a szomorúságot.

Ruzitska Mária

Szántó Gergely

Kunidei pályázaton

II. díj

Értimisk 1907/8.

13. l.

Szántó Gergely

róa

Csáipárm. 566 l.

összessége, amelyek vmely személy tulajdonában vannak. Egyes részeit aktivának nevezzük.

Aktualitás (lat.) valóság, ténylegesség. *Aktuális:* tényleges, jelenben fontos, időszerű.

Aktualitáselmélet. Filozófiai tan, mely a valóságot nem a szubsztanciákban, hanem a tevékenységben látja. A lélek sem önálló szubsztancia, hanem lelki tevékenységeknek, aktusoknak összesége.

Aktus (lat.), cselekmény, nyilvános ünnepély.

Akusztika, l. *Hangtan.*

Akut. Gyorsan fejlődő és rövid idő alatt lezajló betegség v. tünet.

hegyi vasutakon (Gotthard, Simplon, Lötschberg; l. o.) a legnehezebb viszonyok között a legmerészebb A.-akat építették. A legnagyobb vasúti A.-ak adatait a köv. táblázat mutatja:

Alagút neve	Vonal	Építési idő	Hossza (km)
Simplon	Brig-Domodossola	1898—1906 1908—1922	19·8
Gotthard	Luzern-Milanó	1872—1882	14·9

Szántó Gergely

SZÁNTÓ GERGELY neve annak ellenére, hogy csak néhány év előtt kezdett kisplaplasztikával foglalkozni, máris sok kiváló érmészünk közt is tiszteletreméltó helyet vívott ki magának, sőt nemzetközi versenyen is derekasan állta meg a helyét. A nemzetközi aëro-szövetségnek október havában tartott kongresszusán ugyanis döntöttek a szövetség aranyérmének mintájára hirdetett pályázat felett és a 17 pályázó közt Szántónak ítélték oda a III. díjat. Az elsőt Blin francia, a II. díjat Orsolun olasz művész kapta. Szántó pályadíjjal kitüntetett pályatervét e számunkban közöljük. Egyben bemutatjuk két reliefjét, amely a művész Toldi-szobrának talapzatára kerül.

Magyar Iparművészet
1927. 73, 74. l.

Numerierte Ausgab

DAS STRASSB
herausgegeben v
118 Seiten Text m
Numerierte Ausgab

DER DOM Z
von Richard Kla
mit 132 Text- u

N O R D D E
aufgenommen von
meister. 48 Seit

SZÁNTÓ l. *Gergely*, festő-, érem- és plakettművész, * Velence (Fehér vm.) 1886 dec. 6. Budapesten végezte tanulmányait s eleinte akvarell-tájképeket állított ki fővárosi tárlatokon. Utóbb teljesen az éremművészetre adta magát s e téren több pályaművet nyert. 1926. a filadelfiai világkiállításon elismerő oklevéllel tüntették ki. Művei közül kiválnak József főherceg bronzplakettje, körösfői Krisch Aladár, Madách Imre, Jókai Mór, br. Eötvös József, gróf Széchenyi István és Arany János emlékérmei.

Sz-Gy II. 489

Szántó Gergely

A művész Toldi-szobrának alapzatán lévő két relief, közepen a nemzetközi aérosszövetség érempálzaza-tán díjjal kitüntetett pálzamunka, repr.

Magyar Iparművészet

1927. 64. l.

Szántó Gergely

1915 iparostanonc és
polg. isk. képesítés

Ferkèpzomfoiskèvk

135. l.

Temes-Kutas.

A Der neu zuerbauenden
François Sax Ingenieur Co
Grundriss-jét, Profill-ját a

Szines rajz,

Szántó Sergely

Régi házak Berlinben
linoleum metszet,
repr.
Művészet 1910. 416 l.

Chroniqueur: Hegedűs László 62
Bárdos Artúr: Matisse 126
Lovik Károly: Ló-képek 132
Szmrecsányi Miklós: Barabás Miklós 146
B. J.: Barabás Miklós Pestre érkezése 1835-ben . 159
Lázár Béla: Csók István 190
Iván: Egy magyar festő a XVIII. század elejéről 211
Joó Béla 216
Farkasfalvi Imre és B. J.: Régi magyar festők . 227
Chroniqueur: Bosznay István 235
Bogdánffy-Pauly Erik: Festő-technologia 242
Szegedy Maszák Hugó: Kovács Mihály 250
Kacziány Ödön: Tölgyessy Artúr 291
Körösfői K. Aladár: Székely Bertalan temetése . 314
Lázár Béla: Mihalik Dániel 317

A képek lajstromát és a művészek névm

Magyar Pantheon. Csokonai Vitéz Mihály. Szántó Gergely müve

vett észre ipamuram nyomokat, csak éppen tegnapelőtt?

Vajda uram rosszkedvűen mormogta:

— Azelőtt nem volt hó. Január közepén előivadt s azóta csak eső ha esett, az is csak ritkán. Harmadnapja kezdődött ez az ádventi idő... Most, márciusban!

Egy darabig szótlanul néztek egymásra, majd azt kérdezte Lévai uram:

— Kinél szokott lenni éjszakára a pitvarajtó kulcsa? Mert nem hiszek én a fehérnépnek, még ha öreg se!

Vajda uram vállat vont:

— Ezt az ajtót, amióta itt van, Juli szokta becsukni, a feleséged. A kulcsot pedig a párnája alatt tartja! Ezen az úton hát hiába keresgélünk! Itt csak az segít, ha meglessük a gazembert.

Lévai bólintott:

— Hát akkor mégis csak valamely tolvaj lesz az, aki egyelőre csak a járást fürkészi. Meglehet, valami nagyobbra készül.

Lesték is aztán egész éjjel, de hiába, mert a titokzatos éjszakai látogató nem jelentkezett többet.

Ez az esemény azonban teljesen elterelte a figyelmüket Csokonairól, akinek a szereplése különben sem igen érdekelte sem Vajda uramat, sem Lévai Istvánt, s akiről nem is beszéltek egymás között egy szót sem. Minek is? Ők jól ismerték Julit és tudták róla, milyen tiszta lelkű és mennyire nem férhet hozzá a gyanúnak még az árnyéka sem.

Amiről, remélem, most már Önök is meggyőződtek, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim és belátják azt is, hogy az irodalomtörténet a maga szűkszavúságában is mennyire igazmondó és megbízható. Mert nem esetleges jelenségekből és pletykákból alkotja meg a véleményét, hanem csak világos és félre nem ismerhető adatokból s amiről irást nem talál, arra azt mondja, hogy nem is történt semmi sem.

És ha történt is? Ugyan minek azt feszegetni? Hát nem teljesen mindegy az ma már Csokonainak is, Lillának is, hogy ki hagyta ott a csizmája nyomát a komáromi kertek havában ezelőtt százhusz és egynéhány esztendővel?

A szerencse — akárcsak a fiatal leányok — nem szereti a szomorú embereket.

*

Úgy tetszik néha, mintha az emberek nem azért volnának jókedvűek, mert szerencsések, hanem azért szerencsések, mert jókedvűek.

B. L.

Kis Tárca

Atyityi-patyityi

Multkor egy új könyv akadt a kezembe, amely végig abból áll, hogy pár ezer szó értelem nélkül sorakozik egymás mellé.

Atyityi-patyityi...

Közbe még meg vannak tüzdelve a sorok rejtélyes jelekkel. Ezekről senki sem tudja, hogy mit jelentenek.

Szóval titok, hogy a könyv mit tartalmaz. Valami óriási misztikumot, amely a világ megfejthetetlen ősrejtélyeit tükrözi? Vagy új irodalmi irányt, amely még nem talált megértő hívekre? Esetleg bennünk van a hiba, mert nem olvastuk lóugrás szerint? Vagy fölülről lefelé, mint a kinaiak, vagy jobbról balra, mint a törökök, vagy búsztrofedon módjára, mint az ős-görögök? Hiába próbáljuk így is, úgy is. Atyityi-patyityi marad az egész.

Némi joggal vethető fel ezek után a kérdés, miért írta a szerző ezt a könyvét így?

Minden bizonnyal azért, hogy beszéljenek róla. Erre a legjobb mód az irodalom, hisz ez szabad préda. Egy darab papiros, toll meg tinta, meg tehetség, s készen van. Ezen irodalmi alkatrészek közül csak a három első nélkülözhetetlen: a tehetség nem. Azt az ember pótolja az Atyityi-patyityival, s egykettőre megvan az országos zenebona, amit más irodalmi eszközökkel elérni bajos és fáradságos volna. Az író „feltűnt".

Van azonban az esetnek egy lélektani része is, amely nem egészen érdektelen.

Már a gyerekben megvan a firkálási düh. Fal, asztal, ajtófélfa, palánk szenved tőle. A gyereknek ez egyik jellemvonása, úgynevezett infantilis vonása. Vannak emberek, akik bizonyos infantilis vonásokat üdén megőriznek meglett korukban is. Például a firkálási dühöt. Idevágnak a fáradhatatlan levélírók, akik ok nélkül árasztják el barátaikat levelekkel, ilyenek a feltartóztathatatlan versfaragók ezrei, a gyorsvonati sebességgel működő novella-gyárosok ésatöbbi. A tinta-betegség és papirfaló-mánia sehol sem tombolja ki magát akkora szabadsággal, mint az irodalomban. A firkálási dühön Pasteur sem tud segíteni.

Nincs itt gátlás, nincs fék. S akiben megmaradt a gyermek firkáló dühe és föléledt az irodalmi szereplés ördöge, tinta, papiros és toll birtokában, de genie nélkül, biztosan eléri a feltünést az Atyityi-patyityival.

Igaz, hogy néha nem egészen teljes mértékben. Például a jelen esetben. Mert külön e célból elhallgattuk a hánytorgatott rejtélyes könyvnek címét és szerzőjét.

Krónikás

Uj Idők 1926 nov 28 482

Valentine

— Regény —

Irta: **Szép Ernő**

Copyright by Uj Idők 1926

Zádor István rajzaival

9. folytatás

Csütörtök délután hat óra.

Egy Kossuth Lajos-utcai palotának az első emeletén végig le vannak az ablakok függönyözve s a függönyökön át sárga lámpafény dereng a fényes júniusi nappalba. Akik ott a másik oldalon jönnek-mennek a járdán és feltekintenek a betegen sütő ablaksorra, találgathatják, vajjon valami zárt ünnepélyt tartanak-e azon az emeleten vagy egy női ruhaszalónban folynak a titokzatos próbák? Hogy is képzelnék a dolguk-bajuk után menő szegény polgárok, a jámbor virágárus svábok, az irodából jövő kisaszszonyok, akik a Ferencrendi-templomba, vagy a dunaparti sétára sietnek, hogy itt az utcai szilfák verebeinek boldog zsinolása közben és miközben a rendőr lent áll az úttesten, gyilkosságra készülnek, fényes nappal, a város kellős közepén.

Igen bizony. Az óriási vívóterem két végében, a két öltözőben most göngyölik a komoly doktorok a vattát a két ellenfélnek, Békász György és Horváth Lajos uraknak a nyakára meg a csuklójára. Az a doktor különben a legrendesebben kitapogatta a György pulzusát, mielőtt a csuklót elkezdte volna bandazsirozni, sőt a homlokát is megtapogatta s meg is kérdezte, nincs-e laza a derék szal fiatalembernek, mintha nyugodtabb lélekkel adhatna ki a kezéből egy tökéletesen egészséges férfiut, halálra kaszaboltatni. György illendően megnyugtatta a doktort, hogy köszöni, pompásan érzi magát; de a mosoly inkább melankólikus, mint könnyelmű mosoly volt, amint a doktor arcát nézegette, ki olyan udvarias közönnyel babrált vele, mint a fodrász vagy mint a cipőboiti segéd. Meg a vívómestert, aki derült arccal járt-kelt az öltözők közt hangosan, cigarettet kinálgatva, barátkozva, kedves rózsás kövér képével, mint egy budai vendéglős a szeretett vendégei közt. Meg Szabó Makit, aki az imént mutatkozott be Györgynek és lázasan segédkezett a doktornak. Meg aztán Pipit, Csete Pipit, aki mint valami fürge bálrendező szaladgált ki-be, öltözőből a terembe, teremből az ellenséges öltözőbe (csoda, hogy onnan kartácstűzzel vissza nem riasztották), onnan az irodába, előszobába, telefonfülkéhez, vissza a terembe, cikázásaiban vidám szervusz öregem!-eket kiáltva a terembe szivárgó ismeretlen gavallérok közé, meg az irodából kukucskáló diákforma fiúk felé jóakaratú mosolyokat és kézlegyintéseket rádiózva, el nem hanyagolva Györgyöt percenkint mohón megölelni s megnyugtatni, hogy: — Ragyogó kondicióban vagy öregem! — valamint a bandázson szakértelemmel egy-egy picit babrálni s aztán a doktornak a vállára veregetni, meg a vívómesterre odarázogatni messziről a fejét, lelkesen, mintha bátorítani kéne azt a pocakos bácsit s egyet ölelni rajta hamar, ha összeütköztek, felkacsintva vidoran a szemébe, mintha kérdené suttyomban: no, meg vagy elégedve velem, öreg mester?

Csete Pipi, ha nem is ünnepiesen, de legalább sportszerűen jelent meg a mérkőzés színhelyén az ő sárgás-zöld knikebokerjében. Még egy pillanatnyi vizit az ellenfél öltözőjében és futó felülvizsgálata a kiválasztott pengéknek és Pipi egypár visszhangos köhentés után beugrott a György öltözőjébe, ahol a mi hősünk keresztbevetett lábbal ült, lassúkat szippantva cigarettjén és komolyan hallgatva a doktort, aki a pesti orvostársadalom nyomorusága felől mesélt neki.

Maki a maga részéről csöndes konyakozásba volt merülve. Ott állott egy szép üveg Hennessy a tálcán . . .

— Hát öregem, kezdhetjük a heccet. Ahogy mondtam kérlek alássan, *rajta* után azonnal támadni, támadni, furt támadni öregem, egy pillanatra ne engedd kérlek alássan előre jönni, a Lali gyerek ismétlem, hamar ideges lesz és aztán őrülten félti az orrát, az a gyengéje kérlek alássan. Kapd be ezt a pohár konyakot, öregem.

— Köszönöm pajtás, nem iszom. — György félremozdította a Pipi karját és kibökött a fejével a terembe:

— Miféle urak ezek itt, pajtás?

— Ezek, kuncsaftok, öregem, a legragyogóbb uriemberek, minden párbajom végig gibicelik.

Szabó Maki is megnyugtatóan mosolygott Györgyre.

Pipi az ajtóból friss haptákkal üdvözölt egy ujonnan érkezett gibicet, aki még gombolkozott, most jött a zuhany alól, a vívóleckéje után.

— Különben, — azt mondja Pipi — ha zavarnak öregem, intézkedem, kérlek alássan.

— Világért se pajti, csak maradjanak, ha mulatni akarnak.

Ezzel György kilépett a terembe.

Pipi még a hátába sugta:

— Csak szorítsd öregem, ha baj lesz ott állok, belevágok!

Lali is kivonult az öltözőből; a segédei, a doktorai mögötte.

György érezte, mikor a Lali sápadt fejét megpillantotta, hogy fut valamiféle villámlás a szivén fefelülről lefele. A két doktor félreállott a két pengével, mind a ketten huzgálni kezdték a penge élén a kis vattacsomójukat. Györgynek hirtelen meleg lett az arca s a békén lebocsátott öklei megreszkettek az izgalomtól.

Igen, ennek a Csete Pipitől vezetendő, első vérig menő párbajnak az izgalmától, amelyet Pipi gyerekjátéknak nevezett. György a műegyetemi évek alatt kitünően megtanulta a vívókard forgatását. De a velencei éjszaka után semmi dühöt, semmi gyülöletet nem érzett már az iránt a táncos gyerek iránt. Eszeágában nem volt a Lali halálát kivánni, nem, egyáltalán nem volt a Lali vérére kiváncsi. Látott elég vért négy és fél esztendőn keresztül Lengyelországban, Bukovinában, Szerbiában és Asiago körül meg a Piavénál. Mikor azok az urak megjelentek nála a Hungáriában, kedve lett volna valami keserü dikcióval rájuk támadni, hogy hazafiakhoz méltónak tartják-e könnyelmüen egymásra szabadítani két élni, dolgozni, használni termett testvérüket, mert hiszen minden reggel olvashatják a fájdalmas vezércikkekben, hogy testvérek vagyunk, akik magyarok vagyunk és ennyi pusztulás, ennyi szenvedés és ennyi romlás után, a legszentebb, legszerelmesebb kötelessége mindannyiunknak minden megértéssel, odaadással, önfeláldozással a békét, a szeretetet megkeresni, hogy megsegíthessük egymást, hogy meg tudjunk együtt erősödni, hogy ezt az elejtett országot még egyszer fölemelhessük. Igenis, urak, ha jelent igazán valamit a szivetek mélyén az, hogy magyarok vagytok és ha nem merő

Szántó Piroska

mint egy forró, valószínűtlen álom, egyetlen mámoros éjszaka bolondos, muzsikás, csörgősipkás, hangos emléke! Amikor aztán az első ősz hajszálat fölfedezte a hajában, ijedten ment volna vissza a színpadra... de már akkor lehanyatlott a Jones Sidney, Lionel Monckton és Iván Caryll csillaga, eltűnt a kedves New-York szépe, elviharzott a Kis szökevény, meg a Görög rabszolga és a vidám San-Toy... Bécs felől jöttek az új keringők, fölragyogott a nagy bécsi operette és lehanyatlott az angol muzsika csillaga.

És most egyszerre... Budapest. O Mimosa San. Irmay Kálmán! Még abban az órában föladta a sürgős sürgönyt:

„Jövök."

A keleti pályaudvaron kellemes meglepetés várt mind a kettőjükre. Irmay fehér gardéniával, fehér kamásnival és aranyzsinóron csüngő monoklival várta a hölgyet, aki kiszállott elegáns, szürke kosztümben, fehér hajjal, de fiatalosan ragyogó barna szemmel és fiatalos termettel.

Irmay azt mondta magában:

— Bravó!

De csak magában mondta, befelé, mert pesti gyerek volt és nem akarta, hogy mindjárt az első pillanatban elbízza magát a nő. Hanem este, amikor megjelentek a rivalda fényében, a harmincéves mult emlékkoszorújával homlokuk körül, mikor megjelentek fehér tengerészruhában, nagyvirágos japán kimonóban, habosra kötött „obi"-val, a sokat emlegetett facipőkben... amikor a reflektor fénye rájuk esett és fölharsant a régi, kedves motívum a zenekarban, az emberek fölugráltak, frakkos ősz urak, generálisgavallérok tódultak a színpad felé, a reflektor könnyeket csillogtatott a szemekben, színpadon, nézőtéren egyaránt és a fiatalokat, a ma gyermekeit is magukkal ragadta ez a lelkesedés, mert érezték valamennyien, hogy egy szép, lelkes tavasznak szól ez a taps, ez az üdvözlés, — egy tavasznak, amely rég lehullott a semmibe, a Stefánia-út ákácvirágaival, egy tavasznak, amelynek színes forgatagában elszállottak a kényes lovacskák, a pipacsos kalapok, a hejehujázó fiakkerek, a kékatillás huszárok. Annak a tavasznak szól ez a taps, amely ünnepelte és szerette ezt a két ezüsthajú ifjú embert, aki ott hajlong könnyes szemmel a multak csengő-bongó muzsikájában, a rivalda ünnepi fényében.

Este együtt vacsoráztak Irmay legénylakásán, a művésznő és a deresfejű bonvivant. A művésznő körülnézett a csinos lakásban és azt gondolta magában:

— Rendes ember!

Borjúpörkölt volt vacsorára. A művész ráfogta, hogy nemzeti eledel, azért. Holott ez a legolcsóbb, azért adta, mert a művész igen takarékos természetű volt. A pörkölt és a csusza között tisztába jött az anyagi körülményekkel is, figyelmesen megnézte a művésznő csekkönyvét, mert igen óvatos természetű volt.

Miss Mary Boulton az ablakhoz sietett.

— Drága, édes Budapest! Örökre itt szeretnék maradni.

Irmay erre azt felelte:

— Hát maradjon itt, — nálam.

*

Másnap Miss Mary Boulton nagy csokor rózsát tett a Gádorosi Irén sírjára. Imádkozott sokáig. Aztán azt mondotta:

— Látod, Irénke... mégis!

A sír fölött két pillangó táncolt. És az angol hölgy egy pillanatra úgy érezte, mintha egy másik világból üzentek volna érte. O Mimosa San-nak, aki él, üzent Rolly-Polly, aki már húsz éve halott!

Színház. Akli Miklós
Mikszáth—Siklósy-színmű a Kamara-Színházban
Harasztos Gusztáv (Szepesy István báró) és
Somogyi Erzsi (Kovács Ilona)

Színház. Akli Miklós
Mikszáth—Siklósy-színmű a Kamara-Színházban
Gál Gyula (Ferenc császár) és Uray Tivadar (Akli Miklós)

Színház. Édes ellenség. Bónyi Adorján színműve a Nemzeti Színházban

Bajor Gizi (Judith) a harmadik felvonásban — Rózsahegyi Kálmán (Gedeon Sándor) és Bajor Gizi (Judith) — Csortos Gyula (Ádámi főmérnök)

Színház

Édes ellenség

— Bónyi Adorján színműve a Nemzeti Színházban —

Valóban irigylésreméltók voltak a század huszas éveiben a titkárnők és az asszisztensnők? A divatos színdarabok, filmjátékok, operettek, regények és elbeszélések szerint: igen. Valamennyien tüneményes pályát futottak be. Nem kellett hozzá egyéb, csak egy csontkeretű pápaszem és egy félretaposott sarkú cipő. Ha a hősnő rászánta magát és Angyalföldről bejött a Belvárosba, egészen bizonyos, hogy ott is maradt örökre. Jött, látták és győzött. Mindenkit meghódított, segédkönyvelőtől elnökvezérigazgatóig. A fiatal földbirtokosokat éppúgy kilelte érte a hideg, mint az öreg, békebeli kegyelmes urakat. Ha felöltötte a titkárnői egyenruhát, vagy az asszisztensnői vászonköpenyt: egyszeribe ellenállhatatlanná lett. A színpadon. Az életben? Nem mindig. Az életben, ha boldoggá tesz is a vászonköpeny, csak azzal tesz boldoggá, aminek jelképe: az elfoglaltsággal, a munkával, mert valóban kivételes szerencse, ha valakinek 1931-ben van munkája és ezt a munkát tisztességesen megfizetik. De egyébként a fehér vászonköpeny épp oly kevéssé záloga a boldogságnak, mint ahogyan, a háború előtt nem volt az a hermelinszegélyű bíborpalást sem.

Bónyi Adorján új színművében a vegyészmérnök-kisasszonynak 600 pengő a fizetése havonta és meghódítja főnökét is, a főmérnököt, aki percenkint 126 pengőt keres a találmányaival. De az az állástalan fiú, akit szeret, mást vesz el feleségül és ez éppen elég ahhoz, hogy a vegyészkisasszony olyan boldogtalannak érezze magát, mint a csalódott ifjú hercegnők a régi, romantikus, verses színjátékokban. A boldogság mégsem a havi 600, vagy a percenkinti 126 pengőkön múlik és független a csontkeretű pápaszemtől éppúgy, mint a tizenegyágú koronától. Az érzelmességtől mentes, „tárgyilagos" életszemlélet bölcselői szerint ugyan nem független, de a színpadi költők szerint: igen. És mi a költők pártján vagyunk, feltéve, hogy a költők, mint színműírók tehetségesek. Bónyi Adorján az.

Ismeri az embereket. Azokat is, akiket a színpadon mozgat, azokat is, akiket a nézőtéren megnevettet, vagy megríkat. A hatás eszközeivel válogatósan él: biztos ízlése nem hagyja cserben soha. Érzelmessége most is őszinte és meggyőző, mint „Az elcserélt ember"-ben volt, első színművében, amelynek regényváltozatát az *Uj Idők* közölte. És új színjátéka éppen olyan ötletes, fordulatos, akár „A kék bálvány", az első magyar hangosfilm, amelyet Bónyi Adorjánnak ugyancsak az *Uj Idők*-ben megjelent, azonos című regényéből írtak.

Az „Édes ellenséget" a Nemzeti Színház mutatta be. Hangja: a Nemzeti Színház hangja és azok az irodalmi hagyományok, amelyeket Bónyi követ: a Nemzeti Színháznak is hagyományai. Az „Édes ellenség" nemcsak sikerült és mélyen megindító színdarab, de mai is és bonyodalmának minden fonalában magyar. Előadását Csathó Kálmán rendezte, Bajor Gizi, Csortos Gyula, Rózsahegyi Kálmán, Lehotay Árpád, Vízvári Mariska, Gömöri Vilma, Környey Paula, Hosszú Zoltán, Gabányi László és Eőry Kató játsszák. Azt ma már mindenki tudja, hogy a magyar Nemzeti Színház együttese: a legkülönbek egyike, széles e világon.

A jubiláló Numizmatikai Társulat emlékérme
Szántó Gergely műve

Uj Idők 1931. 41. sz.

»Szociális termetésből fakad a jólét.« Egy éhinségben elpusztult orosz falu utolsó lakói
(Az amerikai segitőmisszió felvétele.)

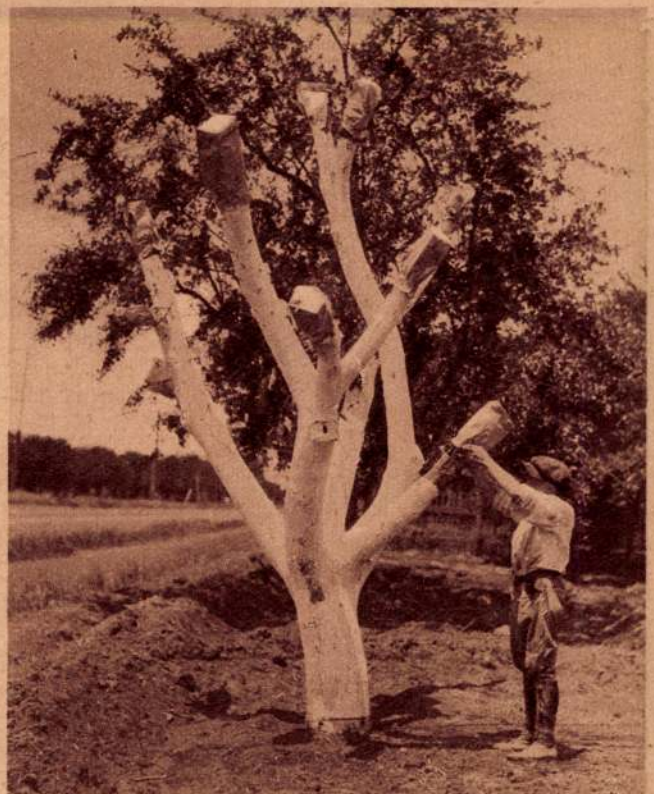

Eredeti pomológiai kisérlet: amerikai diófa, amelynek minden ágát más diófajtával oltották be.

Mae Murray, a híres filmstar golfjátékközben.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat mélynyomása

Hunn-avar kengyel.

Kinai kengyel a T'ang-korszakból. (7—9. század.)

Felvinczi Takács Zoltán dr., a berlini egyetem magyar intézetében előadást tartott arról, hogy a kenggel feltalálói a Kina szomszédságából nyugatra vándorolt hunnok, tökéletesitői pedig a kinaiak voltak. Képeink világosan bizonyitják, hogy a népvándorláskori sirjaikból kiásott hunn és avar kengyelek voltaképpen a régi kinai kengyelek nyersebb kiadásai.

A Faluszövetség Széchenyi-kiállitási érme. (Szántó Gergely szobrászművész alkotása.)

Setälä Emil dr., finn kultuszminiszter (×) budapesti tartózkodása alatt meglátogatta a vas-utcai kereskedelmi iskolát.

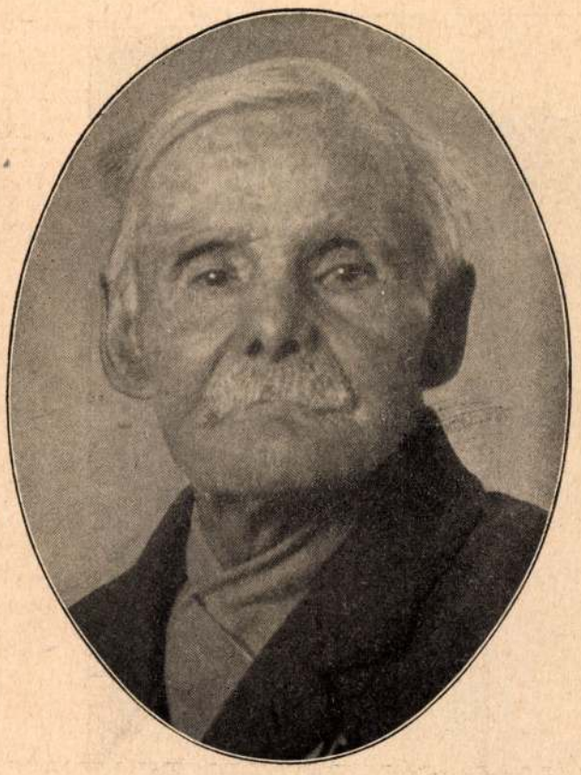

Budapest legöregebb embere és asszonya: Heiszler Ábrahámné 107 éves, Rácz István 108 éves

tentő félreértés, — vagy rossz álom az egész, amiből hamarosan fel kell ébrednie ... Hiszen ő egészen bizonyosan egyedülálló, magános ember volt. Élte a maga vidám legényéletét, ki nem állhatta a gyerekeket ... s most ez a környezet, a hálóing, a kezek...

— Tükröt, hamar egy tükröt!

— Dehát az Istenért, mit akarsz Johann? — sikoltott az asszony. — Hiszen te félrebeszélsz! Mit akarsz a tükörtől?!

— Tükröt! Látnom kell magamat ... látnom kell!

Valami meg nem nevezhető, hangtalan borzalom lett urrá a lelkén, ahogy a maga rekedt idegenszerű hangját meghallotta. A furcsa környezet még mindig makacsul kitartott körülötte. Mi ez, mi történt vele? Megőrült? Hogy került ide ebbe a szobába, miért kell hallgatnia a gyermeksírást, a jajveszékelést a szomszéd helyiségből, ahogy valami számlát hoznak ... miért nehezedik az agyára a nyomasztó érzés, hogy egy fillérje sincs a házban, amikor a bankjában korlátlan hitele van és a folyószámláján bőven van fedezet tekintélyes, vagyonszámba menő összegre.

— Adok pénzt, adok — ordította, — csak engedjetek ki innen, engedjetek haza ... Fred, a hálókabátom és a fürdőm ... a teát és beefsteak-et reggelire. Nem, nem, inkább meghalok, semmint ezt az életet éljem ...

— Csendesen, csendesen, — mormogta a mentőorvos és kezében megvillant az injekcióstű.

A kereskedelmi tanácsos úr úgy érezte, hogy lassan süllyed vele az ágy, minden elhomályosul körülötte s egyre távolabbról hangzik, tompul, majd párázón szertefoszlik az asszony görcsös zokogása ...

3.

— Nagyságos úr, rettentően megijesztett tegnap ... Az orvos is itt ült az ágya mellett egész délután — rebegte a hűséges Fred. — Hála Istennek, most már azonban minden jól van!

— Tükröt, azonnal tükröt!

— Tessék a tükör! ... A nagyságos úr félrebeszélt.

A kereskedelmi tanácsos úr megnyugodva szemlélte a tükörben vonásait, melyek azonban sápadtak és megviseltek voltak.

— Hála Istennek, — sóhajtott fel ő is. — No és mit mondott az orvos?

— Hogy a bőséges élet, a sok étel és ital teszi ezt, nagyságos úr ... Különös, különös. Az egyik a nélkülözésbe betegszik bele, — odafönn most járt a mentőorvos — a másik a bőségbe ...

Fred kifelé indult, hogy a fürdőt és a reggelit elkészítse, a kereskedelmi tanácsos úr azonban megállította.

— Vittél fel pénzt a negyedik emeletre? — kérdezte szorongó hangon.

— Még nem, nagyságos úr.

— Nos, végy ki a tárcámból ezer ... nem, kétszáz ... izé, ötven márkát. Ezek az emberek telhetetlenek ... Vagy mondjuk, huszat és holnap is valamit ...

Fordította *Vécsey Leó.*

Magyar Panteon: Semmelweis Ignác. Szántó Gergely plakettje

Uj Idők 1927. 32. sz.

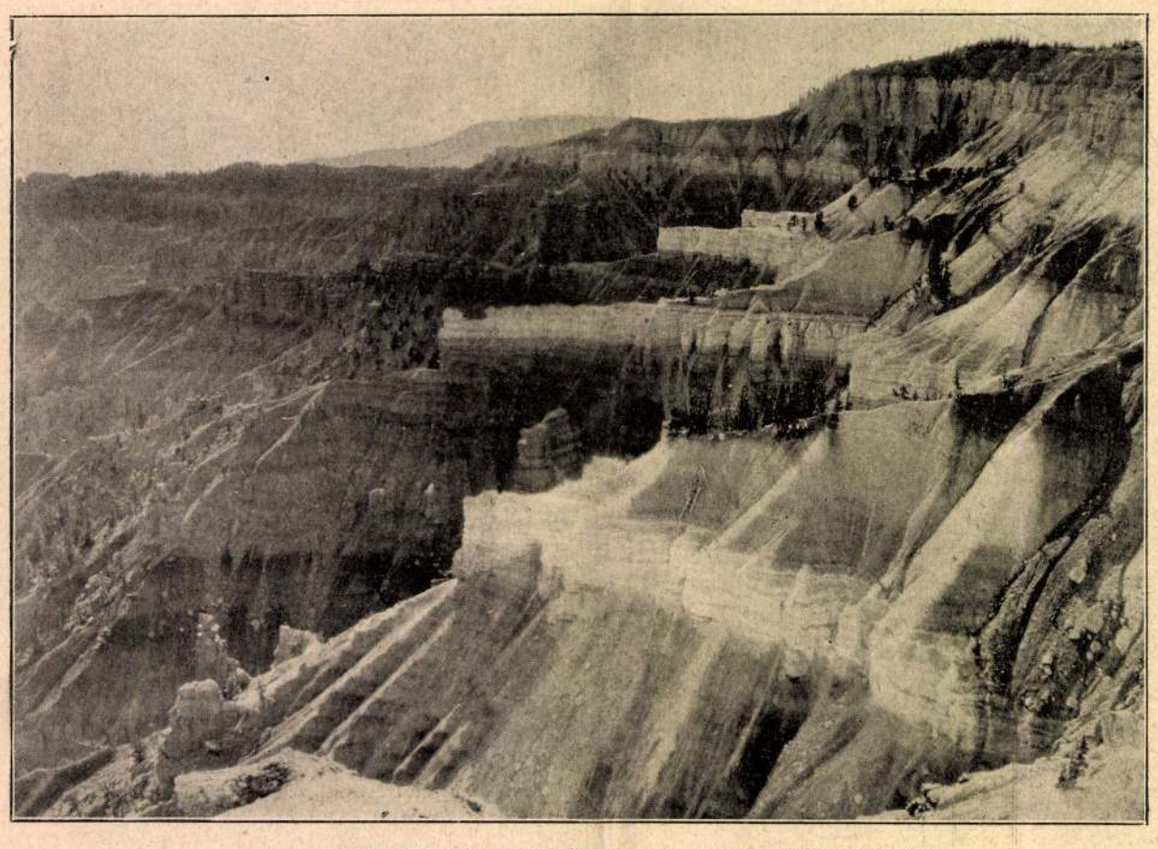

A természet mint építőmester. Cédruserdők az utahi sziklarengetegben

dálatos anyag, mely pontosan követi a test alakját, csupán könnyű, áttetsző és lenge s mit másnéven léleknek neveznek, — nyomban feltápászkodott az ágyról és sétára indult az éjszakában.

Könnyűszerrel hatolt át a lezárt ajtón és odakünn a lépcsőházban összetalálkozott egy teljesen hasonló ködszerű lénnyel, a kereskedelmi tanácsos úr perispritjével, mely éppen úgy sétálni indult az éjszakában.

A perisprit is társaslény, tehát együtt kalandozták be a várost és így történt, hogy hajnal felé, amikor hazatértek, anélkül, hogy észrevették volna, összetévesztették lakóhelyüket: a kereskedelmi tanácsos úr perispritje felment a negyedik emeletre, a nagybeteg hivatalnok porhüvelyébe, míg a másik lélek a kereskedelmi tanácsos úr selyempaplanos ágyát kereste fel...

A kereskedelmi tanácsos úr arra ébredt, hogy kínzó éhség gyötri. Gyermeksírás kellemetlenkedett a fülébe és a szomszédos szobában egy perlekedő asszonyi hang sivalkodva panaszkodott valakinek. Ahogy felnyitotta a szemét, első pillantása a kezére esett, mely vörös volt, durva és szőrös, az ujjak végén pedig jéghideg. Elhülve meredt a kezére, alig akart hinni a szemének, mert jól emlékezett, hogy tegnap este még kövér, puha és fehér ökle volt, gondosan manikürözött körmei... S most! Foszladozó, rongyos vászoning fedte tagjait, a nyakán megkötött, régi hálósipka volt a fején...

De nem volt sok idő a csodálkozásra, mert a szomszéd szobából belépett az asszony karján egy síró csecsemővel és olyan pillantást vetett az ágy felé, hogy a kereskedelmi tanácsos úrnak végigfutott a hideg a hátán.

— Jobban érzed már magad? Nos, hát akkor megyek a tejért,... vigyázz addig a gyerekre.

A szerencsétlen ember ott az ágyban ijedten akart tiltakozni, mert nem szívelhette a gyereket. Éppen kiáltani akart, hogy küldjék be a dadát, vagy az inast... valaki csak van itt, aki a gyerekkel foglalkozzék, de késő volt, mert a következő pecben már a karjába tették a kapálódzó apróságot.

— Éppen csak annyi pénzem van, hogy egy kis tejet és kenyeret vehessek, — mormogta az asszony, miközben kendőt terített magára és elhagyta a szobát.

A kereskedelmi tanácsos csak most nézett körül. Vedlett, piszkos falak, rozoga bútorok, durva fapadló, amibe a kályha körül tarka foltokat égetett a kihulló parázs, függönytelen, zárt ablakok, mit belepett a jégvirág — ez fogadta hálószobája megszokott, fényüző kényelme helyett. Mellette egy másik, hasonlóan szörnyű külsejü ágy állott, körül asztal, néhány rozzant szék, ferde szekrény, pár szentkép a falon, ez volt a rideg és barátságtalan szobácska minden berendezése. A dada pedig még mindig késett.

Jobban szemügyre vette a karjai között rugdatódzó gyermeket... A kék és vidáman csillogó, apró szemek, a fürtös fejecske, gügyögő, nevető száj valami különös, meleg és örömteli érzéssel töltötte el szivét, úgy, hogy a harag és bosszúság dacára, elnevette magát. Maga se tudta hogyan, egyszerre játszani kezdett a kis gyermekkel, megcsókolta arcocskáját és biztatón suttogta neki:

— Nem haragszom, légy csak vidám!

Nemsokára visszatért az asszony, tejet és kenyeret rakott ki az asztalra, majd tüzet gyújtott a vaskályhába.

— Ez a reggeli? — kérdezte ijedten a kereskedelmi tanácsos úr.

— Ez! — felelte az asszony csodálkozva. — Ez is utoljára, mert egy fillér sincs a házban. De mi jut az eszébe, Johann?

A férfi az ágyban összerezzent, ahogy nevén szólította az asszony. Lelkében mindinkább erősödött az érzés, hogy itt valami szörnyű tévedés történt, ret-

A Műcsarnok meghívja Önt a

KOLUMBUSZ TOJÁSA

című kiállítás záróestjére
1992. szeptember 25-én, pénteken 18-20 óráig

Közreműködnek:

BANGÓCS GÁBOR • PALKÓ TIBOR
BUKTA IMRE
SZÁNTÓ ÉVA

MAGNETIC BAND • JÚLIUS GYULA • GERHES GÁBOR • KOPASZ TAMÁS • MÁRIÁSS BÉLA

PONT SZÍNHÁZ • DÓRA ATTILA • KESZÉG LÁSZLÓ • GEMZA PÉTER • KRUPA SÁNDOR • VÁRSZEGI TIBOR

PALME-HÁZ
Budapest, XIV., Olof Palme sétány 1.

SZÁNTÓ ÉVA

Szánthó Imre

Pest Megyei Hírlap

Szánthó Imre szentendrei jubileumi tárlatáról

A művészváros rajzi jegyzője

Szánthó Imre jelenség, Szentendre rajzi krónikása, Szentendre szerelmese, Szentendre testesülése. Olyan ember, olyan alkotó, aki az évtizedek termő és megszakítatlan jogfolytonosságában minden elhanyagolt sírra fölhívja figyelmünket úgy, hogy a hantra virágot tesz, minden csiripelő verebet számba vesz, köze van emberileg, művészileg egyaránt minden kapualjhoz, oromfalhoz, öregedő fához. Szellemesen tömör írásokkal, meghitt rajzok sokaságával ébreszti feledésünk, föltámasztja együttérzésünk. Íze-zamata van szavainak, képeinek. Minden értéket számba vesz, nem engedi, nem engedélyezi, hogy bárki rongálja vagy semmibe vegye azt, ami már kincs, ami létrejött, vigyázza *Kovács Margit* múzeumát éppúgy, mint egy megdőlt sírkeresztet, mely alatt festő, költő, szobrász, színész – Ember nyugszik. Élő Szentendre-enciklopédia, egyben a város rajzi jegyzője, szépségeinek ébren tartója. Jubilál. Ötven esztendővel ezelőtt nyílt első kiállítása a városháza díszermében, azóta szinte minden tárlat résztvevője vagy

látogatója. Szenvedélyesen és visszavonhatatlanul szentendrei polgár, aki 1986-ban joggal kapta meg a Pro Urbe Szentendre kitüntetést. Szentendrei pillanatok címen 1994-ben jelent meg harminc rajzzal illusztrált könyve, tagja a Szentendrei Grafikai Műhelynek. Önálló kiállítása nyílt többször is Szentendrén, továbbá bemutatták egyes műveit Omszkban, Szófiában, Bécsben, Athénban, Isztambulban, Madridban – emlékezetes a ráckevei Ady Endre Gimnáziumról metszett linója. Több karikatúrája is készült, a róla készült portréfilmet 1980-ban sugározta a Magyar Televízió. Ő a magyar képzőművészet mindenese, erről tanúskodik az is, hogy mintegy 24 alkalmi postabélyegzőlapot készített – több gobelin, batikolt falkép, nyomott kendő, textilkelme terve is nevéhez fűződik, hiszen a Goldberger gyárban dolgozott hosszú ideig, kiállítása is nyílt régebben a Mini Goli Galériában, de 1987-ben a tengerentúlon, Bloomfieldban is.

Ezen az összegező kamaratárlaton kis Szentendre-emblémák okoznak szemünknek, szívünknek örömet, továbbá Duna-parti részletei, öreg fűzfák, kertjének hálózata, följegyzése a Kmetty térről, Szentendre bensőséges részleteiről. Grafikák, akvarellek sorjáznak azonos lelkülettel szemléleti egységet képezve, melyek tartalmaznak rovinji és kőszegi képi idézeteket is. Az apró látványok válnak jelentőssé rajzi érintéseiben, a világ szépségének Szentendre-szöglete – melyet Szánthó Imre nem szűnő meghittséggel és szorgalommal rögzít, értelmez mindannyiunk örömére.

(Szánthó Imre grafikus és festőművész kiállítása Szentendrén a Barcsay Jenő Általános Iskolában február 13-ig tekinthető meg.)

Losonci Miklós

A szentendrei Kmetty tér (tusrajz)

PILIS RÁDIÓ
FM 91.1
...a fülbe való!

02.00–04.00: Melody Time
04.00–05.00: Ébred a város
05.00–06.00: Reggeli turmix
18.00–20.00: Magazinműsor helyi információkkal, programajánlattal
20.00–20.30: Nyerő percek
(kivéve csütörtökön: 19.30–20.00)

HÉTFŐ:
00.00–01.00: Üzenet az éjszakába
20.30–24.00: Lotters-Seprűs élő telefonos kívánságműsor

KEDD:
00.00–01.00: Élő kívánságműsor Papp. L. Richivel
01.00–02.00: Zenevonat: Papp L. Richi műsora
23.30–22.00: Oldies: Fehérvári Zolt műsora
22.00–23.00: Talk-show Lui vagy Csepregi Éva
23.00–24.00: Magyaróra Fehérvári Zsolttal

SZERDA:
00.00–01.00: After Midnight Seprűs László műsora
20.30–22.00: Zenemánia DJ. Tommal
22.00–23.00: Talk-show

CSÜTÖRTÖK:
00.00–01.00: Chart Top 20 ismétlése
01.00–02.00: Nyúz a News Szomolányi Gábor műsora
20.00–20.30: Reflex, közlekedési Magazin.Vezeti:D. Szabó Miklós

MINDENNAP 18-TÓL 06 ÓRÁIG
2000 Szentendre,
Szentlászlói út 13/A.
Telefon: (26) 31-41-51
Fax (26) 31-90-90
E-mail: Pilisrad mail. atav.hu

20.30–24.00: Komiki-Szyittya élő telefonos kívánságműsor

PÉNTEK:
00.00–01.00: Kívánságműsor Luigival
01.00–02.00: Rock óra. Mv.: Luigi
18.30–19.00: Kertészkedők műsora. Mv.: Kállai Tünde
20.30–22.00: Newsic. Telkes Tibor műsora
22.00–23.00: Soul a Funky Telkes Tiborral
23.00–01.00: Örület a négyzeten. A mikrofonnál a Földi–Janovics duó

SZOMBAT:
20.30–24.00: Szombat esti láz

VASÁRNAP:
00.00–01.00: Dvorák Tamás műsora
18.00–20.00: Útonállók kívánságműsora. Mv.: Brezina Kinga, Gelle Zsóka, Szomolányi Gábor
21.00–22.00: Chart Top 20 Szomolányi Gábor és Brezina Kinga slágerlistája
22.00–23.00: Talk-show Mv.: Brezina Kinga
23.00–24.00: Mixtúra Szomolányi Gáborral

APRÓHIRDETÉS

INGATLAN

Vecsési 4 szobás, összkomfortos, tehermentes, társasházi 94 m²-es lakás plusz garázs, tároló eladó. Ára: 7,4 millió Ft. Érdeklődni: 246-8399.

JÁRMŰ

Törött, totálkáros autót veszek magas áron 1984-estől. Tel.: 06-30-440-110.

Százezer forintig vennék üzemképes, korrodált, fényezésre szoruló személygépkocsit, esetleg vizsgával, saját részre. Telefon: 06-30-345-894.

Most vizsgázott, 6 éves Opel Frontera terepjáró sok extrával eladó. Tel.: 48/316-471, 48/311-871.

VEGYES

Hirdetésfelvétel Nagykőrösön, az Új Pest Megyei Hírlap számára Miklay Jenőnél, Dugonics u. 10. Telefon: 53/350-588.

A KÁRPÓTLÁSNAK idén vége, most váltsa jegyét a legmagasabb áron kézpénzre. Korona Bróker, Budapest, Károly krt. 6., VIII., Múzeum u. 9. Információ: 266-7259.

Viszonteladók figyelem! kannás- és folyóbor értékesítésére partnereket keresek. Tel.: 06-60-389-459, 06-78-310-313 7–18 óráig.

KÁRPÓTLÁSI JEGYET, részvényeket vásárolok. Tel.: 06-30-324-283.

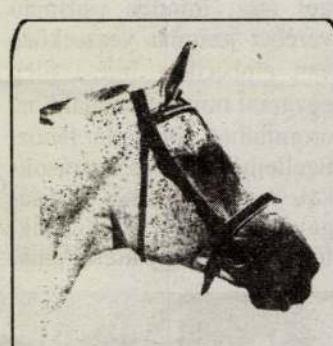

Lovászt keresek Lajosmizsétől 9 km-re lévő fogadómba, ki szezonális üzletemben a vendégek lovagoltatását, kocsiztatását vállalná. 4-6 lóval, nyereggel, kocsival rendelkezzen! Istálló, karám, szállás biztosított.

Tel.: 06-30-475-937

Pelikán Taxi — Gödöllő
Személyszállítás: 0–24-ig. Teherfuvarozás a hét minden napján: 0–24-ig.
Gödöllő területén ingyenes kiállás.
Telefon: 06(30)60-77-77, 06(28)410-406

ÁLLANDÓ MŰSOROK A DUNAKANYAR RÁDIÓBAN
(FM 68,99 és 91,9)

FM 91.9 DUNAKANYAR RÁDIÓ FM 68.99

Délelőtt 10.00 órától az FM 68,99 Mhz-en, délután 1 órától az FM 91,9 Mhz-en fogható adásunk éjjel 1 óráig.

CSÜTÖRTÖK
13.00–17.00: Információk, érdekességek

A bandavezér

— Elbeszélés —

Irta: **Willy Scott**

Kelly karcsú, feketeszemű fiatalember volt, nem valami izmos, de élénk, ravasz és fürge, mint a gyík. Warren ezzel szemben hatalmasan megtermett, kékszemű, óriás fickó, olyan izmokkal, amelyek játszva lendítenek a magasba egy mázsás zsákot. Olyan volt, mint valami kifent, rettentő tehermozdony, a színes, kiállítási faliképeken. Lomha mozgású, de biztos és erős.

Így indult meg köztük a versenyfutás, életre-halálra!

Warren volt az üldöző és Kelly menekült. Párizsban már majdnem a karjaiba szaladt. Alig két méternyi távolság választotta el őket a forgalmas Avenue de la Grand Armée-n, de ez elég volt Kellynek, hogy a következő pillanatban már egérutat nyerjen egy autobusz barrikádja mögött, a cikázó gépkocsik üvöltöző forgatagában. Warren azonban nem veszítette el a nyomát. Calaisban egyetlen vasúti menet választotta el őket, Doverben egyetlen csatorna. Kelly, mint holmi lapos kavics a víztükrön, fürge szökkenésekkel pattant előre és Warren, mint valami óriás henger, dübörögve és ellenállhatatlanul követte... A csillogószemű fiatalembert mindenfelől figyelmeztették a barátai és nadrágos vagy szoknyás cimborái, hogy veszedelemben forog az élete.

Southamptonban Kelly egy óra előnyt szerzett. Éppen csak hogy beugrott a már induló óceánjáró gőzös mozgó felvonóhídjára, már megérkezett Warren. Úgy látszott, minden elveszett. A matrózok már nyúltak a mentőcsónak lánca felé, hogy kihalászszák Warrent, aki a hajó után a vízbe vetette magát, mikor szerencsére közbelépett a kikötőrendőrség és lefülelte a vakmerő üldözőt. Warren csak a következő hajóval indulhatott New-York felé. S amikor ötödfél nappal később megpillantotta a Szabadság-szobrot, Kellyt már elnyelte a sokmilliós embertenger szemkápráztató örvénye.

Warren azonban nem hátrált meg. Az erő és kitartás itt is győzött. Fáradhatatlanul rótta a kültelki lebujok sorát, kérdezősködött, fürkészett, kutatott, ismerkedett, és segítőtársakat szerzett... s csakhamar megtalálta Kelly nyomát! New-Yerseyben, a csempészpincébe akkor toppant be, mikor Kelly éppen kisurrant a hátsó kijáraton. A futóversenyben, mely most következett, sikerült a fürge, feketeszemű fiúnak annyi előnyt szerezni, hogy a pályaudvaron megváltsa jegyét és lihegve, izzadtságban fürödve felkapaszkodjék az induló vonatra. Így jutott el Pittsburgba. De Warren itt is valósággal a sarkában járt.

Kelly tovább menekült. Mansfield, Sandusky, majd Toledo volt a következő állomás. Warren mindenütt a nyomában. Azután Ohió, Illinois és Kansas következett. Az üldözött és az üldöző egyetlen városban sem volt együtt, ugyanabban az időben, tíz percet sem... Csupán Kansas City-ben töltöttek el egy teljes napot mind a ketten, tudtak is egymásról, de szerencsére, személyes találkozásra és a várható izgalmas párbeszédre itt sem került sor közöttük.

Kelly már végkép kifulladt. Szegény feje hetek óta nem ismerte a párnát. Egyetlen tápláléka a térkép és a menetrend volt. Amikor Kansas City-ben különös szerencsével elkapta az utolsó éjszakai vonatot, amelyről Warren lemaradt, érezte, hogy erejének végére jár.

— Isten legyen irgalmas nyomorult lelkének! — mondotta Warren.

Tovább, tovább és tovább! Eleinte egyik államból a másikba. Ekkor még egynapi járás távolság volt köztük. Aztán már városról-városra, ahol alig egy mérföld választotta el őket. Coloradóban Kelly cigarettára gyújtott és nagy könnyelműen eldobta a gyufát. Később rájött, hogy ezzel kétségtelen, áruló jelet hagyott maga után, de nem volt ideje visszatérni...

Most már aztán egymásután dobálta el a gyufaszálakat. Nem menekült többé! Belépett egy kapun, átugrott az ösvényen és a kis ösvény végén, a sziklákkal körülvett tisztáson leheveredett. Erősen alkonyodott már.

Ott pihent és várta üldözőjét. Warren jött is, a kapun, sövényen és ösvényen át, diadalmas léptekkel. Revolver volt a kezében.

— Megvagy végre! — csillant fel a szeme, ahogy ellenfelét meglátta.

Kelly nevetett.

— Ne vigyorogj! — mormogta fenyegetően Warren. — Éppen szerencsés helyen értelek utól. Itt nem jár senki. Most végzünk! Vagy megkapom tőled, amit akarok, vagy tetőtől talpig kibélellek ólommal, ami ebben a fekete csőben vár rád és a holttestedet itthagyom a madarak táplálékának. Vedd el a kezed a zsebedtől, különben átlyukasztom a torkod. Fel a kezekkel! Ülve maradni!

Kelly ülve maradt a sziklán és felemelte a kezét. Nevetett. A homályban is megvillantak fehér fogai.

— A tervek egyik fele nálam van, a másik fele a te zsebedben, — folytatta Warren. — Ide vele! A fél földgolyón át végigkergettelek, hogy visszaszerezzem a terveket. Most aztán megfogtalak. Egy pillanatig se gondold, hogy hajlandó vagyok megfelezni veled a kincset és vagyont, amit ezek a tervek jelentenek. Nem! A kincsre nekem van szükségem!

— Ó, te Istentől elrugaszkodott vészmadár! — mondotta Kelly. — Tudtam, hogy az első alkalommal be akarsz csapni. Megkapom a kincs felét, ha visszaadom a terv felét?

— Azt kapod, amit megérdemelsz! Hidegre teszlek téged, ha két percen belül nem adod ide a tervet. Vigyázz! Számolok. Egy... kettő...

— Szegény jó öreg Warren! — vigyorgott Kelly. Ez már sok volt az üldözőnek.

— Szemtelen! — bömbölte. — Mit jelentsen ez?

— Ez azt jelenti, hogy egyáltalán nem üldöztél, — hazudott merészen Kelly, — hanem én csaltalak el ide. Igenis, elbolondítottalak ide,... érted? Azt hitted, minél messzebbre kerülünk, annál könnyebben végezhetsz velem. Rajta,... süsd rám a fegyvert! Ez lesz az utolsó revolverlövésed. És mégis csak a te csontjaid maradnak itt a madarak martalékának. Hej! Darabokra tépnek majd, mint valami rongyot!

— A madarak?

— Nem. A fiúk! — nevetett Kelly.

— Miféle fiúk?

— A bandám! — felelte Kelly vidáman. — Ez itt az én főhadiszállásom, amelyet időről-időre felkeresek. Ebben a sziklazugban ezer ember van elrejtve, akik csak az intésemre várnak. Körül a kunyhókban és minden kő és minden bokor mögött ott leselkedik egy ember és figyel. Warren, te szegény áldozati bárány, te ugyan pompásan hagytad magad lépre csalni! Haha!

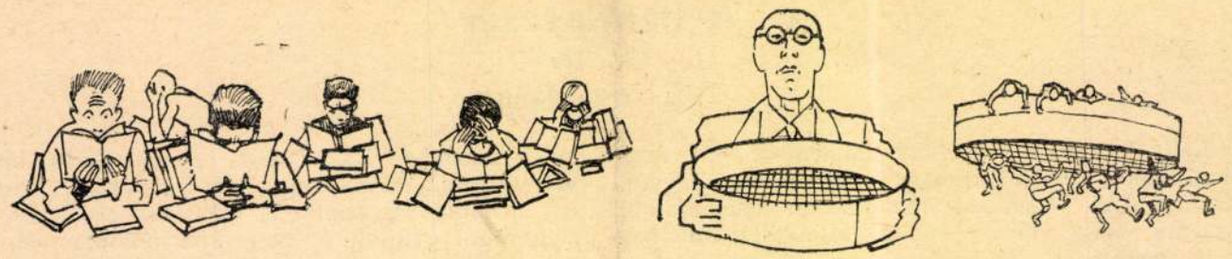

A legújabb öröm: a rostavizsga. Minden gimnázium köteles egy rostát beszerezni. Ezt az igazgató kizárólag sajátkezűleg kezeli. Egyes osztályok máris megvesztegetési kísérletet végeztek a drótostótokon, hogy a rosta lyukai minden gimnázista jogos igényeinek megfeleljenek
Mühlbeck Károly rajza

tintatartót és papírt tettek rá, elhangzott az első végzetes szó:

— Először, másodszor... Ki ad többet érte?

Korondy néni a kezét tördelte, a Korondy fiú odaállt a küszöbre.

— Felgyujtom a házat, ha megfosztanak tőle. Én építettem a saját kezemmel, istentelenség, ha elicitálják.

— Először, másodszor...

— Földönfutók leszünk az édesanyámmal.

— Fizessen — mondta a végrehajtó — még felfüggesszthetem.

Ekkor egy sovány kis kutya fordult be az udvarra a ház mögül s utána egy fiatal leány, a hóna alatt batyuval. Nem vette észre senki, nem hederített rá senki.

— Fizessen — ismételte a végrehajtó — még felfüggesszthetem.

A leány körülnézett, lassan odament az asztalhoz, a végrehajtó elé:

— Mennyit kell fizetni?

— Kétszáz pengőt.

Farkas-Nagy Marika letette a batyut a földre, lassan kibontotta, egy piros kendőből kibogozta a cselédkönyvét, amelyikben összespórolt bérét tartogatta s a kétszáz pengőt leolvasta az asztalra.

— Földiek vagyunk Csíkszeredából — mondta halkan.

A Korondy fiú előbb arasznyira meresztette a szemét, a melle úgy fútt, mint egy kovácsfújtató, aztán odaszorította a fejét az ajtófélfához s bőgni kezdett, mint egy eltévedt birka.

Mikor a végrehajtók elmentek, Farkas-Nagy Marika odament az ajtófélfához, elővette csipkés zsebkendőjét s megtörölte vele a fiú szemét.

— Ne sírjon — mondta — az Isten mindenkit megsegít.

S azután már semmi sem történt.

A viharfelhők a napra sötét kárpitot vontak, az égből kövér esőcseppek kezdtek hullani a virágokra s a batyut bevitték a szobába, hogy meg ne ázzék.

Az esküvő után a virágüzlet persze újra fellendült, a székelyházacska eresze alatt galambpárok turbékoltak s éjszakánként egy kiskutya őrködött a szegény emberek boldogsága felett.

Gyermekarckép
Szántó Gergely plakettje

Kis Tárca

Benne leszünk a pótkötetben

Benne leszünk, mert megígérték, sőt az egyik ígérő már szavát is állotta.

A legújabb eset az, hogy egy jónevű német műtörténetíró meglátogatta Budapestet s itt csodálkozva látta, hogy van magyar művészet is. Erről otthon, Németországban, nem értesült. Miután vastag könyvét kiadta a legutóbbi évtizedek európai művészetéről: „véletlenül" kimaradt belőle a magyar művészet. Most itt Budapesten, — műve megjelenése után — saját két szemével ámulva látta, hogy ilyesmi is van. Becsületes tudós létére rögtön letette a homeroszi nagyesküt arra, hogy pótolni fogja a hiányt.

De nem ő az első. Egy francia kollégája, nem is olyan régen, megelőzte. Párizsban egy óriási méretű művészettörténet jelent meg, egy tucatnál is több vastag kötetben s ebből „véletlenül" kimaradt a magyar művészet. A tudós szerző aztán egyszer Budapestre utazott és itt életében először értesült személyes látlelet alapján, hogy ilyen is van. Megígérte tehát a homeroszi nagyesküvel, hogy ezt a jeles és értékes művészetet ismertetni fogja a pótkötetben.

S úgy is történt.

De még a francia specialista sem volt e téren az első. Mert egy híres angol író megírta a világ történetét, amelyből „véletlenül" kimaradt a magyarok története. Csak későn, műve megjelenése után értesült arról, hogy ilyen is van. Erre aztán megígérte a legnagyobb homeroszi esküvel, hogy pótolni fogja.

Ragyogó kilátásaink vannak tehát arra nézve, hogy mégis csak benne leszünk a pótkötetben.

Mostmár körülbelül az az érzésem, hogy afféle pót-nép vagyunk, pót-kultúrával, pót-művészettel.

Azonban ne legyünk igazságtalanok. Az az angol, francia vagy német tudós, aki a fentjelzett nagy összefoglaló műveket írta, természetes, hogy e munkájához forrásokat használt. Mármost szeretném tudni, hogy a mi művészetünkre nézve miféle források állhattak rendelkezésére? Semmifélék. Hogy megtanuljanak magyarul, azt igazán nem kívánhatjuk. Idegen nyelven pedig nem jelent meg egyetlenegy magyar művészettörténet sem. Évtizedeken át hiába bíztattuk különféle kormányainkat, hogy egy ilyen, a külföldi szakembereknek szánt, szépen illusztrált kiadványt állíttassanak össze s terjesszék a kultúrnépek közt. Mind ez a bíztatás, serkentés, rábeszélés hiábavaló volt. Ne csodálkozzunk tehát azon, hogy kultúránknak egyik legbecsesebb, ékes virága, művészetünk, a legkedvezőbb esetben is a pótkötetekbe szorul s úgy árváskodik ott, mint a fűszerkereskedésben a nemes mokka mellett a pótkávé.

Munkácsy pedig és Szinyei-Merse mint pót-zsenik kullognak ötödrangú külföldi festők mögött, a hálás magyar utókor tehetetlenségéből.

KRÓNIKÁS

Uj Idők 1932. 17. sz.

Sauer, Friedmann, Carols stb., valamenynyien megfordultak Alexandriában.

Egyszer betévedtem a Café Trianonba, ahol tánc is van és szalónzenekar játszik. A zenekar éppen Liszt-estet adott. A zeneszámok alatt szünetelt a kiszolgálás s a nagyrészt arabokból álló közönség síri csendben, áhítatosan figyelt.

A felső társadalom életében érdekes megfigyelni az amerikai és a keleti mentalitás keveredését. A férfi nem keleti kényúr, nem pasa, hanem igavonó, aki egész nap a pénzt hajszolja. Ez az amerikai mentalitás. A nő: csecsebecse, ékszer és a ház urának szórakoztatására való. A nő számára érthetetlen, a férfire nézve pedig egyenesen megszégyenítő volna, ha felesége, vagy leánya, valami hasznothajtó foglalkozást űzne. Még elképzelni is lehetetlen, hogy egy jobb társasághoz tartozó nő: pénzt keressen. Számára ez társadalmi kiközösítést jelentene. Ez viszont a keleti mentalitás.

A bennszülött, különösen a falusi lakosság élete elszomorító. Az Alexandria—cairói, átlag 80 km-es sebességgel száguldó, fényűzően kiállított vonat mentén nyomorúságos kis falvak százai látszanak. Csupa festetlen odú, a legtöbbnek se ablaka, se ajtaja, se kéménye. Ember, állat együtt lakik bennük. Melegágyai a szörnyű tifuszjárványoknak, a trachomának és egyéb szembetegségeknek. A lakosságnak alig tíz százaléka tud írni-olvasni. Pedig szorgalmas, dolgos emberek.

Alexandriát Cairótól 250 km távolság választja el, a valóságban azonban egy egész világ áll a két város között. Cairó Kelet városa, Kelet csodálatos tarkaságaival, festőiségével és Kelet minden szennyével.

A mai arab Cairo legérdekesebb részei a bazárok és az éjszakai negyed. A bazárok: egy egész városrész, bolt bolt mellett, ezerszámra, szűk sikátorokban, félig lerombolt házakban. Rézművesek, cipészek, szőnyegszövők, nagyrészt az utcán dolgoznak. Van egy nagyon hosszú utcája: az Arany-utca. Itt nincs más, csak aranykereskedés, de az aztán száz meg száz.

Az arab nép igen vallásos. Az utcán is sokszor látni őket nagy csoportokban, földre borulva imádkozni. Vallási szokásaik közül igen érdekesek gyász-szertartásaik. Az utca életébe belesikolt egy-egy 30—40 főből álló, tépett ruhájú, feketébe öltözött, órák szerint fizetett, hivatásos siratóasszony-csapat üvöltése. A gyászoló család férfitagjai a gyász első napjaiban házukból egy szőnyegekkel gazdagon felékesített sátorba költöznek, itt vannak éjjel-nappal, itt fogadják a részvétlátogatásokat.

A teve itt nemzeti állat. Míg utcai bérkocsira több engedélyt már nem adnak ki, hiszen lassanként Egyiptomban is kiszorítja a lovat az autó, tevehajcsárok, tevés idegenvezetők, korlátlan számban kapnak engedélyt ma is.

A kairói magyar konzul: Moussa Green házában találkoztam Apponyi Albert gróffal. Hangversenyemre nem jött el. Távolmaradásának olyan magyarázatát adta, amely jellemző előkelő, nagyúri gondolkozására. Egy héttel előbb kapott hivatalos meghívás kötötte őt arra az estére, így legfeljebb csak egy órát tölthetett volna a hangversenyteremben s nem akarta, hogy egy magyar művész hangversenyéről a hangverseny vége előtt való eltávozását egyesek esetleg félremagyarázhassák.

Polnauer László, alexandriai magyar konzul házában, a tiszteletére rendezett fogadódélutánon, amelyen körülbelül kétszázan lehettünk, Apponyi mindenkit elbűvölt, lekötelezően kedves modorával. Káprázatos volt, hogy ebben a modern Bábelben Apponyi mindenkivel a saját nyelvén beszélt s mindig olyasmiről, ami az illetőt érdekelte. A csodálkozás moraja futott végig a társaságon, amikor valaki megkérdezte Apponyitól, hogy először van-e Egyiptomban és Apponyi azt felelte, hogy másodszor, mert már járt itt egyszer, *hatvankét* esztendővel ezelőtt, mikor a szuezi csatornát megnyitották és először került színre Verdi remeke, az Aida.

Még csak azt kell elmondanom, hogy Polnauer konzulék minden alkalmat megragadnak, hogy Magyarországot Egyiptomban megismertessék és megszerettessék. Házuk, melynek személyzete színmagyar, második otthonává válik az Alexandriába vetődő magyarnak. Ők azok, akik az egyiptomi magyar exportot irányítják, számos nagy magyar érdekképviselet van a kezükben és egész napi megfeszített munkájuk közben még arra is marad idejük, hogy a magyar kultúra és sport népszerűsítésével törődjenek. Ők voltak például azok, akik a három reprezentáns magyar futballcsapatot Egyiptomba lehozatták.

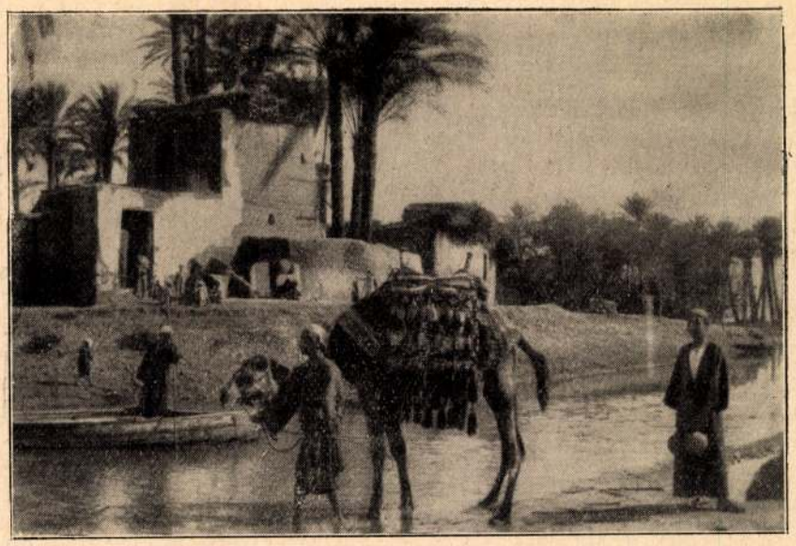

A fáraók országából. Falusi csendélet Kairó mellett

A fáraók országából. A falu szépe

A 17. SZÁM KERESZTREJTVÉNYÉNEK MEGFEJTÉSE:

MAIMŰVÉSZETIIRÁNYOK
ANTOLOGIA IL ARNO O
RE R G PRÉTOR ENGEM
CROMWELL LONDON ILI
UOMO LEÁNYKA LD KEK
SIEN FEDŐ Z GOAL MU
TD ORR ARCANUM ESÉS
U SKIEL SÉTE ÖRÖKRE
LEE KIOSZTOK NÁLA L
LAPOK IT ESETT TAB
IRODA RRRR MIÉNK PE
U YANKEE UV NS ATUS
SN LCI ELMÉNC SNASZ
CERES ATE RISOTTO É
IVÁS ÉR HUR NIO AL
CENZURA A OBRIEN RÉ
ETT RIBISZKE RR KÉS
RE MANN ISOLDE MENE
OKORITÖRTÉNELMIALAK

A MEGFEJTŐK KÖZÜL JUTALOMBAN RÉSZESÜLNEK:

1. Beliczay Lujza
   MÁV segédtiszt
2. Corvin János
   m. kir. csendőrszázados felesége
3. Fehér Ferenc
   városi számellenőr
4. Harsányi Jenő
   evangélikus tanító
5. Kratochwill Margit
   tisztviselő
6. Putzer Jenő

Kérjük, közöljék velünk, mit küldjünk címükre: egy, a szerző aláírásával ellátott díszkötéses könyvet, *vagy* egy félkilogramm kölnivizet, *vagy* hat darab legfinomabb toalettszappant?

Lőrinczy György ötven éve

Az író akkor születik meg, amikor először szorítja valaki könyvét a szívéhez, amikor először tanulja meg valaki valamelyik sorát, amikor először tapad névjegye a hírnév sikos falára. Arra a falra, melyről lehullanak a karvastagságú szegekkel, mázsás kalapácsokkal bevert könnyű névkártyák is, ha nem igazi író neve van rájuk írva, de minden ragasztószer és külső erőszak nélkül is fentmaradnak a súlyos nevek.

Lőrinczy György nevét ezelőtt ötven esztendővel vonzotta magára ez a különös fal, hogy évről-évre mindinkább elválhatlanabbá tegye magától.

Ezt az ötven évet könnyű áttekinteni. Egyenesen halad fölfelé, kanyarodó nélkül, tehát megalkuvás nélkül. Minden kötete egy-egy tiszta ablak, melyen keresztül lehet látni a másikra, az előtte állókra, s a mögötte sorakozók egész seregére. Ezek az ablakok világítanak, s ha átbocsátják is a sötétséget, a napot és harmatot szomjazzák. Verte őket a könnyzápor, vérzivatar, belepte őket csaták füstje, egy leégett ország korma, a kristályüveg keresztül ragyog mégis mindenen, s egy boldogabb jövendő országútjára veti fényét.

Lőrinczy Györgyre nem hatott soha semmiféle divatos áramlat. Sohasem akart más lenni, mint művész és magyar. Mint művész: a művészet örök dogmáit tette hitvallásává, s mint magyar: a magyarság lelkének legbelső hárfáit rezgette. Az ő magyarsága ösztönös, távol a műmagyarok rosszul felvarrott vitézkötéseitől. Nem programmagyar, hanem azért, mert nem tud más lenni. Nem ő keresi a témáit, hanem a témák keresik fel őt. Hozzá fut az özvegy falu háborús szomorúsága, hozzá lengedez a rétek lelke, az ő gereblyéje alá kívánkozik a magyar föld sok-sok álma, neki szólalnak meg a magyar éjszaka szobrai, s vele zengeti el minden szépségét a magyar Tempe-völgy, az álmodó Bükk.

Művei egész kis könyvtárt töltenek meg. Regényeit, elbeszéléseit mély filozófia, széleskörű emberismeret s a kedély szines foszforeszkálása jellemzi. Költeményeiben egy sokhurú lélek magasratörő lírája cseng. De a legelsők közé tartozik, mint ifjúsági író is.

Gazdag ötven esztendő Lőrinczy György ötven éve. Boldogan tekinthet vissza a csúcsról a rimaszombati dombra, mely mint lapszerkesztőt tisztelte egykoron. Büszkén gondolhat a megyékbeli tanfelügyelői kerületekre, melyek csak egy-egy kis hányadát képviselték az akkor még hatalmas Magyarországnak. Messze maga alatt hagyta őket.

Az ötven esztendőn keresztül való utaztában mindig a toll és a szellem lámpása volt az úti podgyásza. Rávilágított emberekre, jellemekre, tájakra, felhőkre és árnyékokra, s a maga szemével nézve, a maga tollával írta meg őket, az íróművész áhítatával, a költő hevületével.

Vannak emberek, akiknek szervezete nem dolgozza fel a cukrot. Lőrinczy György szervezete nem dolgozza fel, s nem osztja el a mai kornak társadalmi és történelmi adottságából áramló keserűséget. Nem mintha nem tudná, de nem akarja. Lelkének finom szűrőin akár sziruppá is képes lenne transzformálni a „keserű levet", melyben a világ forog, de ő ebből energia-forrást gyüjt, sziklákat önt, acélt kovácsol. Megvetette lábát a rögön, s dacol az idővel és a történelemmel. Battériákba tölti lázadozását, s ezzel hajtatja élete óraművét. Könyvei egy meg nem alkuvó magyar író alkotásai.

Az irodalomnak ebből az őrtornyából ünnepi harangszót csendítünk feléje.

FALU TAMÁS

Megnyilatkozás

— Elbeszélés —

Irta: **Kodolányi János**

Akármilyen fürgén mozogtak is a jóltáplált lovak, mégis lassan haladtak. A kisfiú még évek mulva, felnőtt korában is visszaemlékezett a ferde útra, melyet joggal neveztek dűlőútnak. A kocsi minduntalan oldalradőlt s meg kellett kapaszkodni az ülésben, hogy ki ne boruljanak. A kocsis halkan füttyögetett az ideges lovaknak, hogy csillapodjanak. S elől, a bak mellett, az öreg vizsla is minduntalan összeráncolta pofáját bosszúságában, mert majd kiesett a kocsiból. Hol jobbra, hol balra dőltek veszedelmesen s a két kis lipicai szürke hortyogott, mert visszatartották.

Végre aztán a sorompónál megállt a kocsi.

A főerdész, aki eddig magábazárkózott feszességgel ült az erdei kocsin, mintha megvidámodott volna. Szigorú, sovány, puritán arca meglágyult, összecsípett szemében vidámság csillogott, hosszú sovány alakja mintha megruganyosodott volna a szürke vadászruha alatt s fegyverét bizonyos tisztelettel s jóleső közvetlenséggel vetette a vállára, csövével előre. Megcsattintotta sovány ujjait és a vizsla szűkölve a vállára ugrott.

— Majd a kéméndi sorompónál várj meg, hatra ott leszünk, — mondta a kocsisnak s elindult a sorompó mellett kanyargó gyalogösvényen, az erdő belseje felé.

A kisfiú boldogan dobogó szívvel követte apját. Egészen kipirult az örömtől, torka összeszorult s nagy áhítattal bámulta meg az erdő borzongó, susogó fáit.

Hatalmas tölgyek oszloptörzsei sötétlettek, végeláthatatlan sorban s a fák tövében sárgállott az avar. Valami különös, megfoghatatlan zengés hullámzott a boltozatos erdő felett és az itt-ott áttörő napsugarak mint libegő gyertyák ragyogtak a mélységben. Még hallatszott a távolból a vadászkocsi zörgése, a lovak fújása és horkantása, a kocsis fütyörészése, aztán elhalt az is.

A kisfiú egy darabig félénken haladt apja mellett. Nem mert kérdezni semmit, pedig érdekelték volna a madarak és a kis halványkék meg lila virágok is. De amint jobban és jobban belevesztek az erdőbe s elindultak a hegyoldalban felfelé kanyargó ösvényen, szíve mindjobban a torkába szorult és meghatottsága szinte könnyekig növekedett.

Ketten voltak a végtelen sűrűben, a homályban

Rákos István,
a Tanítók Országos Szövetségének elnöke.
A magyar tanítóság ezzel az emlékéremmel
kedveskedett neki. Szántó Gergely műve

Uj Idők 1930. 20. sz.

Szántó Gergely

Magyar Iparművészet
1930. 3-4. szám
56. l.

Vas Gereben

Kalma József

Kindlovits Pál

tényleges kiadások és bevételek között.

ECEMBER HÓ 31-ÉN

NYERESÉG

	Előirányzat		Eredmény	
	pengő	fill.	pengő	fill.
gsági díjakból	21.300	—	20.950	25
matok	800	—	1.738	40
állítások	5.500	—	14.310	47
adványok	6.000	—	5.326	95
gyes bevételek	10.000	—	16.515	62
lamsegélyek:				
a) vallás- és közoktatásügyi minisztérium	1.600	—	4.600	—
b) kereskedelemügyi minisztérium	3.000	—	3.980	—
főváros segélye	1.200	—	1.200	—
lományok	1.000	—	1.000	—
öltségvetési hiány, veszteség	22.447	71	10.833	11

Veszteség 1925-ben	7.103·69		
» 1926-ban	3.573·40		
» 1927-ben	1.195·91	11.873·—	
Nyereség 1928-ban	225·29		
1929-ben	814·60	1.039·89	

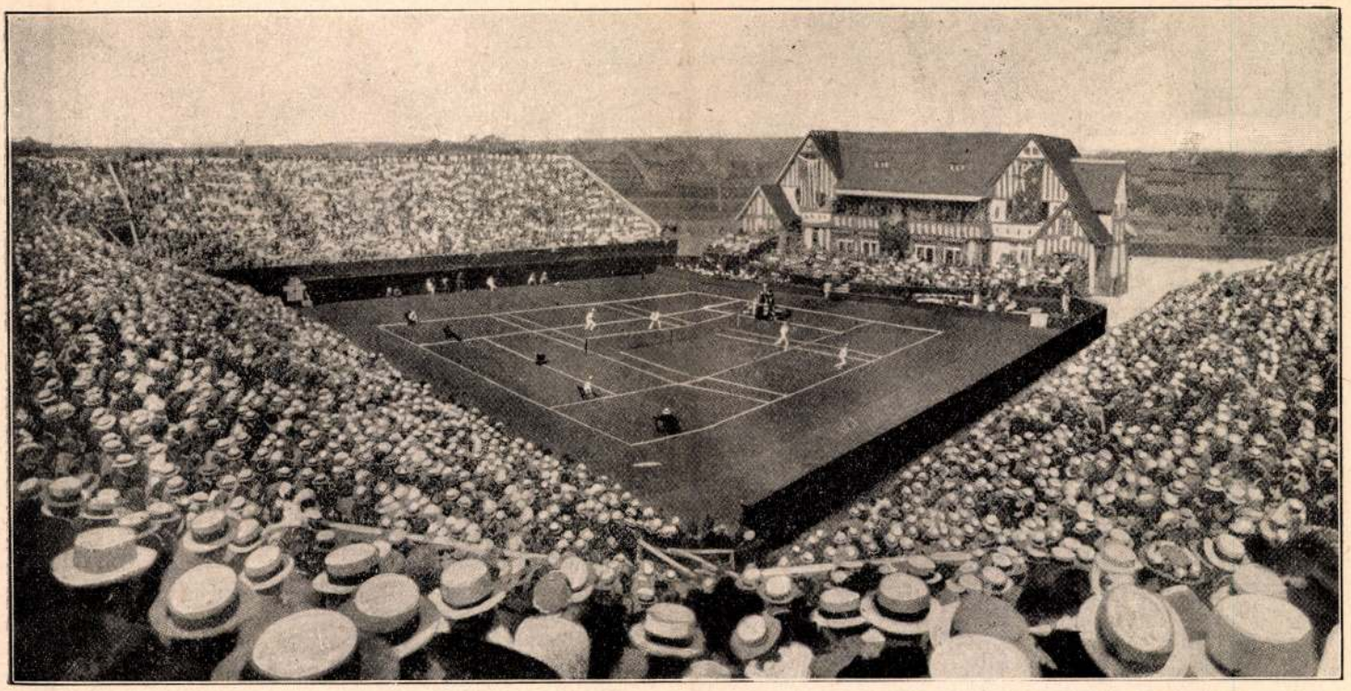

Tenniszverseny Ausztráliában

Kelemen Aurél: A modern lawn-tennisz c. művéből

mészetes mozdulatokból áll csupán és különösen hölgyeknél fontos a szép és graciózus mozgás. Sportunknak fejlettsége mellett bizonyít különben, hogy a Margitszigeten *Göncz* Lajosnak, Budapest bajnokának vezetése alatt *tenniszískola nyilt meg,* amilyen ezidőszerint csak Párizsban és Cannesben van, *Lenglen* Susanne vezetése alatt. E hó végén jelenik meg tenniszlapom is".

Felkerestük a tenniszjskolát és éppen Bethlen Istvánné grófnét találtuk ott, tanulás közben. A kegyelmes asszony férjétől, a miniszterelnöktől kapott kedvet a tenniszre és a hölgyek számára legnehezebb ütést: a *backhandet* gyakorolja.

Göncz bajnok az egyéniséget akarja fejleszteni, nem sablonos ütéseket oktrojál tanítványaira. Most, hogy tavasszal olaszok, spanyolok, franciák és amerikaiak lesznek vendégeink, különösen fontos, hogy reprezentativ játékosaink rendszeres tréningben részesüljenek. Az iskolának egyébként kétszáz tanulója van, akik kezdő, haladó és versenyző fokon nagy buzgalommal ambicionálják a szivet, lelket gyönyörködtető „fehér sportot": a lawn-tenniszt. Mint valami matematikai táblán, úgy itt külön ütögetőfalon tanulják az alapvető ütéseket. A fal a visszaverődés törvénye szerint hiven megmutatja, hogy az ütés magasságban, irányban, erőkifejtésben helyes volt-e? De ugyancsak érdekes a játék taktikája. Természetesen itt is fontos szerepet játszik a mechanikai törvények célszerű alkalmazása, a hely és erőbeosztás, de még ennél is fontosabb *a jó pszichológia.* Mert végeredményben *nem a testileg erősebb, hanem az idegileg szivósabb és a tervszerűen dolgozó játékosé a győzelem az esetek túlnyomó többségében.* Ezért a versenyjátékosnak jó megfigyelőnek kell lenni, ki kell tudni puhatolni az ellenfél gyengéit, azonkívül pedig nagy önfegyelemmel kell rendelkeznie és nem szabad magát külső körülmények által lelki egyensúlyából kivettetnie. A testi ügyesség mellett koordinált szerepe van a lelki erőnek is. Ez is megmagyarázza azt a nagy lelkesedést, mely ezt a sportot körülveszi és okát adja egyre nagyobb népszerűségének.

Két szem

Voltam gyermek, homokba játszó,
csudálkozó és önfeledt.
Bámulva néztem, hogy' kigyózik
a füst a háztetők felett.

Voltam diák, ki padsorok közt
sóváran csöngetésre vár.
Kamasz, vígkedvű, pelyhesállú,
hős szoknyakergető szamár.

Voltam e földön bús gyalogló,
ziháló gyors kengyelfutó.
Bölcs — és bolond. Izzadva fázó.
Mindent és semmit sem tudó.

Voltam kipirult vőlegény is,
ki csókot és mosolyt keres.
Voltam poéta. Voltam vádlott
és hetyke, önző felperes.

Voltam a mennyben. És a mélyben,
hol a koporsót enyvezik . . .
Ma nem vagyok más, csupán két szem,
mely lecsukódva könnyezik . . .

Somlyó Zoltán

Magyar Panteon: Gróf Zrínyi Miklós. Szántó Gergely plakettje

Uj Idők 1927. XXXIII. 17. sz.

Náthaláz

— Elbeszélés —

Irta: **André Birabeau**

Jules menni készült. Az asszonya mégegyszer gondosan körülnézte.

— Lássuk csak... megvan a sálod?.... a sweatered?... Elég meleg az a gyapjuharisnya, amit vettem neked?... Rajtad van a flanell haskötő?...

— Rajtam. Különben is autóval jönnek értem a boulevard sarkáig.

— Jól begombolkozz!... Vigyázz magadra, hogy meg ne fázz.

Végül, kissé nyugtalankodva bár, de elengedte. Nem nagyon szerette, ha ilyen ködös időben kinn járkál. Ugyis olyan kényes természetű. Aztán meg, ki nem állhat beteg lenni. Társai közül akárhány egy csöppet sem fél holmi kis betegségtől, amellyel napokig el lehet lustálkodni az ágyban, míg körülötte a szorgos és résztvevő asszony sürög-forog. Jules azonban nem ilyen. Nem bírja elviselni a semmittevést. A feje folyton dolgozik s türelmetlenül várja, hogy ismét munkához láthasson. A betegség, mely a szobához láncolja, elbutítja, valóságos irtózattal tölti el. És éppen Auteuil-ben történt tavaly is, körülbelül ilyen időtájban, decemberben, hogy tüdőgyulladást kapott, amellyel három hónapig nyomta az ágyat. Mert ez az Auteuil rettentő! Jeges szél fuj benne mindig, a Bois de Boulogne felől... Dehát, mit lehet tenni? Élni kell, úgye? És ha az embernek éppen ott van dolga...

És Julesnek éppen ott volt dolga, ezen a ködös decemberi estén. Igaz! Még nem is mondtam, hogy Julesnek mi a mestersége. Hát kérem: Jules betörő.

A boulevard sarkán ráakadt a barátaira, akik autóval várták. Egy autóval, amit éppen az imént csiptek el egy kávéház terrasza elől. De Jules nem igen volt megelégedve a szerzeményükkel.

— Na, ügyes fiuk vagytok, mondhatom! Olyan hideg van, hogy majd szétreped a hőmérő, ezenfelül tán két-három órahosszat kell majd álldogálnunk valami nyavalyás kis utcában, ahol a léghuzam csakúgy süvít és ti egy torpédóval jöttök! Nem tudtatok egy fedeles kocsit választani!...

Az elhagyott sétányt, melynek gyalogjárója mellett kocsijukat, eloltott reflektorokkal, megállították, valóban csontig hatoló nedves hideg ülte meg. A társaság útjának célját — egy kis palotát — nézegette. A ház még nem aludt. Az egyik helyiségből a zsaluk által keskeny csíkokra szelt fény szűrődött ki.

— Egész biztos, hogy a rádiójával babrál! — dörmögött Jules. — Hogy a mennykő csapna abba a masinába! Mióta ez divatba jött, még a nyolcvanéves vénemberek sem fekszenek le éjfél előtt... Azelőtt dolgozhatott az ember tizenegy órától kezdve nyugodtan... Ugyan, mikor kerülünk ma ágyba, ha ez így megy?... Lesz vagy két óra biztosan!

A világosság csak nem akart kialudni, ellenben a köd percről percre sűrűsödött. Jules megevett két mellbonbont és elszívott egy eukaliptusz-cigarettát. Szeretett volna kissé topogni is s a kezeit a combjához verni, hogy a vérét kissé sebesebb mozgásra bírja, ezek azonban olyan dolgok, amik nem ajánlhatók betörőknek, akik nem ragaszkodnak ahhoz, hogy jelenlétüket észrevegyék. A fény még mindig világított.

— Ejnye, az ördögbe is! — mordult fel Jules, — csak nem fogjuk itt megvárni, míg meggebedünk! Én bemegyek.

Átugrott a rácson és eltünt.

Néhány perccel később helyben volt. Ohó, itt aztán melegebb a hőmérséklet, mint az utcán. Sőt, túlságosan is meleg! Nehéz és száraz hőség uralkodott a szobában. Hálószoba volt ez, még pedig valami olyan ember hálószobája, aki nagyon félti az egészségét. Kárpit zárt el légmentesen minden ajtót, minden nyilást. Jules érdeklődve nézett körül tolvajlámpája nagy, kutató szemének sugárkévéjénél, midőn valami zajt hallott. Jöttek! Ki akart surranni a szemben lévő ajtón: le volt zárva! Ott kellett maradnia a függöny redői között.

Egy öreg úr lépett be a helyiségbe, a nyakán selyemkendővel, sarkig érő házikönttösbe burkolva. Köhögött, köpködött, fújta az orrát, aztán a homlokát tapogatva, mormogta:

— Nagyon forró . . . Lázam van

És kimerülten roskadt bele egy karosszékbe. Egy vén cseléd valami gyógyteát hozott neki egy csészében s mielőtt jó éjszakát kivánt volna gazdájának, megkérdezte:

— Nincs jobban a nagyságos úr?

— Jaj, dehogy vagyok, szegény Emiliám! Olyan influenzám van, hogy no! . . .

Az öreg cseléd visszavonult, anélkül, hogy észrevette volna, hogy a függöny, mely mögött Jules rejtőzött, remegni kezdett . . .

Igen. A függöny remegett! . . . Hallatlan, hogy mi mindennek van az ember kitéve, ha véletlenül betörő! Az ember nem is gondol semmire, szép nyugodtan bejön és puff . . . fertőzött lakásba botlik! Óvatosságból még az influenzás cimborákat sem látogatja meg és ha egy bajtárs azt mondja, hogy: „No, érzem, hogy én is megkaptam!“ alig fog vele kezet és becsukja a száját, hogy el ne nyelje a másiknak a mikróbáit. Vigyáz az ember, elvégre is, amennyire csak tud és tessék! Egy fertőző beteghez jön dolgozni!

Alapjában véve ez a mesterség csakugyan sok veszedelemmel jár.

Jules nagyon rosszul érezte magát a függöny mögött. Megpróbálta befogni az orrlyukait, visszatartani a lélekzetét, menekülni ettől a túlfütött levegőtől, melyben érezte a mikróbák hemzsegését. Lélekzeni azonban mégis csak kell! Sőt talán órákig kell még itt lélekzenie, míg az öregúr elalszik.

— Azt már nem! — szólt Jules s kilépett a függöny mögül.

Hogy azonban az ablakhoz jusson, el kellett haladnia az aggastyán előtt, aki megpillantva őt, nagyot kiáltva emelkedett fel.

— Ne öljön meg! Ne öljön meg! . . . Nézze, itt a pénzem, csak ne öljön meg!

És Jules felé nyujtotta pénztárcáját, sőt meg is indult Jules irányában, minthogy az nem közeledett hozzá. Jules pedig hátrált . . .

— Dehát vegye már el! Itt van! Fogja!

Még előbbre jött, Jules egyre csak hátrált. Mikor a háta mögött érezte az ablakot, hirtelen megfordult s kiugrott rajta. Amint teljes erejéből futva, keresztülvágott a kerten, hallotta, hogy az öreg a szobában ötször, hatszor tüsszent.

— Az áldóját, — mormogta Jules — ez egyszer még szárazon szabadultam!

Franciából fordította: *Szolchányi Károly*

Szántó Gergely

Szántó Gergely plakettje
Medaglia di Szántó Gregorio

Csókássy

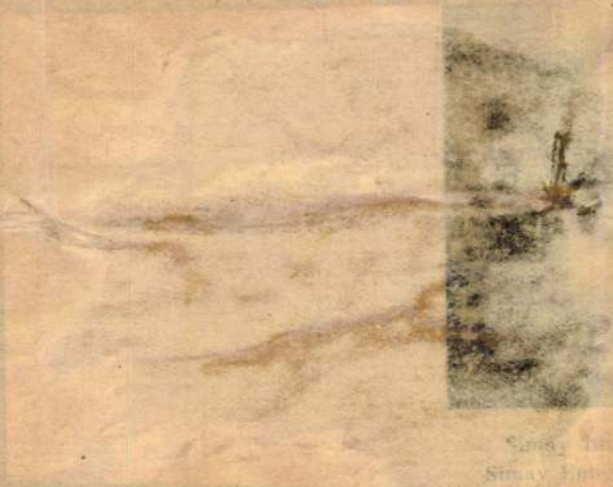

a vér. Körülbelül akkor csókolta meg ő az asszonyt ott a fák alatt. De milyen szamárság ez, hiszen nem tudhatott róla, nem láthatta meg, éppen a város ellenkező részén történt, isten tudja hány kilométerre onnét, hogy ez az embr összeesett és végignyult a földön. Mi baja?

Az orvos vállat vont.

— Nem tudjuk. Szinte érthetetlen. Nem sebesült meg, belső vérzésről szó sem lehet, minden szerve ép és jó, csak a szíve dobogása kétségbeejtően gyenge. És pillanatról pillanatra gyengébb. Megpróbálkoztunk mindennel, injekciókat kapott, de olyan az a szív, mintha valami vasfal venné körül, ami egyre vastagabb lesz és nem enged hozzá semmi segítséget. A szívműködése akármelyik pillanatban elállhat, annyi szent. Tessék talán sietni.

Szilasi tele kényelmetlen és gyötrő érzésekkel lépett be a kórterembe. Odavezették egy ágyhoz, amelyen lecsukott szemmel feküdt a beteg: a fekete ember. Abban a pillanatban, amikor Szilasi megállt az ágya mellett, felnézett. Egyenesen rá. Most is oly mozdulatlan, oly merev, oly kifejezéstelen, oly érzéketlen volt a pillantása, mint akkor este. És megszólalt, nagyon halkan, de nagyon érthetően.

— Most már aztán vigyázzon rá, mint az életére. Jaj magának . . .

A mondatot nem fejezte be, a szeme tágrameredve nézett Szilasira és ez a szem nem rebbent meg többé. Az apáca felemelt egy fehér törülközőt és ráborította.

V.

Az asszonyt megrázta a szerencsétlenség és félévig gyászolta az urát. Ez alatt a félév alatt kissé megnyugodott és lassan újból találkozhattak. Mert hiába akarta Szilasi, hogy a gyászeset után szépen, egyetlen kanyarodóval elfordítsa az útját a háztól, amelyben a fekete ember özvegye lakik. Ugyanaz a néma hatalom, mely rohanva röpítette a kórházba, sodorta vissza ellenállhatatlanul az egyszer megizlelt gyümölcs felé.

Pedig találkozásaik csendjében, amelyben az asszonynak szemmelláthatólag egyre több öröme telt, Szilasi nem sok gyönyörűséget talált. Ó, nem az asszony miatt. Ő szép és ellenállhatatlanul finom volt most is. De mögötte, nem is, inkább kettejük közt, elmosódva és mereven állt egy fekete árnyék, amelyre lehetetlen volt nem gondolni: az, aki oly furcsán elment.

Szilasi sokáig küszködött ezzel az árnyékkal, elűzte, visszajött, megint elűzte és talán hónapok multak el, mikor végre kezdte úgy érezni, hogy nincs közöttük többé semmiféle nyugtalanító dolog. Ekkor indulhatott tovább azon az úton, ahol a hüvösvölgyi fák alatt egy csóknál az egész dolog abbanmaradt.

VI.

Az asszony úgy akarta, hogy várják meg a gyászévet és addig ne is beszéljenek arról, hogy összeházasodnak.

Míg azonban az az idő elkövetkezik, egy újabb félév telt el. És egy félév sok idő egy olyan férfi életében, aki, mint Szilasi, soha nem ismerte a nagynagy állomásokat. Kikötőkben ő csak megpihent, de nem tartózkodott, szállt a gálya vele tovább, új habokra.

Szilasi egy napon úgy gondolta, rájött arra, hogy az asszony már nem foglalja le őt annyira és nem is érdekli őt annyira. Igen, rájött arra, hogy az asszony egyszerűsége és finomsága mellől hiányzik valami, ami eddig izgalmas volt és ami eddig oly különössé tette az egész kalandot. Hiányzik a fekete ember, hiányzik elevenen és hiányzik immár a furcsa és kényelmetlen, de mégis rendkívüli árnyéka.

És ezzel mintha a maga részéről máris befejezte volna a dolgot. A sakkmester, a brilliáns nyitányok és szellemes és élvezetes folytatások játékosa kegyetlen végjátékos volt. Gyors, brutális, huzavona nélküli. Ezek a hetek, amikor az asszony megérezte először a férfi távolodását és aztán látta és tudta azt, aminek be kell következnie, ezek a hetek az asszonyra rettenetesek voltak. Új halottat temetett, még váratlanabbat és az ő szemében még érthetetlenebbet: önmagát. Szilasi volt első nagy, vággyal és élettel teli szerelme.

Szilasi látta a szenvedéseit és a küzdelmeit. De vállat vont. Majd beletörődik. Ilyesmibe még senki se halt bele.

És egy napon, valami kis összekoccanás után, mondvacsinált nézeteltérések közt, kirukkolt a végszóval.

— Édesem, legokosabb, ha nyomban elválunk. Nem értjük meg egymást. Maga is keres egy másikat, aki inkább hozzáillő, én is. Éljen boldogan.

Az asszony, aki a maga nagy jóságával és tisztaságával mégis, utolsó percig sem hitt abban, hogy ez elkövetkezhetik, most felakadó szemmel és tágranyílt ajakkal nézett rá. Háromszor-négyszer végigrázta a hideg, aztán görcsösen egymásba fonta a kezeit és egy szót sem szólt.

Szilasi, amint lefelé ment a lépcsőn, elégedetten gondolt arra, hogy ennek az asszonynak a finomságában mégsem csalódott: nagyon kellemesen, simán sikerült a válás.

Örömében egy görbe estét rendezett magának és meglehetősen késő éjszaka volt, amikor hazament.

Belépett a hotelszobába, bezárta maga után az ajtót, aztán felgyujtotta a villanyt.

És ekkor a rémülettől megdermedve látta, hogy ott ül a szobájában valaki, ágya mellett a széken. Egy árnyék, egy törékeny semmiség, egy sötét lidérc: a fekete ember. És most feláll és ránéz, merev, érzéketlen szemével.

És látta azt is, hogy a kezében csillog valami. Hirtelen eszeveszett rémülettel jutott eszébe, hogy a revolverét ott szokta tartani az éjjeli szekrénye fiókjában.

VII.

Másnap, késő délután, amikor feltörték a szobája ajtaját, ott találták, két lépésre az ajtó mellett, holtan. Lőtt seb volt az oldalában, a szíve felett, és a sebből már nem is szivárgott a vér.

Senki se hallott pedig az éjszaka semmit, senki se látott senkit.

A legcsodálatosabb az volt a dologban, hogy fegyvert a szobában sehol sem találtak.

Magyar Panteon. Jókai Mór. Szántó Gergely plakettje

Uj Idők ~~1922~~ 1927. XXXIII. 6-7.

Legenda a fekete emberről

— Elbeszélés —

Irta: **Bónyi Adorján**

I.

Szilasi talán maga sem emlékezett volna rá, hol és mikor ismerkedett össze velük, a fekete emberrel és a feleségével. Valahol, valami társaságban, hiszen ő annyi helyre járt, annyira szerették mindenfelé, annyira kényeztették és annyira elkapatták. Szép, elegáns, előkelő, egészséges és kellemes ember volt és megszokta, hogy mindent megkapjon az élettől, amire csak gusztusa támadt. Igazán nem lehetett panasza, hogy a szerelem istenei kegyetlenek hozzá.

Egy este aztán valahogyan ott találta magát a házuknál, tea mellett, barátságos szobában, kellemes és csendes vendégségben. A lámpa széles, öles ernyője alól álmatag szelidséggel áradt a fény.

És ebben a fényben Szilasinak úgy tetszett, hogy először látja meg az asszonyt. Először látja, itt egy meleg szoba meghittségében, hogy milyen finom, milyen kívánatos és milyen szép. Sokkal szebb, mint egy tucatnyi a többiek közül, akik kint pompáznak a fényben és hangosságban. Szilasi tágranyitotta a szemét, úgy itta fel ezt az eddig ismeretlen, egyszerű és éppen ezért százszorosan izgató szépséget.

És ekkor megrezzent. Mintha egy bogár mászott volna hirtelen végig az arcán.

A fekete ember nézte őt, a férj. Mozdulatlan és kifejezéstelen tekintettel. Semmi harag, semmi szenvedély nem volt ebben a pillantásban és Szilasinak mégis az volt az érzése, mintha ez a kellemetlenül nyugodt és érzéstelen tekintet mondott volna valamit. Egyetlen egy szót, annyit csak:

— Látlak.

Igyekezett egészen közönyös arcot vágni. Udvarias volt, kellemes, elmés, ragyogó. De óvatosan kerülte, hogy annak az embernek a szemével megint találkozzék a tekintete.

Mikor az asszony egyszer kiment a szobából, mind a ketten mélységesen hallgattak. Már közeledtek újra az asszony léptei, amikor hirtelen, egészen váratlanul megszólalt a fekete ember és nagyon halkan azt mondta:

— Ő az én életem. Abban a pillanatban, amikor kisiklik az életemből, ha csak egy percre is, meghalok.

Szilasi bambán bámult rá és nem felelt semmit. Már az ajtóban állt az asszony és nevetett.

II.

— Tulajdonkép mi közöm hozzá? — tünődött bosszankodva Szilasi éjszaka, mikor hazament. — Végre is... nem csináltam semmit. Csak szabad valakire ránézni.

De nem birt megszabadulni annak az embernek a pillantásától. Mintha ott égne az egész testén, bent a lelke mélyéig. Félt. Igen, ez az érzés nem volt semmi más, mint félelem.

Egy ilyen embertől! Maga elé képzelte: kicsi, száraz, fekete ember, hálni jár bele a lélek, az arca mint a pergamen, kezei oly vékonyak és kicsinyek, mint egy gyermeké, egy orkán egész biztosan ledöntené a lábáról. Olyan a bőre, mintha évtizedekig vadászgatott volna valahol Afrikában vagy Indiában. Cserzett, sötét és soha sincs rajta semmi eleven kifejezés. Nem is ember, csak árnyéka egy embernek.

Szánalmas. Szégyen még rá gondolni is, hogy egy ilyen erős, egészséges, hatalmas valaki, mint ő, utána nyuljon valaminek, ami egy ilyen árvához, egy ilyen nyomorulthoz tartozik... egy ilyennek a boldogsága és az élete...

És ekkor lehunyt szemei előtt oda állt a fekete ember árnyalakja mellé az asszony képe is. A maga csodálatos és finom egyszerűségében és sugárzó jóságában, üde szépségében és kívánatos tisztaságában.

Milyen különbség, milyen megmérhetetlen különbség!

És hirtelen harag és bosszúság fogta el. Nem vétek, nem igaztalanság, nem gazság az, hogy egy ilyen asszony mártir legyen egy olyan ember oldalán. Hát lehet erre törvénye az életnek, mentsége a véletlennek?

Mint egy édes virág, amelynek a szirmán egy sötét kis kukac ül. Egy féreg.

Szép asszony. Egészséges, üde, fiatal szép asszony. Egészséges, erős, életet adó, örömöt adó férfi mellé termett.

Lehunyta a szemét még jobban és mosolygott.

III.

Nem volt nehéz dolga. Nála már az ilyesmi gépiesen ment. Az indulás művészete a kisujjában volt, mint egy sakkmesternek. A folytatás pedig már csak játék: ha bonyodalmasabb és szokatlanabb, annál érdekesebb és annál élvezetesebb játék.

Így hajolhat a fa büszkén a patak fölé, mely ártatlan kedvében visszasugározza a képét és azt hiszi, hogy vígan tovaszalad, pedig a kép örökre ott van benne és rajta, míg csak a fa mellette áll.

Az asszony jó és hű asszony volt, de az a sugárzás, mely a hódító férfi lényéből feléje áradt, gyanútlan és szűz talajra talált, hol megérlelhette mindazt, amit akart.

Egy hét mulva már telefonon beszélgettek. Két hét mulva már levél jött és levél ment. A harmadik héten pedig, künn a Hüvösvölgy felé vezető úton, a nagy fasor lombjai alatt a feketedő alkonyatban a férfi forrón megcsókolta az asszonyt és az asszony lehunyt szemmel és engedelmesen fogadta a csókot.

Szilasi fütyörészve és jókedvűen ment haza. Szállodában lakott, kényelmesen, urasan, egyedül. Elégedetten megnézte magát a tükörben és amikor a szájára esett a pillantása, elnevette magát.

Ebben a pillanatban megszólalt a telefonja. Fölemelte a hallgatót. Egy kórházból beszélt valami orvos. Egy súlyos beteget hoztak be alig tíz perce, az illető menthetetlen és vele szeretne beszélni.

Ki az?

Az orvos egy nevet mondott. Szilasin kellemetlen hidegség futott keresztül. A fekete ember...

Igen, megy mindjárt.

Aztán leült egy székre és gondolkozott. Tisztán látta újra a fekete ember kifejezéstelen, sötét szemét és keskeny, merev ajkát.

Nem, nem fog elmenni. Minek? Ostobaság. Mit akar tőle megint az az ember?

Cigarettára gyujtott. De még el sem szívta egészen, amikor egyre jobban érezve valami titokzatos erőnek és vonzódásnak a parancsát, lesietett, autót hozatott és rohant a kórház felé.

IV.

Egyszerűen felbukott az utcán, úgy szedték fel és úgy hozták be. Mindössze harminc, harmincöt perce történhetett. Szilasi gondolkozott és agyát elborította

SZÁNTÓ GERGELY. A legutóbbi 4—5 év alatt mindsűrűbben találkozunk a műkiállításon Szántó Gergely frissen kezelt, erőteljesen kidomborodó férfifejekkel és tetszetős revers-kompozíciókkal ékes érmeivel. Dasiora és Römerre, a német nagy érem-

művészekre emlékeztetnek Szántónak kemény fogású érmei s alig hinné az ember, hogy voltaképpen autodidakta műveivel állunk szemben, aki csak férfikorában kezdett plasztikával foglalkozni. Díszítőfestőnek készült, majd grafikusmunkákat csinált, több grafikai pályadíjat nyert, közben vidéken tanárkodott, majd visszatérve Budapestre, mintázgatott, és faragcsált s egykettőre kisplasztikus művész lett belőle. A Jókai-síremlék pályázaton is figyelmet keltett öreg regősalakjával, melyet egyik díjjal tüntettek ki. Újabb érmeiből néhány szemelvényt e füzetünkben mutatunk be.

Magyar Iparművészet

1926. 85. 1

Budapest festői

Irta: **Dömötör István**

A nagyváros nemcsak fogyasztója mindannak, amit a festőművészet termel, hanem modell minőségben inspirál is. Vannak festők, akik különösképpen fogékonyak erre az inspirációra. Szívesen időznek olyfajta témáknál, aminőket utcáival, egy-egy téralakulásával, forgalmával, embersokadalmával az a város nyujt, ahol születtek, laknak, dolgozva és álmodozva, amelynek falait megszokták, levegőjét szívják, amelyhez tartoznak nemcsak illetőség, hanem érzésük és sorsuk folyása alapján. Ugy vélik, ez a téma szintén gazdag változatu, a szín és vonal, a fény és árnyék nyelve számára bőven nyujt feladatokat, akár a szabad természet.

A modern festészet nagy, sokfelé ágazó és sokféle értékü területét ebből a szempontból vizsgálva, egész fejezet alá lehetne összefoglalni azokat, akik a „várospiktura", illetve grafika müvelői. Ősük is van persze, a műtörténelem lapjain ilyennek mutatkozik a XVIII. században Guardi és Canaletto, akik a lagunák városának szépségeit vitték a festővászonra, Velence derült egét a nemes paloták fölött, a karcsú erkélyeket és tovasikló gondolákat. Az ő példájuk ujul ki még intenzivebben akkor, amikor a mult század utolsó negyedében, különösen az angoloknál és franciáknál a grafika és piktura egyre élénkebben fordul utcakép-témák, a város bőrét jelentő architektura és vérkeringését jelentő utcai élet felé. Mitől függ, hogy ily témákhoz kapcsolódó művészet valahol kivirágozzon, mi táplálja a várospikturát? Először magának a témának, vagyis a városnak a művészeket foglalkoztató érdekessége, szépsége akár ódonságában, akár modern újszerűségében. Szerepet játszik kétségkívül a szeretet is a város minden köre-zuga iránt, a lokálpatriotizmus. Művészi célzat, felfogás, temperamentum dönti el aztán, hogy az ily „városi téma" miként jelenik meg, mit közöl velünk a festés vásznán, vagy a grafikai lapon. Az egyik éles körvonalakkal fogalmazott utcai jellemkép lesz, nagy épületsíkok és tömegek viszonyát emelve ki, a másik színjelenségként mutat meg egy festői városszeletet. Lesz, amely sok pozitiv hűséggel, leíró részletességgel állítja elénk a témát, máskor meg szélesen markolt összbenyomást kapunk, az egyik képen inkább a házak építészeti hangsúlyával fogunk találkozni, a másikon — például Monet és Pissarro híres párizsi boulevard-képein — az utcát betöltő mozgás, a fény, a vibráló levegő megragadásával. A meglátás és stilus, a művészi egyéniség különbözősége tehát gazdag variációkra nyujt lehetőséget, de természetesen csak a témának bizonyos kötöttségén belül. Ez a kötöttség: a valósággal való kapcsolat. Annak a rajznak, festménynek, amelyen az ily kapcsolat elsikkad, lehet ugyan művészi értéke, de annál kevesebb köze van, sőt semmi köze sincs ahhoz, amit a „várospiktura" fogalma jelöl. Illusztrálva ez a tétel jól látható azokon az expresszionista, aktivista munkákon, ahol az utca vonala felszalad a levegőbe, a házak egész másként foglalnak helyet, mint ahogy a valóságban festenek fizikai rendjük szerint, keresztül-kasul metszik egymást, rombuszok, mértani ábrák játéka lesz belőlük.

Budapestnek szintén megvan a maga galériája, voltak és vannak festői és grafikusai, akik valaminő vonatkozásban foglalkoztak vele, ecsettel vagy rajzónnal szolgálatába álltak. Kezdődik ez a galéria azokkal az ódon fametszetekkel, amelyek régi krónikák, tudós könyvek elsárgult lapjain Pest és Buda látképéről számoltak be, sokszor jóval több fantáziáló szabadsággal, mint topografikus hűséggel. A mult század első felében, a harmincas-negyvenes évek idején, amikor a Duna két partján empire-stilü vonalakkal alakult ki a fiatal Pest és fiatal Buda, Hild és Pollák Mihály tervező-szellemének városa: egy Hering nevü angol globetrotter-művész, az osztrák Ender, Kuvasseg készítettek finom rajzú metszeteket. Ezek fölötte becsesek városfejlődési, történeti szempontból, mert beszédes módon illusztrálják a mai, milliós Budapest felé vezető nagy és regényszerűen érdekes út egyik állomását. Ugyanebből az időből való a bécsi mester, Alt Rudolf pompás könyomatsorozata, csupa festői, artisztikus kézzel teremtett lap, valósággal fürödve az ódon hangulat kedvességében.

Ezeket a grafikai lapokat a Fővárosi Múzeum őrzi, azokkal a képekkel együtt, amelyeken már magyar művészkezek adják elő a kiegyezés előtti és utáni főváros egy-egy motivumát. Brodszky, Ligeti, Kelety Gusztáv, majd Schickedanz Albert, Bruck Lajos, Nádler Róbert nehány képe jelenti régebbi nyomait a „budapesti galériának", amelybe az élénkebb tempóju gazdagodást azonban az utolsó huszonöt év hozza. Egész sor nevet lehetne felsorolni a modern magyar festészet és grafika emberei közül, akiknek oeuvre-jében budapesti vonatkozásu téma is akad, de itt csak azokat említjük, akik ily természetű ábrázolni valók egész csapatával valóban igényt tarthatnak a „Budapest művésze" elnevezésre. Igy mindenekelőtt Háry Gyula az, akinek kijár e cím, Tabán görbe utcáiról, pittoreszk világáról angol városrajzolók finomságaival vetekedő grafikai gyüjteménye alapján, ujabban pedig a pikturában Gy. Sándor József s a rajzművészetben Beron Gyula és Zádor István. Az ő képeiken, valamint másokén is (például Fényes Adolf vagy Mikola András egy-egy idetartozó munkáján) felismerhető ugyan a budapesti motivum külső jegye, de ezek a képek nem merülnek ki pusztán a tárgyi érdekességben. A festő, a grafikus itt elsősorban nem abból a szempontból közeledett valamely budapesti témához, hogy azt minél hivebben az „utókor" számára megörökítse, hanem művészi alkotókedvből közeledett hozzá, ugyanúgy, mint bárminő más ábrázolnivalóhoz, amely festői feladatot, problémát nyujt. Ezért van az, hogy sokszor egészen jelentéktelen házcsoport, semmitmondó utcarészlet a művészet nyelvére ültetve, érdekelni tud bennünket, vagy valami nagyon ismert budapesti részlet ugy hat ránk, mintha új volna s most látnánk először. Nincs az ilyesmiben semmi különleges vagy nyakatekert ezermesterkedés: a kulcsa egyszerüen az ősi és örök művészet ősi és örök ereje.

Magyar Panteon. József nádor. Szántó Gergely plakettje

Uj Idők 1927. XXXIII. 6 sz.

A kisértet

— Elbeszélés —

Irta: **Pierre Valdagne**

1919 nyarán ismertem meg Porcros szigetérsek egyik szállójában az ifjú Avertin házaspárt. Porcros gyöngye a hyères-i szigetesoportnak. Emile Avartin-t már akkor is kíváló tehetségű festőnek tartották; később, amint köztudomású, iskolát alapított s főképviselője lett egy új művészeti iránynak.

Avertin Porcros-ban való találkozásunk előtt kevés idővel nősült meg. Bájos, nyílt tekintetű leányt vett feleségül, akinek szelleme fogékony érdeklődéssel kisért mindent, ami férje művészetével összefüggött. Különben pedig, szemmelláthatóan imádta Avertin-t.

Emile Avertin egyike volt a leghódítóbb egyéniségeknek, akikkel valaha találkoztam. Művész volt tetőtől-talpig, telve hévvel, lelkesedéssel, aki csak úgy szórta maga körül a váratlan, meglepő ötletek, bizarrül zseniális gondolatok sokaságát a művészetről, az életről, míg fiatal feleségével ennek a csodás szigetnek mesés pompájú növényzettel borított tájait összebarangolta. A porcros-i nyárfák tövében, vagy a tenger dagályától mosott sziklák tömkelegében festett egynémely tanúlmánya mindig legragyogóbb, legigazabb művei közé fog számítódni. Georgette káprázó szemmel követte a művészt. Együtt fedezte fel vele a szinek királyi birodalmát. A férfi lebilincselő, újszerű szavakat talált, mikor vele a levegő tündöklő tisztaságáról, a fák karcsú, hajlékony bájáról beszélt s szinte átszellemülten erősítette, hogy ott lenn, a távolban, a dél diesőséges fényözönében, ahol fátyolszerű, lenge ködlepel borítja a szunnyadó tengert, elmosódó hangok, halk sóhajok, fojtott sikolyok vibrálnak a mélységes csendben. Sóvárgó szemük a messzi álomvilág felé révedezett, ahonnan csábosan ellenállhatatlanul csendült feléjük a szirének csalogató dala...

Szabadságom letelt s én elváltam ettől a kedves házaspártól, átadva őket a pazarúl bőkezű természet s ifjú szerelmük lágyan ringató mámorának...

Néhány hónap múlva azt hallottam, hogy Georgette elhagyta férjét: válik. A festő, aki rohamosan jutott fel a hírnév és dicsőség tetőpontjára, megcsalta a feleségét.

Az eset alig lepett meg. A siker diesfényétől körülragyogott művész csak nagy lelkierővel, kemény elhatározással állhat ellent a lábához rakott asszonyi kegyeknek, amik tartozékai a dicsőségnek. Némely művészfeleség bele is törődik a megmásíthatlanba és vár. Georgette azonban nem volt ebből a fajtából való. A rajta esett sérelem lelke mélyéig megalázta s szétszakítva az immár elviselhetetlenné vált köteléket, családjához menekült vissza.

A következő két-három év alatt nem is láttam őt, s teljesen meg is feledkeztem volna róla, ha Emile Avertin neve, melyet az ujságok gyakran emlegettek kiállításokkal s egyéb szenzációs művészeti eseményekkel kapesolatban, nem emlékeztetett volna Porcros szigetén való tartózkodásomra.

Régi barátaimnál, Choquerel-éknél láttam viszont egy este Georgette-et. Nem is tudtam, hogy ismerik egymást, valamint azt sem sejtettem, hogy öreg barátom, Jules Battelet is jár hozzájuk. Első izben láttam őt ezúttal náluk. Igaz, hogy nem nagyon gyakran kerestem fel Choquereléket: ügyeim akkor jobban elfoglaltak, semhogy a társaságnak sok időt szentelhettem volna. Viszont Battelet barátomat hatalmas kétszersült-gyárának igazgatása tartotta vissza a szalónok látogatásától. Jelenléte szinte meglepett hát, de csakhamar észrevettem, hogy egyedül Georgette kedvéért jött s bizonyosan az ő hívására szánta rá magát, hogy ebben a társaságban mutatkozzék. A többit kitaláltam ezer apróbb-nagyobb jelből, amelyek még a felületes szemlélő figyelmét sem kerülhették el. Battelet szünet nélkül Georgette körűl sürgött-forgott. A nő megkövetelte, hogy mindig a közelében legyen. Társalgásuk hangja pedig feltünően bizalmas volt. Ugy látszik, hogy Georgette teljesen elfeledte bánatát s szemeim előtt egy már szépen előrehaladott flirt fázisai játszódnak le.

Egy ablakmélyedésben végre elfogtam Jules Battelet s kedveskedve csipkedni kezdtem. Ő azonban komoly határozottsággal válaszolt:

— Nem tévedtél: imádom Georgette-et, ő nagyon, nagyon boldogtalan volt. Szeretném, hogy viszontszeressen s hiszem is, hogy elérem célomat. Te tudod, hogy ki vagyok: olyan ember, aki komolyan, becsületesen fogja fel az életet. Georgette, szegény, egy széltolóba botlott bele, aki, azon a címen, hogy művész, a pocsolyában fetrengve töltötte az életét. Én művész nem vagyok: kétszersültet gyártok, de azért van annyi eszem, mint akárki másnak. Elveszem Georgette-et s ő boldoggá fog engem tenni. Minden erőmmel azon leszek, hogy én is boldoggá tegyem.

Ugy hiszem, hogy minden Battelet barátom kívánsága szerint történt, mert, midőn két hét multán találkoztam vele, megkért, hogy lennék tanuja küszöbön álló házasságának.

— A szünidőben nősülök, — mondta, mikor a gyáram kissé kevesebb dolgot ad. Még azt sem tudom, hogy hová megyünk nászútra. Részemről a Svájcot és az Engadint választanám legszívesebben, a hőség miatt. De határozzon az én drága Georgette-em.

Június végével valóban meg volt az esküvőjük s én nem csekély megütközéssel vettem tudomásul, közvetlenül az ifjú Madame Battelet szájából, hogy egyszerűen Dél-Franciaországba utaznak mézesheteiket eltölteni...

Ezen a nyáron évek óta halasztgatott ügyes-bajos dolgaim összetorlódván, le kellett mondanom arról, hogy Párizst, ha még oly rövid időre is, elhagyjam. Munkában töltöttem a nyarat s már október első napjaiban voltunk, midőn, egy reggel, korai látogatót jelentett az inasom. — Battelet volt.

Természetesen azonnal fogadtam. Mekkora volt azonban meglepődésem, mikor a boldogságtól sugárzó Battelet helyett, akinek üdvözlésére siettem, egy gondok alatt roskadozó férfiút láttam belépni. Alig ismertem rá. Battelet azon kezdte, hogy mindenféle közönyös dologról fecsegett, szemmel láthatólag azzal a célzattal, hogy igazi lelkiállapotát előttem leplezze. De midőn a társalgást feleségére tereltem, abbanhagyta a köntörfalazást s kitárta lelkét előttem.

— Georgette maga volna a tökéletesség, — mondta, — ha szeretne engem. De nem szeret. Ő ugyan azt hiszi, hogy szeret, de áltatja magát. Még most is annak a másiknak az emléke tölti be egész lelkét.

Tiltakozni próbáltam, de ő folytatta:

— Látod, ezért ragaszkodott ahhoz is, hogy Dél-Franciaországba utazzunk. Ujból át akarta élni az Avertin-nel tett utazásának benyomásait... Amilyen őszinte, nem is igyekezett előttem szándékát rejtegetni. Nem is tartott tőle, hogy ellene szegülök akaratának. De, miért is ellenkeztem volna vele? Meglátod, kedvesem, milyen tündéri ott minden, — áradozott. — Ismered már a nizzai, a cannesi Riviérát, ahol nincs egyetlen fa, de annál több a por és az egymásra zsúfolt, utálatos villa. Engedd meg, hogy megmutassam neked a „mórok partját", amely százszor, ezerszer szebb mindennél, amit eddig láttál. Porcros pedig egy álomsziget!... Igy jutottunk a „mórok partjára" és Porcros szigetére. Meg volt bennem a készség arra, hogy megcsodáljak mindent, amiért Georgette lelkesedik. Mert, végre is, nem volt-e kedves az ő részéről, hogy osztályosává akar engem tenni hajdan érzett elragadtatásának?... És minden utógondolat nélkül követtem őt, mint ahogy ő, — bizonyos vagyok benne, — minden utógondolat nélkül járt előttem...

Porcros-on vettem észre, hogy az én Georgette-em eltünt. Nincs sehol. Helyette, rajta keresztül, minden szavából az a förtelmes piktor beszélt hozzám. Midőn, a karomat megragadva, lázban égő szemmel beszélt a fák könnyed vonaláról, a sziklaomlás gigantikus szépségéről, mikor végül, szinte magánkívül kiáltott fel: „Ugy-e, gyönyörű? Ugy-e, remek?!" — tisztán éreztem, hogy az az ember ugyanazokon a helyeken ugyanazon szavakat mondta neki. Georgette sajátságos hévvel, nála egészen szokatlan lendülettel beszélt. Lassanként megindultság vett rajta erőt, amely ellen hiába igyekezett küzdeni... A tengerpart szőke homokján pihentünk, a déli verőfény vakító világításában. Mintha az álom bágyadtsága bocsátkozott volna le lágyan a mozdulatlan tenger tükrére. „Hallod? — riadt fel Georgette, hallod, onnan, a messzeségből azt az édes zenét?... Szirének!... Bizonyosan tudom, hogy szirének!..." Ezeket a szavakat, — kedves barátom, — a másik mondta neki itt, ugyanezen a helyen és Georgette előtt, mint egy villanás, tünt fel egy pillanatra annak az emléknek a képe. Hirtelen elhallgatott, mert megértette, hogy az a másik ismét teljesen birtokába vette. Megrémülve felfedezésétől, pirulva hajtotta le fejét, mert bármily könnyü lett-légyen is számára ez az emlék, ez uralkodott rajta mégis s ez töltötte be egész valóját!... A kisértet ott imbolygott körülötte...

— Ugyan, édes öregem, — szakítottam félbe, — vagy te olyan legény, hogy el tudj bánni az ilyen kisértettel!

Battelet kiegyenesedett. Kemény, szép metszésű arca kigyúlt:

— Ne félts te engem!... Kettőnkön a sor. Meglátjuk, ki marad felül!

Fordította: *Szolchányi Pál.*

Asszonyi bohóság

Irta: **Kosáryné Réz Lola.**

Úgy esett az eső, mintha finom ezüstszálak feszültek volna sűrűn az ég és föld között s mintha ezeken az ezüstszálakon muzsikált volna a szél, akár valami eolhárfán. Az ablaknál ott állt az asszony, orrocskáját az üveghez nyomta és sírt csöndesen és nem látott egyebet, csak a bánatát.

Az ablakon túl volt az utca, szemben újra házak és újra ablakok, a házakon túl mezők és hegyek, erdők és folyók és megint csak város, megint csak ablak, megint csak bánatos asszony. A föld csöndesen forgott tovább a régi irányban s az északi sarktól a déli sarkig, az egyenlítő mentén köröskörül mindenfelé voltak asszonyok, akik ebben az órában sírtak, a kőből épült házak szobáiban, a hóba ásott kunyhókban, a pálmarostból font, vagy bőrökkel fedett hajlékokban egyaránt.

És mindegyik a férfi miatt sírt, akit szeretett.

A végtelenségben forogtak a csillagok, izzott a nap, fagyosan keringett a hold. Valahol egy egész világ pusztult el ebben az órában, valahol apokaliptikus csodák történtek.

Élt köröskörül az egész végtelen világ.

Az asszony, akiről szó van, nem látott egyebet, csak a bánatát, mint ahogyan nem látott egyebet többi testvére sem.

Orrocskáját az üvegre nyomta és sírt.

A szél muzsikált az eolhárfán, de ő nem hallotta meg, édesanyja rágondolt a messzi hegyek mögül, kis háza mélyéből. Nem érezte. Barátnői emlegették s egy régi gavallérja felsóhajtott, mert eszébe jutott valami régi nóta.

Nem tudott semmiről, csak azt tudta, hogy a szíve fáj.

Kaplonczay nyugodt lelkiismerettel ült a leshelyén. Jó fészket készíttetett az erdőőrrel magának. A feje fölött deszkatető. Köröskörül: három bekecs, a gallyakra aggatva. Azonkívül lábzsák volt rajta combig.

Két kezén vastag kesztyű, ölében a puska. Így várta a vadat.

Az eső esett csöndesen a kopasz, fekete ágak között. Néha egy-egy falevelet hozott a szél messziről és eléje ejtette, mintha üzenet lett volna valahonnan, valakitől, titkos írással, amit nem tud elolvasni.

Nagyot sóhajtott és meleg gyöngédség öntötte el a szívét.

Vajjon az ő asszonykája gondol-e reá? Most otthon van egyedül, a meleg lakásban. Milyen boldogság arra gondolni, hogy van valahol egy ház, egy lakás, egy otthon, ami az övé s abban egy asszony . . .

A konyhában a cselédek pepecselnek, — neki készítik a tiszta ruhát, a friss kenyeret, a fűszeres leveseket. A szobában az asszony tesz-vesz: az ő számára rendezgeti a fészket. S a gyerek számára, aki jönni fog.

Kedves asszony. Jó asszony. Csak kicsit a fellegekben jár; a minap is elfelejtette, hogy leszakadt a télikabátról a gomb.

Az eső halkan esett, a vadász az ő asszonykáját látta maga előtt és a bajuszába mosolygott. Az erdő mélyén az erdészlak kuporgott, annak a belsejében az erdőőr pipált s éppen így mosolygott maga elé és az erdőn túl, a városokban és falvakban s a tengereken és hegyeken túl a városokban és falvakban sok férfi mosolygott, az asszonyára gondolva, mintha valami kisgyermek hibáját mentegetné:

— Kedves asszony, jó asszony, csak kicsit a fellegekben jár . . .

Mit akar ott?

Mi fáj az asszonynak?

Miért sír, orrát az üvegre nyomva, eltűnődve, elmélyedve?

Asszonyi bohóság úgyis.

Jön a vad . . . Csitt! Eltűnik minden. Puskáját az arcához kapva, a vadász csak az őzet látja már az erdőből, az otthonból, a világmindenségből.

És mikor hazamegy, büszkén és boldogan, vállán a zsákmánnyal, odaveti asszonya elé, hogy vacsorát készítsen belőle.

És lefekszik pihenni.

*

A sírás elmult.

Bohóság volt, igazán.

Az volt az egész, hogy fájt a szíve, amiért a férfi, akit szeret, nem tudja a fellegekbe követni őt, kineveti azt, ami nagyobb érték a legritkább és legkövérebb vadnál. Hogy a férfi csak jó vacsorát akar, haragszik, ha elfelejti felvarrni a gombot és csókolózik este.

De a lelke mintha aludnék, vagy vak volna. Mit is akar ez az asszony? Ő nem érti, az asszony pedig maga sem tudja megmagyarázni tisztán, mi hiányzik neki.

Ezért nézi az asszony az esőt olyan soká, elmerülten és sírva és ezért érzi fájni a szívét.

Igen, a fellegekben jár.

És egyedül van ott.

*

Itt a gyermek.

Gügyög és tipeg a kis bohó. A férfi nagyokat nevet rajta.

De néha fáj neki valami. Úgy érzi, idegen a számára ez a gyermek.

Összebúvik az anyjával s együtt néznek ki az ablakon. Esik az eső.

Bohóságokat suttognak.

Hogy az eső olyan, mintha finom ezüstszálak lennének kifeszítve az ég és föld között.

És hogy a szél muzsikál rajta.

A férfi szeretne velük mesélgetni, velük repülni most már. De késő. Mikor az asszony hívta magával, akkor csak vacsorát akart, haragudott, ha hiányzott a gomb a kabátjáról és csókolózott este. Az asszonyt pedig kinevette, hogy a fellegekben jár.

Most az asszony nevetgél a gyerekkel, halkan és boldogan, a férfi pedig egyedül ül a tűz mellett, a bajuszába mormog és fáj a szíve.

És az ablakon túl ott az utca, mögötte a többi házak és többi városok, erdők, tengerek, hóba ásott oduk és pálmarostosfedelű kunyhók.

És ez így van az egész világon.

Magyar Panteon. Berzsenyi Dániel. Szántó Gergely plakettje

Új Idők 1927. XXXIII. 7 sz.

Szántó Gergely

fülelt, nem robbantja-e szét a fekete csendet valami őrületes sikoltozás? De semmi sem mozdult . . .

Bárcsak túl lennénk rajta! Bárcsak holnap este lenne és az a poltron Gyuszi már itthon volna!

Reggelfelé mégis mélyen elaludt és mikor az órát nézte, már kilencre járt az idő.

Józan reggeli világítás mellett az egész gazdasszony-tragédia jóval ártatlanabbul festett, mint tegnap este. Hisztérikus vénleányok szokták így félreverni a harangokat . . . Biztos, hogy Rollingba is bele fog szeretni, az még mutatós ember! — Zsófika hangosan elnevette magát az ágyban. — Ó, bár venné feleségül a báró, Zsófika szivesen táncolna a lakodalmán.

A nyitott ablakon fűszeres fenyőgyanta szaga áradt be a kertből . . . Egyszerre megzúgtak odakünn a fák: az este nem hiába ment le vörösen a nap, erős szél kerekedett. A szobamennyezetig nyomta föl a vászon ablakfüggönyöket és izzó leheletet fújt Zsófika arcába: déli szél volt, az mindig esőt hoz.

Zsófika a reggeli után csöngetett, de úgylátszik, Julis nagyot hallott. Másodszor is megnyomta a gombot, harmadszor is, aztán megint és megint . . .

Banda! Kiugrott az ágyból, hogy egy szál fürdőkabátban, mezítláb kimerészkedjék a folyosóra.

Az előszoba széles és alacsony ablakon át kapja a világítást. Tejes üveglapokkal van kirakva, hogy kivülről ne lehessen belátni. Az ablak — amelyet Várday Gyula töretett, mikor ide jöttek lakni — a folyosóra szolgál. A folyosó tulsó falán is van ablak, az meg a kertre nyílik és ilyenkor reggeli napfényben ragyog.

Mikor Zsófika még az előszoba ajtajával birkózott, amelyet a szélvész ki akart tépni a kezéből, a tejesüvegen élesen körvonalazott árnyékképet látott. Rögtön fölismerte a Róza kontyát és hegyes orrát . . . A leány a folyosón állott és valami fölé hajolt, ami az ablakpárkányon volt.

Igen: a teáskészlet állott a párkányon. Az árnyékképen föl lehetett ismerni a kanna, a csésze, a cukortartó zömök körvonalait . . . Ma Róza hozza a reggelit? Eddig sohasem szokta . . . Kedveskedik Zsófikának, talán még kegyelmet remél?

„Csak semmi gyöngeség!"

Zsófikát, miközben hűvös kiváncsisággal nézte az árnyékjátékot, egyszerre szörnyű réműlet rohanta meg . . . Mintha virágzó bokrok közül egy tigris ugrott volna reá! A szájához nyomta a két öklét, hogy el ne ordítsa magát, azután remegő lábakkal betántorgott a szobába és ész nélkül visszabújt az ágyába, mint valami megijesztett kis állat az odujába. Odakünn meg dühösen felüvöltött a szél.

Nem volt káprázat, tisztán látta: Róza egy kis üvegből valami folyadékot öntött a teába. Zsófika rögtön méregre gondolt.

Méreg! Halál! — Jéghideg kéz markolt a mellébe . . . Fázott, a szíve fájt és ő úgy érezte, hogy ezt a didergést és fájdalmat most már mindig érezni fogja.

— Kezét csókolom!

Róza az ajtóval viaskodott, azután halk csörrenéssel az éjjeli asztalra tette a tálcát.

— Magam hoztam, Julist el kellett szalasztanom Tálasnéért . . .

A hangja alázatosan és édesen zengett . . . Elhallgatott, majd újból kezdte:

— Nem találom a frakkhoz való pikémellényeket . . . Tálasnénak tudnia kell, hol vannak . . . Nem akarom, hogy velem takaródzék, ha később valami hiányoznék . . .

Egy ideig még várt, de mivel Zsófika néma maradt, habozva kiment a szobából. Az ajtóban visszafordult és ekkor két krétafehér arc, két halálrarémült szempár fordult egymás felé.

Most már kétségtelen, az az ábrázat, az a tekintet mindent beismert: Csetkó Róza meg akarja mérgezni! Ó igen: Gyulus rábízta a házipatika kulcsát és ott vannak a halálfejes üvegek . . .

Az ezüst hideg fényétől megbűvölten, mint madár az óriáskígyót, úgy nézte a kannát, amelyben a méreg volt.

Mit kell most tenni?

Folytatjuk

Nyugalomvágy

— *Heine* —

Hagyd vérezni a sebeid,
hagyd könnyed folyni szakadatlan —
titkos kéjt rejt a fájdalom
s a könnyek sója édes balzsam.

Ha nem sebez meg idegen,
akkor kegyetlenül te tedd meg;
s ha arcodon le könny csurog,
szépen köszönd meg istenednek.

A nap zaja elül, leszáll
az éj, arcát fátyol takarja,
ölében fajankó, ripők,
nyugalmad többé nem zavarja.

Itt nem kinoz a zongora,
gyöngéd füled zenétől ójja,
s nem ér el a nagy opera
szörnyű bravúrfortisszimója.

Itt már nem üldöz, nem gyötör
a művészek hiu salakja
s Giacomo zsenije sem
s világhirének szolga klakja.

A Paradicsom vagy te: sír,
finom fülek boldog világa —
jó a halál, de jobb lett vón,
anyánk ha nem szül a világra.

Kelemen Viktor

---

ségével meg tudta győzni Blankát arról, hogy ő igen boldog asszony.

Az asszony szép volt, de azért mégis valami félszeg benyomást tett. Ő ugyanis a nyugodt, szelid, fehér nők közül való volt, de az ura kívánságára férfivérre szomjas démonnak maszkírozta magát.

Zsófika azt a benyomást kapta, hogy ő és az ura mindenkinek megtetszettek. Főleg persze Gyulus, aki pedig, ha társaságban volt, nem verte magát költségbe, senki fia kedveért. A puszta jelenléte azonban valósággal fizikai jóérzést szerzett az embereknek.

Az étteremből, az immár jókedvűvé és hangossá melegedett társaság, a Denevérbe vonult.

Ez volt a főváros első kubista lokálja; igaz azonban, hogy a forradalmiaknak gondolt dekorációk a kivitelben megalkudtak a pesti kávéházi stilus tiszteletreméltó motivumaival.

Jézábel és Holofernesz, egy külföldi művészpár, táncokat lejtettek, amelyeket a műsor a *szimbolikus* és *misztikus* jelzőkkel illetett és amelyek tulajdonképpen lélekzetet elállítóan szemérmetlenek voltak.

Tudja az ég, a háború óta mindenütt, ahová az ember lép, erotikus tűzláng csap ki a föld alól, mint a nápolyi *solfatara* talajából. Ez a tűz ott izzik az úrinők pirosra festett száján: ott az arany- és ezüstkelmékből kifeslő meztelenségeken, amelyeket boldogan mutogatnak, amióta a divat az exhibicionizmus pártfogója lett; a tűz ott ragyog a kopasz és őszhajú „fiatal emberek" szemében, mert nagyvárosban a „fiatal ember" szó nem korosztályt, hanem életmódot, sőt foglalkozást jelent.

Később a vendégek is táncoltak. Nikolay képviselő Karolával táncolt és valóságos csoda volt, a monoklis viziló milyen nesztelenül és pehelykönnyen siklott végig a parketten.

Zsófika, miközben elnézte őket, azt a biztos benyomást nyerte, hogy a honatya gyógyíthatatlan szerelmese Csalányinénak. És arra is megesküdött volna, hogy Karolának nem kell a kolosszus, alkalmasint utálja is, de mégsem ad túl rajta, mert tudja, az ilyen szerelem mégis csak érték. Néha van az ember szekrényében valami ruha, amit a világért sem viselne, de amit elajándékozni is sajnál, mert ahhoz még nagyon is jó.

Pándy azután fölkérte Zsófikát és Gyula egy helybenhagyó tekintettel megadta az engedélyt.

A festő tüneményesen jó táncos volt, Zsófika azt hihette volna, hogy partnere maga a suly és test nélküli zefir, illusióját azonban mégis megrontotta az a körülmény, hogy mellétől a térdéig állandóan nézte táncosának hozzátapadó testét. A melegség, amely a ruháján keresztül perzselte, a solfatara tüze volt.

Később a kis Rollinggal is táncolt, az talán még szorosabban hozzátapadt. Úgylátszik, ennek ez a módja? Legjobb úgy tenni, mintha az ember semmit sem venne észre, a forró emléket pedig el kell raktározni abba a titkos fiókba, amely ott van a legtisztességesebb asszony szívében is, és amelynek kulcsát még semmiféle férj nem találta meg.

De aztán egyszerre megszeppent és dühbe jött. Mit, — hát Gyulus is így táncol az asszonyokkal?! Az ura éppen most hozta vissza Karolát . . .

— Gyere, Gyulus!

Ravaszul táncra vitte, hogy kitanulja a módszerét. Megnyugodott: az ura sokkal tisztességesebben táncolt, mint a pestiek. Az úgy fogta a táncosnőt, mint a virágot; ezek meg: mint ragadozó a prédát.

Folytatjuk

Hó

Esik a hó. Uj még az Újesztendő;
de farsangol már javában az Idő.
Tetőre most hág a jókedv, a panasz
most vajúdik . . . Jöszte, hamar, szép Tavasz! . . .

Esik a hó, megáll a házfedelen;
de a földön még elolvad hirtelen.
Kikinézek az ablakon, úgy várom:
mikor győz már a fehér szín a sáron.

Szeretem a téli tájat. — A fehér
hó a legszebb s a legolcsóbb szemfedél.
Szemfedél tán; pólya, lehet, altató;
menyasszonyi fátyolnak is mondható . . .

Szakad a hó . . . Most a világ olyan szép:
mint valami végtelen nagy szövőszék;
minden hulló pehely egy-egy halk, fehér
gondolat, mely az égből a földre ér.

Háztetőkre a hó vásznat tereget.
Tél apó, a vén takács, sző-szövöget;
vetélője hideg szellő . . . Most a Nap
mit is csinál? Csak fekete, mély sarat.

Tél van, a hó mégsem akar maradni;
tavasszal meg majd nem akar olvadni;
minden árkot, zeget-zugot betemet
s tartja magát az árnyékban míg lehet.

Ilyen a hó s ilyen minden örömünk,
ilyen minden bánatunk és szerelmünk,
születésünk, életünk és halálunk. —
Úgy elmúlunk: hír sem marad utánunk.

Erdélyi József

Magyar Panteon. Vörösmarty Mihály. Szántó Gergely plakettje

Nyugat 1927. XXXIII. 10. f.

Valentine

— Szép Ernő új regényéről —

Irta: **Farkas Imre**

Különös könyv. Különös emberek. Semmi közük a tegnaphoz. A jazz a muzsikájuk, a néger diszharmónia, a könnyü crèpe-satin az egyenruhájuk, meg a szmoking, amelyből kisápad a habos selyem keszkenő, a cocktail az italuk, amelyet csörögve ráznak a bar-keeperek ezüstös edényeikben, illatuk a Guerlain Mitsoukó és a Chanel. Valami furcsa zsargont beszélnek és amikor cuppog, sivít, nyikorog és hörög a muzsika, egymáshoz fonódnak és táncolnak, táncolnak eszeveszetten.

Én csak láttam ezeket az embereket. De Szép Ernő ismeri őket. Megdöbbentően ismeri. A lányt, — akinek a neve is egy divatos charleston-fölkiáltás: Valentine — a fiút, akinek a szívében még ott lázadoznak a tegnap erkölcsei, a sima modorú gentlemant, az apát, aki legfontosabb családi ügyeinek a tárgyalása alatt is utána néz minden nőnek, a kis színésznőt, aki bódult, forró aggyal kering, táncol, mint egy apró, szédült kis üstökös, a gavallérokat, a négereket, azt az egész, parfőmmel átitatott, hennázott, rizsporozott, térdenfelüli szoknyás, etonfrizurás, charlestonra rángatódzó, tango-milongára vonaglós, gyönyörű, kutya, cudar világot.

Igen, Szép Ernő megdöbbentően ismeri őket. És elénk tárja. Fölhasítja a plasztront, meg azt az egy szál pókháló-selymet a szív fölött. Beléjük lát, rájuk mutat. Ezek vagytok. Nem szereti őket. Nem az ő világa. Csak ismeri őket. És szuverén joga írni róluk, mert itt vannak, mert látjuk őket, mindenütt, nem hunyhatjuk le a szemünket, mert akkor is itt vannak, fülünkbe szaxofonozzák, orrunkba illatozzák, lelkünkbe marják, hogy itt vannak, itt vannak!

Szép Ernő? Két nagy, mosolygó, könnyek között mosolygós szem: ez a Szép Ernő szeme. Hogy meglátja körülöttük a szépet, hogy ráborítja költészete aranyfátyolát a budai hegyekre, amelyeken szinte kisportoltan egészséges rozsdavörös színeket vél látni, és a lelke vérzik, ha „rálép e lehullott levelek szentséges szép árnyékkockáira...“ és aki a szaxofonnal fejbe veri a vigyorgó néger muzsikust, az is Szép Ernő, a nyolcvanas évek kosztümje, mely a bűnbánó asszonyka kisportolt, táncos, karcsú testére kerül — ez is Szép Ernő, az ő lelkének apró fodraiból készült ez a szép divatos ruha, hogy eszünkbe juttasson mindent, ami szép.

Talán legnagyobb érdeme az írónak, hogy ezt a közeli, ma élő, ellenszenves világot valóban úgy tárja elénk, ahogy van. Nem befolyásoltatja magát. Eltávolodik a dolgoktól, őt nem téveszti meg a Peorira, a jes Sir, a Valencia, a My Darling részegítő memóriája, ő a Coty „Paris“ illata mellett is tud emlékezni a fehér orgonák és a lila akácok illatára. És ha az emberek, akiket rajzol, nem nyerik meg szimpátiánkat, az is csak az ő érdeme. Mert hiszen ezt akarta. Talán öntudatlanul is, de ezt akarta. Hiába írta meg ezt a hosszú lélekzetű regényt, Szép Ernő költő, az is volt mindig és mindig az is marad. És a lelkéből láthatatlan ibolyaszirmocskákkal dobálja meg ezt a csúf, disszonáns, lármás, érzéki táncokban kirobbanó mai időt. Amellett meséje érdekes, vonalvezetése kifogástalan, egy-egy helyzete meg éppen frappáns, újszerű szavakat, meglepő illusztrációkat talál egyes helyzetekre, például amikor leírja a „jazz“ sikoltását, a lelkünkbe tipor ez a megkótyagosodott, üvöltő, hegedűn át trombitáló, vigyorgó, kopogó, motyogó, afrikai őrület, az 1927. év jellemző melódiája . . . !

E könyv új szinnel gazdagította a magyar literaturát, ha a színek nem harmonikusak is, de éppen disszonanciájuk által igazak és érdekesek. Ezt a könyvet el kell olvasni.

Pista

— Elbeszélés —

Irta: **Bónyi Adorján**

Késő este volt, amikor megérkeztem nagybátyámék házához látogatóba. Nagybátyám, sejtei Sejthy Zsiga, egykor kétezer hold boldog és büszke ura, ekkoriban már túl volt azon a nagy leszámoláson, amelyet kettesben, ő és a sors egymással végeztek. A nemes vármegye kegyelméből ekkor valami állást kapott, olyat, ami bőven terem a megyeház környékén ama derék urak számára, akik évszázados gyökerekkel nőttek bele az ősi megyei földbe és akiket az élet vihara ki akart csavarni innen. Őt is berakták hát valami útmesteri állásba, és nagybátyámnak ezentúl az volt a feladata, hogy Cséhtelek és Albis között ügyeljen a megyei utak porára és sarára, nehogy akár a porból, akár a sárból elkallódjék valami. Hadszínterének központja Ábrány volt, egy szelíd kis falu, hol a kétszobás kis útmesteri házban emlékezhetett a régi udvarházáról, honnét valaha sohasem fogyott el a vidámság, a hangos szó, a szívesség és a vendégség.

Bizony, szegényes kis tanya volt ez a régi nagy házhoz képest. De volt hozzá nagy kert, széles udvar, öreg méhes, egy bús istálló. Minderről csak másnap győződhettem meg, mert első este nem telt idő egyébre, mint hogy nagybátyámnak és annak a drága öregasszonynak, aki nagybátyám nevét és vele élete gondjait viselte, hangos, mosolygó, nagyszerű vendégszeretetét élvezzem. Sejthy Zsiga a kétszobás kis házban is éppoly úr volt, mint a tizenkétszobás családi házban, éppoly hangos, éppoly derűs, éppoly szíves. Azt sem tudták, mit csináljanak velem, nagybátyám valahonnét két öreg, poros palackbort ásott elő nagy titkosan, Karola, az öregasszony pedig olyan paprikás csirkét főzött, hogy a császár is megnyalta volna a tíz ujját utána és olyan pehelypuha emeletes ágyat vetett, hogy egy császárné is szépet álmodott volna benne.

— Azért nem vagyunk ám mi olyan kódisok, — nevetett rám a pipa mellől vacsora után Zsiga két szeme. — Majd holnap . . . holnap mutatok neked valamit. Megállj csak. Oda leszel a csodálkozástól.

Olyan szép volt másnap a reggel, amilyen csak falun és nyárelőn, napsugárban lehet. Az öreg, silány udvar girhes fái megszépültek a harmattól, a jószagú szelek tisztaságától és a sárga napsugarak fényétől. Kinn álltunk nagybátyámmal a roskadt tornác még roskatagabb lépcsőjén és én a messze szemhatár lankáiból kiemelkedő dombokat néztem, a szilvakék,

A hét krónikája. A Kisfaludy-Társaság ülése. Az elnökség: balról jobbra Vojnovich Géza titkár, Berzeviczy Albert elnök, Vargha Gyula másodelnök, Kéky Lajos másodtitkár. Gárdonyi-Testvérek fényképe

Ezért volt, hogy a Kincsesbolt mégsem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Csak éppen annyit kerestek vele, amennyire nekik maguknak szükségük volt.

És most itt volt a nagy probléma: megmondják-e Johnnak?

Éjszakánként soká beszéltek erről.

A két fehér fej egymás mellett pihent a párnákon és suttogásuk betöltötte a sötétséget.

— Mégis azt hiszem, hogy meg fogja érteni, — mondta a kis fehérhajú asszony. — Olyan drága, jó fiú. Biztosan meg fogja érteni, hogy meg kellett tennünk . . .

— Nem tudom . . . igazán nem tudom, — felelte kétkedően az öregúr. — Nagyon rossz lesz, ha meglátja utolsó képeimet. Fájni fognak neki. Nem! Mégsem mondom meg neki. Foscari majd ellátja az üzletet. Nekem alig kell bemennem, mialatt John itt lesz.

Azután keresztet rajzoltak egymás homlokára.

Azt mondták egymásnak:

— Isten áldjon meg!

Mint egész életükön keresztül, minden éjszaka.

És utána elaludtak.

Folytatjuk

Hóvirág

Ujra meg ujra megénekellek,
Tavasz, te mindig uj meg uj! . . .
Tűzhely szivem; jössz, te isteni gyermek,
örök hervadhatatlanul.
Jöttödre tétova száll a pernye,
a szikra lángralelkesül
s főnixmadárként ifjuságom
feltámad és megüdvözül.

Téged érlel a Nyár a gyümölcsben,
Ősszel is téged lát szemem
az uj rügyekben; a hó alatt is
jelen vagy, mindenkor, jelen.
Tél közepén már jönni érez
szivem s kihajt, gondolva rád,
cseng-bong eléd első dalom,
hódol megannyi hóvirág.

S évről-évre üdébb s üdébb vagy
és egyre szűzibb, mennyeibb,
s folyton világotölelőbb leszel. —
A születésnek szennyeit
lemosva jössz utolszor értem
a déli ég alól, Tavasz,
tündér szerelmem és e világ bús
elmúlásából kiragadsz! . . .

Erdélyi József

Gróf Széchenyi István

Magyar Panteon. Szántó Gergely művei

Vasvári Pál

Egy Idők 1927. XXXIII. 11. 4.

A sikerült tréfa

— Elbeszélés —

Irta **Maurice Dekobra**

Mikor beléptem a park rácsos kapuján, Rayfor marquis meghívólevele járt a fejemben:

„Kedves barátom!" — írta. — „Halálosan unatkozunk a kastélyban. Ugyan jöjjön el és nevettessen meg bennünket. Feltétlenül elvárom!"

Vonatra ültem.

— Szedd össze magad, öregem, — biztattam magam — hogy a házigazda és vendégei meg legyenek veled elégedve, különben vége a jó hirednek.

Az autó megállt velem a kastély előtt. A marquise bűbájos kedvességgel fogadott és tüstént bemutatott vendégeinek: Saint-Esprit grófnak és feleségének, a kövér Lapougade házaspárnak, továbbá Miss Betsy Muchmorenek és Bassadin vicomte-nak.

Gyászos társaság volt, mondhatom. Saint-Esprit báró éppen olyan ünnepélyes volt, mint amilyen álszemérmes a felesége, Lapougade, a gazdag tésztagyáros a Pyréneusokat embereknek, a Sierre Nevadát spanyol táncosnőnek hitte. Miss Betsy nem tudott jól franciául és csak a vicomte sületlenségeit értette meg. Ami pedig a vicomte-ot illeti, annyi ítélőképessége se volt neki, amennyi a marquis kutyájának, viszont jóval felfuvalkodottabb volt, mint a kastély két pávája együttvéve.

A dinernél a marquise elragadóan figyelmes volt velem szemben. Érdeklődött feleségem hogyléte és vichy-i kurájának eredménye iránt. A marquis ezalatt tirádákat zengett a többieknek az én nagyszerű humoromról.

— Majd meglátják, — mondta — pokolian mulattató. Ha ő jelen van egy társaságban, senkinek sem jut eszébe ásítani. Bizonyára olvasták „A szerelem illatáról" című legújabb könyvét.

Kétségbeesetten tiltakoztam. Tudtam, hogy az ilyesminek mindig csalódás a vége. Az egész társaság azt képzelte rólam, hogy a nevetés félistene vagyok. Fölcsigázott várakozásukban homéroszi tréfákat kívántak szegény fejemtől.

A desszertnél elsütöttem az első rakétákat. A marquise udvariasságból mosolygásra görbítette az ajkát. A többiek nem mosolyogtak.

— Az utazás kimerítette szegényt, — mentegetett a marquis és jóindulatuan megveregette a vállamat. — Holnap jobb formában lesz.

És mint ahogy a dadájához küldenek egy ötéves gyereket, aki felsült a köszöntőverssel, a marquis hamarosan a szobámba kisért, hogy becsületesen kialudjam magam és holnap valóra válthassam a hozzám fűzött reményeket.

Másnap minden erőmmel azon voltam, hogy elsimítsam a ráncokat barátaim arcán. Először feloldvastam a reggeli lapokat. Ugyebár méltóztatnak ismerni a trükköt? Az ember vérfagyasztó komolysággal, kitalált képtelenségeket olvas fel az ujságból. Kezembe vettem a „Paris Solognot"-t és arcrándulás nélkül olvasni kezdtem.

— ... Szörnyű dráma a Huche Fraisette kastélyban. A kastélyhoz tartozó tóban tegnap egy piros hal hullájára akadtak. Minden jel arra vall, hogy a politikai bűntettet Rayfor marquis kertésze követte el. A bolsevizmus réme előreveti árnyékát ...

Csufos felsülés. Gondoltam: barátaim talán nem szeretik, ha a vörös réммel tréfát űznek és más irányban próbálkoztam. Az a reményem támadt, hogy az ilyen öreg konzervativek nevetőizma fogékonyabb lehet a régi elcsépelt viccek iránt. XVIII. századbeli szójátékokat ráncigáltam elő: Rivarol anekdotáit, Voltaire szellemességeit. Ujabb felsülés.

Multak a délutánok, multak az esték s a marquis vendégei még mindig halálosan komolyak voltak. Az ötödik napon a marquis félrevont:

— Hogy áll egészség dolgában? — kérdezte.

— Pompásan, — feleltem meglepetten.

— Nem gyomorbajos?

— Dehogy is. Miért kérdi?

— Tudja kérem, ha az embernek a gyomra fáj, semmi sem megy úgy, mint máskor. Maga néhány nap óta szomorúnak látszik.

— Én és szomorú? Úgy találja, hogy szomorú vagyok?

— Úgy van. Mintha nem is maga lenne a „Kávédaráló emlékiratai" című könyv szerzője, mely a könnyekig megnevettetett... Nyugtalanít a dolog. Talán diétikus ellátásra lenne szüksége? Több főzelékre vagy lágytojásra reggelenkint? Vagy jót tenne, ha az inasom esténkint megmasszirozná?

Tetszik látni, hova jutottam? A társaság elvesztette szellemességembe vetett hitét és most kúráztatni akarnak, mint a versenylovat, amely rosszul ugorja át az akadályokat.

Mikor már minden találékonyságom cserbenhagyott, elolvastam Bergson könyvét a nevetésről. Mindennel megpróbálkoztam. Egy tucat csirkét dugtam a zongorába, egy élő kacsára rácsuktam a likőrös-pince ajtaját. Kipróbáltam a sikamlós zsánert, felöltöztem répacsősznek stb. ...

Semmivel sem volt sikerem. A marquis vendégei komorságba burkolództak.

Már-már felhagytam minden reménnyel, mikor egy reggel pompás ötletem támadt. A levélhordó csengetése egy régi lélektani igazságot juttatott eszembe: Semmi sem mulattat bennünket úgy, mint felebarátaink balszerencséje.

Habozás nélkül tollat ragadtam és elváltoztatott irással névtelen levelet irtam a magam címére.

„Szegény öregem! Mialatt te a feleségedet Vichyben hiszed, ő szemtelenül megcsal egy pénzváltóügynökkel. Egy igaz barátod."

Tudtam, hogy az inas a vendégek postáját az előszobában egy kis asztalra szokta rakni. Másnap reggel odatettem a lapot, aztán eltüntem a parkban. Biztos voltam benne, hogy mindenki elolvassa majd a „szellemes ember" címére érkezett nyitott levelezőlapot.

Csengettek a reggelihez. A marquis pillantása elárulta, hogy számításom bevált. Saint-Esprit gróf szájaszögletében mefisztói mosoly ült. Bassadin vicomte a monoklijával babrált, Mme Lapougade összeszorította hamis fogsorait, hogy visszatartsa kitörő jókedvét.

— Látta a postáját? — kérdezte tőlem a házigazda komolyan.

— Drága barátom, — feleltem a világ legártatlanabb hangján — van valami számomra?

— Mintha láttam volna a nevét egy levelezőlapon!

Kimentem a levelezőlapért. Ellenállhatatlan vágy fogott el, hogy hallgatódzam. Alig csuktam be az ajtót, odabent kitört a nevetés. Őszinte és spontán nevetés volt. Diadalmasan tértem vissza az ebédlőbe.

— Mi történt? Önök nevetnek? ...

Udvariasságból türtőztették magukat. A marquise azonban a fülemhez hajolt és résztvevő hangon, mintha vigasztalni akart volna, azt mondta:

— Mi már régen tudjuk.

Franciából fordította: *Pajzs György*

Gvadányi József

Magyar Panteon
Szántó Gergely művei

Báró Eötvös József

az élet gyönyörű. Nem is kell emberfölötti erő, áldozat, önmegtagadás hozzá, csak szeretet, sok-sok szeretet és tündérmese lesz a legszürkébb kis hivatalnok-asszony élete is.

Az ifjúság és a szerelem, a csodatévő tavasz diadalmas útján vezet végig minket az író. Csupa poézis ez a könyv. Csupa napsugár. Mire letesszük: nincs bennünk egy szikra keserűség sem, csak nagy-nagy bizakodás az életben, a jó Istenben.

„Az élet tulajdonképpen halálos betegség" — halljuk nem egyszer. De elfelejtik hozzátenni, hogy mint minden gyógyíthatatlan kórnak, az életnek is van enyhítő orvossága: a munka.

*

Csak az egyedüllétből fakadhat igazi nagyság és minden igazi nagyság vége — és végzete — az egyedülmaradás.

*

A klasszikus hősök szerettek gondolkodni, a romantikusok szavalni, a naturalisták beszélni és a maiak cselekedni. Csak cselekedni.

*

Ott ülünk az élet kocsijában és sebesen száguld velünk az idő paripája. De ne féljünk: gyorsabban repül a gondolat madara. *B. L.*

A nagyvilágból. Költözködés Amerikában. A háziúr odébb tolja a házát berendezéssel, lakóval együtt

A nagybácsi

— Elbeszélés —

Irta: **Szomaházy István**

A vén testőr kancelláriájában ült és csöndes kvaterkázás közben nézegette a régi krónikákat, melyeket a könyvtárból esténként kiválogatott. Még szolgálati ideje alatt megszokta a későnfekvést s mióta falusi birtokára nyugalomba vonult, nem igen érintkezett az emberekkel. A civilekkel nem állt szóba, s az egyetlen, öreg katonatiszt, aki aggastyánkorát a faluban töltötte, nem érdekelte. Néha ásított vagy az elmult szép napokra gondolt s ilyenkor dühös volt a két házőrző kutyára, melyek odakünn a hangulatában megzavarták. Szerette volna az abszolut csöndet, de mindig megzavarta valami gondolkodásában. Sokszor a szép királynőt, a bájos udvarhölgyeket, lelkes testőrtársait látta álmaiban, de lassanként megnyugodott a gondolatban, hogy ideje letelvén, megöregedett, mint ősei, akik a családi kriptában pihentek.

Pedig mindössze negyvennyolc éves volt és gyakran az ifjúkor lobogását érezte vérében. Úgy tűnt föl neki, hogy valaki még lángra tudná lobbantani öreg vérét, de néha oly ernyedtnek és kimerültnek érezte magát, mint falusi bajtársa, a nyolcvanéves aggastyán, aki még mindig katonás zubbonyában járt elhanyagolt kertje fái alatt.

Éjjel két óra lehetett és a gárdista végre elhatározta, hogy nyugalomra tér. De mielőtt megtette volna, kopogtatás hallatszott ajtaján s a következő percben egy fiatal leány állt előtte.

— Te még ébren vagy, Fruzsinka hugom? — kiáltott fel meglepetve az öreg testőr.

A leány pukkerlizett, — egy muzsikáló óra éppen gavotte-ot játszott, — aztán bizalmasan közelebb lépett nagybátyjához.

— Tamás bácsi csodálkozik, hogy még ébren vagyok! — szólt dallamos hangján. — Pedig ilyenkor már a kísértetek is alusznak a kastélyban. De meg kellett várnom, míg Miska álomba merül, mert ezt a beszélgetést rajtunk kívül senki sem hallhatja meg.

Fruzsinka az unokahúga, Miska az unokaöccse volt a vén gárdistának. Szüleik korán elhaltak s mindketten ott laktak a vén udvarházban.

Az öreg testőr úgy tekintette őket, mint a gyermekeit s gondolatban rég eljegyezte őket egymással. Azokra az időkre gondolt, mikor kis lányokat és fiukat fog babusgatni a térdén, akik pajkosan belekapaszkodnak kusza szakállába s verseket deklamálnak neki, ha a születésnapja elérkezik.

— És miért nem hallgathatja ezt a beszélgetést senki sem rajtunk kivül? — kérdezte a leánytól, aki közben egy zsámolyra kuporodott a lábaihoz.

— Mert te Miska bácsi éppoly különös Isten te-

Uj Idők 1927. XXXIII. 12 sz.

nyakát és ajkát rászorította a puha, ráncos arcra. Nem törődött azzal, hogy a kis csipkefödő félrecsúszott az édesanyja fején.

— Ne gondold, hogy bizalmatlan vagyok, édesanyám, — mondta, — de nem tudok beszélni róla. Azután meg igazán nincs semmi mondanivalóm. Nem hiszem, hogy valaha is viszont fogom látni. Csak barátok vagyunk. Egyszerűen csak barátok.

Már ez is több volt, mint amennyit mondani akart. Gyorsan felállt, hogy visszafojtsa kitörni akaró könnyeit. A könnyek nem illenek férfihez. Az a legtermészetesebb, a legérthetőbb dolog a világon, hogy a férfi megveti a könnyeket. És így nagyon ritkán, vagy talán sohasem éli át azt a gyönyörű pillanatot a nő, amikor a férfi, mint egy kis gyermek, az ő vállára borulva sír. S ez rendjén van így.

A nők így is éppen eléggé tudatában vannak hatalmuknak. Ha sírni látnák a férfit, azt hinnék, hogy ők mindenhatók.

Johnnak sikerült kimenekülnie a szobából, még mielőtt a könnyek elöntötték a szemét.

A kapu alatt, a boltíves folyosón gyorsan megtörülte az arcát.

A kis öregasszony ott fönnt, gondolataiba mélyedt és találgatta, hogy vajjon miért nem fogja az ő fia viszontlátni Szent József leányát?

Elutazik a leány Londonból? Vagy nem szereti? Az ő fiát? Összevesztek?

Egy órai gondolkozás után erre az utolsó következtetésre jutott. Bizonyára összevesztek.

Megigazította fején a csipkefőkötőt. Folytatjuk

Bűbájos április...

— Az Egyetemes Regénytár új regényéről —

Írta: **Ruzitska Mária**

Bűbájos április!

Nem, nem a pesti áprilisról van benne szó. Nem erről a csalóka, hazug, szeszélyes, sokszor zord és szigorú áprilisról, amely meg-meglobogtatja előttünk a tavasz tündérének arannyal átszőtt, színes fátyolát, csak azért, hogy utána annál keservesebb legyen ujra belebújni a megunt télikabátba. Nálunk az április igazán nem tartozik a kedves hónapok közé. A pesti április nem érdemelné meg, hogy bájosnak, vagy bűbájosnak: varázslatosnak mondjuk.

De nincs ám szó a londoni áprilisról sem. A londoni április még csunyább, mint a miénk. Csupa köd, eső, szél.

Hanem odalent, Olaszországban, Genova és Via Reggio között, ott áprilisban már gyönyörű, megejtő, bűbájos tavasz van. S amit ebben a regényében elmond a „Szerelem" szerzője, az ott történik a Földközi-tenger partján, a hegyoldalba épült renaissance-kastélyban, amelyet áprilisra bérbeadott a kastély gazdája.

Ilyenkor, tavasz felé az embert már el-elfogja az utazási vágy. Mióta ujra megnyilt a külföld előttünk, a menetjegyirodák, a különböző társaságok plakátjai minden utcasarkon ránk kiáltanak és megdobogtatják a szívünket. Utazás a Földközi-tengeren, — Tunisz, — Algir, — Egyiptom, — Tavasz Sziciliában, — és azurkék tenger, virágzó fák, napsütötte villák a tengerparton! Még a reklámképek előtt is szívesen megállunk egy-egy percre, nagyot lélekzünk és reménykedve megyünk tovább: hátha egyszer, mégis!

Az a két asszony, akinek a történetét ebben a regényben olvassuk, sohasem járt még Olaszországban. London külvárosának szürke, szomorú, egyhangú hétköznapjaiból állt az életük. Örök körforgás. Takarékosság, háztartási gondok. Mikor egy hideg, télvégi délutánon a női klubban szemükbe ötlik a tengerparti villa hirdetése, azzal a lemondó mosollyal akarnak napirendre térni fölötte, amellyel a soha meg nem valósulható, képtelen álmokat szoktuk elintézni.

De az életük már fordulópontra jutott. Az ember bírja egy darabig, talán nagyon soká bírja, de mindvégig mégsem bírja. Meg kell pihenni. Érzik mind a ketten; ha most meg nem fogják a tavaszt, örökre kisiklik a kezükből. S magával viszi az ifjúságot és minden szépségét az életnek.

Most az egyszer hát sarkukra állnak. Keményen szemükbe néznek a dolgoknak s leküzdik a leküzdhetetlennek látszó nehézségeket.

És odalent, az olasz tavasz káprázatos ragyogásában négy elrontott, régesrégen hamis vágányra tévedt asszonyi élet igazodik helyre. Négy asszony kerül össze a tengerparti kastélyban: kettő közülök férjesasszony, egy özvegy és öreg, a negyedik pedig csodálatosan szép fiatal leány. Más-más világból, más-más körülmények közül való mind a négy. Csak abban hasonlítanak egymáshoz, hogy valamennyien boldogtalanok. Mindegyik menekülni akar a régi életétől.

Az április pedig: a virágillatos, madárdalos, színpompás, napsugaras április, bűbájos április rávetíti aranyos fényét a régi életükre és megmutatja nekik, hogy *bennük* volt a hiba. A tavaszi napfény kibontja és megérleli szívükben a megértő és megbocsájtó, mindenható szeretetet s egy hónap multán újjászületve, boldogan, gazdagon térnek vissza a hétköznapokba.

A Szerelem szerzője megint új oldalról mutatkozik be nekünk. A Szerelem mély szomorúságában a könyörtelen életet láttuk. A Szerelmet nehéz szívvel tettük le kezünkből. Catherine szenvedése fájt nekünk, de éreztük: ha az író másképpen fejezte volna be a regényt: nem mondott volna igazat.

A Verőfény is maga az élet. A kicsinyes, a gondoktól súlyos, szürke, mindennapi élet. De ezt az életet a Verőfény bearanyozza. Rose Marie sorsa is nehéz. De az író az ő életének történetében megmutatja, hogy el lehet viselni a legnehezebb sorsot is és hogy minden csak attól függ, milyen látószögből nézzük a dolgokat.

A Bűbájos április-ban azonban az író színes fátyolt borít a sok szürkeségre. Elhiteti velünk, hogy

hasa a buszkeség volt, melyet sokszor anyagi érdekeinek aláhelyezett.

Egy napon dolgozószobájában ült, mikor a Porte-Saint Martin Szinház igazgatója belépett hozzá. Az igazgató talán feledékenységből vagy talán kényelemből, kalapját nem vette le, hanem izgatott hangon szólt Dumashoz:

— Kedves Dumas, úgy hallottam, hogy új darabját az Ambigu Szinháznak adta el.

— Úgy van, — felelte Dumas szárazon.

— Megkötötték már a szerződést?

— Igen, minden rendben van már.

— Mit szólna hozzá, ha én 8000 frankot adnék a darabért?

— Ezen a dolgon nem változtatok.

A Repülő-Szövetség aranyérme. A Szövetség nemzetközi pályázatán Párizsban díjat nyert magyar munka, Szántó Gergely műve

— Miért?

— Ma reggel meghalt Porthos. Szegény Porthos! Mennyit szenvedtem, míg rászántam magamat az ő halálára. De végezni kellett vele... Mikor ráhullott a kőtörmelék és elhaló hangon lehelte: *„Nagyon nehéz“*, nem tudtam megállani sírás nélkül.

Hangja elcsuklott és szemében egy könnycsepp csillant meg, mely arcán végiggördülve ruhájára hullott.

Mint minden bohém általában, ő is szeretett nagyzolni. Egy alkalommal barátai társaságában ezt a kijelentést tette:

— Barátaimnak mindig száz Louis d'or áll nálam rendelkezésükre.

Másnap Dumas egyik barátja felkereste őt lakásán és kölcsönkért tőle száz Louis d'ort. Dumas nem jött zavarba, hanem mosolyogva felelte:

— Kedves barátom, félreértettél engem. Igaz ugyan, hogy száz arany mindig van nálam barátaim számára, de ha neked most kölcsönadnám ezt az összeget, nem állhatnék vele többé a többiek rendelkezésére. Tehát nagyon sajnálom, de nem adhatok kölcsön.

Azonban ha valaki szerényebb összeget kért tőle, annak azt mondotta:

— Az imént fizettem ki egy nagy számlát, minden pénzemet elvitték. Ha maradt még valami, azt szívesen odaadom. Nyisd ki a pénzszekrényt, amit találsz, az a tied lehet.

És ilyenkor az illető kölcsöntkérő talált a pénzszekrényben tiz frankot, melyet Dumas óvatosságból még reggel odahelyezett.

Dumas nagy népszerűségét sokan irimis hang is. Egy regényíró, — Dumas titkos vetélytársa, — komoly arcot vágva így szólt:

— És mégis bármilyen jó a regénye, kedves Dumas, abba néhány ostobaságot is írt.

— Legyen szíves csak egyre is rámutatni, — szólt akkor Dumas.

— Ime, ön ezt a mondatot írta: *„Lelkében üres fájdalmat érzett“*. Ez ostobaság. A fájdalom az anyag állapota és miután az ürességben nincs anyag, így nem is lehet abban fájdalom.

Az általános csendben Dumas mosolygott és néhány pillanat mulva így szólt:

— És mégis vannak üres fájdalmak.

— Igazán?

— Természetesen. Mondja csak kedves uram, nem fájt még sohasem a feje?

Egyébként Dumas szeretett barátaival és ismerőseivel élcelődni és tréfálni. Élcei sokszor vaskosak voltak, de oly kedves modorban és oly finoman, különben sem sértő szándékkal előadva, hogy ezért nem lehetett rá megharagudni. Az emberek ismerték humoros természetét és így tréfáin, bármily élesek voltak is, mulattak.

Egy alkalommal barátai tiszteletére ebédet adott. A meghivókat a következő szöveggel küldte szét:

„Kedves Barátom!

Nagyon lekötelezve érezném magamat, ha holnap ebédre jönnél hozzám. Asztalomnál különféle szellemes egyéniségek lesznek és nem szeretném, ha egyedül én lennék közöttük az... ostoba, Dumas“.

Uj Idők 1927. XXXIII. 14. sz

(1802—1870.)

Összeállította: Sárváry Dezső

Alexandre Dumas père, a nagy mesemondó élete tele van humorral és élccel. Rendkívül szellemes ember, nagy bohém volt és az életben mindent a humoros oldaláról tekintett. Ha nehéz körülmények közé került, sohasem esüggedt el, hanem valami szellemes ötlettel igyekezett helyzetén javítani. Műveiért fejedelmi honoráriumot fizettek a kiadók, azonban a javíthatatlan bohém a pénzt, mely ömlött hozzá, megtartani nem tudta. Nem egyszer pénzzavarban volt. Saját élete is valóságos regény. Származására nézve nagyanyja révén félvér volt, amit ő nem is titkolt.

Egy alkalommal valaki évődött vele és azt mondotta, hogy oly fekete bőre van, mint egy négernek.

— Az tény, — felelte Dumas, — hogy apám mulatt volt, nagyanyám néger, dédapám pedig majom. Szóval, kedves uram, az én családfám ott kezdődött, ahol az öné végződik.

Valóban édesatyja, ki San Domingóban született és Napoleon tábornoka lett, természetes fia volt De la Pailleterie marquisnak és egy néger nőnek.

Tizenkétéves korában az egész tudománya csak az volt, hogy írni és olvasni tudott. Huszéves korában zsebében ötvenhárom frankkal ment Párizsba. Párizsban a könyvtárakat bujta és igyekezett önképzés utján kellő intelligenciára szert tenni, majd egy jóakarója bejuttatta Lajos Fülöp orleansi herceg titkári hivatalába, ahol másolási munkákat végzett. 1829-ben adták elő a „Comédie Française"-ben első drámáját a *„III. Henrik és udvará"*-t.

Mikor ez a drámája könyvalakban megjelent, egy példányt selyem kötésben és selyem tokban elvitt Mars kisasszonynak, a fiatal tragikának. Ekkor alkalma volt találkozni a színésznő orvosával, aki egy szempillantást vetve Dumasra, bizonyos csipős arckifejezéssel így szólt:

— Ah, fiatalember, ön tehát tragédiákat csinál?

— Igen , doktor úr, — felelte Dumas, — én tragédiákat csinálok éppen úgy mint ön, csakhogy én selyemtokba teszem, ön pedig fenyőfadeszkába.

Dumas a „III. Henrik és udvará"-val szerezte meg hírnevét és innen kezdve csak az irodalomnak élt. Csakhamar híres ember lett belőle. Boldog volt, akit megszólításával tüntetett ki, keresték a kegyét. Népszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint az alábbi esetek.

Dumasnál egyszer jelentkezett egy úr és csodálatát nyilvánítva, egy nagyszerű virágcsokrot, mely csupa rózsából állott, ajánlott fel neki. Azután távozott, mielőtt Dumas azt megköszönhette volna. Néhány hét mulva ezután megjelent a könyvpiacon a *„Monte Christo"*. Ezen alkalomból az ismeretlen újból felkereste Dumast, lelkesedő szavakkal dicsérte legujabb regényét, egy újabb rózsacsokrot nyujtott át az illusztris írónak és szintén oly gyorsan távozott, mint az első alkalommal.

Végre előadták Dumasnak nagysikerű drámáját, az *„Antony"*-t. És a különös ismeretlen harmadszor is megjelent hatalmas rózsacsokorral.

— De tulajdonképen kicsoda ön, — kérdezte Dumas gyorsan, különös csodálóját.

— Óh, én egy egyszerű ember vagyok, — felelte az idegen, — de nem tudok betelni az ön csodálatával. Az én nevem Auguste, — tette hozzá és eltávozott.

Néhány nap mulva Dumas egy utcán ment keresztül Párizsban, ahol egy üzleten ezt a cégfeliratot olvasta:

„Auguste virágkereskedése, Alexandre Dumas szállítója".

Ebben az időben nagyon divatos volt Dumas barátságával kérkedni.

Dumast egy alkalommal, amint belépett egy montmartrei kávéházba, megpillantotta egy ifjú, akit néhány hónappal azelőtt mutattak be neki.

Ez, hogy a nagy nyilvánosság előtt kimutassa, hogy mily bizalmas viszonyban van a nagy regényiróval, harsány hangon elkiáltotta magát:

— Szervusz Dumas! Hogy vagy?

Erre Dumas ugyanolyan hangosan válaszolt:

— Szervusz barátom! Hogy hivnak?

Dumas különben minden ismerősével tegeződött, egy bizonyos Porcher nevezetü úr kivételével. Egy nap Porcher felbátorodva így szólt Dumashoz:

Balneológusok kongresszusa Budapesten

Mühlbeck Károly rajza

Jill látni kívánja őt! Puszta kívánsága is parancs. Ha ő azt mondja, hogy ott lesz Kensington Gardenben, ez Johnnak már meghívás. Elhatározása, amelylyel megfogadta, hogy soha többé nem találkoznak, egyszerre semmivé lett. Az álom, amelyben hónapok óta élt, szétpattant szappanbuborékká vált, Jill levelétől. Addig, amíg nem tudott Jillről semmit, addig valóság volt az álom. Addig ő boldog házasságban élt Jillel, ott, Harefieldben, Midlessex grófságban, a villájában, amelynek a falát William Allan Richardson-rózsák borították és amelyet magas fakerítés védett az utca felől. Addig mindennap bejárt Londonba, mert Fetter Lanebeli lakásába címeztette a leveleit és ott is dolgozott. Ezt az ürügyet találta ki, hogy az öregeknek megmagyarázza, hogy miért nem címezteti a leveleket a villába? És most, hogy engedelmeskednie kellett Jill felhívásának, elmenni Kensington Gardenbe, most egyszerre eltűnt az álom. És ott maradt a valóság. A valóság: hogy egyedül van.

Mély sóhajjal bontotta fel a másik levelet.

„Kedves Mr. Grey! Az édesanyja helyett írok, hogy közöljem önnel a szomorú hírt: az édesapja súlyos beteg. Szívszélhűdés érte és attól félek, néhány napnál nem birja tovább. Mrs. Grey megkért, írjak önnek, hogy a feleségével együtt, mihelyt lehet, jöjjön Velencébe. Az édesapja tudja, hogy menthetetlen és szeretné látni önöket, mielőtt meghal."

A papír kihullott John kezéből.

Mereven bámult a falra.

Mintha jeges kéz érintette volna a homlokát, egy másik jeges kéz pedig a szívébe markolt volna.

Halál... Mindennek a vége! Áthatolhatatlan sötétség. A túlvilágban való hit... igen, igen. Erősebb hit kellett volna hozzá...

Az édesapja meg fog halni. A fehérhajú asszony egyedül marad. El lehet ezt hinni? Vajjon az édesanyja el tudja-e hinni? Öreg embereknek meg kell halniok. John ezt sokszor, sokszor elmondta magának, amikor még egészségesek voltak és amikor nem kellett félnie attól, hogy meghalnak. Úgy mondta ezt, mint ahogyan a filozófus mondja, hogy: minden úgy van jól, ahogyan van. Most aztán, mint az életben annyiszor, próbára kellett tenni a filozófiát.

Az édesapja meg fog halni! Egy-két nap mulva utóljára fogja látni. Az édesapja életének képei elvonultak szeme előtt. Látta őt, ahogyan reszkető kézzel és az aggodalomtól csillogó szemmel visszateszi a drezdai pásztorleányt a Kincsesbolt kirakatába. Ugyanazt a vídám kis figurát, amelyet a párjával együtt elküldött volt a John képzelt esküvője napjára.

Amikor ez az utolsó kép megjelent előtte: John szeméből megeredtek a könnyek.

A szemközti falon árnyéktáncot jártak az emlékek. És folyton, folyton ott látta az emlékek között a két drezdai figurát, amelyek a kandallója párkányán pengették vídáman és kecsesen lantjukat.

Az édesapja látni kívánta John feleségét, mielőtt meghal. John a világot adta volna érte, ha nem csalta volna meg. Már látta, látta a fájdalmat az öreg úr szemében, amikor megmondja neki — mert meg kell mondania! — hogy a felesége nem jöhetett vele. Érezte a lelke gyötrő fájdalmát, amelyet majd ott fog érezni, a kicsi hálószobában, amikor átadja Jill üzenetét.

Könnyű volt ezer meg ezer ilyen üzenetet megfogalmazni és papírra vetni! Könnyű volt megírni azokat a leveleket, amelyekről az öregek azt hitték, hogy Jill írta. De álarcot ölteni és álruhában megjelenni az édesapja halálos ágyánál: ez meghaladta erejét. Tudta, hogy ezt nem tudja megtenni.

El kell mondania mindent Jillnek. Az egész regényt. Bízott Jill gyöngéd szívében, hogy küld majd vele üzenetet. Valamit, amit megismételhet az édesapja előtt, anélkül a rettenetes tudat nélkül, hogy hazugság, kitalálás, amit mond és hogy az öreg úr, ha tudná, még az utolsó pillanataiban is keserűen szemére vetné e hazugságot.

És, miközben könnyei peregtek az arcán, mindent megírt Jillnek. Beletette a borítékba a velencei levelet is.

„Üzenjen valamit, — könyörgött, — valamit, ami a szíve mélyéről jön és ami nem az én fantáziámban születik meg. Azalatt a rövid idő alatt is, amíg látta, hiszem, hogy maga is megszerette őt. Kell, hogy ezekben az órákban félretegye a haragot, amelyet megérdemlek ezért a játékért és kell, hogy nagylelkűen megbocsásson nekem. Koldus vagyok, megalázott koldus. Kérem, írjon nekem, akár csak egyetlenegy sort. Látja, most nem merek magával találkozni holnap. De kérem, kérem, mihelyt megkapja a levelemet, azonnal írjon, mondjon valamit, amit megtanulhatok és amit szóról-szóra, nyugodt lelkiismerettel megismételhetek majd neki."

Amikor John postára adta a levelet, hozzálátott a csomagoláshoz. Elment a zálogházba és mindent elzálogosított, amit csak nélkülözhetett.

Másnap reggel megjött Jill válasza.

John remegő kézzel szakította fel a levelet és elolvasta.

Elolvasta egyszer, tízszer, százszor, újra meg újra.

Ez állt benne:

„Pénteken délben tizenkettőkor a Piazettán találkozunk."

Folytatjuk

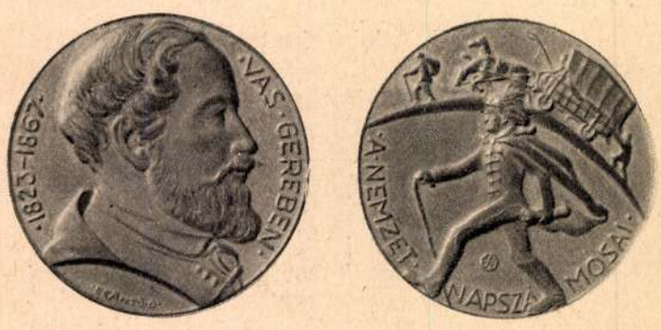

Magyar Panteon. Vas Gereben. Szántó Gergely plakettje

Ujdonság 1927. XXXIII. 15

Első pillanatra ez nagyon kevésnek tetszik, de ha az ember tudja, hogy a lépcsőt az első emelettől a másodikig linoleum borítja, amelynek az a célja, hogy előkelőbbé tegye Mrs. Brown házatáját, akkor könnyen érthető, hogy a kiöntött víz nagy felháborodást keltett.

Mrs. Brown jó hangosan fejtette ki nézeteit az elsőemeletiek rendetlenségéről. Olyan hangosan, hogy nemcsak az első emeleten, de az egész házban meghallották. Azután a vízvezeték mellett, a falon, megjelent egy cédula, amelyet mindenki kénytelen volt elolvasni, aki a vízvezetékhez közeledett.

„Aki kiönti a vizet, az legyen szíves fel is törülni."

Könnyű elképzelni, hogy a megerőltetés, amelybe egy ilyen felszólítás tartózkodó megfogalmazása került, milyen sértő és hangos szóáradatban vezetődött le. Miss Morrell természetesen végighallgatta a szóáradatot. És innen származott megvetése Mrs. Rowse iránt.

Amikor John befejezte előadását Lizzie Rowse nagylelkűségéről és egyéb jótulajdonságairól, Miss Morell nyugodtan lemászott az öléből. Méltósága nem engedte meg, hogy hozzászóljon a dologhoz és így, a farkát ég felé nyujtva és kicsit mereven, mintha attól tartana, hogy nem tudja méltóságát teljesen megőrizni, kisétált a szobából.

Múlt az idő.

Február tizenhatodika veszedelmesen közeledett.

De John nagyon nyugodtan nézett elébe. Ha az ember csak papíron házasodik, akkor nem izgatja az esküvő. Egész nap a mesén törte a fejét és minden tehetségét és fantáziáját belevitte az édesanyjának írt levelekbe.

— Tegnap este színházban voltunk, — mondta egy reggel Miss Morrellnek. — Mrs. Rowset, meg a leányait is elvittük. A két leány egész előadás alatt narancsot evett, amíg szerencsére Maud egy rosszra akadt. Ekkor abbahagyta az evést. Igazán szerencse volt, mert nem tudtam: hogyan figyelmeztessem rá, hogy hagyja már abba. Megsérteni nem akartam.

Miss Morrel nyugodtan nézett John arcába.

— Minek viszel színházba ilyen közönséges embereket? — kérdezte.

John úgy tett, mintha nem hallotta volna a kérdést.

— Jill akarta, — felelte.

Február tizenhatodikán tehát megesküdtek.

Miss Morrell aznap reggel is eljött, hogy a nagy esemény tiszteletére elfogyassza a csésze teját.

Kopogás nélkül ment be a szobába. Ez már az ő privilégiuma volt.

John ott ült az íróasztalánál, fejét kezébe temette és a válla úgy remegett, mint az asszonyoké, ha könnyek nélkül zokognak.

Előtte, az íróasztalon, sok, sok fehér selyempapír között egy pásztorfiú állott meg egy pásztorleány, drezda-kínai porcellánból. Vidáman pengették lantjukat.

A fiú nyakában fehér kartonlap függött.

Ez volt ráírva:

„Johnnak, esküvője napjára, szerető édesapja."

XXXIV.

Az álom vége.

Óh, ha ezt folytatni lehetett volna! De sajnos, nem lehetett. A szappanbuborékok a szivárvány minden színében tündökölnek ugyan, de azért minden erőnkkel sem akadályozhatjuk meg őket abban, hogy egy pillanat alatt szét ne pattanjanak. A zöldek és a

Ezópus meséje modern kiadásban. A teknősbéka és a nyúl versenye

bíborvörösek, az aranyszínűek és a vérvörösek annyira valóságnak tetszenek a szalmaszál végén, hogy az ember kimondhatatlanul vágyik rá, hogy az ujjával megérintse a gyönyörű, áttetsző gömböket. Kinyújtjuk kezünket, ujjunk megmerevedik és a buboréknak vége.

John is szappanbuborékokat fújt. Addig, amíg Jill nem tudott róla semmit, amíg ő egymagában játszott a tündérjátékkal, addig nem volt semmi baj. De azután közbelépett a Valóság. Az ember ilyen tündéri játékkal nem játszhat soká. Nem lehet megházasodni papíron. Bár lehetne! Akkor kevesebb lenne a válás, kevesebb a megnemértés. De az élet, a valóság nem tűri, hogy játsszanak vele. A nehézkedés törvénye egyetemes törvény. Nem lehet soká a felhők fölött járni. Egyszer csak lezuhanunk a földre.

Amikor John két hónapja élte már a fiatal házas boldog életét, egyszerre két levelet kapott. Az egyik éppen annyira meglepte, mint a másik.

Az egyiket Velencéből küldték, de idegen kézírással.

A másikat Jill írta.

John félve bontotta fel.

Hátha meghívó az esküvőjére?

„Van valami akadálya annak, hogy újra lássuk egymást? — írta Jill. — Holnap délelőtt féltizenkettőkor Kensington Gardenben leszek."

John letette a levelet az asztalra.

Egy pillanatra meg is feledkezett a másik levélről. Az álomképek világában, amelyben hónapok óta élt, Jill üzenetét sehogy sem tudta megérteni. Nem tudta összeegyeztetni a fantomokkal, amelyek mostanában körülvették.

Milyen különösek a nők! Az ember sohase tudhatja, hogy mit akarnak? S ha tudja, ha kitalálta: vajjon van-e egy is közülök, aki bevallja, hogy ez az, amit kívánt?

Férjhez ment volna? Amióta John visszajött Velencéből, Jill az ő számára már nem élt. Nem hallott, nem tudott róla semmit. És most ez a levél! Mintha a derült égből villám csapott volna le és elpusztította volna a gyöngéd virágokat, amelyeket ő ültetett a fantázia kertjében.

A szobalány likőrt hozott. Most — aki nem volt vak, annak látnia kellett — Colombina most levelet csúsztatott Lelio kezébe. Ilyen bárgyú vakmerőségre csak a szerelmesek képesek.

Lelio a markában érezte a papirt és pillantása találkozott a férj tekintetével. Ez az áthatónézésű, komor és férfias szem oly hatással volt reá, hogy elhalványodott. Világos, hogy Pantalone mindent látott. Mi lesz most?

Pantalone fölkelt a helyéről.

— Tehát úgy lesz, ahogy mondtam: Lelio velünk marad vacsorán. Mi pedig a doktorral most átkocsizunk Nádorlakra, meg akarjuk nézni az új kórházat.

A doktor felé fordult. Öt perc mulva előáll a kocsi!

Kiment a szobából. Lelio csodálkozva nézett utána. Hát csakugyan van egy külön vakság, amely sűrűbb a fekete hályognál is: a házasember vaksága? !

A szomszéd szoba ajtaja megint megnyilt. Pantalone bedugta a fejét.

— Te, Lelio, megjöttek az amsterdami elzevirjeim! Ilyen nyomtatványokat még nem láttál. Megmutassam?

— Nagyon érdekelne.

Lelio átment a könyvtárba, útközben pedig erősen megfogadta magában, hogy ő ezentúl nagyon kedves lesz Pantalonehoz. Megérdemli.

*

— Gyere, Lelio, itt magunkra vagyunk.

— Hol vannak a híres elzevírek?

— Nincs itt szó elzevirről, hanem arról a levélről, amit az imént a feleségemtől kaptál.

Lelio arca fakó lett.

— Biztosítlak ...

— Ne biztosíts semmiről, hallgasd meg nyugodtan, amit mondani akarok. Régen tudom már, hogy szereted Colombinát ... Szerelem alatt természetesen azt értve, amit a legényember érteni szokott, ha más ember feleségéről van szó ... Honnan tudom? Édes Istenem, ti nem nagyon titkolództatok ... Colombinánál különben nem lep meg a dolog ... Nem akarom a te érdemeidet kisebbíteni, de azt hiszem: az asszony mostanában beleszeretett volna akármelyik valamirevaló emberbe, aki az útjába kerül ... Ez nála a nagy szomjúság kora: szomjúság a napfény és az élet után! Te ezt nem érted, én azonban értem ... Tudod, hogy a mi házasságunk félig-meddig szerelmi házasság volt? Félig-meddig, mondtam, amennyiben én nagyon szerettem Colombinát, ő azonban még csak nem is rokonszenvezett velem. Mind a ketten egy téves számítás áldozatai lettünk. Én elszámítottam magamat, midőn azt hittem, hogy az enyémhez hasonló szenvedélyes szerelem idővel le tudja majd győzni az ellenszenvet is. De Colombina is elszámította magát, mert elhitette önmagával, hogy pénzem és társadalmi állásom tűrhető egzisztenciát fog neki szerezni ... Képzeld el, minő életet éltünk hat éven át: egyikünk állandóan a mellőzött szerelmes dühével a szívében, a másik pedig azzal a lealázó tudattal, hogy eladta a testét és a lelkét ... Én beleőszültem ebbe, Colombina belebetegedett.

Pantalone jó ideig némán támaszkodott a könyvespolcnak. Kicsi, zömök ember volt, de az energia kifejezése, amely sötét szemében ragyogott és domború homlokán ült, szinte imponálóvá tette. Átható tekintetével Lelio szemébe nézett és tovább beszélt:

— Mikor udvarolni kezdtél a feleségemnek, tisztában voltam vele, hogy nem fog ellenállani. Ez fájt, mert ha a szerelem meg is halt már, a féltékenység, vagyis inkább az irigység, még talpon áll. De aztán olyan fordulat következett be, amely mindent megváltoztatott ...

Megint elhallgatott és a kandalló fölött függő képet nézte; a kép Colombinát ábrázolta, fehér ruhában. Vidékiesen merev, de nagyon hasonlító portrait volt.

— Igen, — mondta súlyos szünet után — minden megváltozott, mert a szegény Colombina meg fog halni.

Lelio megdöbbenve nézett rá.

— Mi az? Mit beszélsz?

— Igazat ... A nyáron értesültem róla a szanatóriumban ... Itt csak ketten tudunk róla, én meg az öreg doktor ... Most úgy fordult a dolog, hogy téged is be kellett avatnom.

— És ő? ! — kérdezte Lelio elálló lélekzettel.

— Semmit sem sejt.

Pantalone odalépett Lelióhoz és a vállára tette a kezét.

— Az én szívemben már nincs se szerelem, se féltékenység. Semmi mindabból, ami egymás ellen bőszíti és egymástól elválasztja a férfiakat. Csak szeretet van bennem, felebaráti szeretet és forró, nagy szánakozás.

Lelio sötét arccal nézte a hatalmas földgömböt, amely a mély ablakfülkében állott. Fölemelte a kezét, mintha meg akarná igazítani a nyakkendőjét, aztán megint leeresztette. A keze láthatóan reszketett.

— Ha így van, persze ha így van, akkor el kell innen mennem.

Pantalone keserűen mosolygott..

— Ellenkezően: ezentúl még több időt kell itt töltened, mint eddig. Ha most elhagynád, megölnéd. Megölnéd gyáva önzésből. Pedig te nem vagy sem gyáva, sem önző. Most fogjunk egymással kezet, te aztán eredj Colombinához. Tudom, türelmetlenül vár ...

Lelio lehajtott fejjel megindult a női szalón felé. Odaát valaki zongorázni kezdett: Colombina. Valami nagyon tüzes és nagyon szomorú dalt játszott.

Lelio azt gondolta magában: a halál muzsikál!

Magyar Panteon Szántó Gergely plakettjei

Arany János Kölcsey Ferenc

Uj Idők 1927. XXXIII. 16-r.

Krisztus és a vígság leánya

Írta: **Gróf Tolsztoj Alexej.** Fordította: **Telekes Béla**

I.

Síp, kürt rikolt víg dobzörejbe
és vihorász a cimbalom.
Ezernyi rózsa hintve szerte
s közén a márványoszlopoknak
feszülő selyempántokon
biborszín leplek dagadoznak...
S árnyékukban párnás padok
dús vendégkoszorús sora...
S kristály csillog s arany ragyog
És mindzajlóbb a lakoma.
Künn esődül kandi rongy tömeg
s harsannak szitkok, röhejek,
de dal, kürt, síp, dob, cimbalom
túlzeng minden más hangokon,
a cécót semmi sem zavarja...
És szóba kerül ez meg az, —
Rómának rég megúnt hatalma
s Pilátus, a kevély, a gaz...
S a pénzügy s béke s háború
s a Vének, kiknek bűne tenger...
s ki szertejár, a szomorú
a csodatevő isten-ember.

II.

„... Az ő törvény fölé emelte
a szeretetnek tanait...
Urat, szolgát egyként szeretve
önkéntes alázatra int.
Szelíd bocsánat a tana:
Nem jó gyűlölnöd, bosszút állnod...
Áldással viszonozd az átkot!
És útja csupa szent csoda.
Szavára újra lát a vak
s a bénák talpra állanak,
ép lesz a kores, erős a gyönge
s nem kell, hogy panaszkodjanak,
mert nincsen titok őelőtte.
Szivekbe lát s nem birja senki
az ő nézését elviselni.
Barátja ő mindenkinek
és minden embert — mondja, — meg-
Az ajka csak áldást rebeg [vált.
átokszó még azon ki nem szállt.
Istennek választottja ő,
az ihletes csodatevő
s küldöttjeként gyógyítva, áldva
a Jordán völgyét már bejárta
s a szeretet hitét tanítván
most erre jár majd szerteszét
egész raj hű, szelíd tanítvány
imádja benne Mesterét...“

III.

Köröskörül így járta szerte
a mulatók közt a beszéd
s a legszebb lány is fölemelte
borral telt aranyserlegét.
Megbűvöl buja piperéje,
már az is mámort osztogat.
Hajh, amit ez a mez regélne,
merő bűn, merő kárhozat.
De ő oly szép... Ifjú szivek
e bájba beletébolyulnak
s szemének, a lángsugarúnak,
tüzét sok öreg sínyli meg.
S oly csábítón incselkedő,
s úgy villog hószín fogsora,
a mosolygása déli hő
s hamvas válláról tétova
úgy omlik fátylak száz redője
zuhatagként a lágy csipőkre...!
Arany cseng karján, derekán
s száz vágyat éleszt messzecsengvén
új, féktelen vad üdv után.
Dús ékszer villog, ég a keblén
s csillámló gyöngyökkel tele
hajának sűrű éjjele
rózsás arcát árnyékba födve
úgy ejt szemet szivet gyönyörbe!
Vak, süket, holt a lelke rég,
Orcáján szégyenpír nem ég.
Csókját ihatja mind, aki
aranyhálát igér neki.

... S hogy hallja ím az új regét,
szilaj daccal néz szerteszét,
s kevély, szép arcán semmi bánat...
„Olyan bűbáj le nem igázhat!
Kacagnom kell az ő hatalmán!
Fogadjunk hát! Nos, rajta, hadd lám,
hogy földre sütöm-é szemem
előtte!... Nem, nem, sohasem!“

IV.

Fogy, fogy a bor... Víg dobzörejbe
csak vihorász a cimbalom.
Tömjénfüst száll a fellegekre...
S egy férfi jön az úton erre
és már betér az udvaron.
Sápadt, szép arcán égi béke
s oly daliás a termete
s egyszerüsége s büszkesége
rajongó szent hévvel tele
mind mind oly lebilincselő,
oly lelket hódító erő.
A zaj, a fény nem lepi őt meg,
a szeme messze révedez —
tán titkát kémli a jövőnek?
Úgy áll ott, oly bús, oly nemes.
az Úr választott híve, hőse,
olyan mint ama fényes angyal,
ki egykor a lángélű karddal
az ős Rossz ármányát legyőzte.
... S egyszerre ím, önkéntelen
eltünt a szép lány hetyke kedve. —
Lesütné már szemét ijedve —
de fogadása hirtelen
eszébe jut még... Bosszút forral,
fölpattan ültéből azonnal
s a vendégtömeg sürűjét
testével nyílként szelve szét
kinálja szemtelen mosollyal
a jövevénynek serlegét:

„Vezeklés tanod és lemondás?!
Nos, hát én nem hiszek neked!
Óh más az én hitem s tanom, más!
Nem igéz meg tekinteted!
A pusztát járod te, szegény
és böjtölsz ott negyven napon?
Csak a gyönyörnek élek én
s nem sírok, nem imádkozom.
A szépség istenét imádom
és üdvöm bor meg szerelem...
Csak szánlak, erényes barátom —
nem térithetsz meg sohasem!“

S kacagásától zeng a csarnok...
s ott csengnek még a hetyke hangok
szivében — diadalt aratva
s ott gyöngyözik még gyűrűin
a bornak ezüstszínű habja
s szavára válasz csendül im,
a szép bűnös döbbenve hallja:
„Csalódik, téved a leány!
Óh ez a jámbor, bús alak,
ez nem a Krisztus, nem a Jézus...
Csak János ő, a galiléus, —
a mester tanítványa csak!“

V.

A dac s a gúny szavát nyugodtan
hallgatta ott a méla férfi
s már másik férfi lép be nyomban
egész csapat hű társ kiséri.
Nézése csupa gyász s bocsánat...
Nem ontja rajongás tüzét,
de nagy, mély eszmék fénye árad
halvány arcáról szerteszét.
Nem a nagy ég egy angyala,
fanatikus próféta sem.
Szellőcsókolta dús haja
vállára omlik fényesen.
Egyszerű köntös termetén,
s egész valója oly szerény.
Szakálla a szép ajk alatt,
szelíden símul kétfelé,
szemében oly jóindulat
amilyen csak az Istené.
És mintha szótlanúl is ajka
nagy, szent békét lehelne szét,
úgy készti titkos áhitatra
új vágy az emberek szívét.
S némán és nagy csodára várva
ül a vendégek sokasága
és alig mer lélekzeni...
Ő pedig ott áll s néz tünődve,
néz szótlanul a vétkezőkre
s szelid szemét most ráveti
irgalmas-szánón a leányra,
aki oly bűnös és oly árva.

VI.

Olyan volt e csodás tekintet
mint hajnal ködös éj után.
Érezte a cenk múltu lány,
hogy neki most új élet intett.
És a mi bűn és ami szenny
lelkét gonosszá mételyezte
eléje tárul rémesen...
S mindettől most mily messze, messze.
Már tudja, élte mily hazug volt
s nem érezhet már mást, csak undort.
Emlékszik minden szóra, tettre,
amin elbukott lelke-teste...
Emlékszik minden szégyenére
s eszébe jut az üdv, a béke...
Siratja azt a régi kort,
a gyermekség rózsás korát
mit aztán szennyen, sáron át
oly őrülten hurcolt, tiport.
Szívén kínnal csak most hatott
először át a bűn ijedten...
De ama szemből íme egyben
nyer büntetést s bocsánatot.
Új élet üdvét sejti lelke,
csak vére lázong benne még —
a régi dac és büszkeség.
Egyet-kettőt lép még remegve...
A földre esörren serlege...
s a szép lány belesír a csendbe
mintha irgalmat esdene...
Lüktető, csupasz keble halmán
kulcsoltan reszket kis keze...
Már nem a régi vad, szilaj lány...
Áll szemlesütve, arca halvány
s egyszerre — mintha merengve ejtené
legdrágább kincsét áldozatúl:
im, Krisztusnak szent színe elé
zokogva, vezeklőn odaborúl.

Szántó Gergely, festő, szül. 1886 december 6-án Velenczén (Fehér vármegye).

Szántó Gegely

1886 —

sok nincve felsorolva

Os-gém 88 l.

ly-
52
626
(400).
633
2619
(626),
eau-
Vénus
(402).
782

Szántó Gergely

U. 4222

Vápkonyi Sándor, ifj. VIII. 249

Szántó György

N. 4145

Lelet, szeged-öthalomi ~~III~~ III. 109

— czikói III. 109

— szentendrei III. 109

— nagymányoki III. 109.

— regölyi III. 109.

pici szentemet megpuszilni. Bitte, bitte, es ist nicht erlaubt, das Kind zu küssen!

— Ou, szegény szivecském.

— És hozzá németül, drága Otti néni ... valami olyan rútnak és oly idegennek éreztem ott magamat. Nyikorgott az a kis vaskocsi, azt hittem, elalélok a fájdalomtól ... egész nap kedvem lett volna meghalni ... és azóta is ...

— No, no, no! — Otti néni adott egy gyöngéd puszit a Valentine nedves orcájára s aztán szigorúan megpacskolta a kacsóját a mappa fölött:

— Ilyen csúnyát, kis lány, nem szabad a Kovách-szalonban beszélni ... — Nevetett Otti néni, Valentine helyett. — Meg ne halljam, kis cicám, még egyszer ezt a szót erről a bimbó szácskádról ...

S amint Valentine fölállott, szipogva s egy mosollyal fáradozva, Otti néni két kezébe fogta a boldogtalan arcot. Vidor hanggal, s emellett energiával, szinte férfiasan beszélt Valentine-hez:

— Azt akartam mondani, kis babám, nagyon örülök a derék ötletednek. Roppant dicséretes, fiam. Tehetséged is van, Valikám, határozottan. Fogadom, hogy hamar lesz eredményünk, csak abba ne hagyd, amit megpróbáltál. Gyere el hozzám, kis szívem, gyere egypárszor, mikor csak kedved lesz, majd instruállak kicsit.

— Köszönöm, édes Otti néni.

— Dolgozni nagyon szép ... hidd el nekem, babácskám.

Valentine lenéz a mappájára, az utolsó bokrot kötözi:

— Hiszem. Jó lehet az embernek ...

Vége következik.

Magyar Panteon. Kazinczy Ferenc. Szántó Gergely műve

Északi fény

Most jelent meg Amundsen könyve az Északi Sark felfedezéséről. Ebből az alkalomból megkérték *Karinthy Frigyest*, mondaná el benyomásait a nagy eseményről. A kitűnő író a következő mély, szimbolikus értelmű cikkben válaszolt:

Az Eufrát vize habzott és fortyogott kegyetlen tüzében a napnak, — tarka hüllők pirultak az iszapban, a páfrány legyezője kibomlott. S a Férfi álmosan, szemeit dörgölve nézett körül, felriadva a datolyafa tövében.

— Jó volt a datolya, s a forrás vize hűs. De mit tegyek most, míg a nap leszáll? Szemem van, hogy messze nézzek, lábam, hogy meginduljak — de merre? Kerek a világ és százfelé kanyarodnak az utak. A reggeli jó volt s a gazda, kinek vendége vagyok, nagylelkűnek látszik. Csak kissé túlzottan tapintatos: rejtvényekben beszél, nem jelentkezik, hogy köszönetemet kifejezzem s nem mondja meg, a jóféle reggeli után, hol lehetne még jobban vacsorázni.

Nyujtózkodott és felpislantott a datolyafa lombjai közé.

— Hó, te nagylelkű gazda! A datolyából egyelőre elég! Szép a lakásod, csinosak a bútorok és pompásan működik a központi fűtés odafönt. De mégis csak a tiéd és nem az enyém — nem ismerem ki magam benne — a leghatalmasabb csarnok is börtön, ha nem tudom, merre van az ajtó. Van neked biztosan pompásabb termed is, zöldebb pázsitod, pirosabb almád, forróbb napsugarad — hiszen csak imént érkeztem, előszobádban vagyok. Küldd ide valamelyik szolgád, adj nekem bálványt és fetist, ha csak akkorát is, mint a kisujjam, amelyik tudja a járást ebben az átkozott labirintusban.

A Férfi felkacagott s ekkor a fa lombjai közül szürke, rozsdás vasdarabocska esett le, — vékony és hosszú szilánk, egyik vége hegyesebb. Felvette és forgatni kezdte, semmi különöset nem talált rajta.

— No, ez sovány istenke, s nem nagyon félelmetes. De datolyaszurkálónak jó lesz. Az efajta bálványtól nincs mit tartani — ujjam körül forgatom, ha kell.

És kinyujtott mutatóujján megpörgette a vasszilánkot — s ekkor csodálkozva vette észre, hogy a szabadon forgó, jelentéktelen kis tárgy nem marad meg tehetetlenül abban a helyzetben, amiben kényekedve forgatta, mint más élettelen anyag, amihez addig nyult: hanem makacsul és kitartóan visszalendült egy bizonyos állapotba, hegyes végével mindig ugyanazt a határozott irányt jelölve meg, mint egy kinyujtott figyelmeztető mutatóujj.

— Nini, — mondta csodálkozva a Férfi, — ez a hitvány kis vasdarab akar valamit. Nemesebb testvéreinél sohasem tapasztaltam ilyet, — azok azt teszik, amit én akarok. Azokat én kormányozom — ez meg úgy látszik, engem akar kormányozni! No jó — lássuk hát, ha jobban tudja, mint én, merre tartsak, merre jó nekem.

És megindult arrafelé, amerre a lebegő szilánk mutatott.

Forró tájakon vezetett az út — a Férfi olykor leült és pihent. Mosolygó róna terített asztallal kínálta, az erdő csalogatott, barlang tátotta odvát, hogy ott háljon, ne igyekezzék a bizonytalanba. Karcsú őz és barna csillogószemű asszony rebbent elő meztelenül a pálma alól, csillogó foggal csókot és gyermeket kínált. Gyermeket, kinek bőven jut gyümölcsből és melegből, ha itt marad. A Férfi megcsókolta a nőt, pihent, de a gyermeket nem várta

Uj Idők 1926. II. felév

meg, hajnalban útnak indult megint, amerre a tű mutatott.

De hűvösebb lett a nap és zordonabb a táj. Eltüntek a pálmák s a hüvös szél fenyőfák koronáját zúgatta a fülébe. Szőrmébe burkolt, gonosz tekintetű asszony ugrott elő, megragadta csuklóját és fülébe sziszegett: „Itt maradsz, hé — vadat kell kerítened, hogy magamra öltsem bundáját, mert fázom — nem adok csókot, ha fázom, hallod-e?" S a Férfi leterítette a vadat, házat épített, szerszámot eszkábált össze s a nő keserű csókot adott, — de reggelre a Férfi megindult, fáradtan, kimerülve, mert a szilánk még mindig nem engedelmeskedett.

És elmaradtak a zúgó fenyők s a szél is lecsendesedett — ám messziről valami fehérség villant s amikor odaért, halott hóba süppedt a lába s parttalan jégtorlasz állta el útját. Itt nem lehetett már építenie, nem volt kinek és miért. A láthatár szélén lebukott a vörös napkorong és nem jött fel többé — sötét volt és hideg — és a tű még mindig előre mutatott. Dermedő kézzel tapogotta még egyszer, didergő szívverése kihagyott, — eszmélete homályosulni kezdett s alig emlékezett már a pálmákra, ahonnan elindult s hogy miért, azt se tudta már. De egyszerre megtorpant és megállt — az ingó szilánk bizonytalanul libegni kezdett kinyújtott újja hegyén, — azután lefelé fordult egyik felével, másik felét pedig az égnek emelte.

S mikor lecsukló szemét fáradtan felvetette, a jéghideg égbolt tetején ismeretlen Fényt látott abban az irányban. Nem a Nap, s nem a Hold, s nem is a csillagok fénye volt, hanem valami más. Onnan indult ki, ahol ő állott és sugárzó ívben görbült a határtalan sötétség felé, mint valami híd, ami kivezet az emberisten világából, a Határtalan Börtönből, ahol csak élet van és csak halál.

Ez a mi utunk Ádámtól Amundsenig.

Karinthy Frigyes

A Norge földet ér

Amundsen könyvéből, amely most magyar nyelven is megjelent, közöljük a következő részletet. Ez a rész elmondja, hogy a Sark átrepülése *után* hol és hogyan ért földet Amundsen léghajója, a Norge.

Útunk most vált csak igazán kalandossá, amikor voltaképpen a lényeges részén már túl voltunk. Dühös északi szél kerekedett és mi hol ködben, hol a köd fölött járva, egészen kitértünk az útirányból. Május 13-án, d. u. 6 óra (Greenwich) körül megfigyelésünk alapján föltehettük, hogy nem vagyunk messze a szibériai parton lévő Serdze Kamen-foktól. Azért egyenest keleti irányt vettünk, hogy visszakerüljünk az alaskai partra. 11 órakor aztán végre újra elértük a partot.

Bizonyos jelekből arra következtettünk, hogy Kivalina közelében járunk, a Kotzebue-öböl északi felén. Itt egészen mulatságos élményünk volt. Lenn a földön eszkimókunyhót láttunk és előtte egy eszkimót a kutyájával. Egész alacsonyan szálltunk el fölötte. Fölugrott és hadonászni kezdett. Olvasóimra bízom, hogy kitalálják, miket gondolhatott.

A Bering-szorostól északra, a sarki tengeren egész különös jégviszonyokat tapasztaltunk. Itt, ahol évről-évre hiába próbáltunk útat törni északnak a „Maud"-dal, és mindig csak áthatolhatatlan jégre találtunk, most egész szabad vizet láttunk. Igen, annyira, hogy sokáig azt hittük, belesodródtunk a Bering-szorosba, míg végre Kivalinából a part mentén, dél felé tartottunk. Igen jó tájékoztató volt a Serpentine-folyó is, mert határozott kígyókanyargását nem lehet félreismerni a magasból. Itt megint mulatságos esetünk volt, amikor egészen alacsonyan repültünk el két kutyaszános eszkimó fölött. Olyan közel jártunk hozzájuk, hogyha valaha láttuk volna őket, rájuk ismerhettünk volna. A kutyák persze megijedtek, de nem is csoda, gazdáik nem kevésbbé, s így bizony nem igen tudták megfékezni őket.

Az út, itt a part mentén, nem volt éppen kellemes. Az északi szél valóságos viharrá bőszült és a hatalmas ballont sebesen ragadta magával. Sokszor úgy látszott, hogy nehezen lehet majd távoltartani a Seward-félsziget magas hegyeitől. De nem történt baj és a Walesi herceg fokát május 14-én, d. e. 3.30 órakor léptük át. A Bering-szoros egészen jégmentes volt és nyílt tenger fölött ez az erős szél elég kellemetlen volt. Most aztán tapasztaltuk, milyen különbség az, ha jég, vagy ha tenger fölött repülünk. Egész hosszú útunkon a jégmezők fölött, teljesen nyugodt légköri viszonyokhoz szoktunk. Most aztán annál kevésbbé. Az erős szél úgy dobált bennünket, mint valami labdát és akárhányszor a „Norge" leszegte az orrát, neki a Bering-szorosnak. Tervünk szerint most már nagyon közeledett a leszállás és hogy akkorra minden rendben legyen, Riiser Larsen megfogalmazta a sürgönyt a norvég konzulnak, Ralph Lomen úrnak, amelyben pontos utasításokat adott, mit kell csinálni odalenn a földön a leszállás alatt.

Eközben a part egészen elmerült a ködben. A szél még vadabbúl üvöltött, mint eddig és nem volt egészen alaptalan az a félelmünk, hogy eltérít és kisodor bennünket a szorosba. Hogy ezt elkerüljük, beljebb kormányozunk, a part fölé.

Most már aztán ismerős vizeken eveztünk, Amundsen és Wisting nem egyszer jártak itt, évek hosszú során. Mivel Wistingnek éppen elég dolga van a főkormánnyal, Amundsenre hárult a feladat, hogy vezetőnk legyen. De óriási különbség, hogy a levegőben, vagy a tengeren vállalja-e az ember a kalauz szerepét. Tengeren, az megszokott valami. De a levegőben, egészen idegen az ember. És ha ráadásul vihar és köd is szövetkezik ellenünk, hát bizony nem valami irígylésreméltó a kalauz helyzete. A parton befelé tartva, a jobboldalon egy szigetnek homályos körvonalait pillantottuk meg és a nagy sietségben, leszállásra való készülődésben Amundsen ezt a Sledge-szigetnek nézte s azért a part mentén haladtunk tovább abban a hitben, hogy rövidesen célhoz érünk. Nyugodtabb viszonyok között bizonyára nem tévedhettünk volna meg ennyire, de ott akkor minden volt, csak nyugalom nem. Kaotikus zavar uralkodott a hajón és mindent lehordtak a legalsó gondolába, ami a lehorgonyzáshoz kellett. Ha eddig szűken voltunk, most meg éppenséggel mozdulnunk sem lehetett.

A partnak az a része, ahol most jártunk, teljesen ismeretlen volt előttünk. Nem csoda, hisz sose voltunk még arrafelé, amint később kiderült. Reggel 7 órakor (greenwichi idő) május 14-én néhány házikót pillantottunk meg. Hol lehetünk vajjon? Bizonyos, hogy nem ott, ahol leszállni szándékoztunk. Arra túlságosan kevés a ház, de meg a legfőbb ismertetőjel: a hosszú távírópózna is hiányzik.

Most már mindnyájan úgy vélekedtünk, hogy meg kell próbálnunk a kikötést, különösen, mivel a kis falú körül, töretlen, síma jeget láttunk. Nem akartunk mindjárt lemondani arról, hogy kitűzött leszálló-

---

Amundsen könyve az Északi-Sark felfedezéséről most jelent meg egyszerre tizennégy nyelven, többek között magyarul is. Olvassa el a boríték második oldalán az erre vonatkozó közleményt!

Szántó Gergely

Szenvedő

Mut. 1886 -

l. Ker

Erenkiáll Kat

1924. 88. l

~~Bronz Karperecz töredéke IX. 82.~~

Szántó Gergely

1922. ápr. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

Kőszegi kálvária,
vízf. 1900.–

1923. nov.

M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

Kilátás a vár felé,
vízf., 1.300.000.–

Okolicsányi János, nagyvárnok
püspök V. 29

könyvtára

51. a szegedi Somogyi-könyvtár és rosi muzeum

52. a szekszárdi muzeum

53. a csongrádvármegyei történelmi régészeti társulat szentesi mu.

Szánthó Gergely

Műszarnok Szerb u. 19

1922. őszi kiáll. – 429, 430

1924. tav. kiáll. – 175

1924. őszi kiáll. 199

1925. tav. kiáll. – 502

1926. angol-mag. kiáll. – 480

1926. téli kiáll. – 148

1927. tav. kiáll. – 287

1927. őszi kiáll. 192

Szántó Gergely

1928/29 téli kiáll. 186

Farék, népvándorláskori IV. 119

Szántó Gergely

1919. febr. MAPE kiáll. N. Szalon

Nagybiccsei részlet, vízf. 120.–
Manin felé, vízf 100.–
Velencei részlet, vízf. 800.–
Esti hangulat, vízf. 500.–
Vág partja Nagybiccsénél, vízf. 600.–
Nagybiccsei Thurzó vár, vízf. 500.–
Öst Biccsén, vízf. 500.–
Petrovka felé, vízf. 600.–

Aus Gergely Mittheilungen II. 86,

1903. VIII. 5.

~~Komárom~~.

Komárom

A vármegyei és városi muzeum elnökségéhez. Az 1902. évre kiutal

ványozott államsegély felhasználása a ~~tudomásul vétetik~~ ~~de kérjük az ásatásokról~~

~~előkerült~~ leletek lajstromát. (138/903)

az kérésére mellett tudomásul vétetik

Szántó Gergely

U. 4271.

1926. a
philadelphiai
világ kiall
Clímero Elemél

~~1860. Lotz Károly~~:

b) Szt. László tetemét N

A megnyilt felhők
ra haladva négy-kerekü koc
hermelines palásttal letakar
fénytől körülragyogott fején
ben egyenes kard van. Az angya
zével mutat, a kisérő pedig a
tolja ~~látszik~~. Mindkettőjök ére
földi juhász ereszkedett bal
járnúvat. Kampós botját bal kez
tette. Birkái balról legelne

Leirajt
~~Carton~~, méretei 249:1
A budavári Mátyás tem
Az 1898:XI. 14-diki e
sz. leirat alapján vétetett (
Elszámoltatott 1899:
fogadta el 1900: III. 4-én (

904:v.6

1898

Szántó Gergely

Művinet 1910. 180, 416
– 1914. 132

Magyar Művinet
1926. 38, 40

~~Forg. adó~~	~~2·74~~	~~49~~	
Károlyna E., leben	2·74	1644	–
Forg. adó		32	88

Szántó Gergely

Magyar Művészet

1934. 191. l

Viktória-nyomda.

Szántó Gergely

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 38,40

Feladó:

LEVELEZŐLAP

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Szántó Gergely

1912–13. esti rajz-
tanfolyam tanársegéde

Évinisk 1930. 78. l.

Magyar Pantheon. Csokonai Vitéz Mihály. Szántó Gergely müve

vett észre ipamuram nyomokat, csak éppen tegnapelőtt?

Vajda uram rosszkedvűen mormogta:

— Azelőtt nem volt hó. Január közepén elolvadt s azóta csak eső ha esett, az is csak ritkán. Harmadnapja kezdődött ez az ádventi idő... Most, márciusban!

Egy darabig szótlanul néztek egymásra, majd azt kérdezte Lévai uram:

— Kinél szokott lenni éjszakára a pitvarajtó kulcsa? Mert nem hiszek én a fehérnépnek, még ha öreg se!

Vajda uram vállat vont:

— Ezt az ajtót, amióta itt van, Juli szokta becsukni, a feleséged. A kulcsot pedig a párnája alatt tartja! Ezen az úton hát hiába keresgélünk! Itt csak az segít, ha meglessük a gazembert.

Lévai bólintott:

— Hát akkor mégis csak valamely tolvaj lesz az, aki egyelőre csak a járást fürkészi. Meglehet, valami nagyobbra készül.

Lesték is aztán egész éjjel, de hiába, mert a titokzatos éjszakai látogató nem jelentkezett többet.

Ez az esemény azonban teljesen elterelte a figyelmüket Csokonairól, akinek a szereplése különben sem igen érdekelte sem Vajda uramat, sem Lévai Istvánt, s akiről nem is beszéltek egymás között egy szót sem. Minek is? Ők jól ismerték Julit és tudták róla, milyen tiszta lelkű és mennyire nem férhet hozzá a gyanúnak még az árnyéka sem.

Amiről, remélem, most már Önök is meggyőződtek, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim és belátják azt is, hogy az irodalomtörténet a maga szűkszavúságában is mennyire igazmondó és megbízható. Mert nem esetleges jelenségekből és pletykákból alkotja meg a véleményét, hanem csak világos és félre nem ismerhető adatokból s amiről irást nem talál, arra azt mondja, hogy nem is történt semmi sem.

És ha történt is? Ugyan minek azt feszegetni? Hát nem teljesen mindegy az ma már Csokonainak is, Lillának is, hogy ki hagyta ott a csizmája nyomát a komáromi kertek havában ezelőtt százhusz és egynéhány esztendővel?

A szerencse — akárcsak a fiatal leányok — nem szereti a szomorú embereket.

*

Úgy tetszik néha, mintha az emberek nem azért volnának jókedvűek, mert szerencsések, hanem azért szerencsések, mert jókedvűek.

B. L.

Kis Tárca

Atyityi-patyityi

Multkor egy új könyv akadt a kezembe, amely végig abból áll, hogy pár ezer szó értelem nélkül sorakozik egymás mellé.

Atyityi-patyityi...

Közbe még meg vannak tüzdelve a sorok rejtélyes jelekkel. Ezekről senki sem tudja, hogy mit jelentenek.

Szóval titok, hogy a könyv mit tartalmaz. Valami óriási misztikumot, amely a világ megfejthetetlen ősrejtélyeit tükrözi? Vagy új irodalmi irányt, amely még nem talált megértő hívekre? Esetleg bennünk van a hiba, mert nem olvastuk lóugrás szerint? Vagy fölülről lefelé, mint a kinaiak, vagy jobbról balra, mint a törökök, vagy búsztrofedon módjára, mint az ős-görögök? Hiába próbáljuk így is, úgy is. Atyityi-patyityi marad az egész.

Némi joggal vethető fel ezek után a kérdés, miért írta a szerző ezt a könyvét így?

Minden bizonnyal azért, hogy beszéljenek róla. Erre a legjobb mód az irodalom, hisz ez szabad préda. Egy darab papiros, toll meg tinta, meg tehetség, s készen van. Ezen irodalmi alkatrészek közül csak a három első nélkülözhetetlen: a tehetség nem. Azt az ember pótolja az Atyityi-patyityival, s egykettőre megvan az országos zenebona, amit más irodalmi eszközökkel elérni bajos és fáradságos volna. Az író „feltűnt".

Van azonban az esetnek egy lélektani része is, amely nem egészen érdektelen.

Már a gyerekben megvan a firkálási düh. Fal, asztal, ajtófélfa, palánk szenved tőle. A gyereknek ez egyik jellemvonása, úgynevezett infantilis vonása. Vannak emberek, akik bizonyos infantilis vonásokat üdén megőriznek meglett korukban is. Például a firkálási dühöt. Idevágnak a fáradhatatlan levélírók, akik ok nélkül árasztják el barátaikat levelekkel, ilyenek a feltartóztathatatlan versfaragók ezrei, a gyorsvonati sebességgel működő novella-gyárosok ésatöbbi. A tinta-betegség és papirfaló-mánia sehol sem tombolja ki magát akkora szabadsággal, mint az irodalomban. A firkálási dühön Pasteur sem tud segíteni.

Nincs itt gátlás, nincs fék. S akiben megmaradt a gyermek firkáló dühe és föléledt az irodalmi szereplés ördöge, tinta, papiros és toll birtokában, de genie nélkül, biztosan eléri a feltünést az Atyityi-patyityival.

Igaz, hogy néha nem egészen teljes mértékben. Például a jelen esetben. Mert külön e célból elhallgattuk a hánytorgatott rejtélyes könyvnek címét és szerzőjét.

Krónikás

Uj Idők 1926. II. felév

Valentine

— Regény —

Irta: **Szép Ernő**

Copyright by Uj Idők 1926

Zádor István rajzaival

9. folytatás

Csütörtök délután hat óra.

Egy Kossuth Lajos-utcai palotának az első emeletén végig le vannak az ablakok függönyözve s a függönyökön át sárga lámpafény dereng a fényes júniusi nappalba. Akik ott a másik oldalon jönnek-mennek a járdán és feltekintenek a betegen sütő ablaksorra, találgathatják, vajjon valami zárt ünnepélyt tartanak-e azon az emeleten vagy egy női ruhaszalónban folynak a titokzatos próbák? Hogy is képzelnék a dolguk-bajuk után menő szegény polgárok, a jámbor virágárus svábok, az irodából jövő kisaszszonyok, akik a Ferencrendi-templomba, vagy a dunaparti sétára sietnek, hogy itt az utcai szilfák verebeinek boldog zsibolása közben és miközben a rendőr lent áll az úttesten, gyilkosságra készülnek, fényes nappal, a város kellős közepén.

Igen bizony. Az óriási vívóterem két végében, a két öltözőben most göngyölik a komoly doktorok a vattát a két ellenfélnek, Békász György és Horváth Lajos uraknak a nyakára meg a csuklójára. Az a doktor különben a legrendesebben kitapogatta a György pulzusát, mielőtt a csuklót elkezdte volna bandazsirozni, sőt a homlokát is megtapogatta s meg is kérdezte, nincs-e láza a derék szál fiatalembernek, mintha nyugodtabb lélekkel adhatna ki a kezéből egy tökéletesen egészséges férfiut, halálra kaszaboltatni. György illendően megnyugtatta a doktort, hogy köszöni, pompásan érzi magát; de a mosoly inkább melankólikus, mint könnyelmű mosoly volt, amint a doktor arcát nézegette, ki olyan udvarias közönnyel babrált vele, mint a fodrász vagy mint a cipőbolti segéd. Meg a vívómestert, aki derült arccal járt-kelt az öltözők közt hangosan, cigarettet kinálgatva, barátkozva, kedves rózsás kövér képével, mint egy budai vendéglős a szeretett vendégei közt. Meg Szabó Makit, aki az imént mutatkozott be Györgynek és lázasan segédkezett a doktornak. Meg aztán Pipit, Csete Pipit, aki mint valami fürge bálrendező szaladgált ki-be, öltözőből a terembe, teremből az ellenséges öltözőbe (csoda, hogy onnan kartácstűzzel vissza nem riasztották), onnan az irodába, előszobába, telefonfülkéhez, vissza a terembe, cikázásaiban vidám szervusz öregem!-eket kiáltva a terembe szivárgó ismeretlen gavallérok közé, meg az irodából kukucskáló diákforma fiúk felé jóakaratú mosolyokat és közlegyintéseket rádiózva, el nem hanyagolva Györgyöt percenkint mohón megölelni s megnyugtatni, hogy: — Ragyogó kondicióban vagy öregem! — valamint a bandázson szakértelemmel egy-egy picit babralni s aztán a doktornak a vállára veregetni, meg a vívómesterre odarázogatni messziről a fejét, lelkesen, mintha bátorítani kéne azt a pocakos bácsit s egyet ölelni rajta hamar, ha összeütköztek, felkacsintva vidoran a szemébe, mintha kérdené suttyomban: no, meg vagy elégedve velem, öreg mester?

Csete Pipi, ha nem is ünnepiesen, de legalább sportszerűen jelent meg a mérkőzés színhelyén az ő sárgás-zöld knikebokerjében. Még egy pillanatnyi vizit az ellenfél öltözőjében és futó felülvizsgálata a kiválasztott pengéknek és Pipi egypár visszhangos köhentés után beugrott a György öltözőjébe, ahol a mi hősünk keresztbevetett lábbal ült, lassúkat szippantva cigarettjén és komolyan hallgatva a doktort, aki a pesti orvostársadalom nyomorusága felől mesélt neki.

Maki a maga részéről csöndes konyakozásba volt merülve. Ott állott egy szép üveg Hennessy a tálcán . . .

— Hát öregem, kezdhetjük a heccet. Ahogy mondtam kérlek alássan, *rajta* után azonnal támadni, támadni, furt támadni öregem, egy pillanatra ne engedd kérlek alássan előre jönni, a Lali gyerek ismétlem, hamar ideges lesz és aztán őrülten félti az orrát, az a gyengéje kérlek alássan. Kapd be ezt a pohár konyakot, öregem.

— Köszönöm pajtás, nem iszom. — György félremozdította a Pipi karját és kibökött a fejével a terembe:

— Miféle urak ezek itt, pajtás?

— Ezek, kuncsaftok, öregem, a legragyogóbb uriemberek, minden párbajom végig gibicelik.

Szabó Maki is megnyugtatóan mosolygott Györgyre.

Pipi az ajtóból friss haptákkal üdvözölt egy ujonnan érkezett gibicet, aki még gombolkozott, most jött a zuhany alól, a vívóleckéje után.

— Különben, — azt mondja Pipi — ha zavarnak öregem, intézkedem, kérlek alássan.

— Világért se pajti, csak maradjanak, ha mulatni akarnak.

Ezzel György kilépett a terembe.

Pipi még a hátába sugta:

— Csak szorítsd öregem, ha baj lesz ott állok, belevágok!

Lali is kivonult az öltözőből; a segédei, a doktorai mögötte.

György érezte, mikor a Lali sápadt fejét megpillantotta, hogy fut valamiféle villámlás a szivén felülről lefele. A két doktor félreállott a két pengével, mind a ketten huzgálni kezdték a penge élén a kis vattacsomójukat. Györgynek hirtelen meleg lett az arca s a béken lebocsátott öklei megreszkettek az izgalomtól.

Igen, ennek a Csete Pipitől vezetendő, első vérig menő párbajnak az izgalmától, amelyet Pipi gyerekjátéknak nevezett. György a műegyetemi évek alatt kitünően megtanulta a vívókard forgatását. De a velencei éjszaka után semmi dühöt, semmi gyülöletet nem érzett már az iránt a táncos gyerek iránt. Eszeágában nem volt a Lali halálát kivánni, nem, egyáltalán nem volt a Lali vérére kiváncsi. Látott elég vért négy és fél esztendőn keresztül Lengyelországban, Bukovinában, Szerbiában és Asiago körül meg a Piavénál. Mikor azok az urak megjelentek nála a Hungáriában, kedve lett volna valami keserű dikcióval rájuk támadni, hogy hazafiakhoz méltónak tartják-e könnyelmüen egymásra szabadítani két élni, dolgozni, használni termett testvérüket, mert hiszen minden reggel olvashatják a fájdalmas vezércikkekben, hogy testvérek vagyunk, akik magyarok vagyunk és ennyi pusztulás, ennyi szenvedés és ennyi romlás után, a legszentebb, legszerelmesebb kötelessége mindannyiunknak minden megértéssel, odaadással, önfeláldozással a békét, a szeretetet megkeresni, hogy megsegíthessük egymást, hogy meg tudjunk együtt erősödni, hogy ezt az elejtett országot még egyszer fölemelhessük. Igenis, urak, ha jelent igazán valamit a szivetek mélyén az, hogy magyarok vagytok és ha nem merő

SZÁNTÓ GERGELY,szobrász

Szül.1886-ban Velencén.Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettmüvészettel.1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv.Főiskolán.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:..-1940.[illegible] VISSZATÉRÉSÉNEK EMLÉKÉKÉRE ,székely fiucskát magához ölelő ülő Hungária,balra:1940.Kör 92 mm.Egyold. öröttbronz. 1/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel. 1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.- 1947.-IR GYURMÁN DEZSŐ EGÉSZSÉGÜNK ÁLDOZATOS ÉRE 1947, fej balra. Kor 97 m. Egyold. öntött, bronz. /A művész háziorvosa/. 1 l. old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XIV. 1958. 8. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettmüvészettel. 1812-13-ban tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1954.-BALASSI BÁLINT-1554-1954. fej jobbra. H/LANTTAL ÉS KARDDAL A HAZÁ ÉRT, ülő alak balra, egyik kezében toll, másikban kard. Kör 84 mm. 1 ½.ol

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel. 1912-13-ban Tanársegéd az Iparművészeti Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1948. -1943 MARIETTA-1946 GYURIKA -1948, két gyermekfej jobbra. Ovál 188+149 mm. egyold. öntött bronz. 14. old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XIV. 1958. 8. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY,szobrász

Szül.1886-ban Velencén.Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettmüvészettel.1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv.Főiskolán.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1954.-ADY ENDRE-1877-1919.fej balra.H/REPÜLJ PIROS SÁRKÁNYOM MINDIG FENNEN,sárkányt eregető alak balra Kör.82 mm. 1½.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
--------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Beán Lajos hatására került kapcsolatba a plakett művészettel. 1912-13-ban tanársegéd volt az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.- 1935.- Mária, glóriás fej jobbra. Téglány 92+62 mm. aluminium, és bronz

11. old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XIV. 1958. 8. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szabólegény pecsétje

A tokaji szabó céh pecsétje Szántó miskolci legény vándorkönyvének 17. lapjáról ismeretes 1847-ből. Koralakú, vörös viasz-nyomat. Körirat: "A H TISZATOKAI SZABO CZÉH PECSETI". Ötágú korona alatt két oroszlán pajzsban ollót és férchúzót tart. Évszám nincs, de a 19. sz. elejére tehetjük. /78. jegyz./ 209. old.

BODÓ SÁNDOR: Borsodi, abaúji és zempléni céhpecsétek 189. old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970
Miskolc, 1971

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Az Éremkedvelők Egyesülete/ÉKE/1930-ban Magy. Éremművészeti Egyesület lett/ÉME/5. évenként tagilletményként egy-egy magy. művész által készitett plakettet adott. Év-, sorszám, egyesület beütve.
1929.-SZÁNTÓ GERGELY:-Az élet győzelme-a munka küzdelme. 70 mm. kerk, bronz. 8. old.

SZIGETI ISTVÁN: ÉKE plakettek 7. old

AZ ÉREM, Közl. az éremgyüjtés köréből. XI./1955. dec. 1. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel. 1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.- 1949.- ÖRKÉNYI ISTVÁN-1886-1949. feu balra. Kör 280 mm. Egyold. öntött bronz. 11. old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XIV. 1958. 8. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY?szobrász

Szül.1886-ban Velencén.Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel.1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv.Főiskolán.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1937.- MARSCHALKO BÉLA 25ÉVES SZOLGÁLATÁRA-1912-1937,térdeplő,mécsest tartó nőalak balra.Kör 103 mm.Egyoldalt öntött,bronz. 11.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM.Közlemények az éremgyüjtés köréből. ------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül.1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel. 1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI? PLAKETTJEI:.-1932.- DR DEÉR ENDRE, fej balra. Téglány 128+85 mm. egyold. öntött, bronz. 10.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM. Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Beán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel. 1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.- ELLUSKA-1944, fej jobbra. Kör 85 mm
Egyold. öntött, bronz. 1 old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10. old.

AZ ÉREM. Közlemények az éremgyüjtés köréből.
XIV. 1968. 8. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban. Velencén. Főműve a "Magyar Pantheon" és a "Toldi" plakettsorozat. A Magyar Képzőművészek Szövetségének törzstagja. 10.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉRME. Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIV. 1988. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

1886-ban. szül. Velencén. Berán Lajos hatására kezdett fo
foglalkozni a Plakettművészettel. 1912-13-ban Tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.- 1944.-BÁRÁNYOS JENŐ ÖREG CIMBORA
L: 1944. Jej jobbra. Kör 94 mm.
Egyold. öntött, bronz. 1 old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
XIV. 1958. 8. sz. Bp.

SZANTÓ GERGELY,szobrász

1886-ban.szül.Velencém.Berán Lajos hatására kezdett f
foglalkozni a Plaket.művészettel.1912-13-ban Tanárse-
géd az Iparmüv.Főiskolán.
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1943.-A BILINCS,megbilincselt alak
---------- jobbra.Kör.62 mm.Egyold.öntött,
bronz. 1[illegible].old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei
és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1958. 8. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül.1886-ban Velencén. Borsán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel.1912-13-ban Tanársegéd az Iparművészeti Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1948.-GIZIKE-1948, fej jobbra. Téglány 130+100 mm. Egyold, öntött bronz. 12.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
XIV. 1958. 8. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel. 1912-13-ban tanársegéd az Iparművészeti Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1957.-BABA-1957. Fókötős leányfej jobbra. Kör 86 mm. Egyoldalas öntött, bronz. [illegible]

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XIV. évf. 1958. 8. szám. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettmüvészettel. 1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI? PLAKETTJEI: .-1932.- MI EL-HINTJÜK AZ IGAZI ER KOLCSI FÜGGETLENSÉG MAGVAIT, diák lanttal és nyitott könyvvel jobbra. H/BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS NÉPMÜVELÉSÉ NEK EMLÉK ÉRME, férfi akt vitorlás csónakón balra. Kör 70 mm. vert bronz. 10.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZANTÓ GERGELY szobrász

Szül.1886-ban Velencén.Beran Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel.1912-13-ban tanársegéd az Iparműv.Főiskolán.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1937.- DR JAKABHÁZY ZSIGMOND EMLÉKÉRE A M GYÓGYSZERTUDOMÁNYI TÁRSASÁG 1937,fej jobbra.Kör 65 mm.Egyold.vert,bronz. 11.old.

[illegible]: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉRME,Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XIV. 1938. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül.1886-ban Velencén.Beran lajos hatására került kapcsolatba a plakett művészettel.1912-13-ban tanársegéd volt az Iparműv.Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.- 1934.-KIUTASITOTTAK-1934,anya gyermekével hátán jobbra,előtte egy nagy kislánya hátán batyuval,kezében csokorral.A háttérben az elhagyott ház fele látszik.Kör 180 mm.egyold. öntött,bronz. 10.old.

SZILÁGYI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász
óéééé--

Szül. Velencén 1886-ban. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettművészettel. 1912-13-ban tanársegéd az Iparművészeti Főiskolán. 1924-ben részt vett az ÉKE érem-és plakett-kiállitásán. 1926-ban a philadelphiai világkiállitáson aranyérmet nyert. 1937-ben a Műcsarnok Téli Tárlatán is nagy sikere volt. 10.old.

SZILÁGYI ISTVÁN: Szántó Gergely szobrászművész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1958. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY,szobrász

Szül.1886-ban Velencén.Berán Lajos hatására került kap csolatba a plakettmüvészettel.1912-13-ban tanársegéd az Iparmüv.Főiskolán.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:..-1938.-RÓZSA KÁROLY IGAZGATÓ TAN
---------- FELÜGYELŐ SZOLGÁLATI JUBILEMÁRA
-1933-1938.fej balra.Kör 102 mm.
Egyold.Öntött,bronz. 1 old.

[illegible] [illegible]: Szántó Gergely szobrászmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1938. 8.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Szül. 1886-ban Velencén. Berán Lajos hatására került kapcsolatba a plakettmüvészettel. 1812-13-ban tanársegéd az Iparmüv. Főiskolán.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .- 1955.-JÓZSEF ATTILA-1905-1955, fej balra. H/A VÁROS PEREMÉN AHOL ÉLEK BOMLÓ ALKONYOKON, balra menő alak, a háttérben gyárak és lakóházak. Kör 80 mm. 12.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szántó Gergely szobraszmüvész érmei és plakettjei 10.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XIV. évf. 1958. 8. szám. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

Semmelweisről alkotott érme tömör nagyvonalúságával hat. Jobb, mint Balikó Sándornak és Görömbey Imrének hasonló érmei. 193. old.

DR. VARANNAI GYULA: Semmelweis emlékérmeink 195. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XXI. 1965. 31-32. sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász

SEMMELWEIS EMLÉKÉRMEINK:
12.-SEMMELWEIS IGNÁCZ FÜLÖP 1818-1865 SZÁNTÓ G.RV:
AZ ANYÁK MEGMENTŐJE 68 mm. öntött AE. /1925/
195.old.

DR. VARANNAI GYULA: Semmelweis emlékérmeink 195.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XXI. 1965. 31-32.sz. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

A 30 éves évfordulóra Szántó 65 mm.ezüst és bronz érmet /öntött./készitett.Elől térdeplő kucsmás magyar egyik kezében könyv,másikban érem.Körirat:MAGYAR NUMIZ-MATIKAI TARSULAT.Hátul fa egyik ágán lomv,masikon virág,harmadik még csupasz,gyökerénél XXX.Körirat:30 ÉVES FENNÁLLÁSANAK EMLÉKÉRE 1901-1931. 6.ábra.Fekete repr. 31.old

dr. VARANNAI GYULA: A Magyar Numizmatikai Társulat emlékérmei 29.old

AZ ÉREM. XXVIII.évf. 1972. 1.szám. Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

A 30 éves évfordulóra Szántó 65 mm. ezüst és bronz érmet /öntött/készitett. Elől térdeplő kucsmás magyar egyik kezében könyv, másikban érem. Körirat: MAGYAR NUMIZ-MATIKAI TÁRSULAT. Hátul fa egyik ágon lomb, másikon virág, harmadikon még csupasz, gyökerénél XXX. Körirat: 30 ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE 1901-1931. 6. ábra. 30. old

dr. VARANNAI GYULA: A Magyar Numizmatikai Társulat emlékérmei 29. old

AZ ÉREM, XXVIII. évf. 1972. 1. szám. Bp.

Szántó Gergely

Nádler Róbert, Edvi Illés Aladár, Nagy Sándor, Undi Mariska, Kárpáti Jenő, Bardócz Árpád, Bottka Miklós, Székely Árpád, Wagner Géza, Szántó Gergely, Páris Erzsi, Leszkovszky György, Turán-Hacker Mária és Szigeti Jenő müvészek hivatottságáról ad képet a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitás,-irja F.T.Z. /Felvinczi Takács Zoltán/ "Magyar akvarellisták és pasztellfestők" cimmel.A legjobb magyar müvészek közé sorolja fentieket, akikről elmondható, hogy vizfestményeikről és rajzaikról lehet őket igazán megismerni.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 16.
XXX. évf. 7. sz. 1o8. lap.

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Az Éremkedvelők Egyesülete minden évben érmet vagy plakettet adott tagjainak.

A/ AZ ÉREMKEDVELŐK EGYESÜLETE által kiadott érmek és plaketteik. /ÉKE/.-----a/.-TAGILLETMÉNYKÉNT

21.-1929. SZÁNTÓ GERGELY: Az élet győzelme; című bronz, kétoldalú érme. 70 mm.-Előlap: Anya ölében csecsemővel két oldalán egy-egy meztelen kis gyermek. Körirat: AZ ÉLET GYŐZELME. A MUNKA KÜZDELME.-80. old. Kép: 1973. 1.számban 36. old. fekete repr,

GOSZTONYI JÓZSEF: Az Éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/ 5/ / 2.folyt./ 72.old

Az érem, XXIX.évf. 1973. 2.szám, Bp.

SZANTÓ GERGELY, éremművész

Az Éremkedvelők Egyesülete minden évben tagilletmény ként érmet vagy plakettet adott tagjainak. A HP feltün tet egy SZANTO GERGELY érmet; "MADÁCH IMRE SZÜLETÉSÉ-NEK 100 ÉVES ÉVFORDULÓJÁRA" címmel, mint 1923-as tagilletmény érmet. De katalógusokban nem található. Feltehetően Szántó ezzel pályazott 1923-ban a tagilletmény első díjára, de 1923-ban tagilletmény érmet nem is adtak ki. 79.old

GOSZTONYI JÓZSEF: Az Éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/ 5 2.folyt./ 72.old

AZ ÉREM, XXIX.évf. 1973. 2.szám, Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Az Éremkedvelők Egyesülete minden évben érmet vagy plakettet adott tagjainak.

A/-AZ ÉREMKEDVELŐK EGYESÜLETE által kiadott érmek és plaketteK./ÉKE/.-----TAGILLETMÉNYKÉNT:

21.-1929.-SZANTÓ GERGELY: "AZ ÉLET GYŐZELME";c.bronz két oldalas érme.-Elöl:Anya ölében csecsemővel,két oldalan egy-egy mezitelen kis gyermek,körirat:AZ ÉLET GYŐZELME.A MUNKA KÜZDELME.-80.old.-kép az 1973.1. számban 56.old

GOSZTONYI JÓZSEF: Az Éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/ 5./ / 2.kolyt./ 72.old

Az érem. XXIX.évf. 1973. 2.szám, Bp.

SZANTÓ GERGELY, éremművész

1924-ben Az éremkedvelők Egyesülete az Iparművészeti Múzeumban rendezett kiállitast.A katalógusban 58 kiállitó,gyüjtő,művész neve talalható,akik között oly művészek is szerepeltek,mint:SZANTÓ GERGELY. 33.old

GOSZTONYI JÓZSEF: Az éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/ /folyt./ 28.old

AZ ÉRME, XXIX.évf. 1973. 1.szám,Bp

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Az Éremkedvelők Egyesülete évenként érmet, v. plakettet adott tagilletményként tagjainak. 1924-34 közt majd minden évben. 1929-ben SZÁNTÓ GERGELYTŐL.
2l. kép.- "AZ ÉLET GYŐZELME", cimü kétoldalas érmét. Előlap Anya ölében csecsemővel, két oldalán egy-egy mezítelen kis gyermek. Körirat: AZ ÉLET GYŐZELME. A MUNKA KÜZDELME. Bronz, 70 mm. 34.old. kép. 36.old

GOSZTONYI JÓZSEF: Az Éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/ /folyt./ 28.old

AZ ÉREM, XXIX.évf. 1973. 1.szám, Bp.

SZÁNTÓ GERGELY, szobrász,éremművész

Vincze Pál szobrász-és éremművész Az Iparművészeti Főiskola elvégzése után,1928-kantól ő is követte a többi magyar éremművész példajat -Telcs Ede szobrász művész műtermében és irányitása mellett képezte magát.-Reményi,Berán,Szántó Gergely mellett egyik legtehetségesebb tanitványa volt Telcsnek. 58.old

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.századi magyar éremművészek külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Tarsulat Evkönyve, 1971. Bp. 197z.

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy. szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm. plaketten.-A gyüjt. a MNM.-ban van. 116. drb.
A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:
SZÁNTÓ GERGELY.-Felirat: SZÁNTÓ G. 1922.-MNM.-100+100 mm.
Leirás: HP. 4974. 31. old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24. old

AZ ÉREM. XXXII. évf. 1975.-1. Bp. 1975

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp önarckép-plakett gyüjteményében Szántó Gergely önarckép-plakettje.-A két világháború között működő érmészgeneráció egyik elgerősebb tagja volt./13.kép./,akinek a magyar irodalom nagyjairól készitett érmei keresett ritkaságok.-Felirat:SZÁNTÓ G. 1922.-A MNM.-ban van.-100+100 mm.Leirás:HP. 4274.-Fej balra.-29.old.-Kép. 28.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplaket jei 24.old

AZ ÉREM, XXXII. 1975.-1. Bp. 1975

SZÁNTÓ GERGELY, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp önarckép-plakett gyüjteményében Szántó Gergely önarckép-plakettje.-A két világháború között müködő érmészgeneráció egyik legerősebb tagja Szantó volt/13.kép./,akinek a magyar irodalom nagyjairól készitett érmei keresett ritkaságok.-Felirat:SZÁNTÓ G.1922.-A MNM.-ban van.-100+100 mm.-Leirás:nP.4974. Fej balra.--29.old.-Kép. 28.old. Fekete repr.

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII. 1975.-1. Bp. 1975

Szántó Gergely, grafikus

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanárai,tanársegédei,/segédtanárok/,-Szántó Gergely,-1912-1913.-Esti rajztanfolyam 52.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola /1880-1944/oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Irt. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

MDK

Szánthó Gergely, éremmüv.

müvészi finomságu munkái élmenyt jelentenek.

Éremmüvészet a Györgyi Kálmán-emlékkiállitáson.
Nemz.Ujs. 1934. máj.25. 11.l.

Szántó Géza

festőművész

Esterházy Móric gróf a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre 500 pengős pályadijat tüzött ki s a pályázat lebonyolitására a Balatoni Társaságot kérte fel. A kitüzött dijért pályamüvét beküldötte.-

Ujság
1935.XI.16.

Szántó Géza

festőművész

Balatoni akvarellpályázaton képével szerepel.

Magyarság
1935.VI.17.

Gráuló Géza.

prof Esterházy Móric pályázatot tűzött ki a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre, melyre pályaművét beküldte.

Vasvári Ujság, 1935. Nov. 16.

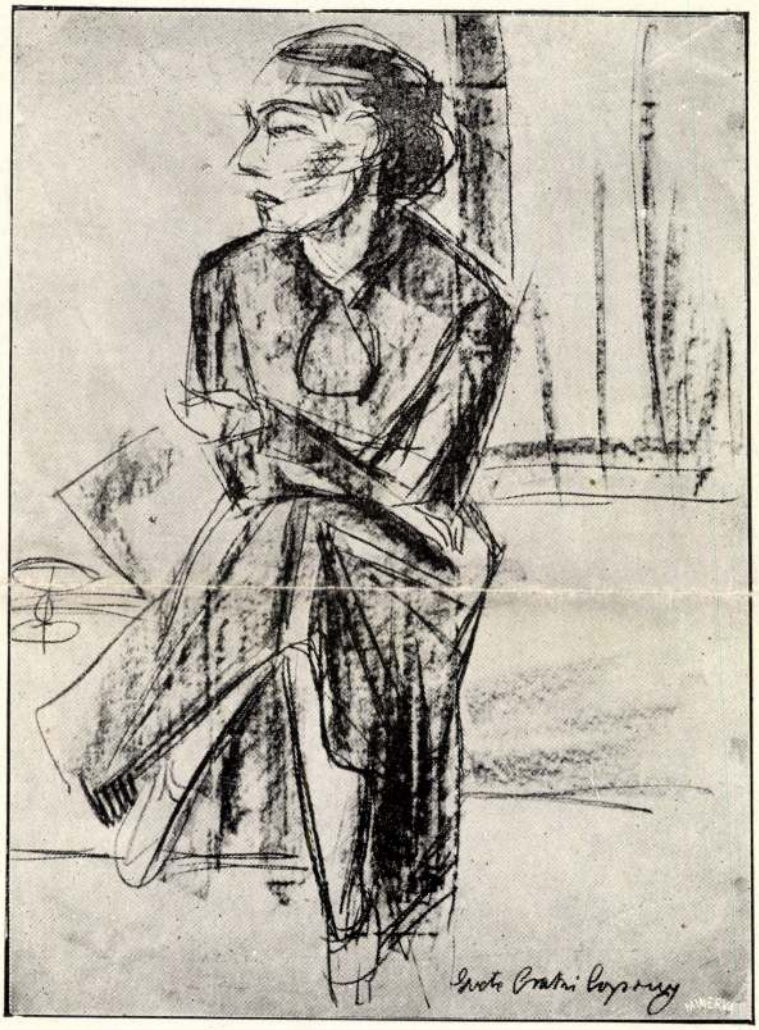

Csáki—Copony Grete: Arckép (szénrajz).

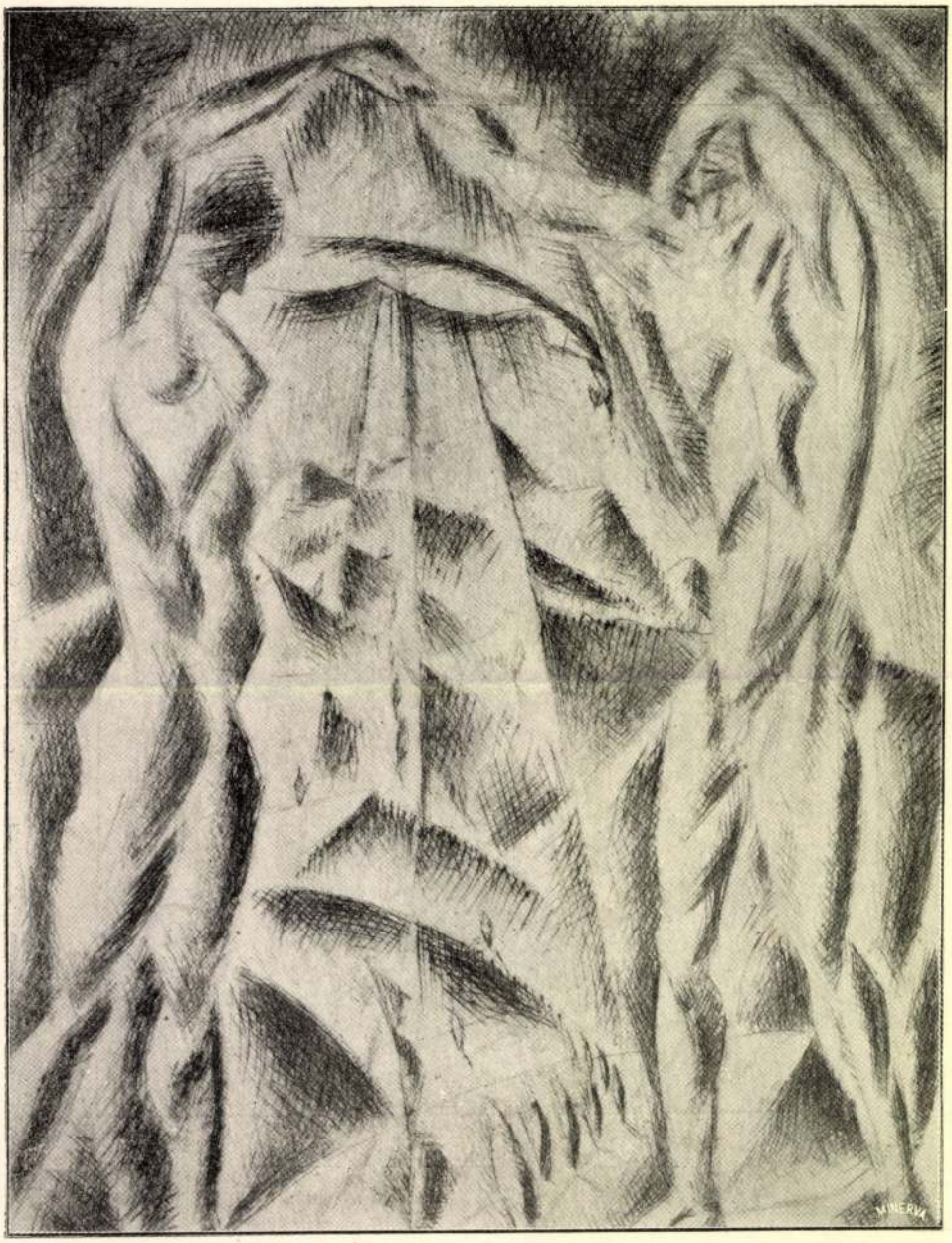

Szántó György: Ádám és Éva (rézkarc).

Erdélyi Helikon
1929. II. évf. márc. 7.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

I.

Kosztolányinak nem az a fontos, ami neked. Elolvasod az ujságodat s vigyázol rá, hogy a világ „fontos" dolgait el ne szalaszd. Számontartod a forradalmakat és békekötéseket, tájékozódsz a carta del lavoro felől s tudod az egyfolytában-repülés világrekordját. Kosztolányit a te „fontos" dolgod nem érdekli, sőt mintha programmszerűen csak a „nem fontos" dolgok érdekelnék. Az utcagyerekeknek zöld a körmük, a pincérlány alig lépett a terembe s már minden orcája ráncát egy kecses, köteles és mégis önkéntes mosolyba szalajtotta; még a gondolatai is milyen haszontalanok: az embert minden pillanatban elütheti egy autó, fejére eshet egy tégla, örök halálveszedelem mélysége fölött libeg a leggondtalanabb sétáló is.

Vannak emberek, akik elé odazúdíthatod keservesen kiizzadt eszméidet, ők a cipőd orrát nézik, a gesztikuláló vékony ujjaidat kísérik a szavaid helyett; te a hindu-mozgalomról beszélsz s ő váratlanul azt kérdi: mikor jött arra a gondolatra, hogy szakállt növeszt. Kosztolányi ilyenfajta ember. Egyik író a nyolcmillió magyar élet akaratává fújja magát, a másik a paraszt és kispolgár természetrajzát akarja adni, a harmdik egy új, egyháztalan kereszténység delejével vonzza a kósza lelkeket. Kosztolányi meghatódik a gépírókisasszonyon, aki csak kopog és maga is gép már, elgondolkozik a szegényeken, akik számontartják, hogy öt év előtt megsímogattad a boldogult kisfiuk szőke fejét s regényt ír, mert az iróasztalában maradt egy gyűrött cselédkönyv.

Amikor mindenki a felhőkbe tör, a költő járjon a földön, ilyesformán írta valahol. A felhők: a nagy vállalkozás, a fajmentés, a jambus-dráma, a szovjet, a világháború. A föld: a mozi-reklámok előtt ámolygó józsefvárosi nép, a patikája üvegablakában furulyázó patikuslegény, a vénleány, akit a szülei dacos szeretettel, de belül szégyenkezve sétáltatnak, hisz az udvarias köszöntések mögött gúny és sajnálkozás lakik. Kosztolányi tudatosan kerüli a „fontos" dolgokat, talán ez a megmakacsodás a „nem-fontos"-ban az ő világnézete, ahogy a szakálladra figyelő úr is bizonyára világnézeti makacságból szakítja meg a Gandhiról szóló fejtegetésedet. Neki fonosabb az, akinek erre a szakállra volt szüksége, mint az, aki Gandhiról nyilatkozik.

S talán igaza van. A „fontos" dolgoknak persze könnyű, egyedül ők vannak abban a helyzetben, hogy a politikus csizmadiák s a hamis költők az ajkukra vegyék. De valóban a „fontos" dolgok-e az élet fontosabbik fele? Az eszméin át szeretünk-e meg valakit, a nagy cselekedetek oldják meg, vagy zavarják össze az ember dolgát? Nem hordunk-e magunkon apró jeleket, nem burkol-e mindnyájunkat egy titkos atmoszféra, melyből elég az elédkerülőnek egyet szippantania s szimata után lódult a lelke, megszeretett, vagy megutált. Minek van mélyebb gyökere, annak, hogy hogyan ápolod a körmeidet, vagy annak, hogy mi a véleményed a mexikói mozgalmakról? Különös kigőzölgése van mindennek, ami él; különös párák ülik meg a helyzeteket, s a tárgyak is élőlények s a szobák és tájak is helyzetek. Rejtett áramok, nyűgöző kölcsönhatások kóvályganak a világban s az ember gondolatai véletlen virágai a lelkében keringő nedveknek. Az az élet, amit lelked csápjaival körültapogatsz,

PROPAGANDA-GRAFIKA

Mindaz, amit elmondottunk a könyvfedélről, hatványozott mértékben vonatkozik a plakát minden válfajára.

A plakát célja a propaganda. Csakúgy felhasználják a társadalmi, mint üzleti propaganda céljaira. Bármilyen különböző e két cél, eszközeik a plakátban azonosak.

A plakát feladata, hogy a nagyváros utcáinak dübörgő tempóját, lármás tülekedését túlordítva, plakáttársainak ezreit túlharsogva megállítsa a megagitálandó embert, ha csak egy pillanatra is.

A metropolisokban ma dominál a fényreklám, a plakát fejlődése mintha stagnálna.

A plakát céljaira a litografia a legalkalmasabb grafikai eljárás. Újabban a tipografált plakát, sőt a fotomontázs is elfoglalta helyét a litografia mellett az úgynevezett offset-nyomás segítségével.

A kubizmus minden tekintetben bevált a plakát céljaira is.

A kubizmus izmos vonalkonstrukciója, élesen behatárolt színfelületei új mesgyét vágtak a plakátgrafikának és tulajdonképen ezen a mesgyén jár a tipografált és offset-fotomontázsos plakát is. E három mód a plakátgrafika fejlődésének további útja, amely sokáig fogja dominálni a hirdetőoszlopok és egyéb hirdetőfelületek síkjait, ha az amerikai reklám egyelőre nem is akar tudomást venni e három stilusról és azok kombinációiról.

Úton-útfélen halljuk a frázist, hogy az amerikai a reklám nagymestere. Nos, állapítsuk meg, hogy a reklámgrafikában bizony még a kezdet kezdetén sem tart, kőrajzos és offset-nyomásos plakátjai tempera, aquarell, gouache és pastellgiccsek reprodukciói, a művészi grafikához semmi közük sincs. Émelyítő naturalisztikus mázolványok, ideje, hogy az európai mozgóképszínházak, amelyek a giccsfilmekkel együtt kapják őket, olyan plakátokat követeljenek, melyek megfelelnek az európai plakát fejlődési stádiumának. Hiszen ezek az anakronizmusok valósággal tönkreteszik az európai nagyvárosok utcáinak képét és az amúgy is nehezen fejlődő művészi ízlést.

KARIKATURA

A különböző grafikai eljárások technikájáról és azok természetéről külön tanulmány keretében kell beszámolnunk. Itt még egy olyan műfajról kell említést tennem, amely par exellence grafikus műfaj. Ez a karikatura.

A karikatura az egyéniség kigúnyolása. Nevét az olasz caricare, azaz túlozni igéből nyerte, az egyéniség jellegzetességeit túlozza. *Georg Gross, Daumier* és mások egész osztályok jellegzetességeit gúnyolják, a karikatura forradalmi pszichéje tehát kollektiv, normalizáló, mert az egyéniség ellen küzd a gúny hathatós propagandaeszközével. És itt találkozik a grafika kollektiv szellemével, melyet fentebb fejtegettünk. Nem véletlen tehát, hogy a karikatura grafikus műfaj és talán a grafika mondanivalójának quintessenciája.

Georg Gross korunk legerősebb grafikus-tehetsége. Mappái nemcsak világszemléletet hírdetnek, de hirdetik a grafika szellemét, kifejezőeszközeinek agitativ erejét, hirdetik a grafika életességét, amellyel mindenkor szervesen kapcsolódik mindennapunk szükségleteibe, tehát az emberiség életébe.

SZÁNTÓ GYÖRGY

jezésformáinak megszületésére volt szükség. Az expresszionizmus nyugtalan, ideges, szeszélyes esetlegességei nem bizonyultak ugyan használhatónak a fametszetes könyvfedél szempontjából, annál inkább megfeleltek e célra az archaisztikus, primitív és főleg a kubista irány. Ezekben az elgondolásokban korántsem dominál a rajz. A felírásnak legalább is egyensúlyban kell lennie a képi résszel, a rendeltetésnek sokkal inkább felel meg, ha a kép csak szimbolisztikus embléma, a felírás markáns kihangsúlyozásával szemben. Sokszor alkalmaznak az ilyen címlapokhoz linoleum-, vagy mézerlemez-metszetet is, ezek nem sokban ütnek el a fametszet jellegétől. Nálunk *Bortnyik Sándor* alkotott legjelesebbet ebben a tipusban, amelyet főleg a német könyvipar kedvel nagy mértékben.

A FOTOMONTÁZS

Külön kell megemlékeznünk a könyvfedőlapok és általában az önálló és alkalmazott grafika eme új műfajáról, mely életerős fejlődésben van és amely még korántsem merítette ki lehetőségeit, mint ahogy azt sokan hiszik.

A fotomontázs, mint önálló műfaj, az orosz szuprematisták túltemperált műhelyéből robbant ki, tőlük vette át a németek legmarkánsabb grafikusegyénisége, *Georg Gross*, akiről később még megemlékezünk.

A fotomontázs pszichéje expresszionista. Ennek az irányzatnak szimultánizmusából vezethető le és technikai kivitele kétféle. A rákopirozás és az egymásmelléragasztás.

A rákopirozás a film technikájából ment át a fototechnikába. Vagy egyazon lemezre exponál a fotografus különböző időben és különböző helyeken felvett különböző tájakat és figurális motivumokat, vagy több lemezt kopiroz egy fényérzékeny felületre, amit nemcsak papirra, de mindjárt a cinkografiai eljárásra szánt ólomlemezre is megtehet.

Az összeragasztás ennél egyszerűbb, hatásosabb és érdekesebb eljárás. A legkülönbözőbb fényképekből vágja ki a tervező azokat a részleteket, melyek mondanivalójának leginkább megfelelnek, arányaik kontrasztjánál és egymáshoz való viszonyánál fogva a legmeglepőbbek, a szimultán összetevőkből eredő összérzés legteljesebb kifejezői. E részletek összekonstruálása, közös nevezőre hozatala eredményezi az igazi fotomontázs eredeti műfaját, amely könyvfedélre kiválóan alkalmas.

E látszólagos elkalandozást a fototechnika területére feltétlenül szükségesnek éreztem ahhoz, hogy az új grafikai műfajt behatóan ismertessem. Hiszen a fototechnika a grafika szerves része lesz abban a pillanatban, mikor a cinkografiai eljárás bekapcsolja a nyomdatechnikába. Mindezek után szemléljük meg, hogyan élnek egy könyvkereskedés kirakatában *John Heartfield*, a Malik könyvfedéltervezőjének fotomontázsos címlapjai.

Egy ifjú lányos arcán petróleumkutak hatalmas acélkonstrukciói hatolnak keresztül, a könyv hátán is égő petroleumforrás. A könyv alsólapján filmstar démonarca kandikál keresztül egy hatalmas dollárjel börtönrácsán. Upton Sinclair Petróleumának domináns akkordjai csendülnek fel a borítólapon. Aztán a Wall street felhőkarcolói. Végnélküli autósorok, zihálló, verejtékező, öklöző embercsordák káosza, Amerika. Ugyane szerző könyve, a 100 %. Mozgalmas, lüktető kivetítései a könyv belsejének, mintha röntgenfelvételek adnának izelítőt a tartalomból.

szedett nyomtatásnál jóval régibb keletű, már nemcsak átveszi a fametsző művészet addigi eredményeit, de tovább is fejleszti azokat. A mi szedett nyomtatásunknak is a fametszet első kisérőzenéje, hogy aztán a réz- és acélmetszet átmeneti uralmát ismét ő foglalja el a mai könyvdekorációban.

A könyvdekoráció és könyvillusztráció között csakúgy nem lehet a határmesgyét megvonni, mint az öncélú és alkalmazott grafika, vagy általában, művészet között. Némely illusztráció nem akar többet mondani, mint egy elvonatkoztatott fejléc vagy záródísz, a krónikák iniciáléi pedig felérnek a legtárgyhozszólóbb illusztrációval.

Alapjában félreérti munkájának rendeltetését az az illusztrátor, aki a könyv szövegének mondanivalóját vizuális képekkel szándékszik megvilágítani és ezzel az olvasó képzelőtehetségét korlátozni vagy az író rajzolókészségét, ábrázolóerejének plasztikáját korrigálni, egy más műfaj mankójával alátámasztani akarja.

Az illusztráció szerepe csakis dekorativ lehet és így nem ábrázoló, hanem feltétlenül elvonatkoztatott. Ezért tartom a kubista illusztrációt mindenképen a legmegfelelőbbnek, a modern tipográfia szempontjából a leganyagszerűbbnek.

CINKOGRAFIA ÉS TIPOGRAFIA

Szántszándékkal nem szóltam eddig a könyv külső dekorációjáról. A grafikának ugyanis mindaddig nem volt szerepe a könyvfedél dekorálásában, amíg csak kötött könyvek léteztek és amíg a cinkográfiai eljárásokat fel nem találták.

A fűzött könyv jellegét a címlap adja és sok tekintetben sorsát, megjelenési formájának hatását is ez a papirra nyomott borítólap dönti el, azért bővebben kell ezzel foglalkoznunk.

A modern könyv címlapja plakát. Feladata, hogy a könyvesboltok kirakatainak száz meg száz könyve között feltűnjön, megállítsa, megfogja a szemlélőt. A plakátról majd később, most csak annyit, hogy a modern könyvfedél propagativ reklámhatása szabja meg dekoráció-stilusát.

Tévedés volna azt hinni, hogy ez a célkitűzés otrombán rikító fedőlapot követel. A modern könyvfedél három tipusával, a tipografált, a fametszetű és a fotomontázsos fedőlappal a legraffináltabb , legművészibb és legélénkebb hatásokat lehet elérni.

A tipografált címlap, melynek külföldön is elismert mestere *Kassák Lajos*, a legegyszerűbb és épen ezért leganyagszerűbb eszközzel, a nyomdai ólomformák adottságával dolgozik. Maga a kis és nagy ábécé százféle betűtipusa olyan dekorativ elem, melyet minden segédeszköz nélkül a legmeglepőbb és leghatásosabb variációkban lehet felhasználni. A betűformákkal és azok elhelyezésével, továbbá ólomegyenesek igénybevételével a címlaptervező markánsabban képes közölni mondanivalóját, mint akármilyen képhatás, illusztrativ, vagy szimbolumos motivum igénybevételével. A betűformák lágysága, vagy keménysége, finomsága avagy tömörsége, kihangsúlyozása és színkontrasztja olyan térkitöltése a címlapfelületnek, amelyről a cinkografia megszületése előtt vajmi keveset tudtak a nyomdaipar anyagszerűségét nem ismerő könyvdekorátorok. A kötött könyv jellege sem adta meg erre a lehetőségeket.

A fametszéses fedőlap igazi renaissance-ához a piktura forradalmi kife-

a demarkációs vonalat. A szépnek kantikus definiciója régen megdőlt. A szép igenis az, ami érdekkel tetszik. És ilyen értelemben önálló grafika nincs is, mert a műgyűjtők dohos szekrényeiben féltve őrzött grafikai csodák, egyetlen példányok anakronizmusok és ellenkeznek a grafika mai szellemével. A rézkarc, aquatinta, tuss, szén, ceruza és krétarajz lakások fehér falait dekorálja, a litografia hirdetőoszlopokon színeskedik, a fa- és linoleum-metszet könyveket élénkít, a grafika mindenhol és minden alakban kilépett a mappákból az életbe és újjászületése mentette át a l'art pour l'art pókhálós, régen túlhaladott világából.

Önálló grafika tehát a régi értelemben véve nincs. De van lakásdekoráló, nyomtatványdekoráló és van propagatív grafika.

LAKÁS-DEKORÁLÓ GRAFIKA

Az új lakás esztétikája a célszerűség és a higiénia. E két vezérmotivum adja ki az új esztétikai parancsszót: egyszerűség és síma, tisztántartható felületek. Félre az intimitás, melegség, bohém álelegáncia porfogó romantikájával. Félre az illatos félhomállyal, a parfümös baktérium-telepekkel! Félre a nyugtalanító színzagyvaságokkal, a célszerűtlen anyagok csömörig fölhalmozott álpompájával. Félre a múzeumok fárasztó túlzsufoltságával.

A ma esztétikája napfényt, levegőt, derűs nyugalmat, az egyszerűség pihentető szépségét követeli.

Ezekből az új otthonokból hiányzik az egyéniség-hajhászás csömörletes orgiája. Ezek a normalizált, közös nevezőre hozott lakások szinte büszkék arra, hogy olyanok, mint a másik, a tizedik, a századik lakás. Hogy a gazdájuk nem különcködő, hanem normális, gyakorlati érzékű embertipus, akinek szükségletei természetszerűen egy egységes lakástipushoz vezettek, aki nem akar lakásában meglepetésekkel szolgálni, raffinált hatásokkal enerváltakat szórakoztatni, hanem egyszerűen pihenni és pihentetni akar.

Mindeme követelményeknek, a modern lakás egész kollektiv szellemének sokkal inkább megfelel a grafika, mint a piktura.

A pihentető egyszerűség szempontjából a grafika fehér-feketéje abszolut megnyugtató a festmény színorgiáival szemben. Vonalvezetése markánsabb, biztosabb, élesebb, mint a festményé, tárgya épen a kifejezésmód adottságai folytán egyszerűbb, világosabb, könnyebben áttekinthető. Tónus-kontrasztja mindig nagyobb a festmény tónus-kontrasztjánál, így hatása expanzívabb, szemléltetőbb, üdítőbb, egységesebb. A túlnyomóan világos, legtöbbnyire fehér falon szembeszökőbb, anélkül, hogy a festmény határozatlan színfelületeivel rikítana, ágálna, nyugtalanítana.

A grafikával dekorált lakás mindig egységesebb, mint a festménnyel dekorált. És míg az olajfestmény vászna, legtöbb esetben kerete is nagyon jó porfogó, addig az üveglappal borított, fekete, fehér, vagy arany papircsíkkal keretezett grafika higiénikus símaság dolgában is alkalmazkodik a modern lakáshoz.

NYOMTATVÁNY-DEKORÁLÓ GRAFIKA

A díszítés művészete minden bizonnyal ősibb az írás mesterségénél. Igy a legrégibb kéziratokon is fellelhetjük már a diszítés nyomait. Egyes ókori és középkori kéziratok címlapjai, fejlécei, iniciáléi, záródíszei műremekek, a könyvnyomtatás mestersége pedig iparkodott kezdettől fogva, hogy ne maradjon a kéziratok dekoráló képességei mögött. A kinaiak fatáblás nyomtatása, mely a

A MODERN GRAFIKA SZEREPE*

A GRAFIKA SZELLEME

Nem véletlen, hogy a szobrászok sokkal bravurosabb, sokkal hivatottabb rajzolók, mint a piktorok, holott a kétdimenziós festészet műfajilag sokkal közelebb áll a szintén kétdimenziós grafikához, mint a háromdimenziójú szobrászat.

Rodin és Maillol után olyan névsorral bizonyíthatnám ezt a megállapításomat, hogy maguk a festők sem tiltakozhatnának ellene. Most azonban az a célom, hogy e furcsa jelenség okát röviden és szabatosan megállapítsam.

Tudjuk, hogy a szobrásznak van legnagyobb küzdelme az anyaggal. Ezért menekül pihenőül, üdülőül ahhoz a műfajhoz, amelynek legkevesebb küzdelme van az anyaggal. Mert a grafikánál csak a zene anyagtalanabb.

A festő egészen más okból menekül a grafika kiútjához. Az ő indítóoka is mélyenfekvő lelkimotivum. Egyszerűen az a fájdalom, amelyet akkor érez, amikor meg kell válnia képétől. A grafika megszületésének titka tehát a magát megsokszorozni akarás. A festő mindenkihez el akarja juttatni festménygyermekének képét, olyan mechanikus eljárást eszel ki, mely ezt lehetővé teszi.

A grafika szellemét két főmotivumban vetíthetjük ki: az anyagtalanság és az önmegsokszorozó akarat motivumaiban.

Mindkettő a legkollektivebb műfajjá emeli a grafikát, mert nemcsak olcsóvá, de mindenki számára hozzáférhetővé is teszi. A múzeumok és magángyűjtemények féltve őrzött egyetlenségeivel szemben tehát a grafika szelleme kollektiv és ma, az individuum haldoklásának idején már megállapíthatjuk, hogy ilyen értelemben a grafika a jövő művészete.

Eme megállapításunk már nem elméleti. A kultúrcentrumok modern lakásaiban a grafika már döntő győzelmet is aratott. A festő enged a szükségletek parancsszavának és csakúgy átnyergelt a grafika műfajára, mint ahogy gazdasági okok a szobrászt is arra kényszerítik, hogy a grafikát ne csak plasztikához szükséges studiumnak tekintse, ahogy azt eddig tette. A mecénások kora lejárt, ma a tömegeket kell kiszolgálni és egyben vezetni.

ÖNÁLLÓ ÉS ALKALMAZOTT GRAFIKA

A művészet és iparművészet, a Kunst és angewandte Kunst határai ma már teljesen elmosódtak. Nevetséges volna, ha újra meg akarnánk vonni köztük

* Folyóiratunk kötelességének tartja, hogy kifejezetten irodalmi jellege mellett kulturális életfolyamatunk más területeit is gondjaiba vegye. Természetes viszont, hogy ezt csak olyan mértékben teheti meg, amilyenben az nincsen hátrányára a kimondott irodalmi jellegnek és amennyiben azt korlátolt anyagi erőink megengedik.

Ha tehát e számunktól kezdődő három egymásutáni számunkban megkíséreljük bemutatni képekben az erdélyi grafikai művészetet úgy, amint az ma él, akkor ez nem azt jelenti, hogy ezt a maga teljességében meg is tudjuk tenni. Bemutatott grafikáink nem fogják kimeríteni ebbeli termelésünk egész területét és sajnos, nem mutathatjuk be valamennyi komoly erdélyi grafikus-művészünket és jellemző termelésüket. Viszont mégis azt hisszük, hogy amikor nemcsak semmiféle formájú művészi szervezetünk, egyesületünk nincsen, sőt egész Erdély területén egyetlen olyan kiállítási helyiségünk sem, melyben képzőművészeti tárlatnak csak megközelíthetőleg is nevezhető kiállítást lehetne rendezni, nem felesleges ez a hiányos munkánk, mely szolgálni kívánja közönségünknek az erdélyi művészi életmunkáról való tájékoztatását, valamint a mai mostoha viszonyok között halottnak és reménytelennek látszó erdélyi művészi életmunka propagálását. Szerkesztőség.

Erdélyi Helikon
1929. II. évf. márc.

Szántó Géza

rajztanár

l.

Művészi Ipar

1894. 100. l

Budapest, 1924. január 21.

rányi Gyula urnak

Budapest.

kelt becses sorai birtokában van

t megterheltük

ltségért,

f. hó 21.-i értékkel

osvári általános bank r.t.-nak, Kapos-

javára.

Teljes tisztelettel

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Szántó
(Schacherls) Géza

szül. Keszthely 1873 Izr.
6 polg.

1890/91 I–II. I cordály
1891/92 II „
1892/93 I. III „
1892/93 II „ „
1893/94 I. IV. „
1893/94 II „ –

Laconicum V. 242.

Szántó Géza

1890/91 – 1893/94

Ferkèpzomfoiskòvk

136. l.

T.6413.

n és oldalán van a bástyákkal és
jobbra pedig két magános fa köti

G.

2 cm.
orum, Hamburg 1684.

Szántó Géza

1926/27 – 1929/30

Ferképzőmfoiskàvk

136.1.

Tervrajz.

A Plan Uber die zufolge
Verordnungen sowohl, als Mündl
dium, wie Herrn Bau-Referente
Gegeständen in dem König. Caa
und Gezeichnet Joh. Nep. Wets
tervezett épület alaprajza és

Szines rajz, mér.

Szántó György
festő

ükrében vil

ezeket 1893.
Vágujhelyen.

Szántó Gy. Fekete
évein. Kolozs-
vár, e. n.
II. K. 72. l.

A zürzavaros mun-
kából irodalmi mü-
veinek pontos cimét
és évét nem bírtam
megállapitani

Jh. 118—195 cm.

— MÖBEL.

2371—2630.

és aranyozott fa, rokoko-diszitéssel. Osztrák, XVIII. sz.
nitzerei vergoldet. Österreich, XVIII. Jh.

ves fafaragvány aranyozva, Magyar, Louis XVI. — Grosse
goldet. Ungarisch, Louis XVI.

nyozott fa. XIX. sz. — Grosse Karnisch geschnitzt, ver-

rész, faragott és aranyozott fa. Louis XVI. — Blätter-
et. Louis, XVI.

. — Holzschnitzerei, vergoldet.

XIX. sz. — Stafelei, vergoldetes Holz. XIX. Jh.

-alak, aranyozott fa. XIX. sz. — Stehlampe mit Schirm,

XIX. sz. — Blumengestell, Terracotta. XIX. Jh.

anyozott fa, három karral. XIX. sz. — Zwei Wandarme,
. Jh.

XIX. sz. — Zwei Mohren, Holzschnitzerei. XIX. Jh

sigás karral. — Luster, geschliffenes Glas

Kubista bestő volt.

Szántó György

Fekete éveim c. regényéből kivonatolva.

Teljesen 1921 háborus sérülése következtében vakult meg. Ts pezdett az irodalommal foglalkozni. Családja s szatáldozott arra, hogy külföldi szemspecialisták segélyével vinze mérje szemevilágát, de sikertelenül. 1921. végleg letette az ecsetet. Sebastianus c. regényében önéletrajzát írta meg. Életrajzát 1921-31.-ig a Fekete éveimben folytatta.

Önéletrajzában említett művei: A kolozsvári román opera Aida ensemblejének karikaturája (1920), Krisztus kompoziciók: Az olajfák hegyén, Keresztlevétel, Sírbatétel, Piéta, Feltámadás, Golgota, Polifémos, Sebastianus, Herakles, amint Nesussal viaskodik, A TX. szimfonia, Lóraszállok, Leda, Ádám és Éva, Prometeus, Életörömi. Az Életöröm volt az utolsó képe, amit festett.

Budapest

II. Lágymányosi utca 16.

Szántó György

1926. jelens meg

Bábeltornya c.
regénye Brassó-
ban.

Ez évben írta

Az öt szinü ember

c. könyvét, mely

a következő év-
ben került sajtó
alá.

Szántó György

festő, a megszállás ideje alatt Aradon élt, ahol 1925-ben szerkesztette a Periszkop cimü konstruktivista (jó szó ez?) lapot.

Szántó 1926-ban 42 éves volt-

!! Fordít

1926
42
1884
1926

tehát 1884 Eö-ül született

Az előző oldalon
közöltekkel nem
ben Fekete évein
II. kötetének 69.
lapján (1928 év-
ről szóló fejezetben)
az írja, hogy végre
35 éves korábanel-
jutott oda, hogy
megkereshesse a
kenyerét, irodal-
mi működése révén.

1928
– 35
1893. Eszerint
tehát 1893-ban
született

Ha jól értem a szöveget,
melyre regényben rendkívül
rapszodikus, és solmor zavaros-

Szántó György

1925 szerzeszte Aradon a rövid életű Periszkop c. havi szemlét.

1–2 szám kivételével valamennyi megvan könyvtáramban.

Szántó György

A kiadvány címe:

Schumannal a Karnevalba.

Fenti versciklusa Schumann zenéjével és Kora Korber Nándor 25 kézzel szinezett rézkarca.

Megjelent 100 számozott példányban

1925-ben Aradon.

Szántó György

író és festő és grafikus

szül. Vágujhelyen, mikor, nem írja. Négy éves korában Lugosra került, hol apja tanár volt az ottani fögimnáziumban, de a nyarat ezután is Vágujhelyen töltötte.

Szántó György: Fekete éveim. Kolozsvár, é. n. I. k.

Ez Szántó Gy. regényes életrajzának címe.

1920. ban díszletkerező volt a kolozsvári operánál

(roman)

Szántó György

1923. Aradon,

1924. Temesvárott és Nagyváradon voltak gyűtemenges kiállitásai –

Szántó Gy.:
Fekete évein –
Kolozsvár, é. n.
I k. 137. l.

Szántó György

Fenti regényt írt Sebastianus útja elvégeztetett c. imen, mely Szántónak életrajzi regénye.

Ez volt az első regénye, mely 1923. Aradon jelent meg.

Szántó Gy. Fekete cveim, Kolozsvár c. n. I. K. 116-l.

A Fekete cveim szintén életrajzi regény

Szántó György

Erdélyben élő vakíró,
előbb mint festő a
kubizmus híve volt.

B. Soó Rezső:
Modern magyar kisgrafika

MAGYAR MUVESZET

1938. 350. l.

9.

5.

Szántó György

Magyar Könyvbarátok
Diariuma 1936. 1. sz.
22. l.

SZÁNTÓ GYÖRGY önéletrajzát írta meg *Fekete éveim* című új könyvében. Akik tudják, mint vesztette el ez a kiváló erdélyi írónk harctéri sebesülése következtében fokozatosan mindkét szeme világát, s mint lett belőle ezért festő helyett, aminek indult, író, nagy várakozással veszik kezükbe a „hős élő" önéletírását.

ÖNYVBEN

DEN KÉRDÉSRE

FELELETET TALÁL!

elő, hogy azt keresi, hol van egy ország,
egy tengerszoros? Hogy keletkezett s
vagy másik háború? Mikor történt va-
nelmi, irodalmi vagy tudományos ese-
sport valamelyik ágában a legutóbbi

tudnia egy-egy közéleti szereplő élet-
ilmány vagy fölfedezés időpontját, egy
tosságának számát; vagy ha sürgönyözni
utolsó posta?

RÉ

K

LEXIK

SZERK

Csekei VAR

Szántó György

Szántó György: *Stradivari*

A Hegedű a hőse ennek a regénynek; színhelye a táj és az idő: a XVIII. és a XX. század, Olaszország és az egész világegyetem, ahová csak elhat az örökkétartó emberi hang. 8°, két k. egybekötve, 259, 258 l. Egészv. P 4.80

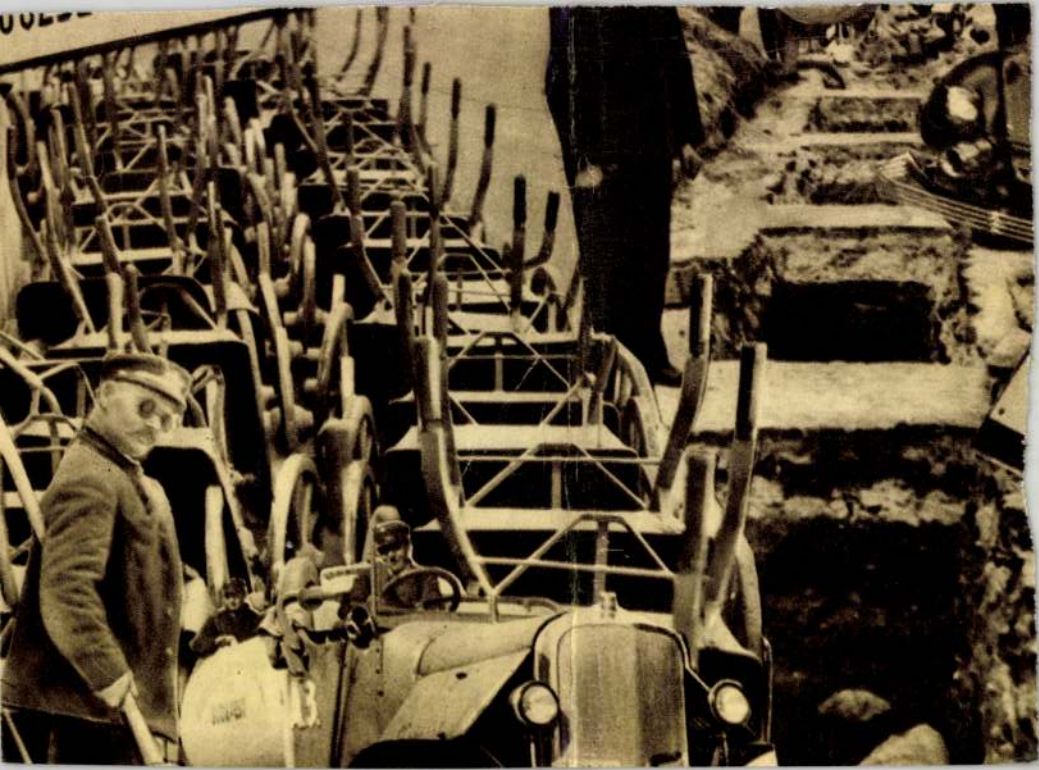

Szántó György

Fekete éveim

Írta: *Szántó György.* „Festőművészt a legnagyobb csapás ér: elveszti látását. A sorsfordulatnak, s nagy magyar íróvá válásának megrázó könyve ez." A szerző festményeinek nyolc reprodukciójával. 8°, két kötet egybekötve, 205, 213. l. Egészvászon P 4.80

TÖRTÉNELMI REGÉNYEK

Szántó György: *Aranyágacska*

A magyar középkor legviharosabb korszakát, a 13. századot, a négyszázesztendős Árpád-ház kihalását jeleníti meg ez a regény. Színhelye Velence és Magyarország, főszereplői Kun László és Endre király, az Árpádok utolsó „Aranyágacskája". 8°, 408 l. Egészvászonkötésben P 4.80

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI
Tejakciójának
kiosztóhelye.
HARM
HARMAT VIZ
HARMAT
VIII
SZÉKESFŐVÁROSI
JÓZSEF-FIÚÁRVAHÁZ

KÖNYVEK ÉS ÍRÓK

SZÁNTÓ GYÖRGY: UTOLSÓ HAJNAL, ELSŐ HAJNAL

(Regény, Dante-kiadás. Budapest, 1930)

Talán minden eddigi markolásai közül Szántó György most markolta a legnagyobbat, amikor ezt a könyvét megírta, mely a római birodalom nagy átalakulásának, a latin erő vajudásának kegyetlenül véres és brutális történetét meséli el, mely Róma hatalmának és kultúrájának kiteljesülését eredményezte a császárságban.

Nagy írói bátorság és önbizalom szükséges ahhoz, akárki legyen is az író, aki ezt a komplikált és súlyos témát vállalni meri és ha Szántó Györgynek nem is sikerült annak regénybeli megoldása, ha nem is bírta el regénye az emberiség egyik legmonumentálisabb életkorszakának, az antik kultúra hanyatlásbafulladásának és az új keresztyén kultúra és hit születésének grandiózus időfordulását aránylag kisméretű regényében megfelelő monumentális lapidárítással összefogni, mégis úgy érzem, hogy nem veszett kárba az ő munkája és nem eredménytelen az ő bátor vállalása. Lehet, hogy szándékos meggondolás eredménye a regénynek apró, filmszerűen éles jelenetekben való sorozatos lepergetése. Lehet, mondom, hogy ez szándékosság, mely a lehetőségek mérlegelésének eredménye volt. De, ha ez is volt, nem tarthatom ezt az igazi megoldásnak, bár nem tudnám hirtelenében elképzelni sem e gigászi világtörténeti időszak összefogóbb, hozzámértebben monumentális bemutatási módjának más, megfelelőbb, illetőleg egyetlenül megfelelő formáját...

A regény főalakja — külsőleg — Kleopatra, az utolsó Ptolomeida és a független Egyiptom utolsó uralkodója. Ökörülötte forog és bonyolódik a történet, de igazában ő csupán a látható, tapintható, fizikailag érzékelhető középpontja a regénynek, az ő exotikusan tragikus életsorsa igazában csupán jelképe annak a tragikumnak, ami a regény belső tárgyát teszi: a régi, hatalmas egyiptomi, sőt a régi keleti nagy kultúrák halálának, melyeknek el kell pusztulniok könyörtelenül a józan, civilizált, és akkor ereje teljességére kiérett, tudatosan brutális latin hatalom következetes, számító terjeszkedésének erejével szemben. Viszont az erejére, fegyelmezettségére támaszkodó, a régi, túlérett, tehát rothadó kultúrákat egyszerű trágyává hengerelő római impériumnak ugarrá változtatott területén a régi kultúrtrágya új kultúramagot szökkent természetes csírázásba: Egyiptom, Palesztina, Görögország kultúráinak rothadékában vajudik, sőt születik már az új megváltó hit: a krisztusi kultúra.

*

Önkéntelenül eszembe jut két világhíres regény címe, amikor Szántó György nagy regényét elolvasva, elgondolkozom. Az egyik a Flaubert: Salambo-ja, a másik Mereskovszkij: Julianus apostata-ja. És anélkül, hogy összehasonlítások kapcsán akarnék mérlegelésekbe és értékelésekbe bocsátkozni, a Szántó György regényét abba a sorozatba iktatom, amelybe a Julianus Apostata tartozik, nem pedig abba, ahol a Salambo áll, a maga feltornyosodó, komor és örök szépségében. Lehet, hogy regénye megírásakor Szántó egy pillanatig sem gondolt a Julianusra, mégis soksok rokonság van a két regény között, nemcsak témájukban, de megírási módsze-

Erdélyi Helikon
1930. 7. 24

NIKODEMUSZ KÁROLY: JÓ ASSZONY VOLT A KOMÁNÉ

Elbeszélések. Pásztortűz-könyvtár

Mohó érdeklődéssel kaptam a Nikodemusz Károly könyve után. Azt is megvallom: az író neve miatt. Valahogy nagyon feléjegerjedtem ennek a gyönyörű névnek: Nikodemusz, és viselőjét máris megtettem képzeletemben — bocsásson meg nekem — égbenéző doktornak és alkimistának és minden rejtelmesnek, és ha csak mai novellaíró is, — gondoltam, — egész biztosan egy rendkívüli és drága kedves ember lehet. Mikor aztán a novelláskönyvét elolvastam, csak a név bűvöletével maradtam és valami szomorúságos csodálkozással a szívemben. Nem az írón csodálkoztam, ki elvégre lehet igen fiatal ember és szertelenül nyilvánosság elé kívánkozó és akit én talán soha ki nem gyógyithatok nagy hiedelméből, amit — úgy látszik — sietett megalkotni magáról; én inkább azokon csodálkoztam, akik ime hóna alá nyultak e fiatal Nikodemusznak és mielőtt hozhatta volna jobbik és másik magát, ily könnyű podgyásszal száguldatják „erdélyi" sikerek felé. (Pedig én, ha az illetékesek közé tartoznám, csak óvatosan és igen megfontolt esetekben osztogatnám az „erdélyi" jelzőt. Úgy is eléggé ránktapad a múltból a chevalier de Transylvanie cím. Ne legyünk mi azok, kik magunkra idézzük irodalmi téren is ezt a finom megkülönböztetést.)

Tizennyolc apró novellát foglal magában az ösztövér kis kötet. Maga a címnovella is „Jó asszony volt a kománé" öt oldal, kicsi ahhoz, hogy szárnyai alá foglalja az egész költést, bár a legszámbavehetőbb darabja a kötetnek A bánya című mellett, mely utóbbi egy közismert La Fontaine-i mese ügyes parafrázisa. Inkább egyéb öleli egybe a Nikodemusz Károly apró írásait: az az egységes és változatlan dimenzió, amibe, mint egy külön világba emeli alakjait és amit nem nevezhetek máskép, mint: a művészietlen naivság dimenziója. Ezekben a novellákban minden úgy történik, hogy az olvasó szája bosszankodva megrándul, ahogy végére jut az egyes történeteknek. Hogy miért kellett a nagyságos úrnak faképnél hagynia a méltóságos asszonyt egy ifjúkori elszakadás minden megbánásával szívükben, egy olyan komoly és szmokingos újraindulás után, csak azért, mert az egyik leszáll a vonatról és a másik felszáll a vonatra, azt igazán maig sem tudom, pláné, hogy miniszter lett a nagyságos úrból. És ahogy Margit az ámerikai Aladár és a helybéli Füredi között a pad alá hull, az is kegyetlen. De a legkegyetlenebb, ahogy Katiról falusi anyja leparancsolja a városi ruhát, ahogy szidalmazza, gyanúsítja és számadoltatja. Ez már igazán nem anya, még kevésbbé állat, mert akkor inkább lett volna egy elejtett megnyilvánulása a benne lappangó anyai ösztönnek. Ez a nő — mit mondjak? — egy vasárnapi néplap hűséges és fanatikus előfizetője, ki tudja, hogy a népi erények konzerválásáért vívott küzdelemben nincs pardon és megalkuvás.

Nem akarom elhitetni azokkal, kik még nem olvasták Nikodemusz Károly novelláit, hogy írójuk — Isten ments! — tehetség nélkül való. Sőt kívánok neki minél több türelmes olvasót, kik mosolygóbb tükröt tartanak elébe, mint az én futó megjegyzéseim. Én magam is elismerem írásainak tiszta, szép, romlatlan nyelvét a Nikodemusz Károly javára. Kész művészi eszköze ez eljövendő fejlettebb alkotásainak.

Még csak egy észrevételt, inkább a magam véletlen informáltságának fitogtatása címén. A Ben szó óegyiptomi nevekben a piramisok építésének idejében még anakrónizmus. A hieroglifek pedig betük és nem emberek. A szent betük rovóit egészen másként hívták görögül.

Antalffy Endre

rükben is. Viszont a „Julianus"-ban az apostata-császár egyénisége, személye, emberi tragikuma sokkal jobban, egységesebben, tisztábban kristályosodik elénk, mint Szántó regényében a Kleopatráé, Szántó regénye túlságosan kaleidoszkópszerű; az a bizonyos fonal, az az út, mely végigvezet minket a történéseken, nem eléggé egyenes, nem eléggé széles, nem monumentálisan egyszerű, nem tárgyához mérten grandiózus . . .

*

A regény érdekes olvasmány. Nagyszerűen megkomponált és brilliánsan megírt fejezetei, káprázta tó csillogású, színpompás jelenetei vannak: az íróban majdnem mindenütt — de nem mindig előnyére, — érvényesül a komponálni tudó festőművész. Talán ez is egyik oka annak a filmszerű módszernek, melyet regénye megírási formájául választott, de amely módszer egyben megszakgatta az egységes nyugalmat, mely a monumentálitás legfontosabb feltétele és ehelyett nyugtalanná, vibrálóvá, sőt kapkodóvá tette az előadást, a szükséges centralizáció helyett decentralizált, egy erős központi eseménysorozat helyett több központos eseménysorozatot teremtett. Sántit a hasonlatom talán, de úgy érzem, hogy egy kép helyett körképet kaptunk, melyet egyszerre nem tudunk szemünkkel megfogni; sokmindent kaptunk, de ez a sokminden nem olvad össze bennünk egységes eredővé.

*

Szántó György a maga írni és érezni tudásával kétségtelenül leggazdagabb fantáziájú és legerősebben írni tudó íróművészeink közé tartozik. Emellett sohasem csak lektürt ad, de ennél sokkal-sokkal többet minden írásában. Meg akar, de meg is tud gondolkoztatni mindig azzal, amit külső történésein belül, azok mögött megéreztet velünk. Ez a regénye sem lektür; sőt ebbe, a külső történés mögé, ugyancsak hatalmas belső történést rögzített. De amikor már a külső történetben is túlságosan súlyos, komplikált anyagot markolt össze, ugyanakkor a fizikai történés-komplexum mögötti történések talán még sokkal súlyosabbak és komplikáltabbak. Nem emlékszem, hogy a legerősebbek közül is valaki merte volna ezt a témát valamilyen formában is összefogni, de érzem, hogy ez Szántónak sem sikerült a maga egységes egészében. Úgy érzem, hogy regénye hatalmas erőpróba csupán, nagy kísérlet, mely bár részleteiben érdekes, új eredményeket, gyönyörű gyümölcsöket termett is, de egészében csupán vázlatok sorozata; olyan különböző vázlatoké, melyek a művész lelkében vajudó grandiózus ideát különböző oldalról, sokféleképpen akarják megközelíteni, de félúton megfáradva, egyikük sem éri el a csúcsot, csak lihegve és sóvárogva nézik az: elérhetetlent . . .

*

Kétségtelenül fontos stációja ez a Kleopatra-regény Szántó György írói életútjának. Mert Szántó eddig mindig csak előre lépett, sőt felfelé is. Az érzésem az, — de lehet, hogy csalódom, — hogy most — igen nagyot lépett. Ezt a stációt csak kitűzte, de nem érhette el: a hozzávezető út még nem volt kiépítve. A bátorság megvolt, de — először mégis ki kell építeni az útat. Szántó György technikus is volt, ezt meg fogja érteni és — ki fogja építeni a régi stációtól az újig a maga felfelé vezető útját.

KÓS KÁROLY

ANDRÉ MAUROIS: BYRON ÉLETE

Dante kiadása, Budapest, 1930

Aki már ismeri Byront, az angol költőt, annak feltétlenül érdekes könyv lehet Maurois Byronja. Megismeri benne Byron hálószobáját. Életének és lelkének azt a szárnyépületét, ahol lakott emberi gondjaival és bajlódásaival, ahol görbe tükörben jelent meg az élete. Ahol kifordított kabátjai voltak felakasztva, és életének kérdései hálókontösben jártak.

Az ilyen életrajzoknak az a nagy tévedése, hogy előtérbe hozzák mindazt, amit a lélek pongyolában, pótlólag, mintegy kiegészítésül, szinte csupán magának mond. Az ember fölébredő, kiábrándult, cinikus énjének vallomásai, amikor elfáradott élete magasabbrendű munkájában. A fáradtság kézlegyintéseit, amikor a hétköznapi élet betódul a vasárnapi órák mögött, porával ellepi a lélek büszkeségeit, szürke hamut szór a felülről érkező fények elé... Az ilyen életrajzokban előkerülnek a levelek, naplók, s azok a feljegyzések, amelyeket azok a kis vakok láttak, akik ott kerengtek a magasabbrendű élet körül, vagy akiknek az élete csupán surolta a lélek vándorát... Az ilyen életrajzokban megfordul a rend, s a Mű, amely a legtitkosabbra, a kimondhatatlanra kereste a szót, legfennebb csupán magyarázata lesz a pongyolában ejtett szónak; a felfénylő egész mondat az előtte, vagy utána hangzó dadogásnak. Holott mi a Mű, ha nem éppen annak a szónak megtalálása, vagy felvillantása, amelyik a legtöbbet mond?... Nem a legfontosabb és legpontosabb szava a naplónak, és nem-e az a levél, amelyre az életnek legteljesebb, legösszetettebb pillanata ömlött?! Nagyon hasznos és jó minden szó, ami a költőtől, vagy a költőről fennmaradt, mert ezek a szavak annak a létrának a fokai, amelyeken a Mű minél teljesebb és szélesebb értelméhez fel lehet jutni. De a Mű nélkül, amelyhez hozzátámaszkodik, ez a létra laposan végigzuhan a földön...

Maurois Byronja jelentés a költő hálószobájából és a szalónokból. Szinte csak tévedésből, kikerülhetetlen véletlenek folytán esik benne szó arról, amit „írt". Egy-egy sorával, vagy versszakával lesz plasztikusabb valamelyik gáláns kalandja. Jó, hogy „írt" is ez a különös dandy! Legalább ha ezekben a naplókban és intim levelekben valami homályban maradt, költeményeinek egy-egy sora esetleg pótolhatja. De Maurois Byronjának olvasója még erről a furcsa dandyról sem kap képet, akit pedig egy egész európai nemzedék utánzott szavaiban, gesztusaiban, arckifejezéseiben. A költőről pedig, akinek varázsa és hatása szellemiekben a Napoleonéhoz volt hasonlatos, szinte említést alig kap. Műveinek alkotási vonalából semmit. Pedig, ha valaki csak egy kovácsmester életét is írja, nem elég, ha életnyomait csak a műhelyen kívül szedi össze, beszélni kell a műhely életéről, ahol reggeltől estig élt. Egy költő életrajzának érdekessége annak a harcnak plasztikus képében áll, amely az alkotás és a mindennapi élet között van. Azoknak a mozdulatoknak megéreztetésében, amelyek a lélek billentyüzetén játszanak, s a Mű hangjait kiverik...

Nagyszabású pletyka ez a könyv arról, hogy Byron kiket szeretett. De az újabb és újabb asszonnyal való szerelem a második kötetben már mint regény is untató lesz, megőrölt sablónná válik, s szinte üdítő Byron életének nagy, utolsó felvonása, a görög szabadságharcban való szerepe és halála. Példa lehet ez a könyv arra, hogy hogyan nem szabad egy költő életrajzát megírni. Aki Byron műveit csak nagyon hézagosan is ismeri, feltétlenül hazugnak érzi ezt a könyvet, nem fog belőle semmit megérteni Byron műveit illetőleg; nem fogja megérteni szenvedélyes, romantikus pózát, hangjának furcsa kettősségét: a gyöngédséget és a keserű cinizmust, amely a legváltozatosabb játékot játsza műveiben; „Don Juan"-jának hangját, amelyet eddig nem mult fölül senki, pedig a legnagyobbak is utána próbálták.

Maurois Byronja különben kellemes olvasmány lehet azok számára, akik nem kimondottan a „költő" Byron életére kíváncsiak.

Kovács László.

szik a ravatalon. Hatalmamba kerítettem a testet, de azt már nem tudom, hogyan keltem életre.

Lien-hsiang mélyen elgondolkozott. Néhány hét mulva fia született. Nemsokára megbetegedett s egyre gyengébb lett. Egyszer kézenfogta Yen-erhet:

— Reád szeretném bízni fiamat. Mintha a tiéd volna.

Yen-erh sírt, vígasztalta, varázslókat és orvosokat akart hívni, de Lien-hsiang nem engedte. Betegsége egyre súlyosabbá vált s Sang és Yen-erh sírva álltak ágya mellett. Még egyszer kinyitotta szemét:

— Örvendezzetek az életnek, én halálomnak örvendek. Ha a sors úgy akarja, tíz egynehány év mulva ismét találkozunk.

Amint kimondta, a szellem eltávozott belőle. Ágyán rókatetem feküdt. Sang a halott embernek kijáró minden tisztelettel temette el. Lien-hsiang gyermekét Rókafiókának nevezték el. Yen-erh úgy bánt vele, mint édes fiával, minden évben kivitte anyja sírjához s együtt gyászolták az elhunytat.

Pár év mulva Sang elnyerte a Kü-yen rangot s meggazdagodott. Yen-erh gyakran panaszkodott, hogy nincs gyermeke. A Rókafióka okos volt, de gyenge és beteges. Yen-erh gyakran bíztatta Sangot, hogy hozzon a házba még egy feleséget. Sang hallani sem akart róla. Teltek az évek.

Egy szép napon bejött a szobaleány. Valami vénasszony van odakinn, vele van egy leányka, azt akarja eladni. Yen-erh behívatta a leánykát, felkiáltott:

— Te vagy az, testvérem, Lien-hsiang?

Sang is besietett, nem győzött álmélkodni, mennyire hasonlít a leányka elhalt barátnőjéhez. A vénasszony tizennégy évesnek mondta a leánykát. Ami az árát illeti, csak ez az egy leánya van, s ha ezt ellátják, neki csak száraz kenyeret adjanak, hogy éhen ne haljon. Sang szép summa pénzt adott neki s magánál marasztotta. Akkor Yen-erh kézenfogta a gyermeket s bevezette egy magányos szobába.

— Ismersz engem?

— Nem!

— Ki vagy te?

— Wei-nek hívnak. Apám kereskedő volt Hsü-tsengben, három évvel ezelőtt halt meg.

Yen-erh most kiszámította, hogy Lien-hsiang halála óta éppen tizennégy év telt el. Újra megnézte a leánykát. Minden vonása, minden mozdulata Lien-hsiangra emlékeztette. Megsímogatta a haját:

— Testvérkém, megigérted, hogy újra találkozunk s megtartottad igéretedet.

A leányka, mintha álomból ébredne, felkiáltott. Yen-erh mosolygott, Sang boldogan kacagott:

— Mintha a régi fecske tért volna vissza a házba!

— Most már mindent értek, mondta a leányka. Emlékszem, anyám mesélte, hogy amint megszülettem, máris tudtam beszélni s ezért kutyavért itattak velem, hogy elfelejtsek mindent, ami előző életemben történt. Ma végre oszlik a káprázat, minden megvilágosodik. Úgy-e, te Li kisasszony vagy, aki szégyelte, hogy szellem?

Valamennyien sírtak és nevettek és régi életükről beszélgettek.

Tavasszal, a halottak ünnepén, Yen-erh így szólt barátnőjéhez:

— Ezen a napon minden évben megsírattuk Sanggal az én testvérkémet.

Együtt mentek a sírhoz. Magas fű nőtt körös-körül s komoly fák ingatták lombjaikat. A leányka mélyen fellélegzett. Yen-erh így szólt Sanghoz:

— Lien-hsiang meg én az élet két szakában szerettük egymást. Nem akarunk elválni a halálban sem. Az én fehér csontjaimat ássátok az ő sírjába.

Sang beleegyezett, Li kisasszony csontjait elhozták sírjából és Lien-hsiang sírjába temették. Barátaik és rokonaik ünneplő ruhában összegyűltek a sír mellett és még sokszáz ember, akik ismerték ezt a különös történetet.

Fordította: KOMÁROMI IMRE

LEGENDA

Körökben ülték őt körül,
Mint scenát amphiteátrumban a padsorok,
Koncentrikus körökben.
Cserjék, fák, dombok és hegyek
Koncentrikus körökbe rendeződtek.
És az égbolt is, mint végső nagy gyűrű.
És karjai is ölelésre tárvák,
Mint legbelső és legkisebb körív,
Mégis ebben volt minden.
Mert így beszélt a tarka madarakhoz:
Az ő lelke is ilyen volt, mikor kiteregette,
Pávának aranya, bronza, selyemzöldje és mélységes bársonykékje,
Emberi szemen túli feketelilája mind, mind benne voltak.
Az ő lelke is ilyen volt: flamingó ívnyakának nagy kérdőjele.
Az ő lelke is ilyen volt, hattyúszárnyaknak vakító hava,
De kis félelmetes fekete folt volt benne is a szűzi fehérségben,
Mint hattyúnak fején örök ellentmondásban.
Ilyen volt az ő lelke is, mint vörösbegyen hajnal pirkadása,
Ilyen volt az ő lelke is, pacsirta szürkesége, dalban nyilatkozása.
Az ő lelke is ilyen volt: kőszáli sasnak szent magánossága,
Szelid fecskének szilaj cikkázása,
Türelmes harkály egyhangú kopogása
Sötét erdők mélyén.
Az ő lelke is ilyen volt, lomha marabu meditációja,
Színes papagály és fekete holló,
Színesfekete titkok hordozója.
Az ő lelke is ilyen volt: mint vándordarvak éke,
Tereket vagdosva, felhőket szeldelve úszott a semmiségbe.

Madarak körei közelebb nyomultak,
Cserjék és patakok közelebb tolultak
És a fák kardala felzúgott a szélben.
Nyírfák fehérsége, fenyők sötétsége, dombok hullámzása, hegyek messzesége
Bólogatott bele alkony visszfényébe,
Azután mindenek búsan belevesztek Assisi Szent Ferenc
Kitárt két karjának szent ölelésébe.

SZÁNTÓ GYÖRGY

Erdélyi Helikon
1929. II évf. márc. 4.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Szánthó György
festő és író

l. Spectator:

Arad. Városkép.
Bp. é. n.
62. l.

MOBKA. 2583

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

<Szántó György>

könyve.

<> Fekete évein.
1–2. k. Cluj–
Kolozsvár, 1935
205, 213 l.

Főv. Könyvt.
85887
Olvastam és
feldolgoztam
1954. máj.

Belgrad.

E látkép a várat és váro
helyezett csapatokkal és tábor

Prospe
Von der Servischen Festung
1789 mit Capitulation an
einen Theil der Öster-
reichischen Armmee unter Co
Baron von Laudon auf dem

magyarázó szövegének kezdete p
bey Peterwardein és befeje
auf dem Vratscharberg.

Tollrajz, mér. a vk. 17:

Szántó György

festő

tört. regényciklusa a

lázd a hirdetést

Uj Szín

1930. 1. sz. 63. l.

itení, hogy b. számlaját lezárhassam.

sem jóindulatu elintézését kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Kertész Tódor

KERTÉSZ TÓDOR
BUDAPEST
Kristóf-tér.

Szántó György

294 A szőrnyeteg vízf. 300.—

295 Május sz. c. r. 400.—

Nemzeti Szalon

1917. május

tav. tárl.

1940 · Ősz.

ŐSZI TÁRLAT

KATALOGUSA

Szántó György

Schumannal a Karneválba. Fenti versciklusa és Kora Korber Nándor 25 kérrel szinezett rézkarca, Schumann zenéjével megjelent a Periszkop kiadásában 100 számozott példányban.

Szántó György

új könyve

ÖT FEKETE HOLLÓ

A kiváló erdélyi író a „Fekete éveim" című önéletrajzát követő öt esztendő történetét írja meg ebben a könyvében. Minden szava, minden mondata, minden sora megrázó, lebilincselő olvasmány, mert bátor őszinteségével, tökéletes írásművészetével valósággal lenyügözi az olvasót.

Esti Magyarország
1943. máj. 27.

Anexo

nagy forradalmat megelőző évek francia történelmébe, mindennapi életébe, társadalmi, kultúrális, gazdasági viszonyaiba belepillanthatunk. Ennek az életnek sokoldalú bemutatását azáltal éri el, hogy „jellegzetes apró tényeket" állít egymásmellé s ezek tükrében mutatja meg a nagy összefüggéseket.

Szili Leontin: Magányos sziget. Athenaeum. 322 lap. (Kötve 11.—.)

Szili Leontin a női lélek avatott tollú ábrázolójának bizonyult eddigi műveiben. Legújabb alkotásának egy kivételes művész, híres karmester a főhőse. A férfi, bár az élet színes forgatagában él, mégis küzdelmes magányban vergődik s csak a zene, a fölszabadító művészet szigetén oldódik föl a lelke. A művészeten kívül a szerelem, az igazi, a hozzávaló nő keresése élete legnagyobb problémája. Két asszony ragadja meg igazán a lelkét, az egyik a józan polgári élet képviselője, másik a művészi életformáé. Ennek a szerelmi párviadalnak hátterében a zenei világ nagy eseményei, a nagyvilági élet hullámai kavarognak s adnak életszerű kíséretet.

Szőllősy Klára: Krisztina élni tanul. Dante. 370 lap. (Fűzve 10.—, kötve 12.50.)

Új írónő első regénye. Különös, meghökkentő és mégis sajátosan női írás. Hőse egy fiatal lány, aki beszámol fiatal éveinek válságos idejéről. Arról az időszakról, melyben élni tanult. Élni a tudomány, művészet, a természet világában és az érzelmek zürzavarában. Csupa fájdalmas, kiábrándító kísérletezés az élete, szomorú vergődés szerelemből szerelembe, városból városba, élményből élménybe, azzal a gyötrő vággyal, hogy megtalálja a boldogságot, a megnyugvást, harmóniát. Az írónő áradó szóbőséggel, a lélek titkos redőit aprólékos gonddal fölfejtő részletességgel rajzolja meg hőseit, életük egész Európát magábafoglaló színpadát, kultúrális és társadalmi kulisszáit.

Thanhoffer Lajos: Kongó. Orvosi táskával Afrika földjén. Egyetemi Nyomda. (Kötve 12.—.)

Egy magyar orvos, aki négy esztendőt töltött Belga-Kongóban, meglepő írásművészettel számol be érdekes élményeiről és kalandjairól. A könyv legérdekesebb fejezetei a feketék életéről és szokásairól szólnak. Az európai embert először a természet afrikai csodái kapják meg, az orvost az érdekes trópusi betegségek, de amint a környezet megszokottá vált, egy másik világrész más embereivel áll szemben s már eredményes munkája érdekében is a feketék kiismerésére törekszik. *Thanhoffer Lajos* sokkal többet látott meg belőlük, mint a szokványos útleírások szerzői. A könyvet a szerző eredeti fényképfelvételei, Végh Gusztáv művészi rajzai és térképmellékletek gazdagítják.

Vándor Kálmán: Trieszti gyors. Pantheon. 248 lap. (Fűzve 7.50, kötve 10.—.)

A regény a közelmult viharfelhős, feszült légkörét idézi, a második világháború kitörését közvetlenül megelőző hónapokat. A nagy tömeg és a pénz, a kéj megszállottjai még gondtalan nemtörődömséggel élik megszokott életüket, de az érzékeny idegű kevesek már szeizmográfként jelzik a bekövetkező katasztrófát. Ebben a pattanásig telített feszültségben vívja két asszony és egy férfi szerelmi harcát, az örökké hajszolt és soha el nem ért célért, az úgynevezett boldogságért. *Vándor Kálmán* érdekesen és színesen bonyolítja a mesét, a kor sajátos levegőjét éppúgy igyekszik érzékeltetni, mint az emberi sorsok érdekességét. A regény most jelent meg harmadik kiadásban.

Külföldi regények, elbeszélések

Jo van Ammers-Küller: Madame X. Napoleon korának nagy kalandornője. Fordította: *Sándor Imre.* Béta. 294 l. (Fűzve 8.40, kötve 10.80.)

A jeles holland írónő, akinek egyre több műve jelenik meg magyar nyelven, a történelem egyik legizgalmasabb korszakába, a nagy forradalom és Napoleon idejébe vezeti az olvasót. Az életrajzi regény főhőse, a rejtélyes Madame X., a kalandor és hős anyagából van gyúrva. Egyszerű polgári családból emelkedett a vakmerő élet szédületes magaslataira, országok és hadseregek urainak közvetlen közelébe, hogy azután az élet feneketlen mélységeibe zuhanjon. Az egykorú életnek kitörülhetetlenül jellegzetes egyénisége, akinek élete a „nagy történelem" hátterét, emberi színeit tárja föl.

Az egész világ földrajza

1943. május végén jelenik meg

PRINZ GYULA a kolozsvári tudományegyetem ny. r. tanárának nagy műve

HAT VILÁGRÉSZ FÖLDRAJZA

kb. 560 oldal, 40 szöveg közötti térképpel

Előjegyzési ára P 18·—, megjelenés után P 26·—

Háború van, országokról, világrészekről hallunk és nap-nap után tapasztaljuk, mily fontosak minden kérdésben a földrajzi ismeretek. — Kimerítő prospektust küld minden könyvkereskedés.

Jegyezze már most elő könyvkereskedőjénél.

RENAISSANCE KIADÁS

érdekes alakja. [illegible] humoros, szatirikus írásaival nagy hírnevet szerzett, majd a szovjet uralom elől menekülve emigráns-sorsban is tovább folytatta irodalmi tevékenységét. Ez a kötet csipős, könnyed humoreszkjeinek tömegéből közöl egy csokorravalót. A rövid írások az élet bohókás, gátlás nélküli szemléletével, egyszerű előadásukkal és szellemes pointirozásukkal hatnak. Főként a szerelmet tűzi tolla hegyére. Hősei a kispolgári élet képviselői, léha nőcsábászok és könnyen csábuló asszonyok, póruljárt udvarlók és csalódott szerelmesek s az egyes történetekben „az élet kis komédiáit, visszásságait" jeleníti meg.

Bouhler: Napoleon. Fordította: *Dr. Olasz Pál.* Centrum. (Kötve 20.40.)

Napoleon hatalmas történelemalakító egyénisége és életműve minden kor és világnézet elé odaáll újra és újra megoldandó problémaként. Egyike azoknak, akikről legtöbbet beszélt és írt a világ s megnyugtató módon, mindenki megelégedésére még senkisem oldotta meg a Napoleon-problémát. A jelenség érthető, Napoleon életművének természetes folyománya. Bouhler, a német nemzeti szociálizmus egyik jelentős alakja egészen új megvilágításban mutatja be a „nagy korzikai" tetteit és jelentőségét. A könyvben állandóan visszatérő téma Napoleon Anglia elleni háborúja. A szerző érdekesen, a ma történelmi eseményeiből elvont tanulságok figyelembevételével magyarázza meg ennek a törekvésnek sikertelenségét. A könyvet 18 műmelléklet egészíti ki.

Ben Lucien Burman: A Mississippi rabjai. Bibliotheca. (Fűzve 9.80, kötve 12.80.)

A külföldi kritika ezt a regényt Steinbeck híres könyvéhez, az *Érik a gyümölcs*-höz hasonlítja. Egy ismeretlen Amerikával ismerkedünk meg benne. Hősei Amerika óriásfolyója, a Mississippi partján élnek rozoga bárkákban és küzdelmes szegénységben. A legszükségesebb pénzt, élelmet, ruhát változatosabbnál változatosabb foglalkozások révén keresik meg. S ha néha kis vagyonra, házra tesznek szert, elmossa az áradat és újra kezdhetik a küzdelmet. Csupa megrendítő élmény és csupa izgalmas esemény szálaiból szövődik a cselekmény. Az író fölényes emberismerettel ábrázolja alakjait. Pompás elbeszélőkészséggel bonyolítja az eseményeket, melyek minden szomorúság ellenére is felemelő életkedvet, optimizmust sugároznak.

Giovanni Comisso: Velencei kémek. Fordította: *Szerb Antal* és *ifj. Pongrácz Alajos.* Révai. 214 lap. (Kötve 10.80.)

Ritka érdekességű könyv. A XVIII. századi Velence mindennapi életéről szóló feljegyzéseket tartalmaz, melyeket a köztársaság szolgálatában álló kémek az állami és társadalmi élet korlátlan ellenőrzésével megbízott úgynevezett Állami Inkvizitorok titkárának nyújtottak be. Minden vaskos történelmi könyvnél elevenebb képet adnak e feljegyzések a hanyatló, de régi elveihez legalább formailag ragaszkodó városállamról, annak embereiről, életmámoráról és szomorú

Kede László: Lassan leszáll az éj. Singer és Wolfner. 264 lap. (Fűzve 5.60.)

Kede László első regénye nehéz és komoly lélektani problémát rajzol. Egy gazdag vidéki földbirtokos szerelmi balépést követ el s ez tíz évi boldog házasság után végzetes rögeszmévé terebélyesedik lelkében, oktalan félelmet, feleségével szemben teljesen alaptalan féltékenységet eredményez s végül is odáig fajul a hős őrülete, hogy feleségét megöli. Az író pompás következetességgel rajzolja meg ennek a tragikus szenvedélynek kifejlődését, mindvégig vigyázva arra, hogy a lélektani hitel csorbát ne szenvedjen, sőt még azzal is fokozva az életszerűséget, hogy az egész történetet vallomásszerűen az őrülttel mondatja el. *Kede László* első regényével tehetséges írónak mutatkozik.

Kovai Lőrinc: Földönfutók. Cserépfalvi. 2 kötet. (Ára 19.—.)

A modern irodalomban gyakori jelenség, hogy nagy természeti valóságokat, folyókat, tájakat, sőt viharokat választanak regényhősnek, cselekmény-összefogó meseszálnak az írók. Ennek a nagyméretű alkotásnak a legmagyarabb folyó, a Tisza s kanyargó, szürke hullámokat hömpölygető medrét körülvevő ősingovány, meg a végtelenbe nyujtózkodó, titokzatosan magányos puszta a főszereplője. Ezek az ősi valóságok, az ember barátai olykor, másszor ádáz ellenségei, de eltörölhetetlen keretei veszik körül a regény hőseit, szorítják határok közé és motiválják eseményeit, melyek mind egy cél sugárzatában állnak s ez a cél a szabadság. Ezért az örök emberi értékért küzd ennek a regénynek a népe lázas, elszánt és fölemelő kitartással.

Krudy Gyula: Palotai álmok. Singer és Wolfner. 212 lap. (Kötve 7.—.)

Tíz éve halt meg. Félszáznál több műve minden beszédnél ékesebben szól az alig ötvenéves író fogyhatatlan mesélőkedvéről, meglepően friss teremtő erejéről. Elbeszélései, rajzai, elbeszélésszerű regényei ábrándos bájjal és megtapintható életszerűséggel jelenítik meg a multat s mikor a jelenről szólnak, akkor is az az érzésünk, mintha letünt idők kísértenének bennük. Találóan írja róla *Kárpáti Aurél*, hogy „az idő költője volt. Az elveszett és megtalált időé, holott Proustnak tán a nevét se hallotta". Most megjelent regénye, mely az Új Egyetemes Regénytár legújabb kötete, két fiatal szív romantikusan különös szerelméről szól valami halk, lágy őszi zenével. A kötet több finoman megmunkált kisebb elbeszélést is tartalmaz. A líraian hangulatos, stílusos bevezetés *Kárpáti Aurél* műve.

Medvés Ferenc: A császár szeretője. Lux kiadás. 348 lap. (Fűzve 10.—, kötve 12.80.)

Napoleon császár és Walewska grófnő szerelméről szól ez a regény. Az író nyomonkövetni ezt a szerelmet első lépéseitől kezdve a grófnő haláláig. Történeti és lélektani motivumokkal igyekszik nem menteni, de megértetni ennek a különös kapcsolatnak keletkezését, okait, kibontakozását és megszakadását. A romantikus történet állandóan a történelem nagy eseményeivel együtt kanyarog, mintegy annak szerves része, maga is történelmi mozzanat. A gigantikus hátteret Napoleon nagyszerű lendülettel megindult és tragikus összeomlással végződő oroszországi hadjárata alkotja. *Medvés Ferenc* érdekesen rajzolja meg a szereplő egyéniségeket és a kort, melyben éltek.

Pandur Péter Meséi. Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel kíséri *Dégh Linda*. A Bpesti Pázmány P. Tud. Egyetem Magyarságtudományi Intézete és Franklin-Társulat kiadása. I. k. 292. II. k. 284 lap. (Kötve 24.—.)

Az *Új Magyar Népköltési Gyűjtemény* legújabb kötete ismét egy érdekes népi mesélővel ismertet meg bennünket. *Pandur Péter*, a bagi szegényember mesetarisznyájából való az itt közölt hatvanegy mese, melyet *Dégh Linda* jegyzett le elismerésremeltó szorgalommal és hozzáértéssel. Pandur Péter már az új idők mesélőembere, élményeiben, szókincsében már a városi élet is jelentkezik s így a népmesének új változatát teremti meg. *Ortutay Gyula* megállapítása szerint „e csodálatos gazdagságú két kötet valóban jelentős motivumanyagot tartalmaz, a magyar népmese világának majd minden területét bejárja". Dégh Linda alapos felkészültséggel megírt terjedelmes bevezetése részletes beszámolót nyujt a gyűjtemény keletkezéséről, jellemzi a mesélőt és gondosan elemzi a közölt meseanyagot.

Réz Bálint: Lysias. Palladis. (Fűzve 12.—, kötve 15.—.)

Újabb Krisztus-regény. Az eseményeket összetartó mesefonal a rhodosi görög ifjú és alexandriai leány nemes, szép, eszményi szerelme. Ennek kibontakozása kapcsán az író lendületes elbeszélőkészséggel és színes, történelemidéző képzelettel varázsolja szemünk elé az ókor valóságos életét. A római világ mozgalmas eseményei, a Krisztus-korabeli zsidóság élete, a Bibliából jólismert szent egyéniségek, Krisztus szűkebb és távolabbi környezete mind megelevenednek a cselekmény során s fölöttük mint világító tűzoszlop ragyog a Megváltó csodálatos alakja. Az író a történelmi valóságot nemcsak külsőleges eszközökkel igyekszik visszaidézni, hanem annak megváltást-sóvárgó lelkét is érzékelteti az események forgatagában.

Rozsnyay Kálmán: „Öreg diák élő emlékei". Lajos Ferenc, Szépmíves Műhely kiadása. 240 lap.

Egy letünt kor édes-bús hangulata árad ezekből a finoman szőtt emlékezésekből. Majdmindegyik írás a személyes élmény közvetlen melegét sugározza s még a mult század közepére visszanyuló elbeszélések is az átéltség illuzióját keltik az olvasóban. Benne van ebben a könyvben, az emlékezés sejtelmes ködén átnézve, a régi Magyarország vágya, álma, élete, embere és hangulata. Nagy írók, költők, énekesek, színészek, festők, szobrászok jelennek meg lapjain az író emlékező, visszaidéző hivására s mindegyik eddig nem ismert, finom vonással egészül ki tudatunkban. Az egyéni vallomás meghatóan kedves érdekén kívül ez a korjellemző gazdagság teszi figyelemreméltóvá *Rozsnyay Kálmán* könyvét.

Szántó György: Stradivari. Officina. I—II. k. 258+260 lap. (Fűzve 10.80, kötve 14.80.)

Századokon át hömpölyög ennek az új kiadásban megjelenő regénynek a meséje. A sok szálból szőtt cselekmény összetartó hőse voltaképen egy mesterhegedű, mely a híres Antonio Stradivari műhelyéből került ki és százados vándorútján birtokosai megrendítő végzetszerűséggel ismétlik meg a hegedűépítő szerelmi tragédiáját. Az író a rája annyira jellemző képzelőerővel, dús és színes fantáziával bonyolítja a cselekményt, zsúfolt gyorsasággal és szeszéllyel teremt egyéniségeket, jellemeket, sorsokat és tragédiákat, a háttérben pedig az egyes korok, tájak, országok színes és gazdagon részletezett festményei adnak távlatot és emberi érdeket a mesének. Nem hiába festő volt eredetileg az író: előadását legjobban a féktelen színhalmozás, a szó pompázó, mámoros áradása jellemzi.

Szerb Antal: A királyné nyaklánca. Bibliotheca. 288 lap. (Fűzve 9.80, fénylemezkötésben 12.80.)

Szerb Antal elbeszélő művei a szépirodalom és a tudomány sajátos kereszteződései. Legújabb alkotása is efféle vegyes jellegű mű, az író műfaji megjelölésével élve: „igaz történet". A tartalom gerincét a történetíróktól már aprólékosan földolgozott Nyaklánc-per, XVI. Lajos korának ez a kalandosan izgalmas eseménye alkotja. De ez a történet voltaképen csak ürügy, vagy a szerző szavát használva, kilátópont, ahonnan a

KÖNYVNAPI BOLYAI KÖNYVEK

Klasszikus:

Berzsenyi Dániel

MINDEN MUNKÁJA

Az első teljes, gyüjteményes Berzsenyi-kiadás. — Versei, ujra időszerű prózai munkái, levelezése. — 500 oldal.

Ára könyvnapon fűzve 14·— P, kötve 18·— P
Könyvnap után „ 17·— P, „ 22·— P

Modern:

Tatay Sándor

HÚSHAGYÓKEDD

A harmincas évek Budapestjének nagy társadalmi regénye.

Ára könyvnapon fűzve 8·— P, kötve 10·80 P
Könyvnap után „ 10·— P, „ 12·80 P

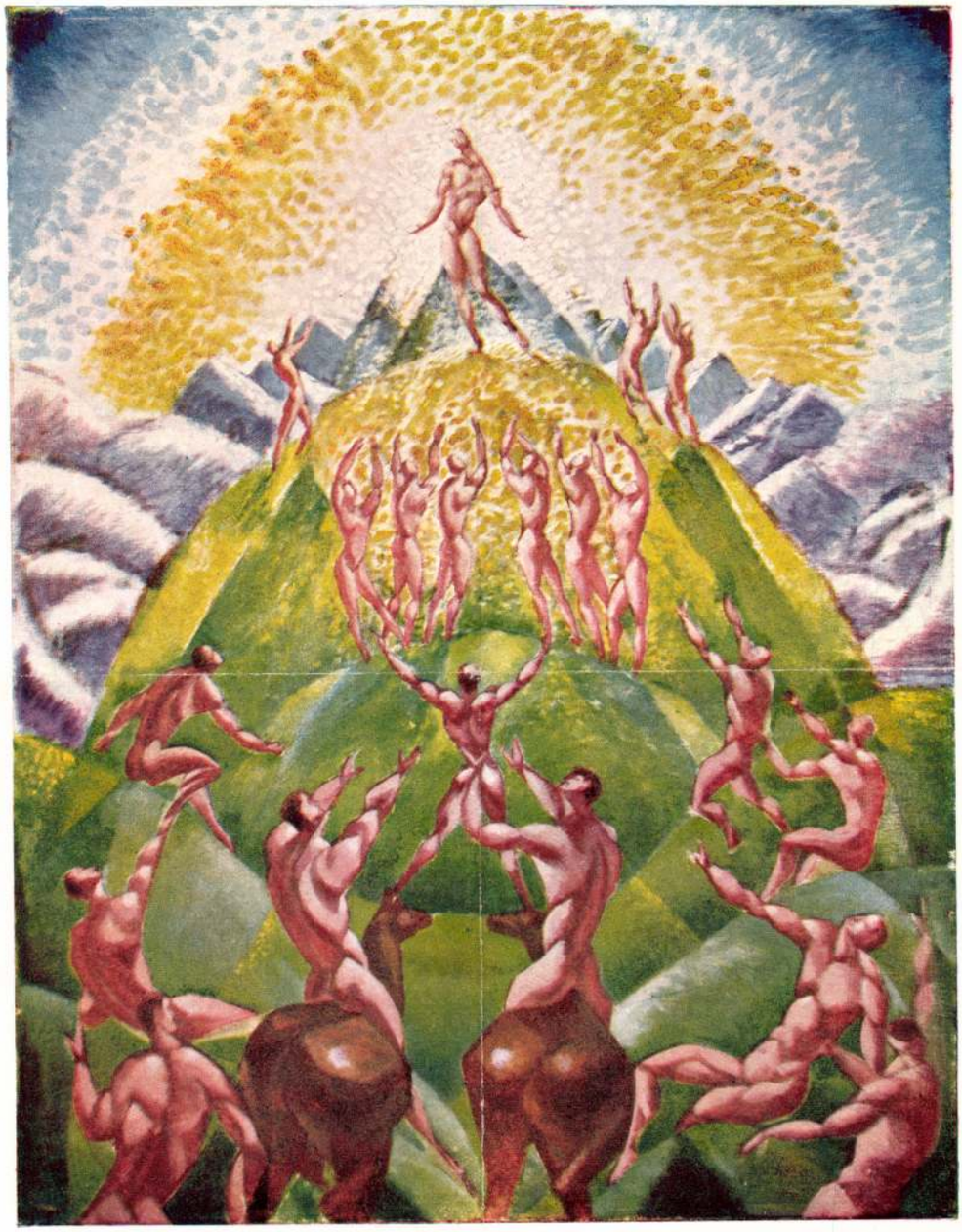

Szántó György: Feltámadás (1919.)

Pericsrop (Arad) 1925. ápr.

Szántó György

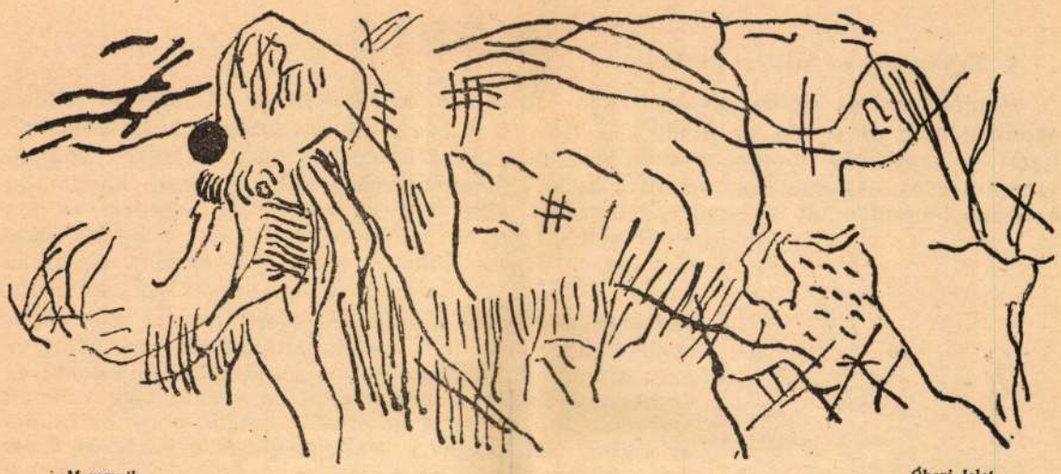

Mammuth. *Ókori lelet*

A MŰVÉSZET RENDELTETÉSE

Irta
SZÁNTÓ GYÖRGY

1. Mi a művészet?

A világegyetem konstruktio. Önmagáért van és mozgató ereje az energia, minden megvillámlása formájában önmagát dokumentálja. Millió megnyilvánulási formája közül bennünket az emberi élet érdekel leginkább, mivel minden megnyilvánulás forma egocentrikus. És azért is, mert a világkonstruktio önmagáért létezésének, önkeresésének és önmegtalálásának legvilágosabb dokumentuma számunkra az a mammuth, amit az ősember a barlang falába karcolt. Miután bunkójával megszerezte, elkészitette és megette napi eledelét, rénszarvast karcolt az általa megölt rémszarvas aggancsával. Ime a két első konstruktio-inkarnálás az ember életében: a bunkó, mint életfentartó és a a mammuth rajza, mint életszépitő. Mindkettő elsőrendü életszükséglet, a bunkóból társadalmi berendezkedés alakul, a barlang falán pedig már is megszületett a művészet: Kétségtelen, hogy az életfentartás és életszépités az embernél egyforma kapacitásu energia, egyik a másik nélkülözhetetlen kiegyensulyozója.

2. Eszme, mint kozmikus erőmegnyilvánulás.

Az életfenntartás és életszépités fejlődésében az eszmék a távolság jelző mérföldköve. Az utnak végcélja nincs, csak öncélja. Az emberi életmegnyilvánulások, mint minden energia, önmaguk kiinduló pontja felé haladnak. A legfejlettebb társadalmi berendezkedés után ismét a bunkó fog a magasba emelkedni és a legfejlettebb művészet fokozása ismét csak a barlangi mammuth rajz lesz, mely éppugy, mint a bunkó, minden emberi kapacitás magában hordozója. Ez a társadalmi művészeti fejlődés két végtelen koncentrikus köre, amelyeket az eszmék, mint részekrebontók hoznak viszonylatba egymással. Az eszmék parancsok, utmutatások, amelyek a világkonstruktio avagy csak az előbb emlitett két koncentrikus kör középpontjából jönnek.

3. Társadalom és művészet.

A társadalmi berendezkedés szempontjából nézve, kétféle művészet van: az egyik a társadalmi mozgalmakat megelőző, ez az agitativ művészet. A másik a mozgalmakkal egyidejüleg fellépő, nevezzük ezt kooperativ művészetnek. Ha történeti távlatból szemléljük a dolgokat, megfigyelhetjük, hogy forradalmaknak mindig agitatios művészete volt, vagyis a berendezkedést megelőző, a reaktionak kooperativ, vagyis a berendezkedéssel egyidejü. A forradalmak művészete tehát profétikus, a reakció művészete csupán dokumentativ, kiszolgáló és regisztráló. Ebből következik, hogy a művészet psziheje forradalmi, amit bizonyit az az elvitázhatatlan tény is, hogy a reakció művészete mindig dekadens, külsőséges, kohézio nélküli.

Miután a reakció csakugy tekintélyes eszmekört képvisel, mint a forradalom, ilyen szempontból elbirálva nem minden eszme ekvivalens lökőerő a művészet szempontjából.

Periszkop (Arad)
1925. május.

4. Egyéniség és közlési ösztön.

A művészet az egyén életérzésének közlése a társadalomban. Ebben a tettben azonban nem az egyén az indító erő, hanem a benne megnyilatkozó közlési ösztön. Ezért az egyéniség nyomai a műalkotáson csak a kifejezésmódok, a belső tartalom számára csak akkumulátor, amely a kellő pillanatban magasabb parancsra kipattantja a benne felgyülemlett és megnyilatkozásra váró erő egyrészét. A művészi tettben tehát nem az egyén a főszereplő, hanem a közlési ösztön, amely átakar hidalni ember és ember, népfaj és népfaj, földrész és földrész közötti távolságot, sőt nemzedék és nemzedék közötti távolságot is. Az első esperantó kongresszus mai napig fennmaradt jegyzőkönyve az a mammuth, amit az ibériai barlanglakó mindenki és önmaga számára a barlang falába vésett. Egy nálánál maradandóbb anyagba inkarnálta magát, hogy kicsufolja az emberi élet kicsinyre szabottságát és a közte és kinai embertársai közötti könyörtelen messzeséget. A nevét nem tudjuk, de gesztusa évezredeken és földrészeken át diadalmasan int felénk. Az individium tulságos értékelése éppen olyan hiba a művészettörténetben, mint a társadalomtörténetében. Az individium szerepének lényege, hogy jelzőtábla, utmutató a hely és idő labirintusában. Korszakok szemaforjai, amelyek előre és hátra hajitják fénycsóváikat.

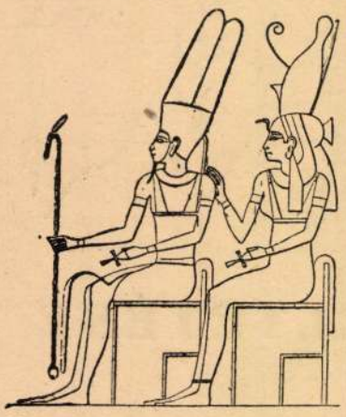

Ammon és Mut (Egyptom)

5. Naturalista és konstruktiv művészet.

A művészet nagy problémája kezdettől fogva: szolgálni a természet formáit, avagy uralkodni rajtuk. A természeti jelenségeknek külsőleges másolása minden szembehelyezkedés nélkül: ez a naturalista művészet. A természet külső megjelenésformái alatt rejtőző belső erőket kutató művészet a konstruktiv művész. A naturalista művészet problémái csupán a kifejezés forma problémái. A konstruktiv művészet problémája a természet szerkezetének vizsgálata, alkatrészeinek szétszedése és ujból összerakása.

6. Egyiptomi Asszir és Hellén művészet: Kinai művészet.

Az egyiptomi, méd, ó-perzsa, asszir és föniciai művészet szuverén módon transzformálta a természet külső megjelenési formáit. Az alapelemek kutatásában bámulatosan leegyszeresitő volt mindeme népek művészete. Ugyanezt tapasztaljuk az etruszk és archaikus hellén kor művészetében, valamint az ó-kinai művészetben. Mindezen népek társadalmi berendezkedése az egyeduralom, annál csodálatosabb művészetükben az egyén teljes hiánya. Vagy talán éppen az uralkodó individium szuggesztios lényében van a művészi individium megszünésének magyarázata. Mindenesetre figyelembe kell vennünk, hogy ezek az egyeduralmak nem az egyén, hanem dinasztiák hatalmi megnyilvánulásai voltak és mindezek a fejlett kulturák megérezték, hogy az egyén boldogsága tömegbeolvadásban rejlik. Mentalitásuk azonban még nem emelkedett odáig, hogy a népek individualizmusának káros voltával tisztába jöjjenek. Vallásaikban a több isteniség is dokumentálta az egyén mindenben olvadásának szükségességét és az államfő is csak szimbólum volt. A szimbólum ugy a vallásban, mint a társadalmi berendezkedésben dominál és elfoglalta helyét a művészetben, hogy mind mai napig legértékesebb kifejezés forma megmaradjon. A kései hellén és a római művészet a naturalizmus művészete. Az individum ereje egyre növekszik ugy a társadalom berendezkedésben, mint a művészetben. A görög mitológia szimbólum világa belevész a római mentalitás cezaromaniaba.

7. A keresztény és bizánci művészet.

A művészet hatalma kiszolgáló lealacsonyodása vigasztalan, amikor megjelennek a keresztények katakombáinak falain a hal és galamb, mint végtelen erejü uj szimbólumok. Az olimpuszról visszaszállingóztak az Istenek az erdők sürüjébe, rétek bozótjába, vulkánok mélyébe és a tenger hullámjátékába. Három parázsló kereszt

villant fel Judea felől és a martirok gőzölgő vérében majdnem elcsúszott az államhatalom, hogy estében örökre fekve maradjon. De csak majdnem. Az apostolok felvették a pápai tiárát és a népvándorlás hordái ellen is tömörülnie kellett Európa népeinek. Az ó-keresztény és bizánci művészet diszitő művészet. Talán ez is egyik magyarázata annak, hogy az egysikuság problémáját milyen csodálatos egyszerüséggel avagy fölénnyel oldotta meg. Giotto sőt Boticelli is csakugy nagymesterei a konstruktionak, mint a bizánci mozaik diszitői és műveik utmutatók és irányadók a piktura legujabb problémája a két dimenziós felépités megoldásában.

8. Aszkézis, gotika, renaisance.

A feudális nemesség odanyujtotta kézfogásra páncélos öklét a papságnak és az elnyomott tömegek megkapták vigaszul az aszkézis művészetét. A nazaréti ember kinhalált halt, hogy megváltsa az embert a kinoktól, de ime kinhalálát az aszkézis ideológiája követendő példaképpé torzitotta. A feduális mecénás ördögi vigyorral istápolta az égi menyországot igérő művészetet. A román stilus csak a válvédelem gyakorlati célját szolgálta, az égfelé törtetés hamis utmutatója a gotika lett. A zene is előmászott, hogy kedvetlenül elhelyezkedjék az egyház szolgálatában és hosszu téli álmából felébredve, már nem is emlékezett ifjuságára, az öthangu lirára. Amikor Bachus diadalmenetében a Taigetos szűz ormairól a lila hellén ég felé fickándozott. Most unalmas recitativókba fékezve bégetett a kórusokban és aranytól roskadozó oltárokról véznatestü martirok nagy fejei ráncokbagyötörten hallgatták. A nemesség és papság vigan dörzsölgette zsiros kezét, a jobbágyok és a jámbor polgárság ájtatosan kacsintottak az ég felé, mig ők itt a földön brokátban és nyársrahuzott ökrök körül orgiázva találták meg a menyországot. Ezer festmény beszélt szádisztikus gyönyörrel a martirok kinjairól, a klastromokban csattogott a korbács a meztelen hátakon, de a hübér ur pukkanásig jóllakva indult a hálószobájába, hogy a jus primpe noctist gyakorolja a hétfájdalmas anya képe alatt.

Herekles és az áldozó leány *(Hellén)*

9. Flamand és francia művészet.

Az egyház és világi hatalom végre is összekapott és a művészet nem tudta, melyik mecénást választja. A helyzet ugy alakult, hogy Olaszországban az egyház, északon a császárság kerekedett felül, ennek megfelelően délen a vallásos festészet, északon a mindjobban vagyonosodó polgári osztályt kiszolgáló művészet virágzott. Ez a magyarázata annak, hogy amig a renaisance még sixtusi kápolnát termel, a flamandok már korcsma jelenetek és parasztlakodalmak vastag tréfáinak ábrázolásában merültek ugyanoly művészi ihletetséggel, mint Lionardo az urvacsorába. Franciaországban hallgattak a muzsák mert háboruskodni kellett. A főnemesség elhelyezkedett az utcai lányok uralma alatt. A paróka, festék és parfüm felhők, mindent elrejtettek és ha a jobbágyság és polgárság ébredezni kezdett egy-egy spádé döfés hatása alatt, továbbra is ugy tett, mintha aludna. Ebben a légkörben rajzolt és festett Watteau pásztorjátékokat és Fragonard bolhafogdosást. A kéjenc alulról kandikált a himbálódzó hintára, aztán egyszerre leszakadt a hinta.

Mozaik a bizánci *Sophia templom előcsarnokából*

10. **Humanizmus: A polgári forradalom művészete.**

A polgárság feltörtetett a szinpadra és a Grève piacán hullani kezdtek a fejek a kosárba. Már Moliere gunykacaja és Voltaire torz vigyora is az uj mecénásnak, a polgárnak szólt. A parfümesőt véreső követte és a festők az antik világ végzet-tragédiáikhoz fordultak ihletért és az époszokhoz heroikus viziókért.

11. **Az akadémia.**

De Napoleon császár lett és az antik viziókból akadémia. Gerard, Dávid és Ingres nemes vonalai csatakép festésbe bututtak. Amikor pedig a művészeti centrum Németországba helyezkedett át, a müncheni akadémia barna generalszószába kozmásodott minden. A beállott nyugalomban hazugságok voltak Piloty nagy történelmi vásznai. A Dávid iskola ihletett erejü kompozitioját hiába keressük ezeken a hatalmas méretü vásznakon, helyette csak émelyitően ügyeskedő anyagfestés és fullasztó tulzsufoltságot találunk. A romanticizmus, amely a képzőművészetek számára semmit, az irodalom számára csak rossz páthoszt és nevetséges szentimentálizmust jelentett, csodálatosképen meghozta a zene ujjáéledését. Nem lehet véletlen, hogy a zenei egyéneknek ekkora csapata vonult fel éppen a romantika korszakába és hogy a zenei formák kiteljesedése felszinre hozta az évszázadokig folytottan lappangó zenei tartalmat, ennek a magyarázata a romantika irrealitásában rejlik, amely a zene pszihéjával azonos.

Holbein *Illustráció az Ótestamentumhoz*

12. **Az impresszionizmus.**

Az akadémia bárgyu mesterkéltsége és a romanticizmus irrealitása közben megépitette a polgári osztály a merkantilizmus várait. A tájképek idillikus nyugalmát gyárak füstje bontotta meg és Claude Monet sziklái és ligetei között pöfögve indult meg a gőzmozdony. Uj művészet kellett ennek a kornak, amelyben a polgárság a maga munkáját ünnepelje és Zola naturalizmusa párhuzamosan vonult fel a képzőművészet valóságkereső problémáival. Courbet figurái még a műteremben készültek, de hátterük már a szabad ég alatt. Az örök változásnak egy rövidke fázisát kellett fogvatartani és megrögziteni az impressziót. Az impresszionizmus a naturalista művészet csucspontja. Lényege a théma kör korlátlan kibővitése. Hogy ez mit jelent abban az időben, azt legjobban abból a felháborodásból érthetjük meg, amely Francois Millett hatalmas dolgozó parasztjait fogadta. Ebben a felháborodásban benne volt a burzsoázia halálos ijjedsége, hiszen Millett képei egy elnyomott osztályt mutattak meg a maga robostus nagyságában a világnak.

Ezek a parasztok csakugy Zola regénytémái voltak, mint ahogy a belga Meunier verejtékező, örökké erőt prédáló gyári munkásai. Ezt az uj meglátást tekinthetjük a

Seichel *Fametszet az „Emberi magatartás" tükréből*

naturalizmus legértékesebb forradalmi tényének. Ez a munka szépségének himnusza. A Plainair csak a kifejezés forma problémája és ezt az impresszionista piktura bravurosan oldotta meg. Mindezek a külső és belső problémák értékeket termeltek addig, mig a realizmus megvivta a maga harcát. A zene csak a kifejezésformában tartott paralelt ezekkel a törekvésekkel és ez a magyarázata annak, hogy ami Wagner zenéjében érték, azt még a romantika adta, természetutánzó zenei festése állandóan zavarja különben nagyszerü drámai és zenei felépitéseit. Debussy uj összhangzattana is csak a pointlista technika ragyogó szinösszetételeinek paralelje, de a természetbemélyedése nem igazán bensőséges.

Mozaik *Ókeresztény*

13. **A szecessió.**

Uj célkitüzések kellettek és a impressionizmustól elhanyagolt formák ismét elemi erővel követelték jogaikat a bécsi Gusztáv Klimm vásznain. A szecessió megérezte a kompozitiot, mint kohéziós erőt és visszaadta jogait a pikturában. De konstruktióig még nem tudott emelkedni.

14. **A futurizmus.**

A futuristák már kiérezték, hogy a kompozitio összetett elemek csoportositása, a konstruktio alapelemek ujra rendezése. A kompozició tehát nem elég homogén ahhoz, hogy meg legyen a kellő kohéziója. Ezt a negativumot meg is tette a futurizmus, de a konstruktio számára csak a sorompókat nyitotta meg.

15. **Az expressionizmus.**

Az emberi énbe való elmélyedés és az én szembehelyezkedése az élettel ez a belülről kifelé hatás: az expressionizmus. A világháboru és forradalmak tüzében elmélyült ember nem elégedhetik meg többé a külsőségek ábrázolásában, a fájdalmak mélységein uj ember lépett át a ma művészetébe, az idegember. Idegei nemcsak intenzivebben éreznek fel mindent a tegnap emberénél, de intenzivebben rezonálnak is a behatásokra. Expressionista művészet nem értelem és érzelem művészet, hanem idegművészet. Felbontja a hely, idő és cselekvény egységének hármas szabályát és sokszor olyan szubjektiv, mint egy ópium álom: pillanatnyi világhangulat.

16. **A kubizmus**

A kubizmus a dimenzió problémája. Óriási vajudások vezettek ehhez az analizáló módszerhez, amelynek igazságkereső akarata az egész művészettörténetben a legerősebb. A futurizmus rombolt, itt volt a lehetőség mindent ujra kezdeni. Mindeddig csak a néger és bizánci festészet számolt le az egysikuság két dimenziójával. Mindkettő alkalmazott piktura, mégis Picasso ezek lábnyomain indult el. Az egy pontból szerkesztett vonalperspektiva félredobása lett az első eredmény. A harmadik dimenzió helyébe tetszőleges számu dimenzió lépett. Ez a tér teljes kiintegrálás. Igy válik lehetővé két probléma egyidejü megoldása. Az egyik a természet pszihéjének folytonos kutatása és a dolgok benső konstruktiojának keresése, a másik az egységben való felépités, folytonos kontrolálás utján való tökéletesités. Egy harmadik eredmény a forma és vonal komplexumoknak olyan megtisztultsága, de egyuttal olyan gazdagsága, amelyre eddig egy művészetben sem volt példa. A kubizmus első ténykedése a dekompozitio, ezt az analizist követi a felépités.

17. **Dadaizmus (álkonstruktio).**

A kubizmus analizise közben a természet alapelemeinek egy tetszőleges sorrendjét vette fel, hogy szuverén módon élesztesse a természet szintézisének sulypontjait. A dadaizmus ezt a törekvést akképen hamisitja meg és viszi zsákutcába, hogy teljesen elvonatkoztatja magát a természettől. Miután mi is csak a természet részei vagyunk, nem kereshetjük a természeten kivül az igazságot. A dadaizmus kifejezés formájában ez az anarchikus individualizmus ugy nyilvánul meg, mint egy végletekig vitt kieroszakolása a két dimenzióban való kifejezésnek.

A dadaisták szerint a kubizmus nem vonta le a végső konzekvenciákat akkor, amikor plasztikus kubusokkal három dimenziós konstrukciót adott. Két dimenzióban azonban semmiképen sem létezhetik igazi konstrukció. Csakugy nem létezhetik a mi számunkra, mint ahogy a természeten kivül.

18. **A szuprematizmus, az igazi konstrukció.**

Tatlin, az épitész találja meg a kivezető utat, mert anyagban, vasban, acélban és üvegben valósitja meg azt, ami a vászon két sikján hazugság. Az anyagban való konstrukció minden illuzió diadalmas megölője pozivitás. A művészetben a közlési akarat, a gépekben a célszerüség vezettek a legnagyobb leegyszerüsitésre. Mivel az egység a tökéletesség, minden kapacitás magában hordozója, az ősformák a legtökéletesebbek, tehát legszebbek. Itt találkozik a művészet a gépekkel. És itt adódik az uj művészet: a konstrukció, mint öncél. Tatlin konstrukciói abban különböznek az elmult korok konstrukcióitól, hogy uj anyagok szellemében alkot. Ezeknek az anyagoknak a lehetőségei kiküszöbölik a régi konstrukciók nagy esetlegességét: a horizontális és vertikális elrendezést és ezzel együtt a szimetriát. A kő és a fa helyébe az acél és az üveg lépnek.

19. **Emberré ébredés és emberré ébresztés.**

A minden ember emberré ébredése és ébresztése a XX-ik századdal veszi kezdetét ezen a földön. A világháboru kataklizmája, már most, néhány év távlatából nézve szükségesség az emberré ébresztéshez. Nem csak, hogy közelebb hozta a földrészek emberfajtáit egymáshoz, de magukat a földrészeket is a technikai fejlődés menetének erőszakos meggyorsitásában. A Stinnes és Ford-féle bábel tornyok hiába emelkedtek a magasba, a kataklizma nivelláló szándéka megingatta alattuk a talajt.

Callot *Siró Harlekin*

Mindezekben az előkészületekben éppen akkora mértékben vezet a művészet, mint amekkora mértékben szolgálja az átalakulás. Mint az életmegnyilvánulás egyik fő energiafajtája, döntő szerepet visz az emberi sors feljavitásában, nevezetesen most a XX-ik század elején az emberré ébredésben és ébresztésben. Mint a háboru és a technika, közelhozza az emberfajtákat és világrészeket egymáshoz és épiti a megingathatatlan tornyokat: az emberré ébresztés centrumait.

20. **Égi és földi menyország.**

A gót templomok felfelé szökelő csucsivei az égi menyországot igérték, ezek a tornyok a földi menyországot.

Fényárban uszó üvegvárosokat, amelyekből el fog tünni a kormos bérkaszárnyatipus, hogy helyet adjon gigantikus nagyságu középületeknek és nagy távolságokba elrendezett kertvárosoknak. Itt van az uj hit, nem kőcsipkében, de acél konstrukcióban, nem misztikus templomhajók illuziót keltő homályában, de üvegépületek napfényesős pozitivitásában. Az uj hit: nem kell hit és hogy illuzió nélküli emberélet, nem szépség nélküli emberélet. A művészet

igazságkereső rendeltetése most megszázszorozva emelkedik a labirintusok fölé és önmagára ismerve kacag a zsákutcákra. A földi menyország megteremtésének programmja mindössze két pontból áll: az életstandard nivellálása és ujból épitése és az ember etikájának átértékelése. Ezek a jövő társadalmi berendezkedésének feladatai és a művészet rendeltetése, ezeknek a feladatoknak előkészitése. Itt kapcsolódnak a dolgok szorosan egymásba, mert ahogy etika nélkül nincs művészet, ugy művészet nélkül nincs igaz életstandard. Jelenleg Amerika az a kisérleti nyul, amelyen a szimptomák világosan megfigyelhetők. A tröszt berendezkedés igyekszik mindent megtenni a tömegek életének kibékitő kényelmére, a szükségletek megteremtették a vasbetonvárost és a technikai konstrukció diadalmenetben vonul fel. De az ember értékének etikai nézőpontja hiányzik és a művészet másodrangu fontosságban import cikk. Itt sántit az a legfontosabb konstrukció, amely az életstandardot van hivatva fokozatosan és folytonosan emelni és ebből kell Európának az elkövetkezendő berendezkedés előtt tanulnia. Nekünk Európaiaknak megadták a kataklizmát, az etikai értékelés nélkülözhetetlenségének tudatát, ez az oka a művészet soha nem tapasztalt probléma-ostromló elmélyülése. Amerikában pedig a szükségletek eltorlódásának lecsapolására megszületett a technikai konstrukció uralma. Igy ágeskodnak fel két világrészben a kor gigászi magasságu kérdései. A felelet minden eredménynek egymásbakapcsolása: az emberré ébredés. Uj értékeléssel kell ujból konstruálni mindent, uj társadalmat, uj művészetet, uj etikát, uj életstandard emelő gépezetet. Most kezdődik a konstrukció igazi kora, amelyben az Eifel-torony elveszti a konstrukció cimet és ornamenssé válik. Az elmult korszak összes konstrukció ingovány talajon épült, esetlegességek, mert etika nélkül keletkeztek és az elmult korszak művészete a felületre száll, mert hiányzik etikai sulya. Amikor a szükségletek áthozzák Amerikából a technikai konstrukció uralmát, ezt nekünk már uj etikával és uj művészettel kell várnunk.

Millet *Gereblyézés*

Leger *Linoleummetszet*

MESTERBOXOLÓK

Irta:
PYM TOWNLEY

Kamelhard. Az angol nehézsulyu boxbajnok Goddard

Kevés boxoló foglalkoztatta annyira a multban és jelenben a nyilvánosságot, mint a nehézsulyu világbajnok, Jack Dempsey. Ez a boxoló, aki hat éve védi a legáhitottabb világbajnoki cimet, mindössze hat küzdelemben csillogtatta képességeit. Kiváló managerének Jack Kearns bölcs vezetésének tulajdonitható főleg, hogy a sajtó reklámszolgálatait fölényesen tudja kihasználni és elsőranguan értékesiteni. Nem vehetünk kezünkbe olyan angol, amerikai, francia avagy német sportlapot, amelynek hasábjain nem elsősorban Jack Dempsey nevével találkoznánk. Hol arról értesülünk, hogy Dempsey európai körútra indul, avagy elhatározta, hogy Amerikában marad. Hol azzal a hirrel, hogy egy filmtársaság egymillió dolláros szerződését irta alá. Ezenkivül eljegyezte magát, nagyarányu üzleti vállalkozásokba fogott stb. Mindezeket a hireket állandóan olvassuk, csak azt nem olvassuk sehol, hogy valamelyik bajnokkal ujból mérkőzik a világbajnoki cimért.

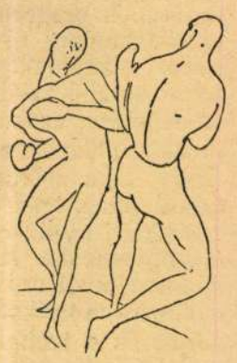

Sergonzac Boxolók

Ennek oka elsősorban és mindenek fölött abban keresendő, hogy elsőrangu szakemberek megállapitása szerint jelenleg hiányzik egy valóban egyenrangu ellenfél. Firpot és Carpentiert knock-outal, Tom Gibbonst pedig pontozással győzte le. A néger Harry Wills, akit egyidőben egyetlen méltó ellenfelének tartottak, nem tett eleget a szakemberek ebbeli várakozásának. Az egyesült államokban nyoma sincsen olyan nehézsulyu bajnoknak, akinek Dempseyvel szemben csak a leghalványabb eshetőségei is volnának. Hogy milyen hiány van odaát a nehézsúlyú képességekben, azt mi sem jellemzi jobban, hogy a new-yorki boxcomissio, az egyetlen hivatalosan elismert ellenőrző forum jóváhagyta a középnehézsúlyú Tom Gibbons és a nehézsúlyú Dempsey mérkőzésének érvényességét, Tom Gibbons, aki tudvalevőleg három menetben fölényesen győzte le a londoni Empire Exhibitonben a legjobb angol nehézsúlyú boxolót, Jack Bloomfieldet, az egyetlen boxoló, aki eddig teljes tizenöt roundban megtudta állani a sarat Dempseyvel szemben. Kiváló technikájú harcos, aki Carpentiert, Bloomfieldet és legutóbb az óriás erejü néger Kid Norfolkot fölényesen leverte. Úgy hirlik, hogy a döntő küzdelem Gibbson és Dempsey között junius 4-én Amerika szabadságünnepének napján kerül lebonyolitásra.

Európában minden látszat szerint, nem létezik megfelelő nehézsúly, aki Dempseyvel a ringbe lépjen. Az olasz Európa-bajnok, Erminio Spalla, aki Dempseyt kihivta a boxcomissió részéről, mint nem egyenértékü utasittatott el. Sem Anglia, sem pedig Hollandia, Franciaország, avagy Németország nem képesek vele szemben még csak megközelitőleg kipróbált teljesitőképességű bajnokot állitani, aki a világbajnokkal szemben mint ellenfél számba jöhet. Nagy reményekre jogositanak a jövőben a nehézsúlyúak közül Bask Paolino, akinek hihetetlen ereje van, de technikailag még nem kiforrott és a svéd nehézsúlyúbajnok Harry Persson, aki mögött már tizennégy szép győzelem áll, de aki egyelőre szintén csak nagy erejét vetheti latba. Mindezekből kitünik, hogy Jack Dempsey még jóideig nem fog méltó ellenfelére bukkanni, mégkevésbbé legyőzőre. Legalább is ez a Dempsey managerének nézete. De hozhat minden nap új üstököst is.

MDK

Szántó György, festő, író

A tragikus sorsú „építész - festő - grafikus - díszlettervező - folyóirat szerkesztő" Stradivari c. regénysének 1970-es kiadása Szász Endre illusztrációi díszítik.

(l. m.): Stradivari 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 17.

Szántó György [festő] MDK
író

„Festő volt: az első világháború egyik szuromprohama"... vakította meg.
Egy éve halt meg.

nyai: Egy éve ment el 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. szept. 8.

(Szántó György)
iró és festő
cikkle

(') Fekete évein.
1923. Pásztortűz.
1935. 136 – 139. l.
Arckeppel
Eredetileg Scheiber-nek
hivtak. Nem rokona
Scheiber Hugónak.
Festőnek készült,
megvakult. ☥ Sebas-
tianus éléte címére
egy lazadó festő életét
írta meg. Önéletrajzi
regény
– Kubista
☥ Expressionista volt.

Karoly Sándor: Szántó György az Aradon
elő vate expressionista festő. Aradi
Közlöny. Mikor jelent meg: 1923?

(Szántó György)

Könyvek

( ) Öt fejezet
holló. Bp. 1947.

Önéletrajz.

Lásd!

Lipót, belga király IV. 45

Szantó György

cród

Réty Andor: Szantó György: Fekete cvcim.

~~Kolozsvár 1935~~

Az Erdélyi Szépszinves ich kiadása. 1935.

Pásztortúz. 1935.

510–511. l.

Szantónak Gy. Szabó Béla fametszetű arc-kepével-

Könyvismertetés

Fenti 10 év alatt 10 regényt, 3 drámát, negyven novellát, ugyanannyi ujságcikket és verzeiklust irt.

A jobb szeme a kábombán (1918)

pusztult el, a bal szeme lassan-lassan mondta fel a szolgálatot.

áll

A Müemlékek Orsz. Bizottsá

(Szántó György)
cikke

( ) Könyv és szinpad-
Pásztortúza, 1936.
488—490. l.

16.-án már kiutalt 4471 kor
járó kamatokat 414 korona 0
s ezzel teljesen felemésztő
segélyéből és annak kamatai
összeg.

Ennélfogva fedezet hiá
Béla kir. mérnök részére 20

Torda, 1915. május 1.-

XX. számu minta a 177. §-hoz.

Szántó [György ?]

szobrász

l. Num. Közl

1943-67. l.

Szántó György [festő / író] MDk

Temetése 1961. sept. 16-án a farkasréti temetőben.

–: Hír 8.1

NÉPSZABADSÁG bp. 1961. sept. 15. [Violéki]

Kántó György, [festő / író]

MDK

Már ismert festő volt, mikor az első világháború-
ban fejsebet kapott s megvakult. Író
lett belőle. 1961. szept. 11-én 68 éves
korában meghalt.

– : Hibely
Meghalt Kántó György

8.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. szept. 12.

Szántó György [festő !] MDk

1961. szept. 16-án temették el.

– : Szántó György búcsztatása a Farkas-
réti temetőben 12. l

NÉPSZABADSÁG Szp. 1961. szept. 17.

Szántó György, festő, író, MDG

Az ifjú festőművész harctéri sebesülése következtében megvakult. Tekete éveim c. önéletrajzi művében írta meg történetét.

— : Szántó György : Tekete éveim 4

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-1

Szántó György, festő
író

MDK

A háborúban megrakult.

Fekete éveim c. önéletrajzi írása

egy tragikus kor tragikus-hőries

emberét mutatja be.

Szántó György: Fekete éveim 4

A Könyvtár 1935. nov. – dec. II/11-12

MDK

Kántó György, festő
író

Megemlékezés a festőnek induló, de az első világháború alatt megrakult írónál születésének 75. évfordulója alkalmából.

— ai: Kántó György 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. jún. 7.

Szántó György, [festő] MDk
író

Szül.: 1893-ban. Meghalt: 1961-ben. – Építésznek készült, festő lett. Rövid idő alatt a legtehetségesebb fiatal festők között emlegették. Bécsi kiállításra készült, a kolozsvári opera díszlettervezője lett. De: harctéri sebesülés miatt megvakult, ezután hallatlan akaraterővel írókent folytatta művészi pályáját.

–: Szántó György halálára 687 l.

A Könyvtáros, Bp. 1961, november XI/11.

[KÖNYVBARÁT]

MDK

Szántó György

Kubista könyvjegy, amelynek külön érdekessége, hogy közvetlenül az iró megvakulása előtt készült. Szántó György rajza. Repr.

Pásztortüz, 1937.máj.15. 194.lap

Szántó György, [festő] 7 Dh

A vak író — köztudomásúlag festőnek indult — legutóbb egy festmény történetéről ír; Munkácsy Mihály: Elvesztett paradicsom c. képe ihlette alkotásza. A kézirat megszakadt.

A.: Szántó György halálára 2.l

ESTI HIRLAP, Sp. 1961. szept. 13.

Szántó György, [festő] M Dk
író

1893-1961.

Építésznek tanult, festőnek indult, megvakult és író lett.

Kovács Miklós: Szántó György [hátsó-belső borító 33.]

A KÖNYV, BP. 1961 október I. ért./10.1

MDK

Szántó György, graf.

Ádám és Éva. Rézkarc. Repr.

Szántó György: A modern grafika szerepe. 179-183.l.
Erdélyi Helikon. 1929. II.évf. márc.

Szántó György

az Aradon megjelent Genius c.
lap. (1925-ben jelentek meg szánai) szerkesztője
expresszionista látomásokat fest

Korunk Kolozsvár 1974/2 201. old

Szántó György 1.

Fiatalon építésznek készült, aztán festőnek; a főiskola padjából került az első világháboru lövészárkaiba, a galiciai frontra, ahol a végzetes sebesülés érte: a homlokát átszakitó gránitszilánk. Leszerelték, hazatérve festeni kezdett, halmozta a sikereket, bécsi kiállitásra készült, a kolozsvári operaház diszlettervezője lett. Aztán -amai galiciai gránitszilánk kései hatásaként- a festő megvakult.

Pomogáts Béla: Szántó György Az önkeresés ut ján

Látóhatár 1970/5-6 549.old.

Szántó György a megvakulás tragédiájának emésztő feszültségében alkotta meg rézkarcát:a "Keresztre feszitett Beethoven"-t,amellyel-a megsüketült zeneszerző gyötrelmének tükrében-saját helyzetét mutatta be.,ekkor határozta el,hogy az elveszitett világ helyet másikat teremt.Igy cserélte fel a színeket,irógéppel a palettát:igy lett iró.
Önéletrajzi regényei a Fekete éveim és Öt fekete holló.

Pomogáts Béla:Szántó György Az önkeresés utja
Látóhatár 1970/5-6 549.old.

Bécsben és Hamburgban ismerkedett meg a modern festészettel,elsősorbana német expresszionizmus müvészeivel.Ő maga is ennek az iskolának a lendületes festőiségét,merész ábrázolását követte.Azok a reprodukciók,melyek a Fekete éveim lapjai között próbálnak megmutatni valamit Szántó festői mühelyéből - a Feltámadás,a Polyphémos vagy a Szent Sebestyén mártiriuma-expresszionista stilusban készült.

Pomogáts Béla:Szántó György Az önkeresés utja
Látóhatár 1970/5-6 549.old.

Szántó György festő

Minden jel szerint, könnyen az aradi plasztikai élet szervezője, irányítója válhatott volna, a tehetséges festőnek indult Szántó Györgyöt arra kényszerítették a mostoha körülmények, a szemét megtamadó betegség, hogy az ecsetet felcserélje a szépírói tollal.

Szekernyés János: A festő becsülete. a Hét, 1975. szept. 19.

Szántó György

Élete végéig hordozta magában hatalmas látomásait, melyeket leginkább világháborus élményei tápláltak/ott kapta azt a fejsebét is, melynek következtében elveszitette látását/, s amelyeket előbb rézkarcaiban próbált kifejezni, majd egy teljesen ujszerü filmtervben akart kidajkálni. Végül is az irodalom területén nyugodott meg. Nem tudott Mednyánszky László hatása alól szabadulni.

Rónay László Szántó György
Vigilia 1972/2 116,117. old-

Szántó György

Vágujhelyen született,

Szántó György naplójából
Vigilia 1972/2 117.old.

Szántó György

Ennek Csipe barátja az akkor festőnek készülő Szántó György volt.

Murádin Jenő: Városok, évek.
Művészet, 1971.december - 33.oldal

Szántó György

festőként kezdte pályafutását és prózáján mindvévig érezhető a festőlátomása.

Forrás 1975/7-8/89

Gál:Balázs Béla fajzai

Szántó György

Az arodi képzőművészeti élet jelentős egyénisége volt.

A Hét, 1971. jún. 8. 2. old. 2. sz. 5. p.

Szántó György

Periszkóp cimmel egy képzőművészeti lapot indított.

A Hét, 1971. jan. 8. 2. évf. 2. sz. 5. p.

Szántó György

Képei nagy részét a háború végén kézirataival együtt bombatalálat érte Aradon. Megmaradt képei Bp.-n az özvegye lakásán és Aradon találhatók.

A Hét, 1971. jan. 8. 2. évf. 2. sz. 5. p.

Szántó György festő
40

ADÉL

György fiatal festőművész. A kolozsvári színház díszlettervezője. Menyasszonya, Adél vőlegényénél is ifjabb. Nagyon szép. A férfi már harcteret járt. Az első világháborúban, a gorlicei áttörésnél srapnelgolyó érte. Jobb szemén nem lát többé. A bal jó. Fél évtizedig... Majd: teljes vakság. Társa, felesége — az esküvő előtt tudta a sötét jövőt — nem hagyta el. A férj felajánlotta az asszonynak a szabadságot. Adél a fekete években Györggyel maradt. Negyven esztendeig.

A festőből író lett. S, hogy író lehetett — tehetségén, akaratán túl — Adél bátorítása, kitartása, szerelme segítette. Hite mindhalálig!

Könyveit György — összesen negyven kötet — mindig maga gépelte. A fogalmazványt Adél felolvasta. Együtt javították. Adél korrigálta a nyomdai levonatokat. S szerezte egy-egy regény, elbeszélés, dráma forrásmunkáit. Ha kellett, fordított. A sikernek örült. A kudarcnál csitított. Együtt sírt-nevetett, néha koplalt az életet, ételtitalt, asszonyt szerető, még ötvenéves korában is erős: mázsányi súlyt könnyen emelő Gyurival. Mindezt természetes derűvel, mártírpózmentesen...

... Halálozási hír: hosszú szenvedés után, 80. életévében elhunyt Szántó Györgyné, B. Adél. Urnaelhelyezése ma a Farkasréti temetőben.

— óm —

-óm- : Adél

Esti Hirlap, 2-9.

A csúcs ...
tatják a szadati megalkuvó politikával való hatékony szembenállással, a front egységének megerősítésével kapcsolatos további teendőket — közölték a líbiai fővárosban.

Damaszkuszi bejelentés szerint *Hafez Asszad* szíriai államfő és Jasszer Arafat, a PFSZ VB elnöke a szíriai fővárosban

megvitatták a Szilárdság Frontja küszöbönálló tanácskozásával összefüggő kérdéseket.

A megbeszélést követően jelentette be Arafat, hogy a PFSZ — a Líbiával legutóbb keletkezett nézeteltérései ellenére — kész elmenni a front Tripoliban megrendezendő csúcsértekezletére.

Arafat

Szántó György festő
író

megemlítve.

2.

Barabás Tomás. A Vádindítvány le körözte a Zuhanóugrást

Esti Hírlap, Bp. 1980 júl. 11.

Szántó György festő, író

Zsürger Lóránt: Romain Rolland magyar kapcsolatai. = Irodalmi Újság, 1968. május 15. 4.

kájáról, a kis Karli halkan odaszól Maminak: „Mami, segíts neki, nézd, hogy kínlódik!" —

Délután két autón egyórás kirándulást tettünk az összes gyerekekkel Zalaegerszeg felé, hadd legyen Ancserlnek is egy kis szórakozása, hiszen szegénynek mindig csak a teraszon kell ülnie. — Ez mindenkit szemlélhatólag fölvidított; egy kis erdőnél a gyerekek kiszálltak, és mint a lovak szaladgáltak körbe. – Hazafelé még kinyittattuk a falu templomát, és mindnyájan bementünk, hogy elnyerjük a mai Portiuncula-búcsút, amint ez hozzánk szülőkhöz mint a harmadrend tagjaihoz illik.[1] Dunay már sokkal jobban van, de még nem tud jönni, Lacika intézi velem a postát.

Augusztus 3.

Reggel 3 hályogot operáltam, a többi esetet átengedtem az asszisztensnőmnek, csak még egy iridektómiánál segítettem neki. —

Azután siettem a teraszra, ahol Ancsi és Ferny ült, hogy várjam a bejelentett Batthyány Zsiga papát.[2] – Sajnos csak éppen 1/2 1-re jöttek meg, úgyhogy egészen kiéhezve diskuráltunk, végre azután elmentek.

Ebédnél nem volt senki vendég. Uzsonnára megint Zsigus szüleit vártuk, de csak utána jöttek. A fiatalság nagy teniszpartit rendezett, közben minket öregeket csaknem fölfaltak a szúnyogok, és Józsi a tanácsomra tréfából mindig újabb rajokat hozott maga után a bokrok

Szántó György fotóművén

1021

NÉPÚJSÁG, 1983. július 2., szombat

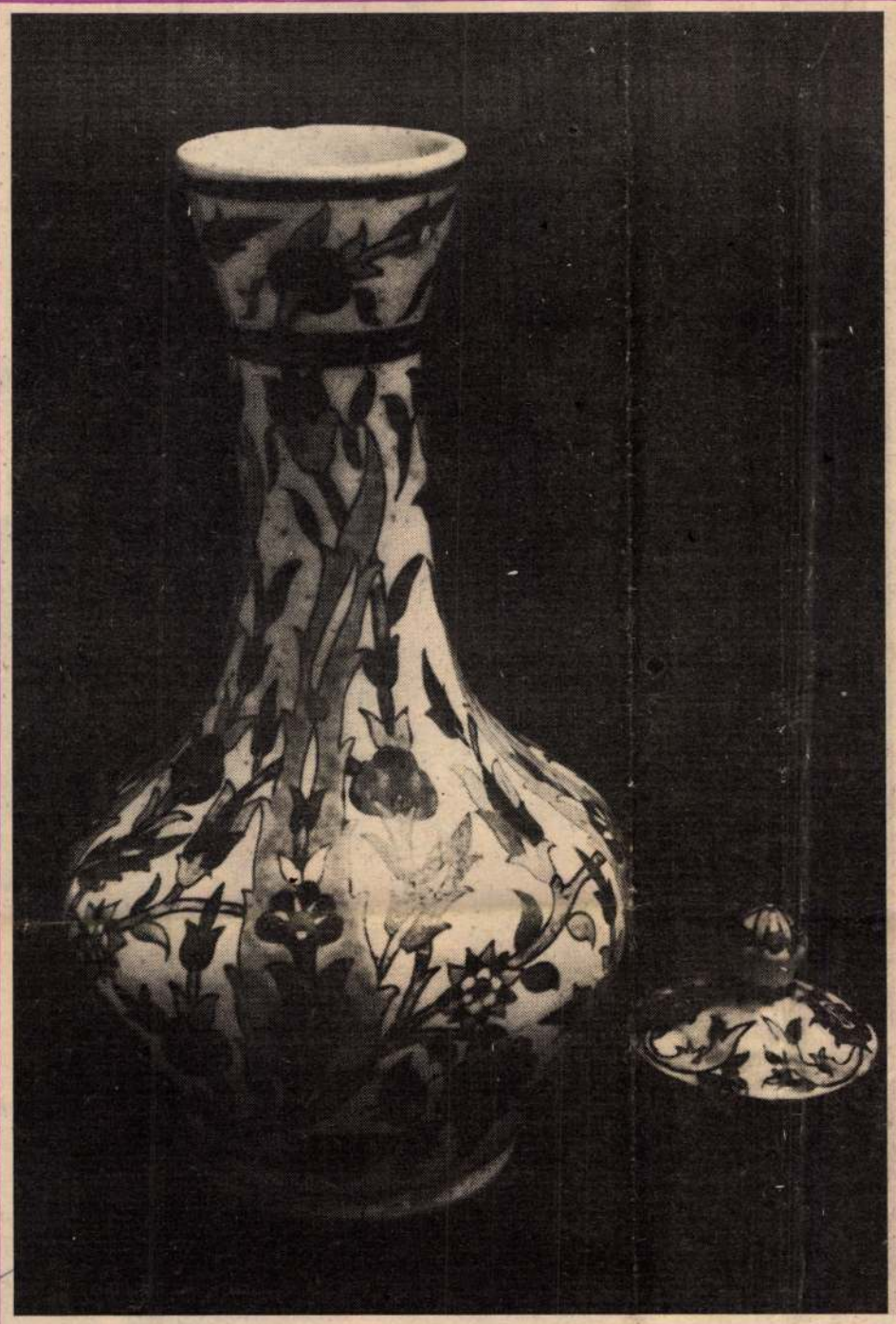

Kiállítás a várban

Közel-keleti kerámiák

Közel-Kelet kerámiakultúrájából ad ízelítőt az egri várban megrendezett kiállítás, amely a török, perzsa és arab művészetbe nyújt bepillantást.

(Fotó: Szántó György)

élkül

—Weinberger—Clark féle érvelést. Kohl kancellár az ellenzéki szociáldemokraták ama meglehetősen gyenge javaslatát is elutasította a vitában, hogy az NSZK parlamentje mindkét nagyhatalmat szólítsa fel további erőfeszítésekre a genfi tárgyalás sikere érdekében.

Gromiko figyelmeztet

Illúziók nélkül meg kell tehát állapítani, hogy a rakétatelepítési kérdésben Kohl moszkvai útja ilyen körülmények között aligha hoz átütő eredményt. Feltehető viszont, hogy a bonni kormány — miután a biztonsági kérdésekben gyakorlatilag megkötötték a kezét — legalább saját gazdasági érdekeinek szolgálatában pozitív magatartást tanúsít majd Moszkvában, hiszen a tárgyalásokon a kétoldalú kapcsolatok és a gazdasági együttműködés tervei is előkelő helyen szerepelnek. Ám Gromiko világosan fogalmazott, amikor azt mondta: a Szovjetunió „törekszik a gazdasági kapcsolatok fejlesztésére, de a legfontosabb területnek a biztonsági kérdéseket tekinti". Vagyis végtére a NATO-politika mozgása miatt a Kohl-látogatástól csak részleges eredmény várható és nyílt kérdés, hogy a katonapolitikai merevség összeegyeztethető lesz-e az egyéb kapcsolatok fejlesztésével?

(— i — e)

vfordulója

ismerését a szocialista országok megerősödése, az európai erőegyensúly kialakulása érlelte meg az új nyugat-európai politikusnemzedék legmesszebbre látó tagjaiban. A jövőre nézve pedig az enyhülés új lehetőségeket, kapcsolatokat, piacokat kínált az európai országok akkoriban szintén mindenütt nagy fellendülésben levő gazdaságainak. Márpedig kézenfekvő, hogy a béke és a gazdasági kapcsolatok kölcsönösen erősítik egymást.

Az enyhülés eredményeit is e két tényező

Afrikában a legsúlyosabb a helyzet

Éhezők és élelmiszerfölöslegek

A világszervezet a helyszín megválasztásával is jelezni kívánta a probléma horderejét: a világ 36 országának élelmezési és mezőgazdasági ügyekkel foglalkozó miniszterei első ízben gyűltek össze a new-yorki ENSZ-székházban, hogy a Világélelmezési Tanács (WFC) hétfőn megkezdődött ülésén megvitassák a fejlődő világ élelmezési helyzetét. Az ENSZ székhelyén még soha nem tartottak ehhez hasonló, miniszteri szintű találkozót.

Idén a világ élelmiszerhelyzetét tragikus ellentmondások jellemzik: miközben a vezető élelmiszertermelő országokban kivételesen nagy készletek halmozódtak fel, addig a harmadik világ éhező államaiban stagnál a termelés. Szinte brutális az ellentét: a gabonaárak harminc éve nem voltak ilyen alacsonyak — ma mégis több ember éhezik, mint valaha.

Több nagy élelmiszertermelő ország — elsősorban az Egyesült Államok — szántszándékkal fogja vissza mezőgazdasági termelését, hogy így állítsa meg a világpiaci árak és ezzel együtt az amerikai farmerek jövedelmének esését. A világ élelmiszerkészletei napjainkra minden idők legmagasabb szintjét érték el: a gabonafölöslegek például egyötödével meghaladják az éves szükségletet — és a világpiacon most olcsón kaphatók. A fejlődő világ lakossága mégsem jut több élelemhez.

Ennek okai olyan összetettek, hogy a kérdésről készült ENSZ-háttérjelentés nem is részletezi őket. Utal azonban az elosztásban meglévő rendkívüli nehézségekre, arra, hogy az élelmiszer elajándékozása sem jelenthet megoldást hosszabb távon, hiszen ellenszolgáltatás nélkül egyetlen ország sem mond le élelmiszereiről; sőt, a tapasztalatok szerint a nagyarányú segélyezés gyakran visszaveti a fogadó országok saját élelmiszertermelését.

A legkilátástalanabb helyzetben Afrika van, elsősorban a Szaharai térség, ahol szűnni nem akaró aszály pusztít. *Bár* a legtöbb éhes embert még mindig Ázsiában tartják nyilván, a fekete kontinensnek van a legkisebb esélye arra, hogy javítsa népessége ellátását. Az afrikai helyzet drámai: ezt jelzi az is, hogy bár lakossága csak egyötöde Ázsia lakosságának, az éhezők számát tekintve a két földrész közel azonos arányban részesedik a világ éhezőinek összlétszámából. Afrikában az elmúlt években még romlott is az élelmezés helyzete és a kilátások nem sok jót ígérnek a jövőre nézve sem. Két évtizede a kontinens még saját maga megtermelte élelmiszerszükségletét — ma már azonban a legínségesebbnek tartott 42 ország közül minden második ezen a földrészen található.

Ázsia az ENSZ dokumentuma szerint nagy kihívással néz szembe: az ezredfordulóig újabb 900 millió embernek kell táplálékot biztosítania és egyidejűleg javítania kell a fogyasztási és elhelyezkedési lehetőségeit azoknak a földnélküli szegényeknek, akik nem részesültek az eddig végbement növekvő élelmiszertermelés és a gazdasági fellendülés jótékony hatásából.

A latin-amerikai országok többsége képes arra, hogy belátható időn belül felszámolja a hiányos táplálkozást — írja a dokumentum. A kontinens viszonylag kedvező helyzetben van: itt csaknem három évtizeden át évi átlagban 3 százalékkal nőtt az agrártermelés. A térséget azonban nyomasztó gazdasági gondok gyötrik — így az adósságok óriási összege, az agrárszektor súlyos szerkezeti torzulásai, az élelmiszerimportnak az exporthoz való kedvezőtlen aránya, a lakosság életszínvonalában meglévő égbekiáltó egyenlőtlenség. A hetvenes évek végén a falusi lakosság 70 százaléka a falusi jövedelmeknek csupán 35 százaléka felett rendelkezett és még ennél is kisebb volt a birtokában lévő földterület aránya: mindössze kettő százalék! ***A lakosság 15 százalékának — 50 millió embernek — hiányos a táplálkozása Latin-Amerikában.***

A bőséges túlkínálat ellenére nem kedvez az éhinség leküzdéséhez a világ gabonapiacának jelenlegi helyzete sem, amelyet — éppen az alacsony árak miatt — pillanatnyilag az egyoldalú lépések és az „agrárháborúk" kialakulásának veszélye jellemez. Az ENSZ szakértői által összeállított dokumentum figyelmeztet, hogy a jelenleg bőséges készletek igen gyorsan leapadhatnak, ha a nagy termelők véghezviszik

Kerámia nagy

Ugye úgy hangzik, mint valami kereskedelmi hirdetés? Tessék csak tessék, itt kapható kerámia nagy tételekben, viszonteladóknak, de egyedi a kedves egyéni vásárlóknak is. Hátha egyfajtá hirdetési, még közelebbről meghirdetési szándék ott húzódik is

méter, a város kac
cáit megjárván is
három. Itt élek év
óta a vár tövében, s
látogatója nem is v
kétszer-háromszor f
a falak közé, sőt fölé
rámiakiállítást nem

Szántó Gyula
egerjesi Teremtus

neve szerepel "A magyar képzőművészet Csoh szlovákiában" c. cikkben a 7-8.oldalon

Kritika 1973 december

Szántó Gyula építész

Régletesen bemutatva a soproni Vasútállomás épülete (+ foto)

Kubínyi Mihály: Sopron három új középülete

Magyar Építőművészet 1979/1

59.o.

Szántó Gyula, építész

Az új soproni vasútállomást tervezte.

Makett: Repr

(békés): Épül a soproni állomás 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jan. 21.

Szántó Henrik (Scheiber), szül. Budapest 1889. XII/12.
Építőműv. iskolát végezte 1910-ben. Dolgozott Trieszten.
Kiállított a Nemz. Szalonban 8-10-szer.

Szántó

Sz. 2. *Henrik*, festő, * Budapest 1889 dec. 12. Itt, az iparművészeti iskolában tanult, azután egy ideig Triesztben dolgozott. Jelenleg Budapesten működik. A Nemzeti Szalón kiállítója.

E-J II. 489 l

Szántó Henrik, építész M.D.K.

városi mérnök megbízás alapján elkészítette a pozsonyi hadtestparancsnoksági palota tervét, melyek a kiküldött veges bizottságnál osztatlan tetszésre találtak.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

febr. 10. sz. 9. old.

M.D.K.

Szántó Henrik, városi főmérnök

elkészítette a parsonyi had-
testparancsnoksági palota, há-
romemeletes, monumentális
épületének terveit kb. 750.000
K. építési költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

szept. 23. sz. 6. old.

Szántó Henrik, városi főmérnök M.D.K.

tervei szerint egy nép-
szállót magában foglaló
mindzásbérház épült Pozsony-
ban 250.000 K. költséggel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.
jan. 12. sz. 12. old.

Szántó Henrik

építész

Szül. Battonya 1867.
Oklevelet nyert 1892.

Nyíregyházán működik 19. C.

Kolozsvár.

E kettős látképen fölül l
léljük, alól pedig a városnak
KARVALY JOSEF boltja előtt be
balra vágtató hintóval. Fe

Kny., alányomásokkal,
112: 13.3 cm.
Jakab E: Kolozsvár tö
dán 1870.

Szn. 299-99.
647-99-28.

SZÁNTÓ Henrik épiten

Pozsony, vázai nyugdíjintézeti, bérházik, 1910
, sukelmeina intézet, 1910?
, Wölfel u. 7. villája

Szőnyi 1996 82.

A TEMESVÁRI MÉHÉSZETI KIÁLLÍTÁSBÓL. — Kossak József felvétele.

tetett. A *Népszinházban* a «Katalin» eredeti operette ezúttal is hatott Hegyi Aranka, Küry Klára, Németh József közreműködésével. Az operettet a nyáron Küry Klára közreműködésével Bécsben és Prágában is sikerrel adták elő. A *Vigszinház* «Az őrnagy úr» című ismert bohózattal kezdte meg előadásai sorozatát.

Rodosto. A Vígszinházban Kossuth születésének százéves ünnepén *Lampérth* Géza és *Géczy* István «Rodosto» című hazafias történelmi szinműve kerül előadásra. Az érdekesnek igérkező színdarab a Rákóczy-bujdosásból merítette tárgyát s főszereplői Rákóczi, Bercsényi, és Mikes Kelemen.

MI UJSÁG?

A király a hadgyakorlatokon. Ő Felsége, ki az elmúlt hetet Pólában a flotta hadgyakorlatainál töltötte, szeptember 11-ikén délután érkezik meg Bécsből *Sasvárra*, a Magyarország nyugati részein folyó hadgyakorlatok befejezésére. Nyitramegye főispánja és alispánja személyesen intézik a fejedelmi vendégek fogadására az előkészületeket. A király megérkezése után mindjárt Sasvárra érkezik az a különvonat is, a mely az Oderberg felől jövő német trónörököst hozza, a kit a pályaudvaron szintén a megye vezetősége és a kastélyba szállása előtt a helyi hatóságok fejei üdvözölnek.

Királyi elismerés Gyulai Pálnak. Irodalmunk kitünősége, *Gyulai* Pál, a budapesti egyetemen a magyar irodalom tanára, nyugalomba vonúlt. Az egyetemi iskolai év kezdetén közölte a hivatalos lap a nagyérdemű férfiú és tanár királyi kitüntetését. A királyi kézirat így hangzik:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán megengedem, hogy dr. *Gyulai* Pál, budapesti tudomány egyetemi nyilvános rendes tanárnak, saját kérelmére történt végleges nyugalombahelyezése alkalmából, a magyar irodalom és az egyetemi oktatás terén szerzett érdemeiért, teljes elismerésem tudtul adassék. Kelt Ischlben, 1902. évi augusztus hó 25-én. *Ferencz József*, s. k. Gróf *Széchenyi* Gyula, s. k.

A kolozsvári Mátyás-szobor. Október 12-ikén leplezik le Kolozsvár főterén Mátyás király szobrát, *Fadrusz* János művét. Várják az ünnepre a királyt is. Kolozsvár közönsége páratlan lelkesedéssel készül fogadni. Képviselteti magát az ünnepen az ország minden része.

A Kossuth-ünnep. Országszerte nagy ünnepélyekkel ülik meg szeptember hó 19-ikét, Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját. A legtöbb megye és város küldöttei megjelennek ekkor Budapesten, hogy az itteni országos ünnepélyen s Kossuth mauzoleuma alapkövének letételénél jelen legyenek. De a vármegyékben, városokban, községekben otthon is nagyban készülnek e nap megünneplésére. Lesznek díszgyülések, a templomokban hálaadó isteni tiszteletek; rendeznek összejöveteleket, hangversenyeket, kivilágítást, Rákosi Viktor képviselő, a jeles író, hazafias szellemű Fohászt írt erre a napra, melyet sok ezer példányban kinyomtattak, elterjesztettek. *Budapesten* a Deák-téri evangelikus templomban d. e. ½10-kor isteni tiszteletet tartanak. A polgárság már 11 órakor kivonúl a temetőbe a sírhoz, az emelendő mauzoleum alapkő letétele déli 12 órakor lesz s ez alkalommal Halmos János polgármester tart ünnepi beszédet. Az országgyűlés képviselőit gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke vezeti, a főváros egész tisztikarát *Márkus* József főpolgármester. Az iskolákban az előadás szünetelni fog e napon.

A budapesti tudomány-egyetem új rektora. A budapesti tudomány-egyetemen junius havában a rektorválasztó gyülésen háromszor is egyenlő számú szavazatot kaptak a jelöltek: dr. *Ajtai* Sándor és dr. *Högyes* Endre orvosprofesszorok. A kultuszminiszter, a mikor a választás eredményét hozzá fölterjesztették, úgy döntött, hogy *Ajtai* Sándor legyen a rektor, mert egy esztendővel régibb professzora az egyetemnek, mint ellenjelöltje. Ajtai azonban lemondott a méltóságáról, Högyes pedig kijelentette, hogy a jelöltséget nem fogadja el. Uj választást kellett elrendelni, a mi szeptember első napján történt meg. A rektorválasztó tanárok szavazata ekkor egyhangúlag dr. *Kétly* Károlyra esett, a belgyógyászat rendes tanárára, a ki a Tudományos Akademiának is tagja és több jeles orvostudományi munkát írt, a külföldön is hírnevet szerzett. Dr. Kétly a választást elfogadta.

A magyar irók segélyegylete e hó 3-ikán tartott választmányi ülésén betöltötték a *Vadnai* Károly halálával megüresedett titkári állást. Az egyesület Kozma Andort, a jeles költőt választotta meg titkárúl, a ki bizonyára elődjének nemes szellemében és az egyesület intenczióihoz híven fogja betölteni azt az állást, a melyre őt a joggal megérdemelt bizalom emelte.

DARÁNYI MINISZTER A TEMESVÁRI MÉHÉSZETI KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁN.

A miniszter mögött jobbra áll Molnár Viktor főispán, tőle jobbra Telbisz Károly polgármester; a miniszter balján Blaskovics Ferencz és Szabó Ferencz orsz. képviselők, a kép másik oldalán elől báró Ambrózy Béla és Mayer Károly orsz.képviselő áll.

D: DZIERZON A TEMESVÁRI MÉHÉSZETI VÁNDORGYŰLÉS TAGJAI KÖRÉBEN.

Kossak József felvételei.

KÁROLYFALVA FŐTERE.

Tóth Sándor fényképei után. A DAMJANICS-LIGET KÁROLYFALVÁN.

A POZSONYI KIÁLLÍTÁS.

Szeptember 7-ikén nyílik meg Pozsonyban az országos mezőgazdasági kiállítás egy körülbelől 80 katasztrális holdnyi területen, a várossal szemközt, a Dunán túl levő nagy ligetben, az ország egyik legszebb és legnagyobb nyilvános parkjában. Árnyas erdő ez, kedvelt sétáló helye a pozsonyiaknak. A nagy vashid és propeller-közlekedés két oldalt kapcsolja a városhoz. A legnagyobb részét elfoglalja a kiállítás, számos épületével. A szép rendben tartott parkba új utakat nyitottak, de mindenütt gondosan kímélték a fákat, bokrokat. A terveket a kiállítás területének rendezésére, valamint több épülethez is *Szántó* Henrik főmérnök készítette. Két nagy csoportra oszlik a terület. Az egyiket elfoglalja a mezőgazdasági kiállítás mintegy másfél száz épületével, a másikat egy töltésen túl az állat-kiállítás barakk-telepeivel. A gazdasági gépeknek szánt terület maga is egy jókora kiállítás.

A készülő kiállítást már augusztus 31-ikén bemutatta a rendező-bizottság a meghivottaknak, kik Budapestről, a vidékről és Bécsből is nagy számmal jelentek meg s végig nézték a nagy arányokban és gyakorlatilag rendezett, a szemnek is jól eső látványt nyújtó, erdőségbe foglalt telepet. *Rubinek* Gyula országgyűlési képviselő, a kiállítási iroda főnöke s az országos gazdasági egyesület egyik buzgó vezérférfia, *Kumlik* Tódor helyettes polgármester, *Horváth* Jenő a pozsonymegyei gazdasági egyesület titkára, s az egyes csoportok biztosai, építői szolgáltak szives felvilágosításokkal.

A kiállítás minden részén, minden pavillonjában még folyt a munka, a tárgyak elrendezéséhez csak ezen a héten kezdtek. A sürgős munka közben még a fényképész is csak imittamott közelíthetett egyes helyekhez. De már nehány kiállítási épületet bemutathatunk.

A legnagyobb épület a *mezőgazdasági és háziiparcsarnok* 2500 négyszögméter területen, tetszetős formában, gazdagon tárva föl a mezőgazdaság és ipari termelés minden részét, és a házi ipart is, melynek összegyűjtésében nagy a része Izabella főherczegnőnek, a Pozsony és vidéke háziiparát fejlesztő egyesület védnöknőjének.

A gazdaközönséget érdekelni fogja *Frigyes* főherczegnek, a kiállítás védnökének külön díszes pavillonja. Meglepi a belépőt, hogy ez a szép pavillon voltaképen tehén-istálló. A belseje mása a főherczeg híres uradalmain levő tehénistállóknak, a honnan naponkint roppant menynyiségű tejet szállítanak Bécsbe és dolgoznak föl vajnak, túrónak, sajtnak. Tiszta, szellős az épület és az egyes teheneket falak választják el egymástól, megannyi alacsony spanyolfal. Az ivó kagylóban folyton friss víz csörgedez.

A *vizimadarak pavillonja* is az okszerű ápolást és tenyésztést mutatja, mint a hogy az egész kiállításon annyi tanúlságot látni a kipróbált gazdasági berendezésből, hasznos, gyakorlati, jónak bizonyúlt eljárásokból. A *halász csárda* képe egészíti ki ismertetésünket. Étkező hely ez, alföldi közönséges csárda mintájára, náddal fedve; még a gólyafészek sem hiányzik róla. A kiállítás tarkaságához ád változatosságot és a közönségnek pihenőt az árnyas fák alatt.

A pozsonyi szép és nagy kiállításról a legközelebbi napokban már sokat fogunk hallani. Az ország távoli vidékeiről is nagy érdeklődést tanúsítottak. A kiállításban résztvevők oly nagy számmal jelentkeztek, hogy a rendező-bizottságnak bár örvendetes, de nehéz feladat jutott részül, a kiállítás rendkivül dús anyagának elhelyezése körül.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Zergényi Elemér: Költemények. *Budapest, 1902.* Ez a kötet is, mint annyi más, azok közé a vers-gyűjtemények közé tartozik, melyeken mindjárt meglátni, hogy szerzőjük kezdő, a nélkül, hogy itéletet formálhatnánk, lesz-e belőle valaha több is. Laposságai, gyakori üressége, olykor zavarossága is — nem tudni, a kezdet nehézségeinek tulajdonítandók-e, vagy a hivatottság hiányának, de viszont egy egy tisztább hang, élénkebb kép, egy-két kerekebb vers nem elég bizonyíték arra, hogy okvetlen többnek tartsuk a fogékony ifjúi képzelet pillanatnyi fellobbanásánál. A kezdetlegesség e stádiumán — ha nem is mindig a nyilvánosság előtt — tehetséges költők is át szoktak esni: de abból a nagy halom verskötetből, mely nálunk évről-évre ilyen ismertető jelekkel indúl a nyilvánosság elé, vajmi kevés az olyan, a mely után igazán jó művek következnek; a legtöbbje csak a szerzők ifjúkori emlékeit szaporítja. Az előttünk fekvő kötetről sem mondhatunk több kedvező dolgot, mint hogy néha a belső forma kereksége iránti érzéket, a verselésben némi ügyességet árúl el s nyelve tisztasága ellen se lehet lényegesebb kifogást emelni. Legtöbbet ér a kötetben az a kis vers, melyet itt mutatványul közlünk:

A leány.

Mit se tud, de
Mindent sejt már,
Bimbó, kelyhe zárva még,
Kebelében
Ismeretlen
Vágyak szűzi lángja ég.

Egy-két szirma
Felpattant már,
De csak sejted illatát,
Mely oly könnyű
Mint egy sóhaj:
Csupán igér, mit sem ád.

Durva kézzel
Ne nyúlj hozzá,
Ne érints egy levelet,
Le ne rázzad
A még rajta
Rezgő harmatcseppeket.

Ha majd jő a
Hajnalszellő,
E gyöngyök elszállanak,
Ezerszinü
Szivárványon
Szívja őket fel a nap.

És a bimbó
Kifeselve
Feléd tárja kebelét:
Kinyílik ő
Magától is,
Ha szerelmét megnyeréd.

Temesvár ismertetése. Temesvárott nemzetközi méhészeti kongresszus gyűlt össze, melyen külföldiek is, kivált Németországból nagy számmal vesznek részt. Erre való tekintetből a város törvényhatósága német nyelvű ismertető könyvet íratott Temesvárról, a mely munkával *Barát* Ármin szerkesztőt bizta meg, a ki úgy is mint hirlapiró, úgy is mint törvényhatósági tag közel két évtízede vesz részt a városi közéletben s egyik lelkes zászlóvívője a nemzeti irányú haladásnak. A jelesül megírt hazafias irányú könyv részletesen tárgyalja a város multját és jelenét s az egyes nevezetesebb épületeket képekben is bemutatva s minden tekintetben hű képet nyujt hazánk délvidékének eme kiváló pontjáról, melynek haladása a milyen örvendetes, ép oly meglepő. A könyv kiállítása igen tetszetős, czímrajza, mely a Hunyadiak egykori várkastélyának most is meglevő bástyatornyát ábrázolja színes nyomatban, *Tull* Ödön temesvári születésű festőművész munkája. A kötet tizennyolcz ívre terjed s ötven sikerült képet tartalmaz, melyek közül nehányat mai számunkban mi is bemutatunk. A könyvet a kongresszus tagjai közt szétosztják, kiknek az bizonyára kedves emlékül fog szolgálni s egyszersmind szolgálatot tesz arra nézve is, hogy hazánkról ellenségeink által terjesztett sok balhiedelmet eloszlatni segítsen.

A temesvármegyei Károlyfalva története. Irta *Szmida* Lajos. Az 1802-ben telepített s Károly főherczegről elnevezett Károlyfalva nagyközség fennállása századik évfordulóját ünnepelvén, a község történetét is megíratta. A könyvben sok érdekes adatot olvashatunk nemcsak magáról a községről és népéről, hanem általában a határőrvidéki szervezetről, majd a határőrvidék feloszlatásáról, a minek hazafias svábjaink nagyon örültek; továbbá részletesebb leírását találjuk azon véres küzdelmeknek, melyekben a szabadságharcz alatt hazánk déli részének is oly bőven része volt. A szöveg közt számos kép van: a község nevezetesebb részleteiről s kiválóbb szülötteiről, valamint egyes társulatok és egyletek csoportképei.

Kossuth Lajos élete, működése és halála. *Gracza* György ily czímű munkája második kiadásban most jelent meg, a melyhez az előszót *Kossuth* Ferencz irta. *Gracza* György még a kilenczvenes évek elején megírta Kossuth részletes életrajzát, de ez életírás csak Kossuth 80-ik életévéig terjedt. Gracza most teljessé tette művét, belefoglalva Kossuth utolsó éveinek eseményeit, halálát és temetését is. A díszesen kiállított mű finomabb kiadásban 5 koronáért, egyszerűbb kiadásban 3 koronáért kapható. A sok képpel is illusztrált történeti munkának főkép most, Kossuth századik születésnapjának ünnepségei alkalmából bizonyára nagy kelendősége lesz.

Vadvirágok. Irta *Szenner* József. Apró elbeszélések foglaltatnak a kötetben, részint a jelen időkből, részint a történeti múltból. Komoly törekvést tanusít munkáiban a szerző, de darabjai nagyon elárulják még a kezdőt. A kötet Maros-Vásárhelytt jelent meg, ára 2 korona.

A budapesti szinházak megnyitása. Szeptember elsején kezdte meg előadásait a *Nemzeti Szinház*, a *Népszinház* és *Vigszinház*. A hűvös nyár után forróra változott időjárásban azonban a közönség inkább a szabadban tölti az estéket. A *Nemzeti Szinház* megnyitó előadása, Vörösmarty költői szépségekben oly gazdag «Csongor és Tűndéje» vonzott s az előadás művészetével is gyönyörköd-

M.D.K.

Szántó I.

"Az évszám változik, EXOTIC mindig ugyanaz" cí
mel plakátrajz.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. jan. 2-8.
V. évf. 1. sz.

.

M.D.K.

Szantó Imre
festő

Méltatás.

Csorba Tibor: adalék a „Szentendrei művészet"...
Művészet, 1966. junius - 12 lap.

A Szombathelyi Képtárnak, ahová minden alkalommal betért, amelyre büszke volt ő is. Érkezését messze szárnyaló érces hangja jelezte. Ilyenkor okos volt minden hivatali ügyet félre tolni. Bedübörgés, férfias ölelés után megindult belőle a szózuhatag: hírek, pletykák, érzelmek és emlékek csordultak ki lelkéből. Köztes időkben levelek, fotók, rajzait rejtő dedikált könyvek jelezték: „Élek, dolgozom!". Levelek sorjáztak, amelyeknek akkurátus ív és csigadíszítményeiből csak nagy erőfeszítéssel hámoztam ki a lényeget. Műtermében többször meglátogattam: bort, kávét ittunk. S folytatta, ahol az előző eszmecsere vagy levél megszakadt.

Időközben nyilvánvalóvá vált, hogy a szobrász – a megszállott utazó, a természetben kedvvel bolyongó, szemlélődő – kitűnő rajzoló. Egyként otthonosan rajzolt az amerikai őserdőkben, a pilisi völgyekben és a Rába mentén. A tusba mártott fapálca nyomán feszítő erőt árasztó grafikák kerültek ki keze alól. Ezekből mutattunk be válogatást a képtárban – 1988-ban. Számos darabja önzetlensége jeleként gyarapította a gyűjteményt.

Telt-múlt az idő. Megritkultak a látogatások. Egyszer gipszcsizmásan, bottal bicegett a Vörösmarty téren: bokáját törte. Más alkalommal az Andrássy úti – tokajit kínáló – borozóban harsogta el újabb felismeréseit, nem kímélve senkit. Aztán elment „a mama". „Nincs miért jöjjek Szombathelyre" – mondta keserűen. Itthagyta Julika, az imádott társ is Utolszor a Várbazár előtti megállóban futottunk össze: „Látogass meg!".

Megtörtnek, szomorúnak, fáradtnak tűnt. Hangja meglágyult. Még kósza hírek jöttek romló állapotáról: az átélt csapások megtörték keménységét.

Nagy sokára levélben tudakozódtam hogylétéről. Válasz nem érkezett. Márcsak a hamvait rejtő urnájával „találkozhattam". Cseka füstté, hamuvá lényegült. Csak az „életmű" él tovább, szétszóródva a világban.

Őrizzük meg, mi őrizhető, s olykor emlékezzünk kedves egyéniségére, munkásságára. A „vasi föld" nagyszívű rajongója volt. Művésznek sem utolsó!

EMLÉKEZTÜNK

Szeptember utolsó borongós vasárnapján egy-egy szál virággal kis társaság találkozott a szentendrei köztemetőben **Szánthó Imre** volt tagtársunk sírjánál. A résztvevők az özvegy, hajdani barátok és művészetbarátok jubileumra emlékeztek: 1951 szeptember 30-án (ez a nap akkor is vasárnapra esett) nyílt az első Szentendrei Tárlat amelynek ötletadója és megvalósítója a három éve elhunyt Szánthó Imre (Pro Urbe díjas és Szentendre díszpolgára címmel kitüntetett) festőművész volt. A korabeli kiállítást támogatta dr. Soproni Sándor a kitűnő régészkutató, a Ferenczy Károly Múzeum első igazgatója. Az ötven évvel ezelőtti kiállítás

Szánthó Imre síremléke

művészei közül néhány név a feledés homályából: Apáti Abkarovics Béla, Barcsay Jenő, Bánovszky Miklós, Bánáti Sverák József, Beck Judit, Deli Antal, Czóbel Béla, Modok Mária, Ilosvai Varga István, Göllner Miklós, Pirk János… és természetesen Szánthó Imre. Ezek a tárlatok új színfolttal gazdagították az akkori poros festőváros társadalmi életét. Az alkalomhoz illően a SZENTENDRE ÉS VIDÉKE című helyi újság 2001 szeptember 28-i száma rövidített változatban közölte Szánthó Imre novelláját az első tárlat születéséről.

A művész a festés és grafika mellett írással is foglalkozott. A SZENTENDREI PILLANATOK című könyvében (1994) érdekes kultúrtörténeti esemény mellett értesülést szerezhetünk például arról, hogy miért maradt ki Onódi Béla a művésztelep alapítói közül az első tárlatból.

Sajnálatos, hogy a Ferenczy Múzeum az 1980-as évek második felétől anyagi nehézségekre hivatkozva megszakította ezt a rendezvénysorozatot. A 2000-ik esztendőtől, a város új művészeti létesítménye a MűvészetMalom vállalta a Szentendrén élő kortárs képzőművészek rendszeres bemutatkozási lehetőségét.

A barátok nevében,

Dr. S. Nagy János műgyűjtő

BÚCSÚZUNK

Szalma Ferenc Liszt-díjas, érdemes művész, az Operaház nyugalmazott magánénekese életének 79. évében elhunyt.

Szegeden született. A helyi Piarista Gimnáziumban a tanulás mellett a testedzés volt kedvenc időtöltése. Úszott, vízipólózott. Számos verseny győzteseként ünnepelték. A Ludovika Akadémián 1944-ben hadnaggyá avatták. Rövid katonai pályafutása németországi hadifogsággal zárult.

A fogolytáborban ismerkedett meg Bruno Kazametz német karmesterrel, aki fölfigyelt énekhangjára.

1945-ben hazatérve a szegedi Orvoskarra jelentkezett. Keresztény neveltetése és érzülete miatt az egyetemről 1951-ben kizárták. A Szegedi Nemzeti Színház énekkarában szerepelt, de innen is hamarosan eltávolították. Ezután segédmunkásként dolgozott.

Később visszatérhetett a Szegedi Nemzeti Színház-

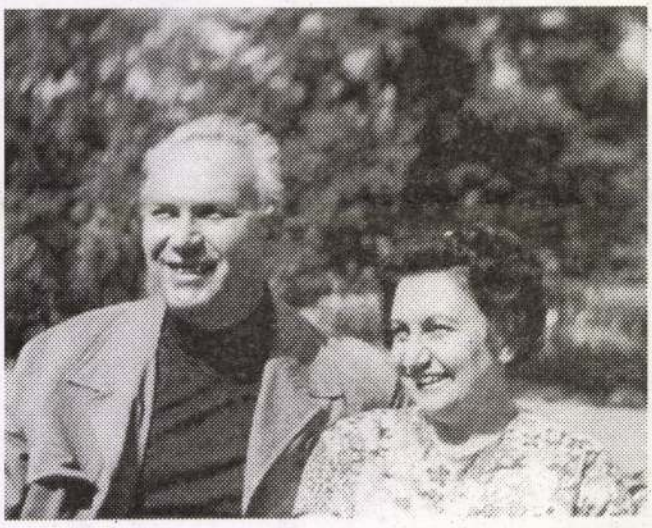

Szalma Ferenc és Erzsébet asszony Németországban (1970)

ba, ahol Vaszy Viktor irányítása mellett szóló énekes lett, s kitárult előtte a színpadi világ. Egy évtizedig szerepelt a Szegedi Szabadtéri Játékokon. 1963-ban a Magyar Állami Operaházba került. Az operairodalom számos basszus szerepét énekelte, maradandó élményt nyújtva az operakedvelőknek Verdi és Wágner operáinak tolmácsolásával. Európa számos országában sikerrel szerepelt.

1983-ban vonult nyugdíjba, de ezt követően is rendszeresen énekelt dalokat, áriákat. Egyesületünk rendezvényein sokszor tapsoltunk Szalma Ferencnek.

1994-ben életműve elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét kapta kitüntetésként.

1952-ben nősült és 49 évet élt boldog házasságban. Fiának három lánya nagy-nagy szeretettel csüngött a nagyapán. A közös játék mellett nagy türelemmel tanította őket saját életelvének elsajátítására.

Erzsébet asszonnyal egy évtizede költöztek a Gábor Áron úti lakásukba. Így Szalma Ferenccel naponta találkoztam. Szálfa alakja sűrűn feltűnt a Pusztaszeri buszmegállókban. Örültünk egymásnak, mindig volt mondanivalónk.

Kelemen Kristóf október 23-án velünk ünnepelt. másnapi klubestünkön József Attila versét szavalta. A következő napon – életének 80. évében – szíve megszűnt dobogni.

Azok közé tartozott, akik 1973-ban megalapították a Művészetbarátok Egyesületét. A leghűségesebbek közé sorolhattuk. Rendezvényeinken szinte mindenütt jelen volt. Szerénysége, kedves mosolya, érdeklődő kérdései – no meg tehetségét bizonyító szobrászata – népszerűvé tették.

Szegeden jogot, Budapesten a Képzőművészeti Főiskolát végezte és még a Színművészeti Főiskolára is járt néhány évet.

Sándorfalva díszpolgárává választotta, Simontornya – ez évben avatott István király szobra alkalmából– kitüntetésben részesítette.

Kelemen Kristóf tervezte a Művészetbarátok Egyesülete tagságának 20 éves emlékplakettjét is.

Megérdemelt állami elismerése – mint oly sok más esetben is – késik. Szomorú, hogy életében ez nem történhetett meg.

Geröly Tibor

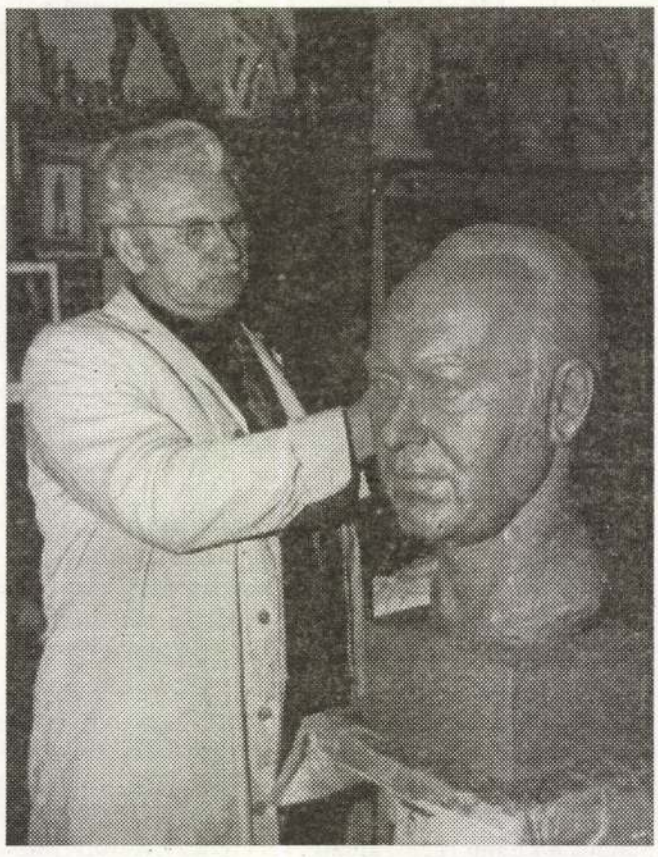

Kelemen Kristóf Szalma Ferenc szobrán dolgozik (1976)

nek ke
szok, orvosok,
és szociális alkalmazottak keresik az eszközöket a jelenség megfékezésére és visszaszorítására.

A konferencia egyik szervezője, a belga Carine *Hutsebaut* szerint Európában mintegy 480 ezer pedofil személy él. Mindegyikük átlagosan 100 pedofil cselekményt követ el életében, és áldozataik húsz százalékának esetében fennáll a veszély, hogy ők maguk is pedofillá válnak. Ám az elítélt gyermekzaklatók büntetése ritkán haladja meg az öt évet, és hacsak a börtönbüntetést nem kíséri orvosi kúra is, nagy többségük visszaesik. A szervezők egyik javaslata egyébként az, hogy a pedofilokat – hacsak nem követnek el súlyosabb bűncselekményeket, például gyilkosságokat is – ne börtönözzék be, hanem létesítsenek számukra pszichoterápiás központokat. Szükség lenne különleges gyógyintézetekre az áldozatok számára is.

Kedden előadást tartott a konferencián az amerikai Szövetségi Nyomozóhivatal (FBI) egyik szakértője, Janet *Warren* is. Ő a sorozaterőszakolók és a szadista bűnök elkövetőinek viselkedését és gondolkodását elemezte, és úgy vélte, ezekben számos közös vonás mutatható ki – ha tehát az érintett személyek összefognak, a sorozatgyilkosok vagy sorozatban nemi erőszakot elkövetők tettei meg is előzhetők, a bűnösök pedig lefülelhetők.

Környezetvédő elveik illusztrálására kerékpáron érkeztek kedden tott új parlament első ülésére az Ukrán Zöld Párt képviselői

Magyarországon kutat Natascha édesapja

Osztrák áldozat Körmenden?

Az osztrák televízió *Témák* című műsora összefüggést gyanít Natascha *Kampusch* tízéves osztrák kislány két hónappal ezelőtti eltűnése és az áprilisban brutálisan meggyilkolt 11 éves körmendi *H. Zsófia* ügye között – adta hírül az *MTI*. A hétfő este bemutatott riport azt sugallta, hogy a H. Zsófia meggyilkolásával vádolt 19 éves *T. Gábornak* köze lehet Natascha eltűnéséhez, esetleg neki is ő a gyilkosa.

Ezt az állítást több magyar riportalany, többek között *Honfi* József körmendi polgármester is cáfolta. Ő azt hangsúlyozta, hogy T. Gábort Natascha eltűnése idején is mindennap a városban látták, s nincs is semmilyen járműve, amivel elhagyhatta volna Körmendet. A körmendi rendőrség hivatalosan nem kívánt nyilatkozni, de a forgatócsoportnak azt üzente: az osztrák hatóságok még nem vették fel velük hivatalosan a kapcsolatot Natascha ügyében.

Az osztrák kislányt már eltűnésekor, március elején is keresték Magyarországon, mert az elváltan élő apjának van egy háza a Körmendtől 30 kilométerre fekvő Nyögéren. Az édesapa maga is már az első napokban elkezdte keresni Nataschát Magyarországon, mert a kislány egy hétfői napon tűnt el, de előtte a hétvégét Nyögéren töltötte, így az apa arra gondolt, hogy a magyarországi barátaihoz ment vissza. Ezt még most sem zárja ki, s elképzelhetőnek tartja, hogy Natascha rossz vonatra szállt és eltévedt. A továbbiakra gondolni sem mer.

ÖN TÖBBSZÖRÖSEN NYER, HA

Azon kedves olvasóink között, akik 1998 június hónapra érvé
rendelkeznek, egy rendkívül jól felszerelt NISSAN ALMERA (
A sorsoláson minden régi és új előfizetőn

Magyar Nemzet - A hiteles polgári na

autójából, s
sítették.

Gyilkosság Tállyán

Rablógyilkost keres a rendőrség, aki május 8-án, Tállyán megölte az egyedül élő 89 éves K. Lászlónét és értékei egy részét elvitte. A megyei rendőrfőkapitányság vezetője kedden 100 ezer forint díjat tűzött ki a nyomravezetőnek. Bejelentést lehet tenni a 46/340-004-es telefonszámon vagy a főkapitányság díjmentes zöld számán, a 06-80/200-239-en.

Elfogták a fenyegetőzőt

Hétfő este a rendőrség elfogta Szőllősi Mihályt, a Debrecenben 1993-ban alakult Kiegyezés Független Kisgazdapárt választási irodavezetőjét. Turi András, a Fővárosi Ügyészségi Nyomozóhivatal csoportvezetője szerint alapos a gyanú, hogy Szőllősi országgyűlési képviselők elleni robbantásokkal fenyegeztőzött. A gyanúsított az elmúlt hónapokban – állítólag – többször tett fenyegető kijelentéseket a hazai politikusokkal kapcsolatban. Torgyán József kisgazdaelnökkel már évek óta nem értett egyet, s tagja volt annak a csoportnak is, amelyik 1992. június 11-én megpróbálta a pártelnököt elmozdítani. Az akkor sikertelen akció után alapították a KFKP-t. (–ács)

MOZAIK

BELVÍZ BORÍT még kétezer hektár szántóföldet a nyárias meleg szikkasztó hatása, illetve a folyamatos védekezés ellenére Felső-Szabolcsban. Demecser környékén 15 szivattyútelep gépei, illetve hordozható és melioriációs szivattyúk dolgoznak éjjel-nappal. Szabolcs megye további körzeteiben már csak a mélyebben fekvő területeket borítja belvíz, együttesen 1500 hektáron.

A SÓDER TETEJÉN kilenc koszovói albánt találtak a határőrök Hegyeshalomnál hétfőn, a hajnali órákban. A vasúti kocsiban meghúzódók közül négyen legálisan érkeztek az országba, öten pedig gyalogosan, a zöld határon át kerültek magyar területre. A társaság Mosonmagyaróvárott egy szórakozóhelyen ismerkedett meg egy férfival, aki megígérte nekik, hogy összesen száz márkáért kijuttatja őket Ausztriába. Egy furgonnal szállította őket Hegyeshalomba, megmutatta a tehervonatot, majd távozott.

ELHUNYT Szánthó Imre festőművész, Szentendre város Pro Urbe díjas polgára. Temetése május 13-án, szerda délután három órakor lesz a Szentendrei köztemető díszsírparcellájában.

DEBRECENBEN Lokálpatrióta Egyesület alakult, amelynek kiemelt célja, hogy a városért tenni akaró polgárokat pártoktól függetlenül egyesítse, és segítse a várost polgári értékeinek megőrzésében. Szeretnék a városlakók igényeit közvetíteni a mindenkori vezetésnek.

KUZMA-ÜGY. A Szegedi Katonai Ügyészség megszüntette a Békés Megyei Rendőr-főkapitányságon végzett nyomozást, amely annak megállapítására irányult, hogy több rendőrségi vezető elkövetett-e elöljárói intézkedés elmulasztását, szolgálati visszaélést, közokirat-hamisítást, személyi szabadság megsértését, illetve jogellenes fogvatartást. A vizsgálat nem állapította meg ezen bűncselekmények elkövetését. Az ügyészség nyomozása az öngyilkosság körülményeire nem terjedt ki.

UTCAI RABLÁSOK. A főváros XIV. kerületében hétfő este ismeretlen tettesek a Thököly úton rátámadtak egy 20 éves debreceni férfira és elrabolták arany nyakláncát. A IX. kerületben ismeretlen tettesek a Soroksári út és az Illatos út kereszteződésében kiraboltak egy 27 éves férfit, elvették övtáskáját a benne lévő pénzzel, iratokkal és személyhívóval együtt.

A CSELLENGŐ FIATALOK száma évente csak a Balaton déli partján meghaladja a százat. Részükre átmeneti szállások kijelöléséről állapodtak meg a négy Balaton-parti megye gyermekvédelemmel, illetve bűnmegelőzéssel foglalkozó szakemberei. A rendőrség anyagi lehetőségek és kellő jogszabályok híján csak a körözöttek listáján szereplőket gyűjti be.

PAVAROTTI FOGY és nősülni készül. A 62 éves sztártenor és 28 éves élettársa, Nicoletta Mantovani házassági terveket szövöget. Luciano válása egy éven belül elintéződik, de én már ma úgy érzem, hogy házasok vagyunk – nyilatkozta Nicoletta. Hozzátette: „azon is elgondolkodhatunk, hogy gyermekünk legyen". Az immár ötödik esztendeje tartó kapcsolat Pavarottira is hatott, eddig harminc kilót fogyott és még további tízet le szeretne adni.

AZ AIDS-VÍRUS hordozói nem köthetnek házasságot Vietnamban, ha a parlament jóváhagyja a családjogi törvény módosítását. A vietnami törvények értelmében 1986 óta már tilos az elmebetegségben és nemi betegségben szenvedők házasságkötése, bár a házasulandóktól a gyakorlatban nem követelik meg az orvosi igazolás bemutatását. Az új családjogi törvény elfogadása esetén tiltja majd az azonos neműek házasságkötését.

MV 1998 május 13

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

Szántó János

1021

1977. július 23.

Szántó János: József Attila-vershez

STOCKHOLM

Hajtragédia

Fiatalok. Új házasok. Egy
agy szerelemből kötött há-
asság. A nő különlegesen
zép, de ami a szépségét
integy megkoronázta, az a
aja volt. Gyönyörű szép,
állig érő, szőke haj. Ragyo-
ott, mint a frissen öntött
rany.

Amerre csak járt, a férfiak
egfordultak utána — és ki-
ételesen — elsősorban a ha-
it nézték. A nők is ugyan-
ezt tették. Míg az előbbiek a
női nemnek kijáró hódolat-
tal, addig a nők nagyfokú
irigységgel.

Egyik reggel, amikor mind-
ketten munkába készülődtek,
az ifjú feleség — hajfésülés
közben — odaszól az ugyan-
csak ifjú férjnek: Ma egy ki-
csit később jövök haza, mert
bejelentettem magam a fod-
rászhoz.

Majd folytatta: — Tudod,
most az a divat, hogy olyan
ősz tincseket festetnek a nők
a hajukba.

— Na, de én éppen ebbe
az egyszínű, gyönyörű hajad-
ba szerettem bele és nekem
így tetszel — próbált argu-
mentálni az ifjú férj.

— Mi nők, nem mindig a
férfiak miatt hordunk a leg-
újabb divat szerint kreált
ruhákat vagy frizurát, ha-
nem a nők miatt.

Munka után az ifjú fele-
ség valóban elment a fod-

Nyilatkozat"

ldték ide, hogy zaklassák
pünket és elvegyék vagyo-
kat..."

„A font értékét 1,776 dol-
ra csökkentették, ami egy

Szántó János

vajtanár

1.

Művészi Ipar

1894. 100 l.

Budapest, 192 4.január 10.

nyi Gyula urnak

Budapest

k, hogy a mai napon, külön el-

ági gépgyár részvényt f.sz.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Szántó János
rajztanár a
a csurgói ref.
főgimnáziumban
15 évet tanított

Antal Géza dr

A dunántúli
ev. ref. egyházkerület névtára
az 1903. évre.

Pápa
1903
88.89.l.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Szántó János

szül. Alsó-Detrehemben (Tordaaranyos m.) 1857 jan. 1.
Ref. Reál eretts. Nagyenyeden

1882/83. I. - I. szakosztály
1882/83. II. " "
1883/84. I. - II. " "
1883/84 II. II. " "

Hajfürt-gyürük, bronzkori VII. 19.

Szántó János

1882/83 - 1885/86

Ferképzomfoisk :vk

136. f.

T. 6411.

n és derekán van a bástyákkal meg-
folyó tulsó partján házak ké-
térben pedig jobbról torony válik

RTINSBERG.

7 cm.
nreibung des gantzen Königreich Un-

Szántó János

Szül. 1857 jan. 1-

1884/85 I. III. szakosztály

1884/85 II " "

1885/86 I. III. " "

1885/86 II " " "

Haendeke dr., mütörténész II. 234.

M.D.K.

Szántó István

a helyreállitott ~~nemesvámosi~~ nemesvámosi csárda épitésvezetője
épitész: Cseh István

Magyar Építőművészet 1967/5. 46.l.

Szántó István

irányítása mellett hajtották végre a pigligeti vár állagmegóvásának munkálatait.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hovassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Budapest, 1970 249 l.

Szántó István
grafikus

Szabad Művészet

1952. 7. f. 335. l.

Múlt évi de

cses átiratára van sz

tag, müépitész, vajdo

láját 60 K 80 fillér

küldeni.

Budapest, 1913 évi

Szántó János

ács

1649, 1660. Kolozsvár

Balkel 125. l

Tekintetes

Európa

Könyvkiadó vállalat

Budapest

V. Rotheremere u. 12

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 AUG 27
Szántó Imre

Pest m. Hírlap

1021

Stúdium

Szántó Imre (Szentendre) rajza

ban gyártmányi
vébe iktatta a
anyagok készítés
volt Magyarorsz
amikor már
nagyüzemi módo
kásokhoz szüks
padló típusait. /
bek között légcel
habszerkezetű, habalátétes,
felső része pedig kemény és
karcálló. A padló hőszigetelő
és kopogó hanggátló tulajdonságával versenyképes alkotás.

sportlétesítmények betonpadozatát 8 mm vastag habalátétes műanyag padlóval borítják. Ennek a padlónak csúszásmentes változata a mezőgazdasági létesítményekben, istállókban alkalmazható.

Kitűnő tapéták

Önállóan oldotta meg az üzem a korszerű tapéták gyártását is. 1970 óta a textil- és papíralátétes, egyszínű, valamint a fa hű utánzatával esztétikailag és műszakilag magas szintű tapéta készül. A Győr megyei Állami Építőipari Vállalattal közösen — hazai ragasztó kísérletezésével — megoldották a lemosható, pvc-felületű tapétarendszert is. A soproni Pannónia és Fenyves Szálló, valamint az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság székházának belső falait hazai műanyag tapéták borítják. Jelenleg két nagy

Új lépés a szintetikus

Az új szintetikus műszálgyárakat a jövőben hatalmas méretű vegyi üzemek nélkül építik — erre a következtetésre jutott az az állami bizottság, amely átvette a Szovjetunióban most elkészült első kordszálat gyártó üzemet. Terveit a szintetikus szálakkal foglalkozó országos kutatóintézet munkatársai készítették, és az alapanyag, a kaprolaktám vegyi üzemben történő feldolgozását kiiktatták, így megrövidítették a termelési folyamatot.

A szövödében a gyár újítói két évig dolgoztak az egyedi berendezés elkészítésén és ez ma már elérte teljes kapacitását. A nagy munka azt eredményezte, hogy a jelentős erőt lekötő kémiai előkészítés helyett közvetlenül nyerhetnek kordszálat. Azt tervezik, hogy az épülő,

építésben

Vasárnapi Hírek

1990. MÁJUS 20.,

Szánthó Imre: Szentendre

A régi szentendrei művészgeneráció egyik jeles képviselője Szánthó Imre festő- és grafikusművész kiállítása a hónap végéig a Vízivárosi Galériában (Budapest II., Kapás u. 55.) látható

Gazdag mindenes

Leleményben és áhítatban kifogyhatatlan *Szánthó Imre*. Amikor rajzol, fest — mindig valamilyen ügyet szolgál *Jurisz Gyula* szellemében: „*Nem a pacsirta fontos, csak a dal.*"

Ahogy létezik Ferihegy I. és Ferihegy 2. — ugyanúgy létezik Szentendre I. és Szentendre II. — mondta *Pogány Ö. Gábor* megnyitószavaiban — utalva arra, hogy Szánthó Imre a város európai fontosságú művészetének első, realista vonulatához tartozik. Eredményeiben, szemléletében és fáradhatatlanságában. Így igaz, Szánthó Imre a szentendreiség jogfolytonosságát valósítja meg megannyi tusrajzában, festményében, fákról, madarakról, vízpartról, lépcsőkről, utcákról szerkesztett ciklusában. Nem ő csillog, hanem szeretett modellje: *Szentendre*. E gazdag alázat jegyében vált a szentendrei valóság dokumentaristájává: képben, szóban egyaránt.

Nemcsak egységbe szerveződött linómetszetei tanúskodnak erről, hanem adatokban oly dús mini esszéi egykori szentendrei festőkről, a sokszor idézett Czóbel Béláról. A *Vízivárosi Galériában* most újra Szentendre Hild lépcsőjére, tornyaira, fűzfáira, madaraira, téli ablakaira, a közeli Pilis csúcsaira emlékezik. Valami másra is. Arra, hogy itt a Vízivárosban volt egykor a *Mátyás Gimnázium* diákja, itt járt egykor moziba, az azóta lebontott *Budai Apollóba*. A fogalom megindító értelmében a képzőművészet mindenese Szánthó Imre. Most is *nyughatatlanul ötletgazdag*, mert amikor az egykori cimborákra emlékezik, társaira, tanáraira és a nyugalmasabbnak ígérkező 2000. esztendőre, a jövőre gondol.

Gondol csupán? Nem! Szerkeszti azt a rá annyira jellemző jó szándékával, művészetének csöndben fénylő egyéni varázsával. Íme legújabb terve és vallomása: „*Negyven évvel ezelőtt volt az első kiállításom 1951-ben a frissiben megnyílt Ferenczy Múzeumban, Szentendrén — szívesen bemutatnám — képeimet, grafikáimat, textileimet, karikatúráimat, fotóimat, kavicsszobraimat, ha lehetőséget kapnék 1991-ben a Szentendrei Képtárban*".

Úgy legyen!

Losonci Miklós

SZÁNTÓ Imre

Magyar Nemzet 6.p. Hétfő, 1990. június 18.

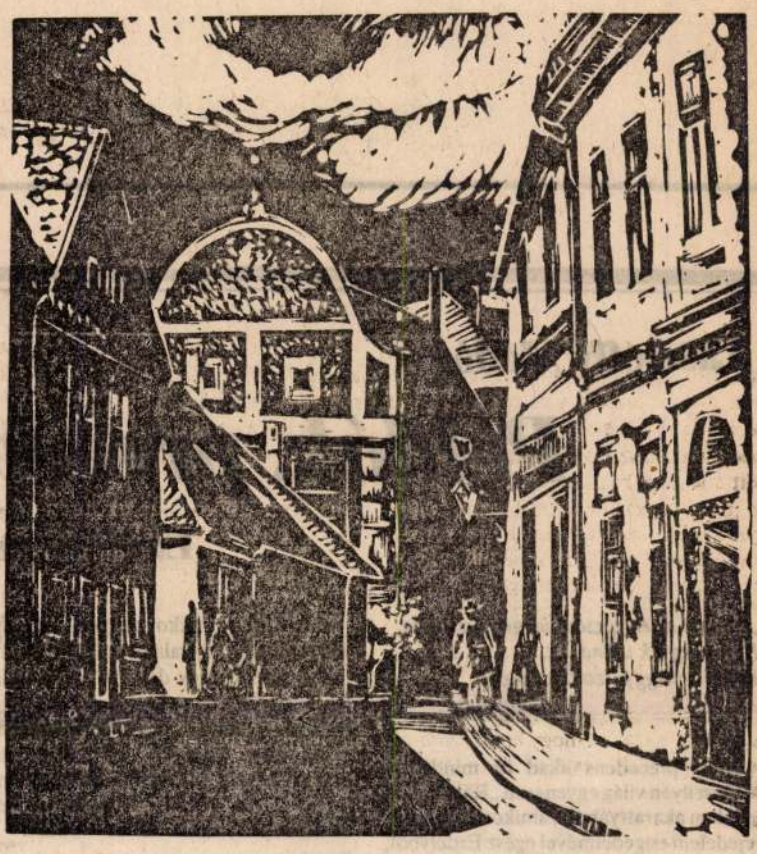

Szánthó Imre metszete

A szerető ember balladája

Kertész Ákos Zakariás című regényéről

Meghatóan régimódi író *Kertész Ákos*. Vagy tán épp megátalkodottan kortalan. Közel harmincesztendős írópályája közeli megfigyelőjeként (egy időben voltunk egyetemisták) állíthatom, hogy a legádázabb stílusviták, egyedül üdvözítőnek kikiáltott módszerek uralma idején sem olvashattunk tőle olyan elbeszélést vagy regényt, amelyik azt igazolta volna, hogy valamilyen „ista" lett. Még a parttalannak látszó realizmust is elkerülte: hol felel meg Makra a tipikus munkásnak? Hol Burián művezető a kínkeservében odasózott (és épp imádott felesége nyakaközé sózott) pofonokkal az új típusú családi együttélést megvalósító hősnek? És hol az az esztétika, amelyik ezt a szerencsétlen balfácán Zakariást mégis-Herkulesnek állítja? Annyi érvvel és rációval kikalapált világunkban ezek — és más — Kertész Ákos-hősök piti kis figuráknak hatnak. Azaz hatnának, ha az érvvel és

tész Ákos ezt a regényt megalkotta: nyilvánvalóan azt akarja, hogy nemzedéke (tehát az a közösség, amelyiket ismeri és vállalja) fényes sikerekben ugyan nem bővelkedő életét büszkeség és csömör nélkül lássa annak — ami.

Bizonyosnak látszik, hogy lesznek olyanok (a fiatalabbak) akik a Zakariás-szabású karriert a pipogyaság jogosan csődhöz vezető történetének fogják látni. Lesz nek olyanok (az idősebbek) a ezt a „megmondtam volna re, sokat akar a szarka, bírja a farka" bölcs mint a konszolidáció által fölemeltek jo hulló, mert a rend hullt, történetének egy nemzedék, — a hatvana végezte el egzisztenci zik a kud žony, i kákb

Lászlóffy Aladár

Példák, precede

Erdélyi szen

„Elment az én rózsám idegen országba.
Nem megyek utána_ _ _ _ _ _ _
Inkább meggyászolom fekete
gúnyába..."

Mert precedens akad itt mindenre. Volt itt ilyen világ egyenesen „Rákóczi fejedelem akarattyából", amikor „ugyanis a fejedelem engedelmével egész Erdélyből, mindenfelől, mint a süllyedő hajóból, mágnások és gazdag nemesemberek vándoroltak ki Magyarországra, kit-kit sorsa ahová vezetett".

Nem volt ritka az sem, hogy „Torockó-Szentgyörgy hat héttel ezelőtt az utolsó karóig felégettetett", és 1704-ben a többiek is, például 1706-ban Torda, ahol a visszatérők tanúságtétele szerint az elnéptelenedett város főterén akkorára nőtt a gaz, hogy „a tehén ki nem látszik belőle". Pedig akkoriban az ország, a korona bár névleg a miénk volt, a neve is Magyarország, melyről a latin dikton oly dölyfösen hirdette, hogy „extra Hungariam non est vita", csak a pusztulástól nem védtek meg, még annyira se, mint mikor idegenek kezére kerülünk, kisebbségbe. Rég volt, igaz se volt, van ki gondolt már erre, mikor a liget ...njában milleneumra fújta a helybeli ...rnizon fess fúvószenekara! És ki ...a most, ha a mélypontokhoz ...ési alapot keres.

...kicsiny s lehetett még ki... ...ha, de a szeretet nem ...ságától veszi kez... ...gyanis hol azok... ...artó erőre hi... ...sággal őrzik, ...nek rend...

Arról, hogy amikor nagyon magunkra vagyunk hagyva, valami fenyegetően feltornyosuló közügy dolgában s látszólag, lehetőleg örökre — csakis a jó érzék, az egészséges logika vezérelhet pontosan, érvényesen, hasonló kutyaszorítókból pozitív példák idézhetők, építő eszmék legalább, ha pozitív hatásuk épületes eredménye jórészt el is maradt.

Íme a homogén nacionalizmus rémálmával szemben hogyan szólaltak meg a magyar írók Erdélyben, 1927-

ben az egyetlen meg is jelent Újságíróalmanachban. *Ligeti* Ernő a többségiből kisebbségivé lett újságíró helyzetét próbálja

Szántó Imre

Szántó Imre okl. építészmérnök.
IV. Duna-u. 4. 386-004

Bptávb 1940 szept.

III

672 (1234).
806 (10).

e néző

ieroban 1519 julius 2-án.

obogót ad [redacted]:

[redacted] előtte térdelő hadvezérnek, ki mögött
eten képeznek csoportot és közülök ket-
olczan foglalnak helyet. A háttér hegyes
lgetnek és ketten [redacted] a csatorna [redacted]
olnak ban többen keltek át.

cm.

A. Glisentitől 1895: VII. 18-án 2183 lirán.

I. 31-én (246/95)
az 54347/95 min. számot.

müvészeti Muzeumban helyeztetettel. (480/97)

étetett vissza (366-907)

13

Szántó Imre.

Okl. építész

szül. 1900.

Lakik Budapest.

Tagja lett a Budapesti

Műépítő Kamarának

MMÉE körül

1931. 50 l.

Szántó Imre

építész

Szül. Budapest 1900.

Oklevelet nyert 1926.

Műegyetem 19.l.

T.5775.

óvári fali emlék között az 1629.
lékkőt szemléljük, melyeknek fel-
irata fölül balra: XV Tábla.

elynek mér. 14.2: 21.9 cm.
rténete világositó rajzai, Budán

-99.
-200.

Szántó Imre

1. Két ablak temp. 20x30
2. Rab Rábey tér linó 14x25

Szentendrei Festők Tárlata
Ferenczy Károly Múzeum

MDK

D. Szántó István

Delelő gulya, rézk.
Judás, " vázlat
Pásztortüz, "
Assisi szt. Ferenc, tus
Ebéd, rézk.
Öreg kondás, fametszet

Nagy Balogh János Társ. kiáll. 1935. márc.
Műterem.

Szántó István

M.D.K.

Közremüködött az Árpádkori templom helyreállitásánál, Héviz-Egregy
mint épitésvezető

Épitész: Mendele Ferenc

Magyar Épitőművészet 1967/1. 49-51.l.

Szántó István (Sztálinváros)

Rajzok

Képzőművészkörök Országos Kiállítása a Nemzeti Szalonban (Péter Imre)
Művelt Nép 1952. dec.

Szántó István, festő

Új Múv. 2003. 9. p.6.

SZERZŐDÉSBEN RÖGZÍTETT F
JÓVÁHAGYOTT OM TÁM
szigorú számadási nyomt

Kedvezményezett: ..... címe: .... Adóazonosító száma: .. .. Hitelintézet: ..... Pénzforgalmi jelzőszáma:	T C c M A

Teljesítés időpontja: év hó nap	Bizonylat kelte: év

A .....számú szerződés
javaslatában rögzített .. ..számú fela

Költségnemek	OM támogatás (Ft)	Saját rá (F
Működési költségek		
személyi juttatás és járulékai		
dologi költségek ⊗ - külső megbízás		

MDK

Szántó Imre
iparművész

Textil tervei az egri kiállításon

mozaik: Három fiatal festőművész

Népszava, 89. évf. 233 sz. 1961 okt 1.

Szántó Imre

linómetszetének: Bütykök
bundában" reprodukciója.

Pest Megyei Hírlap, 1966. IV. 20. 4.o.

Szántó Imre

rajzai

Pertmegyi Hírlap 1967. jún. 28. (Sentendre)

MDK

Szántó Imre
festő

Grafikáival vett részt az Egressy
Klubban a kiállításon.

B. Haulisch Lenke: Pest megyei képzőművészek VII. kiállítása
Művészet 1961. május — 34 l.

M. D. K.

SZÁNTÓ Imre festő

Szines grafikák

d. m. Pest megyei Népszőművészek kiállítása

Magyar Nemzet 1961. febr. 7. 4. l.

Szántó Imre, [ ] MDK

A gyermekművének számára rendezett asztaltrajzversenyt Pirk János, Balogh László és Szántó Imre értékelték.

—: Szentendrei kulturális hetek 7.

1965. szept. 28.

NÉPSZABADSÁG Bp.

Szántó Imre

festő

gyűjt kiáll

lásd

Szabad Művészet

1952. 12. n. 599. l.

MDK.

Szántó Imre

Gyermekművészek aszfaltversenyét bírálja Szentesen

Népszabadság 1965 szept.2.lap -

M.D.K.

Szántó Imre

Grafikus müvész kiállitotta müveit az Egressy klubban.

Pestmegyei képzőművészek kiállitása az Egressy klubba

Magyar Nemzet 1961. febr. 7. 4.old.

MDK

Szántó Imre

Tájkép tóval, vf.

Éjszakai filmezés Szentendrén, kr. I.

" " " II. "

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Muz.
1953. aug.

Szántó Imre M.D.K.

Egyedül. rajz, repr.

Pest megyei Hirlap 1964. február 16. 9.1.

Szántó Imre
Tájkép tóval, vizf.
Éjszakai filmezés Szentendrén I/. kréta
" " " II. "

Szentendrei festők III. kiáll. Ferenczy Károly Muz.
1953. aug. 3 1.

KUT kiáll. N.Szal. 1938. okt. 1.

Szántó Imre
Tájkép tóval, vizf.
Éjszakai filmezés Szentendrén, I. kréta
" " " II. "

Szentendrei festők III. kiáll. Szentendre Perenczy Károly Múz. 1953. aug. 1.

Szántó Imre [festő] MDK

A szentendrén élő művének kiállításán szerepel a városkába került fiatal pedagógus, akit szentendre hagyományai művészi munkára serkentenek.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

12. l

Népszabadság, Bn. 1960. szept. 24.

MDK

Szántó Imre

Tájtanulmány, tus és anil.

" " " "

Tanulmányfej /férfi/, tusr.

" /női/ "

Szentendrei festők 2. kiáll. Ferenczy K. Muz. 1952. okt.

tavaszi

FESZTIVÁL

SZOMBATHELY

SZÁNTÓ ISTVÁN

■ MESTEREK ÉS TANÍTVÁNYOK ■

A SZOMBATHELYI TAVASZI FESZTIVÁL SZERVEZŐBIZOTTSÁGA
ÉS A VAS MEGYEI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
2002. MÁRCIUS 27-ÉN, 17 ÓRÁRA, AZ INTÉZMÉNY MÉDIUM GALÉRIÁJÁBA
(SZOMBATHELY, ADY TÉR 5.)

SZKOK IVÁN ■ TÓTH CSABA ■ SZÁNTÓ ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZEK MŰVEIBŐL RENDEZETT KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

MEGNYITÓT MOND: FELEDY BALÁZS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ, A VIGADÓ GALÉRIA IGAZGATÓJA

KÖZREMŰKÖDIK AZ MMIK ERKEL KÓRUSA, PAUKOVITS LÁSZLÓ VEZETÉSÉVEL

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKÍNTHETŐ: 2002. ÁPRILIS 21-IG ■ HÉTFŐTŐL - PÉNTEKIG, 10.00-18.00 ÓRÁIG

MÉDIUM
GALÉRIA
SZOMBATHELY
H-9700 ADY T. 5.

MDK.

Szántó Imre

lo é ves kisfiu rajza

Köznevelés 1966 febr.18.

Szántó Dalos festő

● Munkanélküliség közös megegyezéssel

A félelem bére

Közel hat éve kezdődött az egykori makói Úttörő Tsz beolvasztása, leépítése a hódmezővásárhelyi Hódcsillag Szövetkezetbe. Legtovább talán a maroslelei úti központi gépműhely negyvenegynéhány tagú kollektívája bírta e vegetálást. Alkalmazkodásuk ellenére ők is sorra kerültek az idén február 1-jével, többségük munkanélküli segélyre került – közös megegyezéssel.

Ez első hallásra furcsán hangzik, de ez tény, olyannyira, hogy már a műhely gépeinek elszállítását is megkezdték. Lassan csak a radiátorok meg a portás maradt ott kutyájával. Állandó félelem tartja rettegésben az embereket. Aki munkaviszonyban van még a makóiak közül, az félti az állását, aki meg már nem dolgozik ott, próbál mielőbb mindent elfelejteni. A tizenkét megkérdezettből egyet sem találtam, aki nevét adta volna a riporthoz. Egyébként mindenkiből dőlt a panasz. A jól bevált módszerek igen kifinomultak, „békebeliek", akivel gond van, nem küldik el azonnal, hanem olyan helyzetek elé állítják, hogy önként és „dalolva" lép a távozás hímes mezejére. Többen közülük húsz-huszonöt éve dolgoznak a gépműhelyben, reggel 6-tól délután 3-ig, kevés fizetésért. Jövedelmüket pótlandó következett a második műszak a háztáji földeken. Az idén átszervezés címén úgy döntött a vezetőség, megszünteti, Szikáncsra telepíti a gépjavító- és szállító egységet Makóról. Az embereknek felajánlották az új munkahelyet – napi három óra hosszás buszozással. Így nem lehet hagymát művelni, kiegészítő keresethez jutni. Ezért „kölcsönös" kényszer-megegyezéssel inkább a munkanélküli segélyt választották zömében. Április 1-jével húsz személyt talán visszavesznek Szikáncsra, ha jól viselik addig magukat. Kétségbeesésükben negyvennyolcan a csoportos kiválás mellett döntöttek. A szövetkezet felajánlotta nekik a gépműhelyt vállalkozásba vagy lízingbe, amelyet végül is erkölcsi okok miatt nem fogadtak el. Úgy érveltek: ne „köpködjék" őket utólag társaik, amiért a munkát elveszik tőlük, most ugyanis bíróságon van az ügyük.

A kétezer hektárnyi Makó környéki terület mintegy hetven százaléka a kártalanítások, földvisszaadások után is szövetkezeti művelésben marad. Ha véletlen elromlik az elavult traktorok közül a város közelében valamelyik, harminc kilométerre lesz a legközelebbi javítóműhely. Egy-két munkanap kieshet, az önköltség is növekszik. A sertéskombinátban, a Binder-szárítóüzemnél, a baromfinevelésnél és más heyeken még mintegy ötven makói dolgozik. De ki tudja, meddig? Damoklész kardjaként függ a fejük felett e súlyos kérdés.

O. T.

Dr. Tráser Ferenc, a Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat igazgatója természetesen hallott ezekről a pletykákról, de határozottan cáfolja azokat. Most már teheti, hiszen az elkövetkező hónapokra vonatkozóan konkrét program áll a rendelkezésére, olyan, amelyre az ÁVÜ a beleegyezését adta. (Dr. Tóth Éva, az Állami Vagyonügynökség főtanácsosa, a gabonaiparral foglalkozó referens nemrégiben Szegeden járt, s a cég hitelezőivel áttekintette a gmv pénzügyi helyzetét, piaci pozícióit.)

Mint ahogy azt az igazgató kérdéseimre válaszolva elmondta, a július 1-ig tartó időszak első lépcsőjeként magtárakat, raktárakat, malmokat adnak el a megyében. Ezeknek az értéke nagyon különböző, mert köztük található a szegedi régi Tisza-malom, a csongrádi és a mórahalmi malom éppúgy, mint a szegedi keveréküzem, a dóci Unicorn-termékeket előállító egység, a kisteleki, valamint a sándorfalvi raktár. Ebben az első periódusban összesen 15 ingatlant hirdetnek meg, még ezen a héten, három napilapban. Az értékesítésre nyílt pályázaton kerül sor, közjegyző előtt.

A második fordulóban az 50 millió forint feletti egységeket hirdeti meg a vállalat, köztük a szentesi erőtakarmánygyárat. Erre a lépésre körülbelül május végén, június elején kerül sor. Nem adják el viszont a szegedi új Izabella-, valamint a hódmezővásárhelyi malmot – azok

Honnan hová a gabonaúton? (Fotó: Somogyi Károlyné)

● Rt. lesz a gabonaforgalmi

A szentesi üzem is eladó

Nincs olyan hét, hogy a gabonaiparral kapcsolatban ne röppennének fel különböző híresztelések. Legutóbb például arról szólt a fáma, hogy összevonnak több megyei vállalatot, s regionális központok jönnek létre.

ugyanis a leendő részvénytársaság vagyonának a gerincét képezik majd.

A gmv-nél zajló ingatlanértékesítési folyamat azzal zárul, hogy a cég július 1-jével részvénytársasággá alakul. Ha marad olyan egység, amelyet addig nem sikerül eladni, az „parkolópályára" kerül, s a továbbiakban az rt. felhalmozott vagyonát gyarapítja. Egy későbbi időpontban ezeket az üzemeket majd üzletrészként lehet értékesíteni.

A Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat 1992-es mérlege még nem készült el, ám az bizonyos, hogy a cég jelentős veszteséggel zárja a múlt évet. Ennek oka egyrészt az Izabella-malom építésére felvett hitelek törlesztése, másrészt a megdrágult gabona. Dr. Tráser Ferenc joggal tart attól is, hogy keresztet vethet a csődbe ment Szentesi Baromfifeldolgozó Rt.-nél lévő kintlévőségeire is.

FEKETE KLÁRA

● Magisztrátusi ülés Vásárhelyen

Pénzhiány esetén is gondolni kell a kultúrára

Vásárhelyen ismét ülésezett a polgármester tanácsadó testülete. A magisztrátus hétfőn délután a város kulturális intézményeinek működését tekintette át. A tanácskozás részvevői megelégedéssel állapították meg, hogy az utóbbi időben teljesebbé vált a Petőfi Művelődési Központ tevékenysége, és jelentősen javult a városi könyvtár helyzete is. Ez utóbbival kapcsolatosan pozitívumként emelték ki a Lázár-ház átadását, amelynek köszönhetően lehetővé vált a gyermekkönyvtár visszaköltöztetése, a hangtár üzemeltetése, továbbá megszűnt az a szerencsétlen helyzet, hogy a könyveket részben a pincében tárolják.

Az ifjúsági park esetében már nem ilyen egyértelmű a helyzet, hiszen itt meg kell várni a tulajdonviszonyok rendeződését. Hasonló a helyzet a múzeummal kapcsolatban is, amely ugyan nem tartozik a város felügyelete alá, mégis beszéltek róla a grémium tagjai. Itt is a tulajdonviszonyok és a működtetés ellentmondásossága miatt lenne szükség bizonyos szabályozásokra. A köztéri szobrokról szólva örömmel fogadta a testület annak lehetőségét, hogy lesz majd a városban Szent István-emlékmű, megörökítik a Hódtavi csatát, tervezett egy 56-os emlékmű, valamint a város egyik elismert személyiségének, néhai Grezsa Ferencnek is szobrot kíván állítani a város. A magisztrátus tagjainak ezenkívül tudomására jutott, hogy a Kanadában élő Káli Nagy György apja emlékének megőrzése érdekében anyagilag támogatná egy szobor felállítását. A Czukor-majori ásatásokról szólva a jelenlévők megállapodtak abban: mindent meg kell tenni azért, hogy az ott feltárt régészeti értékeket minél többen megtekinthessék.

A magisztrátus elismeréssel adózott a helytörténeti munkákon dolgozók igyekezetének, mindenképpen támogatásra méltóan ítélve a múlt és a jelen értékeinek közkincssé tételét. Tovább kell fokozni és erősíteni a meglévő nemzetközi kapcsolatokat, amelyekben nagy szerepet játszhatnak a városban működő baráti társaságok. Végül megállapították, hogy bár az utóbbi időben megélénkült a zenei élet Vásárhelyen, de ez mégsem elegendő ahhoz, hogy egy-egy komolyzenei hangversenyt telt ház mellett lehessen megrendezni.

N. R. J.

Mázsaházi jelenet

Szentesen a Villogó utcai piacon B. L. 30 éves, Bercsényi utcai gépkocsivezető Ladával vontatott egy utánfutót. A mázsaháznál a szerelvényről az akolba hajtott le süldőket úgy, hogy közben a laza drótkötél az utánfutó alatt maradt. Elinduláskor az utánfutó végét nem csukta fel, így annak rögzítőszerkezetébe beleakadt a drótkötél, és elrántotta a szerelvénytől kb. két méterre álló B. I. szegvári nyugdíjast. Az idős férfi a betonozott részen hanyatt esett, s 8 napon túl gyógyuló, életveszélyes sérülést szenvedett.

Mindent nyújtó bank

(Folytatás az 1. oldalról.)

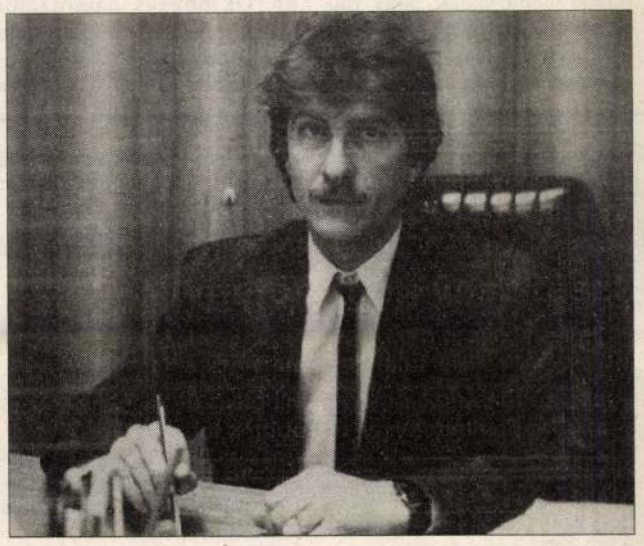

A vásárhelyi OTP és dr. Buzi Lajos fiókvezető (Fotó: Révész Róbert)

ges hitelkonstrukciókkal, részt vettek a Start-hitelezésben, ezenkívül kormányhitelek is rendelkezésükre állnak, mint például svéd, angol és finn hitelek. Változatlanul foglalkoznak az egzisztenciahitellel, kiveszik részüket a privatizációból is, jelentős a klasszikus vállalkozási hitelezés. A fiókvezető úgy vélte, hogy kondíciójukban mindenféleképpen versenyképesek, kamatban és hitellehetőségekben egyaránt.

Vázlatosan szó esett a kisvállalkozóknak nyújtható hitellehetőségekről, illetve azok feltételeiről is. Ezzel kapcsolatban többek között említésre került a beruházásokhoz nyújtandó kölcsön lehetősége, ahol különböző konstrukcióktól függően a bank 15-40 százalékig követel saját erőt. Úgy vélik, minél nagyobb saját tőkével rendelkezik a vállalkozó, annál nagyobb az érdeke, hogy jól működjön. Ezért komoly üzleti tervet, valamint – nemcsak az OTP-nél – 150 százalékos fedezetet kérnek. Ez széleskörű lehetőség; kézizálogjog, bankhitelt biztosító zálogjogon át a jelzálogot, az árbevétel eredményezését és óvadékot, a devizafedezetet tudják elfogadni vagy ezek kombinációját.

A tapasztalat szerint egyre inkább a társasági formákban történő vállalkozások szaporodnak, így nagyobb a saját tőkearány, nagyobb méretű fejlesztéseket tudnak megvalósítani. Ez azért jó, mert a pénzintézeti törvény beépít például olyan korlátokat, hogy csak a törzstőke négyszeresét lehet hitelezni, márpedig ez egyéni vállalkozó esetében legtöbbször meglehetősen kis összeg. A hitelkihelyezésnél lényeges szempont még az adóminősítés, amit szintén előír a törvény. Vizsgálják a fizetőképességet, -készséget, a vagyont, a tőkeellátottságot és a korábbi hitelek visszafizetésében tanúsított magatartást, no meg hogy hol van a számlavezetés.

Beszélt a fiókvezető a lakossági szolgáltatásokról is. Elmondta, hogy a legszélesebb körben mozognak a fogyasztási kölcsönöktől (áruvásárlási kölcsön) a személyi hiteleken át, ami a legkedveltebb kölcsönfajta, a lakásépítési és -vásárlási kölcsönig. Ez utóbbi annyiban szűkült, hogy az OTP nem épít saját beruházásból lakásokat, csak az önerőshöz tud hitelt biztosítani. Kiemelt üzletágnak számít a lakossági folyószámla vezetése, az önkormányzat és intézményeinek folyószámlakezelése. Ezzel kapcsolatban – az elnök-vezérigazgató tájékoztatójára hivatkozva – a fiókvezető azt is elmondta, hogy két francia bankkal és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal közösen önkormányzati bankok kívánnak létrehozni.

– ocsovszky –

Nem a bádogosoktól veszik el a munkát

Magyarországon eddig egyedülálló vállalkozásba fogott egy szegedi vegyes vállalat, az American Alutech Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. Csatornarendszerének különlegessége, hogy alapanyaga kétoldalról vízlepergető festékkel bevont alumíniumlemez, valamint az, hogy toldás nélkül a helyszínen gyártva tetszőleges hosszúságban elkészíthető, illetve a rendszer további elemeiből gyorsan, különösebb állványozás nélkül összerakható. A cég a Vídia Kereskedőház Rt.-vel közösen Szegeden, a Bakay Nándor utcai Vídia diszkontáruházban tart engedményes árusítással egybekötött árubemutatót csütörtökön, április elsején délután 3 órakor. Erre nagy tisztelettel várják az építtetőket, a bádogos mestereket, az építési vállalkozókat és az érdeklődőket.

Szalai Ferenc gépészmérnöktől, az 1991 novemberében alakult kft. ügyvezető igazgatójától megtudtuk, hogy a rendszer – először a tavaszi BNV-n mutatkozott be – minden eleme Amerikából érkezik, a konténereket Chicagóban rakják meg. A legközelebb érkezőnek az az érdekessége, hogy nem csak tartozékokat, a csatorna alapanyagául szolgáló alumíniumlemez-tekercseket rejt, hanem négy új gépet is, amely a lemezből a csatornaprofilt hajlítja. A Magyarországon fellelhető egyetlen szegedi gép mellett tehát rövidesen további négy gyártja majd a 240 méterig végtelenített – fehér, sötétbarna és gyöngyházszürke – ereszcsatornát, Budapesten, Pécsett, Székesfehérváron és Debrecenben.

A rendszer nem teszi munkanélkülivé a bádogos mestereket, inkább a kezük alá dolgozik. Árban alig drágább a hagyományos horganyzottnál – tartóssága összse sem hasonlítható –, ugyanakkor semmivel sem kerül többe, mint az egyéb, házilag gyártott alumínium.

Referenciamunkáik közül a Florin nagycsarnoka emelhető ki, amelyet novemberben állított fel a KÉSZ. Azóta más közös munkájuk volt a szegedi céggel, többek között Nagykátára is szállítottak. Büszkék a bátaszéki Kanada mintaházra, de Újszeged több reprezentatív épületén is „szerepelnek" munkájukkal, harmonikusan illeszkedve a homlokzati képbe.

K. A.

Makó város II. világháborús hősi halottairól

Többször hírt adtunk már a helyi sajtóban arról, hogy készül Makó város II. világháborús emlékműve (Makói Szó 1989 szeptember, Makói Szó 1989 december, Makó és Vidéke 1990. november 1.). A gimnázium előtti téren múlt év őszén készült el az emlékmű talapzata, és a polgármesteri hivatal azon szorgoskodik, hogy még ebben az évben felavathassa az emlékművet. A tervek szerint a város márványba vésve örökítené meg a II. világháborúban elesett makóiak neveit, a szobrot körül ölelő mellvédfalon.

Immár három éve gyűjti a múzeum a neveket, melynek eredményeképpen a mai napig közel kétszáz bejelentés érkezett. A városi anyakönyvi hivatal is kigyűjtötte a hivatalosan anyakönyvezett elhaltak (holttá nyilvánítottak) neveit. A két névsorban voltak azonosságok, ezeket igyekeztünk kiszűrni, de minden olyan nevet meghagytunk, ahol – bár felvethető az azonosság, de – nincs hitelt érdemlő adat, mely bizonyítaná, hogy azonos személyről van szó. (Pl. hiányzik a pontos születési év, nincs anyja neve). A végleges névsor elkészítéséig igyekszünk ezeket a kérdéseket is megnyugtatóan megoldani.

Most a polgármesteri hivatal közleményeinek helyt adó, csipkeházak alatti üveges vitrinben közzé tesszük az eddig tudomásunkra jutott neveket. Az első rész 335 nevet tartalmaz, a hivatalos halotti anyakönyvre támaszkodva. A második részben bejelentett és a hivatalos listán nem szereplő 115 hősi halott nevét tesszük közzé. A harmadik részben közöljük az újságokban eddig közzétett áldozatok közül kigyűjtött 42 makói nevét. A negyedik részben az anyakönyvi hivatal adatai alapján közöljük 68 polgári áldozat nevét.

Arra kérjük valamennyi tisztelt olvasónkat, hogy mind a négy névsor megtekintése után az esetlegesen még mindig hiányzó hozzátartozókat a múzeumban vagy a polgármesteri hivatalban az anyakönyvvezetőnél szívesekedjenek bejelenteni. Amennyiben van, hozzák magukkal a meglévő igazoló iratokat is (pl. hősi halotti értesítés stb.).

Szíves segítségüket előre köszönjük.

Dr. Halmágyi Pál
múzeumigazgató

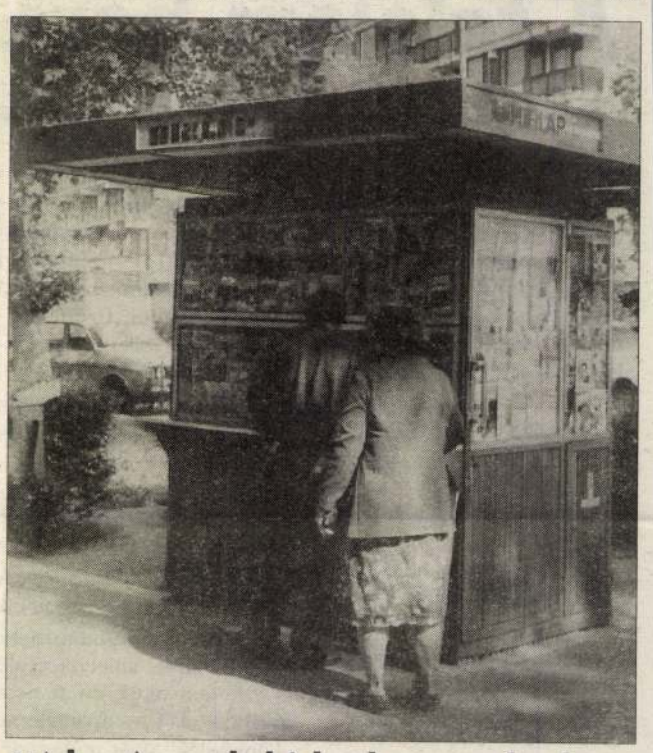

● *Parafa – Portugáliából Makóra*

Egyedüli ellenség: a szög és a csikk

Az embernek, ha parafáról esik szó, rendszerint az üvegdugó az, ami eszébe jut. Pedig a parafát, ezt a rendkívül sokféle felhasználási lehetőséggel bíró anyagot a világ több országában évtizedek óta igen sok célra alkalmazzák. A parafa rendkívül ellenálló, jól tűri a nagyméretű gépek súlyát, illetve az általuk keltett rezgéseket, egyedüli ellensége a hétköznapi alkalmazás során is csak a szög és a csikk. Meglepő, hogy az említett üvegdugó mellett padló- és falburkolatot, tömítőanyagokat, motorok speciálisan kezelt tömítőprofiljait, gázkazánok tömítőgyűrűit, stúdiók hangszigetelését készíthetik parafából.

A makói Tapasztó Tibor, munkanélkülivé válva, vállalkozói alapon kezdett hozzá a budapesti székhelyű Startkolor Kft. által Portugáliából beszerzett termékek forgalmazásához. Az eredeti szakmáját tekintve magasépítő-üzemmérnök fiatalember, épületkárszakértői és magántervezői állása mellett tavaly ősz óta foglalkozik a parafa termékek értékesítésével. Mint mondta, egyelőre a reklámköltségek miatt még nem nyereséges a vállalkozás, az érdeklődés viszont biztatóan nagy, főképp a középosztálybeliek keresik ezt a nálunk még újszerű lehetőségekkel bíró anyagot. A termékek a következő módon készülnek; a paratölgy kérgét lehántják, amit a fa néhány év alatt újranöveszt. A nyersanyagot aprítják, felfőzik, hőkezelik, végül formázzák a különféle mintázatú, struktúrájú késztermékeket. Nálunk Magyarországon csak tavaly jelentek meg az első parafaanyagok, amelyek két-három milliméter vékonyak, s gyorsan, egyszerűen, ragasztással rögzíthetőek. S az áruk? A kereskedő szerint egyelőre nem a szegényebb rétegek számára készültek...

P. T. P.

Hírlapárusok hidegben-melegben

Alkalmi közvéleménykutatással megállapítottuk, hogy Makón a Széchenyi téri ABC-áruház előtti pavilon talán a legnépszerűbb és a legnagyobb forgalmú. Itt az esti órákban, szombaton és vasárnap is lehet kapni újságokat. Fodor Józsefné és Vízi Zsuzsanna elárusítók már öt éve végzik ezt a munkát. A több száz színes folyóirat között országos és megyei lapok tömegét adják el naponta, mint megtudtuk, a kék Délvilágból például negyvennél több is gazdára talál. Különösen a szerdai makói oldal megjelenésekor bizonyul kevésnek a készlet. Ezenkívül az olyan érdekes írások megjelenésekor, mint amilyen legutóbb a fényadással gyógyító „Gézukáról" szóló cikk volt, kapkodták el gyorsan a kék újságot. Sőt, még napokig keresték, de hiába az esetleges maradvány példányokat. A megyei hírlapárusító üzem a postától immár különváltan igyekszik biztosítani az utcai árusok jó ellátását. *(Fotó: Enyedi Zoltán)*

O. T.

Kigyulladt Szántó János műterme

Az ismert makói festőművész március 22-én délután 3 óra tájt hagyta el műtermét, azt az újvárosi klubház és fiókkönyvtár emeletén található festőműhelyt, amelyet néhány évvel ezelőtt, munkáját elősegítendő, az önkormányzattól kapott, minimális térítés fejében.

Másnap 5 óra tájt alkotószobája felé tartva, észrevette, hogy kormos füst szivárog ki a bejárati ajtón keresztül. A helyiségbe lépve sűrű füstfelhő és izzó hamurakás fogadta. A szénrajzok, vázlatok elégtek, a falon lévő festmények pedig fényüket vesztették. Szántó azonnal telefonált a rendőrségnek és a tűzoltóságnak.

Az utóbbi szervezet szakemberei festékhígító öngyulladást állapítottak meg. Pénzügyi gondok miatt ez évben a művész nem kötött biztosítást műtermére, ezért kártérítésre sem számíthat, csak saját erejére, hitére.

O. T.

Munkalehetőségek

Makón: lakatos, főkönyvelő, cipőfelsőrész-készítő, biztosítási ügynök, belső ellenőr, virágbolti eladó, élelmiszerbolti eladó, konyhai kisegítő, szíjgyártó, cukrász.

Kiszomboron: kőműves, varrónő.

Csanádpalotán: főkönyvelő, adószámviteli osztályvezető.

További információkat a Csongrád Megyei Munkaügyi Központ makói kirendeltségén (Makó, Széchenyi tér 7. szám alatt, a II. emeleten) lehet kapni.

pártvilág

Földrendezés bökkenőkkel

Történelmünk során több földrendezést élt már meg népünk, de a jelenlegi az összes többinél nagyobb és komplikáltabb. A XX. század pedig úgy megkavarta a tulajdonviszonyokat, hogy kibogozni, lehetőleg minél kisebb sérelemmel is, szinte lehetetlen. A század elejétől az 50-es évekig osztottak földet, főleg nagybirtokokból, de aztán elvitték, betagosították és egyes „megyőzhetetlen" gazdálkodó, aki kívül maradt, részt vehetett az Ismerd meg hazád! mozgalomban, mert évről évre újabb helyen jelölték meg úgynevezett csereingatlanát. Így történhetett az a csoda, hogy egyes földterületet több tulajdonosnak adtak át és elvettek. Amely termőföld a nagyüzembe került, az onnan se öröklés, se más címen nem kerülhetett ki.

A mai földrendezés szembe találja magát kárpótlási tagi részarány-, tagi és csereingatlan-tulajdonokkal. Óriási, talán megoldhatatlannak látszó feladat a tulajdonviszonyok rendezése, de el kell végezni. Ezt tűzte zászlajára szinte minden párt az 1990-es választások idején, de csak a kisgazdapárt állt ki eredeti programja mellett szilárdan. A Történelmi Független Kisgazdapárt, amely eszmeiségében ugyanaz, mint az 1990-es választáson induló FKgP, felfigyel a tulajdonrendezésre, és felhívja a figyelmét úgy a földrendező, mint a földkiadó bizottságnak, hogy vállalt kötelezettségének maradéktalanul tegyen eleget, és minden esetben azt a megoldást válassza, amely az egyéni érdekek ésszerű kérésein alapszik.

A Történelmi Kisgazdapárt kéri és követeli, hogy a szétmorzsolódott földtulajdonok tanyánál és tanyán kívül is – lehetőség szerint – összevonhatók legyenek. Az eredményes gazdálkodás feltételeit a családi és baráti szövetkezés tudhatja csak megoldani végérvényesen. A földrendező-földkiadó bizottságokon múlik bizonyos földalapok átjárhatósága. Ők hoznak határozatot minden esetben. Ha ezt nem teszik meg, gátolják a mezőgazdaság átalakulását, és szembe kell nézniük a közvéleménnyel, amely amúgy is pattanásig feszült.

A nagyon elhúzódó kárpótlási törvény végrehajtása és egy rossz földrendezés gazdasági és politikai instabilitást okozna. A párt fejet hajt azok előtt, akik ilyen súlyos gazdasági helyzetben is ragaszkodnak a termőföldhöz, de mindent megtesz annak érdekében, hogy a mesterségesen szított ellentéteket elsimítja a magán- és szövetkezeti szektorok között.

A földművelésben élő emberek nem lehetnek egymás ellenségei. Csak közös erőfeszítésekkel érhető el, hogy a mezőgazdaságból élők ne sokadrangú polgárai legyenek a magyar társadalomnak.

Választ a földrendezők munkájában várunk.

A Történelmi Független Kisgazdapárt Makói Szervezete

Pályázatok

Makó város önkormányzati képviselő-testülete a város kulturális életében közszereplést vállaló, városi-állami ünnepeken aktívan közreműködő és új, alakuló ifjúsági együttesek, diákönkormányzatok, ifjúsági önszerveződő közösségek, etnikai csoportok támogatását határozta el.

Az e célra biztosított összeg 1993-ban 200 ezer forint.

Támogatás igényelhető: nem iskolai keretű, de szervezett programra, mely a városban valósul meg, mely az ifjúság széles rétegeit érinti. Igényelhetik a támogatást olyan ifjúsági közösségek is, akik a város közéletében huzamosabb idő óta aktívan részt vettek vagy részt kívánnak venni. Pályázhatnak olyan ifjúsági közösségek és személyek (klubok, zenekari, irodalmi körök), akik (amelyek) eddig művészeti tevékenységüket dokumentálni kívánják, és azzal is a város kulturális értékeit gyarapítják (kiadványok, hangzóanyag, video stb.).

Az igények benyújtási határideje: 1993. április 30.

A pályázatokat a polgármesteri hivatal humánpolitikai iroda (Makó, Széchenyi tér 22.) címre kérjük eljuttatni.

Elbírálás: öttagú bíráló bizottság dönt a támogatás odaítéléséről 1993. május 20-dikáig. Értesíti a pályázót 1993. május 30-ig.

Elszámolás: a kapott támogatás felhasználásáról tételesen 1993. december 1-jéig el kell számolni.

●

Makó város önkormányzati képviselő-testülete pályázatot hirdet már működő, alakuló, öntevékeny művészeti csoportoknak.

A pályázat célja:

– Makó város kulturális életének további gazdagítása. Kapcsolat kiépítése a határon túli magyarokkal, közös rendezvények szervezése Makón.

– Olyan, a városban megrendezésre kerülő programok, részprogramok létrehozása, amelyeken elsősorban az öntevékeny művészeti csoportok, egyesületek, baráti körök kerülnek előtérbe.

– A kultúra táján is teremtődjön arra lehetőség, hogy a város más országokkal olyan gazdasági és egyéb kapcsolatot építsen ki, mely fejlődését elősegíti.

– A már kialakult együttműködések fenntartásának elősegítése.

– Lehetőséget teremteni az utánpótlás-neveléshez, és új, alakuló csoportok szerveződéséhez, melyek színesítik a város kulturális életét. Az utánpótlás-neveléssel foglalkozó csoportoknál előnyt jelent városi együttesekben való, minél nagyobb számú jelenlét.

– Olyan kezdeményezések támogatása, amelyek eddig a város művelődési palettáján nem szerepeltek (pl. színház, képzőművészet stb.).

Pályázhatnak:

– Működő csoportok, egyesületek, melyek köré tagsági igazolvánnyal rendelkező baráti körök szerveződtek.

– Új, alakuló csoportok, akik a baráti körök szervezését és a pályázat célját és feltételeit vállalják.

– A pályázatból kizárható az a csoport, amely az elmúlt évi pályázaton részt vett, feltételeit vállalta, de azt nem teljesítette.

Pályázati feltételek:

– Éves munka- és fellépési terv.

– Rövid ismertető arról, mit tett a város kulturális életének fejlesztéséért, mit vállal, ha a pályázatot elnyeri.

– Milyen anyagi és egyéb alapot tud és vállal biztosítani a célok eléréséhez.

– Egy nagyobb városi rendezvény önálló szervezése (kórustalálkozó, zenekari találkozó, tánctalálkozó, színjátszó fesztivál, diáknapok stb.).

Pályázat határideje, elbírálása:

– A pályázaton 500 ezer forint kerül elosztásra.

– A pályázat beküldésének határideje: 1993. április 30.

– A pályázatokat a a polgármesteri hivatal humánpolitikai iroda (Makó, Széchenyi tér 22.) címre kérjük eljuttatni.

– A pályázatokat kiíró öttagú bizottságot kér fel az elbírálásra.

– Az elbírálás határideje: 1993. május 20.

– A döntésről minden pályázó 1993. május 30-ig értesítést kap.

– A pénz átvétele szerződéskötés után történik.

– A pályázatot elnyerők a pénz felhasználásáról és a szakmai tevékenységről 1993. december 1-jéig beszámolnak a bizottságnak.

– Amennyiben a pályázó az elnyert támogatást nem rendeltetésszerűen használja fel, köteles azt visszafizetni a pályázatot kiírónak.

Szántó János

József Attila-vershez

NÉPSZAVA, 1977. július 23.
7. oldal

Szántó János: József Attila-vershez

Szántó Jenő

Nekrológ.

Szombaton temetik Kennedyt

Magyar Hírlap, 1968 június 7 3. l.

Szántó János festő

Reggeli Dél-Dunántúl 1995. dec. 2.

MAKAI PÖRKÉP?

A FIRENZEI Leonardo da Vinci nagy valószínűség szerint felszólító levelét tükörírással írta volna meg. Vagy meg sem írta volna. Már, ha a torzsalkodás kisördöge anno tollat nyom ecset helyett kezébe. Ráadásul tény, hogy *Verrocchio* mester sem fordult fiskálishoz. A saját műhelyében készült „Krisztus keresztelése" című csodálatos festmény kapcsán. Ugyanis: „A kép bal oldalán két térdeplő angyal van, egyik kemény vonású, a másik kedves, vonzó, haja hullámos és dús, mozdulata természetes. Már a kortársak is Leonardónak tulajdonították, és azt az anekdotát fűzték hozzá, hogy Verrocchio, amikor meglátta, mit tud a tanítványa, valósággal elképedt, és attól fogva nem vett ecsetet a kezébe. Annyi igaz is, hogy nem festett többet." (Richard Friedenthal: Leonardo).

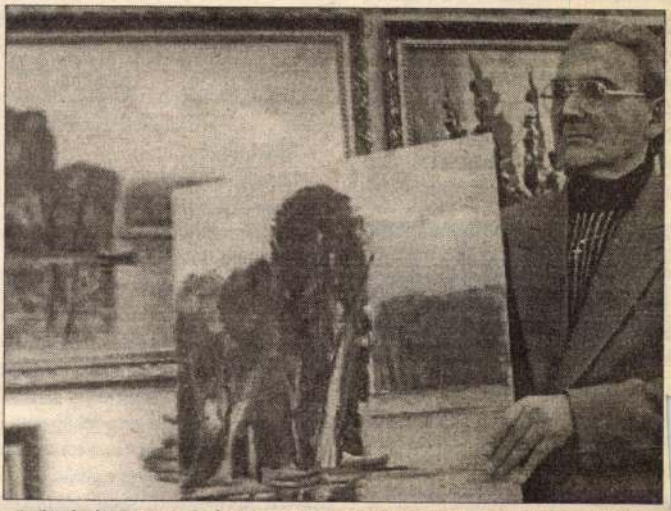

Szántó János amatőr festő, a stílusjegyeit hordozó festmények között. Kezében egyik alkotása, míg a falon a „pör tárgya"?

NEM MINDIG volt ilyen feszült a hangulat a makói *Szántó János és Somlainé Zöld Mária* amatőrfestők között, mint manapság. Hajdanán-danán még Somlaiék személygépkocsiján rótták a kilométereket a zebegényi festő-táborba. Közös, nyári festegetésre. S ha akkor a természet alkotta fák nem vetettek árnyékot kapcsolatukra: most megtették ezt a vászonra festettek! A majdnem pör tárgyai: A „Mártély", a „Vitorlabontás", a „Maros", a „Híd a Maros folyón" és a „Kék könyv kardvirággal" című képek, a makói József Attila könyvtárban 1995. november 17-től Somlainé Zöld Mária által kiállított 28 darab festmény közül.

A FEKETE ÚJ-FUNDLANDI már nem is olyan dühödten ront a kertkapunak, amikor harmadízben ismeri fel alakom. Hatalmas mancsaival a kilincsre ágaskodik. Kulcsot azonban most sem hozott magával. Pedig közvetítenék. Jó szándékkal, hiszen a posta már kézbesítette az ügyvédi felszólító levelet. *„Tisztelt Asszonyom! Ön a festményeiből kiállítást rendezett, amelyet Szántó János megtekintett és megállapította, hogy a felsorolt 5 darab festmény nem az Ön alkotása, hanem ezen képek azok a vázlatok, amelyeket 1994. augusztus hónapban Szántó János adott Önnek, de vázlatos voltuk miatt ezeket kézjegyzésével nem látta el. Ez természetesen nem jelentheti azt, hogy a képeket a saját alkotásaiként tüntetheti fel."* Nos, ez egy tényállítás. Csakhát. Somlainé Zöld Mária is előrukkol egy másik tényállítással: *„Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a könyvtárban kiállított festmények sohasem voltak Szántó János tulajdona, festményt tőle nem kaptam."*

A HÁROM NAP türelmi idő lejárt. Szántó János az újvárosi műtermében fogad. Ideges. Bánkódik. Elmagyarázza, hogy tulajdonképpen szerzői jogaiban sértett. Merthogy hobbi: a pecázás. Amit azonban harminc éve csinál, mint festészetet, az már élet-halál kérdés. Ha azt tekintjük, hogy erre tette fel az életét. Haláláig. Azok már nem egyszerűen „festett képek". Azok már ő. Szántó János. Éppen ezért nem is kért ő mást, mint az említett öt festmény eltávolítását a kiállításról. Annak ellenére, hogy azokon ott szárad Somlainé Zöld Mária olajfestékkel rótt szignója. Átfordítom az ügyvéd úr levelét. A túloldalon súlyos pörrel riogat. Kezdődhet a csihi-puhi? Elgondolkodom Jámborné Balogh Tündének a kiállításról a sajtóban írott sorai felett: „Úgy tűnik, hogy kevesebb kép több lett volna."

BÁNYAI JÁNOS

k legszegényebbjeit szolgálják. Mindenüket öttek: orvosok és ápolónők, mint önkéntes loklók Otthonát.

rra gondol, hogy ezek az utcáról behozott zdenek.

agam szedtem föl az utcáról. Már félig megórházba, de semmit sem tudtak tenni érte. dig nem mozdulok, míg be nem fogadják. adjanak nekem egy helyet, ahová elvihetem haldoklókat is találtam az utcán. A városi nhoz és megmutatta a „dormashalah"-ot, isztelete után. Egy üres épület volt ez. Megm, hogy ez a hely az enyém lehet, sokféle

ilág

binduk egyik istentiszteleti ájtatossági közgeink, és megindítottuk az elhagyott betebb mint huszonháromezer embert szedötven százaléka meg is halt.

náshová sem kerülhetnek be, akiknek ez

szánjuk és az olyanoknak, amelyeket egy akiknek egyáltalán senkijük sincs, aki gon-

a után következett a betegek gondozása, sége. Megkapta?

rt ahogy a mű növekedett, úgy nőttek a hivatásasségünket egyházmegyei kongregációvá tette.

á emelte; ez azt jelenti, hogy most közvetlenül ött a legnagyobb csoda, mert a kongregációkat a rangra. Legtöbbjüknél sok évig, néha harminc-negyven évig tart, mielőtt pápai jogúvá lesznek. Ez mutatja a Szentatya nagy szeretetét és megbecsülését munkánk és kongregációnk iránt.

– Mennyivel növekedett nővéreik száma az első néhány évben?

– Amikor a kongregáció egyházmegyei lett, csak tizenketten voltunk, ez 1950-ben történt. A szám lassan, állandóan növekedett. Tíz évig nem mozdultunk ki Kalkuttából, mert ki kellett képezni a nővéreinket a munkára. 1959-ben megnyitottuk az első házat Dranchiban, utána Delhiben; akkor a nővérek száma növekedésnek indult, és magukról azokról a helyekről kezdtünk kapni lányokat, ahol házakat nyitottunk.

– Többnyire miféle lányok voltak ezek?

– Leginkább középosztálybeliek, de egyesek a gazdagabb és magasabb osztályból is. Abban az időben nagyszámú angol-indiai lány csatlakozott a kongregációhoz.

– Iskolázott lányok.

– Legtöbbjük nagyon jól iskolázott.

– Nem volt szörnyű élmény iskolázott lányok, középosztálybeli vagy felső osztályból származó lányok számára, hogy egyszerre az utcák legszegényebb, legnyomorultabb, legbetegebb népével kerültek össze?

– Ezek a lányok a tőlük telhető legjobbat akarták adni, mert a mi társaságunkban mindenestül oda kell adni magunkat Istennek; ez a közösség szelleme. Úgy akarták elérni ennek a teljességét a saját életükben, hogy mindent odaadtak Istennek, lemondtak az állásukról, az otthonukról, a jövőjükről, és egész életüket teljesen a szegények legszegényebbjeinek szentelték. Úgy gondolták, nem adhatnak eleget Istennek azért, hogy megadta nekik ezt a gyönyörű hivatást: szolgálni a szegények legszegényebbjeit.

– Hogy találnak erőt erre az odaadásra?

– Attól a naptól fogva, hogy csatlakoznak a közösséghez, sok időt fordítunk a nővérek képzésére, különösen a társaság szellemét és életét illetőleg, amit a rendalkotmány nagyon szépen meghatároz. Ez Isten írott akarata számunkra. A lelki képzéssel egyidejűleg látogatniuk kell a nyomornegyedeket. A nyomortanyákon való munka és a találkozás azok népével a noviciátusi képzésnek egy része. Ez a mi kongregációnk sajátossága, mert a noviciák rendszerint nem mennek ki a házból. De ez arra való, hogy meg tudják érteni negyedik fogadalmunk jelentését, amelyben megígérjük, hogy egész szívből a szegények legszegényebbjeinek szabad szolgálatára szenteljük magunkat – azaz Krisztusnak, ebben az ő elszomorító álruhájában. Emiatt szükséges, hogy szemtől-szembe kerüljenek a valósággal, és így meg tudják érteni, milyen lesz az életük, amikor majd leteszik a fogadalmaikat, és az lesz a dolguk, hogy naponta huszonnégy óra hosszat találkozzanak Krisztussal a szegények legszegényebbjeiben, a nyomornegyedekben.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: Ő. F.

Választék

– Vendégeim lesznek vacsorára, örülnék, ha Ön is megtisztelne – invitálja egy tekintélyes politikus Swiftet, a Gulliver szerzőjét – Tessék itt az ételek és italok listája, pillantson bele. Az író felelete a rejtvényben.

Vízszintes: 1. A felelet első sora. 13. Önkormányzattal rendelkező. 14. Kölcsönbe vetet. 15. Csak névbetűiről ismert festőnk. 16. Vízben tisztít. 17. Ősei. 18. Járom. 19. Csak részben vetkőzik! 21. Péksütemény. 23. Csípős fűszer. 24. Csodatevő kehely. 26. Ritka nő[illegible]

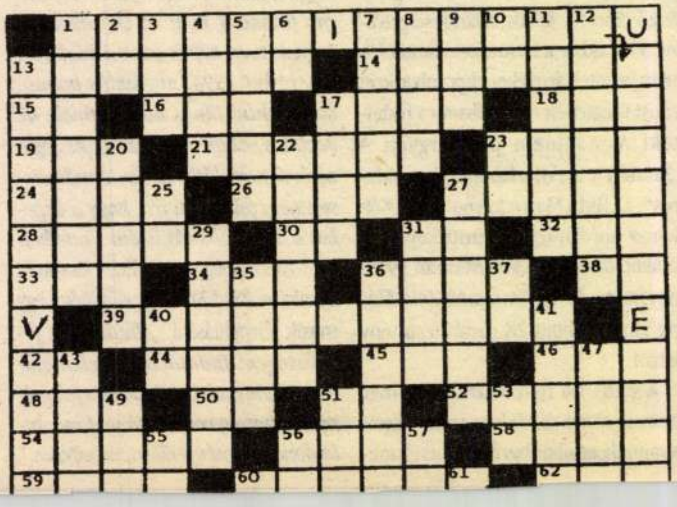

Szántó J. Jenő

Szántó J. Jenő ékszerkészitő,
VII. Király-u. 13. 227-549

Bptávb 1940 szept.

[illegible] Pogarató

Pýta Popo

E. Kulf. Kiadványok

Hentivényi Magyar egyéskiad

Kutató Lexik.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 JUL 28

Szántó Imre

Tabáni ház

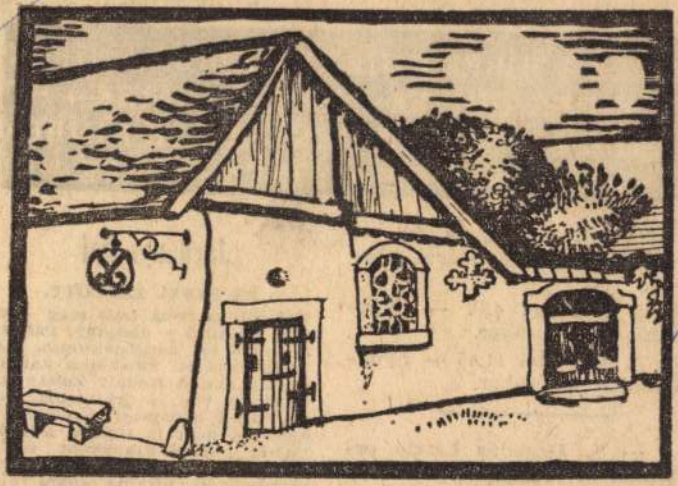

(Szántó Imre rajza)

HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍREK
+ HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍ
HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍREK
K + HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍREK + HÍ

MA: 1971. július 29. — Csütörtök, Márta napja.

A nap kél 4.17 — nyugszik 19.23 órakor.

A hold kél 11.45 — nyugszik 21.48 órakor.

— **S. Hegedűs László** országgyűlési képviselő holnap Szentendrén a Kocsigyárban (Eötvös utca 1. szám) 8-tól 11 óráig fogadónapot tart.

Járdányi Pál

ÖT ÉVVEL EZELŐTT,

1966. július 29-én halt meg — 46 éves korában — Járdányi Pál zeneszerző és népzenekutató. A Zeneművészeti Főiskolán Zathureczky Ede és Kodály Zoltán tanítványa volt, s egyidejűleg elvégezte a budapesti tudományegyetem néprajz szakát. 1943-tól 1948-ig zenekritikusként tevékenykedett, 1946—1959 közt a Zeneművészeti Főiskola tanára volt. 1948-tól a Magyar Tudományos Akadémia népzenekutató csoportja tudományos munkatársa-

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő
Szántó István
Magyar Szó
1976 JUL 11
1021

Szántó István: Gazdasági udvar

Kerekes Vali — Belisa szerepében.

li fejlődését.
ne, meglátja
s művészi
ki is tud be-
ent. És miért
ti? Hisz vé-
k a főiskola
osztályfőnök.
is büszke a
ell-e a fen-
ravaló?
négy évvel
nyi ösztön-
a budapesti
ilmművészeti
nappal ez-
én, kedden,
rico García
erlimplin és
a kertben"
k Belisa sze-
utolsó a vég-
özül, akik a
szorok és a
kíváncsi né-
A tervek sze-
lett volna a
Három da-
is számításba
özött Kurrubi
-komédiában,
megvalósul-
Vali, több év-
együtt a
zerződött az
Akkor úgy
ztott, hisz ott

ban teltek el. Olyan mű kellett, mely kevés szereplős és ki lehet osztani azokra az évfolyamtársakra, akik felajánlták, hogy partnerei lesznek a diplomaelőadásban. Végül egy húszas listával hozakodott elő. Ugo Bettitől Offenbachig. Lorcára esett a választás! De mivel a kijelölt egyfelvonásos meglehetősen rövid, hozzákomponáltak egy költői estet is a nagy spanyol forradalmár verseiből, dalaiból. Lorca dalaira egy szovjet kottafüzetben bukkant. Ezenkívül, hogy teljes művészi regiszterét megmutathassa, Manuel de Falla egyik spanyol táncát is műsorba iktatta. Szirmai Béla koreográfiájával.

Vali volt sorrendben az

tességeit, akit nemsokára a vajdasági színházszerető közönség is megismer (előfutárként tudósítok: gyengén termő színészfácskánk most egészséges, szép hajtást hozott!), hanem azért is, mert valóban csak korrekt körítés volt mellette a többi végzős növendék. Pedig a magyar színjátszás néhány ígérete is fellépett. Vándor Éva, Bánfalvi Ágnes, Fehér Ildikó. Mégis, amikor Kerekes Vali kijött a színpadra, a tudatosság és a leheletkönnyű, de annál nagyszerűbben szárnyaló intuíció egységének ritka pillanataival ajándékozta meg a közönséget. A de Falla-tánc pedig, nem restellem leírni, elbűvölő volt. O. Szabó Istvánnal — áruljunk el egy

gára hagyja.
sokat küszköd
de a szívéhez
tuk, hogy néh
adásban is „m
zést" adott ne
te! Utolsó jele
időt, további
tott neki. S a
tak a rivalda
éreztem: Belisa
él a színfalak

Egy végzős
kaptunk annyi
színház varázs
illúzióját. Ke
színésznő ott
Don Perlimplin
lett, a diplom
só jelenetében.

A jugoszlá
színpadra még
érkezik.

GUELM

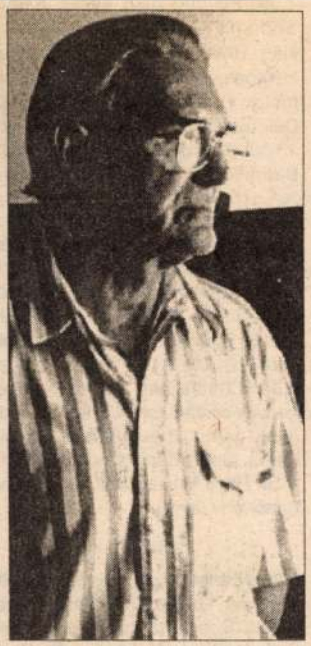

A csend, a hű barát

A makói műterem falain Marosparti képek, velencei lagúnák, tajtékzó Balaton. Zöld villanások, narancsok fényei, hatalmas fákat tükröző folyók.Csend és nyugalom, bölcs higgadtság. Tiszta képletek, szerkezet és konstruktív egyensúly. A vásznak, mint alkotójuk puritánok, egyszerűek. Nem kell magyarázni, a természet teremtette lélek tükreit.

Szántó János halkan, rendíthetetlen nyugalommal sorolja életét. 18 évvel ezelőtt országos fődíjat nyert egy pályázaton tájképeivel. A hazai sajtó méltatta tehetségét, ő mégis a magányt választja. Természetesen a ma hatvannégy éves művész életpályája nem ekkor kezdődött. Szegeden született, állami gondozásba kerül, 16 éves korától Budapesten él. Rajzkészsége hamar kiderül, először Szinyeit másol, melyeket 1949 táján 20 forintért veszik. Tanulmányait a Czóbel Béla Szabadiskolában folytatja. 1964-ben költözik Makóra. 1972-ben a Hézső Ferenc vezette szakkör tagja. Az a közel két évtizeddel ezelőtti siker azért mégiscsak kamatozik. Kilenc év minden nyarát Balatonberényben tölti, és fest. Az OKISZ üdülő állandó kiállítója házi festője. Közben Olaszország, az utóbbi három évben Szlovákia. Szinte rejtve él a város elől, de magántanítványai felkeresik műtermében. Nyaranta alkotótábort vezet Békés megyében. A füzesgyarmati két hetet az idén 12 tehetséges gyermekkel töltötte.

Vázlatait, tanulmányrajzait nézem. Alkotóelemei sík és tér, árnyék és fény. Festményeit ha valamilyen stílusba akarnám skatulyázni, akkor a kubizmus és az impresszionizmus lírai kevercse, sajátosan Szántó Jánosé.

Hisz benne, hogy a művészetre, a tiszta igazságúra ma talán még nagyobb szükség van, mint valaha. A mai felfordult világban a képzőművészet a kultúra, segítő, kapaszkodó tántorgó lelkünknek. Egy régen dédelgetett ötlet egy kötetnyi vers, novella, festmény és rajzgyűjtemény kiadásán dolgozik most Szántó János. Támogatókat keres a makói magányos farkas. Búcsúzóul még elolvasom a leendő könyv előszavát: "A színek beszélnek, egy tiszta, őszinte világot: mely a természet tulajdona, te is érzed, s néha félsz. Mert mi emberek gyarlók vagyunk és múlandók. A csend, a hű barát ad megnyugvást, mely évezredek hagyatéka, s melyből mi is lettünk, parányi mag maradt. Az évszakok szigorú törvényét sajátunknak tekintjük, pedig önmagunk törvényét sem ismerjük eléggé."

– cé –

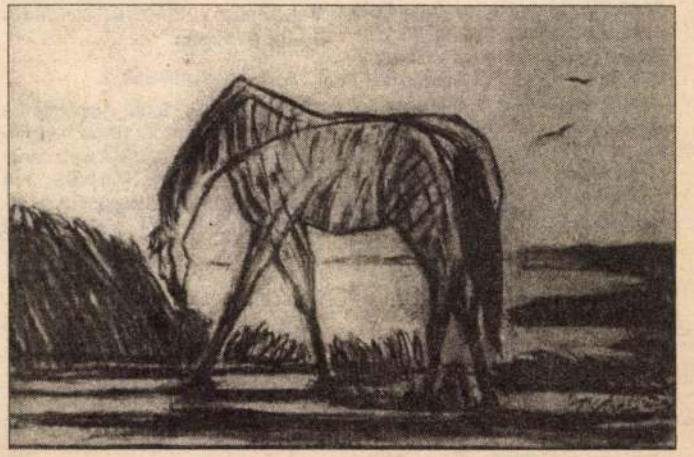

SZÁNTÓ János

Reggeli Bélyeg 1985. aug. 31.

kor. 17.45: Nyugodtan mondjatok nemet! – Maci Laci. 18.00: "Engedjétek hozzám!" 18.05: Válaszolunk... 18.10: Csellengők. 18.15: Üzlet. 18.30: Szerencsekerék. 19.00: Cadichon, avagy egy csacsi emlékiratai. 19.13: Múzsa. 19.30: Híradó. Időjárás. 20.05: Emlékezünk... 90 éve született Ráday Imre. 21.15: Panoráma. 21.50: Ártatlan áldozatok. 23.20: BBC-híradó. 23.40: Képújság.

BUDAPEST 2.

13.55: Képújság. 14.00: Parlamenti Napló. 15.00: Közvetítés a Parlament üléséről. 17.00: Műsorajánlat. Időjárás. 17.05: Jószomszédi csiki-csuki. 17.55: Műsorajánlat. Időjárás. 18.00: Körzeti híradók. 18.13: Magyarország ma. 18.45: Telesport. 19.00: Vác FC-Samsung–Csepel – Bajnoki labdarúgó-mérkőzés. 21.00: Kékpercek. 21.10: Mindent vagy semmit! 21.45: Híradó. 22.00: Objektív. 22.30: Időjárás. 22.35: Én, József Attila itt vagyok. 23.10: Arnold Schönberg: Verklarte Nacht Op. 4. (Megdicsőült éj).

DUNA TV

8.00: Képes krónika. 14.00: Lapozó. 14.15: Gazdakör (ism.). 15.00: Pufóka kalandja (ism.). 15.10: Cimbora – Tallózó (ism.). 16.05: Eszközhasználó állatok. 16.30: Harmónia (ism.). 17.00: Héléne és a fiúk – Francia ifjúsági tévéfilmsorozat. 17.30: Musti. Pili és Poli. Rumcájsz kalandjai. 18.00: Híradó. 18.15: Lovagias ügy. 19.30: Helikon. 20.00: Talpalatnyi zöld. 20.45: Esti kérdés. 21.00: Híradó. 21.15: Kiáltó szó a kisebbségi oktatásért. 22.00: Starting Business English. 22.20: Az elképzelt Grúzia. 23.50: Csoóri Sándor: Anyám szavai.

HBO

16.30: Tapsi Hapsi és vendégei. Bolondos dallamok. 17.30: Misi mókus kalandjai. 18.45: Túlélők. 20.20. Nagy szerda. 22.20. Tabuk nélkül.

Bennünk a pokol (ism.). 4.20: Filmesek magazinja. 4.35: Cagney és Lacey (ism.).

KEDD

BUDAPEST 1.

5.28: Műsorismertetés. 5.30: Gazdatévé. 5.50: Határtól határig. 6.00: Napkelte. 9.00: Tízórai. 9.05: Fekete Villám. Kanadai filmsorozat – 52/37. 9.30: Tízórai. Benne: 9.50: Játék. 10.00: Egészség, betegség. 10.45: Játék. 10.50: Hírek. Időjárás. 11.05: Váratlan utazás. Kanadai filmsorozat. 12.00: Déli harangszó. Időjárás. Hírek. 12.05: Telepakk. 12.35: Képújság. 14.40: Műsorismertetés. 14.45: Sorstársak. 15.00: Segítség! 15.15: Gyökerek. 16.00: Hírek. Időjárás. 16.05: Maholnap – Diákszótár Empátia (ism.). 16.30: Liszt Ferenc. 17.00: Kalendárium. 17.50: Életjel. 17.55: Katolikus krónika. 18.15: Üzlet. 18.30: Zsákbamacska. 19.00: A Ness család. Max és Móric. 19.13: Múzsa. 19.30: Híradó. 20.03: Telesport. 20.15: Jalna. Francia–kanadai tévéfilmsorozat – 16/5. 21.10: Stúdió '95. 21.55: Klipmix. 22.10: Nichetti háromszor. Rataplan. 23.40: BBC-híradó. 24.00: Képújság.

BUDAPEST 2.

8.55: Képújság. 9.00: Közvetítés a Parlament üléséről. 16.30: Műsorajánlat. Időjárás. 16.35: A waterlandi gyerekek, 13/2. 17.05: A Guldenburgok örröksége. NSZK tévéfilmsorozat, 13/8. (ism.). 17.50 Csízió. 17.55: Műsorajánlat. Időjárás. 18.00: Körzeti híradók. 18.13: Körzeti magazinok. 18.45: Tranzit. 19.20: Magnum. Amerikai bűnügyi filmsorozat. 20.15: Szó van róla. 21.00. Környezetünk hírei. 21.10: Mindent vagy semmit! 21.45: Híradó. 22.00: Objektív. 22.30: Időjárás. 22.35: TS – Sportvarázs.

20.15: Kettős bevétel. 21.15: Hanks felügyelő esetei. 22.15: Quincy. 23.15: Koschwitz-show. 24.00: RTL – Éjszakai hírek. 0.30: Cheers bár. 1.00: Borzasztó kedves család (ism.). 1.30: Arany lányok (ism.). 2.00: Barbel Schafer (ism.).

SAT 1

5.30: Németország ma reggel. 9.00: Cannon. 10.00: Fantázia-sziget. 11.00: Minden esetre Stefanie. 12.00: Szerelemhajó. 13.00: Falcon Crest. 14.00: Cagney és Lacey. 15.00: Őrszekerek. 16.00: Baywatch. 17.00: Kockáztass! 17.30: Regionális műsorok. 18.00: Mindent vagy semmit! 19.00: Hírek. 19.15: Sporthírek. 19.30 Szerencsekerék. 20.15: Schwartz közbelép. 21.15: Hunter. 22.15: Beckenbauer személyesen. 23.00: Spiegel TV – riport. 23.35: Különös gyilkosságok. 1.25. Őrszekerek (ism.). 2.15: Baywatch (ism.). 3.10: Cagney és Lacey (ism.). 4.00: Szerelemhajó (ism). 4.45: Cannon (ism.).

SZERDA

BUDAPEST 1.

5.28: Műsorismertetés. 5.30: Gazdatévé. 5.50: Határtól határig. 6.00: Napkelte. 9.00: Tízórai. 9.05: Fekete Villám. Kanadai filmsorozat, 52/38. 9.30: Tízórai. Benne: 9.50: Játék. 10.00: Gyerekszoba. 10.45: Játék. 10.50: Hírek. Időjárás. 11.10: Váratlan utazás. Kanadai filmsorozat, 13/5. (ism.). 12.00: Déli harangszó. Időjárás. Hírek. 12.05: Welcome to Hungary. 12.35: Telepakk. 13.05: Képújság. 15.10: Műsorismertetés. 15.15: Természet nyeregből. 16.00: Hírek. Időjárás. 16.05: Deutschlandspiegel. 16.25: Liszt Ferenc. 17.00: Oscar Junior. 17.15: Zenelánc. 17.20: Volt egyszer egy szerelem. 17.45: Útmutató. 18.15: Üzlet. 18.30: Zsákbamacska. 19.00: Noé és Nelli. A kockás fülű

7.35: Egymás közt (ism.). 8.05: A Springfield-sztori. 9.05: Kalifornia klán. 10.00. Gazdag és szép. 10.30: Hétköznapjaink. 11.00: Forró nyeremény. 11.30: Családi párbaj. 12.00: Déli magazin. 12.30: Arany lányok. 13.00: Gyilkosság a hobbija. 14.00: Barbel Schafer. 15.00: Ilona Christen. 16.00: Hans Meiser. 17.00: Jeopardy. 17.30: Egymás közt. 18.00: Borzasztó kedves család. 18.30: Sztármagazin. 18.45: Híradó. 19.10: Robbanékony. 19.40: Jó idők, rossz idők. 20.15: Összetört kép. 22.15: Stern TV. 23.15: Koschwitz-show. 24.00: RTL – Éjszakai hírek. 0.30: Cheers bár. 1.00: Borzasztó kedves család (ism.). 1.30: Arany lányok (ism.). 2.00: Barbel Schafer (ism.). 3.20: Ilona Christen (ism.). 4.10: Hans Meiser (ism.). 5.05: Robbanékony (ism.).

SAT 1

5.30: Németország ma reggel. 9.00: Cannon. 10.00: Fantázia-sziget. 11.00: Schwartz közbelép. 12.00: Szerelemhajó. 13.00: Falcon Crest.

MŰHOLDVEVŐK
16 000 Ft
Felszerelés, házhoz szállítás + 5000 Ft
Szeged, Petőfi S. sgt. 81/B.
Telefon: 62/313-113.
Tompai határtól 500 m-re.
Telefon: 77/351-948.

14.00: Cagney és Lacey. 15.00: Őrszekerek. 16.00: Baywatch. 17.00: Kockáztass! 17.30: Regionális műsorok. 18.00: Mindent vagy semmit! 19.00: Hírek. 19.15: Sporthírek. 19.30 Szerencsekerék. 20.15: Rex felügyelő. 21.15: Chicago Hope kórház. 22.15: Picket Fences. 23.15: Bye, bye, Vietnam! 0.50: Őrszekerek (ism.). 1.40: Hunter (ism.). 2.30: Bye, bye, Vietnam! (ism.). 4.00: Baywatch (ism.). 4.45: Cannon (ism.).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1973 NOV 17

Szántó Kis Mária

DÁS 1021

Szántó Kis Mária rajza

CSOKO

A kisasszondi magán

Micsoda rengeteg vette körül... És nemcsak a somogyi erdők véget nem érő vadona, de a politikai, gazdasági és társadalmi sötétség rengetege is... És líránknak mindmáig talán legérzékenyebb költője, a hafizi dalos gyalogolt és kocsizott ott e rengetegben. A szűrös betyárok, pandúrok és kanászok csárdás és makkos fenségesen szép és fenségesen kegyetlen zöld barlangjában vitt az útja Kisasszondig, ahol egyik legszebb költeményét, „A magánossághoz" címűt írta. Ott állt meg szekere azalatt a négy egyszerű dór oszlop alatt, amely a Sárközy udvarház kagylósdíszű homlokzatának háromszögű mezejét tartotta. Ott, ahol most állok, képzeletemben, ahol annyiszor álltam az ő életén és költészetének immár 185 éves különös sorsán tűnődve.

Elhanyagolt, kopár környezetű épület lett napjainkra ez a szép Csokonai emléképület. Ez az egykori erdei oázis — abban a 18—19. századi vadonban —, ahol ő a szépnemet nem az ékszerek ragyogásával, de hódítgatta dallal és csillogó verssel udvarolva... Mert ő volt e barlang sötétjében a reménykedő, a magányban is társra találó, a Balassi óta legszebbszavú poétánk. Ebben a zöld és zsíros sivatagban a Himfy hangú udvarlástól annyira elütő modorú és hangú, hafizi „kellemes poéta". Aki érzéki és ingerlő volt és nem nyájas, mint Kisfaludy Sándor. Erotikus és az érzékenységre adó, akinek udvarló szavaiba még a „F. Királyi Cenzúra" is belesimított. Első ilyen hangú, „A szép Jeanettékhoz" szóló költőnk, akinek a széptevése is tudatos volt. Hódításával, zsáner udvarlásával az irodalom-

asszonyságok között. Ott a puritán Debrecen sívó pusztaságain, amerre csak járt ez a magányos magyar Hafiz. Aki abban az érzékenységben reménykedett, mely nemcsak „a magános filemile" dalát érti és érzi meg, de majdan az ő és minden igaz költészet lényegét és jövendő sorsát is eligazítja...

— És elég érzékeny volt-e ez a 185 év a kisasszondi „magánosság", a Csokonai fogalmazású derűs és erőt adó magány, az „új dolgokat — s a semmiből világokat" teremtett Csokonai-költészet megértéséhez? — ... Vagy „magát magával biztatja" még tovább is ez a csurgói Apolló, aki egy országrész köznevelésének gondját vette a nyakába alig 27 évesen? Nyakába vette, mert ő legalább volt annyira az ész, mint a szív poétája... Sohasem kápráztatta el a képzelete annyira, hogy ne látta volna a természeti és a költői szépség mögött a vaskos valóságot és a honi irodalom célját. Az udvarlásban és a tanításban a csurgói és minden más iskolákban a lényeget jól látta. Hafizünk e magyar rengetegben már e dalaival nemcsak „kelet édes énekese", de irodalmat teremtő gyakorlati magyar elme volt. Művet, könyvet és hozzájuk olvasót teremtő. „A szép Jeanettek" fülén át és diákjain, a parlagi urak és asszonyságok udvarlásán túl, a gazdag mecénásokat is számon tartotta, akiknek adakozó névsorán és aranyain keresztül a nyomtatott betűt nézte. Akinek természete és szelleme „hasonló volt a tavaszhoz, mely mikor borongós is, játszik és terem"...

Így játszott, ilyen véresen ko-

Szántó József

1886 alföldi rajztanári képéből.

Ferképzomfoiskèvk

136. l.

T. 6412.

én és oldalában van a bástyák-
t vár, tövében jobbra a házak
ttért pedig hegyek képezik.
on:

ARTINSBERG.

8 cm.
corum, Hamburg 1684.

Szántó Klári grafikus M.D.K.

B.U.É.K. Anna — resp:

Bort, Burát, Bizességet. Bp. 1938, A Magyar Exlibrisgyűjtők .... kiadványai. VII.

Szántó Kis Mária

Arcot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 9.
XVI. évf. 37. sz. 10. lap.

Szántó Kis Mária

Mellképet ábrázoló rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 18.
XVI. évf. 47. sz. 11. lap.

Szántó Kis Mária

Férfi mellképet ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 17
XVII. évf. 46. sz. 6. lap.

Szántó Klári

rajzai a Tükör

1937. évf.-ban.

Szántó Klári

rajzai a Tükör 1938.
évf.-ban.

Effélét:

853

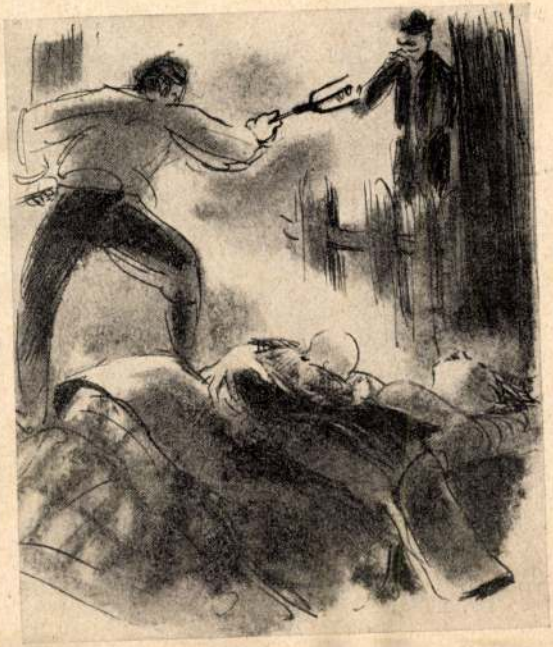

Szántó Klári

KERTÉSZ ERZSÉBET: **Kandi Bandi az állatkertben.** Szántó Klári rajzaival. 48 lap. Budapest, 1939

Kandi, a fürge majom és Bandi, a dörmögő mackó megszöknek a játékpolcról. Potyautasokként Pestre kerülnek, ahol meglátogatják az állatkertet. Itt meggyógyítják a beteg Zsiráf Zsófikát, mire 100 aranyat kapnak az igazgatótól. Nagy vendégséget csapnak a pénzen, s bár szívesen látnák őket tovább is az állatkertben, visszatérnek kis gazdájukhoz.

Magyar Kultúrszemle

1939. 8. f. 14. l.

Vasvármegyei Kultur-Egyesület

VI. 300, 301, 302.

Szántó Klári

wód.

Rosner Ung. Buchk

268. l.
290. l. képekkel.

Delhaes I.

rfi, Ei jobbra fordult an, ~~de~~ és balra tekint ve van ábrázolva. Hul-
ısza és hosszú szakálla ősz, szeme barna.
ros. Jelzése alól balra bekarczolt betük-

méretei 57.5: 43.7 cm.
ból (465-901)
~~[illegible]~~ (340-902-22.).

Szántó Klári

c.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937.112.c.

Szántó Klári

MAGYAR IPARMUVESZET

1934. 119. l

Reklámgrafika

Szántó Klári emlékkiállítása

SCHVARTZ FERENC
VILLANYSZERELŐMESTER
NYIRBÁTOR

Szántó Klári

Kertész Erzsébet: Gyönyörű nyár! Ifj. elb. Fenti rajzaival. Bpest, (1935) 8-r. 157 l.

Szántó Klára

exlibris-művész

Kalisz 1937.

Budapest II. Fő u. 52.

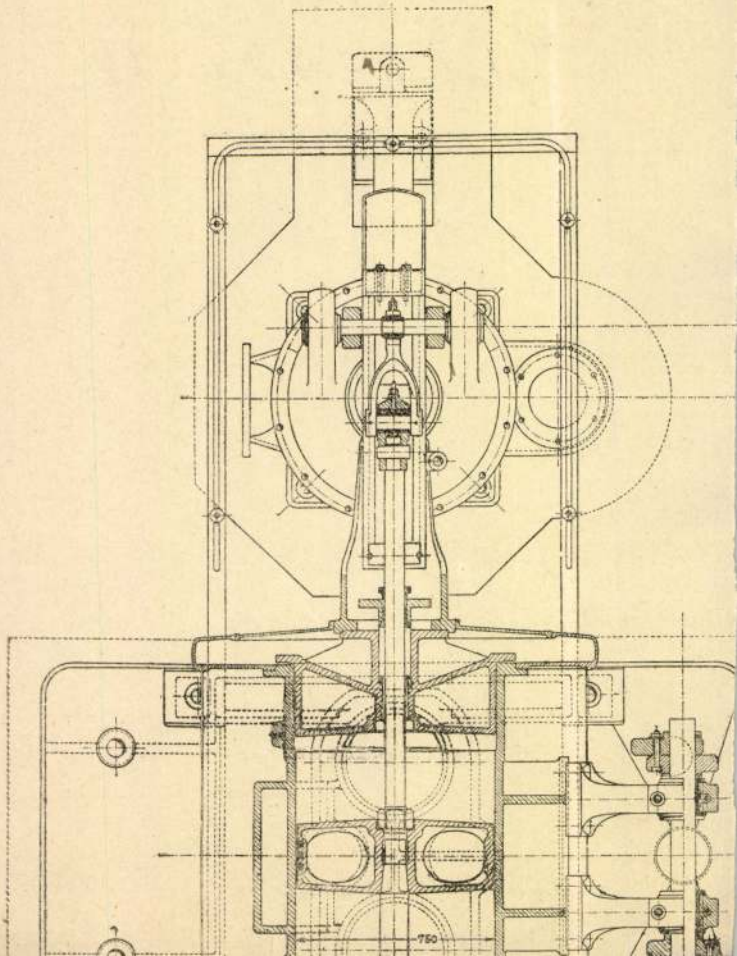
750

Szántó Klári

KERTÉSZ ERZSÉBET. Gyönyörű nyár! 3.80

Vakációzó vidám leánysereg és egy szeretetreméltó, aranyos kedélyű tanárnő boldog nyara a Mátra idillikus környezetében. Csupa derű ez a könyv, fiatal lányokról szól fiatal lányoknak, akik életük ragyogó szépségeit találják meg benne. Szántó Klári művészi rajzaival.

Franklin könyvéből

1937. dec.

Szántó Klári

KERTÉSZ ERZSÉBET. Gyönyörű nyár! 3.80

Vakációzó vidám leánysereg és egy szeretetreméltó, aranyos kedélyű tanárnő boldog nyara a Mátra idillikus környezetében. Csupa derű ez a könyv, fiatal lányokról szól fiatal lányoknak, akik életük ragyogó szépségeit találják meg benne. Szántó Klári művészi rajzaival. ..... 8.—

KIGYÓ-

gyul rögtön minden bajából, ha Ön is, mint annyi sokszázezer ember PALMA kaucsuksarkot visel. A testi felfrissülés uj emberré varázsolja.

1936. Karácsony Tomkins

A második Zs

Szűts

Az Uj Idők elbeszélés pályázatának g
igaz tö

Csa

Leányo

című kötetében az ő meleg humorá
kom

Kosáryné

Egy

új oldaláról mutatja be a **Filoména**
problémáját tárja fel ebbe

Terescsényi György ir

című parasztregényét, amely egy csa

rendeztem az adósságomat

irta: szentgyörgyi ferenc

Szántó Klári rajzaival

Azzal az őszinte vallomással kell kezdenem, hogy ezt a mindenki által határozottan elítélendő, könnyelmű lépést nem most követtem el. Nem, ilyen végzetes cselekedetre ma nem volnék képes. Hiányzik belőlem, — hogyis mondjam csak? — igen, a megfelelő mennyiségű energia. De húsz esztendővel ezelőtt megtettem. Húsz esztendővel ezelőtt, amikor Cvibakháza mezővárosban én voltam a világ legkisebb és legboldogtalanabb újságírója. Az újság, ahol akkoriban írói és hírlapírói tevékenységemet kifejtettem, a «Cvibakházi Harsona» volt, úgynevezett időszaki nyomdatermék.

Ketten csináltuk a «civilizációnak» emez «úttörőjét»; én és Csonth Arisztid, aki felelős szerkesztői minőségben működött a lapnál. Csonthról, mint magyar hírlapíróról, cvibakházi tartózkodásom alatt nem sikerült jóformán semmit megtudnom, a homálybaborult multjából is csupán annyit, hogy fiatalabb éveiben kántortanító volt, majd véletlenül nagyobb anyai örökséghez jutott, — volt az talán még ezer korona is! — és ezzel a pénzzel leutazott Pólába, a haditengerészekhez. Ott megkérdezte, hogy mennyibe kerül, ha valamelyik hajóágyúból egyet lőnek. Azt mondták ezer korona. Csonth leguberálta az ezer koronát és lövetett egyet. Másnap a pólai rendőrhatóság kötött útlevéllel toloncoltatta Cvibakházára Csonth Arisztidet, mert nem volt egy vasa se. Lehet, hogy ez nem volt igaz, de lehetséges az is, hogy ez a könnyelmű lépés sodorta az újságírás karjaiba.

A magam privát élete egyébként, azt mondhatnám, teljesen zajtalan volt Cvibakháza városában. Csak a hitelezőimmel volt némi baj. Különösen félévi ott tartózkodásom után, amikor számuk tekintélyesen megnövekedett.

Minden elsején libasorban álltak annak a lyuknak a bejárata előtt, amelyet Kudelka Vendel, lapunk tulajdonosa, nyomdásza és főszerkesztője engedett át lakásából a «szerkesztőség» céljaira. Hitelezőim, sajnos, mindig üres kézzel távoztak, és amíg a sötét lépcsőházban kibotorkáltak, egészen furcsa és különös szavakkal áldották a magyar sajtónak Cvibakházára hullatott szerény, de tehetséges munkását.

Egyik elsején aztán hozzám fordult Csonth Arisztid felelős szerkesztőm.

— Nézze, kolléga úr, — mondotta — ez így nem megy tovább. Maga ebben az ősi, nemes városban teljesen lejáratja a hírlapírói tekintélyt. Gondolja el, mit szólna hozzá Rákosi Jenő vagy Ferenc József, ha ezt megtudná.

Rákosi Jenőt még csak megértettem valahogy, de Ferenc Józseffel sehogyan sem jöttem tisztába. Hogy Ferenc József és a cvibakházi hírlapirodalom?! Nem, ezt nem értettem meg. Csonth azonban bővebben nem volt hajlandó megmagyarázni, én pedig nem mertem kérdezni. Utóvégre, mit lehet tudni, hátha van valami a dologban.

— Hát mit csináljak? — kérdeztem ijedten Csonthot.

— Rendezze az adósságát! — szólt Csonth erélyes hangon.

Egymásra néztünk. Én és Csonth. Nem szóltunk egy szót sem, de abban hangtalanul és némán is megegyeztünk, hogy ilyen súlyos problémával életünkben még nem találkoztunk. És ekkor — Cvibakházán először — elkezdtünk

Tükör 1935. május

HYPO

ondolkozni. Közös töprengésünknek az lett a
övetkezménye, hogy másnap kora reggel, míg
Kudelka Vendel aludt, bementem a nyomdába
s az inassal kiszedettem a következő sorokat:

«Uram! Adósságom rendezése céljából tisztelettel fölkérem, szíveskedjék engem holnap délután három órakor a «Cvibakházi Harsona» szerkesztőségében felkeresni.

A rendező.»

Kinyomattam, aláírásommal hitelesítettem és minden hitelezőm címére elküldtem egyet.

Másnap délután három órakor a szerkesztőség, a folyosók nyüzsögtek az emberektől. Volt, aki fekete szalonruhát vett föl erre az alkalomra és frissen volt borotválva. Amikor már úgy gondoltam, hogy együtt vannak valamennyien, fölálltam egy székre.

— Uraim! Igen tisztelt választópolgárok!— kezdtem el beszédemet. — A magyar nép mindig megmutatta, hogy jussát sohse hagyja.

— Ugy van! — dörögték.

— Ha a föld Isten kalapja, hazánk bokréta rajta.

— Éljen Kossuth Lajos — kiáltotta valaki s meglengette a kalapját felém. Odanéztem. A temetkezési vállalkozó volt.

— Disznó! — gondoltam magamban — ez is eljött, pedig ennek nem is tartozom.

Ezekután a bevezető sorok után mindenkinek ezébe nyomtam egy üres papírfecnit és felszólítottam őket, hogy írják rá, kinek-kinek menyivel tartozom és hitelesítsék azt becses névláírásukkal.

Megtörtént.

— Nos, uraim, — mondottam — ezeket a papiroskákat össze fogom most göngyölgetni és eledobom a papírkosárba. Minden elsején gyet kihúzunk belőle. És a sors, amelynek ezében vagyunk mindnyájan, eldönti minden lsején, hogy kit fizessek ki. Elfogadják-e ezt lojális indítványomat?

Eleinte hümmögött, mozgott a tábor, de át, — mindegyik abban bízva, hogy ő lesz az lső — elfogadta az indítványt. Megköszöntem zíves megjelenésüket, mire a fekete tömeg lassan ömpölyögni kezdett a kijárat felé. Útközben

eszükbe jutott, hogy csak március tizenötödikén szoktak ilyen szép számban együtt lenni, mire rázendítettek a Kossuth-nótára és ennek hangjai mellett oszoltak szét.

Igazán lélekemelő percek voltak . . .

A következő elsején megtörtént az első húzás. Kudelka cselédje volt a Sors és kihúzta a rőföskereskedő nevét, akinek tizenkét darab negyvenes duplagallér árával tartoztam. A másik hónapban a Korona-vendéglő főpincérére mosolygott rá a szerencse Kudelkáék cselédjének képében. Szóval, ha lassan is, de fogyott a dühös tábor.

Már kezdtem újabb adósságokon törni a fejemet, amikor hirtelen, váratlanul lecsapott a mennykő. Éppen nyár volt és a «Cvibakházi Harsona» válságokkal küzdött. Kudelka szitkozódott, káromkodott, amíg végre ezt is megúnta és egy napon kijelentette előttünk, hogy nem hajlandó tovább azt a sok bődületes marhaságot kinyomatni, amit mi összefirkálunk. Szóval kidobott bennünket. Hogy Csonth mit kapott végkielégítésül, nem tudom. Nekem öt forintot adott. Csonth később egy forintot kölcsönkért tőlem azzal, hogy úgyis új életet kezdek, az új élet megkezdéséhez pedig jobb, ha minél kevesebb pénzzel indul az ember. Egyébként becsületszavát adta, hogy amint szükségem lesz erre a jelentéktelen összegre, azonnal megfizeti. Kudelka a búcsúzásnál még kezembe nyomta a «Cvibakházi Harsona» első és egyben utolsó évfolyamának egyik bekötött példányát.

— A szép idők emlékére, — mondotta és könnyek csillogtak a szemében.

Amikor a «Cvibakházi Harsoná»-t a hónom alá akartam csapni, Kudelka megragadta a kezemet.

— Várjon, — mondotta. — Valami dedikációt írok bele.

Kudelka leült az asztalhoz, belemártotta a tollat a tintába és várt. Sokáig várt, velem együtt, de nem jutott eszébe semmi. Aztán egyszerre csak fölragyogott az arca, újra mártott és írt. Elég lassan, de azért leírta, amit akart. Amikor készen lett, visszaadta a «Cvibakházi Harsoná»-t.

— Olvassa el, — mondotta diadalittasan. Elolvastam. Ez volt beleírva:

«Hős vértől pirosult gyásztér sóhajtva köszöntlek, nemzeti nagy létünk nagy temetője Mohács. Kudelka Vendel főszerkesztő».

Nem mertem mindjárt fölnézni Kudelkára.

Szántó Klára

— Nna? — kérdezte. — Úgye szép?

— Nagyon szép. Nem is tudtam, hogy Kudelka úr verseket is szokott írni.

Kudelka legyintett a kezével, mint akinek smarn az ilyen dolog, de közben, azt hiszem, címeres ökörnek tartotta volt munkatársát.

Kudelka elbúcsúzása után ketten maradtunk Csonthtal.

— Kolléga úr, hova megy? — kérdeztem tőle.

Csonth fölényesen felelte:

— A Reisinger birtokára botosispánnak. És csak az irodalomnak fogok élni. Az újságírás tönkreteszi a tehetségeket.

Nekem a hitelezőim jutottak az eszembe. Aggodalmaimat közöltem Csonthtal is.

— Tudja mit, — mondotta — maga legokosabban teszi, ha meghal.

Ránéztem.

— Lőjem főbe magamat?

— Fenét. Csak úgy. Haljon meg. Halottakon nem lehet behajtani egy garast sem.

Amikor még mindig nem értettem, akkor megmagyarázta. Hogy ma éjszaka, a sötétség leple alatt, szökjem meg. Ne a cvibakházi állomáson szálljak föl a vonatra, hanem gyalogoljak el a legközelebbi faluba és onnan induljak utamra. Cvibakházán holnap már tudni fogják, hogy a «Cvibakházi Harsona» elnémult. A hitelezők keresni fognak. Ő majd azt mondja, hogy felutaztam Pestre, hogy új konzorciumot hozzak össze a «Cvibakházi Harsona» feltámasztásához. Két nap mulva küldjek «Budapesti szálló szobapincére» aláírással egy táviratot, amelyben közöljem, hogy a «Cvibakházi Harsona» illusztris munkatársa váratlanul meghalt. Ő majd ezt a fájdalmas hírt közölni fogja azokkal, akiket illet.

Ennyi leleményességre nem voltam elkészülve. Könnyes szemekkel borultam Csonth Arisztid botosispán nyakába.

És éjszaka, amikor már Cvibakháza jóízűen aludt, elindultam meghalni. A balkezemben boldogult önkéntességemből megmaradt katonaládámat lóbáztam, a jobb hónom alatt pedig a «Cvibakházi Harsona» első és egyben utolsó évfolyamának Kudelka dedikációjával ellátott kötött példányát szorongattam. Alig hagytam el Cvibakházát, a város végén meztelen cigánygyerekek rohantak meg. Könyörögtek, rimánkodtak, ordítoztak. Valamennyinek pénz kellett. Pénz, amiből széles e nagy világon akkor is

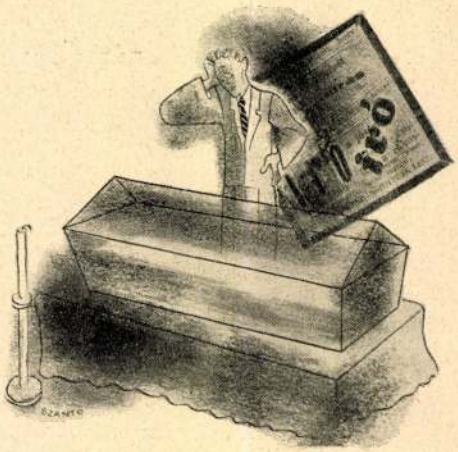

és azután is talán nekem volt a legkevesebb. Nagyon dühös lettem az előttem ficánkoló cigánya csemetékre és dühömben közéjük vágtam a «Cvibakházi Harsona» dedikációs példányát.

— Hadd terjedjen a kultúra — gondoltam — a sátoros cigányok között is.

... Hét kilométert gyalogoltam ezen az éjszakán, amíg vonatra ülhettem. Másnap Budapesten voltam, két nap mulva pedig, ahogyan Csonthtal megbeszéltem, útnak indítottam a táviratot. Hogy a Cvibakházi Harsona» tehetséges és ifjú munkatársa váratlanul és gyászosan elhúnyt.

— Az adósságom tehát rendezve van, — nyugtattam meg magamat.

És még volt öt koronám. Néhány napig futotta belőle, de azért, amikor az utolsó koronámat váltottam fel, megrökönyödtem. Ekkor eszembe jutott Csonth és a kölcsönadott forintom. Nyomban levelet írtam. Nagyon udvarias hangon figyelmeztettem az ígéretére és élénk színekkel ecseteltem azt a tövises utat, amelyet a magyar sajtó egyik szerény tagjának napról napra meg kell járnia. Hogy meg ne sértődjék, kívül a borítékra nem azt írtam: botosispán, hanem: helyettes földbirtokos.

Két nap mulva megjött, nem a pénz — hanem a válasz. A levélnek csak utolsó sorát iktatom ide. Ez így szólt: «... Jegyezze meg magának, fiatal barátom, hogy a halottak nem zavarják az élők nyugalmát. Maga pedig halott. A halott pedig fogja be a száját.»

Igaza van. Azóta, mint jólnevelt halotthoz illik, hallgatok.

SÖTÉT FELHŐK...

Írta KÓSA LAJOS

Sötét felhők sötét árnya lelken és városon,
Agyunkhoz a múlás réme most némán átoson.
Homályosak az ablakok, mint vénember szeme.
Tükörbe néz a nyári nő: «Vajjon még tetszem-e?...»
Minden kis fény riadva fut és gyorsan alkonyul.
Valahol rőt mezők felett varjúsereg vonul.
Nyirkos, hideg eső szemel: az élet sírva-sír
S szegényes kis szobánk olyan, akár a kriptasír...

VELENCE

FOTO SZABÓ LAJOS ÚJPEST
(Rolleiflex-felvétel)

felnevetni az örömtől, olyan nyugodt, tiszta, kedves az egész.

Akkoriban még játszott a Várszínház s bájos kis színésznők járogattak fel a siklón. Az előadások szünetei közben a színház előtt tekintélyes, derék budai polgárok dohányoztak. Szívükben a családfő kötelességtudása tusakodott a kis színésznők édes ifjúságának csábjaival. Kár, hogy megszűnt az a kis színház, ez a finom kis budai ékszer.

S a Mátyás-templom! Régi királyaink, régi dicsőségünk gyönyörű, gótikus emléke. Mintha szárnyaló kiáltás lenne az égi magasságok felé a nyári, kacagó nap alatt. Csak úgy ömlik rá a sugárözön s a villanó fények hangtalan pendüléssel csapódnak egymáshoz, míg zuhognak lefelé az égi létrán. Előtte galambok sétálnak pipiskedve, s könyörületes kezek mindig szórnak ennivalót a jámboraknak. Oly szelídek, hogy nem repülnek el, csak kényeskedve elsietnek az ember lába előtt.

Hát az öreg Russwurm patinás multjával s antik berendezésével?! Hány szerelmes suttogást őriznek ódon falai s hány égő tekintet kereste egymást kis szobájában? Édességük mellett elbújhatnak a csábítóan kirakott sütemények.

És a Bástya-sétány? Hát nem gyönyörű? Finom kis palotái felsorakoznak egymás mellé s lepillantanak a budai hegyek pompás koszorújára. Hogy sugároznak, hogy ragyognak ezek a hegyek az őszi nap szelíd fényében, mikor néha önkénytelenül is olyan nehéz lesz az ember szíve, míg a szendergő, rozsdásodni kezdő gesztenyefák alatt sétál s testvérének érzi a lehullott levelet.

Hogy is mondja a nagy költő?

«Hideg homály borul szivünkre nemsokára:
Tünő nyarunk tüze, ég veled, büszke fény!»

Ó, jaj! az ifjúság a legcsalfább szerető.

Erre sétáltunk mi Angélával. Édes bolondságokról beszélgettünk, s mikor el kellett válnunk, mindig nehéz volt a szívünk.

Egy téli estén, mikor a finom köd fehér tejében úszott fenn a hold s a csillagok fázva dideregtek, József főhercegék kertje mellett mentünk lefelé. A fenyőfák és a bokrok szikráztak a zuzmara ékszerétől. Karácsony szent ünnepe közeledett. Angéla hirtelen kivonta karját a karomból s gyermeki örömmel kiáltott fel:

— Istenem, milyen szépek, mint a karácsonyfák! — s tapsolt a kezeivel.

Aztán hirtelen elszomorodott s én jól tudtam, hogy hazagondol, az otthoni karácsonyfára, amit nem láthat meg, mert nem kapott szabadságot.

Abban a pillanatban nagyon szerettem. Megfogtam a két karját s fagytól kipirult arcába néztem s ragyogó szemeibe, amelyekben szégyenkező könnyek bujkáltak. Kis kalapja alól kiszabadult szőke fürtjeire rárakódott a zuzmara, s Angéla olyan volt, mintha hirtelen megőszült volna.

Éreztem, amint halkan remeg a karjaimban, s szép, piros szája úgy közeledett felém, mint az üdvösség hajója.

Már lehúnytam a szemeimet az egyetlen perc varázsa előtt, mikor Angéla hirtelen kiragadta magát a kábulatból s erőszakosan hátradobta a fejét.

— Ne, nem szabad — suttogta s fátyolos szemeinek rémült könyörgését éreztem az arcomon.

Nem tudom, mi volt velem akkor, de nem csókoltam meg . . . soha.

Szótlanul, zavartan mentünk hazafelé s a hangunk remegett, mikor elbúcsúztunk.

Aztán hosszú, hosszú ideig nagyon beteg voltam. Mikor egy szép tavaszi napon soványan, összetörten felmentem a hivatalába, hogy lássam, keserű hír fogadott. Angéla elment, hazament . . . örökre. Le kellett ülnöm egy székre s a homlokomról a verejtéket törölgettem. Elsápadt előttem az előbb még oly ragyogó világ.

Soha többé nem láttam. Csak egyszer hallottam még róla. Mondták, hogy férjhezment és most boldog asszony.

zetközi szervezetekről, amelyeknek munkásságát figyelemmel kísérik és támogatják. Különösen kivette részét ez a szervezet a kínai közoktatásügy újjászervezéséből és érdekes tanulmányt folytatott a latin betűknek a cirill, a török, a kínai, japán és egyéb keleti betűk helyett való alkalmazása tekintetében; külön bizottságot szervezett a népművészet és a népzene tanulmányozására; tervbe vette a levéltári terminológia egységesítését; megszervezte a nagy tudományos múzeumok bizottságát; eredményeket ért el a szerzői jog védelme terén, egyszóval: a szellemi élet legkülönbözőbb területein igyekszik érintkezést biztosítani a különböző népek intézményei és prominens képviselői között, amit igen megkönnyít az, hogy lehetővé teszi a különböző országok tudományos, irodalmi és művészeti képviselőinek minél többször való személyes találkozását.

Ennek a célnak a szolgálatában áll különösen az irodalmi és művészeti albizottság, amelynek feladata nemcsak az irodalmi és művészeti kapcsolatok technikai kiépítése, hanem általában: törődni az emberi kultúra jövőjével. Ennek a bizottságnak elnöke Paul Valéry, a francia Akadémia tagja s tagjai: Bartók Béla, a csehszlovák Capek drámaíró, Henry Focillon, a Sorbonne művészettörténelmi professzora, Salvador de Madariaga spanyol államférfi és az oxfordi egyetemen a spanyol irodalom tanára, Thomas Mann, Hugo Ojetti olasz író, Vacarescu Helén román írónő és még néhány nálunk kevésbbé ismert név.

*

Első ízben 1932. májusában Frankfurtban ült össze először ez a bizottság nagyszabású Goethe-emlékünnepségre, amelyen Goethének áldoztak franciák, spanyolok, skandinávok és a tengerentúli államok kiküldöttei egyaránt, három napon át tartó előadássorozatban. 1933. májusában a spanyol kormány meghívására Madridban ültek össze Mme Curie-Sklodowska elnöklése alatt a kultúra jövőjéről tárgyalni (L'avenir de la Cultur), magas szárnyalású beszédeket mondva a kultúráról, mint az egyénnek, a nemzetnek és az egész emberiségnek előbbrevivőjéről. Még ugyanez év októberében Párisban folytatták a vitát az európai szellem jövője (L'avenir de l'Esprit européen) címmel Paul Valéry elnöklésével, amelyen magyar részről Teleki Pál gróf vett részt. Ezek az értekezletek, mint ahogyan de Monzie francia nevelésügyi miniszter mondotta, abból a szükségletből fakadtak, hogy megint helyre kell állítani az érintkezést a tisztán szellemi erők között, amelyek újból követelik helyüket és szerepüket a nemzetek közötti életben. 1934. júliusában az olasz kormány meghívására Velencében «a művészetek és a valóság — a művészet és az állam» címmel tartott vitaülésre jöttek össze az eddigieknél jóval népesebb számban, ahol Magyarországot Bartók Béla, Gerevich Tibor és Zilahy Lajos képviselték.

*

Június 8-án a magyar parlament delegációs termében fog összeülni a legközelebbi értekezlet («entretien»), amelyen Paul Valéry, illetőleg Teleki Pál gróf elnöklésével harminc külföldi kitűnőség fog beszélni a humanisztikus tudományok szerepéről a modern korban címmel (Le Rôle des humanités dans le monde contemporain). Négy napon át tartó üléseken fogják megvilágítani a különböző kultúrkörök képviselői azt a problémát, hogy a mai ember kialakításában milyen szerepe lehet még a tiszta szellemiségtudományának.

Még nem tudjuk, mit fognak mondani a tizenöt országból összejövő kiküldöttek, csak annyi bizonyos, hogy éppen ennek a témának megtárgyalására jó helyet választott a Népszövetség, amikor a római pannonkultúra nyomába lépő magyar művelődés színhelyére jönnek, ahol ezeréves, folyton fejlődő kultúrának eredményeivel fognak találkozni, olyan kultúrával, amely Kelet és Nyugat érintkezési vonalában mozgalmas határállomást jelent a Nyugatról érkezőknek és az innét Keletre indulóknak.

Szeretnők hinni, hogy a külföld tudományos és irodalmi életének kitűnő képviselői azzal a felismeréssel térnek vissza hazájukba, hogy a Duna-Tisza mentén a sajátos magyar kultúra mindenben egyenértékű a nagy nyugati népekével, mert bár ősi faji adottságokból virágzott ki, de a századok folyamán bőven öntözte Pannonia kultúrájának virágos kertjét sok nagyszerű külföldi szellemi áramlat is.

Paul Valéry, a Szellemi Együttműködés irodalmi és művészeti bizottságának elnöke

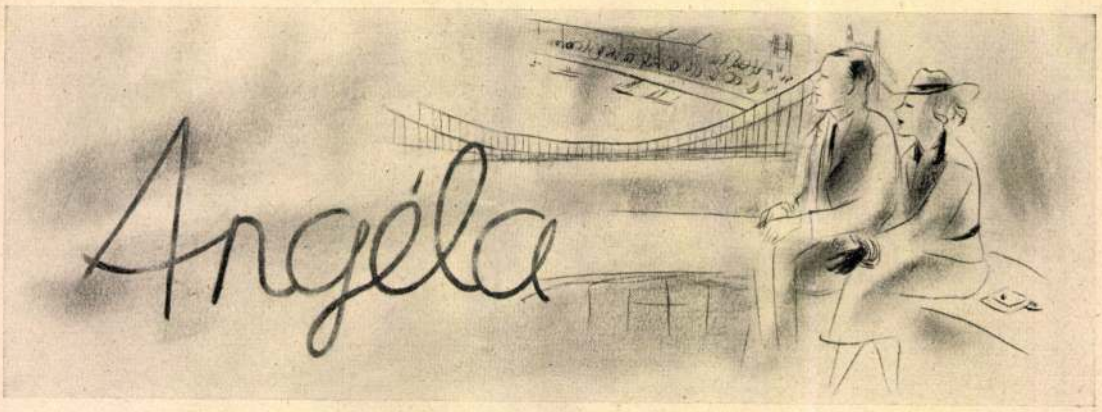

Szántó Klári rajzaival

Írta KOMJÁTHY ALADÁR

Hány éve is, hogy nem láttam már? Egy, kettő, három, négy . . . Nem, nem számolom tovább. Oly sebesen repül az idő s oly rémítő gyorsan szaporodnak az emlékek.

Szerettem? Nem tudom. Talán. Akkor mindenesetre nagyon kedves valaki volt nekem. Pedig nem volt a legszebb, de volt benne valami végtelenül vonzó és bájos. Gondolataim néha ellenállhatatlanul visszaszállnak hozzá a feledés ködén át.

Régen volt, jó pár esztendővel legényebb voltam mai mivoltomnál, s kedves szőkesége olykor mégis úgy felragyog a visszahozhatatlan multból, mint az ifjúkor némely gyönyörű tavaszi délutánjának feledhetetlen emléke.

Budára járt hivatalba s ott is lakott valahol a szép Krisztinában. A szülei messze laktak, délen, abban a városban, ahonnan egykor magyar hajók indultak a távol tengerekre. Szegények voltak. Sok gyerek sorakozott az asztal körül, s így elengedték Angélát a nagy, idegen városba pénzt keresni, családot tehermentesíteni. Bizonyára nehéz szívvel, mert hát Istenem, fiatalság: bolondság s oly gonoszak az emberek. A jó édesanya ajkáról valószínűleg nem egy szeretetteljes tanács hangzott el s talán komolyabb figyelmeztetés is. De Angéla vigyázott magára.

Délelőtt az egyik hivatalban keresett pénzt, délután a másikban: édes, kis gépírókisasszony, amilyenből olyan sokezer szalad reggelente a munkája után ebben a mi nagy városunkban, s Istenem, milyen helyesek, milyen kedvesek, milyen drágák!

Mikor délután néha felmentem a budai hivatalába, legtöbbnyire valami kézimunkával foglalkozott. Véletlenül derék, jó hivatal volt ez, keveset kellett dolgozni. Ilyen hivatal ma már nincsen, legalább is gépírókisasszonyok számára.

— Jó estét, Angéla — köszöntem. — Mit csinál?

A lámpa fényköréből rámemelte kék szemeit, s amint az arca árnyékba borult, egyszerre aludt ki szemeinek s hajának ragyogása. Csak a fogai csillogtak, amint mosolygott. Örült a jövetelemnek.

Pajkosan válaszolt.

— Hát nem látja? Kézimunkát — a kelengyémet.

Az aranyszőke fej ismét az öltések fölé hajolt, csak a szeme sarkából lesett huncutul, haragszom-e?

— Úgy látszik, nagyon sürgős ez a munka — csörrentem meg zordonan.

Megint rámnézett s alig tudta visszafojtani a kitörni készülő kacagást.

— Hát persze — mondta kuncogva s lehajtotta a fejét. — Tegnap délután is egy igazi, valódi, vérbeli herceg jött el értem aranybatáron.

— No és? — kérdeztem mogorván.

— Nem mentem el — válaszolta suttogva, s tiszta tekintete végigsimította az arcomat. Szemei, haja sugároztak s az ajka édes, piros volt.

Megmelegedett a szívem.

— Jó, jó — mondtam megenyhülten. — Az a kérdés, mikor jöhet el innen? Sétálni szeretnék.

Már megint pajkos gyerekké változott.

— Azt nem tudom megmondani — hecceldött. — Amint végzek a munkával.

— Melyik munkájával? — fortyantam fel. — Ezzel a hímzéssel itt? Különben is nem járja, hogy maga a hivatalában ezzel foglalkozik.

— Remélem, nem fog feljelenteni — nevetett halkan. — A kelengye ugyan nagyon sürgős, — s a mosoly úgy bujkált az arcán, mint a napsugár a lombok közt — de látja, úgy megijesztett, hogy most nem merem tovább folytatni. Ilyen rossz ember maga.

És így mentünk el sétálni.

Budán, mindig csak Budán! Szeretitek-e Budát? Én imádom!

Milyen előkelő, milyen finom, milyen diszkrét a Szent György-tér, a miniszterelnökség régi, nemes épülete, a királyi lak, József főherceg palotája. A finom kavics ropog az ember talpa alatt, s mikor estenden a hold fehéren ragyog a budai hegyek felett, szinte szeretnénk

Tükör 1936. június

MDK

Szántó Klári

Résztvett a Györgyi Kálmán emlékkiállitáson.

Reiter László: Könyvművészet a Györgyi Kálmán emlékkiállitáson.

MI.1934. 87,88.l.

Szántó Klári MDK

Jaschik Álmos tanitvanya. Résztvett a tanitvanyok müveiből J. által rendezett kiallitason.

Müvészet

Ujság 1927 április 24. 17 l.

ei, hogy lakatlanul hagyják. A területet bíró bojók hasztalan rejtőztek a hegyvidék rengeteg eibe, a római fegyverek mindenütt nyomukra találtak. E
pes t
kor, r
sító ú
T
v. Na
délny
ből á
variáb
E
a Tih
tartot
keres
Zalae
Bakor
falu)
H
népe
felira

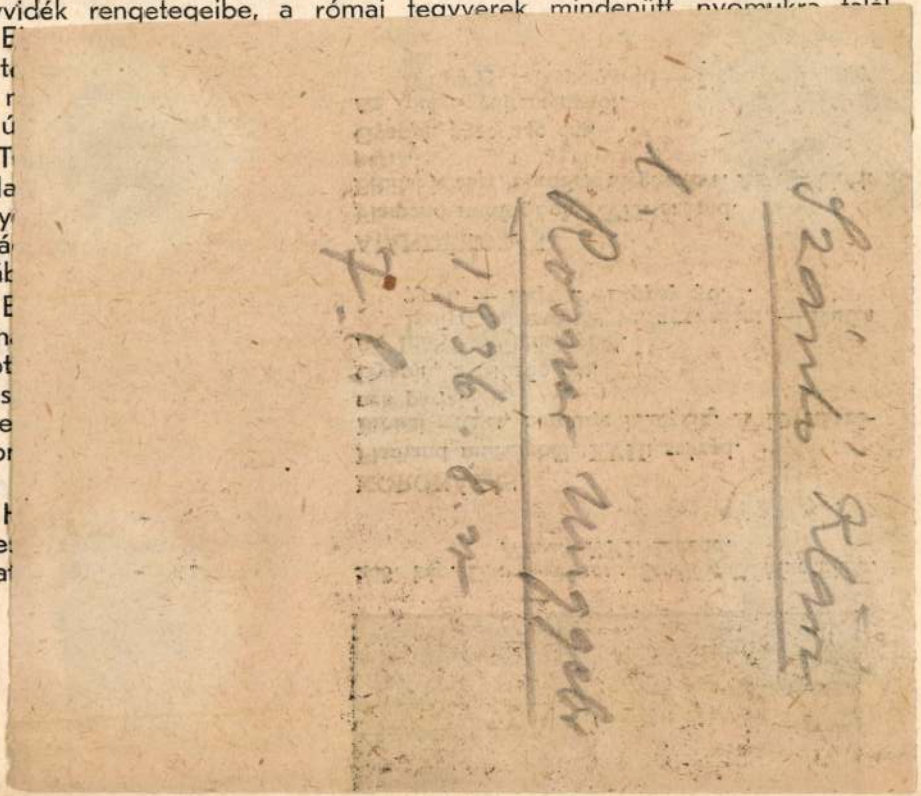

tára, alkonyi felhőzetre, rovar járásra, levél állásra alapított időjárási megfigyelései szinte bámulatosak.

És ugyanilyen bámulatos a bakonyi, általában a balatonmenti pásztornép művészete is. Izlését, ügyességét, képzelőtehetségét, a diszítőformák iránti különös érzékét, teremtő erejét, mindennapi eszközeinek művészi szépsége igazolja.

Mestere a fafaragásnak. Faragó művészetének legkedveltebb anyaga a kecskerágító és iharfa. Som, vadalma, vagy szilvafából készül a jóféle pásztorbüngő. Kőrisből, búsfenyőből, cseresznyéből, szagosmeggyből, sörgye és bangitafából a pipaszár. Piros szilvából az ostor-, gyertyánból a fejszenyél. Jóféle bükkből a tükrös, kotyogós, és kerek sótartó.

Főszerszáma a magacsinálta fanyelü bizsok, — budlibicska — melylyel csodadolgokat művel. Igy a botján, pipaszárán, kanászbaltáján, sótartóján, kürtjén, ostorán, tarisznyáján, dohányzacskóján olyan kifogyhatatlan gazdasággal düskál az ősmagyar ornamentika pazar diszítőkedve, amivel más nemzetek pásztornépeinél alig találkozunk.

Megfigyeli az erdei madarak, rovarok életét. A fü, fa növését, virág fejlődését és csodadolgokat tud róluk beszélni. Meséiben, mondáiban, nótáiban kifogyhatatlan. Ezeknek nemcsak egyszerü elmondója, hanem olykor új mesének, új nótának is a kitalálója.

*

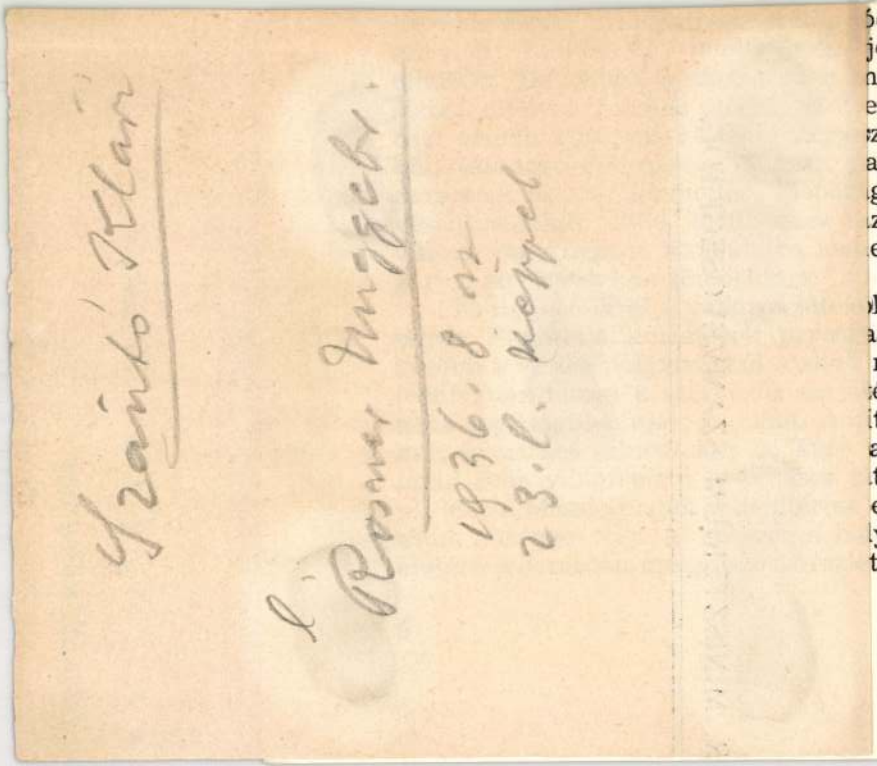

dva mint mimusok,
joculatorok tengették
ár együtt voltak a
ezermesterek és bohó-
ztői: szökött katonák-
apokból összeverődött
gó, komédiás és bű-
z alakulatok azután
ek, letelepednek, pol-

k szereplőinek kérdé-
a, majd növendékeik,
műkedvelő társulatok
ékosok, akik azonban
tett csoportokból ala-
az úton kerül azután
tékokba. A passiókba
előtti életéből realisz-
y, meg a kor polgári
tek.

A keresztény Európa színházának kialakulása folyamán úgy tűnik látszólag a középkoron át, mintha az ókori színházzal első időkben megnyilatkozó éles szembefordulás megszakított volna minden közösséget, továbbélő antik hatást. Az új vallásos kultuszból új drámaiság alapjai bontakoznak ki. A liturgiának, a szertartásoknak voltak egyre bővülő, párbeszédessé váló részei, melyeket először váltakozó kórusok, majd az azokból kiváló szólóhangok énekeltek a klasszikus, gregoriántól eltérő bizáncias, koloraturás dallamon. Amint az énekes papság meg is mozdul, a szövegeket már játszani kezdték. A húsvéti és karácsonyi ünnepkör szertartásaiban vannak ilyen megjelenítésre, különösen is alkalmas részek, melyek a X—XI. században a vallásos játékok kikristályosodó magjának tekinthetők. A sankt-galleni Tuotilonak tulajdonítják a húsvéti Quem queritis... (Kit kerestek...) trópus szerzőségét, melyben az eltemetett Krisztust kereső három Mária és a feltámadást hírdető angyal párbeszéde kap verses formát. Megjátszására vonatkozó utasítások viszont egy X. századi angol szövegben maradtak fent. Ehhez hasonlóan körül-belül

e r G y u l a Urnak,
z. biz. Elnökének

Szántó Klári

Ernst-múzeum színpadművészeti kiállításán szerepelt.

Pesti Napló 932. II. 21.

Szántó Klára

Ernst-múzeumban rendezett

színpadművészeti kiállításon

színpadterveivel részvett.

P.H. 932. II. 21.

Szántó Klára

Szinpadművészeti kiállitás.

Az Ernst-muzeum csarnokában és két külön termében *J schik Álmos* növendékei bemutatják azokat a szinpadterveiket, amelyeket a Goethe századforduló alkalmából Frankfurtban és Münchenben rendezendő kiállitásra küldenek. Dr. *Németh Antal* rendezői elképzelései szerint *Szántó Klára*, *Országh Erzsi*, *Hauswirth Magda*, *Stauber Rózsi*, *Hirschler Éva*, *Békeffi Endre*, *Fóthy F. Erzsébet*, *Deutsch Lilly*, *Holéczy Éta*, *Bokor Klára*, *Kemény Lili*, *Benedek Kata*, *Puskás Anikó* és *Máday Grete* tervezték és valósitották meg ezeket a mesteri kis Goethe szinpadokat, amelyek büszkeségére fognak szolgálni Németországban a magyar szinpadművészetnek.

PH.932.II.21.

Szántó Klári

Ernst-múzeumban rendezett kiállításon színpadterveivel, maszk,- és kosztümrajzaival szerepelt.

MO. 932. II. 21.

Szántó Klára

Ernst-múzeum elöcsarnokában rendezett színpadművészeti tervgyüjtemény kiállításon részvett.

EK. 932.II.20.

MUSEUM

Kunstgewerbe

Berlin, den 26. Mai 1911.

Kunstgewerbemuseum

Prinz Albrechtstraße 7.

Fernsprecher: Amt Zentrum No. 9460.

Bahnstation: Potsdamer Bahnhof.

Straßenbahnlinien: 1. mit Umsteigekarte, der Linien 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Hand-Bibliothek.

Prof. Dr. Pazaurek

Stuttgart, Schloßstr. 70.

ERSEMANN
UND ANTIQUAR

Leipzig, am 26. Mai 1911.

Königstrasse 29.

ssion für Ungarn,
useum,
on F o r s t e r ,
B u d a p e s t .

l ds. J. mir gestattet, der Landes-

Szántó Klára

I.

Magy. Ipam

1938-203. l.

helyett.) — Gerevich PA, 243—244. l. (Id. Jan Brueghel.)

SCHALKEN, GOTTFRIED (holland festő, 1643—1706)

Fáklyát fúvó gyerek

Fa, olaj, 16×12 cm.

Simor prímás vásárolta a brünni Volavy-gyűjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 285. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Fáklyát fúvó gyerek

Fa, olaj, 16×12 cm.

Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—Lippay 56. l.

SEGHERS, DANIEL (flamand festő, 1590—1661.)

Angyali üdvözlet virágkeretben (133. kép)

Réz, olaj, egyenként 53·5×40 cm.

Szántóffy Antal esztergomi kanonok hagyatékából.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki kép-

Szántó Klári

Illusztrációkkal szerepelt, Jaschik Álmos tanitványainak az Iparműv.Társ. helyiségeiben rend.kiáll.-án.

N.U.930.V.15.

Szántó Klári

Jaschik Álmos tanítványa

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Tanulat palotá-
jában nyílik meg Jaschik Álmos tanár nö-
vendékeinek kiállítása, melyen árúművészeti
objektum tervei szerepelnek.

Magyarság, 1927 ápr. 24.

Charlotte Klein

Szántó Klári

Grafikai munkái az Iparműv. Társ. kiáll.-án.

Ujság, 934. V. 18.

Szántó Klári, grafikus 1934

Kertész Erzsébet: Gyöngyösü nyár!
c. könyvét illusztrálta.

–: Az ifjúság bizodalmáról 9

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-12.

Szántó Klári
úgyes, ötletes növendéke a Jaschik-
iskolának.

(e. a.)
Grafikai növendékkiállítás az Iparműv.
Társulatban (Andrássy út 69.)
Ujság. 931. X. 11.

Szántó Klári

különösen kiválik a nyolc Jaschik grafikus tanulmány közül.

Jaschik-tanulmányok kiállítása.

(Tgs. m. Társulat, Andrássy út 69.)

N. U. 931. X. 18.

MDK

Szántó Klára

Jaschik Almos tanitvanya, Igyatok tejet c. plakátja, a tanara altal rend.kiall.-on.

Reklámélet, 1930.5.sz. 17.1.

MDK.

Szántó Klári

1932. Jaschik Á.nál szinpadmüvészetet tanult.

Ernst Muz. 126.sz. kiáll.

MDK

Szántó Klári

Jaschik Almos növendéke, művével szerepelt az árumüvészeti kiállitáson, melyet Jaschik növendékeinek munkáiból rendezett.

(e.a.): Árumüvészeti kiállitás.

Ujság, 1927.ápr.24.

TDK

Szántó Klára graf.,ip.-m.

márkajelü csomagolóterve tünt fel.

Rosner Károly:Reklámgrafika.- MIP.1934. 94.-96.l.

Az IpM.Társ. kiáll.-a.

M.D.K.

Szántó Kovács János

Festőművész.

havas: A hét kiállitásai.

Népszava 1959. dec. 10. 4.old. 290.szám.

Szántó Klári, grafikus MDK

Kertész Erzsébet: Gyöngyösi
nyár c. könyvét illusztrálta.

–: Az ifjúság birodalmából 9.

A Könyv, Bp. 1935. nov.–dec. f 11/11-12

... a város ... *építési munkái.*

Heresi Hírlap

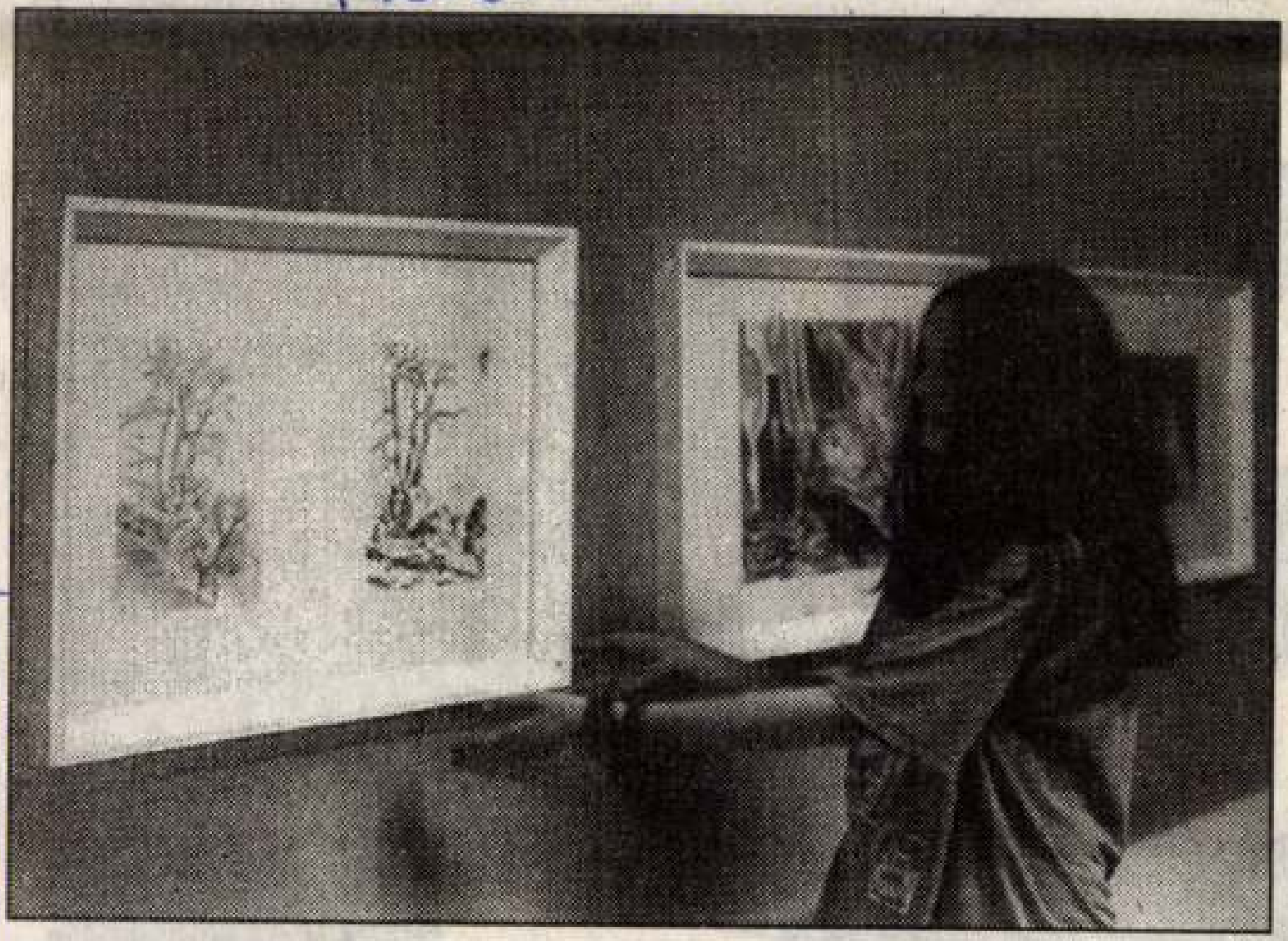

Első önálló kiállításán – szülővárosában mutatkozott be festményeivel és linómetszeteivel Szántó Krisztina. A pétervásárai Művelődés Háza kisgalériájának helyi amatőr képzőművészeket bemutató sorozatában ő a második helybéli ifjú, aki a közönség elé tárhatja munkáit. A másodikos gimnazista – aki a Vezekényi Alkotóközösség tagja – arra a kérdésre, hogy milyen érzés legszűkebb hazájában nyilvánosság elé lépni, így válaszolt: félelmetes. Bővebben nem fejtette ki, de egy dolog biztos: ez nem a képekre értendő.

FOTÓ: SUHA PÉTER

SZÁNTÓ KRISZTINA festo

1996. máj. 28.

...ÉSEN ÁLLUNK
...RENDELKEZÉSÉRE!
(62164)

MATÁV
Magyar Távközlési
Igazgatóság

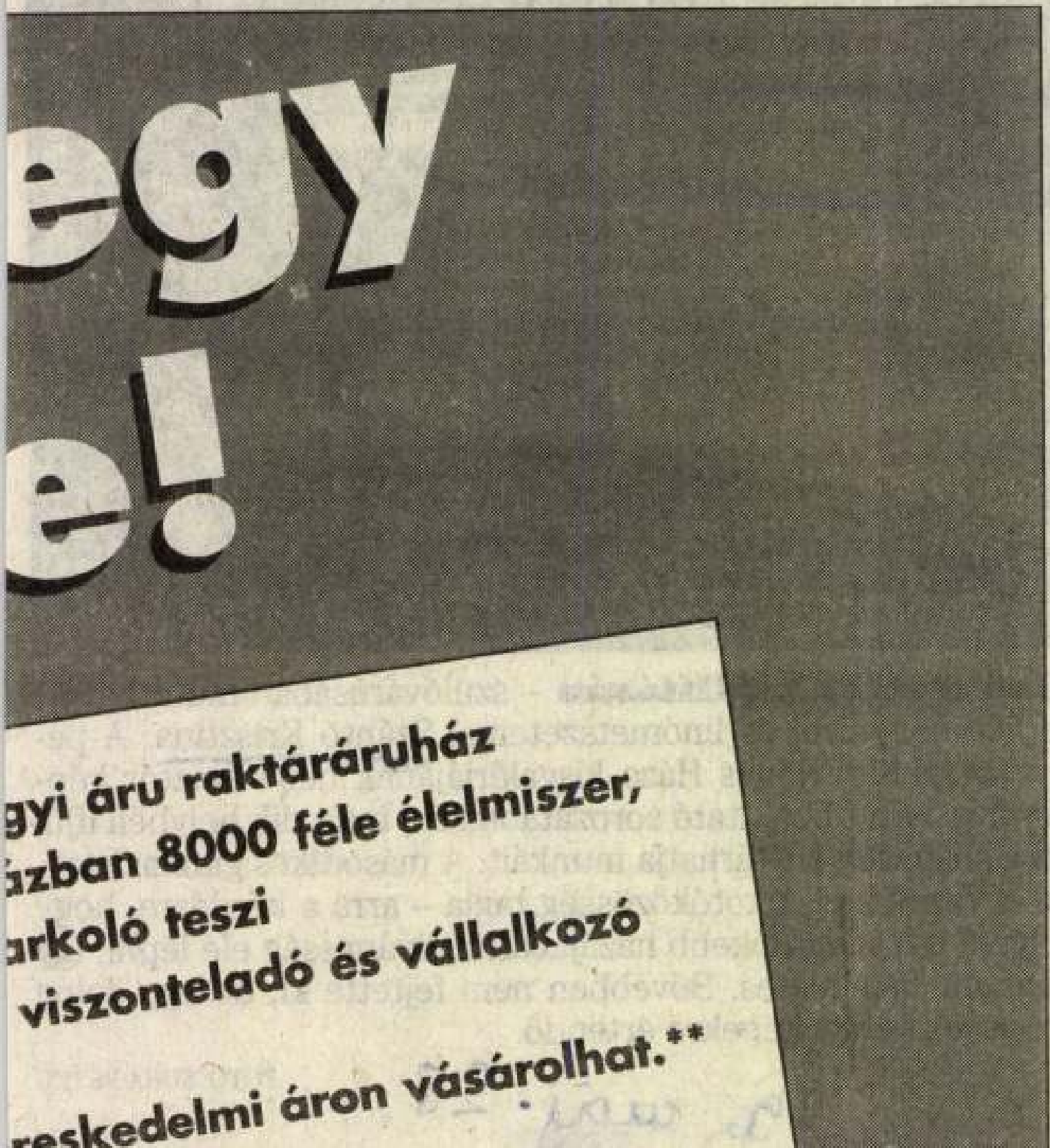

Szántó Horács János
szobász

M.D.K.

Vásárhelyi emlékművében
felszik a romantikus érzés.

Tibély Gábor: A X. kiállítás szobrai
Művészet, 1966. február - 18 kep.

Szántó Kovács János MDK
szobrász

szerepelt a kiállitáson.

A nyáron Vásárhelyen gyüjtötte az anyagot szobrához.

(sze): Az Alföld - a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.

VIHARSAROK, Hódmezővásárhely, 1956. jan. 12.

Szántó Kovács János

Kleitler László

"Sanoggi József: Szántó Kovács János"

Tiszatáj 1984/11

Szántó Kovács János

Redő út mutatása és művészete adott ihletet munkásságának

Aba Novák Judit - Redő Ferenc

Mai Magyar Művészet

MDK

Szántó Kovács János

Gyenes Tamás müve gipsz

Gyenes T. emlékkiáll. N.Galéria 1966.

Szántó Lajos

Női arckép, of.

Mücs. tőli kiáll. 1926.

MDK

Szántó Lajos, festöm.

Salome. olf.

Mücs.-OMKT. Tavaszi kiáll. 1921. Kat. 3.1.

Szántó Lajos MDK

Magdolna, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szántó Lajos MDK

Gr. Hadik János arcképe, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Szántó Lajos MDK

Judith, olf.

Műcsarnok 1925-26 Aktkiállitás

Szántó Lajos MDK

Misi arcképe, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Szántó Lajos

MDK

Dr. V.L.-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Szántó Lajos MDK

Sz.S.-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Szántó Lajos MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Szántó Lajos

Proletárok előre!... plakát

MNG. Magyar forradalmi művészet. Kücs. 1957.

Szénto Sajos

plakátjának (1919) felirata: Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ Megváltói!" Vallásos motivumot szerepeltett a mester művén.

Aradi Nóra: Iconologic Research of Socialist Fine Arts; Acta Historiae Artium, Budapest, 1971. 1-2 sz.

1251

Szántó Lajos

72. sz. „Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ megvállói! 1919; plakát 90 x 118 cm. Bp. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970

3031

Szántó Lajos

1919-es, „Proletárok! Előre!" című plakátján felismerhető az 1908-as Hollwitz-műnek („Folyok") közvetlen hatása.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

Szántó Lajos

1919-es „Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ megváltói! plakátja Kollwitzhoz kapcsolódik.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

901

MDK

Szántó Lajos

Női akt, of.

Feketeruhás hölgy, of.

Velence, of.

Árverési közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

37 l.

MDK

Kántó Lajos, festő,

részt vett a Salon National (Grand Palais) kiállitásán.

Ujság. - 1926 V. 21. - Magyar Művészek Párisban és Németországban.

MDK

Szántó Lajos

Fekvő nő, szin.cer.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz. 29 l.

MDK

Szántó Lajos

Feketeruhás hölgy, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz. 14 l.

Szántó Lajos

P.P.-né urnő arcképe, olaj

Őszi Tárlat kiállítása. Műcs. 1922. nov. 7 l.

MDK

Szántó Lajos

könyvdiszités

Bálint A: cikke. Nyugat, 1921. jan. 16. 1.sz.

162 l.

MDK

Szántó lajos

grafikus

Tiszay Andor

közlése szerint

1944-ben eltűnt.

59. III. 9.

Szántó Lajos

Feketeruhás hölgy, olaj

Árverési Közlöny, 1936. 2. rendk.sz. márc.

51 1.

MDK

Szántó Lajos illusztrátor

Máté György:A magyar forradalmi plakátművészet utja Csillag,X.évf.1956.augusztus 359.l.

MDK

Szántó Lajos

Kislány képmása, sz.rajz

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

39. 1.

MDK

Szántó Lajos, festö

Évi. Olf.

Tavasz tárlat.1923 ápr.-máj. [illegible]-Műcs. Kat.28.1.

MDK

Szántó Lajos, festö

Pieta . Olf.

Tavaszi tárlat.1923 ápr.-máj.OMKT-Mücs. Kat. 47.1.

MDK

Szántó Lajos

Arckép, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 10. l.

MDK

Szántó Lajos

Arckép, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 20. l.

MDK

Szántó Lajos

Sz.S.né arcképe, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 13. l.

Szántó Lajos /1889- /

"Mgjelent a Tüz, Henri Barbusse regénye..." 1917.

"Proletárok előre!" 1919

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

30.1.

MDK

Szántó Lajos, 1889--

Megjelent a Tüz, Henri Barbusse regénye...

Proletárok előre!

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

Szántó Lajos

MDK

San Giorgio templom Velencében

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

Szántó Lajos

Kiállít a Múcsarnok tavaszi tárlatán.

P.N. 1926. V. 16. (Pesti Napló)

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-

Utalványszám ...../BI.....ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 19 .....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

MIJ

Szántó Lajos

Judit, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

Szántó Lajos

Szerepelt a Dúcsanok Tavasi tárlatán.

Ch. 1930. III. 15.

Szántó Lajos MDK

Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ megváltói!
plakát

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Szántó Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Kántó Lajos

Kerepel a hűnarnok tél.

Tárlo-Tár

Ujság 1926 II. 28

Szántó Lajos MDK

Hajójavitás Velencében

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

MDK

Szántó Lajos

Misi arcképe

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

Szántó Lajos MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Szántó Lajos MDK

D.E.-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

MDK

Szántó Lajos

Fekvő nő, szinezett ceruzarajz

Árverési Közlöny 1939. 4. rk. sz. - 29.l.

MDK

Szántó Lajos, illusztr.

Szomaházy István: Barátaim a halottak. Bp. 192o.
3.sz.példány dr.Szemlér Lörinc részére készült.

Dr.Szemlér Lörinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Irv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 89.l.

Szántó Lajos MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Szántó Lajos

Misi arcképe

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.1.

MDK

Szántó Lajos, festőm.

Feketeruhás hölgy. Olf. Jelzett.

Árv. Közlöny. 1937.okt. rk.sz. 37.l.

Szántó Lajos MDK

Bűnbánó Magdolna, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Szántó tajos festő

Szöveghen emlisett művek: Proletárok előre! /plakát/

1966. feb. 23 Magyar Nemzet

Szántó Lajos MDK

P.P.-né arcképe, olf.

Mücsarnok 1922. őszi tárlat

MDK

Szántó Lajos

MDK

Ivók, olf.

Műcsarnok 1921. tavaszi kiállítás

M.D.K.

Szántó Lajos, grafikus

„Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ megváltói!" 1919-es plakátját közli:

Aradi Nóra: Nekünk 1919-es plakátunk nemzetközi vonatkozásairól

Művészettörténeti Értesítő, Bp. 1956. XV. évf. 2. sz.

126. old.

.N.O.K.

Szántó Lajos

MDK

Salome, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Szántó Lajos

Dr. D. G. arcképe, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 19.1.

MDK

Szántó Lajos

Misi arcképe. Mgt.

Képzőm.Társ. 1927/28. téli kiáll.kat. 6.lap

Szántó Lajos

MDK

Évi, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Szántó Lajos

Piéta, olf.

Micsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Szántó Lajos /1889-/

Megjelent a Tűz, Henri Barbusse regénye...
1917., 95x63 LTM

Proletárok előre! 1919., 88x116 LTM

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 38.1.

Szántó Lajos MDK

Gróf Hadik János arcképe

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

M.D.K.

Szántó Lajos

Rajzok Mészáros Giza, a kisasszony, Kökény Ilona az asszony szerepében Harsányi Zsolt egyfelvonásos darabjában.

Szinházi Élet. Bp. 1917. szept. 9-16. VI. évf. 37. sz. 8. l.

Szántó Lajos MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Szántó Lajos, f.

MDK

A Műcsarnok Tev.Tárl. /M.Képzőm.Egy./ Képzőművészet
1927, I.évf. 8. l.

MDK

Szántó Lajos

Misi arcképe

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz.
11.1.

MDK

Szántó Lajos, festöm.

Feketeruhás hölgy.	Olf. Jelz.
Nöi akt.	" "
Velence.	" "

Árv. Közl. 1937.4.rk.sz. 35.1.

MDK

Szántó Lajos, festőm.

Feketeruhás hölgy. Olf. Jelz.

Árv. Szerm. 1937. okt. 83. sz./Árv. Közl. rk. sz./ 37. sz.

MDK

Szántó Lajos, festöm.

Feketeruhás hölgy. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. - 51.l.

M.D.K.

Szántó Lajos

"Salome" c. "...bravuros aktkompozicióját"-t a Műcsarnok tavaszi tárlatán a kritika kiemeli. A kiállitáson 443 kép és szobor került bemutatásra.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1921. juni 26.- juli 2. X.évf. 26. sz. 18. lap.

SZÁNTÓ LAJOS

Kisleány képmása. Szines rajz. 3ox22.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 35.oldal
95.aukcio

Fáuti Lajos

neve emlitve,müve szerepel a "Száz politikai plakát"c.kiállitáson a Szépmüvészeti Muzeumban

Magyar Nemzet 1973 novembet lo 4.old.

Szántó Lajos

a Petőfi Irodalmi Múzeumban Krúdy-művek illusztrációinak kiállítása nyílt meg. a háború alatt, majd a két világháború közötti időszakban a műrész nevéhez fűződnek jelentősebb Krúdy-illusztrációk. (említve)

Pamlényi Ervin: Krúdy illusztrátorai.
Magyar Nemzet, 1968. dec. 31.

Szántó Kajos, [ ]

L.: Varga Imre

Kaposi J.: A magyar kultúra .... 75-78.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június xxx 6.

Szántó Lajos

br. Hatvany Ferenc: "Kékruhás nő" c.
Csánky Dénes: erőteljes plein air képekkel,
Krusnyák Károly: "Családi kör" c.
Romek: Csendéletekkel,
Szántó Lajos: "Salome" c.
Kukán Géza: Kompozicióival,
Bosznay István: hangulatos balatoni tájakkal
Csuk Jenő: plein air tájképekkel,
Viski: erős napsütéses utcát ábrázoló képpel
szerepel a Műcsarnok tavaszi kiállitásán.
A Művészet c. rovatban Kun Imre ismerteti
a tárlatot.

A HÉT, Bp. 1921. juni. 1o.
XXXII. évf. 15. sz. 255. lap.

Szántó Lajos

Das Plakat c. berlini folyóirat 1920. jan.-i számában forradalmi plakát-alkotásait mutatta be.

Békés István: Egy plakáthamisítás.

Magyarország, 1941. ápr. 18.

Szántó Lajos

Proletárok!Előre!Ti vagytok a világ megváltói!,1919

plakát

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei

Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974

264.0

Szántó Lajos

Proletárok!Előre!,1919
A tanácsköztársasági plakáton töviskoszoruk fonódnak az előrelépő krisztusok alakok alsó lábszára közé.A figurák derekára kötött vörös övek forradalmárokra utalnak,és vizszintesen tagolják a fekete fehér csoportot,párhuzamosan az ugyancsak vörös szinü felirattal,amely szakakban is azonositja a forradalmár munkásr és megváltót .

Aradi Nora:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina kiadó 1974 142.o.

Szántó Lajos, festő- és grafikusművész

1919.-es plakátjának címe: „Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ megváltói!" (említve).

Csák Zsófia: Az első szabad május 1. Storno Ferenc soproni plakátján.

Életünk, 1980. 6. 501. old.

M.DéK.

Szántó Lajos

Maupassant: "Holdvilág" c. könyvének cimlapját tervezte, közli az "Irásokról" c. rovat.

Szinház és Divat, Bp. 1919. okt. 12. IV. évf. 35. sz. 18. lap

M.D.K.

Szántó Lajos, grafikus

„Proletárok! Előre!... felirat-plakátját Käthe Kollwitz „Parasztháboru" sorozatának 1908-ban készült „Foglyok" c. lapjával hasonlítja össze a szerző".

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik

Bp. 1968. Magvető, 224. old.
+225-226. "

M.D.K.

Szántó Lajos, grafikus

„Proletárok! Előre" c. 1919-es plakátját „figyelemre méltónak" minősíti a szerző és kimutatja Kollwitz egyik fő-gondolatának a plakáton való felhasználását.

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik

Bp.1968. Magvető, 198. old.

Szántó Lajos, grafikus

MDK

A Das Plakát 1920. jan.-i száma foglalkozik plakátjaival.

Békés István: A plakátok visszanéznek

9.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 25.

Szántó Lajos MDK

Megjelent a Tüz, Henri Barbusse regénye, 1917

Proletárok előre, 1919

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Sfáutó Lajos

Krúdy illusztrációi emlitve

„Krúdy illusztrátorai"

Magyar Nemzet 1968
dec. 31

Gáuté Lajos

Ötven év előtt forradalmi

plakátja

Magyar Nemzet 1968 nov. 7

Szántó Lajos

Politikai plakátokat készített
1918-19-ben

Békés István. A plakátok
visszanéznek

Mégszabadság 1970 XII. 25

Szántó Lajos

/sz.j./: "Különös tüzek" cimmel ir Forró Pál regényéről, melynek cimlapját tervezte a müvész.
A regény cime is: "Különös tüzek".

Szinház és Divat, Bp. 1921. május 24.
VI. évf. 22. sz. 22. lap

Szántó Lajos és Károly Andor munkában

Szántó Lajos: Női portré

Novotta Ferenc reprodukciói

EGY MEGSÁRGULT ÚJSÁGCIKK NYOMÁBAN

Az újságlap percnyi öröklét: ugyanis olyan a régi írás, mint a kővé dermedt láva a tűzhányó hegyoldalain. A betűbe vésett „megállított" idő a megsárgult újsághasábokon őrzi az alkotás egykori forróságát; ha egy késői kor kíváncsi olvasója kezébe veszi, újra olvassa, megidézi a múltat, jelenné válik a megkövült pillanat.

Mindig érzem a varázslatnak ezt az áhítatát, ha forgatom a régi újságokat. Ez az érzés fogott el most is: kezembe került egy régen megszűnt pesti lap, az Esti Kurir 1926. augusztus 11-i száma.

ESTI KURIR 1926.

Az egyik — már foszladozó — oldalon arról írt az ismeretlen kolléga, hogy az év tavaszán megtartott híres párizsi Szalon kiállításán egy magyar festő — Szántó Lajos — Judit című képe aratta a legnagyobb sikert és a festmény birtoklásáért perre ment egy angol és egy francia műgyűjtő. (Arról nem szól a krónikás, hogyan történt a kettős eladás; arról sem tudósít, hová, kihez került végül a híres kép.) Vajon hogyan alakult a művész további sorsa?

AMERIKAI MAGYAR NÉPSZAVA 1930.

Életútja az Amerikai Magyar Népszava egy 1930-as számának egy riportjában tűnik fel ismét, de most már és ettől kezdve mindig, egy „ikerpálya" elválaszthatatlan tagjaként. Az írás arról tudósít, hogy Károly Andor és Szántó Lajos magyar származású művészek közös alkotásaként elkészült a detroiti Oriental Theatre hatalmas faliképe. Az újságíró bemutatta az alkotókat: Károly Andor építészként indult, aztán ismert tájképfestő lett. (Amikor megindult a vita, milyen legyen az új Washington, egy nagy ország méltó fővárosa, a művészt is felkérték, készítsen vázlatokat. Tervei megnyerték az akkori elnök, Hoover tetszését.) Szántó Lajosról azt írja a kolléga, hogy remek portrékat készített; amikor Jean Jacques Rousseau „Vallomások" című könyve megjelent angolul, ő készítette az illusztrációkat. Egy nagy színház faliképét már együtt készítették és művük olyan sikert aratott, hogy elhalmozták őket megrendelésekkel. Ettől a pillanattól kezdve minden más festői forma háttérbe szorult.

POUGH KEEPSY JOURNAL 1961.

Az említett újság nagy cikke abból az alkalomból jelent meg, hogy a két művész az újság székháza számára nagyméretű falfestményt alkotott. Sok év telt el az indulás óta és a kíváncsi újságíró kérdéseire feltárul a múlt. Károly Andor így emlékezik: „Harminckét éve dolgozunk együtt, szinte attól a pillanattól kezdve, hogy 1928-ban nekivágtunk a számunkra ismeretlen földrésznek. A kíváncsiság vezetett minket, nem gondoltunk letelepedésre. Az első közös munkát New York Cityben csináltuk, a Loew Paradise színház számára festettünk egy négyrészes „mural"-t. (A zenét, a színházat, a némafilmet és a hangosfilmet jelképezte egy-egy részlet.) Sikerünk volt, rengeteg megrendelést kaptunk, megszoktuk, megszerettük az országot. Rövid évek alatt tíz színház és mozi nagy falfestményeit festettük meg. 1937-ben lettünk amerikai állampolgárok.

MAGYAR HÍREK 1970.

Forgassuk tovább az idő kerekét. 1970. augusztus 29-én Budapesten a Műcsarnokban hatalmas érdeklődés mellett nyitotta meg kapuit a „XX. századi magyar származású művészek külföldön" című kiállítás. A Magyar Hírek sorozatosan mutatta be a műveket és a lap november 14-i számában egy remek kép látható. Címe: Önarckép. Az alkotó: Szántó Lajos. A képet Károly Andor elküldte haza a tárlatra. Az alkotótárs ekkor már örökre elpihent, amerikai földben nyugszik.

Károly Andor, az idős mester, egyedül dolgozik tovább. (1974-ben találkoztunk New Yorkban; felkerestem műtermében, megnéztem vázlatait, megcsodáltam töretlen alkotó kedvét.) 1976 őszén súlyos balesetet szenvedett. Reméljük, hamarosan újra a kezébe veheti az ecsetet.

*

Szédítő útra vitt minket az időben egy megsárgult újságlap.

Sz. M.

PÁRBESZÉD

Nemzetközi méretekben a békés együttműködés, nemzeti keretekben a szövetségi politika elvei szabják meg az osztályok, rétegek cselekvéseinek tartalmát és tűzik ki a célokat. Hazánkban a szövetségi politika értésének és helyes gyakorlatának a marxisták és a vallásos emberek közti viszony az egyik próbaköve. Kádár János mondta a Hazafias Népfront Országos Tanácsának egyik ülésén, hogy „nekünk az értők tábora kell". Úgy is, hogy megértsék társadalmi céljainkat és úgy is, hogy értsék a gyakorlati együttműködés szabályait. Hiszen arról van szó, hogy a hazánkban élő több millió vallásos emberrel a tudatos vagy ösztönös materialisták szót értsenek.

Szocialista társadalmunk fejlődése és erősödése, kormányunk következetes politikája révén az egyházak a Magyar Népköztársaságban megtalálták helyüket. Miklós Imre, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke írja egyik cikkében: „Megteremtődtek a feltételek ahhoz, hogy a szocializmus érdekeinek megfelelően hosszú távon biztosított, elvi alapokon nyugvó, rendezett viszony alakuljon ki az állam és a különböző egyházak között. Ma a helyzet konszolidált és kiegyensúlyozott. Az állam és az egyházak közötti viszony a szocialista építés objektív érdekeinek megfelelően és az egyházak által is helyeselt módon alakul, egyházpolitikai elveink a társadalmi fejlődés követelményeivel összhangban valósulnak meg. Ennek a legfontosabb eleme — amelyet mind állami, mind egyházi részről hivatalosan elfogadtak és kinyilvánítottak —, hogy a szocialista állam és az egyházak között szükséges és lehetséges a rendezett viszony fenntartása, több fontos, egész társadalmunkat érintő kérdésben a marxisták és a hivők közti politikai-társadalmi együttműködés megvalósítása. A Magyar Szocialista Munkáspárt és a kormány széles hivő tömegek támogatását is bírja, hiszen a szocializmus építésében a hivő tömegek is részt vesznek anélkül, hogy bármilyen formában vallásos meggyőződésük feladására kényszerülnének."

A Hazafias Népfront keretében az egyházi vezetők, a lelkészek és a hivők egyaránt részt vesznek a politikai és a közéletben. Megvitatják a közös tennivalókat, kifejtik sajátos álláspontjukat, és — az építő bírálat lehetőségével is élve — hozzájárulnak népünk felemelkedéséhez, a békéért folytatott küzdelemhez.

Aczél György, a Minisztertanács elnökhelyettese részletes tanulmányban foglalkozott az állam és az egyház viszonyával. Többek közt ezt írja: „A szocialista demokrácia — amelynek fejlesztését az MSZMP legutóbbi, XI. kongresszusa is oly határozottan előtérbe állította — megköveteli az őszinte eszmecserét, az egymás meggyőzésére és nem legyőzésére irányuló törekvést, amelyben valamennyi résztvevő kölcsönösen gazdagodik, amely az emberi kapcsolatok elmélyüléséhez, az érvek finomodásához és — nem utolsósorban — a döntések jobb megalapozásához vezet. Ez a demokrácia feltételezi a gondolat, így a személyes és intézményes vallásosság, a hit szabadságát is. Így ez a demokrácia az együttes társadalmi cselekvés áramkörébe kapcsolja be a különböző forrásokból származó impulzusokat, felszabadítja és egyesíti a társadalmi erőket a köz javára."

A fejlett szocialista társadalom felépítése az egész nép ügye, mégpedig egy hosszabb történelmi szakaszban. Az egyetértés a célokban korántsem zárja ki az ideológiai, filozófiai vitákat. Csak akkor lehetséges az igazi haladás, ha a gazdasági, politikai és kulturális célok megfogalmazásában is hasznosítani tudjuk a társadalom valamennyi alkotó erejének terveit, javaslatait, s a világnézeti különbségek mellett is — szocialista irányban ösztönözzük a valamennyi dolgozó javát célzó közös tevékenységet.

A szövetségi politika elveinek helyes alkalmazása igen jelentős összetartó erő társadalmunkban, szilárd alap a fejlett szocializmus építésében. Ez az őszinte és bizalomteljes együttműködés a biztosítéka céljaink megvalósításának.

P. T.

Magyar—brit külügyminiszteri tárgyalások

Puja Frigyes külügyminiszter február 28. és március 2. között a brit kormány meghívására hivatalos látogatást tett Nagy-Britanniában. Tárgyalt dr. David Owen angol külügyminiszterrel, s az eszmecsere középpontjában az enyhülés, a leszerelés, a kelet-nyugati kapcsolatok kérdései álltak. Különös hangsúlyt kapott a Helsinki biztonsági konferencia eddigi eredményeinek felmérésére hivatott belgrádi értekezlet előkészítésének témaköre. Külügyminiszterünk találkozott Edmund Dell kereskedelmi miniszterrel, s áttekintették gazdasági kapcsolataink helyzetét és a további fejlesztés távlatait. Puja Frigyest James Callaghan kormányfő is fogadta. A kötetlen és oldott légkörű találkozón az időszerű nemzetközi kérdések széles körét tekintették át, szóba kerültek többek között a leszerelés és a bécsi haderőcsökkentési tárgyalások témái. A külügyminiszteri látogatásról közös közleményt hoztak nyilvánosságra. Képünkön Puja Frigyes (jobbról) és dr. David Owen külügyminiszter.

MTI — Külföldi képszolgálat

Radványi Géza, a Valahol Európában című nagy sikerű magyar film rendezője Budapesten járt. Alkotását az idei Magyar Filmszemlén ismét műsorra tűzték. Képünkön: Kalmár Tibor rendezővel (középen) és Harkányi Endre színművésszel, a Valahol Európában hajdani gyermekszereplőjével

MTI — Friedmann Endre felv.

25 éves az Angol—Magyar Társaság

Az alapításának 25. évfordulóját ünneplő Angol—Magyar Társaság megtartotta évi közgyűlését. Charles Ringrose főtitkár a beszámolójában elmondta: a társaság célja, hogy minél szélesebb körben bemutassa Magyarország életét, történetét, kultúráját, ipari és társadalmi fejlődését. Nagy látogatottságnak örvend a Társaság esti iskolájának nyelvtanfolyama. A főtitkár megemlékezett a magyar szakszervezetekkel fenntartott jó kapcsolatokról is. A társaság elnökévé ismét E. H. S. Burhop atomfizikust, a Tudományos Dolgozók világszövetségének elnökét választották meg.

BELVÍZ!

Az időjárás az idén sem kedvez a mezőgazdaságnak. A szokatlanul erős decemberi és januári havazást enyhe időjárás követte, több napig tartó esőzésekkel. A folyók és a nagyobb patakok országszerte kiléptek medrükből, csaknem 800 kilométeres folyószakaszon volt harmad- és másodfokú árvízvédelmi készültség. Különösen Észak-Magyarország területén okozott igen sok gondot az egy hónapja tartó magas vízállás. A gátakon sok volt a csurgás és a szivárgás. Nehezítette a munkát az erős szél okozta hullámverés.

Az Országos Vízügyi Hivatal 320 nagy teljesítményű szivattyúja hetekig éjjel-nappal dolgozott a belvízzel elöntött területeken. Március első napján kiadott hivatalos jelentés szerint 110 ezer hektár területet borított belvíz.

A Bodrogközben — ahol a legkritikusabb volt a helyzet — 26 ezer hektárnyi területet borított el a víz, főként legelőket, de 5500 hektár őszi búza is víz alá került. Az országban egyébként összesen 18—20 ezer hektár vetésterületet borított március elején belvíz.

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium gyorsérésű búza- és kukoricafajtákkal felkészült a másodvetések megkezdésére. Raktárban vannak a gyorsan termő zöldségfajták vetőmagjai is, úgyhogy amint a belvízzel borított területek művelhetővé válnak, megkezdődhet a vetés.

Szántó Lajos

Született Vácott 1899 október 8-án. „Festő", grafikusművész. Tanulmányai: a Képes Képzőművészeti Főiskolán, később az USA-ban folytatta le.

Fehéte Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966. 334p

2721

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Szántó Lajos

Könyvillusztrátor, falihép festő. A „Break-through in Science (1958) című könyvet illusztrációival látta el. Címe: 54 W 74th St., New York 23. N.Y. (+1965)

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 p 273 p.

Szántó Lajos festő (irodalom)

és önélet. adatok.

Szántó Lajos, festő; szül. 1889 október 8-án Váczott. 1908-12-ig a budapesti képzőművészeti főiskolán Hegedüs László és Révész Imre vezetése alatt végezte tanulmányait. 1912 nyarán Szolnokon Fényes Adolfnál tanult. Ez időben egy nagyobb összegű ösztöndíjat nyervén, Münchenbe, majd Párisba ment, hol előbb a Julien-akadémián Jan Paul Laurens iskoláját látogatta, utóbb pedig Picassonál képezte magát. Néhány hónapi párisi időzés után Londonba utazott, hol rövid ideig a Lady's Field cz. lap munkatársa volt. 1913-ban Romát látogatta meg, honnan Spanyolországon át tért haza. Itthon a műegyetemen Schauschek tanár mellett vállalt asszisztensi állást, s tanári tevékenysége mellett főleg a grafikával foglalkozik. Egy ideig az Athenaeum nyomdai részére készített könyvborítók és könyv-illusztrációkat, utóbb pedig a Kultura Könyvkiadó rt. illusztrátora lett.

Szántó Lajos

1913. dec. kiáll. Nemzeti Salon
Hajójavítás a marseillei
kikötőben, olajf. 400.–
1915. ápr.–máj. kiáll. u. o.
Arckép, olajf. 500.–
1916. ápr. kiáll. u. o.
Arckép, olajf.
1918. máj. kiáll. u. o.
A fátyol, olajf.

Tschurl Károly III. 144.

Szántó Lajos

Munczasnik

1920–21. téli kiáll. 319
1921. tav. kiáll. 11, 65
1921. őszi kiáll. 366
1922. jub. kiáll. 426
1922. őszi kiáll. 76
1923. tav. kiáll. 363, 699
1924. tav. kiáll. 113
1924. őszi kiáll. 68, 70
1925. tav. kiáll. 302, 326
1925–26. akt kiáll. 48
1926. angol-magy. kiáll. 104, 159
1926. őszi kiáll. 259
1926. téli kiáll. 266.
1927. tav. kiáll. 569
1927. őszi kiáll. 134
1927/28. téli kiáll. 40
1928. tav. kiáll. 45

Bék. ocsis n. 3.

Schwartz, Veit, pozrouyi lakatos V. 109

Zsigmond-Korabeli magyar denárok

V. 190.

Szántó Márk

1920. okt.
kiáll. Nemzeti Szalonban
Erdőszéle, olaj. 200.–

Szántó Lajos

festő

Műcs. kiáll. 1920tól

Pipics 120. l.

Szántó Lajos, festő MDH

Bartos Gyulát Lear Király szerepében ábrázoló olajfestményét (1927-ben készült) megvásárolta a Színháztörténeti Múzeum.

[Kis Híradó]

□ Értékes portré 2

Bp. 1963. márc. 21.

ESTI HIRLAP

Szántó Lajos

1908/9 - 1911/12

Ferképzomfoiskèvk

136.0

T. 6410.

egy tetején van a bástyákkal és
a tövében házak[illegible], a hát-
ő́d látszik, az előtérben pedig az
a vizimalom kéménye füstölög. L mig

y képeznek csoportot

MARTINSBERG.
04.

8.3 cm.
riegs und Friedens Begebnüsse, Nürn-

Szántó

Sz. 3. *Lajos*, festő és grafikus, * Vác 1889 okt. 8. Budapesten (Hegedűs László és Révész Imre), Szolnokon (Fényes Adolf), Münchenben és Párizsban (Jean Paul Laurens és Picasso) tanult, azután mint illusztrátor Londonban dolgozott. Hazatérve egy ideig könyvborítékokat és könyvillusztrációkat készített. Bpesti tárlatokon 1913 óta a festői naturalizmus szellemében festett figurális képekkel szerepel.

E-G. II 489 l

Szántó Lajos

Erőd

F. Z. A vörös hadsereg plakátjai. Vas. Ujs. 1919. 239. l.

Keppel

Sopron, Múzeum: Dorfn

542, 552,

Képe 547, 550,

Szántó Sajós

Ő felsége katonai
környezete, 7 arc-
kép, és a király
háza Badenben
a rajza repr.

Vas. Ujs. 1917
372, 373. l.

n de Venne.

ban 1662 november 12-én.

er pénzért?«

it, ki köpenyét bal vállára
a kötött majmát sétáltatja,
a ház ablakában, melynek
ygó fiúcska mellett, idősb
lak jobb felén álló férfi is
tart és a kinek kosarából
áz kapujában, két asszony
előtt vizsla guggol. Balról
ölgy néz vissza és mutat a
A háttérbeli épületek előtt
és úr sétál. Az ablak alatt
van e szöveggel: »Was
om gelt!« Az előtérben
zik a földön a mester jel-

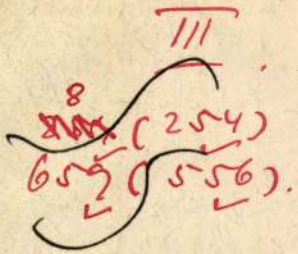

sz. 254. — Vétetett az 1882
882 június 21-én Kóti József-
augusztus 28-án.
atok:
VII. 254. *A. van de Venne:*
)6, 1897: VIII. 254. *A. van*
)er pénzért? — 1897: VIII.

Szántó Lajos
176 A fátyol olajf. m. t.

Nemzeti Szalon
1918. máj.
Fav. kiáll

~~mol 1789-ben.~~

A

~~a~~ (Wallisch altábornagy vezérlete alatt
hadi
zon (mozdulataig ~~vannak feltüntetve,~~ tüntetí fel
1789-ben a Hörökökkel szemben ~~végre~~
bb sarokban pedig a xeliavai roham
élhetjük „Dresnick"-kel a háttérben
tt: „Carte der zwey Attaquen bei Xeliava
ter Com^do des F.M.L. Wallisch vom 6.
13 November 1789." és „No 46." Végre a térkép
agyarazat van, melynek kezdete: „Attaque
Das türkische Lager bei Podranitza" s be-
tqartier de G.F.M.L. Wallisch".
, méretei a vonalkeretnek 12.4 : 16.3 s a rézlap-
n.

a 4679 (Szines).

126/94 No 530.

Szántó Lajos

XXV. aukció.
A Gyűjtő" 1915. 214 l

Forum Romanum
60 x 52 120.-

XXVI. aukció
n. o. 1916. 28. l.
n. ar

XXVII. aukció
n. o. 1916. 46. l.
n. ar

Bia, ref. rom

39, 274

Képe 239

Szántó Lajos

festő, Damjanich u. 27. Műcsarnok
1930. tav. kiáll. 67.

Sas Ede inó IX. 13.

SZÁNTÓ LAJOS: FÉRFI ARCKÉP

Képzőműv. Tan. 1930.

tav. Kiáll.

Szántó Lajos

XIII

/1021

Szántó Margit: Derű

TÁRSADALMI SZEMLE

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

6

XXXVIII. ÉVFOLYAM, 1983. JÚNIUS

Szántó Lajos

Illusztrálta Kruday Buk fenc (1918)
c. Könyvét

Szerepel az alábbi tárlaton

N.N: Kruday Illusztrátorai a Petőfi
Irodalmi Múzeumban

Felelkor 1969 ápr. 371 old.

Kántó Lánló, építész

L: Novák Tihán

N. T.: Csongrád m. Tanács Továbbképző. T2-53

Magyar Építőművészet Bp. 1983

83/5

Szántó Magda

festőművész

Téli Tárlat- Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1934.I.13.

ámu kiadási csekkszámla terhére

i . . . . . március . . . hó . . 21- . . - n. A

amér Tajos s.k. miniszteri tanácsos.

los másolat hiteléül:

iszteri iroda s.tiszt.

megküldöm.

Budapest, 1931. március hó 21-n.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

MDK

Szántó Magda

Művével szerepelt a Műcsarnok 1934.évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

Szántó Margit

festőművész

Csoportkiállitás - Lipótvárosi Társaskörben - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1931.III.4.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307
1968 NOV 7.

MAGYAR NEMZET

Szám: 1021

Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ megváltói!

Szántó Lajos ötven év előtti forradalmi plakátja

TUDOMÁN

A szovjet tudomány távlatai

Keldis akadémikus nyilatkozata

Az *APN* munkatársának kérésére *Keldis* akadémikus, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának elnöke nyilatkozott a szovjet tudomány távlatairól.

— A Szovjetunióban mindenkor nagy gondot fordítottak a tudományos fejlődés ösztönzésére. A tudományos kutatások színvonala szüntelenül emelkedett hazánkban, az eltelt ötven év alatt elérte a világszínvonalat. *A forradalom óta a tudományos dolgozók létszáma hetvenszeresére növekedett.*

Amit pénzben nem lehet kifejezni

— Nézzük meg, mekkora összeget áldozott államunk a tudomány fejlesztésére, és az atom és az ember viszonyának — megoldásában. Már a magfizikai kutatások hajnalán egy sor fontos elméleti és kísérleti eredményre jutottunk. A magas szintű magfizikai kutatások teremtették meg annak a feltételét, hogy a Szovjetunióban viszonylag rövid időn belül szabályozzák az atomenergia felszabadulását, és ezzel megoldják az atom békés felhasználásának kérdését. *A világ első energiát termelő atomerőműve országunkban kezdett üzemelni.* A szovjet magfizikusok továbbra is megtartották vezető helyüket a kutatásokban. Nagy nemzetközi elismerésben részesült az atomenergia felhasználásának új eszköze, az úgynevezett reaktor-sokszorozók kifejlesztése. A töltött részecskegyorsí-

letén. *Amióta az első emberkéz alkotta tárgy a világűrbe jutott, a szovjet tudósok élenjárnak a világűr kutatásának különböző szakaszaiban.* Az elmúlt tíz évben rendkívül sokat megtudtunk a földünket érő kozmikus hatásokról. Felfedeztük a szputnyikok szerepét a nagy távolságú kapcsolatok, a meteorológiai megfigyelések, a navigáció területén. Gyakorlatilag rámutattunk más égitestek felkeresésének lehetőségére.

Az emberiség általános hasznára

— Mindezek az eredmények egyértelműen bizonyítják, milyen nagy jelentőséget tulajdonítanak a Szovjetunióban a

Szántó Lajos festőmüvész
Szmántuli Napló 1978.XI.24

zt. Bent, a hatalmas udvaron
kan hűsölnek, üldögélnek, a
lső, árkádos folyosókon is zaj-
az élet. Túlnyomórészt rak-
rak lehetnek itt, néhány üz-
t, valami étteremféle is. Teve-
ravánok, megrakott szama-
k, poros, fáradt kereskedők
podhatták valamikor ezeket a
veket. Bámészkodásunknak
vet véget, hogy egy arab fiú
etessékel bennünket egy kis
letbe. Szőnyegraktár. A nagy-
reskedő pénzt számol, méltó-
gteljesen odabólint közben,
íg mi elfogadjuk a forró teát.
fiú ezután elvezet a tulaj ba-
tjához, aki a bazár egyik
első utcájában régiségeket,
egyebet árul. A szokásos al-
dozás, nézelődés után elkö-
önünk. És mindjárt el is téve-
ünk...

Az ősi városmagban lehetünk. mohamedán építkezésre jel-mző, kőfal mögé bújt házak, kövezett utcák között loholunk gyre növekvő aggodalommal. jobbra-balra kanyarodó, ki-merhetetlen rendszerű kicsi ut-

tornyosulnak, a dinnyehéj, zöld-ségszemét egyre vastagabb ré-tegben borítja a földet. A sze-métben gyerekek játszanak, szí-nes üveggolyóval, karikával. Az asszonyok, akik a zárt kapuk mögül, szorosan a fal mentén surranva fel-felbukkannak, itt már egészen lefátyolozottak. A sikátorok egyike-másika zsák-utca. A kőfalak közé már fer-dén tűz be a nap, nehéz a leve-gő. Zárt világban járunk, a betolakodóknak kijáró, áthatő pillantások kereszttüzében. Egy-helyütt végre szabad térség szélére érünk, de itt egy — alighanem a városi — szeméttelep nyújtózik egészen a hori-zontig. Verejtékben úszva érjük el végre az óváros szélét, a ci-tadella közelében, majdnem ott, ahonnan elindultunk. Lám, körbejártunk, mint az erdőben eltévedt ember... Arra gondo-lok, mialatt sikerül leintenünk egy taxit, hogy ez a különös ház-, sikátor- és kőerdő, ahol ma még laknak, milyen izgal-mas „skanzen" lesz egyszer...

Honvéd Kórház. Koponya- és agysérülések: Idegsebészet. Felnőtt fül-orr-gégészet: POTE Fül-, Orr-, Gégeklinika.

SOS-ÉLET telefonszolgálat hívószáma: 12-390, este 7-től reggel 7 óráig.

ÉJSZAKAI UGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK:

I. ker. Pécs-Vasas II., Bethlen G. u. 8. sz. 10/52. sz. gyógyszertár, Pécs-Meszes, Szeptember 6. tér 1. sz. 10/3. sz. gyógyszertár, II. ker. Pécs, Kossuth L. u. 81. sz. 10/8. sz. gyógyszertár, Pécs, Munkácsy M. u. 4. sz. 10/9. sz. gyógyszertár, III. ker. Pécs, Veress Endre u. 2. sz. 10/7. sz. gyógyszertár.

◆

— A Baranya megyei Építőipari Vállalat igazgatója, Nemeskéri László tegnap érkezett haza Algériából, ahol a kecskeméti és a békéscsabai építőipari vállalatok igazgatóival együtt 2500 lakás magyar irányítással történő felépítéséről tárgyalt. Az algériaiak hazánktól műszaki és gazdasági épí-

Szántó Margit, szobrászművész

A hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeum vendégkiállításán rendezett a „Tavaszi" Galériában Szántó Margit fehér márványba álmodott „Sybill"-ja szerepel a tárlaton (említtel), szépen törekvése suggesztív hatású.

Pécsi Ildikó: Hódolás a valóságnak.
Népújság, (Heves), 1984. jan. 28.

Szántó Margit

festőművész

Csoportkiállítás - Lipótvárosi Társaskör helyiségében képével szerepel

Magyarság
1931.III.7.

Szántó Margit

festőművész

Képzőművészek Vándorszövetsége - Lipót körti 1.sz.a. helyiségben rendezett kiállitása - képével vesz rés

Az Est 1931.III.7.

Szántó Margit

festőművész

Csoportkiállitás - Lipótvárosi Társas Körben - képével szerepel.

Magyarország 1931.III.8.

Szántó Margit

Kiákit

Mo. 1931. III. 8.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
című levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Szántó Margit, szobrán

□ SZÁNTÓ MARGIT szobrászművész és Benyó Pál festő tárlata tegnap este nyílt meg a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében (IX., Mester utca 5.).

_: □ Szántó Margit

2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. jan. 5.

Szántó Margit szobrán

1

● *SZÁNTÓ MARGIT szobrászművész kiállításának megnyitása ma este 6 órakor lesz a Mester utca 5. szám alatti Pincetárlaton.*

-:o Szántó Margit

8

Esti Hirlap, Bp. 1979 jan. 4.

SZÁNTÓ MARGIT

Magyar Nemzet, 1992.
június 30

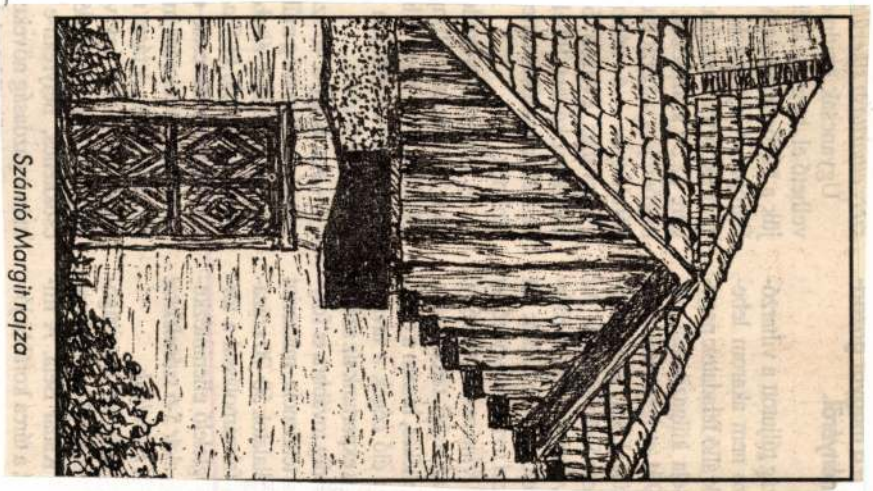

Szántó Margit rajza

SZÁNTÓ MÁRIA

Maria Szanto: Art.
Öl auf Leinw., 60x50 cm. Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
446. Kunstversteigerung
Jänner 1980.
Katalogus 1137.sz., 118.old.

MDK

Szántó Mária

Siesta, of.

N,Szal. kiáll. 1927. jun. 24. 1.

M.D.K.

Szántó Mária

R.B. Saxe: "A kis szinésznő" c. novàláját illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1938. aug. 6. XXVIII.évf. 33. sz. 70-72. lap

M.D.K.

Szántó Mária

"Mimics" c. képének repr.ját bemutatja a lap a Nemzeti Szalon jubiláris tárlatáról.

Nők a Szalonban c. hiradás

Szinházi Élet, Bp. 1938. junius 11. XXVIII. évf. 25. sz. 4o. lap

K.D.K.

Szántó Mária MDK

Bukott angyal, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

MDK

Szántó Mária

Balás P. László: Székely Bertalan emlékkiállitása.
Nemzeti Ujság 1935. nov. 17. 16.1.

SZÁNTHO MÁRIA

Aukción:

Maria Szantho: Halbakt.
Öl auf Leinw. 95x65 cm.Sign.
" " : Mädchen mit Tamburin.
Öl auf Leinw. 78x59 cm.Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
635. Kunstauktion März 1982.
Kat. Nr. 462, 463. S. 73. Abb.Taf.58, 57.

MDK

Szántó Mária

Guthy Böske: A modell. Szinházi Élet 1938. 30. sz

MDK

Szántó Mária

Szántó.Mária festő

Müvész Kurir, 1938 1-2.sz. 8.1.

MDK

Szántó Mária

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz.
63.l.

MDK

Szántó Mária, festőm.

Női akt. Olf. J.l.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.szl 67.l.

M.D.K.

Szántó Mária

"Lola" c. képének repr.-ját közli a lap a Műcsarnok őszi tárlatáról.

Szinházi Élet. Bp. 1926. nov. 8-14. XVI. évf. 45. sz. 49. lap.

Szántó Mária

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Szabó Mária

A Magyar Képzőművészek Egyesülete jubiláris kiállításán kitüntető elismerést kapott

Nemzeti Ujság 1938 VI. 14

Szántó Mária
festő

M.D.K.

Méltatás.

Pogány Ö. Gábor: Aba Novák Vilmos emlékkiállítása
Művészet, 1962. október – 20 lap

MDK

Szántó Mária

Selva Raja Jesudian arck.-e a képzőművésznők egyesületének kiáll.-án.

Somogyi Vilmos: Tárlatvezetéssel népszerüsitik a képzőművészetet.

Esti Kurir 1943.jun.9. 7.o.

M.D.K.

Szántó Mária

"Arckép" c. festményének repr.-ját közli a lap, /melyet kivágtak, -igy nem látható- s a lap f hiányossága miatt a kritika cime és irójának neve is megállapithatatlan./

Szinházi Élet. Bp. 1937. jan. 31. febr. 6.
XXVII. évf. 6. sz. 68. lap.

M.D.K.

Szántó Mária

"Arcképp" c. festményének repr.-ját közli a lap, /mélyet kivágtak, -így nem látható- s a lap f hiányosságа miatt a kritika címe és irójának neve is megállapíthatatlan./

Szinházi Élet. Bp. 1957. jan. 31. febr. 6. XXVII. évf. 6. sz. 68. lap.

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 78. Olajfestmény. Zöld ruhás fiatal nő. 200 x 78 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota.
Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

SZÉCHENYI MÁRIA

Nr. 78. Olajfestmény. Régi rubéla fiatal nő. 200 x 78 cm

Budapest I. ker. Táncsics u. 7. Esterházy palota.
Vezérigazgatóság Magánnyomdájának Miniszteri Hivatásága.
XX. század leltár. 1949. (Iparművészeti Museum, Adattár)

MDK

Szántó Mária

/I-s/.: Kiállitás. Nemzeti Ujság 1943. jun. 3.

\I-3\.: Kiadiltka. Nemzeti Ujság 1943. jún. 3.

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 141. Olajfestmény. Fürdőző nők. 70 x 100 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota.
Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 141. Olajfestmény. Vászon, méret: 70 x 100 cm

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 116. Olajfestmény. Mezei virág-csendélet.
68 x 97 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota
Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 116. Olajfestmény. Mezei virág-csendélet.
68 x 97 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota
Veszélyeztetett Magángyüjtemény ek Miniszteri Biztossága.
LX. számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeum, Adattár)

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 20. Olajfestmény. Csodaszarvas. 65 x 110 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota.
Veszélyeztetett Magángyűjtemények Miniszetri Biztossága.
[illegible] számú leltár. 1949. (Iparművészeti Muzeum, Adatttár)

SANTO MARIA

Nr. 20. Olajfestmény. Szobaszerva. 65 x 110 cm

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 132. Olajfestmény. Legyezős nő. 80 x 60 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota.
Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága
LX. számu leltár. 1949. (Iparmivészeti Muzeum, Adattár)

SZÁNTÓ MÁRIA

Nr. 132. Olajfestmény. Lenyerőe nő, 80 x 60 cm

Budapest I. Ker. Tárnok u. 7. Saterfémy palota.
Vasárnapi vonatjegyváltó Magyar Királyi Államvasutak Igazgatósága
IX. emelet Jelitár. 1949. (Iparművészeti Múzeum, Adattár)

Szántó Mária MDK

Akt, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Szántó Mária

A Képzőm.Társ. fennállásának ~~ötven~~ nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Művei a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941. márc.2. 13.1.

M.D.K.

Szántó Mária

"Eliser Ernőné arcképe" c. képének repr.-ját hozza a lap a Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról .

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 10-16. XXI. 20. sz. 68-69. lap.

Szántó Mária, festőművész

Egészen a századfordulóig együtt dolgoztak a cukrászok a mézeskalácsosokkal. Ezek a mézeskalácsformák megsommisültek a második világháború után. Ezek ugyanolyanok, mint a mézeskalácsformák, de kerámiából készültek, az eredeti faformákat kölcsön kapta a Hauer cukrászdából Szántó Mária festőművész még fiatal korában, ezeket a formákat kiöntötte és hosszú évtizedeken keresztül megőrizte.

Déli Krónika.

1984. márc. 24. Kossuth 12.00 (Tué).

MDK

Szántó Márk

Patak részlet, of.

N.Szal. 2.szürimentes kiáll. 1916. máj. 19 1.

Szántó Márk
Erdőszéle, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N. Szal.
192o. ápr. 9 l.

Szántó Márton

A tatai fegyveres erők klubjában rendezett kiállításon katonafiatalok művei láthatók. „Tihany" c. intarziája szerepel a tárlaton (szulitve)

-ádám: Fantázia és művészet.

Dalgozók Lapja, Komárom, 1943. júl. 25.

Szántó Melánia

"Figura" c. munkáját hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 25.
XVIII. évf. 21. sz. 5. lap.

Szántó Melánia
festő

Makó legrégibb építészeti emlékeit,
az 1730-ban épült Kálváriát
ismertette.

Tóth Ferenc: Marosmenti művésztelep Makón.
Művészet, 1971. december 14. oldal

Szántó Melánia

~~keramikusfestő~~ és grafikus

Szántó Melánia grafikus és festőnő 1971 óta szerepel különféle bemutatókon. Most jelentkezett először önálló anyaggal. A kiállításon grafikái szerepelnek.

---:Kiállítási naptár.

Művészet, 1973. augusztus - 46. oldal

Szántó Mehánna
festő és grafikus

A művésznő ez idő szerint Vácott tanároskodik, ett megelőzően Mohácson tanított. Nyaranta növendékeivel különfele helyeket jája.

---:Kiállitási naptár.

Müvészet,1973.augusztus - 46.oldal

Szántó Melánia
festő és grafikus

Szántó Melánia Veszprémben, Sopronban, Kőszegen, Mákón, Tokaj-ban dolgozott és e helyekről hozta legtöbb témáját.

---Kiállítási naptár.
Művészet, 1973. augusztus - 46. oldal

Szántó Mihálna
festő és grafikus

1971 óta tagja a Marosmenti Művésztelepnek, ahol nyaranta két-két hetet szokott eltölteni aktív művészi munkában.

---:Kiállítási naptár.

Művészet,1973.augusztus - 46.oldal

Szántó Melánia
festő és grafikus

Kiállításain grafikáinak egy része
látható, mintegy 20 fekete-fehér li-
nometszet, amely az utóbbi 3 évben
készült.

---:Kiállítási naptár.
Művészet,1973.augusztus - 46.oldal

Szántó Melánia

festő és grafikus

Szántó Melánia grafikusnő kiállítását egyjett rendezte Nemcsik Anna kerámikusnővel.

---:Kiállításinaptár.

Művészet,1973.augusztus - 46.oldal.

Szántó Melánia, grafikus

□ SZÁNTÓ MELÁNIA grafikai kiállítása holnap este 6 órától látható a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében (IX., Mester u. 5.).

— : □ Szántó Melánia 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jún. 19.

Szántó Melánia

A Balatonboglári Temetődombon junius 29.-én Kemény György grafikusművész

A Toldi Moziban julius 2.-án Orvos András festőművész

Az Ernst Muzeumban julius 4.-én Pekáry István festőművész kiállitását nyitják meg.

A Ferencvárosi Pincetárlat helyiségeiben julius 3.-ig Szántó Melánia grafikusművész

A Göcsej Muzeumban julius 14.-ig Brenner György karikaturista kiállitása tekinthető meg;-közli a Kulturális események c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. junius 28.
XIX. évf. 26. sz. 8. lap.

Szántó Melánia

Ladányi János elvont szinkompoziciókkal,
Bacsó Márta borongós hangulatu pasztellel,
Budapestet jelképező textillel, Morvay László
Baudelaire illusztrációva, Drózsa a trónon-nal,
Balai Erzsébet dombormüvel, Szilágyi Miklós-
né teytilfestménnyel, Szántó Melánia linó-
metszettel, Novák Béla rajjzal vett részt a
Pesterzsébeti pedagógus-képzőmüvész kiállitás

Rajztanitás 1975/2/29

Dr Maksay

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JUN 19

Esti Hirlap

Szántó Melánia
grafikus

□ SZÁNTÓ MELÁNIA grafikai kiállítása holnap este 6 órától látható a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében (IX., Mester u. 5.).

□ KOVÁCS TAMÁS grafikusművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután 5 órakor az Eötvös Loránd utcai Helikon Galériában. Megnyitja: Berki Viola festőművész.

kormányból,
laszolt: „er
pártom vezet
teni... megk
dent a szakad
re".

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
19 MÁR
VILÁGOSSÁG
Budapest
Szántó Melánia

1021

Szántó Melánia: Homérosz illusztráció

A költészet öntudatától az öntuda

Két kubai költő útja

Két évvel a kubai forradalom győzelme előtt, 1957 végén Cintio Vitier, kubai költő, irodalomtörténész és irodalomszervező előadássorozatot tartott Havannában a kubai költészetről.

Az előadássorozat eredményeként 1958-ban megjelent *A kubai a költészetben* című könyv, amely mindmáig egyike a legjelentősebb kubai irodalomtörténeti műveknek. Napjainkban Cintio Vitier könyve új kiadásban látott napvilágot, a szerző semmiféle módosítást sem hajtott végre az eredeti műben, csupán rövid előszót írt könyve elé, amelyben figyelmezteti az olvasót, hogy *A kubai a költészetben* az 1957-es év történelmi dokumentuma, olyik megállapításával ma már ő maga sem ért egyet.

A Machado-diktatúra utáni évek, a spanyol polgárháború és a második világháború, fejtegeti Cintio Vitier új előszavában, bizalmatlanná tették a negyvenes, ötvenes években kibontakozó kubai írónemzedék egy részét a „történelmi" iránt, és ezt a bizalmatlanságot csak megerősítette ennek a nemzedéknek „költői és szabadon vallásos" indíttatása és kibontakozása. A transzcendentalista, hermetikus *Orígenes* nevű folyóirat körül csoportosult írónemzedék magába fordulása, Én-keresése semmiképpen sem független a 40-es, 50-es évek kubai történelmének bénító folyamataitól, az egymást váltó diktatúrák kiábrándító légkörétől. A mélyben zajló lényegi folyamatokra, vagyis a „történelmire" ez a művészcsoport azokban az években alig reagált. Ezt tükrözik Cintio Vitier 1957-ben tett „végső megállapításai", melyekben érezhető keserűséggel utalt arra, hogy a José Martí nevéhez és művéhez kapcsolódó *cselekedet*, a történelembe való *cselekvő* beavatkozás hiányzik az akkori évek kubai kultúrájából. Az új előszóban viszont ezt írja: „... a forradalmi cselekvés arra tanított bennünket, egyéb dolgok mellett, hogy a költészet testet öltheti a történelemben, és ez feladata is — majd hozzáteszi — ... Martí műve, a sierrai tizenkettek, Camilo Torres és Che magányos halála — ez a mi

A tizenhárom évvel ezelőtt írt Cintio Vitier [illegible] megállapításai és a szerző új előszava olvastán Marx egyik Engelshez írt levelének néhány sora jut eszünkbe „... csak a kis német szatócsok, akik a világtörténelmet rőffel és a mindenkori »érdekes újsághírrel« mérik, képzelhetik, hogy az ilyen nagy fejlődésben húsz év több egy napnál, noha jöhet aztán nap, amelyben húsz év összpontosul."[2] Kuba számára — és a jelenlegi latin-amerikai forradalmi változások tükrében bízvást mondhatjuk — az egész kontinens számára elérkezett ez a nap, vagy legalábbis elérkezőben van. A latin-amerikai művészek legjobbjai pedig — beleértve a hermetikus, „szabadon vallásos" indíttatásúakat is, — fölfigyeltek arra a történelmi folyamatra, ami Kubában kezdődött és Latin-Amerika többi országaiban folytatódik.

A továbbiakban két kubai költő, Cintio Vitier és Eliseo Diego néhány művének elemzésével szeretnénk megmutatni, hogyan tükröződik ez a folyamat a hermetikus vagy vallásos indíttatású alkotók írásaiban. Természetesen minden alkotó művész világa egyéni világ, tehát óvakodnunk kell az egyoldalú általánosításoktól. Másrészről viszont tagadhatatlan, hogy az utóbbi évek latin-amerikai fejlődését többek között az is jellemzi, hogy az alkotó művészek a lényegi folyamatokra figyelnek, Cintio Vitier szavával élve a „történelmire", és megszűnőben van az a helyzet, ami például Kubát a forradalom kezdetén jellemezte: a kultúra akkoriban messze hátramaradt a forradalom politikai fejlődésének üteméhez képest. (Ezen az általános helyzeten mit sem változtatott Nicolas Guillén egyéni teljesítménye, aki a West Indies LTD. megjelenése óta a „történelmire" figyelt, és a forra-

[1] Cintio Vitier: Lo cubano en la poesía

[2] Marx levele Engelshez, 1863. április 9. Marx—Engels Válogatott levelek, Szikra, Bp. 1950. 161. o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 OKT 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Szántó Melánia

1021

Szántó Melánia: Táncolók

...a kötészetben

...evtusenko versének befejezését rejtvé-
...leges 23. sorai tartalmazzák. A megfej-
...levelezőlapon kérjük beküldeni a szer-
...fasor 10.

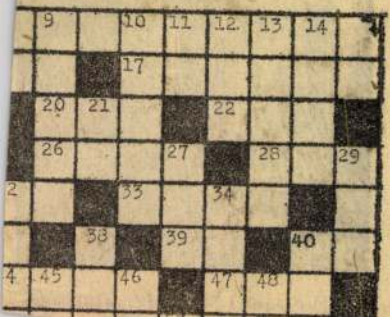

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR PAPÍR

1974 ÁPR 11

Szántó Melánia

1021

SZÁNTÓ MELÁNIA: HOMÉROSZ-ILLUSZTRÁCIÓ

Ezreaunk
én a szovjet
egységeivel
a magyar h
nyába. Ez
befejeződött
lághaború e
gyobb ütköz
ország fe
vivott har
Mögöttünk volt 150 napi elkeseredett harc és ismerkedés az ország városaival, falvaival, a néppel és szokásaival. Olyan emberek emléke maradt meg bennünk, akik életüket kockáztatva is készek voltak segíteni nekünk a nehéz, háborús időkben.

Megfakult fénykép fekszik előttem. 1945. február 11-én készült „katyusákkal" felszerelt ezredünk budai megfigyelőpontján. Ekkor már csak néhány helyen voltak hitleristák a városban. Erős ellenséges csoportok maradtak a Gellérthegyen és a Várhegyen. Oda irányultak a szovjet csapatok fő csapásai.

Február 11-én hajnalban kellett kezdődnie az erőflottilla tengerészei már előző este az összecsapás színhelyére érkeztek. A feladat végrehajtásában mintegy négy zászlóalj vett részt.

Ütegünk a Citadellától jobbra eső dombokon foglalt helyet azzal a feladattal, hogy elvágjuk a visszavonuló ellenséges egységek útját. Délután ütegeink előtt valóban megjelentek a fasiszta egységek...

Védelmi szakaszunkon az ütközet közel 2 óra hosszat tartott. Géppisztoly-, géppuskasorozatok, gránátok robbanásának süketítő, szakadatlan zaja volt ez.

A harc leghevesebb pillanatában elesett géppuskásunk. A mellette levő Galimzjan Kaszimov megra-

Szántó Melánia

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 MÁJ 25
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Szántó Melánia: Figura

1974. MÁJUS 25.

Mindkét hős Heller személyiségéből fakad, és az író véleménye szerint jellemző alakjai egy őrült világnak.

Heller könyvének akasztófahumora az író sajátos világlátását tükrözi. „Ami ma történik nálunk, az azért nem lep meg, mert Richard Nixon buta. Mindig kirakatemberként szerepelt mások helyett, és mostanra elfelejtette, hogy ki helyett is állították a kirakatba." A könyvről. összefoglalásul ezt mondja Heller: „Amikor az elsőt befejeztem, úgy éreztem, hogy olyan regényt írtam, amit szívesen olvasnék el, ha másé. A Valami történt után ugyanígy vagyok."

1974. MÁJUS 25.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 22

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Szántó Melánia

1021

Szántó Melánia: Halmadá

eljöttek.

Időközben megérkezik Szabó Judit táborvezető, a pécsi Leőwey Klára gimnázium tanárnője.

— A tábori élet is olyan kellemes, mint a szálláshely? — kérdezzük.

— Már tizedik nyaramat töltöm diáklányokkal — válaszolja —, de sehol sem volt enyire kifogástalan a szállás és a vendéglátás. Az ország legszebb építőtábora a miénk, amit talán egyetlen számadat is jól érzékeltet: hárommillió forintjába került a Balatonboglári Állami Gazdaságnak. Négyágyas szobák, hideg-meleg vizes zuhanyozók, tágas ebédlő, könyvtár — akár szál-

képző inté
kaptak szál
nyok. A sz
ban osztály
kot.

— Nem
munka –
László t
pesti Petrik Lajos

szakközépiskola tanárnője. — Kezdetben még leülni sem engedték a lányokat, míg meg nem magyaráztam, hogy a szakközépiskolásoknak túl fárasztó hat órán keresztül állva dolgozni. Aztán a norma miatt is vitatkoznom kellett, mert nem tudtuk teljesíteni, olyan apró az idén a termés.

A brigádok teljesítményét falitújságon jelzik. Fekete számok mutatják, melyik csoport

lány segítségével — az egyik orvosnak, a másik kertészmérnöknek készül — csaknem kétszáz táborozóval kell törődnie. Hiányoznak a tapasztalt ifjúsági vezetők. Az átszervezések, a tanfolyamok miatt sokon távol maradnak közülük.

Nem tudjuk elítélni az „elégedetlenkedőket", mert bizonyára ők is másként képzelték el a balatoni táborozást.

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1974 MÁJ 17

KÖZNEVELÉS

Szántó Melánia?

1021

Szántó Melánia rajza

egész nada van a gyermekért. A növendék a gondokból szinte semmit sem érzékel. A kudarcoktól gondos kezek óvják. S ezzel akaratlanul is gátolják személyiségének teljes, egészséges fejlődését. A következmény: a legtöbb gyerek elbizonytalanodik; fél, amikor közeledik a kiköltözés ideje.

A családban a gyerek is részese a gondoknak, de a legnagyobb különbség mégis az, hogy a család bázis marad a

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG - 7

Csongrád m. Hírlap

Szántó Melánia grafikus

Újabb kiállítások

A makói József Attila Emlékbizottság rendezésében nyílik meg augusztus 8-án, szerdán délelőtt 11 órakor a József Attila-könyvtárban *Szántó* Melánia grafikus és *Nemcsik* Anna kerámikus művésznek, a Maros menti Művésztelep tagjainak kiállítása. A tárlatot *dr. Szelesi* Zoltán művészettörténész és *Szalma* István igazgató nyitja meg.

*

A vásárhelyi Medgyessy-teremben ugyancsak augusztus 8-án, szerda délután 5 órai kezdettel *„Budapesti városképek"* címmel kiállítás nyílik. A városi tanács vb művelődésügyi osztálya és a Tornyai János Múzeum rendezésében megnyíló tárlaton *Katona* Ferenc, az MSZMP Budapest VII. kerületi bizottságának titkára mond megnyitó beszédet.

sok munkakörülmény további javításával többet foglalkozzanak. A tanácsok végrehajtó bizottságai, a lakáshivatalok következetesebben enyhítsenek ennek a rétegnek a lakásgondjain. Például Szegeden 1971-ben nagyon kedvezőtlenül alakult a sokgyermekes családok lakáshoz való juttatása. A 3631 igénylő közül 136-an — 3,7 százalék — míg 1972-ben a 3490 közül 170-en — 4,8 százalék — részesültek lakáskiutalásban. E számok is azt bizonyítják, hogy még több odafigyelést érdemelnek társadalmunk részéről az ilyen helyzetben élők.

nisegéről. Ezt jól tudják ezt, keznek eredeti ködni.

Újabban szin néha megdöbben akar a fiatalok korukbeliek köz fiúk hatalmas ket akasztanak — s mint megar tálnak az utcá nyok apró, e csillagokat tűzn melyek eleinte szerényen díszíte vereket. Ez talá volt feltűnő, ne

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Csongrád m. Hírlap
Szántó Melánia grafikus.
1973 AUG 9

Tegnap Makón

Megnyílt a Maros menti Művésztelep

Szántó Melánia és Nemcsik Anna kamarakiállítása

Tegnap, szerdán délelőtt ünnepélyesen megnyílt — immár harmadszorra — a Maros menti Művésztelep, s egy kamarakiállítás a városi könyvtárban Szántó Melánia grafikus, és Nemcsik Anna kerámikus műveiből. Az eseményen részt vett Bartha László, a városi pártbizottság titkára és dr. Vida Zoltán, a megyei tanács vb művelődési osztályának csoportvezetője.

Délelőtt 10 órakor, a városi tanácsház klubtermében dr. Forgó István tanácselnök, a város nevében köszöntötte a Művésztelepre érkezett képzőművészeket, s méltatta ennek az eseménynek a jelentőségét. Emlékezetbe idézte a Művésztelep életrehívásának hármas célját. Ezek: a Rudnay-hagyományok folytatása a városban élő és ide meghívott képzőművészekkel; a város ifjú és felnőtt lakosságának nevelése a képzőművészet eszközével; a lehetőség megteremtése a Maros menti tájnak és emberének a képzőművészeti eszközökkel való megfogalmazására. Szólott arról, hogy ezután a város kamarakiállítást rendez azoknak műveiből, akik egymás utáni három nyáron visszatérnek a Művésztelepre. Majd felsorolt néhány olyan témát, mely inspirálólag hat az idelátogató művészekre, ha erre felfigyelnek.

Ezután, délelőtt 11 órakor a városi könyvtárban dr. Szelesi Zoltán művészettörténész nyitotta meg Szántó Melánia nagyrészben fehér, fekete linómetszeteiből és Nemcsik Anna formában szintén gazdag munkáiból összeállított kamarakiállítást. „Mint kétszólamú duett, vallanak közösen a képző- és iparművészet szemet-lelket gyönyörködtető szépségeiről" — mondotta többek között. Majd gratulált a két művésznőnek, valamint a Maros menti Művésztelep minden művészének és a telep gondjaival foglalkozó házigazdáknak.

cselekedet. Akarattal, kitartással, öntudattal folytatott, értelmes tevékenység. Ennek voltunk szemtanúi három gyár egy-egy szocialista brigádjánál.

*

ÚGY TARTJA a közvélemény a Szentesi Baromfifeldolgozó Vállalat csomagolóüzemében, hogy bármiről is kezdünk beszélgetni az ottaniakkal, előbb vagy utóbb, de okvetlenül eljutunk a Tyereskova-brigádig. Export vagy belföldi rendeltetésű áru, hízottliba- vagy pecsenyekacsa-, nyúl- és galambcsomagolásban egyébként részes a társaság. Ami nem is csoda, hiszen tizennyolcan vannak és közvetlenül vagy közvetve, de részük van minden csomag ládába kerülésében.

— Mi sem természetesebb ennél, hiszen a brigád tizennyolc tagja kivétel nélkül a gyári törzsgárdához tartozik — mondta *Kotymán* Lászlóné brigádvezető. — Ebből következően alaposan ismerik a szakmát a lányok, és egy pillanat alatt, tévedés nélkül minősítik az árut. Észreveszik a csomagolási hibát, a felületes formázást. És persze nem is hagyják szó nélkül az ilyesmit. Nem bántóan ugyan, de azért határozottan közlik az illetővel: ezt így nem lehet csinálni.

— *Szakmai képzettség dolgában hogy* [illegible] nélkül nagyon sivár [illegible] lahogy így vélekedik *Grigoliát* Sándorné is, a Vásárhelyi Divat és Kötöttárugyár Május 1. szocialista brigádjának vezetője. A konfekció üzemrészben tevékenykednek, kezük alól kerülnek ki például a női szíveket dobogtató trevira kosztümköltemények.

Ezekben a napokban nagyon meg kell fognia a munkát a tizennyolc tagú Május 1. brigádnak. Aktív szerepet vállaltak abban, hogy a telephelyek miatt jelentkező lemaradást pótolják. Most, augusztus 8-án és 9-én túlóráznak. Ez a túlóra, többletmunka továbbra is azt jelenti számukra, hogy a kezük alól kikerülő termékek minősége kifogástalan legyen. Augusztus 6-a, hétfő óta új termékek kerülnek le a Május 1. brigád munkaasztalairól: például a divatot követő rövidebb fazonú kardigán, s a párhuzamnadrág, valamint 150 darab treviraszoknya.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 APR 18

Köznevelés

/1021

Szántó Melánia

Szántó Melánia linómetszete

a leckét. Ezután a csoport hazamegy. Én sietek a másikhoz, hogy ott is végezzek a gyengébbekkel, azután ők is elmennek. Nehéz, fárasztó munka, de kevés a hely, kevés a tanár.

Tizenhat tanulószobás szakmát szeretne tanulni. Egy gyerek szakközépiskolába tart, egy pedig gimnáziumi álmokat szövöget. Hallva *Vilmányi Magda* szándékát a többiek hurrogni, nevetni kezdenek. Gimnázium? Hülyeség. Eltol az ember négy évet, és sehol sem tart. Nincs értelme. A tanáriban szóba hozom a dolgot.

— A gimnáziumnak kevés itt a becsülete. A szakma az igazi. Ahhoz akarja juttatni gyerekét majd minden szülő. A legtehetségesebbek szüleit már akkor felkeressük, amikor

mé
mut
udva
Ott
term
letb
kola
gáló

ez még odébb van, de addig sem adhatjuk alább.

Kifelé jövet megállok egy keretes táblánál. Böngészem a formás betűk alkotta sorokat, melyek tudatják, hogy Csepel 1950 óta tartozik Budapesthez. Addig nem lehetett Budapest része. Az Árpád fejedelemkori település most pótolja fejlődésbeli lemaradásait. Ehhez segít valamit az iskola is.

NOVÁK GÁBOR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 ÁPR 21

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Szántó Melánia

1021

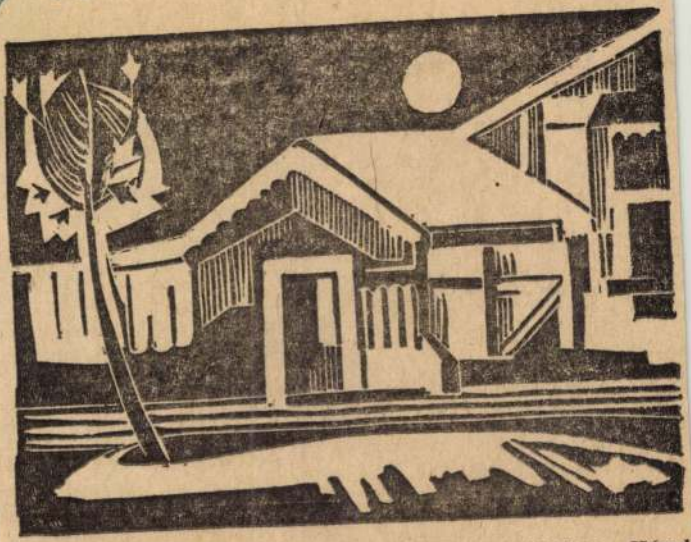

Szántó Melánia: Házak

Egy

Nemrég a következő különös hirdetésre bukkantam a Népszabadságban: „Pályaválasztó fiúk, akik a gyermekpszichológusi, gyermekorvosi, gyógypedagógusi pályát választják hivatásnak, szerezzenek előbb gyakorlatot a csecsemőgondozásban! Az egyetemi felvételire várva szorosan szakmához tartozó és nélkülözhetetlen tapasztalatot, gyakorlatot szerezhettek, amit majd későbbi pályátokon kitűnően hasznosíthattok... Ne hagyjátok lebeszélni magatokat! A Csecsemőotthonok Országos Módszertani Intézete Budapest, II., Lóczy Lajos u. .) szívesen felvesz jelentkezőket, akik legalább két évi

nek. A Lóczy Lajos utcában *dr. Pikler Emmi*, az intézet vezetője fogad.

— *Valóban komoly szándéka-e az intézetnek, hogy „férfiasítja" ezt a női pályát?*

— Nem erre gondoltam — mondja. — Korántsem hiszem, hogy a fiúk a csecsemőgondozói pályát élethivatásnak választják. Azt azonban igen, ha valaki gyermekpszichológus, gyógypedagógus vagy netán egészségügyi vezető szeretne lenni, akkor *a nélkülözhetetlen előzetes gyakorlati tapasztalatokat* nálunk szerzi meg. Sajnos ma még általában úgy választják ezeket a pályákat, hogy teljesen hiányzik a konkrét nevelési

Szántó Melánia

Makói kálvária

Rajztanitás 1975/2/29

Szántó Melánia

A fővárosi pedagógus képzőművészek tárlatán a Fáklya klubban részt vett Morvay László:Párbeszéd tussrajzzal ,Szőky Piroska monotipiával, Kolemár György:Kesszon,Sorki Dala Andor :Gondolkodó , Biró Ilona linometszettel,Szántó Melánia linómetszettel.

Rajztanitás 1975/4/32
Dr Maksay:Fővárosi ped. képzőm. kiál litása

SZÁNTÓ MOLNÁR MÁRTON, molnármester

1771-jan. 28-án a Veszprém megyei becsületes molnár céh esküdtei: Szalai Molnár János céhmester, Zsebeházi Molnár Mihály, Végh molnár János, Molnár Sámuel és Szántó Molnár Márton esküdtek megbecsülték a vilonyai határban épült középső uj malmot, melyet Bolla Molnár Márton István épitett. 86.old.

TEMESVÁRY KÁLMÁN: A vilonyai malmok története 85.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 9. Veszprém, 1970

Szántó Piroska, festő

meg emlékve

(k.m): Tu- notesz 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. aug. 2.

MDK

Szántó Pál sokszorositó

mesterré avattak, bizonyitványt kapott.

Budiparrajsiek. 1932-33. 93 l.

1946. dec. 25.

Mint háborús bűnöst kikérjük Bindert, az osztrák csodacsatárt

Jenő Gerő osztrák igazságügyminiszter a múlt hét végén hivatalos átiratot juttatott el a magyar igazságügyminisztériumhoz:

»Magyarországon — mondja az átirat — egyes lapok arról adtak hírt, hogy Franz Binder bécsi labdarúgó a háború folyamán

az SS-ben teljesített szolgálatot és Magyarországon kegyetlenkedett.

Az ügyben az osztrák labdarúgó szövetség a nyomozást teljes erővel folytatja, de eddig még nem jutott birtokába olyan adat, amiből kétségkívül megállapítást nyert volna, hogy Binder Magyarországon kegyetlenkedett. Sőt, megállapították, hogy a háború folyamán

Magyarországon nem is teljesített szolgálatot.

Amennyiben a magyar hatóságoknak bizonyítékok vannak a kezében, úgy kérjük hozzánk eljuttatni, hogy a nyomozást oly értelemben tovább folytathassuk.«

Ries István igazságügyminiszternek, a Magyar Labdarúgó Szövetség elnökének felszólítására a népügyészség hivatalosan megindította a nyomozást Franz *Binder* ügyében. Alig kezdődött meg a nyomozás, máris szenzációs, eddig ismeretlen adatok kerültek napvilágra. *Kardos* Ede és *Schubert* Zoltán hírlapírók eskü alatt vallották, hogy *Binder* 1944 nyarán

Budapesten játszott egy SS válogatott labdarúgó csapatban.

Október legelején pedig szintén Pesten találkoztak vele, mikor az egyik hírlapíró rövid kis beszélgetést is folytatott vele és akkor a népszerű osztrák futballista ezt mondta:

— *Debrecenbe kell mennem,* szolgálati beosztásom rövid időre odaszólít. *Pedig jobb lenne ebelyett focizni.*

Arra a kérdésre, hogy honnan jön és hol teljesít szolgálatot, azt válaszolta:

— *A Balkán és Magyarország között tevékenykedem.*

Alig szabadult fel Debrecen a németek rónuralma alól, mikor a helybeli rendőrség az egyik környékbeli erdőben *tömegsírt fedezett fel.* Mintegy

150 áldozattal végeztek ki a nyilasok és a csendőrök

az orosz csapatok bevonulása előtt két-három nappal. Mindössze egy-két ember menekült meg. Ezek akkor vallomásukban előadták, hogy a kivégző osztag

parancsnoka egy ismert osztrák futballista volt,

még a nevét is mondották; *Franz Binderre gyanakodtak.*

Dr. Benczo Endre orvos, aki Kiskunhalason teljesített munkaszolgálatot és a véletlennek köszönheti, hogy a kiskunhalasi SS-vérengzés elől meg tudott menekülni, a következőket vallotta:

— Szökésem után felmenekültem az egyik vonatra, amely Budapest felé jött. A vonat folyosóján

találkoztam Franz Binderrel, aki SS-egyenruhában járkált ott.

Én már Kiskunhalason, a lövöldözés közben felismertem Bindert, de a vonaton, mint egyszerű utas és régi sportkedvelő megszólítottam:

— *Ön Franz Binder, a Wacker bécsi csatár, ugye?*

A megszólított SS-tiszt mosolyogva válaszolta:

— *Ja.*

A *Binder*-ügy egyik koronatanuja azonban dr. *Schweitzer Fodor* Endre, aki hosszú időn keresztül a III. kerület futballcsapatában játszott. Fodor Sopronbánfalvára került. Vallomásában ezeket adta elő:

— A sopronbánfalvi üldözött táborban számos sportember volt. Ott tartózkodott többek között *Weisz* Manó, a Vasas egykori válogatott fedezete is és *Schubert* Jocó, az Uszószövetség népszerű igazgatója. Mindnyájan

kétségtelenül felismertük a tábor parancsnokában Franz Bindert,

a híres bécsi futballistát. Ebben az időben már a *Nationál Dienst* parancsnoka volt és *így az SS is az ő parancsnoksága alá tartozott.* Mi, sportemberek azt hittük, hogy egy kis könnyítésben lesz részünk a parancsnoksága alatt működő táborban, de velünk még inkább kegyetlenkedett, aminek következtében a *kis Weisz és Schubert Jocó meg is halt.* Mind a kettő haláláért Binder felelősséggel terheli a felelősség. De eskü alatt merem vallani, hogy *emberek százait végezték ki a táborban,* amiről Binder tudott, sőt ő maga is több egyént, akik beteget jelentettek és *nem tudtak felkelőlkről felkelni,*

sajátkezűleg lőtt tarkón.

Szántó Pál grafikus is a sopronbánfalvi tábor lakója volt. Egyetlen magyar ember, aki úgy ahogy *Binder* bizalmába tudott férkőzni, mert nap mint nap különböző pózban rajzot készített az osztrák csodacsatárról. *Szántó* a rajzok közül többet hazahozott Bánfalváról, amit a nyomozó hatóságoknak adott át és amiből kétségkívül

megállapítható Binder személyazonossága.

A népügyészség soronkívül végzi a nyomozást és a magyar hatóságok már eljuttatták a kérést az osztrákokhoz, hogy Bindert, mivel kétségkívül megállapítást nyert, hogy ő Magyarországon ártatlanok üldözésében és kivégzésében résztvett, *adják ki.* Amennyiben az osztrákok a magyar kérésnek nem tesznek eleget, úgy a magyar hatóságok

a Szövetséges Ellenőrző Bizottságon keresztül

mint háborús főbűnöst kérik ki az osztrák futballcsillagot.

Fakidy József

Fehér karácsony

A meleg légtömegek legyőzték a hideget és megbozták az enyhülést. Az országban általános enyhülés. Debrecenben már —2 fokot mértek, legtöbb helyen azonban fagypont körül áll a hőmérő higanya. Országszerte voltak kisebb havazások, kivéve a nyugati határszéleket. Ma reggel a legtöbb helyen —2 fok hideg volt.

A Meteorológiai Intézet jelentése szerint az ünnepek alatt nem számíthatunk a jelenleginél nagyobb hidegre, sőt további enyhülés várható, noha Oroszországból újabb hideg légáramlatok törnek előre, ezek azonban bennünket nem érintenek. Általában borús idő várható karácsonyra, több helyen havazással. A hó sehol sem haladja meg az egy-két centimétert, úgyhogy a lehullott hó sportra még nem alkalmas.

Gyilkosság a Tabánban

Hétfőn délután teljesen meztelen férfiholttestet találtak a Rác-fürdő mellett az egyik cementmedencében. A rendőri bizottság megállapította, hogy a szerencsétlen embert teljesen szétroncsolták. Kiderült, hogy az áldozat Sellei Géza MFTR-alkalmazott. Egy héttel ezelőtt távozott csapatcai lakásáról azzal, hogy munkába megy. Nyomozást indítottak annak megállapítására, hogy azóta hol járt, kikkel érintkezett. A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

Bomba robbant Barcelonában

Barcelona, december 24. (Reuter.) A karácsonyi vásárlásait végző közönséggel zsúfolt Rambla Catalunán hétfőn esti bomba robbant. Két személy súlyosan, 8 könnyebben megsebesült.

Ujból rádiók díjtalan bemutatása kedvező fizetési feltételek Zádor vezeti az osztályt **Rózsavölgyi** Szervita-tér 5 Tel. 384-536

GYERMEK ÉS FELNŐTT KÉPEK FOTO BUK LILI-től NAGYON SZÉPEK 20 év Angelónál. V., Sallai Imre-u. 15/b. Telefon 129-364.

Fóti szűcs a szép szabású bundák mestere Kész bundákban nagy választék VII., Rottenbiller-u. 39. T. 427-764.

KONCERT IV. Váci-utca 23. Tel.: 183-378. Rádió, gramofon, villamosság.

Marnitz VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 37.

Gyári új rádiók nagy választékban Budán Molnár-nál XI., Bartók Béla-út 41.

Legszebb ajándék GYÁRI új készülékek részletre is. Perczel Rádió Szent István-körút 29. emeleten.

Rádiók részletre is Sternberg hangszergyár, Rákóczi-út 60

Fenti készülékeket készpénzzel bemutatja és kedvező fizetési feltételekkel szállítja Bányai és Szongoth rádiólaboratórium, Bp., VII., Thököly-út 22. Tel.: 428-396 Csere—Részlet—Bérlet

Mérgesgázzal akarták megölni Hitlert 1945 februárjában

Speer a gázkamrává változtatott kancelláriai bunkerban akart Hitlerrel és egész törzskarával végezni

A világ közvélemánye mindmáig úgy tudja, hogy Hitler ellen az utolsó merényletet 1944 július 20-án követték el, amikor *von Stauffenberg*, az összeesküvő katonai csoport egyik tagja bombát dobott Hitlerre és Hitler a merényletből valóban csak a csodával határos módon menekült meg.

A *Világ* most abban a helyzetben van, hogy a magyar sajtóban elsőként mutat rá egy világszenzációt jelentő angol leleplezésre: nem ez volt az utolsó kísérlet, amellyel Hitlert a német életből el akarták távolítani. Nem kevesebb, mint hét hónappal Stauffenberg meghiúsult merénylete után még egy, vakmerőségében minden addigit felülmúló tervet eszeltek ki Hitler eltávolítására s a tervnek külön érdekessége, hogy szülőatyja nem más, mint *Speer*, a náci hadfelszerelési miniszter, Hitler környezetének egykori legkedveltebb tagja.

Az angol sajtó „Megöltem Hitlert!"-sorozatának szenzációs leleplezése

Az egyik legnagyobb angol világlap, a *»Daily Telegraph«* mostanában *»Hitler végnapjai«* címen szemelvényeket közöl egy sajtó alatt lévő angol könyvből. A könyv szerzője H. R. *Trevor-Roper*, jelenleg oxfordi egyetemi hallgató, azelőtt a német birodalom területén működött brit *Intelligence Service* aktív tagja, aki e fontos beosztásában számos olyan titkos értesülésre tett szert, amelyről sokszor még a német bennfentesek sem tudtak. A könyv egyik lélektanilag is legérdekesebb fejezete az, amelyben a fiatal szerző Speer náci-miniszter intellektuális dilemmájáról és annak megoldásáról számol be.

Speer pályafutása

Speert — mint ismeretes — Hitler maga fedezte fel és alkalmazta még 1934-ben a berlini birodalmi kancellária építkezéseinél. Speer akkor 29 éves volt. Pályája ettől kezdve rohamosan ívelt felfelé, egészen a miniszteri bársonyszékig. Tizenegy évig sütkérezett Speer Hitler kegyének napfényében, mígnem lassan rádöbbent arra, hogy Hitler és Göbbels annyira megvadította az amúgy is elvakult nácikat a »Szétrobbant földgolyó« szólamának folytonos hangoztatásával, hogy a náci-teuton őrület most már nemcsak kifelé, a Birodalmon kívül hat, hanem már befelé is fordul és komolyan fenyegeti az ő — Speer — évek szívós munkájával kiépített hadiipari hálózatát. A náci-csorda őrülete odáig fajult már, hogy a saját utakat rongálták meg, erőműveket és hidakat robbantottak fel és egész gyártelepeket röpítettek a levegőbe.

Ezt látva, Speer elhatározta, hogy minden erejével Hitler politikája, sőt, ha szükséges, Hitler élete ellen fordul és ettől kezdve valóban nem akadt olyan, a hadfelszerelés tárgyában kiadott vagy azt érintő »vezéri« parancs, amelyet Speer vakmerő módon meg ne szabotált volna. Idővel azonban a szabotázst sem érezte kielégítőnek. Más eszközhöz kellett nyúlni. *Elhatározta, hogy végez magával Hitlerrel.*

Speer terve

Lélektanilag kapóra jött számára egy eset, amely 1945 februárjában történt vele és amely megvilágította Hitlernél teljes kegyvesztettségét, egyben pedig magasra lobbantotta benne a bosszú lángját. Ekkor történt ugyanis, hogy *Guderian* egyízben nyíltan kijelentette: a háborút elvesztették. Guderian szavait a főspicli, *Ribbentrop*, visszamondta Hitlernek, aki azonnal magához rendelte Guderiant és Speert — akinek parancsait akadályozó magatartására már régen gyanakodott — és kijelentette előttük, hogy a jövőben sem rang, sem pozíció nem lesz képes megvédeni a defetizmust terjesztő árulókat az akasztófától, hozzátartozóikat pedig a börtöntől.

Speer számára elérkezett a cselekvés perce. Miután Hitler ezidőtájt úgyszólván már csak a kancellária bunkerjében tanácskozhatott vezérkarával, Speer előtt világossá vált, hogy Hitler megölésének egyedüli módja az, ha magában a bunkerben készítik elő a halált számára. Mint építésznek segítségére voltak technikai ismeretei, de még többet jelentett, hogy ő, aki annakidején résztvett a kancellárpalota építkezéseiben, úgyszólván a legkisebb tégladarabig jól ismerte az épület minden részét. Megállapította, hogy a kancellária bunkerjét egy szellőzőcsőbe torkolló nyílás köti össze a külvilággal, vagyis a kancellária udvarával. Helyi ismereteit még kiegészítette a kancellária főmérnökével folytatott tárgyalások útján és utána máris készen volt tervével: *mérgesgázt fog bevezetni a szellőző-csövön át a bunkerbe, amely ilyenformán valósággal gázkamrává válik és pillanatok alatt végez majd Hitlerrel és egész törzskarával.*

A terv meghiusul Hitler ebersegén

És most jött a meglepetés: Speer már befejezte előkészületeit és egy utolsó helyszíni szemlét tartott a kancellária udvarán, amikor hirtelen észrevette, hogy a szellőzőnyílás elé egy négy méter magas védőfalat emeltek, amely úgy körülfogta a szellőzőnyílást, hogy hozzáférni többé nem lehetett. *Kiderült, hogy a védőfal felállítására maga Hitler adott parancsot.*

Igy hiusult meg Speer terve és tervével egyúttal sírba szállt a jobbaknak az a reménye is, hogy ha későn is, de mégis feltartóztassák a totális megsemmisülés örvénye felé táncoló, istenverte német sorsot.

(—o)

KARÁCSONY ÜNNEPEI miatt a VILÁG legközelebbi száma pénteken délben jelenik meg.

Cristoph a francia Herkules legyőzi-e a legjobb pankrációs birkozókat?

Karácsony két napján ½6-kor áll ki a Sportcsarnokban Cristoph a világ legerősebb embere, hogy bebizonyítsa nemcsak a vasat hajlítja meg, hanem a legjobb pankrátorokat is. Ellenfelei Radu Lukács Erdély bajnoka, Orgoványi magyar bajnok és Carl Pirock Páris kedvence lesz. A viadalokat óriási érdeklődés előzi meg annál is inkább, mert köztudomású Cristoph halálszorítása, amelytől minden pankrátor irtózik. Ezt különben Cristoph Tasnády ellen is bebizonyította, akit csak a gong mentett meg. A viadalok külön érdekessége az egyórás Németh—Montanez döntő összecsapás. (X)

Kik adtak el és kik vettek e héten Budán ingatlant

Budapest budai részén *Csetényi* József eladta dr. *Vigh* Pálnak és nejének a Lóránffy Zsuzsanna-út 20. szám alatti házat 78.000 forintért. — *Benárd* Aladárné eladta *Tóth* Károlynak a Bécsi-út 109. számú házat 50.000 forintért, *Fricsay* Ferencné eladta *Vadász* Miklósnénak és *Weisz* Zoltánnénak a Török Ignác-utca 26. számú ház felerészét 35.000 forintért. — *Szabó* Antalné eladta *Gönczy* Sándornak és nejének a Tüske-utca 8. számú ház egynegyed részét 32.000 forintért.

Dr. *Dessauer* Pál és *Bazsó* Kálmán eladta *Kilényi* Lászlónak a Derék-utca 14. számú ház harmadrészét 24.000 forintért. — *Horváth* Zoltán eladta *Galet* Ignácnak és *Steiner* Évának a Csalogány-utca 35. számú ház háromhetvened részét 15.000 forintért. — Dr. *Ollé* Lajosné eladta *Siklós* Györgynének az Ezredes-út 13. számú ház négyszázad részét 18.000 forintért, *Schleifer* Mór eladta *Simonyi Gindele* Istvánnak a Somogyi-út 23/a. számú ház fele részét 16.000 forintért. A *Demecseri Ipartelepek Rt.* eladta *Takács* Ignácnak a Szemlőhegyen lévő 290 négyszögölnyi telket 12.500 forintért.

Benkő Jánosné eladta *Gremsperger* Ferencnének a Kenese-utca 4. számú házat 17.000 forintért. Budai öröklakások közül a Karthauzi-út 6. szám alatti egyszobás lakást 10.000 forintért, az Agancs-utcában egy egyszobás földszinti öröklakást 15.000 forintért, ugyanott egy I. emeleti egyszobás öröklakást 12.000 forintért, a Bartók Béla-úton egy kétszobást 18.000 forintért, a Sirály-utcában egy háromszoba hallos öröklakást 10.200 forintért, a Toroczkó-utca 8. számú házban pedig egy háromszobából álló öröklakást 20.000 forintért cserélt gazdát.

Munkaszolgálatosok, akik 1940 után a X. helyőrségi kórház sebészeti osztályán voltak, sürgősen jelentkezzenek az Orvosszakszervezet közigazgatási osztályán, V., Nádor-utca 32. I. 8.

Divatrajzolást tanít
Molnár Éva
Új tanfolyam: január 7-től
Jelentkezés:
VII., Damjanich-u. 58.
Telefon: 227-254.

HERMES BABY
világhírű aktatáska írógép.
HERMES 2000-es
erős, hordozható, tabulatoros írógép irodai használatra is.
MADAS
villamos számológépek, gyári újak, szavatossággal, még korlátolt mennyiségben kaphatók.
Bánfalvy, Gereben és Lubovszky
cégnél, Budapest, V., Báthory-utca 20.
Telefon: 122-041.
Nagy választék használt irodai és hordozható írógépekben, számológépekben, különböző gyártmányokban.

Hanyag embernek bideg az otthona
a fűtés már nem gond, a főzés nem probléma, győződjön meg róla a
Főváros Fűtővállalata
bemutatóhelyiségében
V., Teleki Pál-u. 12
Fűtőanyaggal is ellátjuk
Telefon: 128-244, 128-386.

Feleséget keresek
ügyfelem és barátom részére, aki 40 éves, kitűnő megjelenésű, testben és lélekben ép ember. Mérnök, jelentékeny vagyonnal, tökéletes otthonnal, háztartással. Igénye, hogy szerióz zsidó család jó fia és munkatársa lehessen, vonzó külsejű, feltétlen szívjóságú leányuknak párjaként, aki értékelni tudja a békés, harmonikus életet és méltó anyja lesz gyermekeiknek. A kapcsolat felvételét »Egyházi titoktartás 07« jeligére a kiadó útján kérem.

Irodabútor? Szék?
CITY
IV., Párisi-utca 6/a.
Telefon: 181-396.
Vétel — eladás

Szőnyeg
értékes keleti perzsák jutányosan eladók. Erzsébet-krt 60, fsz. 1. Wilhelm

Márkás
személy- és teherautók
vétele és eladása
KOVACSY
VI., Paulay Ede-u. 18. 9—2-ig.

BUTORT
kárpitosárut bizalommal vegyen részletre is OLÁH-tól, József krt 69.

IRODA BÚTOROK, SZÉKEK, ASZTALOK
minden mennyiségben kaphatók.
HEXNER kft.
Király-u. 25.
Telefon 127-073

Dr. Várkonyiné
gyors- és gépíróiskolája
VI., Bajnok-u. 28. (Ferdinánd-hídnál). Telefon: 123-979. Tanfolyamok kezdőknek és haladóknak.

Néhány darab
perzsaszőnyeg
ELADÓ MARKOVITS, Rózsa-utca nyolc. fszt. 2

Amerikai
3—7½ tonnás teher
autók
pótkocsik, vontatók eladása
Markovics
főbizományosnál,
Bp. V., Alkotmány u. 18.
T: 129-052 és 120-335.
Vidéki képviselők jelentkezzenek.

TOLLAT INGYEN
sehol sem kap, de legjobb minőséget nagy választékban: Fosztott párnatoll 29 forint
Pelyhestoll dunnába 28 forint
Vegyes feh. párnatoll 12 forint
Szürke pelyhes kacsatoll 8 forint
Tarka, díszpárnába 3. 4 és 5 forint
Szürke papiranpehely 45 forint
kg-ként, bruttó, papírzsákban, postán, utánvéttel, szavatossággal szállít
Vigh József
ágytollvállalata,
Kiskunfélegyháza.
Depot 6.

GYERMEKÁGY, gyermekkocsi, összecsukós ÁGY Prohászka-gyárból. Zichy Jenő-utca 46. és Ürömi-út 7.

GRAMOFON RÁDIÓ
KIRÁLY-U. 58
Reményi
ZONGORA, HANGSZER

Veszek 16 mm felvevőt
Leica, Contax, Focomat, mozigép, fotocikkeket, mikroszkópot, stb. Iványi Kázmér, Bródy Sándor-u. 20/b. 10-ig és 3—4-ig.

TEHERFUVAROK
bárhova legolcsóbban
BARLAI-nál,
Kálmán-u. 20.
Tel.: 122-947, 123-086.

Régi képkereteket
vesznek. Kovács Miklós, VIII., József-krt 71—73. I. 29.

Keveset használt
nagyon jó minőségű dió- és 1 cseresznye-
háló
hagyatékból sürgősen ELADÓ. Akácfa-u. 30. IV. 4.

Alig használt
gyönyörű festett
kombinált
berendezés nagyon olcsón ELADÓ VI., Aradi-u. 22. Házfelügyelőnél.

Bevezetett komoly textiles
üzlethelyiséget
vagy helyiségrészt keres kirakattal, Rákóczi-úton, vagy Erzsébet-körúton »Január-februárra« jel. New-York hirdetőbe, Erzsébet-körút 9.

10 raktárban
100 készítő
1000 használt új bútora
modern és stil
hálók, kombinált szobák, irodabútorok, pénzszekrények, perzsaszőnyegek.
Vétel — eladás.
Universal
Wesselényi-u. 8.
Tel.: 227-698.

Szőnyegért
legtöbbet fizetek.
HARTMANN, Barcsay-u. 16. II. 6. Tel.: 223-897.

Tőkéjét
a legmagasabb haszonrészesedés mellett, biztos fedezettel kihelyezni, tőzsdemegbízásokat vállal. Krausz Lajos bankház, VII., Erzsébet-krt kilenc—tizenegy. Telefon: 421-903.

Varrógépet
veszek — javítok.
SCHIPEK műszerész,
VII., Rumbach S.-u. 9.
Tel.: 226-357.

MÉRLEGEK
Nationalkasszák
VÉTEL ELADÁS

Rosenfeld
Népszínház-u. 31. T: 139-274

Finom szeszes
vastartályokat
keresünk
100—150 hektoliteresekre. Ajánlatokat
ZWACK likőrgyár,
Soroksári-út 26.

Keresünk képviselőket,
(utazó megbízottakat, vidéki ügynököket) kitűnő kereseti lehetőséggel. »Mezőgazdasági szövetkezet« jeligére Blocknerhez, Városház-u. 20.

Bérház
ASTÓRIÁNÁL 300 négyszögölön, komf. lakások, hibátlan, potom 70.000. Erzsébet-krt-nál 3 em., hibátlan, primán épült, 30.000 bérjövedelemmel, 160.000 Frt-ért eladó. DR. HEGYI, Rákk Szilárd u. hat. Tel.: 186-761.

Szántó Pál

1797

1.

A magyarság nép-
rajza. II. k.
313. l.

	fia	11	–	N	

k.]

.....

.....

[aláírás]

ostabélyegekben felragasztva.

A magyar könyvkiadás és -kereskedelem 60 évvel ezelőtt

1935. január 1. – a miniszterelnöki székben immár 15 hónapja ül vitéz jákfai Gömbös Gyula altábornagy; ő hozta a kormányába az új kultuszminisztert, Hóman Bálintot. A harmincas évek nyomasztó gazdasági válsága enyhülőben, ám a könyvszakmában ez alig mutatkozik – ezt bizonyítja az az ankét, amelyet két hónappal előbb a *Főnök-egyesület* és a könyves alkalmazottak érdekképviseleti szerve, a *„Csak szorosan”* közösen rendezett, s amelyen mintegy 160 főnök és alkalmazott vett részt. A háromórás tanácskozás – ahogyan erről a *Corvina* beszámol – végig a legnyugodtabb hangnemben zajlott le, reményt adva arra, hogy „a főnökök és alkalmazottak egyetértő munkássága a szakma égető kérdéseit közelebb fogja juttatni a megoldáshoz”.

A könyves ankét a könyvkereskedők és alkalmazottaik közötti kapcsolat erőteljes megjavítását eredményezte: a Főnök-egyesület pályázatot írt ki a könyvárus-segédek számára külföldi ösztöndíjas tanulmányutakra (Német-, Olasz- és Franciaország egy-egy könyvesboltjába), kidolgozták az alkalmazottak képzésének módozatait és megkezdték a szolgálati viszony egyes kérdéseinek tisztázását.

A válság bizonyítéka az a másik, *a magyar írók nyomasztó helyzetének enyhítése ügyében* összehívott háromnapos ankét, amely a székesfőváros közművelődési bizottságának határozata alapján ülésezett, s amelyen részt vett a kultuszminiszter képviselője is. (Az ankét anyagát az év végére kötetben is megjelentették.) A kiadóságnak alkalma nyílt *az írókkal együtt* megvitatni a magyar könyv helyzetét, s felvetni néhány javaslatot, amelyet ha a kormányzati körök elfogadnak, megkönnyíti a magyar szellem termékeinek kiadását és forgalomba hozását. *„...A könyvkiadásnak és könyvkereskedelemnek jogos üzleti céljain kívül célja a nemzet nevelése is; de hogy ezt a célt szolgálhassa, ahhoz a mai időkben szüksége van a kulturális és gazdasági élet irányítóinak megértő támogatására”* – írta a *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához* küldött tájékoztatójában Benedek Marcell, a *Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesületének* főtitkára.

Mert a könyvszakma évről évre hajtogatta ugyan a panaszait, anélkül azonban, hogy ha nem is megszüntetésük, de legalább enyhítésük érdekében bármi is történt volna. A havi kétszáz pengő fixek időszaka ez, amikor könyvre csak keveseknek telik. Ezt a könyvesek úgy próbálták ellensúlyozni, hogy olcsó, ún. propagandakiadványokkal jelentkeztek.

Ám panasz panaszt szül: ezeknek az olcsó kiadványoknak az árusításával a mintegy 400 szakképzett könyvkereskedőn kívül legalább háromszor ennyien foglalkoztak, olyanok, akik szerint Csehov *Cseresznyéskertje* mezőgazdasági szakkönyv. Ők rombolták le a bolti árakat (az is bolond, aki eredeti, azaz a kiadó által megállapított bolti áron vásárol könyvet), az ő tevékenységük következménye, hogy az egykor legrangosabb szakmának számító könyvszakma elvesztette tekintélyét.

S mindezek ellenére a könyvesek nagy családja csodálatos szívóssággal állta a helyét Hitlerék árnyékában is, abban az évben, amikor a Centrum Kiadó gondozásában első ízben látott napvilágot „a világhírű Mein Kampf egyedül jogosított magyar nyelvű kiadása”, 512 oldalon, 6 pengő 40 filléres (azaz 6 kg sertéshússal azonos) áron. (Nem érdektelen, ha ide írjuk: Hitler Adolf *Harcom* című könyve magyar nyelven összesen 9 kiadásban látott napvilágot.) S a *Corvinában*, e fent idézett, első kiadást bejelentő hirdetés jelzi azt is, hogy „Vidéki kiszolgáltatás: Földes Ede, Budapest...”; a vidéki könyvkereskedelem legfőbb ellátó bázisának tulajdonosa, Földes – ezt mindenki tudta – zsidó volt. Mint ahogy úgyszólván valamennyi zsidó könyvkereskedő is rendelt legalább egy példányt e „műből”. (Indoklás? A zsidó könyvkereskedők már 1919–20-ban megismerték a félelmet. Most is féltek...)

Evezzünk azonban vidámabb vizekre. Emlékeztessünk például arra, hogy a könyves szakmában a különböző (gyakran ellentétes) érdekek, a konkurenciaharc ellenére mindig is a *közös* érdekek és törekvések váltak meghatározóvá. Maga az egyesület léte – az ugyanis, hogy egy táborba sikerült összefogni nagy és kis kiadót, kiadót és kereskedőt, szortimentert és antikváriust, jómódút és az egyik napról a másikra élőt – ennek a bizonyítéka.

De nem csupán az egyesület adott keretet ennek az összefogásnak: ez időre kialakult egy olyan szakmai kör, amely hónapról hónapra (a *Corvinában* előre jelzett helyen és időpontban) fehér asztal mellett is találkozott, hiszen – ahogyan ezt a novemberi meghívó tartalmazza – „A szakmai összetartás ápolásának érdeke is megkívánja, hogy időnként a fehér asztalnál való társas összejövetelek révén a kollégák között a közvetlen, barátságos érintkezést fenntartsuk.”.

*

Fehér asztal mellett köszöntötte a könyvszakma ez év folyamán *Ranschburg Gusztávot*, a Ferenciek tere 7. (jelenleg is antikvárium) alatti európai hírű tudományos antikvárium tulajdonosát, az egyesület budapesti könyvkereskedői szakosztályának elnökét – abból az alkalomból, hogy ötven éve működött a könyvkereskedői pályán és cégét negyven éve alapította meg. Ekkor még különösebb feltűnést nem is keltett, hogy a győri rabbi antikvárius fiának jubileumán Hóman Bálint kultuszminiszter ezt a levelet küldte az egyesületnek:

„Ranschburg Gusztáv 50 éves jubileuma alkalmából melegen üdvözlöm a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesületét. Tudatában vagyok annak a nagy fontosságú kulturális tevékenységnek, melyet az egyesület élén kifejtett és ma is kifejt. Azt óhajtom, hogy munkásságát továbbra is az eddigi lankadatlan lelkesedéssel folytassa a magyar művelődés érdekében. Fogadják szívből jövő jókívánságaimat. Őszinte tisztelettel: Hóman s. k.” (R. G. 1944. március 2-án hunyt el. A Corvinában a nekrológot Benedek Marcell írta. György fia, aki folytathatta volna apja munkáját, a munkaszolgálatból nem tért vissza.)

*

Néhány héttel később a Singer és Wolfner cég rendezett impozáns ünnepséget az igazgatói címmel felruházott főtisztviselőjének, *Gál Mártonnak* négy évtizedes szakmai jubileuma alkalmából. Az a műalkotásszámba menő emlékkönyv, amely ez ünnepség dokumentumait gyűjti egybe, nemrég – a Központi Antikvárium aukciója eredményeképpen – került a Széchényi Könyvtár gyűjteményébe. (A jubilánsnak fia, Gál György Sándor állít szép emléket *Atlantisz harangjai* című önéletrajzi írásában.)

*

És a harmadik „négy évtizedes” jubiláns: *Stemmer Ödön* ugyancsak tudományos antikvárius volt – a Tisza István (jelenleg: József Attila) utca 14. alatti antikváriumát, melynek helyén most gyermekjátszótér van, 9 év múlva robbantja föl az egész házzal együtt egy gyújtóbomba. Fiát, akit utódjának nevelt, munkaszolgálatban pusztították el, ő maga 80 éves korában, az Állami Könyvterjesztő Vállalat nyugdíjasaként hunyt el.

*

A könyvszakma gyásza: 1935. augusztus 19-én 75 éves korában meghalt a gyomai nyomdaalapító, *Kner Izidor:* „...azzal a boldogító érzéssel hunyta le szemét, hogy »non omnis moriar« – műve él tovább és véréből való vér folytatja azt a munkát, amelyet ő vett át ősei kezéből” – búcsúzik tőle a *Corvina* hasábjain Benedek Marcell.

Megemlékezett a könyves szakma egy vidéki könyvesbolt, *a miskolci Ferenczi könyvkereskedés* alapításának centenáriumáról is. Az alapító, Grossmann Ferdinánd János 1835-ben császári pátens alapján nyitotta meg könyvesboltját, mely a rohamosan fejlődő mezővárosnak csakhamar kulturális központja lett. Ezt a boltot vette át (külön helytartótanácsi engedéllyel) Heilprin Mihály, aki 18 élő nyelvet beszélt (és akit öt év múlva Kossuth mellett találunk, mint az első zsidó minisztériumi tisztviselőt). Ebbe a könyvesboltba társult be még a negyvenes évek közepén Fränkel Bernát, akitől egyik fia, Károly vette át a stafétabotot 1895-ben. (Nevét Sándor öccsével, a pszichológussal együtt Ferenczire magyarosította; megölték Auschwitzban.)

*

A két világháború közötti két évtizedben a könyv, a könyvszakma ügye a magyar parlament plénuma előtt nagyon ritkán szerepelt. 1935 ezt is meghozta. A képviselőház november 20-i ülésén hangzott el Farkas Elemér képviselő interpellációja, amelyben a magyar könyv válságát, a magyar írók szociális helyzetét tette szóvá. „...a könyvkiadóink már alig mernek könyvek kiadására vállalkozni. (...) Viszont gyakran látunk olyan jelenségeket, hogyha egy írónak véletlenül sikere van, az adóhatóságok rövidlátásukban olyan terheket rónak ki, amikre alig van példa más területen. (...) propagandát is kérek a miniszter úrtól a könyvkiadás olcsóbbá tétele és annak érdekében, hogy a magyar társadalom karolja fel odaadóbban a magyar könyvet.”

Az interpellációra adott válaszában a miniszter elismerte: „A magyar irodalom, helyesebben a magyar írók válságának a megoldására valóban egyik legfontosabb feladata a magyar kultúrpolitikának. Ezt a kérdést a legteljesebb mértékben szívemen viselem...” De részletesebben is kifejtette: „...Ami az államtól várható, azt meg fogjuk tenni. Elsősorban szó lehet a mi részünkről a fiatal tehetségek támogatásáról, a szelekció elősegítéséről, amit főleg ösztöndíjakkal és különböző segélyekkel tudunk tenni. Ezen a téren tíz év óta igen sok történt és a magam részéről továbbra is ezen az úton kívánok haladni. A második mód, ami az állam rendelkezésére áll, az írói és művészi termékek vásárlása. Sajnos ehhez nem áll megfelelő összeg rendelkezésünkre, noha legutóbb a Nemzeti Banktól is kaptunk erre a célra bizonyos összeget: harmincötezer pengőt. Összesen 200 ezer pengő van most erre a célra. (...) Sajnos, ez az összeg igen kevés, és annyira megrohan bennünket a protekciós kontárok hada, hogy ez elől igen-igen nehéz kitérni...”

Varga Sándor

Szávai Tibor

KÖNYVSZAKMA

Tipográfia múzeum

A recept egyszerű. Végy egy kitűnő szerzőt, adj hozzá egy jó nevű illusztrátort és az így létrejött „salátát" tedd le egy tipográfus asztalára. Ez történhetett 1986 táján a *Helikon* műhelyében: *Dante* volt a szerző, *Dalí* az illusztrátor, s 1987-ben jelent meg az *Isteni színjáték*. A kötet valódi KÖNYV!

A védőborítón, mely szellemesen, borítékszerűen záródik, már szinte minden érzékelhető, ami erénye a kiadványnak. A címet a garamond betűtípusból szedték, mely a római feliratok kapitálisait idézi. A tipográfusok tudják, hogy a „csend" – a papír alapszíne – majdnem olyan fontos, mint az információ. Ebben az esetben is van jelentősége, hiszen a szemnek is kedves, levegős, tágas tér, funkciójának megfelelően minden információt közöl. Ötletes a két szerző nevének írása is: azonos fokozatú betűből, de eltérő színben. A könyvborító bordó művelúrból készült. Rajta – anyagában nyomva – a pokol lángjai körbeveszik a szöveg szerzőjének nevét. Itt is az arányok! Mekkorák a lángok és mekkora a szöveg? Ilyen egyszerű volna? Néha igen.

Az impresszum szerint diósgyőri bordázott papírra nyomatott a könyv. Ez a – nem túlzás! – zseniális anyag sokunk kedvence, nagy kár, hogy mostanában ritkán találkozunk vele. Ebben az esetben még külön mondandót is hordoz, mert tapintása, tapadása mintegy lélektanilag készít fel a „pokolra". Nem állítom, hogy kiválasztása ebből a szempontból tudatos lett volna, de az eredmény mintha ezt igazolná.

A szöveget is a már említett reneszánsz garamondból szedték. E betűtípus nemes megformálása alkalmas – majdnem azt mondtam: egyedül alkalmas – arra, hogy a mondandó alá simulva, észrevétlenül, mégis karakteresen „hordja" a közlést.

A szöveg nyomása kétszínű. A sorok éles fekete kontúrjának még nagyobb hangsúlyt ad az iniciálé, a sorszámok és az oldalszám barnája. Szellemes az énekek alatt megjelenő modern dísz is: a klasszikus betűhöz sikerült jól illeszkedő, modern, visszafogott díszítést találni, rajzolni.

Az oldalak ritmusa, a „csendek", a szöveg kontúrja a megértést segíti, s teszi ezt úgy, hogy egy-egy oldal, oldalpár önmagában is tetszetős. A képek aránya az oldalon belül ugyancsak telitalálat.

A diósgyőri bordázott papír viszont nem viseli el a színes nyomást, ezért a tipográfus választás előtt állt: ha a képeket műnyomó papírra nyomatja, és így kötteti be a könyvbe, akkor az megbontja a kötet egységét. Ezt elkerülendő alakulhatott ki a szegénységre oly jellemző megoldás: a képet beragasztották az oldalba. Ha a munka pontos, a képek körülvágása gondos, az illesztés aprólékos, akkor az eredmény – mint ebben az esetben is – elegáns. Íme, ez is ilyen egyszerű: a kényszer szülte eredményen nem látszik a kényszer!

A tipográfus *Szántó Tibor*, a nyomda pedig a *Kner*, Békéscsabán. 1987-ben a kötet a Szép Magyar Könyv pályázaton helyezett volt. Lehetséges, hogy Szántó Tibor életművében nem ez a kötet a legjelentősebb alkotás, de az *Isteni színjáték* a magyar tipográfia egyik csúcsteljesítménye.

Avigdor

Dante:
Isteni színjáték
Dalí festményeivel
Helikon Kiadó.

Az Év Könyvesboltja

A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál alkalmából meghirdetjük „AZ ÉV KÖNYVESBOLTJA" címet. A pályázatot a KÖNYVESHÁZ KFT. gondozza. A VÁSÁRLÓK díját a sajtóban elhelyezett szavazócédulák értékelése alapján adjuk át. Beküldési határidő: 1995. március 31., a KÖNYVESHÁZ KFT. címére: 1134 Budapest, Váci út 19.

SZAVAZÓLAP
Az Év Könyvesboltjára:

A bolt neve: .....

Címe: .....

II. BUDAPESTI NEMZETKÖZI KÖNYVFESZTIVÁL

Április 21., péntek
17.00 Ünnepélyes megnyitó
Beszédet mond: Fodor Gábor művelődési és közoktatási miniszter

Április 22., szombat
9.30 Kelet- és közép-európai kiadók találkozója
10.00–17.00 Számítógépes könyvtári rendszerek (bemutatók)
11.00 Ernst Jandl (Ausztria) és Eörsi István költő matinéja
14.00 „Áfa-mentes olvasást!" Nemzetközi tanácskozás írók, kiadói és adóügyi szakemberek részvételével a könyvek forgalmi adójáról és az ellene vívott küzdelem állásáról az egyes országokban

Április 23., vasárnap
10.00–13.00 Gyermekműsorok
10.00 Üzleti információs és közhasznú adatbázisok
14.00 Irodalmi szalon a fesztiválon részt vevő magyar és külföldi szerzők részvételével. Vezeti: Váradi Júlia
15.00 Határon túli magyar kiadói műhelyek találkozója

Április 24., hétfő
10.00 Horvát kulturális, irodalmi és kiadói bemutató
11.00 Szlovén kulturális, irodalmi és kiadói bemutató
16.00 Doris Dörrie német szerző bemutatkozása

Április 25., kedd
10.00 Régi könyvek megóvása – szakmai tanácskozás
10.30 Mezőgazdasági könyvtárosok programja

A közönség szombattól hétfőig 10.00-től 18.30-ig, kedden 10.00 és 14.00 óra között látogathatja a könyvfesztivált.

A kisebb rendezvényekről, valamint a programok további részleteiről a kedves olvasó a heti és napi sajtóból, valamint a helyszínen ingyen kapható programfüzetből tájékozódhat.

Valamennyi esemény színhelye a Budapest Kongresszusi Központ

CARTOGRAPHIA

VÁLLALJUK:

MINDENFÉLE TÉRKÉP ÉS KIADVÁNY ELKÉSZÍTÉSÉT

1. **Cromagraph 32000 szkennerrel**
(250x360 ill. 92x360 mm)
– szkennelést,
– színre bontást.
2. **Herkules levilágítóval** (Magyarországon először!!!)
– bérlevilágítást A és B méretekben 550x750 mm-ig 5000 dpi-ig PC-ről és MAC-ről.
3. Kromalinkészítést.
4. Hirdetések, kiadványok, plakátok tervezését, kinyomását.
5. Nyomdai fotómunkák készítését (A0 méretben is), plakátok vetítését hozott köztes méretű filmekről A0 méretig.
6. Szerkesztési és litográfiai munkákon kívül komplett nyomdai előkészítést (A0 és B1 méretben is), valamint A0 és B1 méretű ofszetnyomó gépeinken nyomtatást.
7. Europoszterek nyomdai kivitelezését teljes vertikumban.

Érdeklődni: 163-4412 és 183-3176 telefonszámon.

CARTOGRAPHIA KFT.
1149 BUDAPEST, BOSNYÁK TÉR 5.

Szántó Pál

Ziáll. Fesnek 6. 1985

ism. Urytvolya: Szántó Pál Ziállítása.
= Új Ember 1985. dec. 8. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Charles Lagos
MAGYAR H
1965 APR 15

Louis P. Szanto, 75, Was Journal Mural Artist

Louis P. Szanto, 75, artist, of New York City, partner in the Szanto and Karoly Studio, 54 West 74th Street, died at New York City Hospital yesterday. Mr. Szanto and Andrew B. Karoly painted the mural on the history of printing in the lobby of the Poughkeepsie Journal building, Memorial Square. They returned in 1961 and did extensive renewal work on the panel.

Born in Budapest, Hungary, Mr. Szanto studied and received B.A. and M.A. degrees there. He attended the Art Academy of Budapest and also studied in Paris and Rome.

Prior to coming to the United States in 1928, he was an established artist in Hungary, doing portrait work as the court painter. He did works of King Charles of Austria-Hungary, the prime minister, barons and other members of the ruling families. He was a member of the French Academy and exhibited in Paris.

Came to U.S.

Mr. Szanto came to the United States under a commission to paint a portrait of Rear Admiral George Collier Remey, which now hangs in the State House in Iowa. That led to other commissions, including one in Wilmington, Del., for the du Pont family.

Mr. Szanto and Mr. Karoly first worked together on cooperative murals for Loew's Theater in New York City. Later they did work for Paramount, Warner Brothers and RKO.

Eugene T. Benham, the architect of the Poughkeepsie Journal building, saw some of the artists' murals in Cleveland and contracted with them for the work. Other works by the artists include murals for six rooms of the children's psychopathic ward at Bellevue Hospital, New York City; the Knights of Columbus building in New York City, which portrays the history of the United States in 24 panels; the complete interior design of St. Clement Pope Roman Catholic Church, Ozone Park, including the altar and windows; and the Manhattan Savings Bank.

LOUIS P. SZANTO

Dr. B. F. New York-i olvasónk juttatta el hozzánk Szántó Lajos festőművész honfitársunk halálhírét. A New York Times 1965. március 16-i számában közöl megemlékezést az Amerika-szerte ismert és népszerű művészről, aki 75 éves korában New Yorkban halt meg.

Szántó Lajos Vácott született, iskoláit Budapesten és Párizsban végezte, dolgozott Németországban, Olaszországban és mint portréfestő szerzett magának kiemelkedő nevet. 1928-tól az Egyesült Államokban élt és népszerűségét mint keresett portréfestő erősítette meg. A későbbi évtizedekben faliképek festésére specializálta magát és különféle üzleti és polgári szervezetek számára dolgozott. Képein az amerikai történelem különböző jeleneteit festette meg. Ismerték, mint könyvillusztrátort is és mint a rézkarc-művészet mesterét.

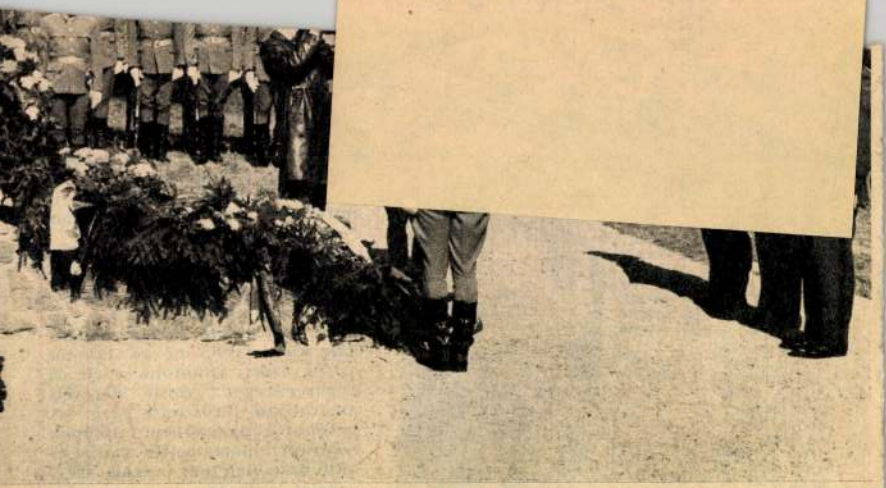

ughnessy ideiglenes amerikai ügyvivő, F. C. Roberts ezredes, légügyi attasé
own ezredes, katonai attasé a budapesti amerikai követség nevében az
kai hősök emlékművénél a budaörsi temetőben helyeztek el koszorút

Kántó Lajos

Kerepel a Dunaujvárosi Múzeum alábbi tárlatán

N.N.: Forradalmi plakátriállítás

Dunaujváros 1968 X. 4

SZÁNTÓ LAJOS/ 1899-

festő és grafikus, Vácott nőletett. Budapesten Hegedűs László és Révész Imre tanítványa, majd holnokon Fényes Adolfnál tanult. Tanulmányai befejezése után Münchenben, Párizsban, Athénben és Londonban dolgozott. Plakátművészettel foglalkozott.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/: Ujságrajzok. 1919. Forradalmi szatíra az egykoru ujságok rajzaiban.Bev.:Máté György.Bp.1969.

/9

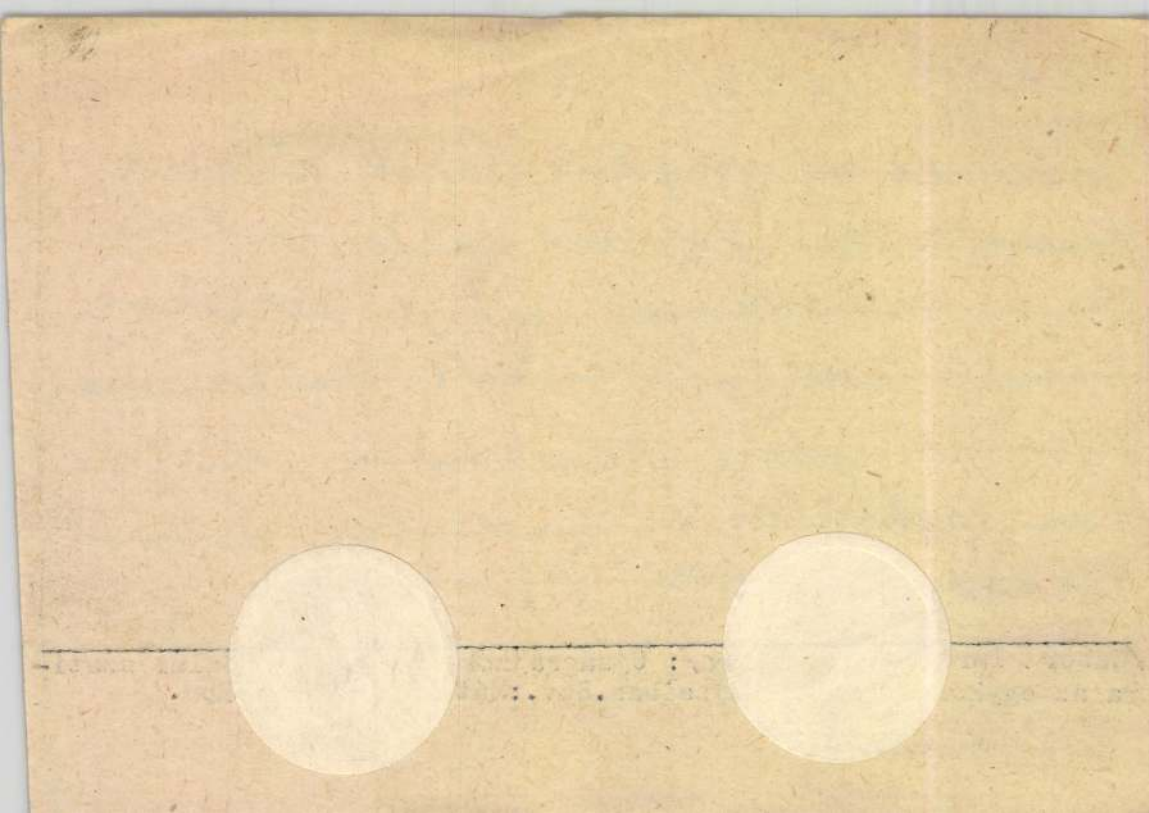

M.N.G.

Szántó Lajos
Grafikus

A Tanácsköztársasági plakátja i
ismerek.

Bauer Sarió: A Tanácsköztársaság emlékkiállítása a..
Művészet, 1969. június – 45 lap.

Szántó Lajos

... remek sorozatot készített Krúdyhoz Pója Tibor (Naprafogó - 1918), Kürthy György (Szindbád ifjúsága és szomorúsága - 1917), Szántó Lajos (Bukfenc - 1918), Zádor István (N. N. - 1922) és más rajzolók, más kiadóknál.

Bodri Ferenc: Krúdy illusztrátorai a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 372. l.

SZANTÓ LAJOS /

Rajzai

1.) Köröméjsere (74.)
Figaró, 1919. márc. 29. 2 l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok. 1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp. 1959.

Szántó Lajos festő

Nős pestré nehezel a hűcsarnok öni táslatán (ehlitve)

Pesti Hislap 1927 okt 29

Szántó Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

PH. 1926. X. 24.

Szántó Lajos.

Munkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Petti Napló, 1927. dec. 18

Mardi le 4 Août.

Mon cher Père,

Je suis à Paris.

Szántó Lajos

Festő

l.

Szabad Művészet

1949. 11-12. sz.

476. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1906 évi 7857. számv. sz.

III. ..... ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának
és évének pontos följegyzése kéretik.

A müemlékek orsz. bizottsága tek

Hivatkozással
31-én, 132. sz. a. kelt becses
leteivel együtt visszakér
Buda

Szántó Lajos

grafikus

Proletárok! Egyesüljetek!

c. plakátja

repr.

A magyar tanácsköztársaság. 1919

Bp. 1949.

elintezes czélyából

Budapest, 1904. Már

MDK

Szántó Lajos

Judith, of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec.

9. 1.

Szántó Lajos

dr. Rechtnitz Viktor, olf.

Nücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Szántó Lajos MDK

Férfiarckép, repr.

Mücsarnok 193o tavaszi kiállitás

MDK

Szántó Lajos

keramikus

l. Budiparnajzisk

1933-34. 29. l. 41. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS FIZOTTSÁGA
Érk. 1931. év okt. hó 15. n.
429. 1931.

Nagytekin

Van szeren

bocsátott fényképeket

Budapest, 1931. októb

Szántó Lajos

keramikus

l. Budiparrajzút.

1934-35. 36. l.

Ol. Pint

VI. Sánder pápa profilképe (másolat)
Vászon, olaj, 80 x 67 cm.

Maszlagky 409. szám.

SZÁNTÓ MÁRIA festőművész.

Déli világ, '97. aug. 1.

• Százéves lakó a százéves nagymágocsi kastélyban

„Tegnap Máriát festett"

Szántó Mária az ecsetet már letette, de a századik születésnapján maga szelte fel a süteményt.
(Fotó: Tésik Attila)

A 100 éves *Szántó Máriát*, a Halmos Izor-díjas és az Eszterházy-nagydíjas festőművészt köszöntötték tegnap Nagymágocson, aki éppen egyidős jelenlegi otthonával, a kastélyotthonnal. A kitűnő egészségnek örvendő művészről nem feledkeztek meg az ecset mesterei sem.

Virágdíszbe öltözött tegnap délután a nagymágocsi kastélyotthon kultúrterme, ahol a nagyközség második százévesét elsőként, *dr. Czabarka János* köszöntötte. A polgármester átnyújtotta *Göncz Árpád* köztársasági elnök levelét, majd személyesen gratulált az ünnepeltnek.

Rigó Tibor, a megyei közgyűlés intézményének igazgatója, előbb Mária néni szülővárosa, Szeged jókívánságait tolmácsolta, a *dr. Ványai Éva* alpolgármestertől érkezett levélből idézve. Ezt követően virággal és tortával köszöntötte, a 100 éves kastéllyal egyidős lakót.

Ugyancsak virággal halmozták el a százesztendős művészt az otthon dolgozói, akik verscsokrokat is tettek a színes szirmok mellé. A kedvenc költő, Juhász Gyula és Radnóti verseit: „...és fest, nagyokat dúdolva a vászna elé. Tegnap Máriát festett..." Festett Mária néni is hosszú évtizedeken át, amiért a szakma a Halmos Izor-díjjal és az Esterházy-nagydíjjal jutalmazta. S lám, az utókor művészete sem feledkezett meg erről a jeles napról, hiszen *Fodor József* festőművész a kollégák nevében köszöntötte az alkotót. Mária néni is élénken emlékezett a százesztendő sok szép napjára, például arra, hogy a Zeneakadémián maga Kodály Zoltán írta alá a diplomáját. De mint mondta: ez a nap valamennyin túltett.

R. J.

● *Nemzetközi tábor Palicson*

Diákok és a környezetvédelem

A lányok örömmel ismerkedtek a lovaglás fortélyaival is. ***(Fotó: Enyedi Zoltán)***

Az 1949-ben létrehozott, mára – a háború ellenére is – növény- és állatvilágával egyaránt felejthetetlen élményt nyújtó Palicsi Állatkert ad otthont egy nemzetközi környezetvédelmi tábornak. A két-hetes programon – a holland, angol és jugoszláv tanulók mellett – Ma-

jutalomként érdemelte ki, hogy – a Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesület javaslatára – részt vehessen a programon.

– Főként újvidéki és szabadkai tanárok vezetik a foglalkozásokat, amelyeket – tekintettel a többnyelvűségre – angolul tartanak. Ez nagyon jó, hiszen nemcsak a park élővilágáról, a természet, a

latkertben, külföldön pedig most vagyok először – mondta. – Ezért is örültem, amikor megtudtam, hogy eljöhetek a táborba. Csodálatos a park növényállománya, de érdeklődéssel várom a környék természeti értékeinek megismerését is. Emellett hasznosnak tartom, hogy lehetőséget kapunk lovaglásra, szörfözésre, valamint a

a beszélgetésbe a szintén szegedi *Kormos Betti.* – Eleinte a barátnőim közül is akadt, aki nem értette hogyan mehettem környezetvédelmi tagozatos osztályba. Ezért gyakran meséltem nekik környezetünk óvásának fontosságáról. Remélem a táborban újabb információkat kapunk az ennek érdekében teendő feladatokról.

Az algyői, ősztől harmadikos *Bakos Beáta* – mint

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 MÁR 21

ESTI HIRLAP

Szántó Lajos

☐ ÉRTÉKES PORTRÉ került a Színháztörténeti Múzeum tulajdonába, megvásárolták Szántó Lajos olajfestményét, amely Bartos Gyula, a Nemzeti Színház nagynevű színészét ábrázolja híres Lear király szerepében. A festmény 1927-ben készült, s eddig a család őrizte.

4224

Üdvözl… 1963.
köztársaság
24-én megválasztott legfőbb
államhatalmi és törvényhozó
testületének tagjait, alakuló
ülésüket